

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + Keep it legal Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at http://books.google.com/

6.2.2073. 4° Arch. 2A-1 2

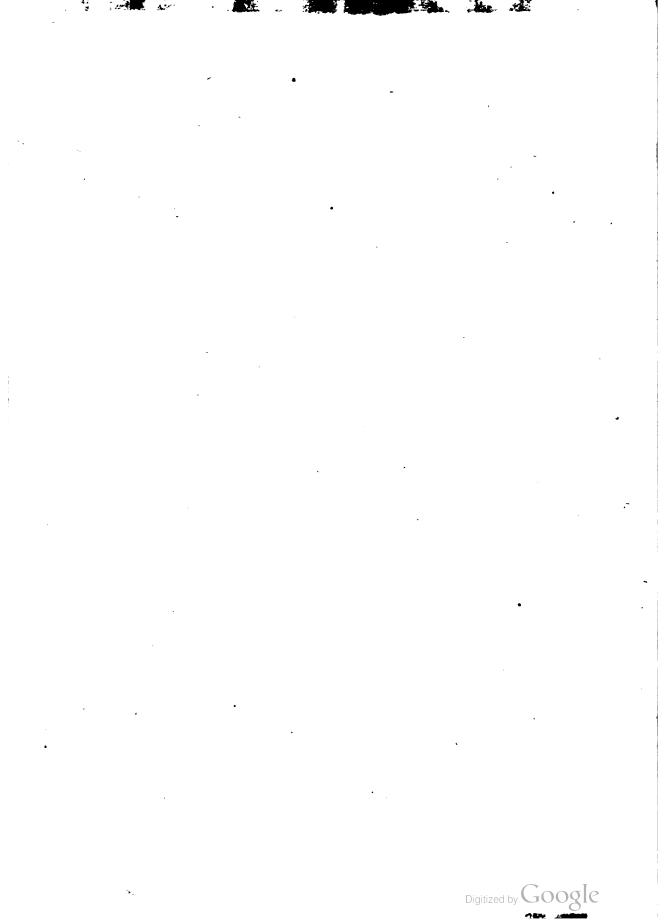
<36625814950015

<36625814950015

Bayer. Staatsbibliothek

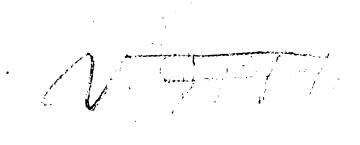
į.

-· · · · • . . ۰.

.

Digitized by Google

•

.

· · . ·

.

۲. .

.

-.

X

~

Digitized by Google

CARMINA EX ANTIQUIS LAPIDIBUS.

.

١

Digitized by Google

CARMINA E X

ANTIQVIS LAPIDIBVS

DISSERTATIONIBVS AC NOTIS

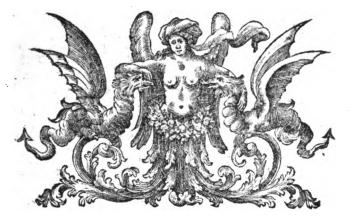
ILLVSTRATA

A PAFRANCISCO MARIA BONADA

CL. REG. SCHOLARVM PIARVM

Eloquentiae Professore in Collegio Urbano de Propaganda Fide.

VOLVMEN L

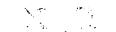

ROMAE, MDCCLI.

Apud Josephum Collini, & Benedictum Francesi. svperiorvm FACVLTATE.

Digitized by Google

PRINCIPI EMINENTISSIMO JOANNI ANTONIO

S. R. E. PRFSBYTERO CARDINALI GVADAGNI

S. D. N. IN VRBE VICARIO.

FRANCISCVS MARIA BONADA DE CL. REG. SCHOLARVM PIARVM S. P. D.

Bayerische Staatsbibliothek München

EMPORA morari tua, CAR-DINALIS AMPLISSIME, fr

alias iniquum est, nunc quodammodo fit aequissimum. Neque enim, qui viro principi multa debeat,

beat, in eum gratus quoquo modo si aut videri, aut esse velit, res per se ipsa non maxime acqua est. Hinc benignitatem dum ego tuam, quale-cunque ut grati animi monumentum facile excipiat, rogo, vix fas esse arbitror, ne tenuitati suc-censeat muneris, subvereri. Singularis illa humanitas, ad quam Scholarum Piarum Ordini universo, cujus jam tot annos patrocinium & amanter, , & constanter sustines, felices ubique aditus perpetuo patent, bono me esse animo, quin etiam sperare jubet, ut id operis, seu potius obsequii specimen, / humanissime complectaris . Nec domestica mihi argumenta defunt, quod sperem facile id impetrare. Illius enim, qui in nostro Ordine doctrinae probitatisque laudibus egregie claruit, & quem Florentia, Civitas una omnium maxime perspicax, inter viros numerat integritate illustres, quem tu denique, & tanquam gentilem tuum tibi jucundissimum in primis diligis, & tanquam hominem inter optimos admirandum eximie laudas, illius, inquam, P. Milioris Guadagni me tacite virtus admonet, corum mihi obvia nunc fore nulla, quae ad tui similes accedentibus timorem facere consueverunt. Itaque carmina haec epigraphica patrocinium fidenter ac tutelam implorant tuam. Quam si suscipere auctoritate, qua vales plurimum, non graveris, mularum, quae ad te confugiunt, vete. ra monumenta tui splendore nominis illustrata in Jn-

lucem prodire gestient, & exultare quodammodo videbuntur. Postquam enim vel temporum labefa-Aata motu, vel immanium prostrata impetu barbarorum diu squalore situque obsita delituerant, quamvis jam pridem doctorum hominum diligentia ex abditis sedibus evasissent adspexissentque solem :: nunc tamen primum ex diversis voluminibus, ubi dispersa atque errantia legebantur, in unum collecta juris esse publici non timobunt, si Graecae, ac Latinae antiquitatis commendationi, quae maxima ubique est, accedere quoque sentient immortale tui nominis ornamentum. An. quispiam amplitudine id tua minus dignum exifimabit? At optimo ille ingenio, fummaque doctrina vir, Gafpar Contarenus Cardinalis amplifsimus, pro singulari studio, quo ferebatur in Graecam eruditionem, omnemque Graeciam, dixisse fertur, oportere nos, si grati esse velimus, illius telluris non homines, non litteras modo amore: prosequi, ex quibus ingenua studia prosecta sunt, sed stirpes etiam, ac lapides amplexari. Magnifica vero vox, & Principe sane digna, qui cum virtute fortunam, & cum utraque sapientiam adaequavit. Quum autem plurima esse intelligam nobilitatis & animi ornamenta, quorum tibi societas cum Gaspare Contareno est plane maxima, nullus mihi dubitandi locus relinquitur, quin, ut laudi mtelam sibi ille duxit Graecorum acque lapidum ac

ac virorum, ita tu patrocinio excipias anthologiam hanc Graecam pariter, ac Latinam. Cujus quidem rei spes mihi affulget, quod praeterita dum recordor, minus alte de te sentirem, si posfem reliqua non sperare. Succurrit enim, vix Clemens XII. avunculus tuus Pontifex in omnes Optimus, in nos vero beneficentissimus etiam Parens, te Cardinalem, & mox Vicarium renunciavit, quam humaniter Academiam exceperis a me tibi inscriptam de laudibus S.Andreae Corsini, qu' cum te novimus virtutis esse & affinitatis vinculo conjunctissimum. Verum si loci ratio habeatur, unde hoc pignus prodit obsequii mei, nihil jam esse debet, quod me in hac re dubium facere possit, quum id operis in collegio Nazareno elaborarum sit, cujus quidem nomine nostrum animi mentesque omnium tibi se devinctissimas profitentur. Omnes te Romae Ordines tam supra se, quam pro se esse sentiunt, vigilantem, justum, severum, gravem, providum, moderatum; pauperes vero largum, beneficum, misericordem: at nos, promerita dum perpendimus in hoc collegium tua, fas esse ducimus, secundas deferre nemini, ne primas quidem. Neque id profecto fine certa ratione & gravifima & maxima. Nam hujus collegii commune quasi cum ipso Ordine exordium fuit: hujus B. Joseph Calasanctius & parens extitit & moderator: huic demum idem omnino, quod uni-

universo Ordini, concessum voluit, ut manu ipse sua exararet utrique leges. Ergo nobile hoc Lyceum, sicut paternis legibus & stat & lucet quotidie magis, ita vix dici potest, quam nos anxios, quam solicitos habeat, tanquam paterna hereditas pretiosa satis. Iccirco jam quisque intelligir, quantas nos tibi gratias deceat & agere & habere. Nam Patris haec ampla hereditas cum femper antea jucundissimos dedit fructus, tum te auspice, te patrono sic certe floret, ut nunquam alias. Quid ? quod nobis, & optimo id quidem jure, fatendum est, dum collegio Nazareno tam officiose consulis, admirabiliter etiam ceteris te prodesse etenim & quae in Italia jam pridem erant, & quae alibi nuper extructa sunt, hinc leges, seu mavis animam atque spiritum acceptum praedicant, ut hoc stare, hoc florere non posse videatur, quin, eodem praesertim patrocinio tuo, stent quoque cetera & florescant. Itaque collegium Nazarenum cum Cardinalis Tonti, quem auctorem & appellamus & veneramur, tum tui ipsius, quem patronum omnium beneficentissimum experimur, monumentum habeatur necesse est ad perpetuam & jucundissimam utriusque recordationem. Quare quum opusculum quodcunque hoc meum, utpote proditum quasi in solo tuo, jure ad te pertineat, fine, obsecro, quod tuum est, videre lucem auspicio tuo, amplissimo-

que

que tuo nomini confectatum. Hoc si concedere non recuses, id sancefficies, ut quoniam, quod cupimus & debemus, non licet, illud saltem, quod possumus, non omittamus.

AD

AD LECTOREM.

E tibi in mentem veniat, Lector optime, in me quadrare facetum illud in Chios M. Ciceronis dictum, qui muros verficolore e marmore, ut magnificum aliquid, oftentantibus, multo, inquit, magis mirarer, fi Tiburtino lapide fecific-

tis. Fateor equidem, non dissimilem, quamvis ad Graecae exemplum elaboratam, anthologiam banc effe meam. Quemadmodum illi rem venditabant sua in insula minime inventu arduam, minimeque novam, ita ego videor oftentare veteres bosce lapides jam passim editos in voluminibus bene multis, adeoque nulla vel raritate nobiles, vel novitate infignes. Sed mibi cum Chiis puto nonnibil effe discriminis. Illi si minus inani jactatione, certe sua sponte patrii marmoris elegantiam efferebant, nec praesente quovis uno ex advenis, sed viro summo M.Tullio Cicerone: ego in unum collectas studiosae antiquitatis adolescentiae offero poeticas inscriptiones, cujus mibi operis auctores fuasoresque gravissimi extiterunt. At enim putida jam O rancida baec cantilena non risum quidem, sed stomachum plane movet. Quid ergo? si sciens fallo, quibus hane dedi operam, musae me omnes oderint. Carmina baec epigraphica jampridem inter adverfaria latebant men, neque lucem adspicere omnino audebant: sed timorem coepere tandem deponere, postquam clariffimum aetate bac noftra litterariae Reipublicae ornamentum, Marchio Scipio Maffejus, in pracfatione Musei Veronensis aperte dixit, inscriptiones, quae poeticae

ticae sunt Graecae & Latinae, in unum quasi corpus si compingantur, novam & praeclaram fore anthologiam. Quam etsi novam non audeam dicere, quum extet Ferrettii opus, cujus titulus Musae Lapidariae : quia tamen ibi 🕫 Latina plurima, 🕫 Graeca omnia omissa. funt, vix quidem dubito, quin Cl. Maffeji auctoritas mul- . tum mibi prodesse debeat. Quanquam vero sentiat per me licet arbitrio quisque suo: neque enim buic est opusculo ille titulus, quem affixerat libello suo philosophus nefcio quis, contradicendum non esse. Accipe interes, benigne Lector primum boc volumen in quinque classes distributum. I. Deorum, Dearumque; II. Caesarum, atque Regum; III. Magistratuum. IV. Militum. V. Litteratorum titulos continet, notis, quam potui brevissmis, juventutis gratia illustratos. Singulis classibus singulae dissertationes praefixae sunt, iis rebus accommodatae, quae fequentibus in !apidibus continentur. Quum persequor magnorum virorum bonores postumos, equidem non missam facio pompam funebrem, jam plurimorum, O praesertim Gutherii, atque Kirchmanni opera explicatam; fed de sepulcris, de statuis, de numismatibus, de varii generis imaginibus, aliisque bonoribus, de quibus ceteri omnino tacent, permulta colligo; rem ita nimirum ago, ut non semper illud Virgilianum usurpandum sit; nos flendo ducimus horas. Graecos lapides, clarissimorum vestigiis bominum studiofe inbaerens, duplici typo tradendos duxi, nempe charactere majusculo, more lapidum, & minusculo, ut in boc tum verborum, quae saepe in marmore confusa sunt, opportuna distin-Elio, tum accentuum & spirituum annotatio minus facesseret obscuritatis. In titulis, quos jam versos & Icti-

latine & poetice nactus sum, nibil penitus immutavi, tum quia doctorum interpretum, quorum mibi solertia usui fuit , rationem me babere oportuit, tum quia fiquando Latina Graecis minus recte, neque ad amussim respondeant, nemo non videt, id interpretem admisisse, quod Or sexcentis aliis, dum metrum tueri velint, usuveniat necesse est. Carmina porro vel sine metro, vel nullo modo, quae paucissima sunt, latine reddita sum ego uscunque interpretatus. Metrica arrifit potius, quam foluta explicatio, quia baec operi visa est maxime consentanea. De Latinis nibil dicam amplius, quam quod varias, quum & licuit, & opus fuit, lectiones addidi; linearum ordine, qualis extat in lapide, non omisso. Ubi aut verba simul compacts sunt, aut insculpta ritu, qui a metro abborreat, ea quoque, sicut de Graecis dixi, duplici typo imprimenda curavi. Ceterum quum audis, anthologiam me tibi offerre, in qua exfculpta veteribus ex monumentis carmina continentur, ne id in eam partem accipias rogo, ut instar librarii illius apud A. Gellium quovis pignore tecum certare possim, ni nullus omnino titulus praetermiss, aut in nulla uspiam littera delictum fuerit. Jam te salvere jubeo, amice Le-Etor, cujus convolant in sinum musae, si minus pigmentis oblitae venustulaeque, certe pudicae, decentes, simplies, eruditae, quae nec terrorem afferant aemulaturis, neque exitium pariant aemulantibus, quas propterea pbilosophorum princeps, dum rempublicam informaret suam; civitate donare non dubitasset.

JOSEPH AVG. DVLBEQVIVS A SANCTO NICOLAO

Clericorum Regularium Pauperum Matris Dei Scholarum Piarum Praepositus Generalis.

VM Librum, cui Titulus Carmina Graeca & Latina ex antiquis Iapidibus a P. Francisco Maria Bonada a S. Joanne Evangelista Religionis nostrae Sacerdote Professo, ac in Collegio

Vrbano de Propaganda fide Eloquentiae Praeceptore duo ex Nostris, quibus commissum fuit, recognoverint, atque approbaverint: ut Typis mandetur, si iis, ad quos spectat, ita videbitur, facultatem in Domino concedimus. In quorum fidem &c. Datum Romae in Aedibus nostris Scholarum Piarum apud S. Pantaleonem die 5. Mensis Januarii 1751.

Joseph Aug. Dulbequius a S. Nicolao Praepositus Generalis.

Reg. fol. 252.

Joann.Franciscus Maria Perinius a S.Elisabeth Secretarius.

IN-

INPRIMATOR

Si videbitur Reverendissimo Patri Sacri Palatii Apostolici Magistro.

F. Maria de Rubeis Archiep. Tarfs Vice fg.

 ζ

APPROBATIO.

D'Iffertationes in Carmina Epigraphica a R. P. Francisco Maria Bonada ex Cl. Reg. Schol. Piarum &c. elucubratas summa cum animi voluptate, ac admiratione perlegi. In iis enim non folum abdita antiquitatis, ac obscura quaeque exponuntur, clarissimaque collocantur in luce; verum etiam latine omnia, concinne, ornate dicuntur, atque ad id, quod agitur, apte adeo, congruenterque, ut nihil supra. Quantocius igitur ut publicam in lucem edantur maximopere optandum est; cum ut maximum antiquitatis studios commodum ac utilitatem, tum ut singulare litterariae Reipublicae decus afferant, atque ornamentum.

Marchio losmne's Petrus Locatellius,

AP-

APPROBATIO.

R Ev. P. Francisci Mariae Cler. Regular. Scholarum Piarum Disfertationes ac Notas in Carmina ex antiquis monumentis collecta, Reverendissimi P. F. Josephi Augustini Orsi Sacr. Palat. Apost. Magistri jussu legi. Quibus quidem in Dissertationibus nihil deprehendi, quod cum Catholica Religione, ac probatis moribus omni ex parte non confentiat. Quamobrem Opus Graeca passim ac Latina eruditione referrum, eleganterque conscriptum omnibus antiquitatis, & se felectioris litteraturae studia merito existimantibus omnino probatum iri, iisque perquam jucundum futurum, ideoque dignissimum, quod in lucem prodeat, meo qualicumque suffragio censeo.

Dabam Nonis Januarii 1751.

Rodulphinus Venutus Rom. Antiq. Praefes.

IMPRIMATUR

F. Joseph Augustinus Orsi Ordinis Praedicatorum Sacri Palatii Apostolici Magister.

SŸ-

SYNOPSIS.

Imulacrorum in Orbe antiquitas flatuitur contra Varronis, & Plutarchi opinionem. II. Simulacra initio fuere informes lapides, & baculi; deinde imagines ligneae, aut fictiles nullo metallo admisso. III. An-

te Asiam devictam negatur omnes Romae Deos fuisse duntaxat ligneos, aut fictiles: Plinius emendatur. IV. Signorum in Urbe copia ex S. Augustino, 🔊 Laclantio, ex Scauri Aedilitate, Mummii victoria, O bellica Deorum Evocatione colligitur : V. Idem argumentum confirmatur ex Romanorum veterum avaritia, Juliani Apostatae impietate, & ex Museis, praesertim Gualteriano. VI. Nonnulla de Hermis, quorum inventio deducitur ab Aegyptia superstitione. VII. Hermeracles, Gallus Hercules, signum Academiae proprium, Hermerotes explicantur. VIII. Deurum insignia Hermis addita; Etruscorum elegantia laudata. IX. Signa Legionum religiose culta: Deorum imagunculae insertae torquibus, co-. ronis, bullis. X. Parva Deorum figna omni cultu splendida in pompis vecta; manu gesta aliquando ab ipsis Imperatoribus; plerumque in thensis equorum ministerio; aut puerorum: de Aediculis, de Sigillariis, ac Vico sigillari. XI. De Signis Pantheis, quae O Augustis adulatio dedicavit. XII. Simulacri Panthei Nekpalensis descriptio. XIII. Coronae olim Diis tantum datae : de lemniscis, de gemmis, de auro, argentoque interrafili, ac numismatibus, quae coronis inferebantur. XIV. Idolorum vestitores, vestium nobilitas, varietas, А ma-

Ŀ

materia; opificium. Simulacra clavibus, claustris, excubitoribus, vigiliis custodita. XV. Signorum ornatores, & ornatrices : ornatus multiplex . XVI. De Deorum, Dearumque torquibus, ac monilibus; de oculis argenteis, gemmeisque, & cur? XVII. Idolorum consecratio : Nobilium bac de re contentio: Consulum fortitio. XVIII. De variis legibus ad Confecrationem spectantibus. XIX. Simulacra non facra omnia: facra res a fancta distinguitur, itemque locus sacer a sacrario. XX. Dedicatio pro mera Encaeniatione sumitur ; aliqui ejus ritus numerantur. XXL In Dedicationibus quid Sportularum nomine intelligendum? Sportulis, aliisque largitionibus bymnos, O faltationes cyclicas fuisse additas conjicitur. XXII. Solemnis Oratio in Confecrationibus recitata. XXIII. In Adorationibus quis manuum gestus ? XXIV. Quis motus, statusve corporis? XXV. Tria de vestibus adnota-, ta inter adorationes. XXVI. Diversa vovendi ratio, votivae tabellae diversae, divers in lapidibus, ac numismatibus characteres. XXVII. Vota publica quo ritu, quibusque victimis, ludis, largitionibus, & carminibus celebrata? XXVIII. De Donariis Litteratorum.

DIS

DISSERTATIO L. De Veterum Romanorum Simulacris

REVERENDISSIMO PATRI JOSEPHO AUGUSTINO DULBEQUIO

Cler. Reg. Scholarum Piarum Praeposito Generali.

UONIAM quicquid libelli hujus eft, totum ad juventutem spectat, praesertim eam, quae in nostris collegiis ad selectioris litteraturae gloriam, te in primis auspice & hortatore, toto pectore incumbit, & antiquitatis studio singulariter delectatur, causa mihi honestissima visa est, & proposito certe meo

maxime opportuna, cur id operis, Reverendissime Pater, a tui commendatione nominis exordirer. Nostrorum enim convictorum admirabilis est in te amor, & A 2 ob-

observantia singularis. Nec de ingenuis duntaxat loquor, qui & alibi nobifcum degunt, & praesertim in collegio Novo, cujus te auctorem, statoremque appellant : de flore juventutis loquor, de splendidissima nobilitate, quae te in oculis, in finu ferens incredibiliter veneratur. Vix enim BEATO JOSEPHO CALASANCTIO, pro cujus gloria, quum totius nostri Ordinis procurationem haberes, labores tu fane arduos superavisti, divinitus acterni honores, ad immortalem Scholarum Piarum laudem, decreti funt, aut proxime decernendorum spes certa affulsit, tum quanto studio confluere ad nos undique certatim coeperint nobilissimi adolescentes, non me verbis oportet dicere, quum res ipsa loquatur. Etenim & Varsaviae in Polonia, & Viennae in Austria per hosce annos collegia satis ampla, maximeque splendida extructa sunt : in Italia vero quae constituta jampridem fuerant, corum nunc est celebritas inusitata, & omni major expectatione. Nam ut nihil dicam de Urbinate, de Savonensi, de Neapolitano, quae fane omnia ita florent, ut nunquam antea; certe collegium Nazarenum centum ferme convictores numerat, in primis splendidos & generosos, perinde quasi B. JOSE-PHUS, quum ipfe nobilissimus effet, in aliis omnibus, atque in hoc potifimum, cujus ipfe moderator fuit, nobilitati videatur fignum aliquod sustulisse. Ornatissimi porro adolescentes ficut ad B. Parentem preces & vota quotidie effundunt, sic curarum saepissime recordantur & laborum tuorum, neque unquam non secum reputant, primo fibi ad illius aram confugere licuiste, vix tu universi moderationem Ordinis suscepisti. Hinc eorum in te omnium exarsit amor, eximia hinc tui existimatio, & perjucunda laus. Nobilissimae igitur juyentuti si opella hac

4

DISSERTATIO I.

bac mea gratificari cuperem, nec facilius id consequi, neque aliter me posse intelligebam, quam si tuum nomen ipfo in limine collocarem. Ne autem abs te id operis repudiaretur, tametsi subvereri fortasse debui, tamen ne mihi quidem in mentem venit. Quanquam enim ad quatuor fere lustra Philosophiae partes, & augustiffima Theologiae adyta, auditorum frequentia maxima, & fumma cum laude tua, aliorum lustranda oculis aperueris ; quicquid tamen ad litterarum culturam spectat; eximie probas, ideoque spero tum hanc ipsam de VETE-RUM ROMANORUM SIMULACRIS DISSERTATIONEM, tum torum hoc opus, qualecunque tandem futurum sit, pro tua non tam in me, quam in optimos adolescentes, ad quos maxime pertinet, benevolentia non omnino tibi improbatum iri. Interea vero Simulacri nomine, licet quaecunque ' imago, hoc tamen loco, ut faepiffime, ac proprie, (quod & de fignis vir exquisitae litteraturae Canonicus Mazochius ^{*} contra Manutium ^c probat) Deorum, Dearumve effigies, five idolum fignificatur : nec enim fine ratione certa Svetonius inquit, Julium Caesarem sibi decerni passum esse d'statuam inter reges, Simulacra juxta Deos. De quibus quidem signis pauca mihi adnotanda este duxi, quia inscriptiones in prima classe, quae sequitur, comprehensae ex eorum basibus ac stylobatis exsculptae sunt. Ac ne ordine, qui rerum est unus omnium vera lux, non utar aliquo, primum de fignorum in urbe antiquitate nonnulla breviter admonebo.

I. Simulacrorum vetustas tam Romae incerta est, quam

- 2 Cie pro Arch in IV. verr. wid. c Differt. IX. de Sign. in Stat. Tom. I. Ifid. VIII. 11. Ant. Rom. Salengr.
- b In Mutil, Camp. Ampbit. Tit. III, & Svet. Jul. 76, vid. Abr. II. Phinot. 60.

Ş

DE VET. ROM. SIMULACRIS

quam quod maxime, & inter varias opiniones vix dum e carcere egressus jam haereo in salebra. Sicuti Athenis Eulebius Signorum confectationem adscribit Cecropi, sic Romae Tarquinio Prisco Plutarchus tribuit in historia Numae, a quo vetitum refert, ne Romani arbitrarentur Deum aut hominis speciem, aut animalis habere formam, atque hujus decreti, sive doctrinae vi ad duo fere secula templa quidem in urbe fuisse erecta, nulla vero fimulacra corporum confectata. Plutarchi opinio eadem ac Varronis est, quorum auctoritate fulti S. Augustinus b, & S. Clemens Alexandrinus c fustinent prio+ ribus 170. annis apud Romanos neque pictam Deorum speciem occurrisse, neque fictam. Contrariam vero huic sententiam tuentur conjecturae pariter, atque auctoritates haud contemnendae. Efto enim: rex Numa omnis divini juris, ut in illa quisquam aetate in tantis tenebris fuit, consultissimus vir, non Pythagora d quidem duce, qui centum amplius post annos in Italia floruit, sed suopte ingenio id cognoverit, quod Anthropomorphitae a SS. Augustino *, & Nazianzeno *, aliisque Patribus ⁸ damnati audacissime denegarunt, Deum scilicet nullis corporis lineamentis circumscribi ac definiri: non hinc statim arguas ab co rege simulacra Deorum fuisse omnia penitus repudiata. Nam ficut prisci legislatores, quo auctoritatem conciliarent apud rude vulgus decretis fuis, finxerunt sibi colloquia cum Diis esse, exempli caufa Ofiris cum Mercurio, Zoroastes cum Oromazo, Cha-

run-

- II. Cbron.
- De C. D. IV. 31.
- Strom. V.
- d. Liv. I. 7.
- Lib de Trimit, XII. 7. in lib. de Haeref. c. 50. in alib.
- £
- Orat. 34. in 37. Clem. Alex I c. Cassian, VII. Collat. 13. in S Thom. I. Contr. Gent. 20. Opusc. III, 16. part. L Q. III. Art. 1.

Digitized by Google

6

DISSERTATIO 1.

rundas cum Satur no, Solon cum Minerva, Zantraftes cum bono Numine, Zamolxis * cum Velta, Minos cum Jove, Lycurgus cum Apolline ; fic Numa Nympham Aegeriam fibi apparere finxit, legesque tradere. Rex ergo ille, quum Deum esse spiritum dixit, sive de supremo Numine loquutus sit, sive de Diis, cos non negavit assumere corpus posse, ut se videndos darent, ac proinde ab corum simulacris non fuit alienus, ne praesertim ab idolorum cultu, cujus in Latio antiquitas mox patebit, imperitum vulgus avertere, & religioni dum prodesse cupiebat, obesse plurimum videretur. Age vero practer Numam, inter ethnicos alii complures beum omnis expertem corporis cognoverunt, & Cicero, fiquis alius, praeclare ' id probat pereleganti similitudine mentis nostrae : nist forte, ait, iccirco (Deum) non esse patant, quia non apparet, nec cernitur; perinde quasi noftram ipfam mentem, qua sapimus, qua providemus, qua baec ipsa agimus, ac dicimus, videre, aut plane, qualis, aut ubi fit, sentire possimus. Quemadmodum vero ethnici, qui hanc veritatem norunt, mutis fimulacris mordicus adhaeserunt, ita & de Numa sentiendum reor. In templis enim, quae ipsemet confectavit, fignum & aliquod posuisse arbitror, more ubique gentium usitatiffimo. Siguidem raro invenies facras aedes fine idolo, fe Curias exceperis, ubi Senatus habebatur, quae & templa nuncupabantur, utpote ab auguribus dedicata . Certe Vitruvius 4 ubi agit de facris aedibus extruendis, generatim scribit, signum in cella collocandum ad vespertinam caeli regionem. Quid ? ipsiPersae, templorum in

Vid. Henr. Corn. Agripp. de vani- priet. II.
 tat. fcient. c. XCI.
 C. Orat. pro T. Aun. Mil.
 Fid. Petay. de Deo Deig. Pro- d. Lib. I. 5.

in Graecia everfores, nonne templi sui, mundi scilicet universi, simulacrum ' este solem dicebant, quem unice venerabantur ? Numa igitur, ut templorum, ita fuit, opinor, fignorum cultor. Hoc unum quippe Numam inter, ac Romulum discrimen fuit, quod alius alia. via ', ille bello, bic pace civitatem auxerunt : quare facra ab illo instituta non modo ab hoc non imminuta funt, verum etiam aucta. Urbis porro conditor, aut restaurator, quippe Albae natus, ubi ob Ascanium conditorem tam vetus crat, quam ipsum oppidum, idolorum vanitas, nihil facilius duxerim, quam quod eum multitudine Albanorum e, Latinorumque patriam superstitionem huc invexerit, acque templis, ac simulacris inibi constitutis, quum dicatur Jovi Feretrio, ac Statori templa vovisse pariter, ac dedicasse. Neque ad aras minus, quam ad figna, & sacra omnia respexit Cicero, ubi Albanorum aras dixit d Romae focias & acquales. Captandi praeterea augurii, & aedificandæ urbis ritus si Romulus plane noverat, illud etiam in primis fortasse tenuit, quod ara Numinis, & fimulacrum, cui oppidum dedicabatur, in condendae ^e urbis area collocaretur. Aperto deinde afylo nullus dubito, quin turba huc advenarum undique conveniente, turba quoque Deorum, ac propterea signorum copia augeri coeperit, ipsis nempe advenis, Etruscis praesertim aut ea fingentibus, aut secum ultro ferentibus, more institutoque ethnicis perfamiliari, quod mox oftendam, & in facris litteris haud ignoto, ubi Rachelem ! legimus e paterna domo ido-

e b	Ex Pausan. In Liv Lib. I. 8,	Xenopbon.	e	Heinecc. Ant. 1 pend. I. s. in	Rim. Synt. i II. 1.	n Ad.
С	Idem I 3. Orat. cit.	· · ·	£	pend. I. 5. ion Gen. 31.		•

8

1

DISSERTATIO I.

idola secum aurea derulisse. Non demum incredibile existimaverim, Romulum Consualia celebrantem, co in ludicro, facilius ut religionis specie Sabinis imponeret, aliquod Neptuni Equestris, sive Consi, cui ludi dicati erant, fignum exposuisse : in sudis enim Circensibus & aperiri ejus aram sub terra in Circo Maximo dedicatam, & illius imaginem circumferri * folemne fuit . Verum his conjecturis valere juffis, ex historiae fontibus signorum in urbe antiquitas colligatur. Praeterquam quod Plinius ^a ab Evandro memorat Herculem Triumphalem, & Janum Geminum, qui primus a Macrobio ^e dicitur in Italia templorum auctor, a rege Numa dedicatum; Dionyfius Halicarnasseus Faunum, regis Latini patrem, prima Diis aedificia, & lucos tradit d in Latio consecravisse; in urbe autem simulacrorum confectationem acceptam ° refert parenti Romulo, qui templa, fana, delubra, & aras, Deorumque offigies, & infignia, & potestates, & cetera instituit, fequutus optimos quosque Graecorum ritus. Livius paulo ^f aliter ac Dionysius Romulum tradit in aliorum Deorum facris Albanos ritus, Graecos in Herculis obfervavisse. Tibullus etiam pace cum Sabinis inita Janum ligneum refert ⁸ a Romulo dedicatum : ^h itemque Ovidius :

Ara mibi posita est parvo conjuncta sacello, Haec adolet flammis cum strue farra suis.

Vir denique antiquitatis peritisfimus Senator Bonarrotius i tacite primo fabellam rejicit, qua dicitur k Ascanius Lavinio Albam tulisse Deos Penates, cosdemque no-

B

Lib. 11.

- a Buleng. de Circ. IX. in Panvin. f
- de Lud. Circ. I. 3.

- b. H. N. XXXIV. 7.
  c. Lib. I. 7. 8. 9.
  d. Vid. Lactant. Inflit. L. I. 22.
- C Dions f. lub. II.

- g h Lib. II. Eleg. 10.
  - Faftor. I.
- Observat. Histor. ad Numism. mai
- jer. mod pag. 107. k Pitifc, Lexic. ad V. Penat.

au

tu Lavinium ultro regressos ose, & in templum, occluss januis, redisse; deinde idolorum in urbe cultum altius repetit, non a Romulo quidem, sed ab Evandro, quem sufpicatut ex Arcadia detulisse cum Palladio Deos Penates, sive Fatales, in templo Vestae religiosissime adfervatos. Romae igitur, quin huic opinioni quicquam obesse polsit supradicta de Diis sententia Numae, eadem videtur simulacrorum suisse antiquitas, ac templorum, quae quantula fuerint, aperit perbelle Ovidius *:

Jupiter angusta vix totus stabat in aede, Inque Jovis dextra statile fulmen erat.

II. Idolorum materiam, fi caecae superstitionis exordia considerentur, informes fuisse lapides, columnas, baculos compertum est; in Acgypto in primis, ubi initio pro fimulacris habita funt faxa quoquo modo expolita, translata fortasse ad idololatriam, ut Bonarrotius Cacute arguit, religione veterum Patriarcharum, qui saepe in facris litteris acterno Numini lapides crexcrunt in memoriam divini beneficii sempiternam . Pausanias ^a tradit prope Mercurii statuam triginta stetisse lapides tetragonos, quos Pharii religiose venerabantur, certo Dei nomine fingulis attributo, atque idem auctor eandem formam tetragonam (ab Hebraeis opinor acceptam) in Mercurio Philagenfium, in Jove * Ammone, & Thegeate, in Apolline, in Hercule^f, aliifque Diis ^s memorat obfervatam. Aegyptiorum inventum apud Romanos in Matre Idaea, quam Pessinunte " advectam matronae primores civitatis acceperunt, itemque in Deo Termino reten-

2	Faftor. 1.	e	Lib. VIII.
Б	Vid. Bonarrot. Mul. Carpin pag. 215.	f	Lib. IX
C	Ibid. ad numm. Getae,	g	Lib. IV.
	Lib. V.	ĥ	Liv, lib. XXIX. Arnob. VI.

Digitized by Google

retentum * eft, guem Romanae * firmitatis auspicam, fi servus in agris exarasset, effodissetve, ad metalla damnabatur; si liber, ' in insulam deportabatur amissa tertia parte bonorum: primis autem temporibus qui deliguiflet, cum, ejusque boves fuisse pro sacris habitos est auctor Festus. Baculos quoque, qui religiose alibi d culti sunt, ideoque celebris est in mythistoriis divina virgula, Romae ab initio religione non caruille bine conjicitur. quod Romulo post confectationem hasta, primis illis temporibus Divinitatis fymbolum, tributa est. Prima igitur idolorum materia fuerunt lapides, & ligna, deinde argilla. Signa quidem five lapidea, five lignea, ex iis, quae dixi, quaeque mox de Hermis dicturus sum, ex Acgypto originem habuerunt : fictilia vero Atheniensibus tribuenda sunt, a quibus artem, rotamque figularem inventam esse plurimi auctores tradunt, ac disertissime ex Critiae versibus ' Athenaeus; & quanquam inter auctores diffensio sit in statuendo inventore, quem ' Diodorus Thalum Daedali nepotem, Plinius ³,& ^h Suidas Coraebum nominant, omnes tamen affirmant hujus artis laudem Atheniensibus concedendam. Itaque & fictilia anathemata, & adhibita in sacris vascula, & Dii fictiles non tam Romae, quam alibi, dum prisca paupertas placuit, sane celebratiffimi exordium ab Athenienfabus figlini operis inventoribus habuerunt. Quo quidem invento Athenienses summopere gloriati sunt, ideo i fortasse nummis insculptam amphoram voluerunt, cui siquid cum sacris es-

B 2

let,

Laflant. I. 20. de falla Relig. f Lib. IV. 78.
b Liv. I. Ovid. II. Faft. g H. N. VII. 56.
c Paul. ICtus. V. Sententiar. h In Kopaglos.
d Cyrill. Alex. const. Julion. lib. VI., i Vid. P. Eduard. Corfin. in Faft. in Clem. Alex. I. Stremat. Astic. Differt. Kl.
e Lib. J. 22.

FF

DE VET. ROM. SIMULACRIS

fet , hac de caufa folemnem effe in nummis Atticis fufpicarer, ut nempe incrementum defignaretur, quod religioni figlino ex opere acceffiffet; fed quum a facris id vafis genus alienum fit, fateor, nihil ad rem ex Atticis nummis exfculpi poffe. Jam vero Romae initio quidem fimulacra ex argilla, vel ligno efficta funt, & fortalle, ut in Graecia *, cujus ritibus, tefte Dionyfio, adhaefit Romulus, ex cedro, quercu, fmilace, buxo, ebeno, aut quacunque felici ex arbore. Deinceps invafit quoque, ut cetera, religionem luxus, quem ut argueret Juvenalis ad factilia figna Capitolio impofita, & Jovem fictilem, cui templum Tarquinius Prifcus * dedicavit, refpiciens dixit ':

Hanc rebus Latiis curam praestare solebat

Fictilis, & nullo violatus Jupiter auro,

ubi dum fatiricus Jovem auro violatum dolet, in mente habet illam Platonis ^d legem : aurum, & argentum in urbibus, & privatim, & in fanis invidiofa res eft: tum ebur ex immani corpore extractum baud satis caftum donum Deo: jam aes, & ferrum duelli instrumenta funt, non fani. Hinc Seneca ^e per Deos fictiles olim jurari folitum affirmat, & Deos, quum propitii effent, fictiles extitisse, in quam sententiam Tibullus cecinit ^e de fimulacris ligneis:

Neu pudeat prisco vos esse estipite factos: Sic veteris sedes incoluistis avi.

Tunc melius tenuere fidem, quum paupere cultu-Stabat in exigua ligneus aede Deus.

Fictilia anathemata, Deofque fictiles, etiam late dominante luxu, Romae in usu fuisse habitos, vetusta templo-

∎ Pausan in Arcad.

- b Plin. H. N. XXXV. 124
- c Set. XI.

12

d Cic. II. 18. de Leg. c Epift XXXI.

£ Eleg. II. 10.

Digitized by Google

DISSERTATIO I.

plorum rudera saepe oltendunt, & inter poetas Martialis:

Sum fragilis, sed tu, moneo, ne sperne sigillum. Alexander Severus veterem paupertatem * affectans nunquam in facris aedibus praeter quatuor, aut quinque argenti libras, auri ne guttulam quidem aut bracteolam pofuit, Persii versum repetens : in sanctis quid facit aurum? Primus, qui simulacra aurea, vel inaurata effinxerit, fuisse traditur Attilius Glabrio.

An usque ad Asiam devictam simulacra omnia Ш. vel lignea duntaxat, aut fictilia Romae fuerint, non aufim equidem cum Plinio b affirmare, quum praesertim Gorius Etruscae antiquitatis vindex & illustrator scribat, non tam plasticen, quam ' statuariam in Etruria ante Romam conditam floruisse, & signa ibidem aenea magni habita & religiose culta . Etruriae autem, quae hujusmodi operum elegantia Graeciam si minus vicit, certe adaequavit, multa Latium heroicis quoque temporibus debuisse argumento est quercus in Vaticano antiquissima, de qua inferius recurret mentio. Jam vero, quod ad rem pertinet, multo ante devictam Asiam in Campania, in Piceno, in Umbria, in tota Etruria multas Tuscorum urbes Romani vicerant ac diripuerant, nec fane noverant Diis parcere, quos ab hoftium oppidis evocabant : itaque Vertumnum Propertius ⁴ fic loquentem inducit :

Tuscus ego, e Tuscis orior; nec poenitet inter Praelia Volsinios deseruisse focos.

Volfinium porro fama est e propter duo millia statuarum a Romanis legionibus fuisse obsessione expugnatumque, in quo statuarum numero non omnes fictiles extitisse res ipla

2 Lamprid. in Vit.

b H. N. 10c. cit.

c Muf. Esr. Tom. I.

d Eleg. IV. 2. c Plin, H. N. XXXIV. 7.

ipfa loquitur, nisi quis illos veteres tam fungos blennosque habeat, qui modicum argillae causam belli indicendi fatis idoncam existimarent. Aurum in urbe multo ante Asiaticam luxuriam Diis offerri solitum manifeste liquet non tam ex baculo Bruti • aureo, & Camilli cratere bitem aureo, Delphico Apollini oblatis, quam praesertim ex auro in templis posito, cujus ne bracteolas fuisse putes, recorderis velim, quum a Brenno Gallorum regulo mille pondo auri pretium populi gentibus mox imperaturi ' factum esset, adhibitis iniquis etiam ponderibus, additoque per avaritiam gladio, tum pactam mercedem a matronis solutam este, ut a sacro auro abstineretur. Altius si spectare placeat, invenietur, Numam Pompilium in summa egestate solemnibus Deorum pretiofissima munera dicavisse: quum enim Cornelio Syllae Asia obvenit simulque bellum Mithridaticum, tum SCto decretum scimus, ut ea donaria venderentur, & quanquam erant jam quaedam hujus generis divendita, tamen novem millia librarum auri confecta sunt, nec plus infumtum in tantum bellum. Nemo jam igitur dubitabit, quin Romae, priusquam Asia huic imperio adjungeretur, simulacra ex metallo, praesertim aere, inventa fint. Artifices defuisse negat Mamurius Veturius, qui regnante Numa pluribus anciliis, quibus caelefte admisceretur, affabre factis, praemii loco habuit, ut suum nomen a Saliis inter carmina caneretur:

Inde Sacerdotes operi promissa vetusto

Praemia persolvunt, Mamuriumque vocant.

Neque huic opinioni Plinium ' quicquam obesse video. Nam

a Liv. J. 21. b Idem V. 16.

14

c Idem V. 28. (9 29.

- d Appian. pag. 185. e Ovid. Faft, III. ver. 382.
- f Loc. cit.

DISSERTATIO J.

Nam antequam Romam Afiae luxuria invaderet, fimulacra quidem vel fictilia tantum, vel lignea fuiffe affirmat, fed ea duntaxat, opinione quidem mea, complectitur, quae erant in delubris dicata, nec figna generatim excludit omnia, fed eorum elegantiam ac multitudinem. Conftat enim ex peculio Sp. Caffii, qui regnum affectaverat, fimulacrum ex aere * factum Cereri, infcriptumque * EX CASSIA FAMILIA DATUM. Adde Jovem, quem Sp. Carvilius e Samnitum fpoliis in Capitolio erexit * ea amplitudine, ut profpiceretur ex edito monte Jovis Latialis, facta etiam ex reliquiis limae Carvilii ftatua pone fimulacrum. Adde captarum urbium, ac potiffimum Syracufarum fpolia, inter quae nobilem fignorum multitudinem extitifie auctor ett ^a T. Livius, qui Romani luxus, & licentiae initium captis Syracufis tribuit.

IV. Veniebat in mentem de fimulacrorum copia, quae paulatim in immenfum crevit, aliqua commemorare: fed quis ista mortalium perfequi possit? Ut nihil dicam, quot Dii uno in puerulo efformando, in una spica educanda, una in custodienda sera (deridentibus id Lactantio, & S. Augustino) elaborarent, solius M. Scauri aedilitas tria fignorum millia in scena exhibuit, & temporario theatro: Mummius devicta Achaja simulacris replevit urbem, quae fi minus Deorum omnia, certe plurima extiterunt. Simulato demum religionis nomine, quo nulla major peccandi illecebra, congesta huc fuisse innumera Deorum signa exinde patet, quod mos in bellis effet hostium Numina ^s evocare, & figna rapere, frustra catenis ^s vincta, nedum peffulis,

- 2 Plin. H. N. XXX. Y. 4.
- b Liv. II. 22
- c Plin. loc. cit. d Decad. III. lib. IF. 25.
- e Plin. ibid.
- f Macrob. III. Saturn:
- g Paufan. III. In Diodor. Sicul XVIL
  - Biblioth. 🔄 Curt, H.

fulis, plumbeisque basibus * communita; quare fori Trajani, ubi fimulacra crant plurima, fastigio subscriptum legimus ' E. MANUBIIS. Ad rem scribit Cicero, nullum ' Romae signum fuisse non captum a victis hostibus, & Tertullianus acute ait : tot sacrilegia d Romanorum, auet tropoea : tot de Diis, quot de gentibus triumphi : tot manubiae, quot manent adbuc simulacra captivorum .Deorum. Siquis Tertulliano Sallustium opposuerit afferentem, Romanos ab initio inopes maluisse volentibus e quam coactis imperitare, nihilque victis, nis injuriae licentiam eripuisse ', is confideret necesse eft, Sallustium hoc habere propositum, ut veterum virtutes laudet, & vitia exaggeret aetatis fuae, non ut neget victorum hostium profana & sacra omnia venisse in triumphantium potestatem; quod apud eundem aperte satis a Catone significatur. Horatius quoque ⁸ quum sub Junonis persona futurum canit, ut Capitolium stet immobile, & Roma ferox det jura Medis subactis triumphatisque, omne sacrum rapiente dextra, de hac juris bellici apud Quirites religione omnino prohibet dubitari . Hanc Deorum praesidum in urbium oppugnationibus evocationem, quae & urbem simulacris, & aerarium divitiis implevit, totam Romanorum fuisse propriam prudenter argumentatur, & erudite confirmat P. C. Anfaldus in libro vere singulari de Diis multarum Gentium Romam^h evocatis. Hac de caufa Romani arcanum urbis nomen, seu Dei tutelaris, esse voluerunt, no hunc nimirum hostes i carminibus, & prac-

fti-

- a Arnob. V. advers. Gent.
- b Gell XIII Nod. Att. 23.
- c In Verr. V.
- d Apolog. XXIV. in XXV.
- e De Bell. Jugurth.

- f De Bell. Catil.
- g Carm. I. Ode. 3.
- h Edit. Brixiae 1745.
- i Plut. in Quaeft. Rom. by Plin. H. N. 11L 5.

DISSERTĂTIO I.

ftigiis evocarent : neque hoc contenti statuas certis in cantationibus in confiniis Imperii sub terra desoderunt, sicuti tradunt Spartianus in Heliogabalo, aut Elagabalo, & in Aureliano Vopiscus, quasi carum vi intra suos limites barbari continerentur.

V. Religioni addenda avaritia est, praescrtim post Lucullanas Syllanafque in Afiam expeditiones, in quibus miles non amare modo ac potare, sed & templorum signa · ac ornamenta rapere confuevit. Avaritiae licentia in hoc mali genere quanta fuerit, uno Verris exemplo liquet. Nullam quoque Deorum rationem eos habuisse existimo, quos tacite Tullius arguit, ubi dubitat, utrum aetate ^b sua plures militum Romanorum armis hostium urbes, an hibernis sociorum civitates deletae sint. Talis fi hace Refpublica fuit, cui fervire nonnulli reges, quam imperare aliis maluerunt, quid dicam nescio de Caesarum impotentia, quum jam haec civitas, sicut pene in omnibus dominabatur gentibus, ita omnium gentium erroribus ° inferviret. Ideo apud Minucium Felicem infantiffimus deridendae superstitionis affertor praedicat, singulos ubique populos sacrorum ritus gentiles babere, & Deos colere municipes, ut Eleusinios Cererem, Pbrygas magnam Matrem, Epidaurios Esculapium, Chaldaeos Belum, Aftartem Syros, Dianam Taurios, Gallos Mercurium, ONIVERSA ROMANOS. Cujus Ethnici dementiam Minucius in Octavio jugulat, haec prae ceteris fcitu digna commemorans : quicquid Romani tenent, colunt, possident, audaciae praeda est .... Igitur non ideo tanti, quod religiosi, sed quod impune sacrilegi. His bre-

Gipban. Praefat. ad Homer. Odsff. c S. Leo Serm. in Natal. Apost.
 b Pro Leg. Manil.

breviter adnotatis, jam quot in theatris, quot in Larariis, quot in delubris, in capitolio, in foro, in urbe tota publice privatimque Deorum figna invenirentur, recenfere qui possit, neminem esse arbitror, si Prudentium excipiam, qui Juliani Apostatae impietatem arguens, has libi partes sumsit, nisi loquutus poetice videatur:

amans ter centum millia Divum Augustum caput ante pedes curvare Minervae Fictilis, & soleas Junonis lambere, plantis Herculis advolui, genua incerare Dianae, Quin & Apollineo frontem submittere gypso, Aut Pollucis equum suffire ardentibus

Vah quantus Deorum . . . · grex 1 & tamen quum descivit ad **T**-1 cunnicos Julianus, defervescere jam late coeperat dira superstitionis lues, quam detestandus homo restaurare conatus est, testatus impudentiam hanc suam illo in numismate, ubi stellas, & bovem cernis * Aegypti somnium delirantis. Jam vero, ne multis utar, de signorum multitudine hoc unum addo. Quanquam barbarorum inwidia persaepe Italiam, & hanc urbem depopulata sit, quanquam Christiana pietas incredibilem idolorum copiam vel per contemtum deleverit, vel in domesticos, aut sacros usus converterit, adhuc tamen in Gallia, in Germania, in Anglia, in Italia fere universa, & Romae in primis multa extant Musea signis veteribus ornatissima, ac paucis abhine annis octo & decem ^b. millia cernebantur in ditiffima gaza Eminentiff. Cardinalis Gualterii cum do-Arinarum omnium, tum totius antiquitatis peritissimi Principis, cujus nepotes in hoc collegio Nazareno versantur duo 2

Buch a north a Laevin. Hulz, ad Num. 72.

b Passer. in Dissert. de Gen. Domeft.

Digitized by Google

N And Same

in Muf. Etr. Tom. III.

duo, probi oppido navique adolescentes, praesertim Carolus, qui vix quinque & decem annos natus, hac jam aetatula linguas Gallicam, & Latinam apprime tenet, Graecae autem non minore cum solertia, quam laude vacat, acque felicitate, ac studio inter Rhetores admirandus.

VI. Simulacrorum forma erat duplex, vel partem duntaxat exhibens, vel totum corpus. Primi generis crant Hermae, qui tametsi olim pro statuis columnarum loco pondera suftinentibus * acciperentur : tamen in antiquis gemmis, & marmoreis anaglyphis passim aediculae occurrunt super saxa erectae, in quibus Hermaea Deorum figna post caput Numinis in stipitem definunt, qui sipes plerumque in summitate est altior, deinde angustior usque ad calcem. Hoc inventum Acgyptilis tribuitur, apud quos prima Deorum simulacra, ut supra dixi, sucre saxa quoquo modo expolita, coni speciem referentia, feu potius ovi, quippe quod in Acgypto, quoad mundi originem, superstitionibus plenum erat, & quidem maxime ridiculosis. Iis faxis tetragonis primo globi informes b, capita deinceps addita; tum statuae integrae formatae sunt, brachiis manibusque simul compactis & trunco corporis adhaerentibus, qualia nimirum signa permulta cernimus in Museo Capitolino. Ars demum manus pedesque ac vultum totumque corpus ita composuit, ut metalla & marmora videantur non gestus modo, sed affectus eriam didicisse. Ne me, obsecro, ita stypidum dicas & bardum, perinde quasi quascunque statuas iis fimiles, quas modo in Capitolio commemoravi, imperitisfimae tribuam antiquitati : novi enim, vel postquam in Aegypto, & alibi jam florebant artes, adhuc figna

C 2

a Vitruv. I. I.

b Paufan. lib. VIII.

ejul-

ejusinodi facta esse non propter artificum imperitiam, 1 ut vetustatis ratio haberetur. At lineam ne transiliam, Hermas redeo. Haec sigilla frequenter erant Silvani, Ba chi, Vertumni, Priapi, Panos, quae a praetereuntil falutabantur: * siguidem ita Tibullus:

Nam veneror, seu stipes babet defertus in agris Seu vetus in trivio florea serta lapis.

Varii Hermarum usus numerantur a Bonarrotio b, qui Achate bicolore anaglyphum oftendit, in quo ' duae n lieres, altera floribus coronat Hermam, altera fono, versibus eundem sibi propitium facit, & agris suis. R dicula illa nomina Hermerotis, Hermanubis, Hermarp cratis, & alia id genus nota d funt in Bibliothecis, G mnasiis, Balineis, Hippodromis, Irodromis, atque p lestris omnibus, ubi exercebantur Stadiodromi a simpl ci curfu, Diaulodromi a duplici curriculo nuncupat Acrochirystae, qui summis manibus, Pancratiastae, qua totis corporis viribus decertabant, Discoboli, Pugiles, Haltici, Halteres, & Chironomi, seu gesticulatores, qui Chironomiam faltabant, italice Moresca.

Hermaeus prae ceteris Mercurius fingebatur, VII. quod eloquentia, cujus ipse habebatur praeses, minime videatur corporis viribus indigere. Hermeracles, gymnafiorum foribus ' apponi solitus, Mercurii erat, Herculique fignum, quorum conjunctio defignabat, vel eloquentiae & fortitudinis societatem, vel eloquentiam esse monstrorum domitricem, quare Galli Herculem ornabant suum ' catenis ex ejus ore exeuntibus, alligatosque trahen-

- a Tibul I. Eleg. 1. b In Mus. Carp. Praef pag. XXVI.
- art. 4. e Laurent, Polymath. II. 43.
- c Ibid pag. 422. d Spon Miscell. Erud, Antiq Sett-1.
- f Turneb. Advers. VIII. 24.

DISSERTATIO I.

der Bibliother zu benützen

München

ntibus auditores: quod figmentum appoluit suo sigillo ^{Neinden Raumen} cobus Gallus Neapolitanus jurifprudentiae & eloquenae * gloria celeberrimus. Hermathena Mercurii, & Miervae fignum a Cicerone dicitur ornamentum • Acadeiae proprium, quod eloquentiae semper esse debeat pruentia comes. De Minerva obiter noto, quod a veterius annulum porrigens ' in signis ac tabulis fingeretur, ultos aeque domorum, ac urbium nuncupata; iccirco 'ullius ejus simulacrum, quod diu domi dedicatum hauerat, in Capitolium detulit, & hac a epigraphe exorwit MINERVAE. URBIS. CUSTODI. Titulum huic nilem, fortasse eundem vetuttae basi abrasum nitidissiius ille antiquae eruditionis promus condus Raphael Fa-^{bye, Shorthibliothed} rettus appofuit limini exteriori Bibliothecae fuae. Herierotes demum Mercurii, & Amoris fignum faepe in Biliothecis, ac gymnasiis aderat, quia nimirum bonis artibus comparandis pernecessarius doctrinae est amor, qui, quo perveniri non potest, volat. Hac de causa Athenienses e prope Minervam in Academia Amoris, & Dianae imaginem statuerunt, pudicitiae ac laboris indicium, quo spectat praeceptum Horatianum ^f:

> Qui studet optatam cursu contingere metam Multa tulit, fecitque puer, sudavit & alfit, Abstinuit venere, O vino.

VIII. Videmus Hermis persaepe additum illius Dei infigne, qui exhibetur, exempli causa clavam Herculi, cornua Hammoni, uvarum coronam Baccho, Vertumno falcem. Quod in Hermis, idem licet in Deorum Geniis ani-

- Jecob. Philipp. Themaf. Elog. Vir. illufir.
- b Ad Attic. I. 3.

- d Plutarch. in vit. Cic. e Pausan. in Corintb. £ In fin. Poet,
- c Fabrett. Ant. inscript. pag. 464.

animadvertere. Nam Dianae Genii nunc² tela, nunc venabula canesque b tenent : Herculis vel clava, vel leonis exuviis ^c gaudent, ac sic de ceteris consule ^d Gorium & Bonarrotium ' viros ob egregia in rem litterariam merita immortales. Laudanda enimvero Etruscorum elegantia est, apud quos Hermaea signa multo erant, quam apud Graecos & Romanos, ornatiora. Hi enim pro Hermis habebant informes ac rudes stipites, nullo ornamento infignes, nisi quandoque pallio, qualis est Silenus in Museo capitolino. In Etruria vero Dei, vel Deae protome habebat basim utrinque mutulis, seu volutis innexisque discis primo majoribus, dein minoribus ingeniofe expolitam maximeque spectabilem, nec solum cum capite, sed pectore tenus signa hujusmodi fingebantur, quae ne truncatis brachiis informia apparerent, totum pectus grandibus erat foliis undique circumvallatum : thronus autem, seu lectisternium, cui nonnunquam haec sigilla imponebantur, eleganti quoque opere fabrefaaum cernimus inter delicias Musei ' Etrusci.

IX. Secundi generis fimulacra erant vel infra, vel intra, vel supra humanam mensuram. Ad primam speciem referuntur signa legionum non modo floribus & corollis religiose⁸ ornata, verum etiam divino cultu a barbaris excepta, ut Artabanum regem fecisse stretonius, & Herodianus. Ad hanc speciem quoque pertinent imaguneulae, quas secum Ethnici, non voluptatis quidem, uti Hortensius orator, cui comes aderat h ubique Sphinx, pretiolissimum Verris munus, sed religionis gratia circum-

f

d Columb. Liv. Aug. pag. 5.

e Muf. Carpin. Tom. I. tab. XXXV. n. 3. in 4. g Plin. H. N. AAAA h Idem XXXIV. 8. Plin. H. N. XXXIII 4. In XIII. 3.

B Gor. Muf. Flor. Town. III. tab. XX.

b Ibid. Tom. I. tab. EXXVI. Genema 4.

c Ibid. tab. XXXVIII. Gemena 5.

cumgestabant, ut de Asclepiade * Ammianus, Dio * de Julio, de se ipso Apulejus * refert. Feminae gerebant hace sigilla ante pectus corollis, vel torquibus dependentia, uti ostendit Cl. Georgius in Differtatione de Archigallo in Museo Capitolino, & clare aspicitur apud Sponium 4 in imagine Laberiae Feliclae Cybeles Sacerdonis. Ejusdem Deae imagunculam a Sacerdotibus Gallis adfixam ferri pectoribus consuevisse Svidas * tradit in Miscellaneis. Sacerdotes non in pectore tantum, sed etiam capite coronis infertas Deorum imagines praeserebant, quod inter Donianas inferiptiones apparet in imagine ' Cistophori Bellonae Pulvinensis. Consuctudinem ferendi icunculas Deorum Dearumve, aut etiam scarabeos collo suspensos ab Aegyptiis dimanavisse 'copiose eruditeque probant & Gorius, ^h Caufeus, & Rodulphinus ' Venutus, viri acuto sane ingenio, doctrinaque & diligentia fingulari. Eruditissimus Praesul Franciscus Blanchinus k anno 1706. multa ex omni metallo numismata publicavit, alia perforata, tanquam lucernas, aut bullas, aut amuleta, alia unco, seu conamento ornata, ut inferi coronis, vel monilibus commode possent, pro varietate Numinis, Regis, Imperatoris, cui celebritas, pompa, aut spectaculum dicatum erat : varia enim corum species variam coronam Ethnicis indicebat, teste in libro de Corona Militis Tertulliano. Pro Deorum imagunculis aliquando eorum infignia in coronis veteres praeferebant. Extat in Museo Ca-

- . a. .. Idem XXII. 13.
- b XLIII.
- C Apolog. pag. 596.
- d Tom. I. pag. 466. Erud. Antiq Sett. IV.
- f Tab VIII. pag. 68. ad pag. 135.
- g Muf. Flor. Tom. I. Tab. LIX. in
- Muf. Etr. Tom. II. pag. 180. 181.
- h Muf.' Rom. Tab. 31. 33 34.
- Collett. Antiq. Rom pag 20. i
- k Differt. de Cyclo, G. Kalendar. Caefar. vid. Bonarrot. Muf. Carpin. ad Num. XXXV. pag. 413.

Capitolino protome Trajani marmorea, lauro coronata, in cujus medio est Joyis Confervatoris symbolum, nempe Aquila geltans fulmen, qualis eft in nummis aureis, & argenteis Domitiani, aeneis Hadriani, & aliorum. Quod de coronis, ac torquibus dixi, idem de Bullis intelligendum. Vide, si vacat, apud Franciscum Ficoronium Bullam Auream, cujus ex aurea catena pendet icuncula quoque aurea Fortunae Pantheae, unde hic ritus maxime confirmatur. Extra ordinem addo, Bullam auream non tantum nobilium puerorum fuisse propriam, sed etiam feminarum, uti notant tum Justus Lipsius b in trunco statuae Caeliae Concordiae Vestalis Maximae, tum Bonarrotius in numismate Belliciae item Vestalis, ex gemmis demum multa ejusdem instituti exempla colligit Albertus Rubens 4.

X. Parva Deorum simulacra in festis solemnibus omni cultu ornata, lota, minio pica, quandoque inaurata, torquibus, armillis, inauribus, vittis, & coronis condecorata in thensis ^e ad delubra deducebantur, de quo more praeter veteres scriptores permulta tradunt & Cuperus in suo ' Harpocrate, & Gorius s in Museo Etrusco. Imperatores ipfos aliquando hafce icunculas in pompis detulisse scribit Spartianus in Commodo, quem memorat, quum portaret Anubin, ore simulacri capita Isiacorum graviter obtudiffe. In hujusmodi celebritatibus, quacunque pompa transiret, via floribus ac ramusculis sternebatur, quin etiam aere atque argento, teste Lucretio^h, exornari solebat:

Aere

- a In Opusc. cui titulus la Bolla d'Oro.
  b De Vestal. 13 in not. in fin.

24

- c Numm. XXXVI. pag. 409.
- f d De Gemma August. post Opusc , de g Re Veft.
- e Dionsf. Hal. VII. in Macrob. I. 22.

Saturn. ac Claudian. IV. Conful Honor. Pag. 165. 166.

Tom. II. Claff. 1II. Lib. II.

Aere atque argento sternunt iter omne viarum, Largifica stipe ditantes, ninguntque rosarum

Floribus, umbrantes Martem comitumque catervas. Parvulis quoque in thecis ac tabernaculis gestatoriis per facros - ludos in thenfis aut equorum, aut puerorum mimisterio sigilla b haec ridicula ferebantur, magna quapiam interveniente calamitate. Tabernacula vero, five aediculas nonnunquam fuisse argenteas Ephesinus ille Demetrius turbis ac tumultibus declarat fuis, quos in Paulum Apostolum excitavit, quod parva ex argento templa, quorum ipfe erat venditor, eo Evangelium praedicante, emtores desiderarent. Erant & sacrae aediculae quandoque immobiles, vel d in agris, vel c in Circo, vel f intra, vel ⁸ extra delubra ac fana, & interdum in privatis domibus, uti apud Hejum in Sicilia fuisse testatur Cicero contra Verrem, & de aliis alii abunde scribunt. In domorum Larariis aediculae ^h Laribus dicabantur ac Diis domefticis, quare in lapidibus non raro legitur APOL-LINI DOMESTICO, LARIBUS DOM, aut GENIO DOMESTICO, quem a nonnullis perperam confundi cum Laribus copiose docet Passerii, magni in primis viri, cruditisfima dissertatio. Ex hisce imagunculis, vel figillariis, aut figilliolis dicti funt Sigillatores * Figuli, & Flatuarii ¹ Sigillarii, nonnunquam etiam ^m Sigilliaria-

f

- 2 Diodor. Sicul. I. in fine , in Herod. II. 63. ac Macrob. I. 23 Sat.
- b Panvin. de Lud. Circ. Lucian. de Dea Syria.
- c AB. XIX 24. vid. S. Joan. Cbr9/oft. Hom. XLII. lo Cornel. a Lapid. in bunc loc.
- d Annibal Oliv. in Not. ad Marm. Pifaur. pag. 18.
- e Panvin. loc. cit.

- Donat. de Urb. Rom. II. 4.
- Plin. H. N. XXXV 9.
- Lamprid in Alexandr. Plin H N. XXXVI 5. Bonarrot. ad Num. Carpin. pag. 150 151.
- i Vid. Tom. III. Mus. Etr.
- k Annibal Oliv. ldc. cit. pag. 197.
- 1 Reines . Claff. XI. n. 89.
- m Fabrett. Antiq Infer. pag. 177. num. 359.

26

riarii, & vicus quidem in urbe Sigillaris est nuncupatus; ut prudenter conjicit Rodulphinus Venutus, qui Harpocratis ^a aediculam in carneola ex cimeliis Strozzianis explicans, ad illius exemplum facta fuisse existimat gestatoria Deorum templa, quae per vicos & compita vehebantur. Ceterum de his aediculis confulendus est Bonarrotius ^b, & non legenda quidem, sed perlegenda dissertatio, quam Canonicus Philippus Venutus Rodulphini frater ingeniosissime ^c elaboravit.

XI. Ad fecundam fignorum speciem pertinent Icones, ad tertiam Colossi, de quibus mox dicam aliqua generatim, quum sermo erit de simulacrorum ornatu, & consecratione. Inter idola corpus integrum exhibentia numerantur & figna Panthea, quae nonnunquam Deos aliquot fimul conjunctos repraesentabant, aliquando unum ex legitimis majorum gentium Deum caelatas multorum Deorum imagunculas praeseferentem, frequenter demum unum exhibebant Deum multorum parerga, sive insignia Numinum continentem . Templum Agrippae impensis aedificatum. Dio ^d Pantheon dictum putat, quod fimulacra Martis, & Veneris multas Deorum imagines continerent : Lucianus autem [•] Junonem describit habentem quidpiam Minervae, Veneris, Lunae, Rheae, Dianae, Nemesis, & Parcarum. Ob munificentiam SS. D. N. BENEDICTI XIV. spectatur in Capitolio ex Museo Chisiano imago ex aere deaurato, quae tres figuras muliebres. obversis tergis conjunctas ostendit. Harum media funem praefert utraque manu: altera ad dexteram posita tenet serpentem dextra, laeva clavim anti-

a ·	Collect. Rom. Antiq. pag. XXX.		Accadem. Etr. di Cortona .
Ь	Numm. Get. X. pag. 217. 19 fac-	ď	Lib. LIII
	pe alias ibid.	C	In Dea Syr. vid. Mus. Veronens.

c Tom. II. Saggi di Differt. nella Nob.

P42. 91.

tiquae formae : tertia ad finistram collocata stimulum, vel gladium dextera, laeva flagellum oftentat. Signum huic simile Spanhemius profert in nummo Gordiani Pii, & in Philippi senioris Abbas Seguinus, a quo hae figurae ad Furias referuntur, tam ' a Graecis, quam a 'Romanis religiose cultas : sed Michael Causaeus e prudentius explicat Hecatem tergeminam ac triformem. Statuam eadem hac forma e marmore paucis abhinc annis Eminentiffimus Cardinalis Alexander Albanus dono dedit nobilissimo Abbati Rodulphino Venuto, munus cum alterius liberalitati, tum utriusque eruditioni maxime consentaneum. Signa vero, quae multorum continent parerga Numinum, non pauca invenies in antiquis gemmis ac numismatibus. Habet explicatque Causeus duo, in quibus d capitis ornamentum Isidem ; semicirculus Lunam; radii Solem; pharetra Cupidinem; alae Victoriam, & Nemesim; serpens brachio intortus Aesculapium, & Hygiaeam, seu falutem ; pellis caprina pendens ex humeris ante pectus Bacchum; gubernaculum Fortunam; fulmen Jovem indicat, & cornucopiae Osiridem, Isidemque. In eleganti Antonii Borioni sigillo, interprete * Rodulphino Venuto, Canopus, velut in nummo ^T Othonis, hydria clausur, aut ventricolus praeter Anubim, simiam, corvos, lotique flores, & alia Isidem, Osirimque significantia, Genios habet in templo, vel in ara duos, Harpocrates, seu Daemones averruncos item duos, & supremi aeternitatem Genii globo anguibus circumdato ⁸ adumbra-

> D 2

tum,

- 2 Pausan in Arcad. In Corintb. b Cic. III. de Nat. Deor.
- c De Deorum simulacr. in Graev. Antig Rom Tom. V.
- d Lec. cit.

- e Loc. cit. pag. 3. f Vaillant. Numm Graec. pag. 19 in Patin. 135.
- Kirch. V. Obelifc. Pamphil. pag. 399. g on feg.

28

tum, tum serpentem crecto capite Mentis symbolum, Scarabeum denique, ut infanissima erat opinio, solis effigiem : animatam, & Aegypti praecipuum amuletum ad fascinum avertendum & procurandam felicitatem. Adulatio confecratis Caefaribus inter alia nomen etiam Pantheorum indidit & figna Panthea dedicavit; quare Augustum, aut Tiberium significari Reinesius putat in hac inscriptione:

HERCVLI. MERCVRIO. ET. SILVANO

SACRVM, ET. DIVO. PANTHEO. EX. V Drusilla hoc quoque nomen adepta est, postquam a fratre Caligula divini ei honores decreti sunt, extructumque fanum. De hoc signorum genere, quae parvis inclusa aediculis solemni ritu in pompis deferebantur, Caufeus notat, veteres philosophos unum Deum admissife, pro vario officiorum genere, variis nominibus appellatum, quo ait pertinere illud Plinii : fragilis b & laboriofa mortalitas in partes ista (Numina) digesfit, infirmitatis suae memor, ut portionibus quisque coleret, quo maxime indigeret. At Causeus, bona cum venia dixerim, non philosophis tantum, sed omnibus omnino populis fateri debuit unius Dei notitiam fuisse ingenitam, id confirmante Propheta ' signatum est super nos lumen vultus tui, Domine. S. Augustinus Ethnicorum auctoritatibus. evincit, d multos olim Deos in uno eodemque Jove, variato nomine, latuisse, hoc est supremum Deum fuifse ubique cognitum, sed pro variis proprietatibus varia nomina fortitum esse. Siquidem Dei appellatio, ut egregie inquit S. Justinus, nomen non est, sed Dei inenarrar

Digitized by Google

a Plin. H. N. XXX. 11. c Pfal. IV. b H. N. II. 7. Senec. IV. de Benef. d De C. D. IV. 31. in Macrob. I. 17. Salurn.

DISSERTATIO 1.

rabilis ' naturae bominum insita opinio ; cujus sententiae veritatem Tertullianus confirmat ex ipfius animae testimonio, » quae licet falsis Diis addicta, si semel tamen tanquam ex crapula relipiscat, non Deos quidem, fed Deum nominat, in periculis autem & in angustiis non plura Numina, sed unum invocat imploratque. Et quanquam cum Seneca e modo dixerim, Romanos olim jurare per Deos fictiles consuevisse, Lactantius 4 tamen id negat, & apud eos obtinuisse feribit, ut five jurarent, five cuperent, aut gratias agerent, non Jovem, aut multos Deos, fed Deum nominarent. Neque id obscure declaraverunt in fignis Pantheis. Quid enim haec erant aliud, quam collecta in unum multorum parerga Numinum, seu promultis Numinibus unus Deus? Haec vero signa non Acgypto, non Graeciae, non Italiae modo, fed Sinis etiam fuere cognita.

XII. Certe ad figna Panthea referri posse existimo idolum ex aere inauratum palmaris altitudinis, aut paulo secus, quod Romam detulit ex regno Nekpalensi P. F. Joachimus a S. Anatolia Ordinis Capuccinorum, & oblatum voluit Pont. Max. BENEDICTO XIV., cujus jusse bononiam transmissium est collocatumque in celeberrima Instituti Academia. Italicam ejus descriptionem exaravit & mihi perbenigne huic opellae intexendam tradidit Marchio Joannes Petrus Locatellius Mediolanensis, cui doctrina inest nobilitati par, & consociata utrique adjunctaque humanitas singularis. Idolum nomine BISNV mulierem repraesentat indutam tunica corpori aptissima, nudis eruribus pedibusque. Vestem gerit undique crista

Apologiae cap. 2. vid. Clem. Alex. c Num. II.
 V. Strom. in S. Greger. Orat. V. d Lib. II. 1.

b. Apolog. 17.

30

2

spatam corrugatamque ad latera supra talos in duo ferpentum capita definentem. Nuda est pectoris exigua pars eo ferme cultu, quo matronae Europeae, quum sui spe-Aaculum faciunt, Arophia gemmis illuminata in pompis ferunt ; & gemmas quidem hoc fimulacrum in fummo vefis ad pectus habuiffe dixeris ; nam locus in medio est vacuus, qui gemma certe aliqua distinguebatur. Ejusmodi effe ornatus videtur zona, quae lumbos cingit. Suspensa ab humeris taeniola cadit instar arcus ad genua, ubi gemmis fimillima funt ornamenta duo. Sinistro ex. humero alia pendet post tergum taenia, quae ad dexterum latus veluti arcus sub ventrem fertur, atque iterum oblique ascendens bifariam diviso pectore ad laevam vergit, & unde venerat, finistro in humero conquiescit. Habet brachia idolum quatuor usque ad cubitos induta manicis perquam aptis, quarum extremitas in ornamenta definit, quae gemmas referunt, fintne hyacinthi, an aliae, italice Granate, incertum. Eadem elegantia armillae fingulas ad manus nitent. Brachium & manus anterior utraque paululum protensa est, tenetque laeva scipionem teretem, & squillam dextera, sive strombum. Quae postica funt brachia, convertunt ad occiput utramque manum, quarum dexterae, quid ineffet, nisi testudinem suspiceris, omnino latet, sinistra florem habet humero quasi innixum, cui aliquam ornatui fuisse gemmam, vacuus, qui superest, indicio est locus. Protensi sunt crines & cincinnati, nec eorum elegantiae inaures cedunt specie satis & praestantia spectabiles. Tiara, seu mavis cidaris inest capiti ex plumis, non aequalibus quidem, sed scite dispositis ordinatisque; nam fronti altiores imminent, ceteris utrinque ordine decrescentibus, omnes autem & re**ctae**

DISSERTATIO I.

cae insistunt, & intextis quibusdam flosculis circumfulgent, in quorum medio, quas supra dixi, gemmae descriptae sunt, quae plumas claudunt in orbem aptissime distributas. Demum inest capiti imaguncula hactenus delineatae omnino fimilis, nifi quod occiput ornatur taenia, quae cidaris, seu tiarae extrema nectit, crines autem explicati uno cincinno bellissime terminantur. Basis undique corona cingitur eleganter admodum & affabre elaborata : in media base sunt septem serpentes sinuosis flexibus mutuo implicati, qui, duabus tantum caudis aliquantum protensis, volumen efficiunt multiplici spira tanquam nodo gordiano obligatum, cui fimulacrum infistit. Parte sui corporis prolixiore surfum feruntur arrecti colubri fex, & utrinque ad latera ascendunt terni, feptimus vero, ceterorum maximus, folus ad tergum fimulacri attollit sese; donec omnes pariter ad signi ipsius & imagunculae superimpositae altitudinem efferuntur. Ita producti colubri una finguli inclinant colla, cristatifque capitibus quandam veluti umbellam, seu potius concham efficiunt, nempe loculamentum, in quo tam figni majoris caput, quam tota icuncula continetur. Hujufmodi autem idolo ullane sit cum Graecorum, ac Romanorum Diis analogia, non ausim dicere, quum praesertim apud scriptores iis de rebus & obscuritas & dissenfio maxima inveniatur, hoc autem signum qui Romam detulit, ejus duntaxat nomen significaverit, praeterea nihil. Hiscere si tamen liceat in tenebris plus quam cimmeriis aliquas proferam opiniones, quas veluti ludibundus commemorabat eruditiffimus Marchio Locatellius. Igitur haec habe pauca, Lector benevole, non tanquam differentis interpretis, sed somniantis. Fertur iis in regio-

3 T

gionibus Deorum ordines admitti duos, caelestium scilicet, ac terrestrium, & septem quidem spiritibus * constare primum, orbe condito antiquiorem : septenarium ptaeterea numerum tanti este, ut b templo is careat ad septem dies, qui sanguine se foedarit sive proprio, sive alieno ; item tirones sacerdotes 6 septies quotidie frigida sese abluant ; septem denique maria sibi fingant, & totidem ibi Elysios, voluptariis alios, alios sapientibus destinatos. Dracones porro fummopere a Sinensibus coli dictitant, & d ab iis somniari alatum draconem suum a testudine natum esse, quae Dei symbolum habetur, cujus viribus creditur rerum haec universitas suftineri. Ferunt demum in . Indiis orientalibus hanc a sapientibus fabellam tradi, propter ruinam immensi cujusdam montis, terram olim in pracceps coepifie ferri, & perituram prorsus fuisie, si in tanto casu beneficus ille Deus, quem VISNV appellant (.idem fortaffe ac BISNV) in testudinem conversus terram non sustentasset. Haec ad mysteria prorsus Europae ignota, vel meras potius sycophantias, qui risum teneat, aliqua jam ex parte hinc videt simulacri symbola explicari. Terete bacillo imperii sceptrum ; quatuor brachiis potentia; cochlea marina, feu squilla septem maria, & elysii ; septem serpentibus totidem Spiritus, sive Dii mundo antiquiores; simulacro his infignibus exornato Deus ille beneficus designatur, sive terrarum stator, idem plane ac superum pater atque hominum rex; quem Romani Jovem Optimum Maximum nuncupa-bant. At quid cetera ornamenta fibi volunt ? quid illa in primis, quae infistit capiti, imaguncula? Hic enin vero

32

- Darner. loc. cit. c. 7. pag. 128.
- s almon. Tom. II. pag. 90. 91.
  b Idem pag. 103
  c Barner. Tom. I. lib. II. c. 8. pag. 129.

Digitized by Google

d Kirk. Sin. illuftr. pag. 127.

DISSERTATIO I.

vero mihi aqua haeret, & sicui non haereat, is profecto jam erit mihi magnus Apollo.

XIII. Ad fimulacrorum ornatum venio, ac primum de coronis pauca, de quibus licet Paschalius tam multa scripferit, me tamen hujusce curae non pudet. Coronae olim dabantur nemini, nisi Deo: propterea Homerus eas caelo tantum, & praelio tribuit, viritim vero nemini ne in certamine quidem. Tantum erat in coronis omen, ut absque illis fere nihil veteres auspicarentur, quod multorum testimoniis Laurentius + prosequitur in sua Polymathia. Mos erat ex floribus, aut arbore Diis dicata corollas texere, corumque aut capitibus imponere, aut projicere ante pedes, auctore Propertio:

Ut caput in magnis, ubi non eft attingere, fignis Ponitur bic imos ante corona pedes.

Simulacris grandioribus & coloffis, ut coronae imponerentur, scalae ministerium adhibitum indicat mulier in vase fictili Bibliothecae Vaticanae tenens dextera parvam scalam, cujus munus hoc fuisse Gorius b arbitratur, ut corollas, taenias, placentas, aut alia dona suspenderet, nisi mavis ornatricem hanc fuisse mulierculam, & scalam attulisse, simulacium ut comeret ornaretque, de quo ritu mox aliqua dicenda funt. Coronas lemniscatas, & lemniscos nonnunquam aureos in usu fuisse satis non tam ex 'Plinio, & 'Festo, quam ' ex Bonarrotio discimus, quemadmodum paterae quoque aureae, & victoriolae, de quibus Valesius ' accuratissime disputavit, porrectis Deorum manibus suspendebantur, quas Dionysius tyrannus tollebat, eas se accipere, non auferre dictitans, per-

E

a Lib. I. 3. b Muf. Etr. Tom. II. Cl. III.

C H. N. XXI 3.

d Lib. X. e Loc. cit. ad Tab VII num.8. pag. 121. f In not. ad Ammian.

33

quam

quam stultum esse * argumentando, a quibus bona precamur, ab iis porrigentibus nolle sumere. Coronae quoque inscriptae Diis offerebantur, testandae scilicet pietati, aut potius oftentandae, atque hoc observatum etiam in alus donariis legimus, quorum materia, aut moles si litteras non admitteret, picta, vel b inscripta tabula adjungebatur. Etrusci, quorum mos fuit simulacrorum manus terebrare, siquid ea gestare vellent, coronas e etiam duplices & radiatas, gemmis aliquando inter folia internitentibus, adhibuerunt, ficuti Vespasianum ferunt coronas ex cinnamo, auro interrafili in templis d capitolii, & Pacis dedicavisse. Aurum argentumque interrasile (cujus est frequens mentio, ubi de gabatis agitur, seu catinis alveatis , quos inter sacrae mensae ministeria Christiani veteres adponebant) est per intervalla laeviga-tum & politum, ut explicant ' Cangius, & * Fontaninus, & rafili opponitur : nam aurum argentumque rafile Aeneas Vicus 4 dicta ait fimulacra laminis planis, rasifque & politis confecta: italice liscio nuncupamus. Coronae ergo interrafiles erant per intervalla laevigatae, non rarescentes (9° perforasae i, qualis Bollandi fociorum fensentia est, quam merito rejicit Cl. Fontaninus. Cozonis aureis argenteisque gemmas Ethnici & numismata inferebant cum imaginibus Caefarum, Principum, ac Decomm, fortafle hoc ritu, Blanchino interprete 1, ab. Hebracis defunto, apud quos fummus Sacerdos facram coro-

* Val. Max. I.

- b Tibulk Eleg. 13.
- Tom. II.

- £ In Gloff. Latin. V. interrafilis . Comment. de Difco Vot. Arg. cop. 2.
- b Tibulk Elsy, 13. c Gor Mul. Etr. Cl. III. tab XXXIV. h In Commentariis pag. 129. edit
- d Plin. XII, 19.

- Ald. 1562. Tom. III. Maji pag. 395.
- . Cangius in Gloffan, Gnaece. V. ga- & De Cycle, in Kalend. Caef. bai bon .

DISSERTATIO 1.

coronam gerebat, in cujus medio fulgebat lamina augulto & ineffabili Dei nomine infignita. Conftantinus imperator ejulque fucceflores, ut Chrifto illata opprobria in gloriam verterent, facrum hunc ritum renovarunt, Chrifti monogramma, aut Crucis imaginem in nummis & coronis imprimentes, in ilque potiflimum, quae ufui erant, quum primo imperii diadema fuscipiebant, cujus fane rei documento est magna illa corona aenea in praestantissi Baronii Annalibus, quam Blanchinus profanae & Ecclesiasticae antiquitatis pereximius illustrator iterum incidendam curavit. Veterum sacerdotes, aras, victimas, & asellos ipsos donaria deferentes.

Idolorum vestitores apud Firmicum * tacite XIV. docent, Deorum statuas propriis ornari vestibus confuevisse, cujus ritus fidem facit egregiam Tertullianus : purpura, inquit, O cetera dignitatum infigmia..... idololatriae ab initio dicata babent profanationis fuae maculam, quum ipsis etiam idolis praetextae O trabeae O' lati clavi, fasces quoque O' virgae praeserantur. Probus in oriente falutatus a militibus imperator, pallio purpureo ornatus dicitur, quod de templi e fimulacro ablatum est. Hae porro vestes potissimum in Etruria materiane mirabiliores effent, an pulchritudine dubium est . Nam Demsterus, Bonarrotius, & Gorius vestes admirantur floridas, palmatas, fcutulatas, quae gemmis sparsae & splendidissimis quibusdam globulis, vel radiis fimbrias habent elegantissimas & vario arti-E 2 ficio

Vol III.
b Ibid. Tab. III.
c De Idolol. 18.
c Pabrees. ad Tabell. Iliad. in Alex. f Vopifc. in Vis. Neap. Gen. Diar. IV. 17.

ficio elaboratas ; tunicas autem interiores & materia & opificio pretiofas, ac plumario interdum opere fuisse infignes, id quidem cernimus in museo * Etrusco, nec fine magna admiratione. Eodem in loco lunati calcei nunc aperti, nunc clausi, lorisque b ad suras revincti, interdum crepidae, vel cothurni opificio perelegantes, & reliqua vestium concinnitas ac majestas facit sui spe-&aculum singulare. Ceterum non tam in Etruria, quam alibi ornatus pars erant maxima vestes aureae, unde anfam habuit Dionysii majoris cavillatio in Jovem, cui detraxit aureum amiculum, utpote aestate ' gravem, bieme frigidum, lanco injecto pallio, quod diceret aptum este ad omne tempus. Atque ut Cicero huic tyranno parcere ne recuset, veteres quoque illi Romani heroes veste item aurea ^d Apollinem Carthagine nudaverunt. Inaurata vero, ut nihil dicam de aureis, passim fuisse figna, fatis hoc quidem praeter historicos Juvenalis diferte docet :

Confer & bos, veteris qui tollunt grandia templi Pocula adorandae religionis, & populorum Dona, vel antiquo positas a Rege coronas: Haec ibi si non sunt, minor extat sacrilegus, qui Radat inaurati semur Herculis, & faciem ipsam Neptuni, qui bracteolam de Castore ducat, An dubitet solitus totum constare Tonantem?

Iccirco validiffimis clavibus ingentibusque claustris, tura aedituis & excubitoribus, quos subfannat 'Arnobius, adjuncti sunt vigiles urbani, & milites, qui huic " malo

- Tom. II. Cl. I. Tab. VII.
  Ibid. Cl I Tab. I in alib.
- e Sat. XIII. 147.
- ab. F (9 4110.
- c Cic. I de Nat. Deor. d Val. Max. I. 1.

- f Advers. Gent. V.
- g Tertull, Apol. 29. in WI. Arnob.
  - Digitized by Google

lo obviam irent ; certus practerea magistratus est additus, qui hanc curam habebat & Comitiva Romana appellabatur.

XV. Jam vestium concinnitati ac pretio ornamenta quoque cetera addenda sunt. Ut viris ac feminis illuftrioribus ornatores ornatricesque aderant, ita etiam Diis, Deabusque ornatores adfignatos & ornatrices Gorius ' existimat, auctoritate ductus 'Augustini, & ' Tertulliani hanc deridentium infaniam Ethnicorum. Itaque praeter coronas, encarpos, lances, flabella, pocula & alia hujusmodi, mulieres simulacris e specula pectinefque eburneos offerebant, & in Demsteri & monumentis ornatrices speculum ante Junonem tenent. Caesaries apud Demsterum ipfum, Bonarrotium, Gorium vel brevis, vel prolixa occurrit, nunc revincta post humeros, nunc foluta, sed concinne disposita, potissimum in Junone elegantiae praeside ac feminarum genio 8 perfamiliari. Idola pariter variis coloribus picta olim fuisse testatur Paufanias 1, & potiffimum minio illita plane indicat apud Tullium ' Minianus Jupiter, ad quem ritum hos Virgilii verfus ^k:

Pan Deus Arcadiae venit, quem vidimus ipfi Sanguineis ebuli baccis, minioque rubentem,

pertinere Servius interpretatur, additque manus quoque triumphantium fuisse, quum ferrent Jovis insignia, miniatas. Ornari annulis, & unguentis perfundi Deorum statuas statis diebus consuevisse, prae ceteris testantur Pli-

i

- S Caffied Var. VII. 13.
- b Loc. cit. Cl. III Tab. CLXII. in feqq.
- c De C. D. VI. 10.
- d De Jejun. 16.
- Apul. in pompa Ifiaca Milef. XI.
- f In not. ad Rohn. Rom. Antiq. II. 6. s Idem ibid.
- g Idem ibid. h Lib. VII. in IX vid Bonarros. in Numifm. magn. mod. pag. 447-
  - Epist. Famil, IX. 16.
- k Eclog. V. & Plin. H. N. XXX/II. 7.

Plinius 2, & Tibullus, b, Item lupatae umbellae corum capitibus imponebantur f ve ab avibus conspurcarentur, quod Priapus apud Horatium 4 indicat . His omnibus addendi funt torques, stroppi, inaures, periscelides, armillae vel purae, vel duplices, bullis aureis ornatisfimae; tum calathi, sive modii, tutuli, mitellae, nimbi, sceptra ac diademata modo pura, modo gemmis nobilitata, de quo luxu non tantum signa prohibent, sed gemmae etiam ac numismata dubitari.

De Torquibus hoc adnotare operae pretium XVI. duco, quod persaepe bullis internitentibus ornarentur, & ils aliquando ad cordis imaginem concinne eleganterque dispositis. Monilia pariter omni erant cultu, cunctisque elegantiae lenociniis infignita, ad quam rem videsis anaglyphum antiquum ex vitro opaco fubviridi spectatu dignum, utpote rarum protfus ac fingulare, in lucem proditum ex museo Victorio in differtatione Glyptographica, ubi ^e alatus extat sive Genius, sive infans, ex cujus collo pendet utrinque ante pectus monile variis pomis ac fructibus concinne dispositum compactumque, unde dif-Tertationis Auctor eruditissimus acute conjicit, diversis fymbolis vatia anni tempora confuevisie olim in monilibus indicari. Veteris elegantiae mos quoque fuit pro oculis gemmas, oculoive aureos, aut argenteos ad Deqrum Dearumque dignitatem augendam adhibere, nec ab hujusmodi ornatu Christiani veteres abhorruerunt : nam in Basilica Constantiniana quatuor Angeli argentei cum gemmis Alabandinis in oculis ' memorantur. Ethnicosum parvas hujusce generis statuas in museo Carpineo lau-

- d Serm. I. 8.
- a Ibid, I. b Eleg. II. 2. c Kinger Ant, Rem. I. g.
- Pag. 118, f Anaftaf. feu Pontif. in vitzs. Silveftr.
  - Digitized by Google

DISSERTATIO I.

laudat Cl. Senator Bonarrotius, notatque * Rapilio cuidam hoc magnae laudi tributum esse, quod nempe excelleret in statuarum oculis efformandis ex vitro, aut erystallo, aut gemmis. En tibi Rapilii titulus ex Sponio *:

M. RAPILIVS . SERAPIO . HIC AB . ARA . MARMOREA OCVLOS . REPOSVIT . STATVIS fc QVA . AD . VIXIT . BENE

Causam porro, cur de oculorum splendore in simulacris ram soliciti effent Ethnici, rametsi arris elegantiam fuisfe fateor, quum hic ornatus non in folis Deorum fignis. adhiberetur, tamen haud perperam suspicari me posse exiftimo, splendidos idolorum oculos omni prorsus mysterio minime fuisse vacuos. Doctorum hominum ea de Diis opinio fuit, quod illi intimas humanae mentis ° latebras penetrarent, omnibus intervenirent cogitationibus, imo nunquam discederent, ac semper insuerensur, quali 4 mente quisque esset, & haberent rationem piorum & impiorum. Hinc Senecae ' praeclara vox, ille in eujus conspectu vivimus, scit omnia : patemus Deo, approbemus nos Deo: hinc Thales ' interrogatus, an facta hominum fallerent Deos? respondit, ne cogitata quidem. Lecirco oculos fimulacris lucidos, tanquam scientiao symbola, affigebant, ne quid Diis non else obvium indicarent, exiftimantes fore, ut, si mentes effent imbutae his opinionibus, metus * fupplicii divini revocarét maltos a scelere. Felices ! fi quod de Diis, qui os babent, O. ..... lo-

Muf. Carpin. in Process pag. 12. e Vid. Lallant. lib. VI.
Mifcel. Sect. VI. pag. 232. f Val. Max. VII. 2. Laert. in VM.
c Senec. Epift. LXXXIII. g Cic. loc. cit.
d Cic. de leg. n. 15. h Pfal. 113.

loquentur, oculos babent, & non videbunt, de acterno Numine cogitaffent. Quid enim sapientia in Proverbiis? oculi. Domini * multo plus lucidiores funt super solem, circumspicientes omnes vias bominum, & profundum aby fi; quid S. Jobus ? fines b intuetur mundi, & omnia, quae sub caelo sunt, respicit : quid Apostolus ? omnia nuda & aperta sunt oculis ejus. Ceterum in Italia haec, de qua loquimur, elegantia primum Etrufcis placuit, deinde Romanis, qui ab illis plurima mutuati sunt, praesertim alas simulacris additas, tanquam praecipuum Divinitatis d infigne, quod Etrusci a Phoenicibus, & Aegyptiis didicerunt. At de multiplici signorum ornatu plura non ingeram, quum constet, varium fuisse ad pi-Aorum fictorumque arbitrium, id affirmante Cicerone his verbis: Jovem, & Junonem ea facie vovimus, qua pi-Hores fictoresque voluerunt: neque solum facie, sed etiam ornatu, actate atque vestitu.

XVII. Ornatum Confecratio fequitur, de cujus caeremoniis ac ritibus multa Dio in Caligula Augusti templum dedicante, & munia Pont. Max. obeunte. Hac pompa nihil solemne magis apud Romanos fuit : siquidem die confecrationis luctu publico, siqua de causa su fceptus fuerat, intermisso, vestes candidas induebant, nec hominem suffere pollutum sinebant aliquid dedicare. Res ibi haud omittenda s in mentem venit ex historia Romana. In dedicanda Jovis aede capitolina Valerius Poplicola, & Horatius Pulvillus consules sortiti, uter consecra-

Ь	Proverb. XV. 3. Tab. XXVIII. 24. Hobr. IV. Gisbert. Cuper. in Tab. Apotb. Ho-	_	e Herodian. II. 4. Lucian. de Dea S 19. Jo Marsabam. Secul I. f Liv. II. Alex. Neap. Gen. Di VI. 14	-
•	meri.	8	g Liv. ibid.	د

DISSERTATIO I.

craret, Horatio sorte evenit; quod aegre ferentes Valerii necessarii modis omnibus impedire conati sunt, ac demum postem jam tenenti nuntiarunt, mortuum ejus filium este, funestaque familia dedicari ab eo templum non posse. Nihil ille a proposito aversus cadaver efferri jussit, tenensque postem templum dedicavit. Tria hoc loco notanda sunt: nobilium in confectationibus contentio: confulum sortitio : familia denique polluta non mortui affinitate, sed praesentia, vel tactu, quod fusius alibi demonftrabitur. Consecratione Deum induci, atque in sede destinata locari · putantes Ethnici, lignum, aut lapidem vix confectatum, ac si praesentis Numinis vis adesset, venerabantur. Deos enim, ut ait Petavius, b non folum humana specie, aut certe corpore praeditos esse finxerunt, sed muta etiam simulacra, tanguam vera Numina, venerati funt. Verum hic error non omnium fuit, sed rudium tantum atque imperitorum : ceteri autem facile intellexerunt, in statuis Divinitatem inesse nullam, sed iis veluti instrumentis uti Deos putarunt, vel ad exhibendam praesentiam suam, vel ad cultum sibi certis ritibus con-Aituendum; quamobrem Christianos talia sibi numina exprobrantes irriferunt aliqui vehementius, praesertim Julianus Apostata in quodam fragmento inter ejus ^e opera nuper edito, & apud Origenem d ille Cornelius Celfus, qui propter stili elegantiam medicus Cicero, & propter peritiam medicae artis Hippocrates Latinus a Quintiliano est nuncupatus. Gentes igitur Deos quidem appellabant ipfa Deorum signa : sed vim nescio quam iisdem inesse arbitrabantur, legitimisque precationibus & carmini-

a Quintil. Declamat. III. 6 De Deo, Deique Propr. II. 1. d Lib. VI. 7. Contr. Celf. e Lib. XXI. cap. ult. in II. 15. in III. 6.

c Idem loc. cit.

· Digitized by Google

nibus effici, ut fimulacra confecrarentur, & confecratis vel Deus ipfe, aut Dei virtus aliqua infideret : neque nos; ita inquit apud Arnobium * co de grege homuncio, auri argentique materias, neque alia, quibus figna confiunt, effe per fe Deos, & religiofa decernimus Numina: fed eos in bis colimus, eofque veneramur, quos dedicatio infert facra, & fabrilibus efficit inbabitare fimulacris. Ad rem perbelle ait Firmicus : fimulacrum * dum funditur, fabricatur, fcalpitur nondum Deus eft : plumbatur, confternitur, erigitur, nec adhuc Deus eft : ornatur, confecratur, oratur, & poltremo Deus erat, ut homo voluiflet, aut dedicaflet . Haec tria igitur in ligno, vel lapide, Deus ut haberetur, requirebantur, Ornatus, Confecratio, Oratio. Confecrationis, ut legitima effet, multae erant leges, de quibus nunc figillatim.

XVIII. Primo legem ferri oportebat. Nam stante republica lege curiata, tributis comitiis lata praeficiebatur ^e a populo, qui dedicaret : tum confecrationis celebritati fenatum, tribunorumque majorem partem intereffe decernebatur : denum lege Papyria ne privatas quidem aedes fine jussu populi confecrare licuit ; quamobrem Licinia virgo Vestalis ^d fummo loco nata, fanctissimo facerdotio praedita, quum aram & aediculam & pulvinar sub faxo facro injussu populi dedicavisset, tum praetori urbano negotium datum, ut curaret, ne id facrum essent essent incisse inferiptaeve litterae, tollerentur: aedem enim qui confecrabat, fuum inibi de more nomen ^e inferibebat. II. Lustratio areae sequebatur ramis felicibus fieri solita a militibus, quibus fausta essent no-

a Lib. V. advers. Gent.

d' Cic. pro Dom.

c Liv. lib. IX. 36.

b De Error. Profan. Relig. pag. 27. e Dionof. IX.

nomina, succedentibus deinde Vestalibus cum pueris pueb lisque patrimis ac matrimis, aqua pura universam aream perluentibus. Magistratus suovetaurilibus praecunte Pontifice lustrabant spatium, & extis supra cespitem redditis orabant Deos, aedes uti extollerent suas; tum solemni ritu * fundamenta jaciebant, injecto lapide, qui * dicitur AVSPICALIS apud Gruterum. III. Abfoluta aede fiebat a magistratu majore dedicatio, voxque requirebatur ad religionem composita, minimeque haesitans: si enim Pontifex verbo oberrallet, consecratio, quasi minus rece fa-Aa, instaurabatur, adeoque Metellus inexplanatae linguae multis mensibus ' tortus creditur, dum meditaretur in aedificanda aede OPIFERAE dicere. Cicero ad Pontifices pro domo sua in dedicationibus mentem, vocem ac linguam stabilem fuisse pernecessariam scribit, & Clodium arguit, quod praeposteris verbis, & omittendo aliquid & identidem se revocando, dubitans, timens, haesitans omnia aliter, ac sacris in monumentis essent, & pronunciarat, & fecerat. IV. Manus Pontificis postem tenentis a dedicante 'd implorabatur. V. Sabina 'e herba in usu erat, sicuti & vox ATAOHTYXH boni ¹ ominis gratia. VI. Si in loco, ubi templum, vel simulacrum dedicabatur, aliquod jam Numen esset, illud certis caeremoniis ⁸ evocabatur, quod erat exaugurare. Nisi certis Diis, ut Polluci, & Caltori; Apollini, & Dianae; Veneri, & Adonidi; Cybeli, & Atti, ceterisque Consentibus, de quibus vid. Inscr. XXX., qui societatem quandam habere inter se dicebantur, non licebat unam cellam pluribus fimul Diis di_

F 2

a Tacit. Hift. IV. b Thef. Ant. XXXIX. c Plin H. N. XI. 32. d Cic. loc. cit.

e Alex Neap. loc cit. f Fabrett. Ant. Infer. I. num. XXXI. g Scholiaft. Pindar. ad Olymp. Od. V. 10.

Digitized by Google

44

dicare, ne fiquid prodigii accidiffet in ea, ignoraretur, utri rem divinam * fieri oporteret: itaque Marcellus Claftidio prius, deinde Syracufis potitus, templum Honori, & Virtuti nuncupatis debitum votis confectaturus, Pontificum monitu utriufque fimulacra * in feparatis aedibus collocavit. VII. Quum in folemnibus Deorum facris hymni canerentur collatis ad tibiam vocibus, quas Deorum *exercitationes* * Arnobius nuncupat, iccirco muficos concentus & hymnos cum tibiis paribus, & imparibus non defuiffe confectationibus reor, quod confirmare videtur lapis infra pofitus Silvano dicatus:

TIBL. HASCE. GRATES. DEDICAMVS, MVSICAS. VIII. Tandem Conful, aut Imperator accenso foculo cum tibicine praceunte verbis priscis ac solemnibus, uti ex numismatibus marmoribusque anaglypticis edocemur, Pontifice praefante carmen capite velato, concione advocata, & invocato Numine, cui simulacrum, aut templum dedicabatur, sese ex profano usu & humano jure, quaecunque eo pertinerent, eximere, & ipsi, quod nominabat, Numini divina humanaque consecrare affirmabat, cujus ritus testimonium extat in marmore Romae oblongo per negligentiam in duas partes 4 diviso. Dixi consecrationes confuli, aut imperatori demandatas : semper enim hoc munus virorum principum fuit; fecus fiquando contigit, tanquam quid infolitum notatum est. Nam certamine inter consules orto, uter dedicaret Mercurii acdem, quum, senatu rem ad populum rejiciente, hic M. Laetorio centurioni id muneris commisisfet, illud ait Livius non tam • ad bonorem ejus, cui curatio altior faſti-

Val. Max. loc. cit.
b Idem ibid. in Liv. Dec. III. lib. VII.
c Adv. Gent; VII.
b Idem ibid. in Liv. Dec. III. lib. VII.
c Liv. II. 14.

Digitized by Google

DISSERTATIO I.

ftigio suo data effet, factum, quam ad consulum ignominiam. Dedicationi aliae interdum leges additae sunt, quae in vetustis lapidibus habentur a Brissonio * enumeratae, a quo & variae dedicandi formulae diligenter exscriptae sunt.

XIX. Simulacra vero quotquot in urbe, aut in agro effent, his caeremoniis confecrata fuifle omnia, nemo fane affirmabit : ea porro, quae privatis aut in aedibus, aut agellis erant, ritu folemni ac publico civitatis inftituto dedicata fuifle fingula, & pro facris habita non folum nego, fed etiam pernego. Singula dico : nonnulla enim privato in loco dedicata pro facris habita ultro fateor, ea potiffimum, quae ex harufpicum fententia confecrabantur, & ex privato transibant in usum publicum, qualis fuit ara, cujus hic extat titulus apud Gruterum':

DEO.FVLGERATORI

ARAM ET.LOCVM.HVNC RELIG EX.HARVSPIC.SENT

Q.PVBLICIVS.FRONT

POS.ET

D D

Aram & titulum huic fimilem habet marmor nuper inventum in Efquiliis in vinea PP. Societatis JESU, ubi legitur FVLGVR. DIVM. Pro facris habita in primis loca, ubi magistratus litare quotannis tenebatur, atque id fieri confuevisse palam faciunt vetusti lapides. Arae igitur, aut simulacra, vel alia id genus privatis in locis dedicata,

a Vid. Form. L ,

b Ibid. pag. XXI. 4.

ta, fi e privato transirent in usum publicum, facra habebantur, secus autem, privato si usui deservirent. Saerae enim res, inquit Jurisperitus, sunt bae, quae publice confectatae sunt, non privatim : siquis vero facrum sibi constituerit, sacrum non est, sed profanum. Hujus conditionis erant Lararia, in quibus cubiculares imagines ponebantur, quarum custos aut servus erat aliquis, magister b Lararius nuncupatus, aut quispiam ex domini filiis, ut a pueritia tum sacra discerent, tum majorum gloriam, quorum imagines, non quidem suisse cereas, sed marmoreas, aut aeneas, saepe etiam aureas, vel argenteas in Larario adservatas alibi demonstrabitur. Tenujores familiae loco Lararii habebant focos, in quibus Lares suos colebant floribus, vino, unguentis, thure & quandoque viaimis, quae facra Cicero nuncupat ' Penetralia. Haec facraria erant quidem sancta & religiosa, non sacra: aliud est enim esse sacrum locum, aliud sacrarium : sacer locus est a consecratus, sacrarium est locus, in quo sacra reponuntur, quod etiam in aedificio privato effe potest. Etenim fervi, aut liberti in lapidibus dicuntur A. SA-CRARIO aeque publico, ac privato. Quid ergo de simulacris sentiendum, quae privatim, non publice colebantur? ea quidem dedicata fuisse, non consecrata.

XX. Confectatio, dedicatioque, quia conjunctim peragebantur promiscue tanquam synonima usurpantur : at si vocabulorum proprietas spectetur, consecratio proprie ad caeremonias pertinet, sicut rem praeclare definit . Alcxander Symmacus Mazochius : dedicatio mera est encaenia-

d

2 Marcian. V. S. 3.

- Laurent. Polym. III. 2. in Blanchin. c in sepuler. Famil. Aug. inser. 123.
- € VI. Ad. in Verr.

Ulpian. 1. 9. 5. 2. de Divis. Comment. in Mutil. Camp. Ampbit. tit. in de Dedic. sub Ascia pag. 141.

DISSERTATIO I.

niatio, seu primus rei cujuslibet usus. Hoc sensu dedicandi vocabulum sancti Ecclesiae Patres non semel adhibuerunt. Nam S. Hieronymus * de Cornelio centurione, primus, ait, ab Apostolo baptizatus salutem gentium dedicavit : S. P. Chryfologus Stephanum Protomartyrem dicit Martyrium dedicasse. At sacra miscere cum profanis nefas. Ad me redeo. Privatimne eodem plane modo figna dicata sunt, quo septa, thermae, lavaera, fora, theatra, macella, & alia dedicabantur ? Non ita profeto arbitror. Dedicatio quidem domorum ac fimilium mera fuit encaeniatio, aliquando sparsis 6 in populum muneribus, vel ludis, aut a conviviis celebrata, exempli causa Trebellius in XXX. tyrannis narrat, a Tetricis domum in monte Caelio dedicantibus, convivio adhibitum ipfum Aurelium imperatorem. At fimulacrorum privatam dedicationem si minus publico, domestico saltem familiae instituto ac ritu aliquo factam existimaverim. Certe apud Graecos in dedicationibus legumina elixa propinquis e distribuebantur, unde Aristophanes f. testor, ait, Jovis Haercei ollas, cum quibus ara dedicata est. Jupiter a saepiendo, seu circumdando dictus Herceus. in nobilium Graccorum domibus dicabatur ; hinc Harpocration * ut Atheniensium ingenuitatem nosceret, interrogabat, an ipsis effet Jupiter Herceus, & Apollo patrius? Mercuriales quoque statuas dedicando, ollas polentae offerebant mulieres. veste versicolore ^h, quare Comicus jam citatus:

.... Ollas iftas, quibus Deum Collocabimus, accipe, capiti impone ac defer

2 Epift. ad Salvin.

- b Serm. 153.
- c Svet. in Neron. 31.
- d. Idem in Tise 7.

- e Laurent. Polym II. 43. f In Comoed Ran. g Laurent. Polym. loc cit.
- g Laurens, 1999. Plut. Al. V. 3.

De-

Decenter : ipfa autem ades cum vestibus versicoloribus. Athenaeus memoriae prodidit, hoc ' modo simulacrum Jovis Ctesiae dedicatum. Adhibitum scilicet vas novum fuit duabus ansis, quibus ex singulis pendebat sertum ex alba lana, aliud item ex singulis pendebat sertum ex alligatum, deinde ante signum diffusa ambrosia, nempe libamen aqua mistum & melle ac multiplici fructuum varietate. Statuae quoque honorariae, de quibus alibi sermo incidet opportunus, nihil habebant religionis, nisia Pontifice dicarentur pane & vino epulantibus distributo, sive ' in templis, sive in Principum cubiculis collocarentur.

In dedicationibus quibuscunque tam publice, XXI. quam privatim factis saepe sportularum fit mentio, quarum nomine non pecuniam, sed cibos intelligendos admonet Annibal Oliverius . nobilitate & eruditione spe-Attiffimus, qui lapidum d'auctoritate evincit, siquando sportulae pro pecunia sint usurpatae, statim esse additam nummorum copiam: ac quemadmodum simplici sportulae mentione argumentatur indicari cibos, fic Acronem, & Gorium • in partes trahens oftendit, cibos sportularum nomine distributos panem fuisse ac vinum, aut potius crustulum, placentae genus, ac mulsum, quae minime fuisse in epulo comprehensa manifeste tradit Spoletina inscriptio f apud Gruterum. Epulas vero in omnibus fere dedicationibus elle datas ⁸ aperte constat. His largitionibus preces aliquas hymnosque sacros, ac cyclicas faltationes fuisse de more additas vetus monumentum indicat in Mufeo

- a Deipnosoph. IX.
- b Laurent. loc. cit. III 2.
- c Ad Marns. Pifaur. XL. in not. pag. 124-125
- Ibid. XLIV. in Grut. pag. XXXV. 12. CCCXXX. 2. CCCVII. 6.

CCCCLXXXIII.7. in Donian. Synt. Cl. VI. 20.

- Part. I. infer. Etr. Urb. pag. 324. Pag.DLXXI. 1.
- g Fabrett. Ant. Infer. III. num. IV. Mazoch. Comment. cap. 3.

48

seo Etrusco, ubi ? circa arborem Salii pariter, Saliacque virgines faltationem cyclicam, five orbicularem agunt greffibus regressibusque ftrophen & antistrophen exprimentes ad fistulae modos, dum interea crepantibus buccis choraules canit, adstante choriphaeo totius cantus musici moderatore. Verum quum antiqui codices horum rituum. testes interierint, tuum hac de re, Lector optime, judicium esto, ac si privatam idolorum dedicationem nihil, nisi meram fuisse encaeniationem, seu primum cultum adorationemque illis habitam arbitrere, non repugnabo. Nec vero existimes velim, solas Deorum statuas, sed & mortuorum hominum a veteribus privata religione dedicatas, unde idololatriam habuisse vires & incrementa divinus ille spiritus b aperit, qui ipsa veritas nuncupatur. Cujus superstitionis exemplum patet clarissimum in quadam Charite apud Apulejum, quae " dies totos, totasque noctes infumebat luctuofo defiderio, & imaginem defuncti (matiti) quam ad babitum Dei Liberi formaverat, affixo fervitio divinis percolens bonoribus ipfo fefe folatio cruciabat. Sed haec superstitio alibi in scenam veniet.

Quoniam ut consecratio legitima haberetur, XXII. solemnis etiam oratio secundum Firmicum requirebatur, postularet hic locus, ut eam verbis exequeremur. Nullus dubito, quin illa oratio conceptis verbis recitaretur : non modo enim in facrificiis, ne quid praeposterum diceretur, femper praeibat ⁴ aliquis, rurfumque alius dabatur custos, qui diligenter attenderet; sed in votis etiam quibuscunque concipiendis praeibat harufpex, aut alius minister; itaque matrona apud Juvenalem • pro citharaedi victoria, fte-

G

Volum. H. Cl. III. Tab. CLX. ig c Metam. VIII. d Plin. H. N. XXVIII. 2. e Sat. VI 391. CLXI. b Sap. XIV.

Pro citbara velare caput, dictataque verba

Protulit, ut mos est, & aperta palluit agna. Quae autem in confectationibus oratio, quaeque verba prisca ac solemnia recitarentur, omnino later; cum libris enim facerdotalibus interciderunt. In facris Isidis, ut narrat Firmicus, illius fimulacro in lectica posito, postquam populus per numerum digestis fletibus lamentatus effet, hymnosque cecinisset, ac jacentis statuae membra compofita faxumque erectum suisset ornatumque, tum omnium, qui flebant, Pontifex ungebat fauces & lento murmure ita sufurrabat : confidite ^{*} initiati sacris Numinis servatoris : est enim ex labore nobis salus. Cum felici hac adclamatione ab Epoptis & Mystis fieri solita congruunt haec apud Apulejum ^b promissa sacris ejusdem Isidis initiato : vives autem beatus, vives in mea tutela gloriofus: O quum spatium seculi tui permensus ad inferos demearis, ibi quoque in ipso subterraneo semirotundo, me, quam vides Acherontis tenebris interlucentem, stygisque penetralibus regnantem, campos Elyfios incolens ipfe tibi pro? pitiam adorabis. Quod fi sedulis obsequiis, & religiofis ministeriis, & tenacibus testimoniis numen nostrum promerueris; scies ultra statuta fato tuo mibi licere. Sed haec neque oratio fuit, de qua nunc quaeritur, & ea varia effe debuit pro varietate Deorum, ut diversae fuerunt hymnorum species, quarum hae usitatissimae; hypingos Dianae, Apollini pacan & profodia; Dionyfio dithyrambus; Cereri julus; Veneri erotius seu amatorius.

XXIII. Nunc inftituti ratio ad multiplex Adorationum genus nos compellat, atque, ut ordo fervetur aliquis, rem

a Firm. loc. cia

Metamorph. ZI,

50

DISSERTATIO I.

rem in certa quaedam capita distribuemus. Primo qui manuum gestus in adorationibus; deinde qui motus, statusve corporis; tum quae vestes essent breviter exequemur; postremo nonnulla de votis admonebimus. L. Adorare nihil proprie aliud erat, niss manum ad os referre & osculari.: hinc Minucius in Octavio: simulacro Serapidis viso, ut vulgus superstitios folet, manum ori admovens osculum labiis pressi. Manum ad os referebant eo gestu, ut digitus index in pollice resideret. II. Solebant quoque manum aversam ad osculum admovere: quandam enim esse in dextera breigionem putabant, quae osculis aversa peteretur. Lucianus bic notat, consuevisfe pauperes interdum pro facrificio manus tantummodo osculari. III. Dii si superi colerentur, supinae in caelum manus protendebantur, quare Horatius inquit:

Caelo supinas si tuleris manus

Nascente luna, rustica Phyllide.

IV. Sacra si fierent Diis inferis, ii demiffis ad terram manibus invocabantur, atque ex Etrusco ritu^d inter libationes patera quoque & simpulum invergebantur. V. Aliquando manum ad os referentes capita submittebant: qui aderat, inquit S. Hieronymus, deosculari ^e manum, ^{es} capita submittere. VI. Deorum signa, praecipue genua amplexabantur in magno vitae discrimine constituti: ^f

... Divum amplexae simulacra tenebant. VII. Deos tangebant manu vel expansa, vel supina, nunquam ^e digitis pectinatim junctis. Religioso hoc tactu,

G 2

Apul. Miles . X vid. Kemp. de Oscu- lis , ign Lips. Elect. II. 6.		G Pier. Valerian. XXX. glypb.	Hiero-
b Plin. H. N. XXXVIII. 2.	e	Apol. I. ad Ruffin.	
C- Dialogi de Sacrif. d. Gor. Mul. Etr. T. I. Cl. III. Day. 305.	f	Virg. Aen. II. 517. Lauxent, loc. cit. J. 37.	

ut-

51

DE. VET. ROM. SIMULACRIS

utpote usitatissimo, Lucretius scribit Deorum signa ad templorum valvas attenuata:

.... tum portas propter abena

52

Signa manus dextras oftendunt attenuari

Saepe salutantum tactus, praeterque meantum. Scite dexteras Poeta memorat, quia sedes fidei dextra est, quapropter solis Principibus ac Senatoribus hichonor datus, ut eorum dexteris oscula figerentur. VIII. Aras tenebant, precabanturque Deos, ut apud Virgilium :

Talibus orabat dictis, arasque tenebat.

IX. Religiofo tactui addebant ofcula, quae venerabundi Deorum pedibus figebant, quo nomine paulo ante Prudentius arguit Julianum Christianae fidei defertorem, quem dixit non erubuisle, *foleas Junonis lambere*. X. Antiquis Graeciae, inquit Plinius^e, in fupplicando mentum attingere mos erat, quin etiam Homerus tradit, fupplicantes barbam tangere confuevisse : cui nescio quid fimile in praesens etiam apud Turcas in veneratione habetur. XI. Manum quoque dexteram protendebant, ficuti duo flumina apud Bonarrotium^d in numissate L. Veri, & apud Virgilium Turnus^e:

Hle bumilis fupplexque oculos, dextramque precantem Protendens.

Atvero in Augustorum nummis protensa manus non semper voti., sed aliquando victoriae s indicium est.

XXIV. Quoad motum, statumve corporis haec notamus. L Deos adorabant Ethnici aliquando stantes, aliquando sedentes. Quum stantes orabant, totum corpus ante

- e Plutarch in Numa. b Acn VI 124.
- C H. N. XI. 45.
- d Muf. Carpin. Tab. VI, Num. 3.

pag. 94. 97. c Aenejd, XII. f Bonarrot. ibid. Nymm. 3. Tak. XIF. pag. 260.

DISSERTATIO I.

ante numinis fimulacrum * velato capite circumagebant :

Nec pietas ulla est velatum saepe videri

Vertier ad lapidem,

quae conversio fignificabat, nihil • esse in rebus humanis ftabile, nihil certum, atque utcunque Deus verterit libenter & aequo animo accipiendum. Fiebat apud Latinos haec conversio a dextra in laevam, ideo Palinurus servus Plautinus • dicenti Domino, quo se verteret ignorare, respondet, se Deus salutas dextroversum censeo. Galli putabant ª religiosius se circumagere laevorsum: Graeci autem quum hymnos tribus partibus constantes cancrent, earum primam, nempe Arophen ab oriente in • occasum conversi ; secundam idest antistrophen ab oecasu in orientem obversi ; apoden, qua finiebatur cantus, ante aram, vel simulacrum status concinebant. II. Adoratio fedendo exhibita ratas preces & in bonis perseverantiam indicabat ^s, cujus ritus alia est etiam ratio apud Plautum, nempe quod fedentis anima sapientior fieri ^s videretur :

Si tamen binc confilium dedero, nimio plus sapio sedens, Fum confilia firmiora de divinis locis.

Si Servium confulas ^b, & ⁱ Demfterum, & ^k Gorium, illud accipies, Docentium, & Augurum & eorum, qui vota conciperent, fuisse morem antiquitus, ut sederent. Bibliothecae Vaticanae sictile vasculum antiquissimum ante fignum ¹ Phoenicopteri Isiaci sedentem ostendit virum, qui vota certe aliqua nuncupat Aegyptiorum more, sacrificulo ad Numen serculum deferente. HI. Finitis precibus

g

ĥ

i

1

- Lucres. V. In Barclajus Argenid. Ile
- Plutarch loc. cit.
- c Curcul. Act. I. Sc. 1.
- d. Ricol. Mercer. IV. 17.
- Joann. Potter. Archeol. Grace. II. 4-
- I Plutarch. loc. cit.

- Mustell. Alt. V. Sc. 1.
- Acn. IX. Tal. III. Jan. WI HII
- Tab. III. 19 XLVII.
- K Muf. Etr. Tom. II. Cl. I ad Tabi XIV. in Cl. III. Tab. CLXL
  - Gor. loc. cit.

DE VET. ROM. SIMULACRIS 54

cibus confidebant, ne mpigya sive neglectim rem divinam ' facere viderentur : aliquando vero sedebant, postquam orationem adsignavissent, in tabulis nempe descriptam b' annulo signalsent suo, vel affixissent femori, aut genibus simulacri. Hanc superstitionem Tertullianus ita deridet : affignata e oratione affidendi mos est quibusdam; & paulo post, porro quum perinde faciant nationes adoratis sigillaribus suis residendo. Signorum litteris notandorum familiaris in Etruria consuetudo fuit, ubi Dii, Deaeque in veste, in femore, in cruribus, in brachiis inscriptae apud Gorium d observantur, ritu nimirum ab Aégyptiis ' derivato. IV. Alias genua flectebant, unde geniculatio & geniculari legitur in Tertulliano. V. Deos quoque dum precabantur, summis interdum pedibus sese attollebant, quasi propius ad illos accessuri: huc spectat il-lud Martialis:

Multis dum precibus Jovem salutat, Stans summos resupinus usque in ungues.

Ad hunc ritum referendum esse Passerius 8 judicat signum Tuderti ab ipso repertum, quod summis pedibus infiltit, fuppolitis in extrema corum parte quibuldam veluti talis, qui caligulis adhaerebant, ut diutius in eo statu consistere absque incommodo posser. Hinc notandum, Etruscos, & eorum exemplo b Latinos nonnunquam Deorum simulacra effinxisse eo habitu statuque corporis, quo ipsi facrificabant precabanturque, apertis nempe sublatisque ad caelum manibus. VI. Inter preces ad orientem se conver-

 Plutarch. loc. cit. b Nicol. Mercer. loc. cit. 		Herodian II. 4. Epigr. XII. 78.
c De Orat. d. Tom. II. Mus. Etr. vid. de statua	g	Differt. de Gen. Domeft. in Muf. Etr. Tom 111.
		Ibid. Tom. II. (I. I. Tab. X. num. 2. 3;

tc-

DISSERTATIO 1.

tebant, qui mos fuit & Christianorum proprius, hoc difcrimine, quod Ethnici nonnunquam ad solis ortum labia vibrabant, teste, seu potius derisore Tertulliano: sed S^a plerique vestrum affectatione aliquando S^a caelestia adorandi, ad solis ortum labia vibratis. VII. Non semel multos horum rituum simul conjungebant, & hanc salutandi rationem Livius • memorant & Plutarchus °: fcribitque Svetonius a L. Vitellio ^d ita Caligulam adoratum. Etrusci postquam se aquis lustraverant, ad simulacrum ^e accedere, totum corpus circumagere, humi procumbere, palmas pandere, iisdemque ad caelum sublatis preces & vota fundere consuevere, de quibus ethnicorum precibus legendus est Falsterus in Philologiae ^t amoenitatibus.

XXV. De vestibus tria haec tantum annoto. I. In folemnibus adorationibus si penulati essent quorundam mos erat, penulis depositis ⁸ orationes facere. Inter orandum pars erat religionis haud exigua, Deum, Deamve proprio nomine invocare, ac ne quis imprudenter laberetur, solemnis haec erat precantium vox: sive tu ⁸ Deus, sive tu Dea es. II. Capitis velandi ritum Aeneas instituit, ita ab Heleno admonitus ¹:

Quin ubi transmissae steterint trans aequora class, Set positis aris jam vota in litore solves Purpureo velare comas adopertus amictu, Ne qua inter sanctos ignes in bonore Deorum Hostilis facies occurrat, & omina turbet. Ve-

- > Apelog. IV. 17.
- b Lib. V.
- e In Numa.
- d In Vitell. 2.

- Tom. L pag. 81. vid Elsf in Fortuit. facr. ad Matth. VI. 7.
   Tertull de Orat.
  - h Cato de re ruft. in A. Gell. Not. Att. II. 18. i Aem III.
- Demfter. de Etr. Reg. III. ign Gor. loc. cit. Cl. III. pag, 305.

55

56 DE VET. ROM. SIMULACRIS

Velabant igitur caput vittis, mitris, coronis, & aliquando vestes ad aures usque extollebant, ne a facris animus averteretur; ideo in Plutarcho laus est eximia Numae infaustum quid nunciantibus respondentis ' *facrifico*. Ter-tullianus & aliam affert hujus caeremoniae causam, pudoris • nempe velandi gratia. Tanta fuit in hoc religio, ut Sulpicio inter sacrificandum apex e capite prolapsus sacerdotium · ademerit. Plura in hanc rem erudite congesta scire cupientem Aurelius Victor de origine gentis Romanae, & doctiffimus Adriensis Episcopus 4 edocebunt. Cave, ne hunc ritum putes communem omnium Deorum facris; nam Dionyfius Halicarnasseus * Herculi, Macrobius ' Saturno tradunt oblata nudato capite facrificia. III. Sicut institutum apud aliquos fuit in facris quibusdam nudo finistro pede ad Deos accedere, quod Cerda confirmat multis auctoritatibus ad haec verba Virgilii unum exuta pedem : ita quandoque solebant veteres, praesertim Lacedaemonii Deos nudis pedibus adorare, ex Pythagorae ⁸ praecepto, nudis pedibus rem sacram facito, O' adorato : quem ritum Josephus h refert etiam fuisse proprium Hebraeorum.

XXVI. Restat ut vota breviter persequamur, quae sine victima ¹, & adoratione pracvia, vel subsequenti nunquam fere concipiebantur, habita quoque ratione, si res sineret, non dierum modo, qui festi deligebantur, verum etiam horarum. Nam horis matutinis Deos templis assidere & adesse falutationibus opinio erat: quapropter syco-

a Plutar. in Vit. b Apolog. c Val. Max. I. d Monum. Vet. Ant. 3. c Lib. I. 13 Macrob Saturn. III.	g	Saturn I. 8. Laurent loc. cit. III. De bell. Judaic. Val. Man. I. 1.	15.	•
---	---	---	-----	---

DISSERTATIO I.

cophanta omnium dementifimus Apollonius Thyanaeus fcriptum reliquit, primo mane cum Diis agendum, vel meridie, ficuti apud Indos. Vovendi ratio diversa fuit, ut adorandi. Alii enim inclinato ad terram capite; alii Deorum dexteras osculando, vel corum pedibus capita submittendo; nonnulli flexis genibus, capite plerumque velato, quandoque aperto; multi stando, vel sedendo manibus de more lotis, iisdemque aliquando protensis, elevatisque * vota concipiebant voce nunc alta, nunc demissa, cujus rei causam attulit Seneca, ubi acute dixit: vota * homines parcius facerent, si palam facienda essent: adeo etiam Deos, quibus bonestissime supplicamus, tacite malumus, & intra nosmetips precari. Arguit quoque hanc dementiam Persius ':

Mens bona, fama, fides, baec clare, O ut audiat bospes; Illa sibi introrsum O sub lingua immurmurat: o si Ebullit patrui praeclarum sunus!

Qui fe voti reos constituebant, eorum in primis religio fuit, vota ceratis tabulis obsignare Deorum genibus affigenda ^a: hinc tritum illud genua incerare Deorum, quasi in genibus numen & sedes miserationis esset : nec fine causa inquit Seneca, borae ^e momentum interest inter solium, S^a aliena genua : ideo supplicantes Deorum hominumque genua amplecti, eademque venerari, colere, osculari. Deos autem incerandi ritus non tam ad genua, quam ad tota etiam signa, & cereos pertinebat : nam simulacra interdum cera oblita Prudentius scribit : ^f

.... gustaverat inter

Η

Va-

2 Pausan. lib. V.

b De Benef. II. vid. TibuH. lib. IV.

c Sat. II

4 Plin. Epift. X. ad Trajan.

e De Tranquill. An XI. f Contra Symmach. I. in Plaut. Aul. Al. III in Scholiaft. Euripid. in Phoeniss.

DE VET. ROM. SIMULACRIS

Vagitus de farre molae, faxa illita ceris

Viderat, unguentoque lares humefcere nigros.

De cereis ad Deorum, & Heroum statuas suspensis facit mentionem Cicero, qui ^a hoc scribit ad Marii statuas factitatum. Quid demum vetat, hanc vocem *incerare* cum Laurentio ^b traducere ad vota cerea, quae nunc adhuc a pauperibus exfolvuntur? Votivae tabellae diversae erant pro cujusque conditione. Saepe enim marmoreae, saepissime pictae offerebantur, de quibus innumera sunt in Scriptoribus testimonia, quorum hoc unum habe ex Tibullo:

Nunc Des, nunc succurre mibi; nam posse mederi Piëta docet templis multa tabella tuis.

Tabella aenea Ferrariae detracta est ab ara, & signo Jovis, ita inscripta : "

> PRO.SALVTE IMP. CAESARIS M. AVRELII. SEVE RI.ALEXANDRI PII.FELICIS.AVG

IOVI.OPTIMO.MAXIMO

Ad vota pertinent hi characteres; V.S. votum folvit; V.P. pofuit; V.M.M. merito Minervae; V.S.L.M folvit libens merito, vel voto foluto libero munere, aut voto folemni libero munere; V.S.C, voti fui compos; V.S.L.P. votum folvit loco privato; V.S.S.L.S.EX.PRIM. votum fufceptum folverunt libentes facerdotes ex primis; V.S.L.L.M. votum folvit, locum legit memoriae. Ex his, & aliis id genus formulis clare apparet, quam vere Tiraquellus emendet Alexandrum Neapolitanum^{*}, qui damnatos voti cos in-

a De Offic III.

B Polymath III. 15.

c Lub. I. Eleg. 3.

Grut. Thef. Ant. pag. IH: 3.

· Geniel Dier. III. 22.

58

DISSERTATIO

- interpretatur, qui voti conapotes jam promille exfolve-- rint : fallo; dannatus enim voti is proprie dicitur, qui - promille nondum perfolvit, ut voti reus, qui fuice-- pto * voto se Numinibus obligavit.

XXVII. Vota publica quo ritu, quibufque cacremoniis conciperentur, luculenter oftendit veruftus lapis in foro Romano fub aren Septimii effosfus, hodie in hortis Farnefianis Palatinis. In primo latere scutum rotundum attolhunt alatae victoriae duac cum epigraphe: CAESARVM DECENALIA FELICITER : in secundo latere pergunt ad facrificium primo facerdos vestitu gabino cincus, deinde mactatores duo cum suis malleolis, quodam canistrum cum fructibus efferente, sequentibusque sue, & ariete coronatis, ac tauro cincto stolatoque. Fiebant igitur sacrificia fuovetaurilia, de quibus multa Gutherius 🔭 & alii. In tertio latere sacerdos cernitur, cui victoria vestitum gabinum capiti imponit, vini pateram fupra tripodem in ignem infundit, aditantibus puero cum tibiis imparibus, Sc puelta cum capíula, sive acerra : in quarto denique novem facerdores ordine procedunt, inter quos unus puer, & duo cohortium figna. Vota autem praceunte semper aliquo, interdum . Pontifice, in haec fere verba concipiebantur : 4 preces posco, Jupiter, uti sciens volens propitius in decennium N. Augusto: quod fi faxis, tunc tibi votum bowe aurato vovemus esse futurum : ludis gladiatoriis O'r. Pro imperatoribus vota in clypeis fignabantur, ut inter sexcentos alios fidem facit ille Augusti nummus cum figlis S.P.Q.R.CL.V. pro votis quinquennalibus . Praeter Tacitum de Germanici Caesaris, & Svetonium de alio-

H²

. Macrob. Sat. III. 11. B. De Vet. Jm. Pont. JV. 18.

· Liv. lib.VIII. (n Plin. H. M. F.M. 22.

Digitized by Google

rum

d Henric. Noris de Ver. Dacenn. Diff.I. 190 Panoin. II. Saft. V. C. 7.2.7.

DE VET. ROM. SIMULACRIS

60

rum clypeis, passim mentionem faciunt & lapides, & numismata, in quibus persaepe vota V. X. XX. quinquennalia, decennalia, vicenalia & alia his fimilia clypeis aureis commendata, quorum locus praecipuus in Palatio fuit, ubi senatus habebatur. In his vero folemnibus hecatomben * ad unum, vel ad * plures dies celebratam : item ludos gladiatorios, circenses ac cheatrales : data pariter militibus ac populo ^d donativa: orationes & carmina in laudem Caesarum e recitata: instructissimis demum epulis exceptam fuisse a Principe nobilitatem copiofe docet Cardinalis Norifius " acque dignitate, ac doctrina eminentisfimus, laudem merito tribuens Constantino Magno, qui quum vicenalia celebraret, ac id temporis Nicaeensi Synodo adesset, Patres ad regium convivium invitavit. In votis concipiendis ethnica superstitio in eo potissimum caecitatem ostendit suam, quod quum Deos non dormitare minus, quam dormire arbitraretur, eosdem cymbalis, tympanis, aereisque tinnitibus, & scabillorum ftrepitu, itemque collatis ad tibiam vocibus, facile ut exaudirent, excitare solebat, Arnobio teste, 8 & derisore. Lacedaemonios autem Gyraldus ^h notat duas aures Jovi non satis esse existimantes, eum sibi colendum propofuisse quatuor auribus exornatum : nec modo Jovem, sed etiam Apollinem quatuor instructum auribus coluisse, totidem quoque manibus i eidem additis, ut eum sibi maxime propitium fingerent & audiendo & adjuvando, seu mavis opere confilioque, unde proverbium ortum 7s7eda-

TOP

.र. स्व

Ь c	Trebell. Poll. 9. in Gallieno. Xipbilin. in Severo. Marcellin XIV. Xipbil. ibid. in Eufeb. III. in Vit.	f E h	Sozom. in fin. lib. 11. Differt. de vot. Decenm. Adv. Gent VIII. Sont. II. Hift. Deor.	
	Confrantin.	i	Lih Ggraf ibid.	

rer aus, nimirum quadriaurem audi, prudentem scilicet & industrium.

XXVIII. Tandem quum prima Classis epigrammata complectatur Deorum signis assis pariter ac donariis,, ideo fieut illorum in urbe antiquitatem, materiam, varietatem, ornatum, confectationem breviter explicavimus, ita & diversa, quae simulacris votorum rei anathemata suspendebant, hic me persequi oporteret; rem vero tantam, tam variam, tam longe lateque diffusam eruditissime enucleavit in suo de Donariis Veterum eximio opere Thomasinus; itaque huic me officio satisfacturum reor, si nonnullos illius egregii operis quoddam veluti additamentum in sequenti classe proponam titulos ex Romanorum Graecorumque votivis aut tabulis, aut donariis decerptos in corum voluminibus, qui nihil studii, antiquitati ut consulerent, omiserunt. Interea porro quum labor hic spectet meus ad studiofos praesertim litterarum adolescentes dabo differtationi accommodatum exordio finem, pauca nimirum referam de donariis litteratorum, quorum & liberalitas non exigua, & cura fuit olim maxima, ut studiis fuis Minervam, Musas, Apollinem, ceterosque doctrinarum praesides conciliarent. Quanto melius aetate nostra infignes doctrina viri ! qui aut caelestibus Patronis suis, aut summo Numini, sempiterno sapientiae fonti, non modo ingenii foetus, fed ipfa etiam litterarum instrumenta dedicaverunt. Multos commendat hoc laudis * nomine Thomasinus, quocum placet illud unum animadvertere, hodie adhuc in sacra aede Hallensi spectatoribus esse admirationi pariter & exemplo scriptorium ex argento calamum Justi Lipsii, cujus ubique gentium vigebit gloria, d0-

Be Vet. Donar. XXIII.

Ġ1

DE VET. ROM. SIMULACRIS 62

donec litterae. Jam quod ad veteres pertinet, sicut Acgyptii * Mercurio libros inscribebant, sic Graecos, Latinosque Diis, aut Deabus, quorum auspicio tribuebant coprimarum gloriam disciplinarum, libros, plettra, cytharas dedicavisse compertum est : Catullus enim ' sic Minervam alloquitur nitidissimis hendecasyllabis:

.... babe tibi quicquid boc libelli eft,

Qualecunque, quod o patrona virgo,

Plus uno maneat perenne seclo.

Plutarchus in Sicyonis thesauro " memorat aureum libellum repositum, a poetria quadam Aristomacha, postquam Isthmiorum in certamine vicerat, confectatum. Lyram Apollini d Sappho, & ad ejus imitationem Horatius dedicavit, quo spectat & simulacrum illud in domo Caesia plectrum & lyram tenens, quod Antonii Mariani pater & filius eidem Apollini ' statuerunt. Hoc quoque eruditorum 5 fuit in more politum, ut liquid aut novi invenifsent, ant magni ac perdifficilis superassent, Musis gratias & haberent & folverent : alterius guidem rei Pythagoras exemplum praebuit, Musis ob geometricum inventum mactaro bove ; alterius Eurydice quaedam Illyria mulier, una omnium dignissima, quae exempli caula plerisque aetatis noftrae matronis oppido teneris ac delicatulis proponatur : quanquana enim, ut Plutarchus inquit, plus quam barbara effet, tamen provecta jam actate philosophiae operam studiose dedit, filios ut optime educaret, ac voti compos facta inferiptionem infra politam statuit Musarum choro, perpetuum grati animi monumentum. Sicut Mer-

- a Jamblic. Sell. I. Moft. I.
- Carm. I.
- c V. Sympof. Qu. II.
- A Qvid. in Heroid.

- Od. 181. 26.
- Thomafin XXIII. f
  - Cic. de Nat. Deor. III.
- g Cic. at 1900. Der, in fine.

cu-

ourio, Minervae, Apollini, Baccho, Musis aut singulis, aut universis, ita Jovi Ammoni, Olympio, Eleutherio, & Herculi Musageti, qui vetere in lapide ' nuncupatur MVSA-RVM PYTHVS, poetae, philosophi, oratores simulacra, tripodes, tabellas inferiptas versibus obtulerunt : siquidem Hammonis fignum Pindarus dedicavit, hymnos etiam ' in Lybiam ad Hammonios misit, qui adhuc Paufaniae actate in columna triangulari legebantur juxta aram a Ptolemaeo Lagi F. confectatam. De doctorum imaginibus, quae aut ipsorum, aut amicorum opera in acde Camoenarum, aliorumque Deorum fanis collocabantur, prolixior in V. differtatione fermo futurus est. Notandam postremo loco rem juvenili aetati pernecessariam, nedum utilem refervavi. Auditionis praestantiam, de qua legendus ac perdiscendus etiam, si fieri possit, est ingeniosus Plutarchi liber, veteres doctrinarum antesignani quum esse maximam intelligerent, cum Jovem, & Apollinem, ut modo dixi, quadriaures colebant, tum 'veluti frontem Genio, digitos Minervae, genua Mifericordiae, ita aures non Memoriae minus, quam cuilibet Numini fapientiae praesidi dedicabant. Prudenter quidem. Doctrina enim & sapientia, ad rem inquit Lactantius 4 Firmianus, percipi auribus folis potest, oculis folis non potest. Documento sunt Druidae, qui auditores, si memini, jubebant suos memoriae mandare omnia, ' nihil scripto exarare. Quod porro a veteribus dedicarentur aures non Memoriae duntaxat, ut ait Servius, sed reliquis ctiam Diis litteratorum patronis ac litterarum, testis est apud Thomasinum ille Callidius Primus, qui aures Minervae **1r**-

a Thomafin loc. cis. b Paufan. in Bocotic. IX.

Lib. III. 9. de Falfa Sapient.
Caefar lib. VI.

e Serv. ad Eclog. V.

Digitized by Google

63

64 DEVET. ROM. SIMULACRIS

argenteas confectavit, & hunc lapidem posuit Placentiae inventum.

MINERVAE.AVG L. CALLIDIVS. PRIMVS BRIXELLANVS.EX.ARG LIB. IL ITEM.L. CALLIDIVS PRIMVS.AVRES.ARGENTEAS V.S.L.M

Quid jam reftat, optimi Adolescentes, nisi ut in suscepto studiorum cursu vos esse cupiam rerederus, vobisque Apollinem non rerederer modo, verum etiam worver? Videlicet quoniam ad carmina jam accedimus, poetarum more vobiscum ago, & Momum in primis minime molestum, cui mos est * nihil agere, aliena carpere, tum multo vobis aequiores, quam mihi, auguror Musas omnes, quibus me invisum sentio quotidie magis, ac Plautino sale fi uti licet, nescio quomodo fit, semper ut facrificem, nunquam litem. Demum si horis subsectivis huc fortasse oculos convertatis, id memineritis velim, quod veteres in dedicandis fanis Mercurium * Gratiis adjungebant, significaturi orationem essentare maxime benignas aures, ac neminem in dicendo tam esse absurdum, ut quaecunque proferat, fint omnia penitus repudianda:

Ω's מי יצווים סלמה, אכן מים דפות בים סיטווי סיסודת תתאמונטי מיאת אטאטוטי.

fcilicet

Inter echinopodes, quin asperam & inter ononin Interdum florent mollia leucoja.

CLAS-

a Vid. Vitruv. in praefat, lo Lucian. b Plutarch. de Audit. de baerefib.

CLASSISI. Monumenta Diis Deabufque D.D.

I. Jovi Dodonaco. Paufan. lib. 1. pag. 18. ΑΙΔΕ ΠΟΤ' ΑΣΙΔΑ ΓΑΙΑΝ ΕΠΟΡΘΗΣΑΝ ΠΟΛΤΧΡΥΣΟΝ ΑΙΔΕ ΚΑΙ ΕΛΛΑΔΙ ΤΑΝ ΔΟΥΛΟΣΥΝΑΝ ΕΠΟΡΟΝ ΝΥΝ ΔΕ ΔΙΟΣ ΝΑΩΙ ΠΟΤΙ ΚΙΟΝΑΣ ΟΡΦΑΝΑ ΚΕΙΤΑΙ ΤΑΣ ΜΕΓΑΛΑΤΧΗΤΟΥ ΣΚΥΛΑ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ Aids not' A sida yan indesnow notizevor Ald's ray Exrad Tax Serectures integy. Nui di Lios rag moti nioras depara neitas, 1. Tãç unyarauxite on ura Mansobriag. 2_ Hujus & seqq. interpr. Romulus Amasacus. Ditibus bace Afiae terris opibusque potita, Jam premere audebant Hellada servitio, Sacra Jovis templo pendent quae affixa columnis,

Erepta Emathiis feuta cruenta viris.

1. Jupiter Dodonaeus in Epiro celebratissimus, de cujus templo, de aereis lebetibus, de silva ac sonte, qui faces accensas extinguere, extinctas accendere serebatur, si quicquam dixero, jure usurpabis in me proverbium Auduraior yadanior, quo Juvenalis tacite arguit muliebrem loquacitatem. Sat. VI 440.

2. Belli cum Antigono haec causa fuit. Pyrrhus Romanis impar legatos ad Afiae reges atque ad Antigonum misit, ab aliis pecuniam, auxilia ab aliis, a Macedone utrumque expofcens: suppetiis non impetratis, in Epirum transvectus Antigono bellum indixit, & victor Jovi Dodonaeo scuta Macedonum dedicavit. Brevis tantae victoriae fructus. Nam Gleonymi ambitione Spartano bello se implicari passus interiit Argis, tegulae ictu a muliere dejectae. Homerus memoriae prodidit, omnes ex Aeacidarum nomine divinitus oblata morte occubuisse. Pausan. loc. cit. Plutarch. in vit. & Jultin. XXV.

:63

Ι Ι. Ιη-Olympia, Paufan I. pag. 156 ΝΑΟΣ ΜΕΝ ΦΙΑΛΑΝ ΧΡΥΣΕΑΝ ΕΧΕΙ ΕΚ ΔΕ ΤΑΝΑΓΡΑΣ ΤΗΣ ΑΑΚΕΔΑΙΜΟΝΙΟΙΣ ΣΥΜΜΑΧΙΔΟΣ ΤΕΤΕΘΕΝ ΔΩΡΟΝ ΑΠ' ΑΡΓΕΙΩΝ ΚΑΙ ΑΘΗΝΑΙΩΝ ΚΑΙ ΙΩΝΩΝ ΤΑΝ ΔΕΚΑΤΑΝ ΝΙΚΑΣ ΕΙΝΕΚΑ ΤΩΙ ΠΟΛΕΜΩΙ

1. Nade pour ordhar zurein inn, in di Tardyeas

Τῆς Λακοδαιμονίοις συμμαχίδος γετεθέν Δωθου ἀπτ' Αιγκίων και 'Αθπυαίων και 'Ιώνων, Ταν δεκάταο νίκας είνεκα το πολέμο.

Ex auro phialam capta posuere Tanagra, Suverat hacc bello quod Lacedaemonios,

Cecropide Argivique duces & Jonica proles Victores partis de spoliis decimam.

1. In Jovis Olympici clypeus erat aureus, in quo caelatum Medufae caput, ita infcriptus fub inaurato victoriae figno, quod in medio fastigii apice eminebat. Tanagra Boeotiae oppidum gallis gallinaceis ad praelia nobilibus celebratum. *Plin*, H. N. X. 21.

III.

Aenea in tabella in Elide. Pausan. V. pag. 168. ΚΑΙ ΓΑΡ ΕΓΩ ΚΕΙΝΩΝ ΕΙΜ' Ω ΞΕΝΕ ΛΕΙΨΑΝΟΝ ΟΙΚΩΝ

ΣΤΥΛΟΣ ΕΝ ΟΙΝΟΜΑΟΥ ΠΡΙΝ ΠΟΤ' ΕΝΟΥΣΑ ΔΟΜΟΙΣ ΝΥΝ ΔΕ ΠΑΡΑ ΚΡΟΝΙΔΗΝ ΚΕΙΜΑΙ ΤΑΔ' ΕΧΟΥΣΑ ΤΑ ΔΕΣΜΑ

τιμιός ότα' όλοη δεέλτο φλόε μεπτρός

Kai yaie iya Khivar, nu', a Eire, Andasor olizar,

Στύλος έν Οίνομείε Φρίν ποτ' ένδσα δόμοις.

Ναῦ δὲ Φὸὰ Κονίδην κάμαι τάδ' έχθσα τὰ δισμο Τίμιος · ἐδ' όλοὴ δίξατο Φλόξ μισπιοός .

Una columna ex bis, hospes, sum sola relicta,

In celsis sieterunt quae aedibus Oenomai:

Nunc exto Jovis in templo circumdata vinclis:

Nobilior; nec me flamma voravit edax.

1. Oenomai domo fuccensa fulmine, reliqua suit columna lignea intra Altin, sive lucum, dicata Jovi, Hic scilicet ille

1.

CLASSIS I.

Oenomaus fatis notus ob conditiones, quas tulit Hippodamiae procis. Hygin. Fab. 84. Stat. I. Theb. Eodem in luco certans cum Pelope, a quo per fraudem victus, Oenomaus cernebatur infculptus in arca Cypfeli cedrina, aureis & ebo. .teis emblematibus ornatifima.

IV.

Ad Jovis pedes. Paufan. ibid. p. 171. MNAMAT' ANGAAQNIAS ANAKEIMEGA TAN ENI NONTQI IONIQI ϕ OIBOS QKIS' AKEPSEKOMAS

OI LAS TEPMAO' EVONTES ABANTIDOS ENGADE TATTA Estasan Sin Tois ek Oponios dekatan

I. Μνάματ' άπολλωνίας άνακτίμοθα, των έτὶ πόντφ 'lorlφ Φοϊβος ώχισ' άπεςσεκομας.

2. Oi yã; tienad' irórtes 'Afartides, codade tañta,

3. "Ester as our mis che Ocovie Suditas.

- . . **A**

Urbis Apollineae funt haec monumenta, comatus Phoebus quam ad pontum condidit Jonium.

Illa manus, veteris quae coepit Abantidos oras,

E Thronio votam pertulit huc decimam.

1. In lexic. Geogr. multae funt Apolloniae, haec vero cft Macedonica, vulgo Piergo, Epiro finitima.

2. Graecis ab Ilio redeuntibus, Locri e Thronio, Abantes ex Euboea, octo utrique navibus, in Epirum delati, ibi Thronium nomine oppidum condidere, & regionem Abantidem appellarunt : pulsi deinde a finitimis Apolloniatis. Panfan. ibid.

• 3. Decimas Diis oblatas faepe hic videbis. At cujufmodi dederunt Jovi Apolloniatae? in Alti juxta Hippodamium erexerunt e lapide fuggestum, semicirculi forma, in medio Jovem, & Jovi pro liberis supplicantes Thetidem, & Auroram; in utroque semicirculi extremo quasi accinctos ad pugnam Achillem, & Memnonem, contra e regione oppositos Barbaris Graecos, Menelao Paridem, Diomedi Aeneam, Ajaci Telamonis filio Deiphobum; opera Lycii Myronis filii.

-67

V.

V.

Ad Jovis Coloffum. *Paufan.ibid.p.*172. ΚΑΕΙΤΟΡΙΟΙ ΤΟΔ' ΑΓΑΛΜΑ ΘΕΩΙ ΔΕΚΑΤΗΝ ΑΝΕΘΗΚΑΝ ΠΟΛΛΑΝ ΕΚ ΠΟΛΙΩΝ ΧΕΡΣΙ ΒΙΑΣΣΑΜΕΝΟΙ ΚΑΙ ΜΕΤΡΕΙΤ' ΑΡΙΣΤΩΝ ΗΔΕ ΤΕΛΕΤΑΣ ΑΥΤΟΚΑΣΙΓΝΗΤΟΙ 1. Κλατόριοι τόδ' άγαλμα Θεοδ δικάτων ανίθηκαν

Πολλαν όκ πολίων χορσί βιαοσάρθωοι Καὶ μετρῆτ' ᾿Αρίσων ἡδὲ πολετὰς ἀν Graciymmo Hoc signum multis ex arbibus expugnatis Clitorii decimas constituere Deo, Artifices Teletas, frater germanus Ariston.

1. Suggestus ex aere fuit, & super eo Jovis coloss altitudinis pedum XVIII. in 3. v. paulum variat Frid. Sylburgius.

V I.

Paufan. ibid. pag. 173. ΔΕΞΟ ΑΝΑΕ ΚΡΟΝΙΔΑ ΖΕΥ ΟΛΥΜΠΙΕ ΚΑΛΟΝ ΑΓΑΔΜΑ ΙΛΑΩΙ ΘΥΜΩΙ ΤΟΙΣ ΛΑΚΕΔΑΙΜΟΝΙΟΙΣ

Δίζο άναξ προτίδα Ζοῦ Ολύμπι ταλών άγαλμα Ιλάφ θυμο τοῖς Λακοδαμονίοις.

Hot fate Saturno fignum cape, Jupiter alme,

Auxiliumque favens fer Lacedaemoniis.

Hoc fignum erat altitudinis pedum XIL a Spartanis positum rebellantes Messenios vindicaturis : ad laevam hu. jus Jupiter erat aeneus a L. Mumnio de Achaeorum manubiis dedicatus . Hactenus Pausanias, quem miror scribere Romanorum omnino neminem neque plebejum neque patricium, ante Mummium in Graecorum templis quicquam consectavisse . Quae dixi in Dissert. num. III. huic sententiae refragantur.

VFL.

Pausan. loc. cit. 175.

τοι ΔΙΙ τ' Αχαιοί τα αγαλμάτα ταττ' Ανεθηκαν Εγγονοι αντιθέοτ τανταλίδα πελοπος

Τφ Δit τ' Αχαιοί τὰ άγαλματα ταῦτ' ἀνέθηκαα
 Έγζονοι ἀνηθία Ταιταλίδα Πέλοπος -...

SI.

Signa Jovi bacc olim magno posuístis, Acbivi, Quís genus a divo Tantalida Pelope.

Achaici populi communi impensa cum armis & clypeis dicarunt eorum figna, qui sorte ducti cum Hectore congrefsuri erant: stabat e regione Nestor, conjectis in galeam sortibus : ducti sorte erant novem, sed noni statuam, nempe Ulyss, Nero Romam deferri jussit. Uni Agamemnoni erat adscriptum nomen, inverso litterarum ordine a dextra in laevam.

VIII.

In Olympia. Paufan. ibid. in fine. ZHNI ΘΕΩΝ ΒΑΣΙΛΕΙ Μ' ΑΚΡΟΘΙΝΙΟΝ ΕΝΘΑΔ' ΕΘΗΚΑΝ ΜΕΝΔΑΙΟΙ ΣΙΠΤΗΝ ΧΕΡΣΙ ΒΙΑΣΣΑΜΕΝΟΙ Των Στη Γιανικά το Γιανικό

Ζηνί Ξεών βασιλή μ' άκερθίνιον ένθαδ' ίθηκας Μενδαΐοι Σίπλην χεροί βιασχάμουοι.

Mendaei Sipte saevo Mavorte subacta, Primitias summo bic me posuere fovi.

1.

1. Mendaeorum, qui funt in Thracia ad urbem Aenum, donum fuit statua priscos alteres tenens, inscripta in semore. Sipten Thraciae castellum, vel urbem fuisse Pausanias conjicit.

IX.

In Cleosthenis curru, a tergo Jovis. Pausan. VI. p. 188. KAÉOSTENHS M' ANEOHKEN O NONTIOS EE ENIAAMNOT

ΝΙΚΗΣΑΣ ΙΠΠΟΙΣ ΚΑΛΟΝ ΑΓΩΝΑ ΔΙΟΣ

Κλεοθένης μ' άνέθηπον ο Πάντιος όξ Επιδάμινη, Νικήσας Ιπατοις παλόν άχωνα Διός.

Cleostbenes posuit me Pontius ex Epidamno. Victor equis, palma clarus Olympiaca.

Non fuam unius, sed equorum etiam, & aurigae simulacra, qui victor e ludis rediret, in Olympia dedicabat, sicut post pugnam Plataeensem a Graecis erectus est viri hujus Epidamnii currus, Ageladae opus.

X.

In corner Amaltheae eburneo. Paufan. VI. p. 196. ZHNI M' ΑΓΑΛΜ' ΑΝΕΘΗΚΑΝ ΟΛΥΜΠΙΩΙ ΕΚ ΧΕΡΟΝΗΣΟΥ ΤΕΙΧΟΣ ΕΛΟΝΤΕΣ ΑΡΑΤΟΥ ΕΠΗΡΧΕ ΔΕ ΜΙΛΤΙΑΔΗΣ ΣΦΙΝ Ζηνί Znví μ' Αγαλμ' Ανέθηκαι Όλυμπίο όκ Κεονήσε Τ ñγος έλόντες Αράτε, έπηρια δε Μιλτιάδης σφίν. Mc. Jovi Olympiato posuit donum Cheronesus, Miltiadis ductu guum moenia cospit Arati.

Sicyoniorum thefaurus a Myrone tyranno in Olympia dedicatus thalamos continebat duos, Dorico alterum, alterum opere Jonico, utrumque ex aere; minoris pondus erat quingentorum talentorum. Praeter cetera donaria, five manubias Jovi dicatas, erat Pelopis enfis aureo capulo, fimulacrum Apollinis buxeum capite inaurato, & cornu Amaltheae, Miltiadis donum Cimonis filii, qui primus ex ea domo in Thraciae Cherfonefo cum imperio fuit.

XL

Jovi Olympio. Pausan. in Arcad. p. 272. ΣΟΝ ΠΟΤΕ ΝΙΚΗΣΑΣ ΖΕΥ ΟΛΥΜΠΙΕ ΣΕΜΝΟΝ ΑΓΩΝΑ ΤΕΘΡΙΠΠΩΙ ΜΕΝ ΑΠΑΞ ΜΟΥΝΟΚΕΛΗΤΙ ΔΕΔΙΣ ΔΩΡ' ΓΕΡΩΝ ΤΑΔΕ ΣΟΙ ΕΧΑΡΙΑΣΣΑΤΟ ΠΑΙΣ Δ' ΑΝΕΘΗΚΕ **AEINOMENHS HATPOS MNHMA STPAKOSIOT** Σόν ποτε νικήσας, Ζεῦ Όλύμπιε, σεμεόν αγώνα דו שנוחס שלט מחעצ, עציטאואחה לולוך, Dass' liegov rade ooi izaekaasato . waig of avionne Δανομθώης παξός μιημα Συεακοσίε. . 1. Ibid. in Donario. ΤΙΟΣ ΜΕΝ ΜΙΚΩΝΟΣ ΟΝΑΤΑΣ ΕΞΕΤΕΛΕΣΣΕΝ ΝΑΣΩΙ ΕΝ ΑΙΓΙΝΗΙ ΔΩΜΑΤΑ ΝΑΙΕΤΑΩΝ Tide why Minwros Oratas destanceser. 2. Nary is Airin Sugara valerawy. Jupiter, Eleo rediit qui a pulvere victor, Quadrizaque semel, injuge bis & equo, Woverat bacc Hieron: natus monumenta parentis Dinomenes posuit clara Syracus. Ista Micone satus simulacra effinxit Onatas, Insula in Acgina cui patria atyue domus. 1. Syracufis Dinomenes dominati funt duo, alter Gelo.

nis pater (illius nempe, cujus in tempus incidit Xersis in Euro.

Europam transmissio) alter Hieronis filius, qui patre mortuo, antequam Iovi Olympio dona, quae pro equestribus victoriis voverat, persolvisset, patris vicem implevit. Pausan. ibid.

2. Onatas floruit eadem aetate, qua Hegias Athenienfis. Opus infigne Onatae fuit Cereris fimulacrum in Phigalia, quo fe Paufanias contulit illius invifendi caufa: fed frustra: nam neque amplius extabat, neque an unquam extitisse Phigalensibus compertum erat.

XII.

Jovi Liberatori . *Paufan. X. p.* 337. Η ΜΑΔΑ ΔΗ ΠΟΘΕΟΥΣΑ ΝΕΑΝ ΕΤΙ ΚΥΔΙΟΥ ΗΒΗΝ ΑΣΠΙΣ ΑΡΙΖΗΛΟΥ ΦΩΤΟΣ ΑΓΑΛΜΑ ΔΙΙ

ΑΣ ΔΙΑ ΔΗ ΠΡΩΤΑΣ ΛΑΙΟΝ ΠΟΤΕ ΠΗΧΥΝ ΕΤΕΙΝΕΝ ΕΥΤ' ΕΠΙ ΤΟΝ ΓΑΛΑΤΑΝ ΗΚΜΑΣΕ ΘΟΥΡΟΣ ΑΡΗΣ

H μαίλα δη ποθέστα νέαν έτι Κυδίε ήβην,

'Ασσίς ἀ ειζήλε φωτός, ἀγαλμα Δι;

As Sig di meditas haus more migur Eterer

Eur' in tor razatar inpace Siegs "Agns. Cydiae erat parma bacc juvenili corpore clari,

Hospes, quam facram conspicis else Jovi.

Huic cubitum inseruit flammato corde sinistrum,

Quum premeret Mavors armipotens Galatas.

Cydias peradolescens prima militiae rudimenta posuit in bello, quod Athenienses cum Gallis ad Termopylas iniere, & ea quidem selicitate, ut ex omni Graecorum numero non plures, quam XL. desiderati sint, licet barbarorum aliqui e suis ipsorum vulneribus evulsa spicula in Graecos retorserint : tantus suit eorum suror tamque infolita efferati animi concitatio. Cydiae a Gallis occisi cum hoc titulo propinqui scutum Jovi dedicaverunt, quod Athenis usque ad Syllam permansit, cujus milites tum alia virtutis infignia, tum scuta omnia e Jovis Liberatoris porticu sustauterunt. Pausan. loc. cit.

XII.

XIII.

Athenis ad aram Jovis Eleutherii. Plutarch. de Herodoti malignit. pag. 873. ΤΟΝ ΔΕ ΠΟΘ' ΕΛΛΗΝΕΣ ΝΙΚΗΣ ΚΡΑΙΕΙ ΕΡΓΩΙ ΑΡΗΟΣ ΕΥΤΟΛΜΩΙ ΥΥΧΗΣ ΛΗΜΑΤΙ ΠΕΙΘΟΜΕΝΟΙ ΠΕΡΣΑΣ ΕΞΕΛΑΣΑΝΤΕΣ ΕΛΕΥΘΕΡΑΙ ΕΛΛΑΔΙ ΚΟΙΝΟΝ ΙΔΡΥΣΑΝΤΟ ΔΙΟΣ ΒΩΜΟΝ ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΥ Τὸν δὲ ποθ' Ἐλλήνις νίκαις κεάτα, ἔρχψ Αξιος

Εὐτόλμφ ψυχῆς λήμαπ παθέρθμοι, Πίεσας Εξελάσαστες, ελάθεςα Ἐλλάδι κοικὸν

'Ipύσαι & Διός βαμόν έλαθερίε.

Interpr. Gulielm. Xyland. Hanc quondam Graeci fuperatis bostibus aram, Libertas patriae quum fua tuta stetit, Et prostigatis servata est Graecia Persis, Munus Eleutherio constituere Jovi.

1. De Perfico cum Graecis bello ne Herodoto fidem habeas, Plutarchum confule *loc. cit.* Jupiter Eleutherius idem ac zume, feu liberator & libertatis auctor maxime cultus a Syracufanis, Tarentinis, Plataeensibus, potisimum ab Atheniensibus. Jovi Eleutherio statuas cum Hadriano imperatore erectas suisse meminit Pausanias in Atticis. Dio historicus natrat Thraseam philosophum, quum jussu Neronis extingueretur, Jovi Eleutherio sanguinem libavisse : idem de Seneca Tacitus *lib. XV*. Vid. plura apud Thucid. II. Strab. 1X. Lil. Gyrald. Deor. Syntagm. II.

XIV.

Athenis in donario e decimis conflato. Diedor. Sicul. XI. pag. 47.

ΕΞ ΟΤ Γ ΕΤΡΩΠΗΝ ΑΣΙΑΣ ΔΙΧΑ ΠΟΝΙΟΣ ΕΝΕΙΜΕ ΚΑΙ ΠΟΛΕΑΣ ΘΝΗΤΩΝ ΘΟΤΡΟΣ ΑΡΗΣ ΕΠΕΧΕΙ ΟΤΔΕΝΠΩ ΤΟΙΟΤΤΟΝ ΕΠΙΧΘΟΝΙΟΝ ΓΕΝΕΤ' ΑΝΔΡΩΝ, ΕΡΓΟΝ ΕΝ ΗΠΕΙΡΩΙ ΚΑΙ ΚΑΤΑ ΠΟΝΤΟΝ ΑΜΑ ΟΙΔΕ ΓΑΡ ΕΝ ΚΤΠΡΩΙ ΜΗΔΟΙΣ ΠΤΑΛΟΙΣ ΟΔΕΣΑΝΤΕΣ ΦΟΙΝΙΚΩΝ ΕΚΑΤΟΝ ΝΑΤΣ ΕΛΟΝ ΕΝ ΠΕΛΑΓΕΙ

AN

Ι.

ΑΝΔΡΩΝ ΠΛΗΘΟΥΣΑΣ ΜΕΓΑ Δ' ΕΣΤΕΝΕΝ ΑΣΙΣ ΥΠ' ΑΥΤΩΝ ΠΛΗΓΕΙΣ' ΑΜΦΟΤΕΡΑΙΣ ΧΕΡΣΙ ΚΡΑΤΕΙ ΠΟΛΕΜΟΥ

Ἐξ ἕ γ' δἰφώπην ἀσίας δίχα πόν ઉς ἐναμα, Καὶ πολέας Θνητοίν Ξῶρς ἀρης ἐπέχα.
Οὐδένπου τοιῦτον ὅπιχθονίον γένετ' ἀνδρών [¨]Ερρον ἐν ἀπάξφ καὶ κατὰ πόντον ἀμα.
Οίδε γδ ἐν Κύπρφ μήδοις πυλλοὶς ὀλέσαντες, Φοινίκαν ἑκατὸν ναῦς ἕλον ἐν πελάγα,
᾿Ανδρών πληθέσας. μέγα δ' ἔςτνον ἀσὶς ὑπ' ἀυπών Πληγῶσ' ἀμφοτέραις χερσὶ, κοάτα πολέμε. Laurent. Rhodoman.
Europen Afiamque εκ quo maris unda diremit, Gradivuíque hominum per genus enfe furit, Tale fimul terras, & falfa per aequora nunquam

Sol facinus supero vidit ab axe geri. Naves hi centum Phoenicum e classe refertas Milite quum caperent, multa dedere neci Millia Medorum. Sed & Asia triste sub horum Armigera ingemuit, duriter icta, manu.

Cimonis haec tota victoria fuit, qui non fatis navali triumpho effectum ratus, eduxit classem in terrestres Perfarum copias, & arte barbaros circumvenit profligavitque: magnus quidem duabus victoriis pulcherrimis; fed abstinentiae laudibus longe major revocato ad naves milite in Thracia praedae intento, cujus amor haud raro perdidit exercitus jam victores. Diodor. loc. cit. Plutarch. in Cimone.

X V.

Chalcedone, quae nunc Cadikioi.

Ex Donian. Inscr. Cl. 1 pag. 38.

ΟΥΡΙΟΝ ΕΚ ΠΡΥΜΝΗΣ ΤΙΣ ΟΔΕΓΗΤΗΡΑ ΚΑΛΕΤΟ ΖΗΝΑ ΚΑΤ' ΑΠΡΩΤΟΝ ΩΝΙΣΤΙΟΝ ΕΚΠΕΤΑΣΑΣ ΕΣΤΕΠΙ ΚΥΑΝΕΑΣ ΔΙΝΑΣ ΔΡΟΜΟΣ ΕΝΘΑ ΠΟΣΕΙΔΩΝ ΚΑΜΠΤΑΟΝ ΕΙΛΙΣΣΕΙ ΚΥΜΑ ΠΑΡΑ ΨΑΜΑΘΟΙΣ ΕΙΤΑ ΚΑΤ' ΑΙΓΑΙΑΝ ΠΟΝΤΟΥ ΠΛΑΚΑΝΟΣΤΟΝ ΕΡΕΥΝΑΙ ΝΕΙΣΘΩ ΤΩΙ ΔΕ ΒΑΛΩΝ ΨΑΙΣΤΑ ΠΑΡΑ ΤΩΙ ΞΟΑΝΩΙ

Κ

ΩΔΕ

73

DEOR. ET DEAR. INSCR.

ΩΔΕ ΤΟΝ ΕΥΑΝΙΗ ΤΟΝ ΑΕΙ ΘΕΟΝ ΑΝΤΙΠΑΤΡΟΥ ΠΑΙΣ ΣΤΗΣΕ ΦΙΛΩΝ ΑΓΑΘΗΣ ΣΥΜΒΟΛΟΝ ΕΥΠΛΟΙΗΣ

 Ούριον έκ Φρύμνης τίς όδεγητής καλίτο
 Ζήνα κατ' άσεφτον ώνίςτον έκπίτασας
 ^{*}Εςτπι κυανίας δίνας άσρμος ένθα ποσαδών
 Καμπύλον άλίωσα κύμα Φβά ζαμάθοις
 Εἶτα κατ' αἰγαίαν πόντα πλακά νόςον ἐζώναι Νάδω το δέ βαλών ζαιςτ Φβά το ζοάνφ

2. ³Ωθ τον είαντη τον αἰκ Ξυον αντιπάξε αταίς Στήσε φίλων αγαθής σύμβολον είπλοίης

> Latinis his versibus reddidit Cl. Salvinius. Invocet ipse Jovem, qui vela rudentibus aptat,

Qui vento puppim profperiore ferat. Cyaneos iter ad fluctus, ubi propter arenam Neptuno in gyrum curvae agitantur aquae; Inde per Acgaeum reditum paret, aequoris oram, Et statuae rediens buic pia liba ferat. Filius Antipatri felicis per mare cursus Acternum voluit symbolon ese Deum.

Hanc infer. corruptam vulgavit Reinesius in Cl. I. 97. itemque nonnullis in locis immutatam Aguilius Fleetwod. pag 52.

1. Navigantium nautarumque Diis, ac Deabus a Thomafino diligenter enumeratis Jovem quoque hic lapis adfcribi jubet : nec fine caufa : nam apud Ciceronem I. de N. D. Phyfici pro Jove aetherem, five ignem caelestem, Horatius. Od. I. aerem, Virgilius II. Georg. pluviam intelligunt, multorumque fententia est, dictum ab adjuvando Jovem : cur ergo pro illa temporum caecitate non eum navitae invocarent? Nec mihi excidit, quod supra dixi in Diss. num. XI., imo hic confirmo, Ethnicos nempe, tametsi vota Diis facerent folverentque, in summis tamen periculis non Jovem, non Minervam, aut alium quempiam five Deum, five Deam imploravisse, fed duntaxat Deum, aut Dominum, quod palam facit historia Jonae. Recordare celebrem inscriptionem in in templo Delphico EI, de qua diferte multa Plutarchus, fed nihil verius, quam quod populo invocandus proponeretur ille, qui folus EI, five EST, unus nimirum Deus, qui Moyfi dixit, qui est misit me ad vos. Exod. III. 14.

2. Virgilius V. Acn., Plutarchus in vita Pompeji, Georgius Gualter. Tabul. Antiq. Sicil. pag. 64. complura memorant ad mare dicata Neptuno templa & aras: hic titulus indicat statutum Jovi in Aegaeo litore simulacrum, quo nautae invitantur ad pia liba offerenda. De victimis ante navigationem, de remis, de temonibus, de vestibus ceterisque donariis post procellas ad Deos maritimos suspendi solitis, vid. Thomasin. de Veter. Donar. XXV.

X V I.

Neapoli in S. Dominici majoris, in Turri campanaria. Ex Thef. Murat. T. IV. p. MCMLXXXV. 7.

NIMBIFER ILLE DEVS MIHI SACRVM INVIDIT OSIRIM

IMBRE TVLIT MVNDI CORPORA MERSA FRETO INVIDA DIRA MINVS PATIMVR FVSAMQVE SVB AXB

PROGENIEM CAVEAS TROIVGENAMQVE TRVCEM VOCE PRECOR SVPERAS AVRAS ET LVMINA CELO fo

CRIMINE DEPOSITO POSSE PARARE VIAM SOL VELVTI IACVLIS ITERVM RADIANTIBVS VNDÅS

SI PENETRAT GELIDAS IGNIBUS VRET AQVAS

In exemplo erat in primo versu deo pro devs, & MI-CHI pro MIHI, & in postremo ARET pro VRET. Quid fibi velit haec inscriptio, expectare se ab aliis dixit Cl. Muratorius, nis videatur naufragi querela, quem euntem ad visitandas aedes Osiridis procella interceperit: sed explicandis, quae primos versiculos sequentur, & praecipue postremo disticho enodando sphynge opus est. Si haec sphalmata soetum esse antiquitatis neges per me licet, sed equidem doctissimo cum Muratorio vix intelligo, cur tandem quisquam e recentioribus marmori haec inscripta voluerit?

XVII.

X V I I.

In Cypfeli arca cedrina. Paufan. Eliac. I. pag. 166. ΛΑΤΟΙΔΑΣ ΟΥΤΟΣ ΤΑΧ' ΑΝΑΞ ΕΚΑΕΡΓΟΣ ΑΠΟΛΛΩΝ ΜΟΥΣΑΙ Δ' ΑΜΦ' ΑΥΤΟΝ ΧΑΡΙΕΙΣ ΧΟΡΟΣ ΑΙΣΙ ΚΑΤΑΡΧΕΙ 1. Λαπίδας ³πς τών ³ανα² ³ινα² ³ινα² ³ινα² ³να²

Λαπίδας έπος τάχ' άναξ έκάτρος Άπόλλων, Μέσαι δ' άμφ' ώντον χαιίας χοεός, αίσι κατάιχα. En pater bic vatum proles Latonia Apollo, Musarumque chori circum, quibus imperat ilie.

1. Inter alia emblemata, quibus nitebat Cypfeli arca in Junonis templo, erant & Camoenae canentes, modos praeeunte Apolline. Cypfelum, qui postea Corinthi tyrannus fuit, quum recens natus ad necem deposceretur, mater in arca condidit, quam Cypfelidae ejus posteri ob servatum gentis suae principem Olympiae dedicarunt.

X V I I I.

Ibidem .

ΙΔΑΣ ΜΑΡΠΗΣΑΝ ΚΑΛΛΙΣΦΥΡΟΝ ΗΝ ΟΙ ΑΠΟΛΛΩΝ Αγπαχε ταν εκ ναού αγει παλιν οτκ αεκούχαν

^{*}Idas Magmnsar καλλίσφυεον, ήν οἱ ἀπόλλων Α^{*}ρπασο, τὰν ἀκ ναῦ ἀχα παλιν ἐκ ἀίκεσαι. Idas Marpefam formofam, quam fibi Apollo Eripuit, fucra deducit ab aede volentem.

Marpesae, sive Alcyones fabulam describit. Homer. 1X. Iliad.

XIX.

Ad Pronoeae Minervae fanum. Diodor. Sic. XI. p. 13. MNAMA T' ALEEANDPOT FIOLEMOT KAI MAPTTPA NIKAZ $\Delta E A \Phi OI$ ME STAZAN ZANI XAPIZOMENOI

ΣΗΝ ΦΟΙΒΩΙ ΠΤΟΛΙΠΟΡΘΟΝ ΑΠΩΣΑΜΕΝΟΙ ΣΤΙΧΑ ΜΗΔΩΝ ΚΑΙ ΚΑΛΚΟΣΤΕΦΑΝΟΝ ΡΥΣΑΜΕΝΟΙ ΤΕΜΕΝΟΣ

Μνάμά τ' άλιζάνδρε πολίμε και μάρτυσα τίκας

DERPOL ME SÃGAR, Zari zaer Cónquos,

Σην Φοίβφ πλολίτσος δον απωσάμθμοι σίχα μηθων, Και χαλκοσέφαιον ρυσάμθμοι τέμονος.

Lau-

CLASSIS I.

Laurent. Rhodoman. Tester ut antiqui robur palmamque duelli, Votivum Delphis me statuere Jovi, Auspice qui Phoebo Medum pepulere cohortes, Fortiter & nitidam buic asteruere domum.

1. Xerfes a Thermopylis digreffus per Phocenfium, deinde Dorienfium agros iter faciens, parti copiarum mandat, ut Delphici Apollinis incenfo templo facras opes eripiant: fed barbari ad Pronoeae, ideft *providae*, Minervae templum delati, repentina vi imbrium ac fulminum perterrefacti concitata inde fuga fe fe proripiunt: Graeci hanc Dei praefentiam tropaeo Delphis ad Minervae fanum erecto testatam posteris voluerunt. *Diodor.ibid*.

Χ Χ. Delphis. Plutarch in T. Q. Flamin. p. 376. ΖΗΝΟΣ ΙΩ ΚΡΑΙΠΝΑΙΣΙ ΓΕΓΑΘΟΤΕΣ ΙΠΠΟΣΤΝΑΙΣΙ ΚΟΥΡΟΙ ΙΩ ΣΠΑΡΤΑΣ ΤΥΝΔΑΡΙΔΑΙ ΒΑΣΙΛΕΙΣ ΑΙΝΕΑΔΑΣ ΤΙΤΟΣ ΦΜΜΙΝ ΥΠΕΡΤΑΤΟΝ ΩΠΑΣΕ ΔΩΡΟΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΤΕΥΞΑΣ ΠΑΙΣΙΝ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΝ Ζηνός ίω χραιπναΐσι γεγαθτης ίπωσσΫναίσι, Κύερι ίω Σπάξτας Τωυδαξίδαι βασιλάς. Ι. Αἰντάδας Τίτος ύμων ὑπέξταζον ὤπασε δώξον, Ελλήνων τάξας παισίν ἐλαθτείαν.

Xylandro interprete.

Dicite io celeri, quibus est equitare voluptas, Voce, Jovis soboles, dicite Tyndaridae, Io, Lacedaemonii reges: nam munera dextra Vobis summa Titus praestitit Aeneades, Nam libertatem reparavit Grajugenarum,

Triste tyrannorum quae tulit ante jugum.

1. Hic ille T. Q. Flaminius, qui Philippo Macedonibusque victis insperatam Graeciae libertatem Corinthi reddidit Isthmia celebrans, quod & multo post iterum fecit Nero. Quintius re bene gesta clypeos argenteos & scutum suum Delphis dedicavit cum hac inscriptione. Dedit etiam Apollini

DEOR. ET DEAR. INSCR.

lini coronam auream cum sequenti titulo.

78

XXI.

Plutarth. ibid.

τον δε τοι Αμβροσιοισίν επι πλοκαμοισίν εθηκε κεισθαι λατοίδα χρτσοφαή στεφανόν

ΟΝ ΠΟΡΕΝ ΑΙΝΕΑΔΑΝ ΤΑΓΟΣ ΜΕΓΑΣ ΑΛΑ' ΕΚΑΕΡΓΕ

ΑΛΚΑΣ ΤΩΙ ΘΕΙΩΙ ΚΥΔΟΣ ΟΠΑΖΕ ΤΙΤΩΙ

Τόν δε τοι αμεβεσσίοισιν δλι πλοκάμοισιν έθηκε,

Кадац Латовова хултофай 5602000 •

⁶Ον πόχεν Αἰνεαδάν παρὸς μέγας . ἀλλ' Ἐκάεργε 'Αλκάς το θείο κῦδος ὅπαζε Τίτο •

Hanc tibi fulgentem dedit auro, Phoebe, coronam, Divinum cupiens condecorare caput,

Acneadum ductor magnus : sed Apollo vicissim Virtutis tribuas tu decus alme Tito.

XXII.

Delphis. Plutarch. de Herodot. malign. p. 8_{73} . EAAHNON APXHFOS EFIEI STPATON DAESE MHAON HAYSANIAS Φ OIBOI MNHM' ANE Θ HKE TOJE

Ἐλλήνων ἀζχηρὸς ἐπιὰ ςρατὸν ὅλεσε Μήθων Παυσανίας Φοίβφ μιῆμ' ἀνέδηκε τόδε. Istuc Pausanias Phoebo posuit monumentum, Medos Graecorum dux quia perdiderat.

1. Paufanias quum jam ad tyrannidem afpiraret, hoc Delphis infcripfit, fed Graeci erafo epigrammate, urbium nomina infcripferunt. Hinc Plutarchus Herodoto fuccenfet gloriofum cum Xerfe praelium tribus duntaxat urbibus adfcribenti: illius quidem elegantiam in fcribendo laudat, fed ficut in rofa cantharides, fic fub ejus figuris calumniam effe cavendam admonet & invidentiam.

X X I I I.

Herodot. V. 61. p. 310.

ΑΛΟΔΑΜΑΣ ΤΡΙΠΟΔ' ΑΥΤΟΝ ΕΥΣΚΟΠΩΙ ΑΠΟΛΛΩΝΙ ΜΟΥΝΑΡΧΕΩΝ ΑΝΕΘΗΚΕ ΤΕΙΝ ΠΕΡΙΚΑΛΛΕΣ ΑΓΑΛΜΑ Λαιθάμας ζίποδ' αυτόν έψοι όποφ 'Απόλλωνι

Ms-

CLASSIS I.

Muraphur dridna tir Sunaddie dradus. Laodamas ipfum tripodem fua in urbe Monarchus Hos infigne decus tibi, magne dicavit Apollo. X X I V.

Ibidem.

AMΦΙΤΡΥΩΝ Μ' ANEΘΗΚΕΝ ΕΩΝ ΑΠΟ ΤΗΛΕΒΟΑΩΝ 'Αμφίζίων μ' ανίθηκαν ιών από πηλιβοσων. Obtulit Ampbitryon me gentis Theleboorum. X X V.

Ihidem .

ΣΚΑΙΟΣ ΝΥΓΜΑΧΕΩΝ ΜΕ ΕΚΗΒΟΛΩΙ ΑΠΟΛΛΩΝΙ ΝΙΚΗΣΑΣ ΑΝΕΘΗΚΕ ΤΕΙΝ ΠΕΡΙΚΑΛΛΕΣ ΑΓΑΛΜΑ

> Σκαιός νυγμαχίων με έκυβόλφ ἀπόλλωνι Νικήσας ἀνίθηκε τόϊν σθικαλλές ἀγαλμα. Scacus in assueto pugilum certamine victor, Me tibi facravit speciosum munus, Apollo.

Tres hasce inscriptiones litteris Cadmaeis, quae parum ab Jonicis differebant, vidit exscripsitque Herodotus apud Thebas Boeotias

XXVI.

Delphis in tripode.

Diodor. Sicul. XI. p. 26.

ΕΛΛΑΔΟΣ ΕΥΡΥΧΟΡΟΥ ΣΩΤΗΡΕΣ ΤΟΝΔ' ΑΝΕΘΗΚΑΝ ΔΟΥΛΟΣΥΝΗΣ ΣΤΥΓΕΡΑΣ ΡΥΣΑΜΕΝΟΙ ΠΟΛΙΑΣ 'Έλλαδος δύρυχόευ συστήξες τονδ' ανέθηκαυ,

A & Roowing sursears purchase .

Laurentius Rhodomanus. Tutores Grajae posuere baec munera gentis,

Servitii a patria quum repulere jugum.

Mardonio caefo, Artabazo viro inter Perfas celebri in fugam conjecto, X. millibus barbarorum trucidatis, Græ. ci decimam e spoliis deligunt, aureumque tripodem cum hoc elogio in templo dedicant.

XXVII.

XXVII. Tarvisii in vase rotundo. Murat. T. I. Cl. II. p. CXLVI. 5. INTONSI SVM CVRA DEL PENEIA VIRGO PERPETVAE PVLCHRO FRONDIS HONORE VIRENS AMAS PHOEBVM LAVRVM QVISQVIS COLE QVICQVID AMATAE ACCEPTVM GRATIS DEDITVR HABET AMATOR Intonsi sum cura Dei Peneja virgo Perpetuo pulcro frondis honore virens: Duisquis amas Phoebum, laurum cole; quicquid amatae Deditur, acceptum gratis amator habet. Daphnes imago ibi sculpta fuit. Perbelle Ovid Met. 1. Arbor eris certe mea: semper babebunt Te coma, te citbarae, te nostrae, laure, pharetrae. XXVIII. In templo Junonis. Pausan. V. p. 167. ΕΡΜΕΙΑΣ ΟΔ' ΑΛΕΞΑΝΔΡΩΙ ΔΕΙΚΝΥΣΙ ΔΙΑΙΤΗΝ TOT ELAOTS HPAN KAI AOHNAN KAI AOPOAITAN. Εεμάας δος Άλεξανδια δάκνυσι διαιτήν Të nd'es "Hear, naj A Invar, naj A Qeodirar. Mercurius Paridi ostentat spectanda Dearum Corpora, Junonis, Tritonidis, atque Diones. In Cypfeli arca modo commemorata. XXIX. In agro Veronenfi. Grut. LIII.8.

MERC . SACR

I. SVM. DEVS. ALATIS. QVI. CRVRIBVS. AETHERA. CARPO 2. QVEM. PEPERIT. SVMMO. LVCIDA. MAIA IOVI

1. Alae Mercurio additae fermonis velocitatem : Macrob. Saturn. I. 19. caduceus orationis restitudinem : Cael. Rhodig. XXI. 6. marsupium significat negotiationem, cujus causa in lapid. dicitur NEGOCIATOR, & ORBIS CONSERVATOR, cui sacra

facra mercatores Romae faciebant idibus Maji extra portam Capenam. Dictus quoque Ofliarius & Janualis, Macrob. I. 6. 9. quod pracesse putaretur januis inferis ac caelestibus; item Camillus, seu Cassillus, i. e. Deorum minister; Ibid 111. 8. & unus ex Cabiris, seu samothracibus est apud Vossium de Orig. & Progr. idol. 11. 57.

1. Jovis fingitur, & Majae, i.e. Mentis, ac Prudentiae filius, cui Aegyptii libros inferibebant. Nam Julius Firmicus, & Plato in Phaedro tradunt apud Aegyptios Mercurium habitum geometriae, aftronomiae, & harufpicinae auctorem; iccirco Etrufcorum ritu praeter alas gerebat cornucopiae dextra, laeva lampadem accenfam, infiftebatque globo, orbis terrarum indici. Muf. Etr. Tom. I. tab. XXXIV. Tom. II. pag. 109. Muf. Flor. Tom. I. Cl. IV. tab. LXX. LXXI. & Tom. II. Cl. IV. tab. LXXXVIII pag. 143.

XXX.

Ex Gisb. Cuperi Harpocr. p. 152.

4. ΔΕΣΠΟΙΝΗΙ ΝΕΜΕΣΕΙ ΚΑΙ ΣΥΝΝΑΟΙΣΙ ΘΕΟΙΣΙΝ ΑΡΡΙΑΝΟΣ ΒΩΜΟΝ ΤΟΝΔΕ ΚΑΘΕΙΔΡΥΣΑΤΟ

 IVSTITIAE NEMESI FATIS QUAM VOVERAT ARAM NVMINA SANCTA COLENS CAMMARIVE POSVIT Διατοίνη Νιμίσει και Σιωναοίσι Θιοισιν 'Αἰρίανος Βωμόν τότοι και θιορύσατο.

Videlicet

Reginae Nemesi, Diis & Consentibus aram Hanc Arrianus datque dicatque libens.

T. Sic ego vertebam, quod ΣΥΝΝΑΟΙ iidem fint ac Dii Confentes aufpice ac duce Cl. Georgio Arnaud. de Diis Πdeedous IX.; etenim apud Graecos, Syrios, Aegyptios plures olim Dii nuncupabantur ΣΥΝΝΑΟΙ, ΣΥΝΟΙΚΟΙ, ΟΜΟΝΑΟΙ, ΟΜΟ-ΤΟΙΚΟΙ, ΣΥΝΕΡΚΕΙΟΙ, latine Contubernales, utpote uno in templo, aut iifdem in feptis, vel una in aedicula habitantes. Item Dii quidam dicti ΣΥΝΒΩΜΟΙ, & ΟΜΟΒΟΜΟΙ, eandem aram tenentes, italice Coaltarifii; & ΠΑΡΕΔΡΟΙ, ΣΥΝΘΡΟΝΟΙ, ΣΥΝΘΑΚΟΙ, ΣΥΝΘΩΚΟΙ, ΣΥΝΕΔΡΟΙ, ΣΥΝ. L

82

I.

KAOEAPOI, & OMOOPONOI a fedili, ubi una confidebant, nempe Affidentes, Confidentes, Affessores, Confentes, disti & Adbaerentes a loco, aut a cultu, quod una scilicet habita. rent, vel colerentur. Hac de re consulendus Gisb. Cuperus lib. IV. Observ. c. 3. & Cl. Bajulivus Redius ad infer. DEIS AD-HAERENTIBVS, SACRVM Dissert. Acad. Corton. Tom. 11.

2. Camillus Peregrin. in Diss de Campan. Fel. vulgavit hunc lapidem, quem supplet Cuperus in voce ATIS, primo nempe elemento per negligentiam omisso, aut temporis invidia obliterato.

XXXI.

OPTATVS. CASSIVS.

OPTIONIS, F

3. SVSCEPTVM MERITO VOTVM TIBL MERCVRI SOLVI

VT. FACIAS, HILARES, SEMPER: TVA. TEMPLA, COLAMVS

1. Doctiffimus Marchio Scip. Maffejus in Gall. Antiq. Epist. XV. p. 70. Novariae hoc se distichon exscriptiffe ait vix e terra erutum, ubi & gentilitio cognomentum praemissum cernitur, & Optionis nomen.

2. Quod aequas Mercurius, in negotiatione partes fervaret, propterea in nummis interdum fingebatur cum navi comite navigationis. Muf. Etr. Tom. I. ad Numifm. aer. Tab. CXCVII. n. 6. & Tom. II. pag. 425. Laevinus Hulf. num. 40. Q. Her. Etrusci Messii Dec. nummum habet, in. cujus, aversa parte Mercurius petasiatus, & seminudus dextra crumenam, finistra caduceum tenet cum epigr. PIETAS AVGG., quae virtus maxime alitur eloquentia, liberalitate, concordia, quarum indicia sunt alae in petaso, crumena in dextera, caduceus. in finistra.

XXXII

In majore Urna. Grut. CMXXVII. 5.

I. PLVTONI . SACRVM', MVNVS . NE . ATTINGITE . FVRES.

IGNOTVM . EST . VOBIS . HOC . QVOD . IN . VRNA . LATET

2. NAMQVE. ELEMENTA. GRAVI . CLAVSIT. DIGESTA. LABORE

3. VASE . SVB . HOC . MODICO . MAXIMVE . OLYBRIVE

AD

CLASSIS I.

ADSIT. FOECVNDO . EVSTOS . SIBI *. COPIA . CORNY NE. d PRETIVM . TANTI . DEPERBAT . LATICIS

XXXIII.

In Urna minore.

ABITE, HINC.PESSIMI.FVRES VOS.QVID.VOSTRIS.VOLTIS CVM.OCVLIS.EMISSICIIS ABITE, HINC.VESTRO.CVM.MERCVRIO PETASATO . CADVCEATOQ MAXIMVS.MAXIMI.DONVM PLOTONI.HOC.SACRVM.FEGIT

a Smetius, & Scardeonius pro urna legunt ORBE.

b Scard. OLYBIVS. c Idem TIBI. d Smet. PREMIVM.

A. D. 1500. circa Atestem in agro Patavino reperta est urna coctilis sex versibus inferipta primo loco positis, intra quam alia urnula septem quoque inferipta versibus Plautinum morem redolentibus. In eadem urnula duae ampullae, altera ex auro, ex argento altera, liquidissi ilquoris plenae. In medio earum lucerna ardens fuisse fertur statim extincta, ac detecta: sed anilem hanc fabellam non tam Ferrarius de Vet. Lucern. Sepul., quam tota Philosophia cum risu rejicit. De hoc Epigrammate vid. Boxhorn. Quaest. Rom. II.

1. Divitiarum custodia, quippe quae ex intimis terrae visceribus effodiantur, Pluto, vel Plutoni est olim tradita, qui in Lexico Anglicano Francisci Gouldman. quum accedit, claudus, quum abit, alatus fingitur; caecus etiam, quod fortunae instar saepe ad indignos diverteret, fingebatur. Di. ctus quoque Summamus, quasi fummus manium; Martian. Capell. de Nupt. Philolog. sed Ovidius dubitat, quis hic summanus VI. Fast. A Latinis Edessus, & Edeissus ab inferni loco profundissimo nominatus creditur, & in lapid. VRAGVS vel VREGVS Gud. XL. quod mortales ad inferos urgeat, vel quod urat. Vid. Heracl. Pont. de Polit. in Cephalen. & Demsser. Etr. Reg. I. 3. & Muss. Etr. Tom. II Cl. I.

2. Scardeonius in Antiq. Patavin. putat hoc fuisse Alchy-L 2 miae

82

ľ

miae opus . Ipfe viderit . Idem duos ultimos versus ita legit : DONVM. HOC. MAXIMVM

MAXIMVS . OLYBIVS . PLVTONI . SACRVM . FACIT

3. Hic Olybrius auctor & dator muneris quando claruerit, incertum est: multi hoc nomine illustres fuerunt: Proconful quidam Africae A. D. 354. alter Cos. 448., alius item Cos. 464. & alius 491. vide alios apud Reinessum, qui hunc arbitratur omnium antiquissimum.

4. Versus primus & ultimus emendat Abrahamum Ortel. de Deor. Capitibus 1. 12., qui distinguit a Plutone Plutum, atque hunc divitiarum esse praesidem tradit.

Χ Χ Χ Ι V. Romae Grut. pag. XXVIII. 1. ΜΗΤΕΡΙ ΤΗΠΑΝΙΏΝ ΡΕΙΗ ΤΟΚΟΦΑΥ ΤΕ ΓΕΝΕΘΛΏ ΑΙΤΕΙΘΤΨΙΣΤΟΙ ΚΑΙ ΣΤΥΙΕΧΤΙΤΟ ΠΑΝ ΤώΠΑΣΙΝ ΚΑΙΡΟΙΣ ΘΕΜΟΡΏ ΤΟΡΑΠΑΝΙΑ ΦΥΟΝΤΙ. ΚΡΙΟΒΟΛΟΥ ΤΕΛΕΤΕΣ Ηδοτι ΤΟΥΡΟΒΟΛΟΥ ΜΥΣΤΙΠΟΛΟΣ ΤΕΛΕΤΏΝ ΤΟΥΤΟΝ ΣΥΝΘΗΚΑΤΟΒΏΜΟΝ ΔΩΡΟΝ ΑΠΟΛΛΏΝΟΣ ΘΕΙΟΥ ΕΧΏΝ ΕΠΙΚΛΗΝ

PETRONIVS. AFOLIODORVS.V.C PONTIF.MAIOR.XV.VIF.SACR.FAC PATER.SACR.DEI INVIETI.MITHRAE TAVROBOLIO.CRIODOLIOQ.PERCEPTO. VNA.CVM.RVF.VOLV/IANA.C.F.CON IVGE.XVI.KAL.IVLIGS.DD.NN VALENTINIANO.ET.VALENTE.AVGG.COSS.

ARAM . DICAVIT

Characteres diversi indicant literas effractas, aut rasas. Van.Dal cum Scaligero emendat v.3. Sumesmes, & 5. 11/1901.

Ι. Μητίει τη πάντων Ράη τεκέων το γενέθλο

"After & ט לוקש , אבן סעוווידה דם חמי, דם המסוי אפופטון אבועלפטרופה הבידת קטטיאה

Κειοβόλε Τέλεπες ηδέ τι Ταυεοβόλε, Μυσίπολος πελέθων τέτον στωθήπατο βαμόν Δωεν Άπόλλωνος θείον έχων έπίπλην.

Sic

CLASSIS I.

Sic vertit latine Scaliger. Omnium Opi matri, prolique illius, & Atti Summo, cui rerum est omnia nosse datum, Cuncta potens matura suo qui tempore prosert, Crioboli Antistes Taurobolique sacri, Istam devotus sacratam suscitat aram, Qui trabit a dono nomen Apollineo.

1. Praeter cetera portenta Cybeles fimulacrum quotannis a Sacerdote lavari folitum in Almonis fluviolo Ovidius narrat *IV. Faft.*, quam lotionem adeo foedam S. Augustinus fuisse fcribit de C. D. II. 4. ut, quae publice cantabantur a nequissimis fcenicis, non modo matrem Deorum, fed matrem qualemcunque fenatoris, aut cujustibet honesti viri, imo & ipforum fcenicorum non deceret audire.

2. Criobolium arietum, Taurobolium taurorum immolatio fiebat Cybeli, & Attini, vel Attidi, nempe Soli, quibus facris initiandi, postquam diu variis rationibus eorum religio probata fuerat, in profundam scrobem demittebantur constratam tabulis undique terebratis. Desuper auratis cornibus mastatus taurus fanguinem in scrobem immittebat, toto foedato corpore facerdotis, quem sic describit Prudentius in Martyre Romano:

> Tum per frequentes mille rimarum vias Illapfus imber, tabidum rorem pluit, Defossus intus quem facerdos excipit, Guttas ad omnes turpe fubjectans caput, Et veste & emni putrefactus corpore.

> Quin os fupinat, obvias offert genas, Supponit aures, labra, nares objicit, Oculas & ipfos perluit liquoribus, Nec jam palato parcit, & linguam rigat, Donec cruorem totus atrum combibat.

Aringhus Criobolii, Tauroboliique fimulacra, quum nova Bafilicae fundamenta aperirentur, multa in Vaticano reperta fcribit, ubi verifimile est, templum Cybeles extitiffe. III. Rom. Subterran. XXXV.

XXX.V.

Romae. Reinef. Cl. I. num. XLI. p. 83. EK. Δ EKATIENT'. AN Δ P Ω N. Φ OIBOTTE Φ ANE Φ OPO Σ . IPET Σ

ΚΡΕΣΚΕΝΣ . ΗΓΑΘΕΟΣΤΕ - ΛΕΟΝΤΙΟΣ ΕΝΣΟΦΟΙ . ΑΝΔΡΕΣ

ος . Μεν . Απ'. Αντοδιής . Οςδ'. Αρ'. Αφ' εσπεριής

ΚΡΙΟΒΟΛΟΥ . ΤΕΛΕΤΗΣ . ΚΑΙ . ΤΑΥΡΟΠΟ ΛΟΙΟ . ΦΕΡΙΣΤΗΣ

ΗΜΑΣΙ. ΜΥΣΤΟΠΟΛΟΙΣ. ΒΩΜΟΝ ΥΠΕΡΤΙΘΕΣΑΝ

Distinctionem, quae sequitur, litterarum, & lectionis varietatem dat Cl. Van. Dal. de Taurob. 1X. pag. 118.

Έκ δίκαπέντ' ανδρούν Φοίβε σεφάνεφορος ίρους

Κείσκενς, ηγάθεός το Λεοντίος ένσοφοι ανδρες,

Ος μοψ α'στ' Αντολίης, ός μοψ αφ' Εσστερίης. 'Οςγια στως έζαντε σταί Παμμήτος Ραή

I. Κειοβόλε πελέτης και Ταυροπόλοιο Φεείςης

2. "Ημασι μυσοπόλοις βωμέν ύπορτίθοσαι.

Sic latine reddidit, fed fubobscure Cl. Reinefius. Unus quinque decemque virum Phoebique sacerdos Sub serto Crescens, sapiensque Leontius, oris Alter ab Eois, alter ab Hesperiis, Una cunctorum celebrantes orgia Matris Rheae, Crioboli festis sacrisque diebus Tauroboli altare boc constituere super.

1. Romae in contemtum facri Baptismatis dira haec portenta invaluisse multis aucta facrilegiis reor : invaluisse dico: quicquid enim Reiness, Antonius Van-Dal., & alii contra sentiant, Mithriacae initiationes, quas Gorius veterum Baptisma nuncupat Etruscorum, multis seculis ante Christum apud Tyrrhenos obtinuerunt, aperte id ostenden-

tibus

tibus apud Demsterum, Bonarrotium, Gorium anaglyphis Tuscorum operibus antiquissimis, inter quae dignum visu praesertim est sepulcrum Volaterranum. Mus. Etr. Tom. II. Cl. III. tak.CLXXI.

2. Altaria hujufmodi pro falute Caefarum a totis fimul ordinibus, civitatibus, ac provinciis erigebantur, nedum a privatis hominibus pro fua, vel fuorum incolumitate: Anton. Van_Dal. loc. cit. VI., in Etruria vero haec monstra in usu erant aeque pro viventium, ac mortuorum expiatione, si fides habenda est aliqua sepulcralibus anaglyphis, nissi mavis opera in sepulcris anaglyptica non sacro ritui, sed artificum arbitrio tribuenda.

> X X X V I. Romae Grut. XXVII. 4. DIS MAGNIS

VLPIVS: . EGNATIVS . FAVENTINVS:

- r.
   V.C. AVGVR.P.V.B.P.R.Q

   r.
   PATER.ET.HIEROCERYX².D.S.I.M^b
- 3. ARCHIBVCVLVS^c.DEI.LIBERI HIEOFANTA . HECATAE . SA CERDOS . ISIDIS . PERCEPTO TAVROBOLIO . CRIOBOLIOQ.
- 4. I DIBVS. AVGVSTIS. D.D.N.N
  VALENTE. AVG. V. ET. VALENTINIA.
  5. NO. AVG. CONSS. FELICITER.

6. VOTA · FAVENTINVS · BIS · DEN I: SVSCIPIT · ORBIS. VT · MACTET · REPETENS; · AVRATA FRONTE · BICORNES.

2 Alib. HIEROCORAX b. Pigb. & Onufr. M.1

c: Pigb. ARCHIBVCOLVS

Haec ara in dextro latere habet pinum, a qua pendent ctotala, fistulaeque compactae, & subtus astat aries alliga-

cus.

tus. In finistro latere pendet e pinu pedum, & fistulae item duae, inferius stat taurus.

1. P.V.B. i.e. Publicus: has fyllabas Antonius Van-Dal. conjungit; & Gruteri, ac Aldi lapides, ubi divifae funt, male vel fculptos autumat, vel exfcriptos. P.R.Q. i. & Populi Romani Quiritium.

2. HIEROCERYX i. e. Hierocorax, a Hiero, & Corax, quo nomine dictus Mithra. Vid. S. Hieronym. Epift. ad Laetam de institut. fil. D. s. 1. M. i. e. Dei Solis Invicti Mithrae. Sol invictus dicitur, quod laboret, nec laborem sentiat Servio interprete ad illud Virgilii Aen. 1.

Hic canit errantem lunam, solisque labores.

Solis invicti imago est in nummis Constantini imp. qui Solem justitiae Christum designavit, cujus facies in monte Thabor instar solis resplenduit. At quum illo in numismate Sol feritatem quandam praesesterat, ideo Abrahamus Ortelius putat nummum a Constantino cusum antequam Christi sidem profiteretur: De Deor. Dearumq. cap. I. 8.

3. ARCHIBUCULUS pater factorum : HIEROPHANTA magister factorum a inegodumo, sacra doceo, mysteria perago.

4. Incidit in ann. Chr. 376. Primum in urbe Taurobolium Aguilius Fleetwodus in *fyllog*. factum opinatur fub Marco imp. ab Aufustia Prima A. D. 175.

5. FELICITER. haec acclamatio folemnis votorum conclufio fuit, & faepe occurrit in Mithriacis monumentis, ad quam refpiciens Tertullianus dicebat : initiatus & confignatus vives in aevum : nam mystae initiatis in praesenti tranquillitatem, & meliora post interitum augurabantur. Eadem formula feliciter sponsalibus, & aliis acclamatum discimus ex Franc. Bernardino Ferrario de veter. Acclamat VI. 13., & Phaedro lib. V. Fab. I. v. 4. Fausta haec acclamatio congruit cum illa formula, quam P. Eduardus Corsinus, decus mei Ordinis immortale, Atheniensibus familiarem fuisse docet in publicis decretis, nempe cum bona Fortuna: quod faustum sit, vel Bono Eventui: Fast. Attic. Part. I. Dissert. XI num. III. cujus-

88

cujusmodi phrases in latinis marmoribus usurpatas videmus in Grutero pag. Cl. 8., in Muratorio pag. XCII. & MCII., & Thomasino de Donar. IX. At in lapide Tiburtino pro feliciter legitur NAMA CUNCTIS, & in Burghesiano NAMA SEBESIO. Hanc vocem NAMA a Grutero, Bulengero, Muratorio varie explicatam Cl. Bajulivus Gregorius Redius ex lingua perfica interpretatur Beneficium, vel Gratiam, aut Felicitatem, Dissertat. de Diis Adaerent. inter Diss. Acad. Etr. Corton. T. II. ita ut NAMA CUNCTIS idem sit, ac felicitas omnibus, & NAMA SEBESIO felicitas Sebosio lapidem dedicanti, aut a voce Eischong, *SeBaon*, quae venerationem adorationemque fignificat, fponderi videatur gratia cultori cuicunque Mitbrae.

Bis denus Orbis non diurnum, sed annuum hic solis 6. curfum fignificat : ideo in his facris scala erigebatur cum feptem portis ex diverso metallo ad defignandum planetarum numerum ac varietatem. Faventinus expiatum se jacti. tat ad viginti annos, quibus transactis poterat initiatus por- ' tenta haec indignissima renovare, testante antiquo poemate apud Salmasium, cujus pauca haec habe:.

Sub terram missus, pollutus sanguine tauri, .Sordidus, infectus vestes scrvare cruentas, Vivere quod speras viginti mundus in annos.

Vestes fervare dicitur, quia sacris confectis arae, vel simu. lacro vestimenta suspendere, aut nunquam, nisi prorsus detrita, deponere, aut ad infantium fascias, ut a fascino immunes effent, refervare consueverant, Mus. Etr. Tom. III. Cl. III. p. 349. & Van-Dal. de Taur. IV. Alibi dicitur in AETERNUM RENATVS. Et nequissime quidem. In hoc enim Ethnicorum baptismo Cl. Praesul a Turre auctoritatibus SS. Augustini, & Justini, tum Firmici, ac Tertulliani evincit, a Mithriacis, guicquid sacrae litterae Christo tribuunt, temere adscriptum Mithrae, quem nuncuparunt Solem, Leonem, Ignem, Lapidem , Monum. Vet. Ant. Part. II. 6.: huc fortalle spectabat . & illa vox NAMA, Graece fontem fignificans, quo nomine Christus defignatur in iis verbis, Fons aguae falientis. Spelun_

luncas quoque pro templis habuere, & ea orgia interdum ad diem Decembris quintum & vigefimum produxerunt, quia a Christianis audierant & speluncam, & illud temporis conscium extitisse divini partus.

X X X V I I.

Romae Grut. XXVIII. 6.

1. M. D. M. IDAE . ET. ATTIDI. MINOTAVRO * NOBILIS IN CAVSAS^b. FORMA^c. CELSVSQ. SABINVS HIC.PATER. INVICTI. MYSTICA. VICTOR. HABET SERMO. DVOS : : : : : : : : : : : : : : RESERVAT ^d

CONSIMILES. AVFERT

ET.VENERANDA.MOVET.CYBELES.TRIODEIA.SIGNA AVGENTVR . MERITIS . SYMBOLA . TAVROBOLI RVF CAIONI® CAESABINI.F.®V.C.

PVBPRQ PATER SACROR INVICT MITHRAE TAVROBOLINVS ⁸ M D. M.ID.ET.ATTIDIS^h MENOTYRANNI ET ARAM. IIII ID.MART

2. GRATIANO V ET MEROBAVDE COS. DEDICABIT k

3. ANTIQUA GENEROSE DOMO, CVI REGIA VESTAE

4. PONTIFICI FELIX SACRATO MILITAT IGNE. IDEM AVGVR TRIPLICIS CVLTOR VENERANDE DIANAE. PERSIDICIQ. MITHRAE ANTISTES BABILONIE TEMPLI TAVROBOLIQ. SIMVL MAGNI DVX MISTICE SACRI

a Ligor. MENOTYRANNO. b Van Dal. CAVSIS

c Ligor. FAMA d Al. RESERVANS

e Van-Dal. CAEON. CAE f Ligor. V.C. AVGVR

g Ligor. TAVROBOLIATVS h Van Dal. ATTTIDI

i Ligor. IV. k Al. DEDIC. Vid. Holtben in Add.CCCXVIII. 1. M.D.M. i.e. Magnae Deum matri, de cujus Sacerdo. tibus, facrifque impurifimis videfis S. Augustinum de C. D. VII. 24. 25. & Tertullianum Apolog. 24., ac Prudentium. Hymn. X. de S. Rom. Mart.

2. An. Chr. 377: DEDICABIT i. e. dedicavit : nam B pro v faepe in ant. lapid: Circa id temporis contigit, quod scribit S. Hieronymus Epist. ad Lactam de Instit. Fil., Gracchum. scilicet

90

٤

licet paucos ante annos adhuc ethnicum, specum Mithrae & portentosa simulacra subvertisse, & iis quasi obsidibus ante praemissis baptismum Christi divinitus impetravisse. Dixi circa id temporis, quia hoc scriptum suit a S. Hieronymo post mortem S. Damasi, quae contigit A. D. 386.

3. Ingenuo Romanorum nemini olim magnae matris orgiis initiari ex decreto fenatus licuit, Diony/. II., at hoc versu docemur, illud S. C. fuisse omnino pessundatum. Illustrium & feminarum, & virorum, qui ultro se hac turpitudine sodaverunt, exempla dant bene multa vetusti lapides, Grut. CCCIX. Ald. Orthogr. 30. Anton. Van. Dal. V. Quin etiam Heliogabalum imp. his facris initiatum putant Salmasius, & Casaubonus Lampridii auctoritate, de qua dubitat Antonius Van-dal. Dissert. II. de Pontif. Max.

4. Cave, ne orgia haec foediffima confundas cum Pontificis Max. confectatione, in quem errorem lapfi funt viri doctrina fpectatiffimi Baron. ad A. D. 361. n. IV. & Bullenger. II. de Imper. Rom. 18. & alii; decepti fcilicet iis Prudentii verfibus paulo ante prolatis, ubi nec poetam de Pontifice loqui, nec Pontifices iis fuisse ritibus confectatos, illa, ni fallor, omnium potissima oftendit ratio, quod primis Ecclefiae feculis multi Christiani Principes Pontificatum simul cum imperio sufcepere, Van-Dal. de Taurob. III. & Diss. II. de Pontif. Max. De Valentiniano, Valente, Gratiano vid. Thes. Grut. CLX. 4.

5. Mithra dictus Persidicus, & Babylonius, quod Babylone, vel in Persaeo antro sit primum cultus a Persis leonino vultu, cum thiara, & utraque manu bovis cornua comprimens, indicando lunam a mithra, sive sole lucem accipere. Mithrae schema elegantissimum, serpente circumvolutum, globo insistens, quatuor alis ornatum, & claves utraque manu gestans, facie de more leonina vid. apud Montfauc. Diar. Ital. c. XIV.

· · · · ·

XXXVIII.

XXXVIII

Diis. *Plutarch. in Timoleonte* p.251. **ΤΑΣ Δ'ΟΣΤΡΕΙΟΓΡΑΦΕΙΣ ΚΑΙ ΧΡΥΣΕΛΕΦΑΝΤΕΠΗΛΕΚΤΡΟΥΣ** ΑΣΠΙΔΑΣ ΑΣΠΙΔΙΟΙΣ ΕΙΛΟΜΕΝ ΕΥΤΕΛΕΣΙ

Ta's d' osperegraphis we zevoratoarte ministress.

92

3.

'Aarida, daridioi, drophy droxion. Auro, ebore, electro pictos, ostroque nitentes Vilibus bos elypeis cepimus en elypeos.

Mamercus Catanae in Sicilia tyrannus, fufis aliquot copiis mercenariis clypeos Diis cum probrofo hoc elogio dedicavit, votorum exitu infelici. Nam Hippone Melfanae tyranno, ad quem postea confugit, capto necatoque, fe Timoleonti dedidit; fed ubi populum sibi implacabilem novit, in unum ex cuneis in foro illiso capite de se decernere cogitavit: at spirans adhuc more latronum dilaceratus. est.

XXXIX.

r. Venetiis in palatio Erizziorum.

Spon. Sect. II. Art. X. p. 51.

ΗΡΑΚΛΕΣ ΠΟΥ ΣΟΙ ΠΤΟΡΘΟΣ ΜΕΓΑΣ ΗΤΕ ΝΕΜΕΙΟΣ ΧΛΑΙΝΑ ΚΑΙ Η ΤΟΞΩΝ ΕΜΠΛΕΟΣ ΙΟΔΟΚΗ

TOT SOBAPON MIMHMA TIE ETAASEN QAL KATHOH.

ΑΥΣΙΠΠΟΣ ΧΑΛΚΩΙ Δ' ΕΓΚΑΤΕΜΙΞ ΟΔΥΝΗΝ ΑΧΘΗΙ ΓΥΜΝΩΘΕΙΣ ΟΠΛΩΝ ΣΕΟ ΤΙΣ ΔΕ Σ' ΕΠΕΡΣΕΝ...

Ο ΠΤΕΡΟΕΙΣ ΟΝΤΩΣ ΕΙΣ ΒΑΡΥΣ ΑΘΛΟΣ ΕΡΩΣ.

2. "Η cantes, πώ σοι πλοεδος μόγας, ή τε Νέμαος. Χλαίνα, μή ή τόζον έμπλεος δοθάκη;

חצ ההאמפיר אותותות: דור זאל אשל האל אמדחקאי:

Λύσιπατος · χαλκο δ' έγκατόμε οδιώνι.

O πfeeders (öνπως κς βαρύς d. 3-305) "Eeges. Hugo Grotius transtulit.

Alcide, qua clava tibi, telisque pharetra Dives, & e Nemea raptus amictus abit ? Fastus ubi ? quis te tam tristi fronte figuret ? Lysippus. Paret multus in aere dolor.

Arme

C.LASSIS I.

Arma tibi moeres detractes. Quis abstulit illa ? Unum certamen, sed grave, praepes amor.

1. Sponius ibidem notat, multa ex Anthologia epigrammata, ne interirent, a majoribus nostris prudenter fuisse statuarum basibus ac monumentis publicis commendata, quemadmodum hoc nostrum Lysippi statuam exornavit.

2. HTE conjunctum in lapide a Sponio exferiptum est: in Graecis enim marmoribus raro litterarum dictinctio apparet, quam exscriptorum diligentia induxit, lectoribus ut molestiam levaret. Cl. Grotius hic legit # 70.

3. Quem hic trifti facie dici legimus, hilari admodum, inquit Gorius, infculpebatur in cruftis ac figillis phialae confertis, aut amphorae, qua vinum in cyathos fundebatur. Ea porro figilla five emblemata avelli a poculis poterant, quod a Verre in Sicilia factum Cicero inculcat. Phialis infculptus Hercules, quia omnes eum nationes tam voluptatis; quam laboris ftudiofiffimum habuerunt, & bibaciffimum menfarum genium, dictum propterea epitrapezium, Martial. IX. Epigr. 44. 45. Stat. Silv. IV. Caufeus in Muf. Rom. tab. XXX. XXXI. In Mufeo Etrufco ejus fimulacrum laeva clavam fultinet, dextra cornu, primum mortalium poculum Tom. I. tab. LXXI. vid. & Tom. II. tab. LXXI. & feqq.

XL.

In vinea Card. Carpenfis. Smet. Ord. II. p. XXIII. 3. f. ALCMENE. IOVIS. ET. MAGNI. FORTI f.

l.

SIMA . PROLES . TRICOSVS . SVBITO

POST . MEA . FATA . VOCOR

1. Boxhornius tricofum interpretatur Graev. Antiq. Rom. Tom. V. p.919., qui non amplius potest vim ac robur probare suum: ideo TRICOSVS dicitur Hercules, quia licet quandiu vixit fortissimus omnium suerit, vix tamen naturae cef. sit, subito simul cum vita invidendam, qua tot facinora edidit, virtutem amisit, factus omnino par incolentibus Apulorum oppida Apinas, Tricasque, quorum cives a Diomede nullo labore visti in proverbium abiere, Plin. H. N. III. 11. XLI.

XLI.

Romae non procul a theatro Marcelli. Smet. ibid. 4.

ALCIDE . SACRI . GENERIS

DECVS , HOC . TIBI

PRAETOR ¹

a Spon. PRECOR

ET . IOVIS . ANTISTES

DEDICO . PERPETVVS

Alcide, sacri generis Decus, boc tibi Praetor,

Et Jovis antistes dedico Perpetuus.

1. Aliquibus olim facerdotium adimi non poterat : tales erant Augures *Plutarch. loc. cit.* & *Plin. Epift. IV.* 6., itemque Pontifex Max., Rex facrorum & alii . Qui vero dignitate privari poterant, illi dicti Perpetui funt, quod affidui effent in facrorum cura, qua ratione Cicero Senatores aliquando appellat Perpetuos, licet Senatu moveri poffent. Sic Flamines & alii funt Perpetui nuncupati . Ceterum PERPE-Tvvs hoc loco eft nomen proprium, ut videtur apud Barth. adverf., & Pith. Epigr. Vet. Almelov.

XLII.

In horto Conservatorum in Capitolio. Smet. ibid. 6.

1.

TE • PRECOR • ALCIDE • SACRIS INVICTE • PERACTIS ²

RITE . TVIS . LAETVS . DONA

FERENS . MERITIS

HAEC . TIBI . NOSTRA^b . POTEST TENVIS . PERFERRE . CAMINA^c

2.

NAM . GRATES . DIGNAS . TV

POTES d . EFFICERE

SVME . LIBENS . SIMVLACRA

TVIS . QVAE . MVNERA . C.LO *

3.

ARIS , VRBANVS ^f , DED.CAT IPSE , SACRIS

a Pith. periclis b Pith. dona c Pith & Barth. CAMOENA d Pith. pote perficere e Pith. CAELO. Barth. COLO f Anonym. Arivs. Barth. vrbanis. Hollben. in Add. 318. I. Sa.

1.

1. Saturni cultores olim vivos homines in Tiberim praecipitabant: Hercules his facrificiis deletis, fimulacra fcirpea, vel ftraminea, five ofcilla hominis fpeciem gerentia juffit in flumen dejici, Ovid. Faft. II. Ideo multae Herculi aedes & figna dicata non minus Romae, quam in toto Romano imperio. Feralis ille ritus ante Abrahami tempora Deo Moloch, qui idem ac Saturnus, tributus fuit, Marfabam. fecul. V. O Vos. de Orig. & Prop. Idol. II. 11. Mus. Etr. Tom. II. Cl. III.

2. In indice infcr. Gruter. saepe usurpatam videbis I pro E, sicut Melpomine pro Melpomene, Mircurius pro Mercurius, Artimas, pro Artemas, Gimina pro Gemina &c.

3. Cilones dicti, quorum capita oblonga, & frons compressa, fecundum Carifium, vel quorum frons eminentior, ut ait Festus.

4. Inter Aram, & Altare id fuisse discriminis innuit Feftus, quod ad illam victimae caedebantur, in hoc thura post facrificium a facerdote urebantur. Vid. Petr: Bertbal. Tract.. de Ara.

XLIII.

Romae in base Termini. Smet. ibid. p. XXIII. 14. HAIKIHN MAIC EIMI BPETACAECTHCATO

ΦΗΛΙξ

HPAKAEOTC. EIKO. OICOAME

F..

17

και κπρογικού

Ηλικίην παζε ήμι, βείτας δι εποτατο φήλιξ

Heansies, inco, olad un, ney negoline.

Sum puer : bac Felix statua donavit : in uno Effigiem spectas Herculis, & Prodici...

1. In fine K ante negoline aut vacat in lapide, aut error typographi est. Hercules a Cicerone in Offic. Prodicus dicitur, ea nempe ratione, quod Prodicus Ceus Sophista fabellam primus edidit de vitio, seu voluptate, ac virtute, quae Herculi adhuc puero dedere optionem, utram mallet, sibi eligeret vitae comitem.

X L I V. Reate. In Auctario Justi Lips. ad Smetium p. 32. ² SANCTE

I. DE. DECVMA. VICTOR.^b TIBEI.LVCIVS.^c MVNIVS.DONVM MORIBVS.ANTIQUEIS.^d PRO.VSVRA.HOC.DARE.^e SESE VISVM.ANIMO.^f SVO.PERFECIT.^g TVA.^b PACE.ROGANS.TE [†] COGENDEI.DISSOLVENDEI.TV.VI.^k FACILIA.¹ FAXSEIS ^m PERFICIAS.DECVMAM.VT.FACIAT.VERAE.RATIONIS

PROQUE HOC. ACQUE. ALEIS.DONIS. DES. DIGNA.MERENTI a Ita Juftus Lipfius ex Fulvio: fed Grut. Sanco. Fidio. Semopatri. Pighius ait litteris in fronte attritis extare.... Sante Sanco. Semipatri. b Boiff. tibi. c Grut. Mumius. alibi Murius. Boiff. Luciu Mummiu. d Boiff. bot pro. e Grut. femper. f Boiff. fa. g Boiff. fa. h Boiff. & Pigh. pace rogante. i Boiff. cogendo. difolvendei.ut. k Boiff. felicia. 1 Boiff. fawis. m Grut. perficiafq. n Boiff. prope & . o Boiff. cunsta roganti. alib. figna.

1. Ovidii, Propertii, Silii auctoritate SANCTVS erat Deus Sabinorum ac praesertim Reatinorum, sed dissensione est inter eruditos, quorum alii legunt Sancum, alii Sangum. Gruterus LXXL 2. habet SANC. SAL. & XCVI. 8. SANCO DEO. Ligorius in base hujus infer. describit ordinem hominum sacrificantium, octo Musas circumstantes, & Herculem muliebri habitu, qui chorum novenarium implet, ita ut videatur Muratorii judicio Hercules Musagetes.

XLV.

Vindelicae Augustae.

Ex Syllog. Aguil. Fleetwod. pag. 22.

1. TRANSIVI . INTREPIDVS . PER . MILLE . PERICULA . VICTOR

NON . ACIES . FERRI . NON . CLAVSIS . MOENIA . PORTIS CONATVS . TENVERE . MEOS . DOMAT . OMNIA . VIRTVS

 De Hercule Victore vid. Macrob. Saturn III. 6., &
 Dionyf. lib I. Samfonis fortitudinem S. Augustinus de C. D., ab Ethnicis Herculi tributam notat, in clavam maxilla afinit immutata. Multi divitum ei bonorum decimas confectabant Quaeft.

Quaest. Rom. 18., hinc Plautus in Bacchid. IV. 4.

Si frugi est Herculem fecit ex parte : decumam partem ei Dedit : sibi novem abstulit.

Cicero de nat. D. III. neque, inquit, Herculi decumam quifquam vovit unquam, si fapiens factus est. Ob justitiam & aequalitatem ab eo dilectam ponderum est custos habitus Fabrett. Ant. Inscr. pag. 527. O Donian. Inscr. Cl. I. 96.: in lapidibus Custos, Comes, Conservator, Defensor, Amicus, Saxanus, aliisque nominibus, ac Invictus potissimum nuncupatur, itemque aliquando Somnialis dicitur Grut. pag. XLVI. 7. XLVIII. 2. XLIX. 1., vel quod somno excitatus latrones ceciderit, vel quod bona somnia aegrotis immittere crederetur, quorum mos fuit ad ejus aedes accedere, ut in somnis de curanda aegritudine admonerentur Spon. pag. 48.

In Theatro Funebr. Part. III. Miscell. p. 23. hic titulus falso dicitur militis: nam in Thes. Gruter. XLIII. 2. est subscriptus statuae Herculis nudi, nisi quod tegitur leonina pel. le librans clavam utraque manu.

X L V I. Romae in S. Laurentii in Lucina. Grut. XLII. 7. HERCVLES. ET. PHILOTES ALCIDES. HOMINVM. VICTOR DOMINATORQVE & FERARVM PHILOTETIS. A MICVS. ADES TV. ILLI. AEQVE. AMOR. ES

XLVII.

Corcyrae. Montfauc. Diar. Ital. c. XXVIII. p. 425. MAKATAS HOHSE

ΤΟΥ ΔΙΟΣ ΑΛΚΜΗΝΉΣ ΤΕ ΓΟΝΟΝ ΤΙΜΑΙΣΙΝ ΑΕΞΩ ΤΙΟΣ ΛΑΣΘΈΝΕΟΣ ΣΤΗΣΕΝ ΑΓΑΛΜΑ ΤΟΔΕ ΜΝΗΜΗΝ ΑΘΑΝΑΤΟΝ ΣΩΖΩΝ ΠΑΤΡΟΣΤΕ ΚΑΙ ΑΥΤΟΥ ΑΑΦΑΝΕΟΣ ΚΛΗΝΩΙ ΛΟΞΙΟΥ ΕΝ ΤΕΜΕΝΕΙ ΩΦΑΝΗΣ ΛΑΣΘΕΝΕΟΣ ΑΣΚΛΑΠΙΩΙ

ΆΝΕΘΗΚΕ : ΜΑΚΑΤΑΣ ΕΠΟΗΣΕ Ν

Ma-

Μακάτας ποήσε Τῦ Διὸς ᾿Αλκμήνης τὸ γόνον πμαῖσιν ἀέξω • Υἰὸς Λαθένεος σήσεν ἀγαλμα τόδε Μιήμίω ἀθάναζιν σῶζων παξόσε, κο) ἀυτέ Λαφάνεος κλήνος Λοξίες ἐν τεμθώκ • ᾿Ωφάνης Λαθένεος ᾿Ασκλαπιο

Ανέθηκε. Μαχάτας έποήσε.

Machatas: fecit

Ab Jove, & Alcmena genitus celebrabitur beros. Lastbenis erexit filius banc statuam, Pignus ut boc niteat patris immortale, simulque Lapbanis in templo, pulcher Apollo, tuo. Ophanes Lastbenis Aesculapio Reposuit. Machatas fecit.

1. In luco, aut templo cujuslibet five Dei, five Deae fuisse aliorum Deorum, Dearumve signa dedicata tum Paufanias persaepe docet, tum haec Classis non uno in loco; id vero minime evertit ea, quae dicta sunt in Diss. num. XVIII. Aliud enim erat fanum, vel cellam erigere pluribus simul Diis, quae confectatio non siebat, nisi Confentibus, puta Jovi & Neptuno; Junoni & Minervae; Mercurio & Apollini; Gratiis & Baccho; Dianae & Alphaeo; Saturno & Rheae, uti apparet ex inst. XXX. Justitiae & Fatis.

X L V I I I.

In vico Hafparen. in Vascis tribus a Bayona leucis inventa. Apud Murat. T. I. Dissert. I. Josephi Bimardi pag. 20.

FLAMEN . ITEM . DVVMVIR . QUESTOR

1.

VERVS . AD . AVGVSTYM . LEGATO

MVNERE . FVNCTVS . PRO

PAGIQUE . MAGISTER

NOVEM . OBTINVIT . POPVLIS . SE

IVNGERE: .. GALLOS . VRBE

2.

REDVX . GENIO . PAGI . HANC

- DEDICAT . ARAM
- 1. Cl. Bimardus in cit. Dif. Meursiam emendat existi.

,**I.**

mantem in Exercit. Crit. II. 7. pagorum magisteria exordium habuisse An. V. C. 771.; nam primum instituta a Numa Pom. pilio, & quotannis creari consuevisse constat ex Dionysio lib. II. & IV., tum ex Festo Pompejo lib. XX. verbo vici. 2. Pagorum Genius non raro occurrit in lapidibus Grut. XXI. 11. MLXXV. 14., itemque Jupiter Paganicus, bona Dea Pagana apud Philipp. a Turre Diss. de Hist. Aquil. & alibi Dii Campestres, aut Agrestes, de quorum sacris ac feriis sive stativis, sive Conceptivis, ibidem erudite Bimardus, & Mazochius Amphit. Campan. VIII.

XLIX.

In urbe Aixme Tarantafiae in Alpibus. Spon. Mifcell. Erud. Antiq. fect. 11. pag. 84. SILVANE SACRA SEMICLUSE IN FRAXINO I. 2. ET HVIVS ALTI SVMME CVSTOS HORTVLI TIBI HASCE GRATES DEDICAMVS MVSICAS QVOD NOS PER ARVA PER MONTES ALPICOS TVIQUE LVCI SVAVEOLENTIS HOSPITES DVM IVS GVBERNO REMQVE FVNGOR CAESARVM TVO FAVORE PROSPERANTI SOSPITAS TV ME MEOSQUE REDVCES ROMAM SISTITO DAQVE ITALA RVRA TE COLAMVS PRAESIDE EGO 1AM DICABO MILLE MAGNAS ARBORES 4.

3.

T. POMPONII . VICTORIS . PROC. AVGVST. 5. Silvanus, a quo vexari pueros opinio ethnicorum fuir, hic semiclusur dicitur, quia ei dicatum simulacrum Hermeum. Huic simile signum habet Gruterus p. DCXXXVI. hoc discrimine, quod illud non fraxino inclusum, sed marmore apte in terminum definit, coronatum pinu, ad cujus latus farcinae colligatae, & virga Mercurialis, ad pedes stat Cupido unus, cui ramum ostentat fatyrus, atque hujus humeris alter Cupido inhaeret; ad pedes jacent hinc tibiae binae, inde fistulae. 2. Custos hortuli dicitur; cum ipsi enim, tum Mercu. rio, Baccho, Priapo, aliisque Diis Alexiacis, seu malorum avverruncatoribus, terminalibus, compitalitiis tutela agrorum N 2 fue-C.2 .

fuerat commendata; de Silvano Virgilius Aeneid. VIII.

Silvano fama est, veteres sacrasse Pelasgos

Arvorum, pecorique Deo lucumque, diemque.

Eidem & fodalitia, & templa dicata in lapidibus memorantur. Imperatoris Nervae Trajani imagines argenteas cum suis ornamentis C. Julius Nymphius in Aventino & praedio suo dedicavit in templo SANCTI SILVANI SALVTARIS Reimef. Cl. L. 105.

. 3. Hariolari fi licet *Musicas* cum Sponio potius legendum, quam cum aliis *Maximas* autumo ob concentus muficos & choreas Etrusco more in dedicationibus usitatas, de quibus obiter nonnulla dixi in Dissert. *num.* XVIII. & XXI., atque in facris ludos musicos esse antiquissimos Pausanias *lib.* IV. ex Eumeli versibus conjicit, quos in Delum prolufit, & ita Amasaeus vertit:

Grata etenim semper tibi, Jupiter incola libomes, Musa fuit, puro quae gaudet libera cantu.

Magni praeterea hanc lectionem facio, quia Pomponius neque hoc munusculum gratias esse maximas duxit, neque, nisi quum incolumis Romam rediisset, gratias maximas pollicetur, nempe Mille magnas arbores ad exemplum Virgilii Eclog. VII.

Nunc te marmoreum pro tempore fecimus: at tu Si foetura gregem suppleverit, aureus esto.

. 4. Arborum Diis dedicandarum mos antiquiffimus fuit, tefte Plinio, qui ait arbores prifco ritu templa fuiffe Numinum, & in Vaticano vetustiorem urbe ilicem extitisfe ac titulum aereis litteris Etruscis H. N. XII. 1. Vittas, lucernas, vota, tabellas iis appendi veteris fuisfe moris scripfere Ovidius Metamor. VIII. 743. & Prudentius Contr. Symm. & Lucanus de Luco Massiliensti, quem Julius Caesar evertit: in Gallia enim fana templaque Deorum donis referta expilavit, Svet. in vit. nec alia tunc erant templa, annotante Barnerio, quam silvae & luci, ubi Galli hostium spolia & divitias assirvabant Tom. II. Mytbol. ex Hist. explic. Nam nemorum solitudo

100

do eam in vulgi animis opinionem pariebat, Deos illic ha. bitare Ovid. Fast. III.

Lucus Aventino suberat niger ilicis umbra Quo posses viso dicere Numen inest.

Deos Agreftes inter ramos poni confuevisse affirmat Gorius Muss. Etr. Vol. II. Cl. I., idemque fimulacra ostendit mucronibus seu verubus altero pede infistentia, quo scilicet in columnellis, aut arborum ramusculis figerentur Tom. I. tab. XLIV. O alib. Deorum altaria prope arbores constituta diserte prae ceteris Virgilius tradit Jovis Hercei aram describens Acn. II. 512.

Acdibus in mediis, nudoque sub aetheris axe Ingens ara suit, juxtaque veterrima laurus

Incumbens arae, atque umbra complexa Penates.

Ideo Judaeis severissime vetitum, ne plantarent lucum, aut ullam arborem juxta altare Dei Deuter. XII. & XVI. & alib. De hac superstitione, quam Cluverius de moribus German., & Jo. Spencerus de Hebraeor. legib. ab Adami remporibus de. ducunt, complures erudite scripferunt Strob. Geogr. IX. Antholog. I. 33. Spanhem. in Callim. hymn. Jo Potter. Archeol. Graec. II. 2. & Petit. de Amazonib. pag. 235. Amesselod. 1687. ac novissime Can. Joannes Checozius in Dissert. Acad. Corton.. Vol. IV.

5. Caefarum Procuratores erant vel Fisci, vel Aerarii: primi erant cum ingenui, tum liberti: secundi, qualis hic Pomponius, erant equestris ordinis, quippe qui jus exercebant Tacit. init. Vit. Agricol & Fabrett. Ant. Infer. III. pag. 174. & Guther. de Offic. Dom. Aug.

·	and the second of L , the second s
1.	Saxum Oftiae quadratum.
٠	Grut. XCIX. 2.
2,	LITORIBVS . NOSTRIS . QUONIAM . CERTAMINE . 3 LAETVM
· •	EXHIBVISSE . IVVAT . CASTOR , VENERANDEQVE . POLLVX MVNERE . PRO . TANTO · FACIEM . CERTAMINIS . ^b HVIVS
	MAGNA . IOVIS . PROLES , YESTRA . PRO , SEDE . LOCAVI
;	4. VR.

4. VRBANIS. TATIVS. GAVDENS. ME. FASGIBVS. AVCTVM NEPTVNOQVE. PATRI. LVDOS. FECISSE, ^c SABINOS

a In Donian. Infcr. LATVM b Murator. AEQUAM Don. Infcr. & Fabrett. 198AM & Fabrett. SATURNO.

1. Claudii numisma portus Ostiensis ambitum cum columna & navibus spectandum exhibet, cum epigraphe Av-GVSTI, & infra, s. POR. OST. C. i. e. Senatus Confulto. Portus Ostiensis : in altera parte cum effigie Claudii hae in orbem litterae ductae funt : NERO . CLAVD . CAES . AVG . GER. P.M. TR.P IMP. P.P. A Josepho Castalione jure notatur V. Cl. Antonius Augustinus in hoc numifinate turrim cum columna confundens: illa enim in mari ante portum inftar Phari cum lucerna: haec in portu cum statua fuit, quae non lucernam, sed hastam altera manu, altera sphaeram tenere videtur, & Claudii omnino fuit statua, non Augusti, quo nomine omnes post Octavianum imperatores vocatos vel pueri norunt. Foedifsimus porro est corum lapsus, qui Ostiensem a Centumcellarum portu non distinguunt Trajani impensis aedificato, Plin. VI. Epist. 31. Nobilitate & doctrina, figuis alius Romae, ornatisfimus Marchio Locatellius Mediolanensis musei capitolini Custos nuper in lucem edidit doctifsimam dissertationem de portu Ostiensi, ejusque numismate, tum de ceteris veterum Romanorum portubus, & eorum constructione in mari mediterraneo, quae quidem dissertatio merito principem habet locum in Volumine V. Cortonensis Acadomiae.

2. Bello Latino hi ludi ab A. Pofthumio voti funt, quorum pompam breviter ac rationem accipe. Ante certamina e Capitolio per forum imagines Deorum Divorumque thenfis deducebantur: Pontifices, Sacerdotes, Flamines, Augures fuo quifque ordine incedebant : praeibant eorum liberi adolefcentuli, & equis ferebantur, quorum patres in equitum zenfu erant, ceteri pedites ibant : fequebantur quadrigarii, bigarii, & injugum equorum agitatores, tum ahletae levium, graviorumque certaminum. Bigis, quadrigis, certifque equorum millibus farae, praefertim infolitae, adde-

102

CLASSIS I.

bantur Dionyf. VII. Tacit. Ann. III. Liv. & Svet. in mult. loc. Vvolfang. Laz. X. de Rep. Rom. Onuph. Panvin. de Lud. & Caef. Buleng.

2. Muratorius in suo Thef. T. I. p. 353. suspicatur, pro . Tatio intelligendum Catium Letum Conf. A. V. 869. Chr. 217. fed cur immutandum nomen? Tatius porro quando Conful extiterit, non apparet. Holthenius, & Almeloveenius pro Sta. tio pugnant, quod in antiquis Mss. & lapid. primum elementum vocis proxime praecedentis a prima vocis sequentis syllaba absorbeatur. Grut. DCCXXXVII. 6. Porro M. Statius Priscus fuit conful A. V. 912., vel 911. Chr. 159. vid. Noris. T. XI. Gracv. p. 455., & Almelov. in Fast. Conf. T. II. p. 213. At vetustatis, acer investigator Hagenbuchius Epist. Epigr. ad Gorium V. C. p. 557. nihil statuit in lapide immutan. dum, tum quia Tatius & Statius quantitatem A habent disparem, tum quia Ludi Sabini non fine causa conjunguntur cum Tatio, nomine apud Sabinos celeberrimo. At enim nihil Tatio cum fascibus. Quid ita? esto, confusatu caruerit, an & praetura ? & de praetura quidem Tatii fastes arbanos interpretatur Scaliger Ind. 4. voc. Ludi Sabini, & ind. 23. voc. Tatius.

4. Fabrettus ultima faxi corrigit ET FECISSE SATVRNO: fed Hagenbuchii reus est lege Pedia, cum perperam immis. fa particula ET, tumsATVRNO, prima longa, contra SABINOS, prima brevi, advocato.

LI.

Romae. Grut. ibid. 3.

ESSE . PVTAS . MARMOR . LATET . HIC . CVM . CASTORE . POLLVX MVNVS . OLORINO . DE IOVE . LAEDA . DEDIT ²

a Fabrett. TVLIT

Castorum, qui & Anactes & Dioscuri dicuntur, fabulam verbo tenus in hoc lapide relatam si aere insculptam nescio ubi inter facras imagines S. Epiphanius adspexisset, non minus for. tasse hic esset, quam Anablathae indignatus, dum ejus ad Joan. Jerosol. epistola, de qua critici dubitant, tota sit genuina.

LII.

ΠΙΔΟΣ Τ ΨΙΜΕΑΠΡΙΛΙΩΝΔΟΝΤΟΣΦΑΡΜΟΤΘΙ. ΑΗΔ ΑΤΤΟΝ ΧΡΤΦΑΡΜΟΤΘΙ. ΑCON ΗΑΜΦΑΝΟΤΠΠ. ΤΩΝΩΝΤΑ ΒΟΛΑΙΣΚΥΡΙΩΝ ΗΜΩΝCTHCANTOΔΙΟΚΛΗΤΙΑΝΟΤΖΑΚΟΡΟC ΤΕΔΙΟΚΛΗΤΙΑΝΟΤΔΙΟGΚΟΡΟCΕΒ. ΤΟ. ΖΗΔΕ ΚΤΡΙΛΛΟΤΕΕΒ. ΤΟ. ΖΕΥΝΕΤΙC Η ΜΑΜΑΞΙΜΙΑΝΟΤΚΑΡΩΝ ΜΗ ΠΟCEB. ΤΟ. Ζ.ΤΕ ΛΗΘΟΜΕΝΗCEB. ΤΟ. Ζ.ΚΑΙ ΔΤΟ ΤΗCΑΥΤΟΡΟC ΕΔΟΤΗC ΓΕΝΕΗCΤΠΟ ΒΑΛΕΡΙΟΥΕΧΩΝΤΕCΚΩΜΑΝΤΟCΟΙCΙ ΜΕΜΗΛΕΤΠΑΤΙΚΟΥΚΑΥΤΗC ΕΡΓΑΙΕΡΕΩΝ ΝΑΩΝ	104					
NHON MEN CIΓAEx altera parteAOENTA CAPAFx altera parteHAOENTA CAPAANPIAIONΔONTOΣ $ΦAPMOTΘI. A$ ΔΟΝΤΟΣ $ΦAPMOTΘI. A$ ΗΑ ATTON XPT $ΦAPMOTΘI. A$ CON HAMΦANOTΠ Π. ΤΩΝΩΝΤΑ ΒΟΛΑΙΣΚΥΡΙΩΝ ΗΜΩΝCTHCANTOΔΙΟΚΑΗΤΙΑΝΟΤΔΙΟσΚΟΓΟCCEB. TO. Z ΚΑΙΗΔΕ ΚΤΡΙΛΛΟΤΜΑΞΙΜΙΑΝΟΤΑΙΟσΚΟΓΟCCEB. TO. ZΗΔΕ ΚΤΡΙΛΛΟΤCEB. TO. ZΗΔΕ ΚΤΡΙΛΛΟΤCEB. TO. Z.ΚΑΡΩΝ ΜΗ ΠΟCEB. TO. Z.ΤΕ ΛΗΘΟΜΕΝΗCEB. TO. Z.ΚΑΙ ΔΤΟ ΤΗCΑΥΤΟΡΟC ΕΔΟΤΗC ΓΕΝΕΗCΤΠΟ ΒΑΛΕΡΙΟΤΕΧΩΝΤΕCΚΩΜΑΝΤΟCΟΙCΙ ΜΕΜΗΛΕΤΠΑΤΙΚΟΤΝΕΩΚΟΡΙΗCΙΕΡΕΩΝ ΝΑΩΝ1.Νηδν μδυ Σιγαλόεντα Σαφάπο Ο. υψμάδοντΟ.,3.Στήσαμο ζάνοφος τη ΔιόσμορΟ., ήσι ΚυμίλλεΕύντης, ή ματήσον μή ποτη ληδράμη.Και δυό τις ώπης ψυ τη Δηδράμη.Και δυ τις άμοφείον μή ποτη ληδράμη.Και δυ τις άμοφείον μή ποτη ληδράμη.Και δυ τις άμοφείον μή ποτη ληδράμη.Και δυ τις άμπος ψυ της μοτικός.Οίσι μαμήλε ελυ τής ήναι Ναποιδης.Οίσι μαμήλε ελυ τής ήναι διαποις Μ. SalviniusΥεμηβα corufic Serapidis altipotentis, Ο auriΡαττε ipfum ex omni confpicuum radiisΛεσιτίμα flatuere Diofcorus, atque Cyrilli						
AOENTA CAPAEx allera parteΠΑΟΣ ΤΨΙΜΕ* ΑΠΡΙΑΙΩΝΔΟΝΤΟΣΦΑΡΜΟΤΘΙ. ΑΗΔ ΑΤΤΟΝ ΧΡΥΦΑΡΜΟΤΘΙ. ΑCON HAMΦΑΝΟΤΠ Π. ΤΩΝΠΝΤΑ ΒΟΛΑΙΣΚΥΡΙΩΝ ΗΜΩΝCTHCANTOΚΥΡΙΩΝ ΗΜΩΝZAKOPOC TEΔΙΟΚΛΗΤΙΑΝΟΥAIOGKOFOCCEB. TO. Z ΚΑΙHΔE ΚΥΡΙΑΛΟΥCEB. TO. Z ΚΑΙETNETIC Η ΜΑΜΑΞΙΜΙΑΝΟΥKAPΩΝ ΜΗ ΠΟCEB. TO. Z.TE ΑΗΘΟΜΕΝΗCEB. TO. Z.KAI ΔΤΟ ΤΗCΑΥΤΟΡΟC ΕΔΟTHC ΓΕΝΕΗCΤΠΟ ΒΑΛΕΡΙΟΥΕΧΩΝΤΕCΚΩΜ ΑΝΤΟCΟΙCΙ ΜΕΜΗΛΕΥΠΑΤΙΚΟΥΚΑΥΤΗC ΕΡΓΑΙΕΡΕΩΝ ΝΑΩΝ1.Νηὸν μῶς Σιγαλόεντα Σαεφάπδ Θ. ὑψμώδοντ Θ.,Α΄ Δυτὸν χουοὸν παμφανώντα βολαῖς,3.Στήσαντο ζάκοεξε τη Διόσωρ Θ., πόδ ΚυμόλλαΕὐνήπε, π μακάερον μή ποτη ληδυμόη.Καὶ δύο τῆς ἀυτῆς βρίης ἕνα δυσμόν Ιχοντης.Οἶος μαμήλα κλυ τῆς ἕγγα Νεωπορίης.Sic vertit Cl. Antonius M. SalviniusTempla corufca Serapidis altipotentis, & auriParte ipfum ex omni confpicuum radiisAcdituus flatuere Diofcorus, atque Cyrilli	•		nftr. Cl. 1. pag. 23. #. 82.			
 Αθεπία CAPA ΠΑΔΟΣ ΤΥΙΜΕ * ΑΠΡΙΑΙΩΝ ΔΟΝΤΟΣ ΦΑΡΜΟΤΘΙ. Α ΗΔ ΑΤΤΟΝ ΧΡΥ ΦΑΡΜΟΤΘΙ. Α ΗΔ ΑΤΤΟΝ ΧΡΥ ΤΠ Π. ΤΩΝ ΩΝΤΑ ΒΟΛΑΙΣ ΚΤΡΙΩΝ ΗΜΩΝ CTHCANTO ΖΑΚΟΡΟC ΤΕ ΔΙΟΚΛΗΤΙΑΝΟΥ ΔΙΟΚΟΓΟC CEB. ΤΟ. Ζ ΚΑΙ ΗΔΕ ΚΥΡΙΛΛΟΥ CEB. ΤΟ. Ζ ΚΑΙ ΗΔΕ ΚΥΡΙΛΛΟΥ CEB. ΤΟ. Ζ. ΗΔΕ ΚΥΡΙΛΛΟΥ CEB. ΤΟ. Ζ. ΤΗ ΑΘΟΜΕΝΗ ΚΑΙ ΔΤΟ ΤΗΓΑΥ ΤΟΡΟC ΕΔΟ ΤΗς ΓΕΝΕΗς ΤΠΟ ΒΑΛΕΡΙΟΥ ΕΧΩΝΤΕς ΚΩΜΑΝΤΟς ΟΙςΙ ΜΕΜΗΛΕ ΤΠΑΤΙΚΟΥ Νηδν μδυ Συγαλόεντα Σαράπο Θ. υψικόδοντ Θ., Υπό μου χυσύν παμφασόαντα βολαϊς, Στήσαντο ζάκοεός το Δύσκορ Θ., πόδ Κυμίλλα Εὐνής, π μακάςουν μή ποτο ληθυζήπ. Και δυο της άυτης βρόης τη Διοπορίης. Οίσι μωμήλε κλυτής την Νεωπορίης. Οίσι μωμήλε κλυτής την Νεωπορίης. Οίσι μωμήλε κλυτής την Νεωπορίης. Γεμβία corufa Serapidis altipotentis, & auri Parte ipfum ex omni confpicuum radiis Aedituus flatuere Diofcorus, atque Cyrilli 		NHON MEN CIFA	Ex altera parte.	)		
ΔΟΝΤΟΣ ΗΔ ΑΤΤΟΝ ΧΡΥ GON HAMΦΑΝΟ ΠΠ Π. ΤΩΝ ΩΝΤΑ ΒΟΛΑΙΣ CTHCANTO ZAKOPOC TE HΔE ΚΥΡΙΩΛΟΥ ΕΤΝΕΤΙC Η ΜΑ ΚΑΡΩΝ ΜΗ ΠΟ TE ΛΗΘΟΜΕΝΗ ΚΑΙ ΔΤΟ ΤΗCΑΥ ΤΟΡΟC ΕΔΟ ΤΗC ΓΕΝΕΗC ΕΧΩΝΤΕC ΝΠΟΥ μόψ Σιγαλόεντα Σαεφατό Θ. ύψμόδοντ Θ., 'Ηδ' ἀυτον χυσον παμφατόωντα βολαϊς, Στήσαστο ζάκοεός τι Διόσκορ Θ., πόλ Κυμίλλα Εὐνότις, π ματά εφον μή ποτι λυθομόν Και διο της ἀυτής Υργα Νεωκοδης. Σις vertit Cl. Antonius M. Salvinius Templa corufca Serapidis altipotentis, & auri Parte ipfum ex omni confpicuum radiis Aedituus ftatuere Diofcorus, atque Cyrilli	(1)	AOENTA CAPA	•	•		
 ΗΔ ΑΤΤΟΝ ΧΡΤ CON ΗΑΜΦΑΝΟ ΠΝΤΑ ΒΟΛΑΙΣ CTHCANTO ZAKOPOC ΤΕ HΔΕ ΚΤΡΙΛΛΟΤ ΕΤΝΕΤΙC Η ΜΑ ΚΑΡΩΝ ΜΗ ΠΟ TE ΛΗΘΟΜΕΝΗ ΚΑΙ ΔΤΟ ΤΗCΑΥ ΤΟΡΟC ΕΔΟ ΤΗC ΓΕΝΕΗC ΕΝΑ ΘΕCMON ΕΧΩΝΤΕC ΝΕΩΚΟΡΙΗC ΝΠΑΤΙΚΟΥ ΝΗΔΥ ΔΕΥΡΑΧΟΕΥΤΗΣ ΣΑΘΕΦΗΟ ΦΟΑΙΕ, ΤΟ ΤΟ ΒΑΛΕΡΙΟΥ ΕΧΩΝΤΕC ΝΕΩΚΟΡΙΗC ΝΗΔΥ ΔΕΥΡΑΧΟΕΥΤΗΣ ΣΑΘΕΦΗΟ ΦΟΑΙΕ, ΤΟ ΤΟ ΤΗ ΤΗ ΚΑΥΤΗ ΕΡΓΑ ΝΕΩΚΟΡΙΗC ΝΗΔΥ ΔΕΥΡΑΧΟΕΥΤΗΣ ΣΑΘΕΦΗΟ ΦΟΑΙΕ, ΤΗ ΤΗ ΤΗ ΚΑΥΤΗ ΕΡΓΑ ΝΕΩΚΟΡΙΗC ΝΗΔΥ ΔΕΥΡΑΧΟΕΥΤΗΣ ΣΑΘΕΦΗΟ ΦΟΑΙΕ, ΤΗ ΤΗ ΤΗ ΚΑΥΤΗ ΕΡΓΑ ΝΕΩΚΟΡΙΗC ΝΗΔΥ ΔΕΥΡΑΧΟΕΥΤΗΣ ΣΑΘΕΦΗΟ ΤΗ ΤΗ ΤΗ ΤΗ ΤΗ ΚΑΙ ΔΙΟ ΤΗς ΔΙΟΘΕΥ ΤΗ ΤΗ ΤΗ ΤΗ ΤΗ ΤΗ ΤΗ ΚΑΙ ΤΗ ΕΡΓΑ ΝΕΩΚΟΡΙΗC ΝΗΔΥ ΔΙΟΘΕΥ ΤΗ ΤΗ ΤΗ ΤΗ ΤΗ ΤΗ ΤΗ ΤΗ ΚΑΙ ΔΙΟ ΤΗς ΔΙΟΘΕΥ ΤΗ ΤΗ ΤΗ ΤΗ ΤΗ ΤΗ ΚΑΙ ΔΙΟ ΤΗς ΔΙΟΘΕΥ ΤΗ ΤΗ ΤΗ ΤΗ ΤΗ ΤΗ ΤΗ ΚΑΙ ΔΙΟ ΤΗς ΔΙΟΘΕΥ ΤΗ ΤΗ ΤΗ ΤΗ ΤΗ ΤΗ ΚΑΙ ΔΙΟ ΤΗς ΔΙΟΘΕΥ ΤΗ ΤΗ ΤΗ ΤΗ ΤΗ ΤΗ ΚΑΙ ΔΙΟ ΤΗς ΔΙΟΘΕΥ ΤΗ ΤΗ ΤΗ ΤΗ ΤΗ ΤΗ ΚΑΙ ΔΙΟ ΤΗς ΔΙΟΘΕΥ ΤΗ ΤΗ ΤΗ ΤΗ ΤΗ ΚΑΙ ΔΙΟ ΤΗς ΔΙΟΘΕΥ ΤΗ ΤΗ ΤΗ ΤΗ ΤΗ ΚΑΙ ΔΙΟ ΤΗς ΔΙΟΘΕΥ ΤΗ ΤΗ ΤΗ ΤΗ ΤΗ ΑΠΟΤΗ ΤΗ ΤΗ ΑΠΟΤΗ ΤΗ ΤΗ ΤΗ ΑΠΟΤΗ ΤΗ ΤΗ ΤΗ ΤΗ ΑΠΟΤΗ ΤΗ ΤΗ ΤΗ ΑΠΟΤΗ ΤΗ ΤΗ ΤΗ ΤΗ ΑΠΟΤΗ ΤΗ ΤΗ ΤΗ ΤΗ ΑΠΟΤΗ ΤΗ ΤΗ ΤΗ ΤΗ ΑΠΟΤΗ ΤΗ ΤΗ ΤΗ ΤΗ ΤΗ ΤΗ ΤΗ ΤΗ ΑΠΟΤΗ ΤΗ Τ	•	THAOE TYIME	* ΑΠΡΙΛΙΩΝ			
- HA ATTON XPT CON HAMΦANO TΠ Π. ΤΩΝ ΠΝΤΑ ΒΟΛΑΙΣ CTHCANTO ZAKOPOC TE ΔΙΟΚΛΗΤΙΑΝΟΥ ΔΙΟΓΚΟΡΟC HAE ΚΥΡΙΑΛΟΥ - ΕΥΝΕΤΙC Η ΜΑ ΜΑΞΙΜΙΑΝΟΥ ΚΑΡΩΝ ΜΗ ΠΟ TE ΛΗΘΟΜΕΝΗ KAI ΔΤΟ THCAY TOPOC ΕΔΟ THC ΓΕΝΕΗC ΕΝΑ ΘΕCMON ΕΧΩΝΤΕC ΝΑΘΗΜΗΛΕ ΚΑΥΤΗC ΕΡΓΑ ΝΕΩΚΟΡΙΗC 1. Νηδν μδύ Σιγαλόεντα Σαεφατό Ο· ύψμόδοντ Ο· ; 2. Ήδ' ἀυτὸν χευσὸν παμφασόαντα βολαῖς, 3. Στήσαυτο ζάκοεψε τη Διόσμορ Ο· , πόι Κυμίλλα Εὐνήτε, π ματάσον μή ποτη ληθομβών. Και δύο τῆς ἀυτῆς Υρυίας ἐνα Βυσμον Ιχοντας. Οίσι μεμήλε ελυτῆς ἐργα Νιεοποίας. Διοτοίας δεταρίδι altipotentis, O auri Parte ipfum ex omni confpicuum radiis Aedituus flatuere Dioforus, atque Cyrilli	•	•	MAPMOTOL A	•		
	•			1		
  CTHCANTO ZAKOPOC TE ΔΙΟΚΛΗΤΙΑΝΟΥ ΔΙΟΚΛΗΤΙΑΝΟΥ ΔΙΟΚΛΗΤΙΑΝΟΥ ΔΙΟΚΛΗΤΙΑΝΟΥ ΔΙΟΚΟΡΟC CEB. TO. Z ΚΑΙ ΕΥΝΕΤΙC Η ΜΑ ΜΑΞΙΜΙΑΝΟΤ ΚΑΡΩΝ ΜΗ ΠΟ CEB. TO. Z. ΚΑΙ ΔΤΟ ΤΗCΑΥ ΤΟΡΟC ΕΔΟ ΤΗΟ ΒΑΛΕΡΙΟΥ ΕΧΩΝΤΕC ΚΩΜΑΝΤΟC ΟΙCΙ ΜΕΜΗΛΕ ΝΕΟΚΟΡΙΗC ΙΕΡΕΩΝ ΝΑΩΝ 1. Νηδυ μδυ Σιγαλόευτα Σαεφίποδ Θ. ύψμμόδουτ Θ., Υποτη λυθυ Σιγαλόευτα Σαεφίποδ Θ. ύψμμόδουτ Θ., Α. Υποτη λυθυ Διαφίσου μή ποτη λυθυμψη. Και δύο τῆς ἀυτῶς βρώης ἕνα δυσμῶν ἔχουτης. Οἶση μωμήλε κλυτῆς ἕγγα Νεωπορίης. Sic vertit Cl. Antonius M. Salvinius Templa corufca Serapidis altipotentis, Θ auri Parte ipfum ex omni confpicuum radiis Acdituus flatuere Diofcorus, atque Cyrilli		CON ΗΑΜΦΑΝΟ	τη π. των	· •		
CIHCANIO ZAKOPOC TE ΔΙΟΚΛΗΤΙΑΝΟΥ ΔΙΟGKOFOC CEB. TO. Z KAI ΗΔΕ ΚΥΡΙΛΛΟΥ CEB. TO. Z KAI ΕΥΝΕΤΙC Η ΜΑ ΜΑΞΙΜΙΑΝΟΥ ΕΥΝΕΤΙC Η ΜΑ ΜΑΞΙΜΙΑΝΟΥ ΕΥΝΕΤΙC Η ΜΑ ΜΑΞΙΜΙΑΝΟΥ ΕΥΝΕΤΙC Η ΜΑ ΜΑΞΙΜΙΑΝΟΥ ΚΑΡΩΝ ΜΗ ΠΟ CEB. TO. Z. ΤΕ ΛΗΘΟΜΕΝΗ CEB. TO. Z. ΚΑΙ ΔΥΟ ΤΗCΑΥ ΤΟΡΟC ΕΔΟ ΤΗC ΓΕΝΕΗC ΥΠΟ ΒΑΛΕΡΙΟΥ ΕΝΑ ΘΕ ΜΟΝ ΚΩΜΑΝΤΟC ΟΙCΙ ΜΕΜΗΛΕ ΥΠΑΤΙΚΟΥ ΚΑΥΤΗC ΕΡΓΑ ΥΠΑΤΙΚΟΥ ΝΕΩΚΟΡΙΗC ΙΕΡΕΩΝ ΝΑΩΝ 1. Νηὸν μῶμ Σιγαλόεντα Σαεφαπο ΦΥ ὑ. ὑ. μμώδοντ Φ., . Υμάν Σιγαλόεντα Σαεφαπο ΦΥ ὑ. . Υμάν Σιγαλόεντα Σαεφαπο ΦΥ ὑ. . Νηὸν μῶμ Σιγαλόεντα Σαεφαπο ΦΥ ὑ. . Νηὸν μῶμ Σιγαλόεντα Σαεφαπο ΦΥ ὑ. . Υμάν ΤΙ ΚΟΥ ΦΥ Δ. . Νηὸν μῶμ Σιγαλόεντα Σαεφαπο ΦΥ ὑ. . Υμάντος Κυσόν ἡ.<	-	ΩΝΤΑ ΒΟΛΑΙΣ	KTPION HMON	:		
ΔΙΟGKOFOG $CEB. TO. Z KAI$ ΗΔΕ ΚΥΡΙΛΛΟΥ $CEB. TO. Z KAI$ ΗΔΕ ΚΥΡΙΛΛΟΥ $MAΞΙΜΙΑΝΟΥ$ ΕΥΝΕΤΙC Η ΜΑ $MAΞΙΜΙΑΝΟΥ$ ΚΑΡΩΝ ΜΗ ΠΟ $CEB. TO. Z.$ ΤΕ ΛΗΘΟΜΕΝΗ $CEB. TO. Z.$ ΚΑΙ ΔΥΟ ΤΗCΑΥ $TOPOC ΕΔΟ$ ΤΗς ΓΕΝΕΗς $TΠΟ ΒΑΛΕΡΙΟΥ$ ΕΝΑ ΘΕ CMON $ΚΩΜ ΑΝΤΟς$ ΟΙςι ΜΕΜΗΛΕ $ΥΠΑΤΙΚΟΥ$ ΚΑΥΤΗς ΕΡΓΑ $ΥΠΑΤΙΚΟΥ$ Νηδυ μδυ Σιγαλόεντα Σαεφαταδ Θ. ύψμαθοντ Θ.,1.Νηδυ μδυ Σιγαλόεντα Σαεφαταδ Θ. ύψμαθοντ Θ.,3.Στήσαντο ζάκοεψε το Διόσκορ Θ., ήδε ΚυρίλλεΕὐνέτηε, ή μαια έφου μή ποτε ληθομδύη.Και δύο τῆς ἀυτῆς φυώς ένα δυσμῶν ίχωντης.Οἶο μωμήλε αλυτῆς ένγα Νεωπορίης.Sic vertit Cl. Antonius M. SalviniusTempla corufca Serapidis altipotentis, & auri Parte ipfum ex omni confpicuum radiis Acdituus flatuere Diofcorus, atque Cyrilli		CTHCANTO				
HΔE KTPIAAOTGEB. TO. 2 KAIETNETIC H MAMAΞIMIANOTKAPΩN MH HOGEB. TO. Z.TE AHOOMENHGEB. TO. Z.KAI ΔΤΟ THCATTOPOC EΔΟTHC FENEHCTΠΟ ΒΑΛΕΡΙΟΥENA ΘΕCMONKΩM ANTOCOICI MEMHAETΠΑΤΙΚΟΤNATTHC EPFAIEPEΩN NAΩN1.Nnòr μŷ Σιγαλόεντα Σαεξαπό Ο ύψμάδοντ ΟΚαι τον χευσν παμφανόαντα βολαῖς,3.Στήσαντο ζάκοεξε το Διόσκορ Ο, ήδ' ἐψτῆς, ή Μακάξον μή ποτο λαθομφία.Και δύο τῆς ἐψτῆς Υμά τοτο λαθομφία.Και δύο τῆς ἐψτῆς τῆς ἐγρα Νεωκοδης.Οἶσι μωμήλε κλυ τῆς ἕγρα Νεωκοδης.Sic vertit Cl. Antonius M. SalviniusTempla corufca Serapidis altipotentis, & auri Parte ipfum ex omni confpicuum radiis Acdituus flatuere Diofcorus, atque Cyrilli	••••	ZAKOPOC TE	ΔΙΟΚΛΗΤΙΑΝΟΥ			
HAE KTPIAAOTETNETIC H MAMAEIMIANOTKAPAN MH ΠOCEB. TO. Z.TE AHOOMENHCEB. TO. Z.KAI ATO THCATTOPOC EAOTHC FENEHCTΠΟ ΒΑΛΕΡΙΟΥENA ΘΕCMONKAM ANTOCOICI MEMHAEΥΠΑΤΙΚΟΥKATTHC ΕΡΓΑIEPEAN NAANNEOKOPIHCIEPEAN NAANNnòr μộι Σιγαλόεντα Σαρείπο Ο· ύψμιστον Ο· ,'Ho' ἀυτὸν χυσὸν ἀαμφανόαντα βολαῦς,Στήσαντο ζάκορός το ΔιόσκορΟ·, ἀσθ ΚυμίλλαEὐνήπς, ἡ μακάρον μή ποτο ληθομόμι.Ka' duo thể ἀυτῶς γρυἰης ἕνα Βοσμὸν ἔχοντης.Olo thể ἀυτῶς γρυίης ἕνα Νεακοσίης.Sic vertit Cl. Antonius M. SalviniusTempla corufca Serapidis altipotentis, & auriParte ipfum ex omni confpicuum radiisAcdituus flatuere Diofcorus, atque Cyrilli	•	AIOGKOPOC	CER TO 7 KAI	· · · ·		
 ΚΑΡΩΝ ΜΗ ΠΟ ΤΕ ΛΗΘΟΜΕΝΗ ΚΑΙ ΔΤΟ ΤΗCΑΥ ΤΟΡΟΟ ΕΔΟ ΤΗΟ ΓΕΝΕΗΟ ΕΝΑ ΘΕΟΜΟΝ ΕΧΩΝΤΕΟ ΚΩΜΑΝΤΟΟ ΟΙΟΙ ΜΕΜΗΛΕ ΚΩΜΑΝΤΟΟ ΟΙΟΙ ΜΕΜΗΛΕ ΚΑΥΤΗΟ ΕΡΓΑ ΝΕΩΚΟΡΙΗΟ ΙΕΡΕΩΝ ΝΑΩΝ 1. Νηδν μδυ Σιγαλόεντα Σαρφατό Ο ύψμόδοντ Ο, <ul> Υπό μυτον χυσον παμφανόαντα βολαῖς, Στήσαντο ζάκορός το Διόσκορ Ο, ήδε Κυμίλλε Εὐνέπς, ή μαπάρον μή ποτε ληθομούη. Και δύο τῆς ἀυτῆς βρύκης ἕνα Βτομῶν ἔχωντης. Οἶσ μυμήλε κλυτῆς ἕγγα Νεωπορίης. Sic vertit Cl. Antonius M. Salvinius Templa corufca Serapidis altipotentis, O auri Parte ipfum ex omni confpicuum radiis Acdituus flatuere Diofcorus, atque Cyrilli 		μδε κτριλλοτ		•		
TE AHOOMENH CEB. TO. Z. KAI ATO THCAT TOPOC EAO THC FENEHC THO BAAEPIOT ENA OECMON KOMANTOC OICI MEMHAE THATIKOT KATTHC EPTA THATIKOT NEOKOPIHC IEPEON NAON 1. Nndv µdy Siyalósvaz Saedad O. ú. µúdovt O. ; 'Hd' autov Ruot Rodes to LioscopO. ; idi Kupilalu Euvéns, i Manácov µi nott lubohojn. Kai dio thế duthe Routine Fora Neorophe. Olot thế duthe Routine Straphoju Routines Sic vertit Cl. Antonius M. Salvinius Templa corufca Serapidis altipotentis, O auri Parte ipfum ex omni confpicuum radiis Acdituus flatuere Diofcorus, atque Cyrilli	<u>-</u> `	ETNETIC H MA	MAEIMIANOT	• . •		
 ΤΕ ΛΗΘΟΜΕΝΗ ΚΑΙ ΔΤΟ ΤΗCΑΥ ΤΟΡΟC ΕΔΟ ΤΗς ΓΕΝΕΗς ΤΠΟ ΒΑΛΕΡΙΟΥ ΕΝΑ ΘΕ CMON ΕΧΩΝΤΕς ΚΩΜΑΝΤΟς ΟΙςΙ ΜΕΜΗΛΕ ΤΠΑΤΙΚΟΥ ΚΑΥΤΗς ΕΡΓΑ ΙΕΡΕΩΝ ΝΑΩΝ Νηδν μδυ Σιγαλόεντα Σαεξατό Ο ύψμό δοντΟ. Υπό ἀυτὸν χυσὸν ἀ μφανόαντα βολαῦς. Στήσαντο ζάκοεός το ΔιόσκορΟ., ἀδὶ Κυρίλλα Εὐνότης, ἡ μακάεφον μή ποτο ληθριδών. Καὶ δύο τῆς ἀυτῆς βρίης ἕνα δτο μῶν ἔχοντης. Οἶσ μωμήλε αλυτῆς ἕργα Νεωκορίης. Sic vertit Cl. Antonius M. Salvinius Templa corufca Serapidis altipotentis, Ὁ auri Parte ipfum ex omni confpicuum radiis Acdituus flatuere Diofcorus, atque Cyrilli 	•	καρών ΜΗ ΠΟ		· •		
 THC ΓΕΝΕΗC ΕΝΑ ΘΕCMON ΕΧΩΝΤΕC ΝΩΜΑΝΤΟC ΟΙCΙ ΜΕΜΗΛΕ ΚΑΤΤΗC ΕΡΓΑ ΝΕΩΚΟΡΙΗC ΙΕΡΕΩΝ ΝΑΩΝ 1. Νηὸν μθῦ Σιγαλόεντα Σαεφπό Θ. ὑψμόδοντ Θ., <ul> Αδ΄ ἀυτὸν χυσὸν ἀμφανόσντα βολαῖς, Στήσαντο ζάκοεψε το Διόσκορ Θ., ὑδὲ Κυρίλλυ Εἰνέτης, ἡ μαμάεφον μή ποτο ληθριφίη. Καὶ δύο τῆς ἀυτῆς ἔργα Νεωκορίης. Οἶσι μωμήλο κλυτῆς ἕργα Νεωκορίης. Sic vertit Cl. Antonius M. Salvinius Templa corusta Serapidis altipotentis, Ὁ auri Parte ipfum ex omni confpicuum radiis Acdituus flatuere Diofcorus, atque Cyrilli 		TE AHOOMENH		. .		
 ΕΝΑ ΘΕCMON ΕΧΩΝΤΕC ΝΩΜΑΝΤΟΟ ΟΙΟΙ ΜΕΜΗΛΕ ΚΑΥΤΗΟ ΕΡΓΑ ΝΕΩΚΟΡΙΗΟ ΙΕΡΕΩΝ ΝΑΩΝ 1. Νηὸν μθῷ Σιγαλόεντα Σαρέποδ Ο· ὑψιμόδοντ Ο·, <ul> Υδ΄ ἀυτὸν χευσὸν παμφανώαντα βολαῖς, Στήσαντο ζάκορġς το Διόσκορ Ο·, ἡδὲ Κυρίλλε Εἰνέτης, ἡ μακάρον μή ποτε ληθομξήη. Καὶ δύο τῆς ἀυτῆς Φυίης ἕνα Βτσμῷν ἔχοντης. Οἶση μομήλε κλυτῆς ἕργα Νεωκορίης. Sic vertit Cl. Antonius M. Salvinius Templa corufca Serapidis altipotentis, O auri Parte ipfum ex omni confpicuum radiis Acdituus flatuere Diofcorus, atque Cyrilli 	•	ΚΑΙ ΔΥΟ ΤΗCAΥ	ΤΟΡΟς ΕΔΟ			
 ΕΝΑ ΘΕCMON ΕΧΩΝΤΕC ΝΩΜΑΝΤΟΟ ΟΙΟΙ ΜΕΜΗΛΕ ΚΑΥΤΗΟ ΕΡΓΑ ΝΕΩΚΟΡΙΗΟ ΙΕΡΕΩΝ ΝΑΩΝ 1. Νηὸν μῶν Σιγαλόεντα Σαρέποδ Ο, ὑψμόδοντ Ο, 1. Νηὸν μῶν Σιγαλόεντα Σαρέποδ Ο, ὑψμόδοντ Ο, 2. Ἡδ' ἀυτὸν χυσὸν ἀαμφανόαντα βολαῦς, 3. Στήσαντο ζάκορός το Διόσκορ Ο, ἡ δὲ Κυρίλλε Εὐνέτις, ἡ ματάρον μή ποτο ληθομούη. Καὶ δύο τῆς ἀυτῆς βρύεις ἕνα θεσμῶν ἔχοντης. Οίση μομήλε κλυτῆς ἔργα Νεωκορίης. Sic vertit Cl. Antonius M. Salvinius Templa corufca Serapidis altipotentis, ♂ auri Parte ipfum ex omni confpicuum radiis Acdituus flatuere Diofcorus, atque Cyrilli		THC FENEHC	TTO BAAFDIOT	•		
 ΟΙCΙ ΜΕΜΗΛΕ ΚΑΥΤΗC ΕΡΓΑ ΝΕΩΚΟΡΙΗC Νηὸν μῶν Σιγαλόενται Σαρέπτιο Ο· ὑ. μμάδοντΟ·, Υποτε Ληδομῶν Εἰνέπε, ἡ μαιτάρον μή ποτε ληδομῶν. Καὶ δύο τῶς ἀνῶς βρίεις ἕνα Θτομῶν ἔχωντες. Οἶσι μομήλε κλυ ῶς ἕργα Νεωπορίης. Sic vertit Cl. Antonius M. Salvinius Templa corufca Serapidis altipotentis, O· auri Parte ipfum ex omni confpicuum radiis Acdituus flatuere Diofcorus, atque Cyrilli 		ENA OECMON	Ino Baalrioi	-		
 ΚΑΥΤΗΟ ΕΡΓΑ ΝΕΩΚΟΡΙΗΟ ΙΕΡΕΩΝ ΝΑΩΝ Νηδυ μου Σιγαλόευτα Σαρείποδ Ο ύψμόδουτΟ, Ήδ' ἀυτου χυσου ἀαμΦανόσυτα βολαῖς, Στήσαντο ζάκορός το ΔιόσκορΟ, ἡδὲ Κυρίλλε Εὐνέτις, ἡ μακάρου μή ποτε λυθτόψη. Καὶ δύο τῆς ἀυτῆς βυέης ἕνα Θεσμου ἔχουτος. Οἶσι μομήλε κλυτῆς ἕργα Νεωκορίης. Sic vertit Cl. Antonius M. Salvinius Templa corusca Serapidis altipotentis, Ὁ auri Parte ipfum ex omni conspicuum radiis Aedituus stauere Dioscorus, atque Cyrilli 	•	EXONTEC	KOM ANTOC			
 ΚΑΥΤΗΟ ΕΡΓΑ ΝΕΩΚΟΡΙΗΟ ΙΕΡΕΩΝ ΝΑΩΝ Νηὸν μῶμ Σιγαλόιντα Σαφάπιδ Ο ὑψιμόδοντΟ, Ἡδ' ἀυτὸν χευσὸν ἀαμΦανόωντα βολαῖς, Στήσαντο ζάκοφός το ΔιόσκορΟ, ἡδὲ Κυρίλλε Εὐνέτις, ἡ μακάφον μή ποτο ληθομῶμ. Καὶ δύο τῆς ἀυτῆς βυέης ἕνα θεσμῶν ἔχοντος. Οἶσι μομήλο κλυ τῆς ἕργα Νεωκορίης. Sic vertit Cl. Antonius M. Salvinius Templa corusca Serapidis altipotentis, Ὁ auri Parte ipfum ex omni conspicuum radiis Acdituus stauere Dioscorus, atque Cyrilli 		ΟΙΟΙ ΜΕΜΗΛΕ	THATIKOT			
 Νηδν μθυ Σιγαλόεντα Σαρέπαδ Θ. ύ ψμάδοντ Θ., ¹Ηδ' ἀυτόν χυσόν ἀαμφανόωντα βολαίς, Στήσαντο ζάκορός το Διόσκορ Θ., ἀδε Κυρίλλε Εὐνέτις, ἡ μακάρου μή ποτο ληθομθώη. Καὶ δύο τῆς ἀυτῆς βυέης ἕνα Θεσμον ἔχοντος. Οίσι μομήλε κλυτῆς ἔργα Νεωκορίης. Sic vertit Cl. Antonius M. Salvinius Templa corufca Serapidis altipotentis, Θ auri Parte ipfum ex omni confpicuum radiis Aedituus flatuere Diofcorus, atque Cyrilli 	• •	KATTHC EPTA	THATIKOT			
 Ho μυτόν χουσόν παμφανόωντα βολαίς, Στήσαντο ζάκος το ΔιόσκορΘ, ή ήδε Κυρίλλε Εὐνέτις, ή μακάςουν μή ποτο ληθομθώη. Καὶ δύο τῆς ἀυτῆς βυέης ἕνα θεσμόν ἔχωντος. Οἶσι μομήλε κλυτῆς ἕργα Νεωκορίης. Sic vertit Cl. Antonius M. Salvinius Templa corusca Serapidis altipotentis, & auri Parte ipfum ex omni conspicuum radiis Acdituus statuere Dioscorus, atque Cyrilli 	•	NEQKOPIHC	ΙΕΡΕΩΝ ΝΑΩΝ			
 Ho μυτόν χουσόν παμφανόωντα βολαίς, Στήσαντο ζάκος το ΔιόσκορΘ, ή ήδε Κυρίλλε Εὐνέτις, ή μακάςουν μή ποτο ληθομθώη. Καὶ δύο τῆς ἀυτῆς βυέης ἕνα θεσμόν ἔχωντος. Οἶσι μομήλε κλυτῆς ἕργα Νεωκορίης. Sic vertit Cl. Antonius M. Salvinius Templa corusca Serapidis altipotentis, & auri Parte ipfum ex omni conspicuum radiis Acdituus statuere Dioscorus, atque Cyrilli 	I.	Νηόν μοζύ Σιγαλόεντα Σ	actual Q ilipitor Q			
 Στήσαντο ζάκοςός το ΔιόσκορΟ., ήδε Κυρίλλε Εὐνέτις, ή μακάςουν μή ποτο ληθομβώη. Καὶ δύο τῆς ἀυτῆς βυέης ἕνα Θυσμῶν ἔχοντος. Οἶσι μομήλο κλυτῆς ἔργα Νεωκοοίης. Sic vertit Cl. Antonius M. Salvinius Templa corufca Serapidis altipotentis, Ὁ auri Parte ipfum ex omni confpicuum radiis Acdituus flatuere Diofcorus, atque Cyrilli 	2.					
Eὐνέπς, ἡ μακάοων μή ποτε ληθομθώη. Καὶ δύο τῆς ἀυτῆς βυέης ἕνα Θτομῶν ἔχωντης. Οໂσι μομήλε κλυτῆς ἕργα Νεωκορίης. Sic vertit Cl. Antonius M. Salvinius Templa corusca Serapidis altipotentis, & auri Parte ipfum ex omni conspicuum radiis Acdituus statuere Dioscorus, atque Cyrilli	3.					
Kai Sio mis du mis Ruíns éva Stornov éxermes. Olor munite atumis épya Newroolns. Sic vertit Cl. Antonius M. Salvinius Templa corusca Serapidis altipotentis, & auri Parte ipsum ex omni conspicuum radiis Acdituus statuere Dioscorus, atque Cyrilli						
Olor μαμήλε κλυτής έργα Νεωκορίης. Sic vertit Cl. Antonius M. Salvinius Templa corufca Serapidis altipotentis, & auri Parte ipfum ex omni confpicuum radiis Aedituus statuere Dioscorus, atque Cyrilli		Kai die mig du mig Ruing Eva Der Mor Excertes.				
Sic vertit Cl. Antonius M. Salvinius Templa corusca Serapidis altipotentis, & auri Parte ipsum ex omni conspicuum radiis Aedituus statuere Dioscorus, atque Cyrilli	•	Οίσι μομήλε κλυτής έργα Νεωκορίης.				
- Parte ipfum ex omni confpicuum radiis Aedituus statuere Dioscorus, atque Cyrilli	;					
- Parte ipfum ex omni confpicuum radiis Aedituus statuere Dioscorus, atque Cyrilli	•					
Aedituus statuere Dioscorus, atque Cyrilli	- .					
	•					
				•		
	4			Hac		

104

Hac ipsaque duo unigradi de stirpe creati, Queis cordi illustris facta Neocoriae.

* Aprilis, Pharmuthi (mensis Aegyptiorum) primo, Cos. Dominis nostris Diocletiano Aug. VII. & Maximiano Aug. VII. Locus datus a Valerio... Consulari facrarum aedium. Horum Impp. consulatus suit an. V. C. 1051. Chr. 299. emendatiorem habes hanc inscript., quam apud Smetium, & Gruterum LXXXV. 5. Extabat olim in columnella marmorea superne fracta ad aquam Virginem in aedibus Colotianis in vicinia Collegii Nazareni.

1. Serapis, five Ofiris, infitionis inventor Tibullo auftore Eleg. 1. 8., templa extra urbem habuit, ideo nobiles lectica ad eum confugiebant, quare apud Catullum legitur Epigr. X. Commodo nam volo ad Serapin deferri. Ad ejus aram aegroti certis ritibus expiati deponebantur, ut in fomniis de medicamento admonerentur; quid convenit, inquit Cicero de Divin. III. a conjectore potius, quam a medico petere medicinam ? an Aesculapius, an Serapis potest praesoribere per fomnium curationem valetudinis ?

2. De templo Serapidis haec habet Ammianus XXII. 16. Serapeum licet minuatur exilitate verborum, atriis tamen, columnariis amplistimis, & spirantibus signorum sigmentis, & reliqua operum multitudine ita est exornatum, ut post Capito. lium, quo se venerabilis Roma in aeternum attollit, nihil orbis terrarum ambitiosius cernat. Quum Aegyptium hoc monstrum nomino, jure irascor Hadriano imperatori sic quadam in epistola infanienti: qui Serapin colunt Christiani sunt, & devoti sunt Serapi, qui se Episcopos dicunt, ac postquam addidit ex praesbyteris neminem non mathematicum, non haruspicem, non aliptem, christianos omnes, facerdotes in primis, vocat genus hominum settiossis.

3. Solebant Aeditui non folum facra custodire, sed & supplicantes ad facella admittere, dicente Seneca: non funt ad caelum elevandae manus, nec exorandus aedituus, ut nos

106

1.

ad aures fimulaeri, quasi magis exaudiri possimus, admittat, Epist. XLI. Aedituorum quoque erat Favissas custodire, seu cellas quasdam & cisternas in area capitolina, ubi reponebantur signa, thesauri, & donaria, A. Gell. Noct. Attic. II. 10. Iisdem pariter aliquando commendabantur tabulae pactionum, soederum, testamentorum, Laurent. Polym. 1. 2.

Basis marmorea eruta prope Thermas Trajani.

Ex Don. Infer. Cl. I. pag. 25. **COTHPH ACKAHDIO COCTPA KAI** ΤΩ X APICTHPIA NIKOMHAHC O IATPOC ΤΑΝ ΠΑΙΔΟς ΚΑΛΛΙςΤΑΝ ΔΕ ΕΙΚΩ TAN ΘΕΟΙΟ **MAIANOC KOTPOT MATPOC AMAPTITOKOT** ΔΑΙΔΑΛΛΩΝ MEPOTECCIN E M H C A O C E I O BOHΘE ΕΥΠΑΔΑΜΟΥ CΟΦΙΗC MNAMA KAI ECCOMENOIC ΘΗΚΕ Δ' ΟΜΟΥ ΝΟΥCΩΝ ΤЕ ΚΑΚΩΝ ΖΩΑΓΡΙΑ NIKO M H A H C K A I ΧΕΙΡΩΝ ΔΕΙΓΜΑ ΠΑΛΑΙΓΕΝΕΩΝ Το σωτήει Άσαληπίω σώςρα κων χαεισήεια

Nixaphons o ildress.

Ταν παίδος Καλλίςαν έχω του δι Θεοίο. Παιάνος κέρε μαξός άπαρτι τόκε,

Δαιδάλλων μερόπτος τν έμήσαο σείο Βοήθε, Εύπαλάμε Σοφίης μεάμα και έωςομομοις, Θήκε δ' όμε νέσειν τε κακών ζωάρρια Νικο-

Mádns nej zelev dely un nad auguiour. Ita vertit Ant. M. Salvinius.

Servatori Aefculapio pro falute & gratiarum actione Nicomedes Medicus.

Egregiam banc puerique recensque a matre creati Pacane exarti Numinis effigiem

Fin-

Finxisii exernans mertalibus, alme Boëthe, Venturis Sophiae vel monumenta tune. Proque suae Nicomedes mercede salutis, Et veterum specimen hanc posuit manuum.

Octavii Falconerii, qui hoc epigr. vulgavit post infcriptiones Athleticas pag. 107., & Sponii in Miscell. p. 132. aliquot lapsus notantur inter Donianas Infer. loc. cit. nimirum in vers. 1. non legentes cum apostrophe an' dennixue primus reddidit matris quae recens peperit, alter quae cito peperit. In 3. vers. EMHCAO CEIO BOHOE effinxissi Sejobot. ibe.

1. Cicero in *Tu/cul*. III. 22. tres enumerat Aefculapios. Servius II. Georg. v. 380. fcribit aegrotos Aefculapio capram, gallinas, gallos gallinaceos immolavisse. Pausanias de Aefculapii natalibus, divinitate, lavacro, luco, fanis, facrificiis, statuis non uno in loco permulta tradit, quae vero ejus de prodigiis narrat in Arcadicis, & in Phocicis, parum quidem accommodata illius eruditioni funt, quam merito & Xylander, & Loefcherus, & Sylburgius copiose laudant.

2. Boëthus imaguncularum argentearum artifex laudatus a Plinio H. N. XXXIII. 12.

L I V. In altera ejustem Basis parte . TO BACIAEL ACKAHHIO COCTPA KAI XAPICTH PIA NIKOMHAHC CMTPNAIOC IATPOC OION EMAIOCANTO NEON TOKON EIAEIØTIAI EK ØAEFTOT KOTPHC $ΦOIB\Omega$ AKEIPEKOMH TOION TOI ΠΑΙΑΝ ΑCΚΛΗΠΙΕ CEIO BOHΘOCKEIPOC A ΓΑ Λ Μ' ΑΤΑΘΗC TETEEN EAIC ΠΡΑΠΙCIN NHQ Δ ΕΝΤΩ ΔΕ ΖΩΑΓΡΙΑ ΘΗΚΕΝ OPACΘΑΙ

O 2

FIOA-

ΠΟΛΛΑΚΙ CAIC BOTAAIC NOTCON AAETAMENOC **COC ΘΕΡΑΠΩΝ ΕΥΧΗC ΟΑΙΓΑΝ AOCIN OIA GEOICIN** ΑΝΔΡΙΟ ΕΦΗΜΕΡΙΟΙ ΤΩΝ ΔΕ **GEPUTCI XAPIN** To Baoire Aournie ouspa, rei reesten Νικομήδης Σμυεναίος ίάτεος. Οίον ημαιόσαί 6 νιον τόκον Είλαθυίαι Έκ Φλεγύε κέζης Φοίβφ ακαρικόμη. Тอโอง ซอไ ปลโลง 'Аσκλήπι, σно Войдос Xnegis ayaru ayaris toles the orginism Nug d'ivral d'i Conagena Suisar iegestas Πολλάκι σαίς βελαίς νέσον, άλενάμθμος Σός θεράπων αχώς έλίγαι δόσιν εία θεώσιν. "Audres immieros The Si preson your . Ideft. Regi Aesculapio pro falute, & gratiarum actione Nicomedes Smyrnaeus Medicus. Intonso qualem Phoebo traxere recentem Lucinae partum de Phlegyae sobole, Sic tibi, fic Paean A/clepi, banc mente Boëthus Ipfe sua effigiem condidit egregiam, Servatam ob vitam, visendam bac sede locevit, Confiliis vitans funera saepe tuis. Vota tuus famulus dans parva, 🗗 qualia Divis. Mortales grati munera ferre salent. L.V.

In templo Junonis. *Herod. IV. pag.* 253. ΒΟΣΠΟΡΟΝ ΙΧΘΤΟΕΝΤΑ ΓΕΦΤΡΩΣΑΣ ΑΝΕΘΗΚΕ ΜΑΝΔΡΟΚΛΕΗΣ ΗΓΗ ΜΝΗΜΟΣΤΝΟΝ ΣΧΕΔΙΗΣ ΑΤΤΩ ΜΕΝ ΣΤΕΦΑΝΟΝ ΠΕΡΙΘΕΙΣ ΣΑΜΙΟΙΣΙ ΔΕ ΚΤΔ**ΟΣ** ΔΑΡΕΙΟΤ ΒΑΣΙΔΕΟΣ ΕΚΤΕΛΕΣΑΣ ΚΑΤΑ ΝΟΤΝ

103

Bór

Bécnegy izevoirm you choas divienne Mardonzins Hen unvhouwer grolins, Numi und river cardies, Sauloun di xude Dapole Baonzios curezieras reri viv. Qui rate piscosam conjunxit Bospharon, implens Darii regis vota jubentis opus, Junonis Mandrocles bacc monumenta dicavit, Esct bonor Samiis unde, corona sibi.

Mandrocles Samius pontis celebratissimi architectus quum decuplum a Dario pretium accepisset, ex ejus primitiis effinxit Bosphori commissionem pictis animalibus, & regem Darium Medo in solio sedentem ac suas copias traducentem, picturamque in templo Junonis cum hac epigraphe dedicavit.

LVI.

Romae in hortis Julii III. P. M.

Ex Jacob. Philipp. Thomaf. de Donar. Vet. XX. DIGNE. DOCTILOQUEIS . PICTUREIS . CONDECORAVIT 1. REGINAE . IVNONI . SVPREMI . CONIVGI . TEMPLVM MARCVS . LVDIVS . ELOTAS . AETOLIA . OBIVNDVS

QVEM . NVNC . ET . POST . SEMPER . OB

ARTEM . HANC . ARDEA . LAVDAT

1. Juno Regina quo cultu a Vejis Romam vecta, & in Aventino collocata, enarrat Livius VII. 12. Dii, Deaeque Reges ac Reginae, ur Cuperus in Harpacr. pag. 233., faepe apud fcriptores dicuntur; nam Gnidi Paphique, Aelian. III. 12. & Cypri Venus Regina Horat. I. Od. 3.; ac regere Antium Fortuna dicitur ibid. 35. Sic Charites Basiana Pindar. Olymp. Od. XIV. Jupiter 'Avaz Dodu vaiog Hom. Iliad. 1., & imperator a Cicerone Verr. IX., itemque 'Avaz Apollo, Caftor autem & Pollux 'Avazus, nuncupantur Euflath. ad Iliad. Dii pariter Reges vocati funt artium, quibus pracerant, uti Apollo rex cithararum ab Ariftide, & 'Aeznyíme, five princeps ac ductor in lapide apud Sponium Tom. III. Itin. p. 150., & in. ara Chalcidis, uti narrat Thucidides initio lib. XVI. Inter infer.

110

inscr. Don. Hercules quoque rex nuncupatur in ara, quam ideo Gorius existimat fingularem. De Vulcano demum Prudentius contr. Symm. 1. cecinit:

regnare caminis Fertur, & Acolidae fummus faber eße, vel Actnae. L V I I.

In Esquiliis ad S. Mariae Majoris supra simulacr. Veneris. Grut. LX. 4.

I. SOL. CALET. IGNE. MEO. FLAGRAT. NEPTVNVS. IN. VNDIS PENSA. DEDI - ALCIDAE. BACCHVM. SERVIRE. COEGI QVANVIS. LIBER. ERAT. FECI. SERVIRE. TONANTEM 2 QVANVIS. LIBER. ERAT. MARTEM. SINE. MARTE. SV BEGI

1. Fabulis hic latentibus praetermissi placet sententiam referre Senecae in Hippolyto:

Deum esse Amorem turpiter vitio favens Finxit libido, quoque liberior foret, Titulum furori Numinis falsi addidit: Natum per omnes scilicet terras vagum Erycina mittit: ille per caelum volans Propterea tenera tela molitur manu Regnumque tantum minimus in Superos babet. Vana ista demens animus ascivit sibi, Venerisque numen finxit, atque arcus Del.

2. Mars fine Marte victus in mentem revocat, quod viftoriam levi labore partam Romani Veneri Victrici, ad quam spectat hic titulog, acceptam referebant *Plutarch, in Marcell.*, & triumphantes myrto coronati urbem ingrediebantur *Plin. H. N. XV.* 29. Apud Mediobarbum, & alios inter numismata imperatorum multa sunt Veneris imagine infignita, cui multas quoque aedes in urbe dicatas fuisse compertum est *Liv. lib. IX. & Dio XXXIX. & Plin. loc. cit.* Abbas Venutus Veneris Victricis aedem ad circum maximum extitisse arguit ex Plinio illic memorante templum Veneris Murtiae, sive Myrtiae a myrto dictae, unde ovationis fortasse corona myrtea, ficut e Palatino laurea, desumebatur in Collect. Ant. Rom. p 27-L VIII.

LVIII

Ex columna barbarice infcripta Aristoteles. Ε ε ακλίες τεμούς τι Κυθήεα φιροεφαάοση Inego ซาพัลร ส่าน่าท เวล์เอง, ที่ 'Eeu Sear สำเนา. Ta's d'idanas: mo 9 mariquesa Sed. Tride de moi renve rold' Eupérovn damaen, Nuppozuns 'Epugn Sh Tod' Edwar mider . Μναμόστωον φιλίας, Φηγοι τος σκιερά. Cl. Bovhierius in Antiq. Gall. March. Scip. Maff. pag. 166. 'Heanhing περοψιατε Κυθήεα παατιφάεατα Thevoreas Bis it 'Equise avagues, Ta's d' istangass not a massipatasa Qua . Τήδε δ' έμφ τέχνα το σ Ευρυτίων δαμβύπ Nuppoguns 'Equen on to d' Edward medor, Μναμόσιμον Φιλίας, Φλγα του σκιερα. Omnivagae Veneri Alcides baec arva dicavit, Geryonis vatcas Erytho dum pellit ab agro, Quas Dea mox infano ultrix furiavit amore. Aft ego Nympharum foboles hic moesta peremto. Eurytioni Erythe genitrix sub tegmine fagi Huncce dedi campum monumentum & pignus amoris.

Hanc infcriptionem, quae legitur in hift. Admiran. Aristoteli adscripta, Cl. Vossius in not. ad Pompon. Mel. II. 3. edidit, quam Bovhierius multo plane felicius interpretatur, & latine vertit. Juno Herculi irata ob Euritionis caedem, ejus vaccas suriavit: quare is monumentum erexit Veneri, ficuti & Erythe Eurytionis mater, alter ut Deam placaret, altera ut eidem gratias ageret. Vid. plura in Bovh. epistola, quae in supradicto opere Massejano est XXVI.

LIX.

Corinthi. Votum Veneri. Plutarth. de malign. Herod. p.871. ΑΙΔ' ΤΠΕΡ ΕΛΛΑΝΩΝ ΤΕ ΚΑΙ ΙΘΥΜΑΧΩΝ ΠΟΛΙΗΤΑΝ ΕΣΤΑΘΕΝ ΕΥΞΑΜΕΝΑΙ ΚΥΠΡΙΔΙ ΔΑΙΜΟΝΙΑΙ ΟΥ ΓΑΡ ΤΟΞΟΦΟΡΟΙΣΙΝ ΕΜΗΔΕΤΟ ΔΙ ΑΦΡΟΔΙΤΑ ΜΗΔΟΙΣ ΕΛΛΑΝΩΝ ΑΚΡΟΠΟΛΙΝ ΠΡΟΔΟΜΕΝ

A'A

Αίδ' ύπης Έλλαιών το χώ βοιμόχων πολιητών "Εςαθαν δίζαμβμαι Κύτριος δαιμόνιας.

Où 38 τοξοφόεοισιν ἐμήdπο δι ᾿Αφερδίτα Μήθοις Ἐλλάνων ἀκεφπολιν Φείθομθω. Has Veneri matres statuas posucre Epbyreae Pro Graecis, forti proque suo populo. Nam non arciferis Medis Venus Hellados arcem Prodere, sic votis rite vocata, volet.

Corinthiorum mulieres votum fecisse Veneri perhibetur, quo petierunt a Dea, ut viris amorem pugnae adversus barbaros injiceret. Simonidis inscriptio est aeneis addita imaginibus in fano Veneris, quod Medea dicitur condidisse.

LX.

Athenis in propylaea seu vestibulo arcis. Herodot. V. pag. 316.

ΕΘΝΕΑ ΒΟΙΩΤΩΝ ΚΑΙ ΧΑΛΚΙΔΕΩΝ ΔΑΜΑΣΑΝΤΕΣ ΠΑΙΔΕΣ ΑΘΗΝΑΊΩΝ ΕΡΓΜΑΣΙΝ ΕΝ ΠΟΛΕΜΟΤ ΔΕΣΜΩΙ ΕΝ ΑΧΑΤΟΕΝΤΙ ΣΙΔΗΡΕΩΙ ΕΣΒΕΣΑΝ ΥΒΡΙΝ ΤΩΝ ΙΠΠΟΣ ΔΕΚΑΤΗΝ ΠΑΛΛΑΔΙ ΤΑΣ Δ' ΕΘΕΣΑΝ "Εθνία Βοιωτοίν, το) Χαλκιδίων δαμόσαιτης Παΐδις 'Αθηναίων ἔχγμασιν ἐν πολίμε, Δισμφ ἐν ἀχλυσίνη σιδηξίω ἔσβισαν ΰβειν.

Tor twoos Sudmy Nassad ras d'iStrar. Attica perdomitis auri sub marte juventus Bocotum populis Chakidicaque manu, Damna rependerunt vinclis & carcere cacco,

Quorum bae de decima stant tibi, Pallas, equae.

Athenienses victis eodem die Boeotiis, & Chalcidensibus quadrigam æream e decima redemtionis confectaverunt : redemtionis, inquam, hostes enim captivos postquam in car. cerem conjecerunt binis deinde minis liberarunt, tum in arce vincula, quibus alligati fuerant, suspenderunt, quae Herodotus pendentia vidit e muris a Medo ambustis.

LXI

LXI.

Palladi Itonize. Paufan. in Attic. feu lib. I. p. 12. ΤΟΥΣ ΘΥΡΕΟΥΣ Ο ΜΟΛΟΣΣΟΣ ΙΤΩΝΙΔΙ ΔΩΡΟΝ ΑΘΑΝΑ ΠΥΡΡΟΣ ΑΠΟ ΘΡΑΣΕΩΝ ΕΚΡΕΜΑΣΕ ΓΑΛΑΤΑΝ ΠΑΝΤΑΤΟΝΑΝΤΙΓΟΝΟΥΚΑΘΕΛΩΝΣΤΡΑΤΟΝΟΥΜΕΓΑΘΑΥΜΑ ΑΙΧΜΗΤΑΙ ΚΑΙ ΝΥΝ ΚΑΙ ΠΑΡΟΣ ΑΙΑΚΙΔΑΙ Τές 9υριές ὁ Μολοανός Ιπονίδι δώθον Άθάνα, Πύβρος ἀπὸ Θεασίων ἀκείμασε Γαλατῶν, Πάντα τὸν Ἀντιγόνε καθελών σρατὸν ἐ μάγα θαῦμα, Αἰχμηταὶ τῶ) νωῦ, τῶ) πάθος Αἰακίδαι. Αmafaeus p. 11. Hos tibi Gallorum clypeos rex donat, Itboni, Pyrrbus ab audaci rapta tropaea acie; Viribus Antigoni fractis: jau maxima in armis Quae fuit Aeacidum gloria, femper erit. De his manubiis vid. I. infcr. Pallas cognominata Itho-

nia est ab urbe Ithonea, vel Ithone, ubi maxime colebatur. Haec Gallorum spolia Palladis in templo erant, quod'inter Pheras, & Larissam extitit.

LXII.

Ad magnum lapidem in agro Athenarum, Ex Infcr. Cyriaci Anconitani p. XIV. 100. ΤΗΝ . ΥΠΑΤΗΝ . ΑΦΕΣΙΝ . ΦΕΣΙΝΤΗΣ . ΣΤΗΣΕΝ AOHNAN . ETXOMENOZ . Π ATPH . THN . Γ ATKEPHN . TIHN Τίω υπάτίω άφισιν Φισίντης πόσιν Άθηναν Εύχομος πάτρη τίω γλυκερην ύγίην. Spem rerum certam posuit columenque Minervam Phesintes patriae prospera cunsta precans. **Ľ**ΧΙΙΙ. Tegeae. Minervae dono. Paufan. VIII. p. 239. ΑΛΟΔΙΚΗΣ ΟΔΕ ΠΕΠΛΟΣ ΕΛΙ Δ' ΑΝΕΘΗΚΕΝ ΑΘΗΝΑΙ ΠΑΤΡΙΔ' ΕΣ ΕΤΡΥΧΟΡΟΝ ΚΥΠΡΟΥ ΑΠΟ ΖΑΘΕΑΣ Accoding of memory in d'avismer 'Anne Παξίδ' is deuzoegy Kútops and La Fras. Р Lao-

Laodices peplum hoc, facrum ut foret illa Minervae, E Cypro celebrem transfulit in patriam.

Laodices Agapenoris, Arcadum regis, filia peplum ita inferiptum Tegean misit.

LXIV.

In Praenestinae Fortunae templo. Ex Aldi Orthogr. pag. 6.

- I. TV.QVAE.TARPEIO.COLERIS.VICINA.TONANTI VOTORVM.VINDEX.SEMPER.FORTVNA.MEORVM ACCIPE QVAE.PIETAS.PONIT².TIBI.DONA.MERENTI
- 2. EFFIGIEM . NOSTRI . CONSERVATVRA ^b . PARENTIS CVIVS . NE . TACEAT . MEMORANDVM LITTERA . NOMEN
- 3. CAESIVS HIC. IDEMQVE. TITVS. PRIMVSQVE. VOCATVR
- 4. QVI. LARGAE. CERERIS. MESSES ^c. FRVCTVSQVE. RENATOS DIGERIT. IN. PRETIVM. CVI. CONSTAT. FAMA. FIDESQVE ET. QVI. DIVITIAS. VINCIT ^d. PVDOR. IRE. PER. ILLOS ^c CONSVETVS. PORTVS. CVRA. STVDIOQVE. LABORIS LITORA ^f. QVI. PRESTANT ^g. FESSIS. TVTISSIMA. NAVTIS
- 5. NOTVS.IN.VRBE.SACRA.NOTVS.QVOQVE.FINIBVS.ILLIS. QVOS.VMBER.SVLCARE.SOLET.QVOS.TVSCVS.ARATOR OMNIBVS.HIC.ANNIS.VOTORVM.MORE.SVORVM CENTENAS.ADICIT.NVMERO.CRESCENTE.CORONAS
- 6. FORTVNAE. SIMVLACRA. COLENS. ET. APOLLINIS. ARAS
- 7. ^b AEGERIVMOVE. IOVEM. QVORVM. CONSENTIT. IN.ILLO MAIESTAS. LONGAE. PROMITTENS. TEMPORA. VITAE. ACCIPE. POSTERITAS. QVOD. PER⁻¹. TVA. SECVLA. NARRES TAVRINVS. CARI. IVSSVS. PIETATE. PARENTIS.
- 8. HOC POSVIT. DONVM.QVOD.NEC. SENTENTIA. MORTIS VINCERE.NEC.POTVLT^k.FATORVM.SVMMA.POTESTAS SED.POPVLI.SALVO.SEMPER.RVMORE MANEBIT

a Smet. DONAT. Pigb. POSVIT. b Boiß. CONSERVA. DIVA. c Boiß. MESSIS. d Boiß. & Pitb. NECTIT. c Pitb. ALTOS. f Smet. LITTORA g Grut. PRAESTANT. Boiß. PRAESTAT. h Boiß. & Scalig. ad Catal ARCANVMQVE. i Smet. POST. Boiß. SAECVLA. k Smet. & Grut. POTERIT.

1. For-

114

Fortunae Praenestinae tanta olim celebritas, ut ejus 1. templum lithostrotis straverit L. Sylla, licet ea civitate nulla ipfi infeftior fuerit, nulli ipfe acerbior : Plin. H. N. XXVI. 25. Tiberius Praenestinarum sortium majestate territus incoepto destitit, quum vicina urbi oracula disjicere conaretur, Svet. Tib. 63. In nummis stolata est mulier navis gubernaculum dextra tenens, cornucopiae laeva, cujus rei cau. fam Lactantius refert Divin. Inst. III. Adstant interdum ejus lateribus sol, & luna, quod Fortuna secundum Chaldaeos astrorum dispositio haberetur, Macrob. Sat. I. 16. Voss. de Idol. II. 43. Simulacrum ejus aureum imperatorum in cubiculo adfervatum Severus geminare statuerat, sed morte urgente imperavit, ut alternis diebus utriusque in filii cubiculo poneretur. Constantini M. fymbolum apud Laevinum Hul. fium est ejusmodi imperatorem esse fortynae est, & quidem primigeniae opinor, ad quam noster hic lapis spectat, in quo Fortuna dicitur VICINA TONANTI, quia in ascensu capitolii Jovi Tonanti templum Augustus condidit non longe a sacello Fortunae Primigeniae, ubi nunc sontes puniuntur. Nec rejiciendam opinionem reor Cl. Abb. Andreae Adami, qui lib. 1. Hist. Vulsin. Fortunam primigeniam non distinguit a Pallade, cujus fimulacrum in templo Jovis O. M. co. lebatur in rupe Tarpeja, ubi clavus annorum index infinge. batur, sicut Vulsinii in templo Nortiae, quam idem Auctor argumentatur eandem fuisse ac Fortunam & Minervam. Nam Plato ab Aegyptiis didicit, genitam a Deo Mentem, feu Verbum, cui apud gentes inditum Minervae nomen, quam poetae finxerunt absque matre ab Jove genitam. Huic enim Deae, utpote Jovis filiae, tum rerum moderatio, tum bonorum malorumque origo ab ethnicis tribuebatur, & veluti rerum praeses, Minerva, tanquam malorum bonorumque caufa, Fortuna appellabatur. At enim caeca Fortuna fingitur: quid ergo prudentiae cum caecitate? nunquam temeritas, inquit Cicero pro M. Marc., cum sapientia commiscetur, nec ad confilium casus admittitur. Athenacus vero Metamorph. II. auctor

P 2

auctor est, Fortunam non modo non esse caecam, sed pervidentem omnia, & ita quidem, ut ceteros etiam Deos illuminet luce sua. Cur igitur plerunque caeca? quia nimirum ethnici cur jaceret interdum virtus, improbitas triumpharet, ignorabant causas, quarum bene multas videre licet apud Chryfostomum Hom. IX. X. XIV. XXIV. in Matth. & Hom. de Resurr. De Fortuna vid. Cl. Senat. Bonarrot de Num. major. mod. ad Num. XI.

2. Sui & aliorum facrare effigies mos antiquissimus : nam Romulus ex manubiis Vulcano dedicasse fertur quadrigas aureas, primumque sui imaginem, *Dionys. Halic. II.*, de quo ritu alibi fermo erit.

3. De Caesia gente clarissima a caesio colore dicta confule Panvinium, Ursinum, & Jo. Fontejum.

4. Coloniae hic scilicet alicujus aut municipii aedilis suit: fiquidem annonae pretium proponere aedilium erat, Juvenal: Sat. X. 101.

Et de mensura jus dicere, vasa minora Frangere pannosus vacuis aedilis Ulubris.

Cibariis quoque & cupediis praeerant, Plaut. in Rud.

Neptunus ista solet, quamvis fastidiosus

Aedilis est, siguae improbae sunt merces, jactat omnes.

5. Urbs *facra* pro Roma dicitur, ubi omne facrum decernebatur, omnifque fuperstitionis compendium erat, facra via, facri libri, Divorum, Divarumque apotheosis.

6. Sicut in luco Eryeino colebatur Aegeria Nympha, cum qua Numa fibi arcana effe colloquia fimulavit, Liv. F. 19., fic Jupiter forte nuncupatus AEGERIVS, quod in filvis ac receffibus coleretur, adeoque Aegerium eundem ac Arcanum five Arkanum fuisse reor ita dictum a celato ejus ortu pariter ac puerili educatione Fabrett. Ant. Inscr. V. n. 325. & Don. Inscr. XLI., quam Pausanias in Messenicis scribit tot fibi populos vindicasse, ut longum esset ac perdifficile fingulos enumerare.

LXV.

CLASSIS I.

LXV.

Romae. Fabrett. Ant. Infer. p. 742. R. FESTVS V. C. DE SE AD DEAM NORTIAM J. FESTVS MVSONI & SVBOLES PROLESQUE AVIENI VNDE TVI LATICES TRAXERVNT CAESIA NOMEN 2. NOETIA TE VENEROR LARE CRETVS VVLSINIENSI ROMAM HABITANS GEMINO. PROCONSVLIS AVCTVS HONORE CARMINA MVLTA SERENS VITAM INSONS INTEGER AEVVM CONIVGIO LAETVS PLACIDAE ^a NVMEROQUE FREQUENTI NATORVM EXVLTANS VIVAX ET SPIRITVS OLLIS CETERA ^b COMPOSITA FATORVM LEGE ^c TRAHANTVR SANCTO PATRI FILIVS PLACIDVS IBIS IN OPTATAS SEDES NAM IVPITER AETHRAM PANDIT FESTE TIBI CANDIDVS VT VENIAS IAMQVE VENIS TENDIT DEXTRAS CHORVS INDE DEORVM

ET TOTO TIBI IAM PLAVDITVR ECCE POLO

a Spon. AVRAQUE b Idem GOMPOSTA c Idem TRAHUNTUR 1. Tres Festi IV. Ecclesiae seculo floruerunt, & apud Grut. CDLXIV. 7. R. Festus Proconf. Graeciae enunciatur, quocum an sit idem hic noster dubitat Sponius Miscell. p. 99affirmat loc. cit. Fabrettus; in re incerta mallem nimis esse timidus, quam parum prudens, nist & Dissert. VIII. in sin. id affirmaret in Fastis Atticis P. Eduardus Corsinus nunquam in meo Ordine non celebrandus. Ceterum hic R. Festus Avienus, Arateorum interpres, poeticae artis studio Theodosii junioris, Marcianique Caesaris aetate floruit. Vulsiniensis quoque fuit Festus Mussionius philosophus Stoicus Apollonii Tyanei familiaris propter loquendi licentiam a Nerone sublatus.

2. Vulfinienfem hanc Deam, Nurfciam, Nyrtiam, Nur. fiam, Nurtiam, Northiam, Narfiam, Norfiam apud gravif. fimos: auctores appellatam invenies; quodque magis mirere, Silvestrius ad Juvenal. Sat. X. 74. ex Tertulliano haec citat Vulfinienfium Nurfia..... Sutrinorum Norfia Apolog. 23. Gorius autem in eodem Tertulliano legit Volfinienfium Norfia. ά.

sia, Sutrinorum Hostia Mus. Etr. Tom. II. Ex tot scriptoribus iisdemque gravissimis, quis rem acu tangat, tute vide. ris. Ego quidem neminem criminor, fed cum Sponio n. LX. p. 99. reor eandem fuisse Deam sive Nursiam, sive Nortiam. Quid enim populare magis, quam pro varietate regionum varia ejusdem nominis pronunciatio ? At acutistimo ingeniovir Hagenbuchius in Epist. Epigr. p. 127. Nursiam & Nortiam distingui jubet, & hanc Sutrinorum putat, illam Vulsinienfium fuisse Deam, poetam hunc autem nostrum Nortiam coluisse, quia non admodum distent Sutrium, & Vulsinium. Acute quidem, credibiliter etiam, nisi huic interpretationi obesset Livius; nam lib. VII. 2. vvlsinis, inquit, quoque clavos, indices numeri annorum, fixos in templo NORTIAE Etruscae Deae comparere diligens talium monumentorum au-Etor Cintius affirmat. Si Cintium ac Livium Tertulliano hoc quidem eruditionis genere anteponas, sublata jam omnis dubitatio est; secus enim clavi annorum indices non Vulsinio, ut historia praedicat, sed Sutrio in urbem delati funt. Adde praeterea lapidem Vulsiniensem ejusdem Deae in templo repertum, in quo palam dicitur DEAE NORTIAE Hill. Vullin. lib. IV. p. 154. Proconfularis quoque hic lapis nullam Sutrii mentionem facit, sed Vulsinii, cui Nortia praesuit, sive Nurtia, quare Satiricus de Sejano Sat. X. 74.

idem populus fi Nurtia Thufco Favisset, si oppressu foret secura senestus Principis, bac ipsa Sejanum diceret bora Augv^r.m.

Haec enim Dea erat, ut supra commemoravi, eadem omnino, ac Fortuna, cujus signum in Museo Etrusco Vol. II. Cl. I. p. 16. 17., puellum tenet fasciis involutum : siquidem Fortunae in ulnis dabatur nunc infans Plutus divitiarum Deus, nunc puer Jupiter dictus Arcanus ob celatum ejus ortum, Cic. II. de Divin Capell. de Nupt. Philolog IX., Bonarrott. Mus. Carpin p. 227., Fabrett Infer. V. At si Fortuna, & Minerva unum erat idolum, qui potuit filia patrem vix genitum

118

tum fovere ulnis, & ejus ortum celare ? mysterium fortasse Aegyptium hic quoque latet ex Hebraeorum fontibus derivatum. Mentem aut Verbum a Deo genitum Minervam dixere gentes, sive Fortunam : an haec dum Jovem puellum sustent, Verbum hoc velamento notat, quod caro factum debebat humanitatem regere, seu potius, uti ajunt Theologi, terminare ? videlicet omnis superstitionis auctor, sicut cetera, altissimum hoc etiam mysterium contaminare ausus est.

L X V I.

Αrtemisii, Dianae. *Plutarch.in Themist.p.* 116. ΠΑΝΤΟΔΑΠΩΝ ΑΝΔΡΩΝ ΓΕΝΕΑΣ ΑΣΙΗΣ ΑΠΟ ΧΩΡΑΣ ΠΑΙΔΕΣ ΑΘΗΝΑΙΩΝ ΤΩΙ ΔΕ ΠΟΤ ΕΝ ΠΕΛΑΓΕΙ ΝΑΥΜΑΧΙΗΙ ΔΑΜΑΣΑΝΤΕΣ ΕΠΕΙ ΣΤΡΑΤΟΣ ΩΛΕΤΟ ΜΗΔΩΝ

ΣΗΜΑΤΑ ΤΑΥΤ' ΕΘΕΣΑΝ ΠΑΡΘΕΝΩΙ ΑΡΤΕΜΙΔΙ

Παν Cola πων ανδρων χυτας Ασίης από χώεας

Παίδις Αθηναίων το δέποτ έν πελάγκ

Ναυμαχίη δαμώσαιτος, έπει σρατός ώλετο Μήδων,

Σήματα ταῦτ ἔθεσαν σαρθένο Αρτέμιδ.

Diversas Asiae gentes certamine quondam

Navali hoc fudit ventifono in pelago

Victor Cecropidum populus, Medifque peremtis, Dictynna, baec pofuit clara tropaea tibi.

Ad Artemisium Euboeae litus navali re duce Themistocle bene gesta erectae sunt ad fanum Dianae. Orientalis cognomine candido e lapide pilae duae, in quarum una erant incisa haec carmina. Lapidem Plutarchus refert suisse ejusmodi, ut, si confricaretur, odorem ederet, & colorem croceum repraesentaret.

LXVII.

In Transilvania ad Waradinum in Thermis. Grut. XXXIX. 8.

- Dat. tibi. MARMOREO. CAESAM. DE. MONTE. DIANAM REGINA. VNDARVM. NYMPHA. DECVS. NEMO/UM
   VOTO. DAMNASTI. PERFECTA. QVEM. PRECE. BASSVS MOENI. TE. PROPTER. MOENIA. GERMISARAE
  - 1. Cupetus in Harpoer. p. 233. fupplet lap cujus hic fen-

fus :

C20

ŧ.

fus: Bassus, quem prece perfecta damnasti voto, tibi, Nympha Regina undarum, dat dedicat Dianam, ejus videlicet simulacrum. In fine legendum MOENITAE, seu munitae.

L X V I I I.

In fano Latonae. Plutarch. de Herodoti malign. p. 870. TATT' ANO $\Delta T \Sigma MENE \Omega N MHA \Omega N NATTAI <math>\Delta IO \Delta \Omega PO T$

οπα' ανέθεντο λατοί μναμάτα νατμαχίης

Ιαῦτ' ἀπο δυσμθμέων Μήδων ναῦται Διοδώξε

Ond' a'viθuvro Λατοΐ, μνάματα ναυμαχίης. Arma haec Latonae, pagnae monumenta marinae Dedicat, a Medis haec Diodorus habet.

1. Diodorus hic Corinthius Herodotum tacere jubet, Corinthiis in bello Perfico proditionis maculam inurentem, a qua & Thucidides, & Plutarchus, & Diodorus omnino abhorrent: non modo enim Corinthus ipfa, totius Graeciae lumen, post Athenas, & Spartam in donariis nomen infcripsit sum, virtutis & fidei argumentum, sed huic etiam Diodoro uni de trierarchis licuit in fano Latonae donarium reponere honorifice infcriptum.

LXIX.

Hifpelli . Murat. T. I. Cl. I. p. LIV. 4.

MVNERE.TE.HOC.DONO.LATONIA.SANCTA.VIRAGO 2. CORNIGERAM.CEPEI.VIRTVTE.ET.LAVDE.POTITVS

EXVVIEISQUE . EIVS . TE . IPSAM . TEMPLVMQVE . DECORO

1. Hic, cujus nomen reticetur, cervam occidisse videtur, ejusdemque cornua in templo Minervae dedicavisse. Quem Minervae singularis hic lapis, eundem Dianae honorem fuisse a venatoribus habitum passim scriptores memorant. Nam cervorum cornua, aprinos dentes & capita, partemque praedae Dianae offerri olim solitam testantur Virgilius Ecl. VII & Aen. IX. Symmachus V. epist. 66. Claudianus IV. Honor. Conful. Agathocles Syracusarum tyrannus Dianae non partem, sed totum cervum in venatione stratum dedicavit, cujus monili inscriptum erat $\Delta IOMH\DeltaH\Sigma$ APTEMIAI. Mythici originem hujusce ritus ad Nympham referunt, quae inter

CLASSIS I.

inter venationem si ferae vim insectantis evasisset, Dianae facellum vovit, & voti rea extruxit, Plutarch. III. Symp. Venatorum dona explicat Leonides Alexandrinus in *lib. Epigram. c. XIII.* fuere scilicet pharetra, arcus, fagittae, retia, venabula. Vid. Philipp. Thomas. de Don. Vet. XXXI.

L X X.

Mufis. Plutarch. de Liber. educand. p. 14. ΕΥΡΥΔΙΚΗ ΙΕΡΑΠΟΛΙΗΤΙΣ ΤΟΝΔ' ΑΝΕΘΗΚΕ ΜΟΥΣΑΙΣ ΕΥΙΣΤΟΝ ΨΥΧΗΙ ΕΛΟΥΣΑ ΠΟΘΟΝ ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΓΑΡ ΜΝΗΜΕΙΑ ΛΟΓΩΝ ΜΗΤΗΡ ΓΕΓΑΥΙΑ ΠΑΙΔΩΝ ΗΒΩΝΙΩΝ ΕΞΕΠΟΝΗΣΕ ΜΑΘΕΙΝ Εὐρυδίκη Ιεφαπολιήπης τόνδ' ἀνέθπως Μέσαις, Εὐιςον ψυχῆ ἐλῶσα πόθον. Γεάμματα 38 μεημεία λό3ων, μήτης γεγαζία Παίδων ήβώντων, ὅξεπόνησε μαθείν. Ita vertit Xylander. Euridice Muss, Hierapolietis amorem, Pectore quem fovit, testificata dicat

Sermonum monumenta: parens aetatis adultae Gnatos, quas didicit, litterulas docuit.

De hac Euridice vide Differtationem num. XXVIII. Mufae olim floribus, palma, pennis verficoloribus coronatae ob victas firenas & Pieri filias in picas conversas. Per. vetusta Romae Musarum signa pennam in vertice praeferen. tia Lilius Gyraldus vidit Syntagm. Deor. VII. Vide frontem Epistolae Dedicatoriae ad Inscr. Donian. pag. IV. alatae occurrunt Musae in opere hefastylo sarcophagi ad denotandam nempe mentis agitationem. Troezenii rem divinam faciebant Musis & Somno affirmantes iis amicifimum hunc esse dicta est a service de causa nox olim Euphrones dicta est, quasi prudentiae parens? Plutarch. Sympof. VII. 2 1X. Lucus itemque pagus Camoenarum Romae olim celeberrimus extitiffe fertur, ubi S. Urbani Ecclesia spoliis templi Martis ornata, Vid. Cl. Montfauc. in Diar. Ital. XI. Ad Mufarum gloriam Thessalonicae inventum hunchabe lapidem ex Mu-Q ralor.

rator. T. I. Cl. II. p. cxx1. 4., sed extra ordinem, quia de ejus antiquitate merito est dubitandum; nam Hesiodum, qui victor Homeri hic dicitur, Vellejus *lib. I.* 7. posteriorem Homero 100. annis, alii apud Gellium III. 11. & XVII. 21. majorem Homero, nonnulli aequalem fuisse tradunt.

HEIODOE MOTEAIE EAIKONEEI THN D'ANEOHKA TMNO NIKHE EN XAAKIDI OEION OMHPON Vicit ut Hesiodus divinum in Chalcide Homerum Hunc Helicone satis tripodem dat habere Camoenis.

LXXI.

Grut. ibid. 9. Uticae valgo Usetz.

1. SEX . POMPEIVS . I. COGNOMINE . PANDVS.

QUOIVS ET. HOC. ABAVIS. CONTIGIT. ESSE. SOLVM for 2. AEDICULAM. HANC. NYMPHIS POSVIT. QUIA. SAEPIVS. VSSVS. HOC. SVM. FONTE. SENEX. TAM. BENE. QVAM. IVVENIS

1. Sexti Pomp. multi fuerunt, duo clarissimi, alter Magni filius, alter Conful cum L. Cornificio A. V. 719. Pandus i. e. incurvus, ideo Ovidius Metam. V. 287.

Ofque meum pando sensi occallescere rostra.

2. Ubi loca Nymphis facra, filentium indicebatur, duobus id lapidibus confirmantibus, quorum alterum Smetius, Gruterus alterum inter fpurios numerant : ego utrumque, utpote perelegantem, veluti mantiffam trado.

NYMPHIS.LOCI.BIBE.LAVA.TACE HVIVS.NYMPHA.EOCI.SACRI.CVSTODIA.FONTIS

DORMIO . DVM . BLANDAE . SENTIO . MVRMVR . AQVAB

PARCE MEVM. QVISQVIS. TANGIS. CAVA. MARMORA. SOMNVM RVMPERE. SIVE. BIBAS SIVE. LAVERE. TACE

L X X I I. Romae. Grut. p. XCIII. 11.

1.

CAVILE . FECIT

CONTVCCIVS b. BLANDAS . PER . A.

VNDIS . CEANEIS . DONVM . PLA

QVAS . ARAM . VENERANDAM

HINC . ORITVR . PERGITQUE . FLV

ENS , DEINDE , OCCIDET . IN . SE

a. Ipaj

2. IPAI^A. MOK. VIRIDIS . RENOVAN TIBVS . INCLYTA^c . NYMPHIS NVMINE^f . FONTIGERO . GRATES EX . VNDIQVE . SOLVENS . SOSPES . CVM . COMITES . PRAE STAT . RENOVANTE . LIQVORE

SIAI . RENOVANIE . LIQUAE

- a Pith. PLACABILE b Pigh. CONTURCIUS Pith. GORDUCIUS
- c Almelov. OCCIDIT d Pigb. RIPAI Almelov. PIPAS

 Almelov. INCLITA f Idem NVMINA. Undis Cyaneis donum placabile fecit Contuccius blandas per aquas aram venerandam. Hinc oritur pergitque fluens, deinde occidet in fe; Ripai mox viridis renovantibus inclyta Nymphis Numine fontigero, grates ex andique folvens Sofpes quum comites praestat renovante liquore.

1. De Nympha Cyane Ovidius Metam. V. & IX. Cognita Cyaneae praestanti corpore Nympha.

Nymphis facella dicata, Virgilius annuit Eclog. V. Haec tibi femper erunt, & quum folemnia vota Reddemus Nymphis, & quum lustrabimus agros.

S. Hieronymus dolet, ethnicorum errorem omnes provincias occupavisse, & ubique ad capita fontium, & lucos amoenis simos hostias immolatas VII. in Jerem.

2. Fortaffe hic sensus: Nymphis, numine fontigero, mox renovantibus inclyta ripai i. e. ripae viridis, sicut legimus amoena viarum, & opaca locorum. Si erro, scias velim, me Davum esse, non Oedipum, cujus consilio est opus in explicanda hujusce lapidis conclusione.

L X X I I I. Romae in Villa Justiniana. Montfaucon. Diar. Ital. p. 153. L. AEGERIA EST QUAE PRAEBET AQUAS

DEA GRATA CAMOENIS-ILLA NVMAE

CONIVNX CONSILIVMQVE FVIT

1. Haec Ovidii carmina Montfauconius infculpta fuisse putat ad Aegeriae fontem, quem Flaminius Vacca extitisse

Q_2

pu-

124 DEOR. ET DEAR. INSCR.

putat, ubi locus est, qui utpote ad Cafarellos pertinens, dicitur la Cafarella, extra portam Latinam non procul ab Aqua SanEta, ea scilicet, quam Rusus, & Victor Lacum San-Etum & Salutarem dicunt, vid. Montfauc. cap. XI. loc. cit.

> L X X I V. Ex Muf. Veronenf. pag. LXIII. L. $\Lambda A M \Pi A \Delta A$ N E I K H C A C $C T N E \Phi H$ fc B O I C T H N ΔA N C O H K A E T $T T X I \Delta H C$ $\Pi A I C \Omega N E T$ $T T X I \Delta O T$ $A \Theta M O N E T C$

Hoc diffichon fic reformatur in Grut. notis p. CCCVIIL

Λαμπάδα νακήσας σωὶ ἐφήβοις τη δ' ἀνεθπης Σωυτυχίδης Πάνθων Εὐτυχίδε 'Αθμονόζς. Sic emendat Cl. March. Maffejus loc. cit. Λαμπάδα νικήσας σωὶ ἐξήβοις τήνδ' ἀνέθπης Εὐτυχίδης παῆς ῶν Εὐτυχίδε 'Αθμονόζς.

Idem latine vertit.

Lampada cum fociis victor dicat Eutichides banc, Pago Athmonenfis, filius Eutichidis.

In Grut. pag. CCCXVII. 3. & in marm. Oxonienfibus pag. 85. hoc difticho Graeca inferiptio clauditur cum dono in templo apposita ab adolescentibus, qui fimul gymnasium frequentabant ducenti & duo, quorum donarium ad Deos studio. rum praesides finem dabit huic classi pariter, ac tacite, ut spero, adolescentiam philologiae deditam excitabit ad pietatem in Deum veram, fine qua inanis & omnis labor & litterarum studia futura funt, quare juventus optima perdiscat velim de probitate viro litterato necessaria elegantissimam orationem in To. mo II. nuper editam a P. Paulino, cujus ob eloquentiam, & Institutiones Analyticas noster Ordo universus ubique lucet. S Y-

SYNOPSIS.

Onnulli Ritus funebres Augustorum Augustarumque proprii recensentur. II. Vestium, odorum, munerum ac reliqui apparatus impensa in Caesarum, regumque exequiis quanta fuerit, ex Vespassani, Poppoeae, Ditizelis funeribus conjicitur. III. Caesa-

res procul ab urbe extincti quo municipiorum & coloniarum luctu, qua militum, equitum, senatorum omniumque ordinum concursu & pompa Romam transveberentur, breviter enuntiatur. IV. Quanta in tyrannorum interitu privata ac publica gratulatio? V. Militum dolor non raro in morte Caefarum vehementisfimus, aliquando etiam farori par . VI. Imperandi cupiditas in simulando di simulandoque nequisima saepe honorifice Sepelivit, quos imperio pariter ac vita orbavit. VII. Qualia Principum seputera? VIII. Quot inibi divitiae absconditae? IX. Apotheosin, nis privilegio intercedente, semper exequiae antecedebant . X. Apotheoseos antiquitas, O quandiu Romae in usu fuerit, declaratur. XI. Indicendae consecrationis jus olim penes Senatum fuit, deinde Augustos, decreto Senatus, & consensu populi accedente; aliquando banc sibi auctoritatem milites usurparunt. XII. De pompa consecrationis, cujus exemplum desumitur a Pertinacis apotheoss. XIII. Pyrae varietas in nummis ostenditur; & consecratio instar triumphi delineata in arcu Titi. XIV. Divorum praenomen non nisi post mortem Augustis inditum: Angelonii, & Zamosii contraria opinio refellitur. XV. Solemnis Augustorum apo-

apotheosis ex Deorum parergis, ac Dei nomine non est arguenda. XVI. Idem evincitur quoad-Augustas. XVII. Augustorum Augustarumque apotheosis triplici typo expressa cernitur, Aquila, Rogo, Ara ignita cum epigrapbe CONSECRATIO. Loco Aquilae interdum Pegasus, Anser, Genius, vel plures Genii animam in caelum vebunt. XVIII. Unde accepta, & quid fibi velint baec confecrationis symbola? XIX. Alia Augustorum post apotheofin nota, sed inconstans admodum & incerta, est caput nunc radiatum, nunc nudum penitus, nunc velatum. XX. Propria D. Augustarum nota est caput velatum & pavo. XXI. Divus ac Diva idem prorfus ac Deus & Dea: contra quorundam opinionem negatur, Augustos & Augustas, dum adbuc viverent, Deos quidem, aut Deas audivisse, secus post apotheosin, sed tantum Divos, aut Divas. XXII. Nonnulla de Divorum Divarumque cultu ; eorum numismata & simulacra quanto in bonore babita? XXIII. Diversi Augustorum Auguftarumque divini bonores enumerantur. XXIV. Caesarum templa, statuae, & aliquando Drachmae Asyli loco post Julii caedem extiterunt.

DIS-

DISSERTATIO II. De Augustorum Funere & Apotheofi.

MARCHIONI

JOANNI PETRO LOCATELLIO

A Cubiculo sanctiore Beatisfimi Domini Nostri BENEDICTI XIV.

N IVERSA jam in Italia, nedum in urbe terrarum domina, spectata satis ac perillustris Academia est, quae, Marchio amplissime, domi tuae dochissimorum frequentia hominum celebratur, cujus quidem commemoratio ita cum tuis laudibus conjun-

cta est & cohaeret, ut de ingeniis judicare quicunque possunt, & possunt aetate hac nostra profecto plurimi, eorum nemini in mentem veniat, honores in te congestos non approbare; quin etiam multo pluribus ac splendidioribus te dignissimum quisque sentiat, & sponte ac propalam fateatur. Quanquam vero ad ampla decora, quae excellenter ornas virtute tua, dignitatis & amplitudinis accessionem vix ego quidem fieri posse video. Nam Quirinorum Academia, quam, si fama consideretur, cum celeberrimis comparandam, si nobilitas, ornatissimam esse maximeque spectabilem nemo ignorat, quum sibi optime consultum vellet, te Aedilem confensu unanimi declaravit. Cortoners queque Academia totius anti-

antiquitatis vindex, neque Etruriae duntaxat, aut Italiae finibus, sed iisdem, quibus litteraria respublica, terminis circumscripta, quanquam una omnium severissima in magistratibus deferendis, tamen paucis abhinc annis defignando de Lucumone folicita tibi & absenti & nihil minus pro tua modestia id cogitanti hanc laudem detulit; quae-quanti facienda sit, & aliorum exempla ostendunt, & illius in primis, qui talem ac tantam personam in praesens suftinet Eminentiss. Cardinalis Corfinus jure Princeps inter optimos omni laude commendatiffimus. Perhonorificam vero Musei Capitolini custodiam tibi uni commissam esse, ne hoc quidem colloco in laude tua. Illud verae aç solidae tibi gloriae tribuendum est, quod hane vigilantiae, vel potius eruditioni tuae curam commiserit BENEDICTUS XIV. Pontifex ca sapientia praeditus, cui vix multis seculis elaboret solertia parem. Hoc enimvero est grande decus, haec magna laus. Sapiens nimirum Princeps sapientibus delectatur. Quod si propterea quis miretur, dissertationem hanc meam de poltumis Augustorum Augustarumque honoribus prodire in lucem tuo nomine infignitam, is mirari defierit, quum hujus confilii mei causam animadverterit. Neque enim aut tua me humanitas huc adduxit, aut tolerantia, qua totum hoc opusculum, licet occupatissimus perlegisti, judicio etiam tuo benignissime comprobasti. Gravis erat utraque sane causa, sed non ejusmodi, cur ab omni vacarem audaciae nota: nisi forte si quis putaret, Ciceroni me morem gerere affirmanti, ingenui esse animi, cui multum debeas, eidem plurimum debere velle. At nihil horum apud me tanti fuit, ut huc adducerer. Quidnam igitur? attendere parumper, obsecro, ne graveris. Opella hac

hac mea tu probe nosti Audiosis adolescentibus gratificari me utcunque cupere, issque potissimum, qui in collegio Nazareno versantur, cujus perhonorificum tute es decus & ornamentum. In hoc enim collegio a primis · annis poetarum, hiltoricorum, rhetorum lectionem cum philosophiae ac mathematicae studiis conjunxilti, utramque praeterea laudem, quod caput est, ca morum commendatione condecorasti, ut jucundissimam tui memoriam reliqueris & ingenii & probitatis. Prima haec virtutis lumina ad tanti splendoris amplitudinem evasisie quicunque intelligent nobilissimi Adolescentes, ii profeto ad verum decus quibusdam veluti facibus excitabun-. tur. Delectat enim & auget animos, ut majorum, fic sodalium fama & exemplum, cujus aspectus maximum & studiorum incitamentum est & laborum. Hunc porro fructum, qui te intime norunt, si jure existimant sibi jucundissimum fore, jam me nemo, opinor, audaciae insimulabit. At sentiat per me licet arbitrio quisque suo. Tua me bono animo esse jubet humanitas singularis, non tam in me quidem, quam meum in Ordinem universum, cujus & inflitutum aperte probas, & Auctorem religiofiffime veneraris. Sed non te pluribus interpellabo: jam eos, ad quos praesertim hoc opus pertinet, sermo compellat meus: nam monitos hoc unum volo, instituti ut recordentur mei, si altera haec dissertatio secundae classi non ad amussim respondeat. Siquidem alteram quae classem ornant poeticae inscriptiones, acque specant ad Caesares, ac ad Reges, non ita haec differtatio. Nec mihi quisquam id vitio vertet, dum illud teneat, quod ab initio dixi, propositam mihi esle veterum praesertim Romanorum eruditionem, obiter vero Grae-

R

CO-

corum pariter & barbarorum. Sic ergo persequar postumos Augustorum Augustarumque honores, ut ubi occafio adsit, de Regibus non conticescam; curabo scilicet, ut si minus salva eruditio, certe sit salva sides.

Deos excipiunt Divi, quorum uterque grex fuit I. in Urbe plurimus, quibusque debebant alterum, iis alterum Romani obtulerant, soliti propterea dicere: Deos reliquos accepimus, Caesares & dedimus. Id cnim adulatio Romae fecit, ut haud semel, quorum Principum fuerat optata mors, celebraretur eorum funus communi lu-&u, & memoria instituto civitatis publico consecraretur. Nemo Reipub. memor ac libertatis non odio exarfit in Julium Caefarem: nihilominus solemni indicto funere elatus est, extructus rogus in campo Martio, pro rostris. aurata aedes collocata, intraque lectus eburneus auro & purpura stratus, & ad caput tropaeum, in quo fuerat occifus. Donis ad rogum ferendis quum unius viae spatium impar effet, populo, diversis ut itineribus in campum descenderet, imperatum : quanquam postea de loco, ubi cremandus effet, contentione orta, succensus est funere tumultuario, ac circumstantium turba cum subseliis tribunalia, & quicquid ad donum aderat in flammam congeffit 5 tibicines ac scenici artifices vestem, quam ex inftrumento triumphorum in praesentem usum induerant, detractam sibi discissamque dedere ignibus : matronae quoque ornamenta sua & liberorum bullas ac praetextas conjecere in flammam, nedum arma ipli fua milites veterani . In fummo luctu multitudo exterarum gentium circulatim suo quoque more lamentata est, ac Judaei projectis in adulationem moribus bustum continuis notibus frequentarunt.

• Vol. Max. in Prolog.

tarunt. M. Antonius statuam in rostris * cum epigraphe PARENTI OPTIME MERITO: plebs in foro e lapide Numidico columnam statuit inscripsitque PARENTI PATRIAE, diuque ibidem facrificare, vota fuscipere controversias etiam aliquas interposito per Caesarem jurejurando distrahere seu componere perseveravit: decretum denique, ut curia, ubi caedes facta, obstrueretur, iduíque martii PARRICIDIUM nominarentur, ac ne unquam eo die Senatus haberetur. Si haec Julio data funt, profecto non fine causa inferioris aevi scriptores Augustorum funera non publica, non censoria, sed triumphalia & regia nuncuparunt, quorum ordinem non est hujus loci ac temporis declarare : huic enim pompae multa cum Nobilium funere communia funt, de quo prolixe agitur in sequenti dissertatione. Nonnulla hic tantum commemorantur, quae spectant unice ad Auguftos, eorumque liberos uxoresque. Justitium stante Repub. tantum in luctu publico usitatum defuncto vita imperatore sponte sumi, vel a magistratibus indici solitum enarrat Tacitus^s in Germanici morte, quae vix audita tanto multitudinem dolore affecit, ut ante edictum magistratuum, ante S.C. sunto justitio desererentur fora, clauderentur domus, passim silentia & gemitus, nibil compositum in ostentationem. Confules vulgari sede utebantur, & vestitu obsoleto: inquit enim poeta:

. . . latuit plebejo tectus amictu

Omnis bonos: nullos comitata est purpura fasces? Quaecunque animi recreatio ac laeta officia diligentissime a vitabantur, ac mortua Drusilla rissile, lavisle, coe-

R 2

a Cic. E ift. Fam. XII. 3. b Annal. I. c Lucan. II. d Ibid.

nafle

nasse cum parentibus, conjugibus, liberisve capitale ^a fuit, ac Juvenalis in morte Caesarum nec socum instrucre ^b licuisse tacite innuit, ubi de incendio agit.

Tunc gemimus casus urbis, tunc odimus ignem. Siquidem gliscente in dies magis adulatione, aut urgente metu, semper sunt nova inventa, non modo anxie observata quaecunque fuerant a majoribus instituta. Ne longius evager, senatus inter alia complura censuit, Augufti funus triumphali porta ducendum, praecedente Vi-Aoria, quae erat in curia, canentibusque naeniam ' principum liberis utriusque sexus : jussit praeterea legum latarum titulos, victarumque ab eo gentium ^d vocabula anteferri. Alia si addideris, existimabis hanc sane pompam potius triumpho similem, quam exeguiis, qualem Druso ' datam affirmat Seneca, & Aurelius Victor Trajano, cujus cineres Romam relati, imagoque, ficut triumphantibus solet, superposita in urbemque invecta est senatu atque exercitu praceunte. Populus quoque laureatus excepit Severi liberos illius ossa in urbem ferentes, quam pompam Herodianus & refert fplendidiffimo cuiquo triumpho parem. Cum hac pompa propone tibi omnia censorii funeris ornamenta, captivos praesertim duces victosque reges, siqui Romae aderant, feretrum comitantes, jam si publicam urbis gratulationem in luctum vertas, non video, quid amplius ad triumphi splendorem majestatemque fuisse additum arbitrere. Quoad vietos duces pompam victoris funebrem prolequentes, nescio, aliundene id acceperint, an primi omnium Lacedaemones instituerint, a quibus Pausanias narrat inter cete-

2 Sveton. Calig. 24.

e Tacit. I. c. e In confolat. ad Mart. 3.

b Sat. III. 214. c Svet. Aug. 100.

f Lib. IV.

ceteras hanc impositam Messeniis poenam, ut viri pariter ac mulieres sumta veste pulla regum & optimatum funera prosequerentur, quare Tyrtaeus cecinit interprete Amasaeo:

Ipfi atque uxores dominos plorare coacti, Siquae borum e vita mors rapuisfet atrox.

II. Sicui fortasse cupido incesserit pervestigandi, quanta nummorum vis Augustorum in exequias profunderetur, hujus quidem rei conjecturam funera praebent duo, Vespasiani scilicet, & Poppoeae. Ille porro quoniam cupiditatis & avaritiae infamia nunquam caruit, ideo, quum efferretur, per ora vulgi traductus est. Favo scilicet Archimimus, qui personam ejus gerebat, atque, uti mos in funeribus erat, vivi facta & dicta imitabatur, interrogatis palam procuratoribus, quanti & funus constaret? ut audiit HS. centies, exclamanit centum fibi festertia darent, ac fe vel in Tiberim projicerent. In hujus ergo imperatoris exequias erogata vides quinquaginta supra ducenta millia philippeorum. De Poppoea quod dicam, vereor ne fabula videatur. Plinius ^d auctor est, Neronem principem novissimo illius die tantum concremavisse thuris, quantum periti rerum alleverant non ferre Arabiam annuo foetu. Tradit autem Herodotus · singula millia talentum thuris annua pensitasse Arabas Persarnm regibus. Nec vero Persis Arabas nisi decimas solvisie reor, quas frugum omnium regibus olim & Diis libatas ' non ignoramus. Itaque decem millia talentum thuris annuus fuit Arabiae foetus. Mihi quidem hoc loco Plinius videtur

* In Meffen. feu lib. IV.

- b Ad loc cit. pag 108.
- c Svet Vefp. 19.
- d H. N. XII. 18.

- e Plin. ibid. 17.
- f Cic. Verr.III. G. Victor de Orig Sen: Rom.

detur sublestae fidei, quum Tacitus scribat, Poppoeae corpus non igni fuisse abolitum, ut ille innuit, sed regum externorum confuctudine differtum odoribus, illatumque Juliorum tumulo. Externi Reges, quanto impendio suorum funera celebrarent, documento sit unus Nicomedes Bithyniae rex, qui 3 Ditizelem uxorem veste textili ex auro induit, qua conflata inventum est auri pondus librarum 113. At vero utcunque de Plinio fentias, nunquam, opinor, inficias ibis in eo funere impensam odorum fuisse maximam. Si Nero illius, quam crudelissime interfecerat, in exequiis tam prodigus fuit, non temere arbitrabor, ceteros Principes in conjugum funera odores & plurimos & pretiosifimos profudise. Odoribus adde vestes, diademata, monilia, armillas, zonas, fibulas argenteas, aureas gemmatasque, uno verbo, mundum muliebrem, ac recordare, quid mortuo Julio, recenti adhuc imperio factum sit, tum si minus comprehendere, conjicere plane poteris, quam magnifici ellent, aut potius prodigi Augustorum Augustarumque extremi honores.

III. Maximis hisce impendiis, fi Caesares procul ab urbe obirent, quidam veluti cumulus addebatur propter pompae splendorem, qua eorum cineres, vel cadavera Romam deferebantur. Augusti corpus decuriones municipiorum & coloniarum ^b a Nola Bovillas deportaverunt, a Bovillis equester ordo suscepti, ac urbi illatum, collocatumque in domus vestibulo post duplicem laudationem senatores in campum suis humeris detulerunt. Tiberius Romam a militibus deportatus, & publico ^e funere

a Vid.Vaill in Nicomed Num. ad bi b Svet. Aug. 100. ftor. Regum Ponti, Bofpb. & Bi- c Idem Tib 75. sbyn.

nere crematus est. Hadrianus Bajis in villa Ciceroniana quum deceffisset, ejus reliquiae in * urbem ab Antonino Pio pervectae sunt, & in hortis Domitiae sepulcro conditae. Severi corpus, vel cineres, ut aliis placet, in urnula aurea ^b e Britannia Romam magna provincialium reverentia delati, post funus amplissimum a gentilibus liberisque exhibitum, Antoninorum sepulcro illati sunt. Plura non ingeram de hoc ritu, quippe qui iterum commemorabitur, ubi honores viris bello illustribus post mortem haberi soliti explicabuntur. At quantacunque fuerit pompa funebris aliorum Caesarum, nullius in exequiis tantus enituit amor populi ac fenatus, quantus in Antonini Philosophi, quem nemo lugendum censuit, certis omnibus (o caecitatem deplorandam!) quod a Diis commodatus ad Deos rediisser, ideoque priusquam funus conderetur (quod nunquam antea factum fuerat, nec postea fuit) senatus populusque non divisis locis, fed in una sede propitium Deum dixit, & quasi parum. hoc fuisset, sacrilegus etiam judicatus est, qui ejus imaginem domi non haberet; quare Capitolinus ait adhuc aetate sua multas ejus statuas inter Deos Penates multis in domibus extitisfe. Diocletianus eundem, non ut ceteros inter numina, sed praecipua quadam religione coluit, consuetus hoc saepe d dicere, nec Platonem, si rediret ad vitam, talem futurum, qualis fuerat Marcus. Nec vero, quum aliis hunc Caefaribus antepono, ignorare me putes velim, quam ampla, quam magnifica pompa fuerit in funere Constantini Magni. Teneo equidem: fed quis audeat hujus gloriam cum illorum exequiis commi-

Spartian: in vit. lor Capitolin: in c Capitol. in vit:
Anton. P.
d Idem in vit.

b Spartian, in fin. vit.

miscere? Satis hoc unum esto, cam pompam tale spectaculum intuentibus pracbuisse, quale nunquam • in terris ullum a condito mundo sub sole visum est.

IV. Laus vero aliqua si Romanorum fuit, quod se facere crederent bonis bene, iisdem profecto eximiae laudi tribuendum eft, quod tyrannorum mortem, dum per successorum impotentiam licuit, non lucu, sed laetitia publica exceperunt. Tiberii interitu ita laetati funt, ut ad primum nuncium b discurrentes, pars Tiberium in Tiberim clamitare, pars terram matrem Deosque orare, ne mortuo sedem ullam, nisi inter impios darent, alii uncum & gemonias minitari: corpus autem ut a Mifeno moveri coepit, conclamare plerique Atellam deferendum & in amphiteatro semiustulandum. Neronis mors tantum gaudium attulit civitati, ut plebs paffim discurreret pileata, nec ullum is tumulum habuisset, nisi Ecloga & Alexandra nutrices e in colle hortorum ejus cineres condidiffent gentili Domitiorum monumento, ubi non defuerunt, qui diu vernis aestivisque floribus ejus sepulcrum ornarent, ac modo imagines praetextatas, modo edicta quasi viventis in rostris proponerent: quin etiam d' Vologesus Parthorum rex per legatos senatum enixe oravit, ut Neronis memoria publice coleretur. Domitiani cadaver * populari fandapila per vespillones elatum Phyllis nutrix in suburbano suo via Latina cremavit, & reliquias sepulcro Flaviae gentis clam intulit, cineribusque Juliae Titi filiae, quam & ipsa educaverat, commiscuit. Libertina haec pietas tum in alios, tum in Sulpicium Galbam maxime claruit, cujus caput & trun-

Digitized by Google

<sup>Eufeb. in vit. Conftant. M. IP. 65,66. c I.lem Neron. 57.
Baron. ad Ann. 337. d Ibi.d.
Svet. Tib. 75. e Idem Domit. 17.</sup>

& truncum · Argius dispensator in ejus hortis Aurelia via sepulturae dedit, nihil veritus Vespasiani sententiam de abolendo decreto, quo senatus statuam Galbae destinaverat rostratae columnae superstantem. Caligulae cadaver clam in hortos Lamianos asportatum, & tumultuario rogo fine imaginibus fine pompa infeliciter femiambustum, levi cespite obrutum est, ac ita jacuisset, nisi postea per sorores ab exilio reversas erutum crematumque ac sepultum fuisset. Solus omnium imperatorum Heliogabalus ' tractus est, & in cloacam miss, tum in Tiberim praecipitatus, ac Tiberinus, Tractitius, Impurus publice appellatus, quin ei quicquam profuerit de pretiosa morte solicitudo: paraverat enim laqueos sericos & coccineos; item gladios aureos, ac in hyacinthis & smaragdis venena, quibus ipse de se statueret, siquid gravius immineret: turrim quoque altisfimain fecerat fubstratis aureis gemmatisque tabulis, unde daret sele praecipitem, vitamque morte cum pretiosifima commutaret.

V. Pretiofam mortem, quam ille Caefarum impuriffimus in divitiis positam esse duxit, Augustorum nonnulli favori militum debuerunt. Nam pro illorum temporum caecitate si loqui velimus, non in opibus sita erat, fed superstitum in desiderio pretiosa mors. Militum porro dolor vehementissimus non raro fuit in morte Caefarum, inussitatus etiam in Othonis: multi enim cum plurimo fletu manus ac pedes jacentis exosculati, fortissimum virum, unicum imperatorem praedicantes ibidem non procul a rogo vim vitae suae intulerunt: multi & absentium accepto functo nuntio, prae dolore armis ins

a Idem in vit. 20.

b Svet. Calig 59.

e Lamprid. in vit.

ter se ad internecionem mutuo concurrerunt. Nec putes velim hanc dementiam, quam & improbo & deploro, a me laudari: hoc autem negari vix posse reor, favorem hunc militarem, seu mavis furorem nonnihil Othonis gloriae profuisse. At Gordianus III. imperator Othone longe gloriofior fuit. Ex tribus enim Gordianis, qui omnes Divi funt appellati, poltremi mortem benevolentia militaris fummopere cohoneltavit * sepulcro condito, additoque hoc titulo non veteris quidem majestatis, sed amoris pleno, scriptoque litteris Graecis, Latinis, Perficis, Judaicis & Aegyptiis: DIVO . GORDIANO . VICTORI. PERSARVM. VICTORI. GOTHORVM. VICTORI, SARMATARVM, DEPVLSORI, ROMA-NARVM. SEDITIONVM. VICTORI. GERMANO-**RVM**. SED. NON . VICTORI . PHILIPPORVM; vel quia nimirum in campis Philippicis ab Alanis victus, vel quod a Philippis occifus fuit : quare hunc titulum evertisse Licinius dicitur, quum vellet existimari originem se trahere a Philippis. Non me fugit, affectum militarem, tanquam maris aestum, & varium fuisie, & magnam habuisse vim in utramque partem. Exemplo sit Probus imperator, quem Vopiscus optimis quibusque Romanis ducibus parem, aut, si non repugnat invidia, meliorem fuisse ait. Ille igitur anno imperii V. apud Sirmium a militibus in ferrata turri, quo confugerat, interemtus est, quod eos nunquam sineret este botios: dicebat enim, annonam gratuitam militem comedere non debere. Idem vero ab iifdem militibus & magnifico fepulcro conditus est, & splendido hoc titulo honoratus: HIC. PROBVS. IMPERATOR. ET. VERE. PROBVS. SI-

a Capitol. in Gord. III.

b Vopifc. in vit.

SITVS.EST. VICTOR.OMNIVM.BARBARORVM. VICTOR.ETIAM.TYRANNORVM.

VI. Militaris hacc inconstantia num ad imperatores transierit, an ab ipsis processerit, haud difficile judicatu eft. Neque enim facile vulgus aestuat, ubi constans est imperator. Atqui complures Augusti eos post mortem honorifice coluerunt, in quos tyranni inventi sunt, hoc; opinor, discrimine, quod milites ab se interfectos honoraverunt sceleris poenitentia ducti, Caesares regnandi cupiditate in diffimulando ac fimulando nequiffima. Sic Pertinacem Didius Julianus * quanto potuit honore sepelivit, nulla ejus mentione ad populum, vel senatum habita. Item Macrinus, occifo Antonino Caracalla, ejus cadaver Romam deferri jussir, & Praesecto praetorii mandavit, illud ut magnifice sepeliret, dato funere regio? litteras quoque ad senatum misit, eundem appellans Divum, ac jurejurando affirmans se ab illius caede abhorruisse, itaque adjunxit perjurium sceleri. Caracalla quum Getam occidisset, verereturque tyrannicam " ex fraterno parricidio notam, & audiret posse facinus mitigari, si fratrem appellaret Divum, dixisse fertur, fit Divus, dum non fit vivus. Eumergo inter Deos referri voluit, pestquam funere amplissimo elatum majorum sepulcro intulit specie Septizonii, de quo mox aliqua commemorabo. Scelestissimus fratricida & simulator, quanquam matronas & matrem ipsam demortui principis caedem flentes occidere voluerit, tamen toties lugebat, quoties occifi aut mentio fieret, aut imagines intueretur, quas ubicunque potuit abolevit, docente id in primis celeberrimo Septi-

S 2

Capitol. in vit. Pertin.
Idem in Opil. Macr.

c Spartian. in vit.

👝 🔬 mij

mii arcu ad capitolium, eruditiffimis praeterea viris • id confirmantibus, quibus frustra obstare conatus est Cl-Justus Fontaninus, ne • hircum mulgentibus cribrum supponere videretur. Contra vero Philippus quum Gordianum, senatus populique delicias, interfecisse diceretur, nullibi ejus imaginem delevit, sed Divum • semper & appellavit, & peregrina calliditate veneratus est. Jam vero me taedet plura de tyrannis dicere, addam nonnulla de sepulcralibus Principum monumentis.

VII. Quod Caefarum pauciffimos folicitudo ceperit de paranda fibi acterna domo mirabitur fortasse aliquis; nec frustra quidem. Etenim satis liquet, quam anxia haec cura esset Romanis indita, atque in summa rerum potestate quam salutaris haec cogitatio haberctur: huc enim respicit Juvenalis:

& fibi conful

Ne placeat curru servus portatur eodem,

a quo nimirum triumphans conceptis verbis admonebatur, esse hominem te memento, vel, ut S. Hieronymus, respice ad eos, qui te praecesserunt, & memento te esse moristurum: quin etiam posteriore aetate hoc institutum fuisse memorat Claudius Paradinus, uti sculptor imperatorem, dum primum diademate coronabatur, varia. ostentans marmora his versibus alloqueretur:

Elige ab bis saxis, ex quo, augustissme Caesar, Ipse tibi tumulum me fabricare velis.

Cur ergo ex iis tam paucos tenuit sepulcri cura? quia nimirum aut avita jam monumenta habebant, aut ab nonnul-

a Vid. Nard. Rom. Vet. V 5. Fa- b De Antiq. Hortae. I. 3brett. de Col. Trajani II. in An- c Capitol. in Gord. IIL nibal. Oliver. Marm Pifaur. ad. d. Sat. X. 41infcr. XIX. p. 35. ufque ad-50.

lis

£

lis imperatoribus aedificata non defutura fibi existimabant, aut, quod verius est, quia ad imperium evecti sese pares ducebant Diis, propterea magis de facris acdibus ac pulvinaribus, quam de sepulcri honoribus laborabant, quorum id genus monumenta illustria frustra inquires, fi Augusti mausoleum exceperis, Hadriani molem, & septizonium Severi, de quibus non multa dicam, quum tam multiplex eorum descriptio sit, quam hujus urbis topographia. Exornavic hanc enim nemo, quin Augusti rotundam molem, immensos aggeres, circumjectas silvas, amplas ambulationes, parietes, oftia, loculos explicaverit, tabulas praesertim aeneas rerum ab co gestarum descriptione illustres, tum ipsius Octaviani tumulum e niveo marmore cancellis ferreis circumclusum, ejusdemque ex aere in summo vertice simulacrum. Hadriani molem nemo non ex Procopio didicit fuisse ejusmodi, ut primus ejus ambitus quadrati figuram haberet, totus ex Pario marmore, summa artificum diligentia aedificatus: in medio rotundam molem affurrexisse, & quidem tantam, ut supremae areae diameter vix jactu lapidis posse transigi videretur. Columnas, quibus undique ornabatur, in facros usus conversas cernimus; quadrigae vero & equestres statuae in subcuntes Gothorum copias a Belifarii militibus effusae sunt. Quantus esset inibi urnarum splendor, illa satis indicat, quae vulgo dicitur sepulcrum Bacchi, revera hinc desumta pro S. Constantiae reliquiis adservandis, quam in via Nomentana nunc vacuam cernimus illius in aede sphaerica, sepulcrali olim Constantini familiae monumento, non templo Bacchi. Inter Hadriani molem, & S. Mariae Transpontinae Nardinus collocat sepulcrum M. Aurelii, unde viae pariter ac portae nomen. Dc

De Severi Septizonio dissentiunt eruditi. Isaacus Voffius * ita dictum suftinet a septem columnarum ordinibus fibi invicem superstructis, & quasi quandam imaginem Romanorum collium & caelestium planetarum eam putat fuisse molem, quam e medio mari conspicerent ex Africa venientes. Alexander Donatus bidem omnino affirmat addito etiam schemate integri septizonii. At equidem cum Marliano verifimilius duxerim, Severi monumentum tribus tantum columnarum ordinibus exornatum fuisse, propterea Julius Capitolinus Septodium vocat, quod illuc septem viae concurrerent, alii Septisolium a septem solariis, quibus constabat aedificium triplici columnarum ordine, tanquam porticu, comprehensum. Revera alterum Septizonium satis celebre nativitate Titi cognomentum dediffe templo S. Luciae ad Septifolia Donatus ipfe non inficiatur. Vix porro credibile est, illius aedificii altitudinem fuisse tantam, ut ex infima valle inter Coelium & Palatinum e regione S. Gregorii fupra Aventinum extolleretur. Nec quicquam officit Spartiani auctoritas affirmantis, Severo id in votis fuisse, ut ex Africa venientibus suum opus occurreret: inquit enim venientibus, non navigantibus: & sane per Appiam huc accedentibus occurrebat. Philander demum architectonices peritissimus, qui grande opus ex magna parte superites vidit, basim, columnas, arcus diligentissime observavit, ad majorem, quam ad triplicis ordinis altitudinem allurgere potuisse omnino d negat. Jam de Caefarea satis, nunc regiam in sepulcris magnificentiam persequi oporteret, nisi id omnino supervacaneum ducerem, quia

1	De magnif. Rom. Vet. IV.	·c Urb. Topograph VI.
Ь	De Urb. Rom. III. 13.	d Comment. Vitruv. V. g.

quia ex Romana in hoc aedificiorum genere amplitudinem facile regiam conjicere cuique licet. Siquidem Romanos novimus exterorum fuisle regum aemulatores, quorum sepulcra quam essent splendida, historicis praetermiss, poetarum testimonia perbelle ostendunt, qui ut litterarum gloriam nunquam interituram cum re maxime solida & magnifica compararent, non perperam visi funt haud raro confugere ad regia mausolea. Accipe de multis unum & alterum testimonium, Propertii scilicet, & Petronii Antigenidis, quorum prior: *

Nec maufolei dives fortuna sepulcri Mortis ab extrema conditione vacat. Aut illis flamma, aut imber subducet bonores, Annorum aut ictu pondera victa ruent. At non ingenio quaefitum nomen ab aevo

Excidet : ingenio stat sine morte decus. Elegantissimo epigrammate sic Petronius, cujus extat in-

scriptio sepulcralis in V. Cl. •

Haec urbem circa stulti monumenta laboris, Quasque vides moles, Appia, marmoreas,
Pyramidasque ausas vicinum attingere caelum, Pyramidas, medio quas fugit umbra die,
Et mausoleum, miserae solatia mortis, Intulit aeternum quo Cleopatra virum,
Concutiet sternetque dies, quoque altius extat Quodque opus, boc illud carpet edetque magis.
Carmina sola carent fato, mortemque repellunt, Carminibus vives semper, Homere, tuis.

Regia in mausoleis amplitudine, vel dementia potius utcun-

a Lib. 1'I. El. I. in fin.

Edit. Amficiodam, An. 1669. Vid.

Annit. Oliver. Infer. Pifanr. in sot. ad infe. LXXIV.

utcunque cognita, jam pauca, fi vacat, de divitiis accipe, quae una cum cadaveribus obruebantur.

VIII. Veteres quidem reges ad naulum Charonti exfolvendum non fuisse contentos obolo, sed suis cum cineribus divitias juffisse condi amplitudini ac dignitati pares historia docet. Hac de causa Alexander Macedo quum credidiffet sepulcrum Cyri auro argentoque repletum esse, illud ipse e adire voluit, fidem ratus alienis oculis in re nummaria non habendam : quanquam postea quum putrem clypeum, scythicos arcus duos, & acinacem reperisset, praeterea nihil, loculum amiculo cooperuit suo, corona item aurea superimposita. Huc facit & illa inscriptio, quam Babyloniorum regina Nitocris b fepulcro infculpfit fupra portam urbis celeberrimam aedificato : sicui regum post me pecuniae inopia fuerit, binc sumito, quantum libuerit: nist tamen indiquerit, ne aperito. Darius Hystaspis F. monumentum aperuit, ac femina delusus invenit scriptum: nis turpis lucri studiosus esses, mortuorum sepulcra non violasses. Clarius ad rem propofitam Plutarchus in Pyrrho: narrat enim eum victo Antigono inter alias acerbitates Aegeis eam potifimum intulisse, quod Gallicum iis praefidium imposuit: Galli autem gens avarissima regum ibi humatorum monumenta aggressi, thefauros diripuere, reliquias cum ludibrio disfiparunt. Hunc morem ex Perside, Assyria & Graecia ad alia quoque regna dimanavisse compertum est. Nam Cl. Joannes Mabillonius in in Diff. de antiquo ritu sepeliendi reges Francorum autumat hac de causa primos corum reges e nullum suis con-

a Q. Curt. X. 2. b Herodot. lib. L.

c Vid. Oper. poftum. Tom. II. p. 53. 54.

conditoriis fignum exterius apposuisse, ne scilicet violationis inde ansam caperet auri sacra fames. Praeclarissimus quoque Praesul Justus Fontaninus in praesatione fuae differtationis de Disco argentev votivo b hanc candem elle causam existimat, cur perquam rara Gothica, & Longobardica conditoria in Italia extent non folum privatorum, sed etiam regum, qui seculis V. VI. VII. VIII. rerum potiti funt; nullum scilicet, ne furti occasio elfet, fepulcris externum fignum adponebatur, latibula etiam diligenter inquirebantur, aurum ut irrepertum effet, sic melius situm. Jornandes tradit Alaricum Gothorum regem cum suis thefauris Consentiae in Lucania confepultum hoc modo : amnem Barentinum, frve Bafentinum, aut Basentium, qui nunc Vasento dicitur, ex suo alveo derivarunt, tum ejus in medio regem cum opibus obruerunt, rursusque aquis in pristinum reductis, ne cuiquam aliquando locus innotesceret, fossores omnes interemerunt. Eodem modo Jornandes 6 scribit sepultum Attilam cum auro & argento, & operis administros mercede detestabili trucidatos. Sepulcralem opulentiam fiquis alius, thefaurus indicat Childerici I.Francorum regis, Attilae aequalis, quem Tornaci inventum Jacobus Chiffletius commentario clarissimo illustravit, cui Anastas titulum fecit, quumque inter centum nummos aureos illic inventos unus tantum Zenonis repertus fuerit, ad. ejus tempora Childerici mortem traducit. Item Aubertus Miraeus eadem hac usus regula d merito putat, imperante M. Aurelio, ejusque filio Commodo Caesarem agente absconditum fuisse thefaurum in Flandria inven-T

Cap. VII. p. 29.
 De reb. Gotbic. cap. 30.

c Ibid cap 49. d In Chronic. rer. Belgic. p. 4.7.

tum

tum An. D. 1607. nam inter fexcentos aureos Domitiani, Trajani, Hadriani, Matidiae, Sabinae, L.Aelii, Antonini Pii, utriusque Faustinae, M. Aurelii, L. Veri, & Lucillae unicus erat Commodi Caefaris cum epigraphe PRINC. IVVENT. Thefaurus vero argenteus An. D. 1631. prope Antuerpiam erutus, in quo Caracallae, Juliae Mammaeae, Elagabali, Severi, Alexandri, Gordiani, Philippi utriusque, Marciae Octaciliae, utriusque Decii, Treboniani, Galli, Volusiani, Valeriani, Gallieni numismata depromta sunt, nullum Postumi, cujus erant in Belgio plurima, ante Postumi imperium circa An. D. 260., ejusdem Miraei judicio terrae traditus fuit, seu Plutonis custodiae commendatus. Hanc porro consuetudinem, seu dementiam, qua jubebant reges regnorumque proceres suas secum divitias sepeliri, Cl. Fontaninus * extendit non modo ad Gothos Orientales & Occidentales, fed etiam ad Longobardos, Alamannos, Bavaros, corum innixus legibus in violatores sepulcrorum latis, quarum nonnullas colligit ex ingenti codice leguma antiquarum Friderici Lindenbrogii. Ac prae ceteris haec fuit Wisigothorum lex: qui mortuum spoliasset, abstulisserve ornamenta, si liber erat, demortui heredibus, dum superessent, si minus, fisco, tum quae abstulerat, reddere, tum libram auri exfolvere tenebatur, centum praeterea flagellis publice plectebatur : si servus esset, post centum flagella flammis ardentibus urebatur. Leges huic fimiles Oftrogothi ", Alamannici ", Longobardi", Bavari ' decreverunt. Nolim vero regium fuisse thesaurum pu-

Ŀ VI.

Digitized by GOOGLE

b Lib. IX tit. II. §. 1. c Pag. 255.

s In Praefut. Disci argent. Vot. c.V. d Pag. 376.

e Lib. I. tit XII. f P. 434. tit. XVIII.

DISSERTATIO 11.

putes, utpote omnium maximum, An. D. 1714. repertum inter Mutinam, & Brixillum, atque 1715. clanculum inde sublatum. Quum enim numismata essent cusa in triumviratu, Carolus Caefar Baudelotius * optime confultus antiquae rei non sepulcrum, sed arcam militarem fuisse credit, illic reconditam circa tempus, quo Perusia ab Octavio obsidebatur. Plura de hoc thesauro egregie scripsit * Fontaninus. Jam a sepulcralibus his lautitiis, de quibus alibi sermo futurus est, venio ad alteram hujus dissertationis partem, solemnem scilicet apotheofin.

Hacc quidem, si legum ratio haberetur, semper IX. celebrari post pompam funebrem consuevit. Herodianus diserte tradit, primo Augustorum Augustarumque cadavera ritu hominum sepulturae mandata, tum subsequutam apotheofin. Tacitus ^d quoque in Claudio idem scribit, primo ei decretum censorium funus, deinde confectationem. Neque his auctoritatibus obstat Gordiani III. fepulcrum DIVI praenomine * honoratum : illa enim inscriptio militari licentiae tribuenda est, legibus inter arma filentibus, vel post jam decretos divinos honores affixa fuit. Ita & sentio de hac epigraphe, quam Rupilia Faustina filia ^e Rupini Boni Divae Faustinae filiae inscribendam curavit:

MEMORIAE DIVAE . FAVSTINAE . AVG PIAEQ. CLARISSIMAE **RELICTA** . MATRE T 2

IN-

1	Vid. explicat. Num. Aur. Fam.		
	Cornif	e	Capitol in vit.
ъ	Supplem. Antiq. explic. T.III. c.VI.	f	Idem in M Aurel.
C	Lib IV.	g	Thef. Grut. CCLXI. 3.

INFELICISSIMA

VIX. ANN. XXXVI. MENS. III DIEB. XI.

Cur ita existimem, ratio pracsto est. Nam praeter historiam confirmat hunc ritum titulus Antonini Pii in Hadriani mausoleo inventus, nec DIVI praenomine illustratus:

IMP. CAESARI . T. AELIO HADRIANO ANTONINO . AVG. PIO . PONTIF. MAXIM

TRIB. POT. XXIII. IMP. TL COS. III. P.P. quod epitaphium Vignolius 8 & sepulcrale existimat, & hinc Ciaconii ' aliorumque errorem emendat perperam opinantium, hujus Antonini cineres supra M. Aurelii columnam fuisse conditos: illius praeterea vitam cum Capitolino & lapide Sponiano 4 exordiens a XIII. kalend. octobr. Domitiano XII. & Corn. Dolabell. Coss. An. V. C. DCCCXXXIX., eandemque producens usque ad nonas martii An. V. C. DCCCCXIII. Chr. 161. evincit annos LXXIV. menf. V. dies XVII. vixifie hunc imperatorem, cui Caffiodorus 77., Eutropius 78., Victor Schotti 75., alter Victor in epitome 72., & Sponius 70. falso tribuerunt. Sed ne a proposito discedam, quum dixi neminem ex Augustis ante sepulturam fuisse Deorum numero adscriptum, exceptum volui Antoninum philosophum, itemque Pertinacem, qui statim ac mortui per senatum & populum ' inter Deos relati sunt ; ideo Pertinacis sepulcrum ad viam Tiburtinam in vinea Rondaninorum & inventum est, hoe titulo infignitum. inulitato fane ac fingulari:

DI

- a Ibid CCLVII. 4.
- b De Column. Antonin. IV.
- c Hift. utriu/que Bell. Dacic.

d Differt. XXIII.

- e Capitolin in Vit.
- f Fabrett, Ant. Infer. V. p. 387-

DIVOS PERTINAX AVG

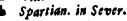
S. **C**

Dolendum maxime, magnifico huic titulo fepulcri elegantiam non refpondifle: in arcula enim marmorea palmarıs longitudinis optimi hujus imperatoris cineres funt reconditi, cujus infelicitatem Raphael Fabrettus [•] comparat cum barbaro quodam regulo miferabiliter tumulato. Pertinacis infortunium hiftoria Juliano tribuit, quo faeviente fenatus non potuit palam exequi decretum fuum: quare Severus [•] interfecto Juliano cenforium funus cereae Pertinacis imagini duxit, tum folemni ritu in Deorum numero collocavit, id probante argenteo numifmate fingulari, in quo DIVVS PERTINAX, & alis expanfis [•] aquila infiftens globo.

X. Veterum monumenta pervolventibus apotheofis effe antiquiffima invenitur. Cur autem haec fuperftitio longe lateque, licet diverfis ritibus, percrebuerit, ea potiffimum caufa fuit, quod quicquid optimum eft, divino id munere hominibus impertiri, ex iis notionibus haec una eft, quam non didicimus, accepimus, legimus, fed ab ipfa natura arripuimus, haufimus, expreffimus. Singularis praeterea virtus tanti femper habita ubique eft, ut indita fere omnibus perfuafio fuerit, eademque plurimis quoque linguis ac litteris confirmata, virtutis divina vi immortalia mortalibus copulari, & optimo cuique viro ad gloriam patere aditum nulla unquam aut mutatione temporum, aut rerum viciflitudine labefactandam,

a Ibid.

e Vaillant Tom.IL p. 194. Edit. Rom. 1943.

qua

qua quidem felicitate cum piorum confortio * perfruenda nihil folemne magis apud Platonem. At haec persuasio per se optima & ex fonte purissimo derivata omniumque infixa mentibus, humana accedente infirmitate, tam obscurata turpiter est tamque enormiter depravata, ut fiquis perfectum habere quidpiam videretur, vel optime de sua gente meritus, is tanquam Deus stulte ac temere fummis honoribus coleretur. Hinc Aegyptus, hinc Graecia, deinde Italia urbium conditoribus templa, aras, pulvinaria dedicavit; pariter artium inventores Deorum numero · adscripsit, uti Alabandi Alabandum, Tenedi Tenen, Sabini Sabum, Sardi Sardum, Latini Latinum, & alii alios venerati funt; eadem quoque ratione habita virorum bello illustrium, quare Achilles in Leuce infula, itemque d Spartis, & Brasiis; Agamemnon e apud Clazomenios; Ajax ' Athenis; in Latio Anchifes * & Latinus, quos inter Deos relatos Aeneas voluit, ipfe pariter a posteris ^h Jovis Indigetis nomine consecratus. Romae praeter conditorem Romulum, Annam Perpennam ex muliere factam Divam Ovidius i memorat: Herilia quoque Romuli conjux apotheosin confeguuta Horae * nomine culta fuit : item Acca Laurentia Romuli nutrix, & Acca Tarrutia, quae populum Romanum heredem instituit, & Flora pari in Romanos beneficio infignis, divinitatis honores habuerunt; ideo duplicia & Accalia & Floralia in Kalendariis memorantur. Detestanda haec confectatio Romae initium habuit a Romulo

Augustin. Steuch de Perenni Philo- f Ibid. E b fopb. lib X.

- D Paffer. in Acheront. F.
- c Ibidem.
- d: Paufan. in Lacon.
- e Idem in Achaic.

Virg. Acn. V.

Liv. I Feftus ad Ofcillum .

i Fifter. III.

K Idens Metans. XIV.

muloVrbis conditore, finemque falso * fecifie dicitur in Romulo Maxentii filio, Vrbis conforvatore, ita nonnullis explicantibus duos illius nummos, quorum in una parte cum aquila alis expansis in templi vertice legitur AETER-NAE MEMORIAE, in altera circa nudum illius caput DIVO ROMVLO NVBIS CONS; quam epigraphen alii interpretantur ' Nostrae VrBIS CONServatori, alii V mutantes in O & legunt NOBIlissimo CONSuli. Vtrique perperam. Nam eruditis una omnium probatissima explicatio eft Nostrae Vrbis BIS CONSuli, Cujus urbis? Remensis scilicet in Galliis, non Romanae, ubi non vixit. Age vero confectationis ritum non tantum usque ad Romulum, fed ad Constantium Chlorum, imo ad Diocletianum, Maximianum, & Constantinum pervenisse historia docet : Chlorus enim, cujus cineres an. D. 1283. inventos fuisse scribitur ab Eduardo I. Rege, in Anglia confectatus fuit ', quo etiam honore Diocletianus s, & Maximianus affecti sunt, ac deniqueConstantinus, ut mox constabit n.xIX.

XL Jus decernendae apotheoseos penes Senatum ^h fuit, quandiu i lex vetus tenuit, sed simul assensum populi fuisse pernecessarium ex co arguitur, quod Antoninus Philosophus non divisis in locis, sed in una eademque sede 'a senatu populoque propitius Deus suit publice nuncupatus. Ex lege vetere testis aliquis & quidem juratus requirebatur, qui" se vidisse affirmaret in caelum demortui animam ascendentem. Nam ut nihil dicam de "Romulo,

in

- 2 Paffer. loc. cit.
- b P. Baldin. ad Vaillant. T.t. pag. 282.
- c Tristan Comment. Hist T III.pag.469.
- d Norif. Differt. I. de Num Diocl.
- lo Maxim. c. s. e Vid. Opus, cui tit. Scienza delle
- Medaglie Vol. II. pag. 195. Augustin, Calmet. Hift, Vniv, Sacr.
- b Prof Vol. V. Lib. LXI. init.
- Eu/eb. Hist. Eccl. VII.10.
- gh Alex. Neap. Gen. Dier. V. 4.
- Euseb. II. Hist. Evangel. Ouzel. ad i. Minut Fel. in Odav.
-] Capital in vit.
- m Justin. II. Apolog.
- B Liv. I. (Diosy, II.

in Augusti confecratione legimus, Numeriano * Attico hujus perjurii gratia decies sestertium dono dedisse Liviam: in Drufillae honorem inventus est senator Livius Geminius, qui b eam in caelum vectam se vidisse juravit, perniciem fibi liberifque fuis, fi vanum diceret, imprecatus. Multo Aegyptii laudabilius, quorum reges ' non ante sepulcro conditi, quam eorum publice & diligenter expensa vita: si mortuus probe se gessisse comperiretur, nullis honoribus carebat, si secus, indefletus atque insepultus abjiciebatur. Decemendae vero apotheofeos auctoritatem olim senatus propriam non modo Caesares, ut paulo ante Macrini exemplo declaratum est, sed aliquando etiam milites sibi usurpaverunt: nam Domitianum miles "Divum appellavit, ad poenam caedis auctoribus pertinacifime expoltulatis. Quanquam hace potestas. ex antiquo instituto tota senatui a scriptoribus tribuatur, tamen non ita illius propriam fuisse constat, ut ab arbitrio non penderet imperatorum, quos opinor ad senatum. & populum habuisse aliquam de consecrandi laudibus orationem, cujus quidem rei argumentum praebet Pertinacis historia, ubi Didius tacite reprehenditur, quod post funus amplissimum nulla de co verba fecerit neque ad populum neque ad fenatum. Augustis hanc potestatem. adfcribere videtur Plinius in Panegyrico, in quo confecrationis adulationem argute irridens adulatorem se perhibet plus quam servilem: Dicavit caelo, inquit, Tiberius Augustum, sed ut majestatis numen induceret : Claudium Nero, sed ut irrideret: Vespasianum Titus, Domitianus Titum, sed ille ut Dei filius, bic ut frater videretur: tu sideribus patrem intulisti non ad metum civium.

a Dio LIII. b Hem LIX. 🕱 c Diodor. Sicul. lib. I. d Svet. Domit. 23-

Digitized by Google

civium, non ad contumeliam Numinum, non in bonsrem tuum, sed quia Deum credis.... O'ipse talis es. Si abjecta, si servilis, si putida Plinii adulatio est, merito quid dicam nescio de assentatione Valerii Maximi sic Tiberium in prologo alloquentis : ceterorum divinitas opinione colligitur, tua praesenti fide paterno avitoque fideri par videtur. Verum, ut dicam quod fentio, dodiffimis viris non succensendum reor, utpote qui ita fortasse loquebantur, vel quia imperatoriam amplitudinem divinitatis quamdam in terris esse imaginem judicabant, vel quia suos principes, quum ad caelum divinis efferre laudibus videbantur, tacite insectabantur, vel demum quia sub Deorum nomine heroes intelligebant, & verbo tenus acute indulgebant vulgo, cujus imperitia, qui a cordatis hominibus habebantur heroes, credebat Deos. Etenim prudentes viri ridiculum consecrationis ritum quanti facerent documento est sapiens Agesilaus. Quum se a Thasuis inter Divos relatum accepisset, illos admonuisse fertur, ut, si Deos faciendi potestatem haberent, prius se ipso, deinde ceteros confectarent.

XII. Quibus caeremoniis confectatio fieret, tametfi multorum • scriptis jam declaratum sit, meo tamen ut proposito insistam, rem brevissime attingam. Antequam pompa institueretur, ceream demortui imaginem ornatu triumphali super lectum eburneum in regiae vestibulo proponebant, ubi extructum tribunal ligneum, & aedificium erat undique columnis sultum, ebore auroque ornatum, belluarumque terrae & maris capitibus distinctum, quale describit Xiphilinus in Pertinace, ex quo discimus hanc

Flaro. Blond. II. de Rom. Triumph. Robertell. II. 33. Guiber. de Jur. Man. Lips., Kipping., Kirchmann. de fun. Rom.

pom-

pompam multo in dies evasisse splendidiorem. Utrinque circa lectum magnam partem diei sedebant a laeva senatores sub dio, a dextra in porticibus matronae non auro non monilibus collucentes, sed vestibus albis exilibus undutae luctum sunebrem prosequentes, cujus imaginem Juvenali in animo suisse arbitror, quum captatorum dolorem expressit in incendio potentioris cujus piam domus: neque enim erant, quae illic salse deridet, nisi in Augustorum funere usitata:

Si magna Arcturi cecidit domus, borrida mater, Pullati proceres, differt vadimonia praetor.

Tunc gemimus casus urbis, tunc odimus ignem. Nobilis interea puer, quasi dormiret imperator, pennis. payonis muscas abigebat, medicis ad lectum quotidie accedentibus, in quo beatulus ad aegroti speciem recumbebat. His ita factis per dies septem continuos, ubi qui jacebat jam videretur extremum obiisse diem, tum equeftris & senatorii ordinis nobilissimi lectissimique juvenes. lectum humeris attollebant, ut scribit * Herodianus, quocum legas velim & Xiphilinum in Pertinace, cujus imago priusquam efferretur, transierunt ante tribunal statuae veterum Romanorum virtute infignium; deinde subjectae huic imperio nationes in statuis aeneis pro cujusque populi confuetudine exornatis; sequutae sunt etiam statuae virorum, qui aliquo optimarum artium studio floruissent : tum varii civium ordines, armatique pedites equitesque & certatores equi processerunt: munera demum a Principe, a fenatu, a matronis, civibus & populis certatim largiterque collata pompam auxerunt, quam claufit altare inauratum ebore ac lapillis indicis pretiofum. Haec postquam omnia

s Sat. III. 212.

b Lib. IV.

omnia transferunt Severus e rostris laudationem habuit, quo orante, crebro exclamatum est ab omnibus, partim laudantibus Pertinacem, partim lugentibus, sed multo magis oratione jam ad finem perducta. Denique cunctis flentibus tulere lectum non senatorum equitumque liberi, sed pontifices ac magistratus, sive ordinarii, sive designati, qui deinde lectulum equitibus tradidere. Jure hic a * Vignolio Vaillantius emendatur, utpote absque causa existimans bstatuam illius ceream, qui confectandus erat, per circum deferri thensis in campum martium consuevisse. Nam Herodianus loc. cit. nullam circi mentionem facit, tantum ait, lectum per viam facram delatum in forum vetus, ubi magiltratus imperium deponebant, additque utrinque gradus fuisse quosdam ad scalarum similitudinem extructos, in quibus ex una parte puerorum, ex alia puellarum chorus ex nobiliffimis & patriciis in demortui honorem hymnos pacanasque verendo ac lamentabili carmine modulabatur; quibus peractis tollunt, inquit Herodianus, iterum lectum, atque extra urbem in campum martium deferunt. Itaque neque per circum, sed per viam sacram, neque thensis, sed humeris lectus ad rogum deferebatur.

XIII. Pyra, quae auro & ebore, ac nonnunquam etiam flatuis circumfulgebat, haud raro apparet in Divorum Divarumque nummis, ut in D. ^e Antonini Pii, in ^d Severi, in ^e Caracallae cum epigraphe confueta CONSE-CRATIO. Rogus ornatiffimus ett in Salonini ^f numifmate primae formae rariffimo: in Faultinae nummo rogi ima pars in latum protenditur octo columellis ornata, & duobus ^e aliis tabulatis, extatque in vertice quadriga,

		V	2		quae
Ь	De Column. Antonin. VIII. Tom 11. Numism Imp. Rom. Idem p. 75. Tom. I.	e	Ibid p. 112. pag. 122. pag. 189.	g	pag. 81.

Digitized by Google

quae saepe est obvia in numifinatibus apud Vaillantium & Augustinum. Post conjecta in rogum munera, cerea confecrandi imago super rogi verticem ferebatur, camque propinqui osculabantur : deinde imperator in tribunal, senatus in tabulata conscendebat, magistratus & equites eo fedebant ordine, quem cujusque dignitas postulabat. Interea equites peditesque conficiebant cursus urbanos & confictos, de quibus agendum in IV. disfertatione : iis peractis rogus incendebatur, unde aquila evolabat, immortalitatis index ac symbolum divinitatis. Quae Ca--pitolinus, Spartianus, Dio & alii verbis persequuntur, eadem marmore insculpta ante oculos ponit arcus. Titi imp., ubi toto in perystiho frontis orientalis apparent victimarii, flamines, arae lectulque cum imperatoris imagine accumbentis: utrinque sub fornice Titus. ipse in quadriga triumphali; a tergo palmam Idumacam victoria gerit altera manu, & lauream altera sustinet super ejus caput: Roma equorum habenas regit hasta infignis & galea: duodecim quoque lictores adfunt magistratibus laureatis ferentibulque ramos. In opposito perystilio inscul-, pta cernitur triumphi pompa, duo praesertim fercula, & menfa aurea, ac septilustre candelabrum inter laureatos. In medio denique arcus fornice videtur aquila confecrationis index, cujus in conspectu Nardinum Antiq. Rom. III. 13. dubitare non decuit, vivone, an mortuo Tito hic arcus erectus fuerit, in quo ejusdem apotheosis cernitur in triumphi morem delineata. Nam eodem inarcu, qua metam sudantem respicit, haec est inscr.

SENATVS . POPVLVSQVE . ROMANVS DIVO . TITO . DIVI . VESPASIANI . F VESPASIANO . AVGVSTO

Divi

Divi titulum folis mortuis confecratisque imperatoribus, fi nonnullos exceperis, mox patebit olim fuisse in nummis ac lapidibus attributum. Ad eundem hune arcum L. Faunus • aliam quoque, ubi nulla fit Divi mentio, infcriptionem spectare putat, quae ubi steterit, ignoratur, quamque vult Scaliger • ab Onufrio confictam.

Quod dixi Augustos fuisse post mortem dun-XIV. taxat divorum numero adscriptos, hoc intelligas velim de Romanorum, non de Graecorum ritu: hi enim vivos etiam ac superstites consecrabant, ficut de Platone ' legimus & de Agefilao : fecus Romani, qui nonnifi completo vitae cursu Augustorum Augustarumque apoeheosin celebravere, quemadmodum in commentario de Columna Antonini Joannes Vignolius docet contra Angelonium in historia Augusta, cujus nummos infimulat dubiae fidei nulliusque ponderis ad statuendum, imperatores adhuc superstites fuisse Romae in Divorum ordine collocatos. Nam hoc praenomen pro infausto mortis omine apud Quirites accipiebatur. Cujus quidem rei dat infigne prae ceteris argumentum Tacitus : reperio, inquit, in ^d commentariis Senatus Cerialem Anicium confulem designatum pro sententia dixisse, ut templum DIVO Neroni quammaturrime publica pecunia poneretur : quod quidem ille decernebat, tanquam mortale fastigium egresso, & venerationem bominum merito, quod ad omina olim sui exitus verteretur. Nam Deum honor Principi non ante babetur, quam agere inter bomines desierit. Huc spectat notiffima Vespasiani vox extremo urgente morbo ut puto DEVS FIO. Iterum & meministe oportet, quod Caracak

2 Antiq. Rom. II, 20, Grut. p. CCXLIF. e Alex. Neap. loc. cit. VI. 4. d Annal. XV.

^racalla de fratre dixit, sit Divus dum non sit vivus. Praeterea Servius * inter Deos & Divos duplex hoc difcrimen statuit, quod Dii sint perpetui, Divi ex hominibus facti, deinde quod Divi dicti fuerint, quasi qui diem obierint. Palmare demum hoc argumentum accipe. Quum ex inscriptione * ad Caesaris Aug. statuam prima nominis littera icu fulminis effluxisset, responsum elt, imperatorem centum folos dies posthac victurum, quod hunc numerum littera C notaret, ac postea inter Deos referendum : nam AESAR reliqua pars nominis Etrusca lingua vocabatur Deus. Divini ergo honores, ac Divi praenomen Caesarum nemini decreto publico ante interitum addicebantur. Excipe Trajanum Trajani imp. patrem, qui tametsi privatus fuerit nec consecratus, tamen DIVVS cum Nerva ' dicitur in nummo Mediceo. Nam Trajanus imperator, ut pater sub Domitiano mortuus inter Divos collocaretur, a senatu postulavit, extatque nummus aureus idemque rarissimus cum capite Trajani patris d & epigr. DIVVS PATER TRAIANVS. Fauftinam Antonini Pii uxorem, dum adhuc viveret consecratam existimat Angelonius, numismatum, ubi DIVA inscribitur, multitudine deceptus : non enim vir doctiffimus observavit, quum hanc Pius anno imperii e tertio amilisset, in hujus gratiam senatum illius consecrationem decrevisse, & in ejusdem memoriam, quoad imperator vixit, numifmata cufa esfe complura. Ac veluti Ange-Ionius Liviae ' Augustae, & Faustinae, sic hujus filiae Stephanus Zamosius * adhuc superstiti frustra consecratio-

- · Acneid. V in Ifeder. in Gloff.
- b Svet. Aug. 97.
- c Vignol I.c. cit V. d Vaill. Tom.II.p.119. de Num. Aur. GATE.
- e Capitol. in Anton.
- f In Liviae num. 18.
- g Anales, lapid. Dacrae in Comment. de Rep. Rom. Wolfang. Lazs

nem

DISSERTATIO 11.

nem tribuit. Licet enim concedatur, non esse fpuria nonnulla marmora ac numismata, ex quibus contraria huic sententia deduci posse videatur, in iis tamen tot allata testimonia privatam tantum Graecorum more adulationem recognosci jubent, non Romanas leges nec senatus auctoritatem *.

XV. At enim probatae hactenus opinioni illud opponet aliquis, quod imperatorum adhuc viventium imagines colerentur b & ad eorum statuas sacra fierent. Caefarum quippe imagines inter Deos collocabantur exemplo Julii, quem in templo Quirini statuam suam Salutis simulacro proximam posuisse quum ab Attico accepisset Cicero, ei acute · respondit, eum Quirino potius, quam Saluti conjungendum : nimirum de caede Romuli cogitabat. Eodem Julio praeeunte reliqui Caesares in domo sua fastigium, Divinitatis & infigne, habuerunt, cujus in tympano mos crat Deorum nomina annotare. Inter Taciti, & Floriani fatalia mortis omina hoc refertur, quod Apollinis • fimulacrum e faitigio delapsum, & in lectulo positum fine cujusquam manu sit deprehensum. Auguítus fuío Sexto Pompejo oppidatim inter Deos + tutelares est confectatus, & dictus passim Deus apud poetas, quorum princeps cecinit: Deus nobis baec * otia fecit. namque erit ille mibi semper Deus. Idem fuso ad Actium. Antonio templa ubique * meruit, adeo ut in Differt. de numismate Augusti, & Platonis Carolus Patinus se nefcire asserat, an Deorum ulli tot tantique honores habiti fuc-

- a Ezech. Spanhem. Diff. V. de Prack. e Vopij ig ufu Num. f App
- Svet. Tib. 65. in Die LV HI.
- c Epift. ad Att. XII. 75.
- d In Lenic, Vitrue, Fastigium,
- e Vopisc. in Florian. f Appian. V. Civil. g Eclog. 1. h Svet. in vit. 52.

159

Digitized by Google

fuerint. Is vero tametsi non ignoraret vel ipsis proconfulibus aras decerni solere, in nulla tamen provincia nisi suo Romaeque nomine recepit, nec Dominum a Senatu audire voluit, ut Dei cognomen, seu potius synonymum. Contra vero Domitianus^{*}, & ^{*}Carus, & Aurelianus Zenobiae victor se Deos & Dominos nuncuparunt in marmoribus ac numismatibus, quorum unum seligo raritate & elegantia fingularem, in quo ' caput imperatoris laureatum cum infcr. DEO ET DOMINO NATO AV-RELIANO, & in aversa parte mulier stolata eidem coronam porrigit cum epigr. RESTITV. ORBIS. Brevitati ut inserviam in re notissima, viventes adhuc Augusti sibi infignia Numinum fere omnia arrogarunt. Exemplo fit Commodus, qui apud Rodulphinum Venutum 4 in achate sardonyco elegantissime insculptus laurea pariter & radiata corona fulget, co ferme modo, quo Hercules populeam radiatamque coronam habet in gemma * musei Florentini. Hujusmodi vero honores inter vivos Auguftis dati, utpote vel eorum arrogantiae, vel privatae adulationi, non decreto civitatis ac senatus publico tribuendi, minime impedimento sunt, quo minus Caesares post mortem tantum Deorum ordinibus adscriberentur. Nonnulli enim, ac praesertim 'Domitianus, qui se Deum ac Dominum nuncupaverat, vita functus inter impios est numeratus. Divini ergo honores viventibus habiti praesens duntaxat tempus respiciebant, solemnis vero consecratio posteritatem, quare Tacitus ^s templum Divis omnibus dedicavit, ubi & natalibus suis, & parilibus, & kalendis

- e Tom I. Tab XXXIX. num. 3. svet in Vit. b Spanbem loc. cit. p. 729. f Eutrop. VII. c Append. a. Vaillant. p. 215. d Collect. Ant. Rom. LXVII. 47. g Vopifc. in vit. Tacit.

dis Januarii, & in votis publicis libamina ponerentur. Quoquo modo antiquitatis dementia fuperstites adhuc principes adularetur, eos tamen post mortern tantum ad omnem posteritatis memoriam confectabat, utpote in caelum vectos & caelestibus adnumeratos, iccirco Horatius * sic juvenem Octavianum palmat:

> Serus in caelum redeas, diuque Laetus interfis populo Quirini Neve te nostris vitiis iniquum Ocyor aura

Tollat: bic ames potius triumphos, Hic ames dici pater atque princeps.

XVI. Quod hactenus de Augustorum levitate diximus; idem & de Augustarum impotentia sentiendum est. Hae quippe omnes dum adhuc viverent divinos quoque honores affectando, se venerandas sub Dearum symbolis venditabant. Nam ut Augustus Jovis, sic stolatus ^b Ulyss, nempe Livia Junonis habitu culta est:

Adjecere sacrum, fieret quo Livia Juno, ut ait Prudentius ', & ante Prudentium Ovidius:

Quum tibi contigerit vultum Junonis adire. Eadem apud nummographos ornata occurrit Salutis, Pietatis, Justitiae symbolis, & Vaillantius ^d inscriptos habet nummos APTEMIS EQESION, & AIBIAN HPAN, cujus & statua inter Borianas ex aere ^e elegantissima cum oculis & rosis in tutulo argenteis juvenilem adhuc speciem praesefert. Quum autem e vivis cesserit vel anno LXXXVI. ut scribit Dio, vel uti Plinius LXXXII., ideo eruditorum

Х

- a Od. I. 2.
- **b** Svet. in Calig.
- e Contra Symmach. I. d Num. Graec. pag. 6. 7. Bonarrot.
- Num. Carpin. pag. 72. 73. Rodulphin Venut loc. cit. Tab. XV 12. vid. Eq. Muff. Tom. L. Tab XIII.

opi-

opinio est, ex quo in Augusti familiam nomenque transit, ac GENITRIX ORBIS * dicta, velum ac diadema divinitatis infignia accepisse. Antoniam forma & b pudicitia spectatissimam, cujus nummi sunt obvii tam Latini, quam Graeci, Gorlaeus in sua dactyliotheca, & Angelonius sub Cereris effigie produnt. Agrippina Claudii, quae prima inter Augustas aereos nummos e a senatu obtinuit, perfaepe Cereris, Venerisque, saepius Palladis insignia de gerit. Caligula in suo numismate * tres cudi sorores jussit Dearum habitu fingulas. cum cornucopiae, Agrippinam specie Constantiae, Juliam Fortunae, Drusillam Concordiae: & haec postrema a Cajo confecrata Panthea " vocata est, O divinis bonoribus per omnes provincias culta. Domitia Domitiani conjuratione * & repudio nota. in capite & calatho spicas h praesert Cereris ornamenta, quibus & Lucilla M. Aurelii primogenita i & omnes fereprincipes Romanae in numismatibus decorantur. Currus. leonibus tractus, & corona turrita k Berecynthiam designat in Pompeja Plotina Trajani uxore, quam Hadrianus mortuam¹ per novem dies atratus luxit, & cui fuperstiti basilicam Nemausi, & extinctae templum in urbe dicari voluit. Inclyta enim, fr quae alia, haec Augusta fuit, cui nihil addidit imperii magnitudo : talem enim se regnum ingredi exclamavit, qualem se egredi optabat. Sed Augustas, dum adhuc inter mortales agerent Dea-

- * Angelon: Num: Liv. & Eq. Maff. g Idem LXVII. de Stat.
- b Valer. Max: IV. 3.
- c Vaill. Tom. I. Imp. Rom. p. 20.
- d Idem Num. Graec. p. 15.
- e Laevin. Ulz. Num. 4. 19 Vaill. loc.
- cit \$ 17. f Die LIX

- h Rodulphin. Venut. loc. cit. LXV. 46-
  - Vaillant: Tom II. de Num. Auf-
- in Arg. Imp. Rom. p. 180. k Bonarrot Num. Carp Tab. I in Gorl. Dadyl Tom. I. Num. 211. in Pracfat.
- T Dio LXIX. In Spartian in Hadrian

DISSERTATIO I].

Dearum infignia usurpavisse, resenimyero est multo clarior, quam longa egeat demonstratione. Nihil enim apud nummographos magis tritum invenies, quam Junonem reginam, Vestam, Venerem, ac in primis Pudicitiam in Augustarum nummis repracsentatas. Hujusmodi vero infignibus solemnem earundem consecrationem evinci non posse hinc probe constat, quod & Antonia Caligulae avia, & Agrippina Neronis mater, & aliae Augustae, licet viventes adhuc prope Dearum ritu fuerint honoratae, Apotheofi tamen post obitum caruerunt : quin etiam Liviae honores post ejus interitum Tiberius * per invidiam imminuit, ac cam vetuit consecrari, quasi id ipsa mandasset.

XVII. Itaque, ne quis error obrepat, operae pretium erit, certas confecrationis notas ope numifmatum adfignare. Triplici typo in nummis exprimitur Apotheolis, aquila, vel pavone, rogo, & ara ignita cum trita illa epigraphe CONSECRATIO. Nigrinianus, de cujus vita rebusque gestis historia tacet, triplici hoc typo consecratus ostenditur : nam rogus in b auro cernitur, aquila in argento, ara in aere. De rogo satis ea sunt, quae admonui numero XII. Ara cum igne accenfo & confueta epigraphe CONS. tum alibi fit saepe obvia, tum clarissime in variis Divorum nummis Gallieni justu restitutis, qui ab aliis 6 octo, ab aliis tres & d viginti, fed duodecim numerantur a P. Baldino Congregationis Somaschae Pracposito Generali, cui respub. litteraria acceptum refert Joannem Vaillantium utilisfimis additamentis & appendicibus * illustratum. Quandoque aram invenies cum aquila copulatam, ut in nummo Galer. Valerii

Χ

Svet. in Tib. 51.

p. 48.

'c P. Bandur. tit. I. Numism Imp. b Append. ad Num. Praeft. Vaillant. d Mus. D. Abbat. de Rotbelin. e Edit. prim. Romae 1743.

Ma-

Maximiani, qui aram quadratam exhibet ignitamque, ramo ad mediam aram utrinque adposito, cui insistit aquila rostro coronam gestans. Aquila consecrationis index alis expansis nunc cippo insistir, ut in Severi; nunc scipioni, ut in Matidiae; nunc a fronte conspicitur, ut in M. Aurel. Cari, & Numeriani; nunc dextrorsum converfa, ut in M. Aurel. Claudii; faepiffime infidet globo, ut in Hadriani, Pertinacis, Caracallae, aliorumque nummis. Apotheosin quoque designat aquila in templi vertice, vel rostro coronam gestans, ac praesertim animam in caelum transferens, quo type nullus extat in Divorum numismatibus ufitatior. Eadem haec confectatorum in caelum ve-Arix sceptri summitatem in nummis quandoque tenet, ad Romani imperii majestatem felicemque vitae diuturnitatem. fignificandam. Sceptrum enim est regni fymbolum, aquila aeternitatis. Hic vero typus admodum incertus eft. Sceptrum quippe quum confulum, triumphantium, acregum praesertim & Caesarum insigne esset, ideo aquila. aeternitatis fymbolum, fi sceptro infistat, imperii potius, quam imperatoris immortalitatem designat . Ethnicorum caecitas tametsi Divorum animas somniaret aquilae ministerio in caelum vehi, tamen in Antonini & Faustinae ftylobata celeberrimo eorum animas aquila comitatur, quas fideribus infert venustus alatusque juvenis, mundi bGenius, propter impositum mundi typum, sphaeram videlicet distinctam stellis, ingentemque globum, cui tortuofus adhaeret ferpens mundi animam ' repraefentans. Nonnunquam pro aquila, ut in Maximiani nummo, leo gradiens cum ridicula confectationis epigraphe copula-

Pausan. in Eliac. I. in S. Aug. de b Vignol. de Column Anton. V.
 C. D. IV. 9.
 C. Dier. Valerian. XIV. 1.

pulatur. Interdum quoque in gemmis Divus, aut Diva in caelum vehitur a pegaso, ut ille juvenis fortasse ' Marcellus in achate Parisiensi, aut alis victoriae, veluti Fauftina minor, aut ventorum, Geniorumve amplexu, uti Romulus in Dittico Bonarroti opera illustrato. Olaus Borrichius ^b novum memorat femineae consecrationis fchema spectatum Romae, nempe mulierem dorso insidentem anseris, cui pedes inerant aquilini: sacri enim anseres in sacello Junonis nutriebantur, quin & quotannis in pompa ob memoriam fervati ab Gallorum impetu capitolii, lecticae splendidae insidens anser inter pretiosa stragula gestabatur. Singularem quoque virilis apotheoseos genus idem auctor tradit, virum nempe aquilae infidentem, qui curru penfili vehebatur quatuor equis alatis omnibus : aditabat ante currum in nube sublimis Jupiter, quasi facram animam excepturus. Quae Neapoli ornat regiam pinacothecam, pretiolissima patera ritum huic haud abfimilem doctorum judicio designat, nimirum Alexandri. Magni ^c, vel Ptolomaei Auletis, aut privati alicujus apotheofin. Privatis enim hominibus hunc honorem d vetus fuperstitio privatim dabat, de qua prolixe alibi dicendum erit. In Julio, Augusto, & Domitiano infante sidera pro Divinitatis infignibus adhibentur . Nummus aureus & praeclarisfimus & rarisfimus & stellam exhibet, de qua Svetonius ^f, pone caput Julii laureatum. Caligula in Augufti proavi memoriam nummos cudit argenteos, in quibus 8 caput ejus nudum, & Augusti radiatum cum stel-

lis

- a March. Scip. Maff. Observ litt. Tom. III pag. 249.
- b De Antiq Urb. Rom. Facie XVI. c Idem Maff loc. cit.
- d Vid . Bonarrot. Tab. XXX. de Vitr. g P. Baldin loc. cit. pag. 49.

Coemeter.

- e P.Baldin. ad Num. Imp. Rom. praeft. Tom. II.
  - Svet. Jul. 28

f

Digitized by Google.

lis modo duabus, modo feptem: duae Drufum, & Germanicum denotant, feptem Drufum, & Germanicum, & quinque ejus fratres, nisi mavis Augustum in Arctoo * sidere collocatum. Domitianus, qui Titum delicias humani generis nullo praeterquam confectationis honore profequutus * est, in filii memoriam nummos cudit argenteos, in quibus infans globo insidens coruscat * septem Arcti sideribus, codemque aeternitatis symbolo idem infans in nummo est argenteo * Domitiae matris.

XVIII. Divinitatis haec fymbola occasionem adulatoribus offerebant illud libere praedicandi, Augustos scilicet mortali hac vita functos ad Deos transiille, eorum ut vices gererent in lunae, aut fiderum pretiofo lumine, quod mundum efficit speciosissimum, benefice mortalibus difpertiendo. Valerius Flaccus e, Proculus f, Synefius , Macrobius & & alii harum superstitionum originem Affyriis tribuunt & Chaldaeis, quos cognitione aftrorum, solertiaque ingeniorum antecelluisse affirmat i Cicero, praeceptore usos principe Zoroastre, deinde Belo, cui Semiramis filia, octingentis annis ' bello Trojano antiquior, templum aedificavit, ex cujus vertice 1 sidera viderentur. Assyriorum studia aemulata est Acgyptus non tam mater " artium, quam errorum, auctore in primis Mercurio, seu Trismegistro ", ex cujus duabus " columnis innumerisque ? voluminibus plurima accepisse dicuntur Pytha-

- a Manil. lib. T.
- b Svet. Domit. 2.
- c Baldin. ad Vaill. loc. cit. p. 104.
- d Idem p. 111.
- e Lib. III.
- f De Anima los Daemone.
- g De infomniis.
- h De somn. Scip.
- i De Divin. L. 41. Strab. 12. 19 15.

- k Ex Burn. Arcbacol. I 9.
- 1 Diodor. Sic II.
- m Macrob. Saturn. I. 15. G in Somn. J 21.
- n Euseb in Praep. & Huet. Demonstr. Evang Prop. IV. 8.
- o Procul. in Plat.
- P Tün. H. N. VII. 56.

thagorica, Platonica, Stoica, ceteraeque philosophorum fectae », quae tametsi de animarum origine maxime disfentirent, in hoc "tamen omnes convenisse videntur, quod nempe animae semper suo Genio comite ac duce a simplici prima origine in fidus aliquod naturae suae maxime confentaneum delaberentur, ibique primam speciem imaginemque assumerent, seu caeleste vehiculum idoli nomine nuncupatum, tum in aerem delatae secundam illine speciem mutuarentur, ac demum tertiam in elementis nactae hanc vitam viverent , quae corpore & spiritu continetur. Confecto autem mortalis hoc vitae cursu, tum corporeis solutae vinculis in altum quasi e quodam. carcere avolabant, deponentesque in aere vehiculum inde assumtum, inter Genios heroum paululum commoratae ad planetam, five daemonem, unde venerant, ascendebant, atque illic caeleste vehiculum relinquentes ad suam: originem nudae ac simplices remeabant. Quibuscunque planetis sideribusque praeter Genium principem, penes quem fui custodia sideris ac moderatio eslet, magnam praeterea Geniorum ordinis inferioris turbam mythologi tribuebant. Non una vero inter auctores opinio est in sede animarum certa ac stabili designanda. Hanc enim alii " somniarunt fuille litam in aere montium puriore pariter ac: fublimiore, quare in montibus olim heroum corpora fepeliebantur : alii, quibus Lucanus 4 favet, ubi magnam Pompeji animam admiratur, in orbe lunae collocaverunt : alii in aethere, quibus apud Dionyfium . Veturia adhaeret : denique nihil certi statuentes alii duntaxat describunt: ani-.

Jambl. apud Euleb: in Chron. in de : c Martian. Capell. lib. II.: Mift. Scill. 1. 2.
 d Lib. IX.

Bonarrot, de Num: major: med. p. C. Diensf. Halicarn. VIII... 42. 19- seqq.

animas ad sidera redeuntes. Ex hac doctrina consuevere artifices ornamenta defumere, quae in lapidibus, in numismatibus, in cimeliis varias de statu animae post hominis interitum opiniones ante oculos ponunt, unde varia divorum divarumque parerga facile intelliguntur *.

Alia confectationis nota, sed inconstans admo-XIX. dum & incerta est Divorum caput nunc radiatum, nunc nudum penitus, nunc velatum. Caesaribus in Deos relatis ornamenta Deorum propria, puta radios, astra, fulmina, & alia id genus fuisse tradita, ne in re notissima, verbis utar, Lucanus edocet:

Bella pares superis facient civilia Divos,

Fulminibus manes radii sque ornabit & astris.

Primi ergo Caesares consecrati saepe coronam in nummis habent Deorum ' propriam, videlicet radiatam. Neque hoc tam peculiare Divinitatis parergon fuit, ut nunquam omitteretur; contra enim clamant in numifmatibus capita laureata. Postquam vero ritu a regibus orientalibus ^a mutuato primus omnium Nero radiatam coronam in usu habuit, eandemque hujus exemplo adhuc in vivis nonnulli Caesares usurparunt, tum reliqui post Apotheofin imperatores fine ullo capitis ornatu efficti funt, ficut Nervae, Trajani, Hadriani, Antonini Pii, Marci, Lucii, aliorumque numismata perspicue ostendunt. At Paterculus • ubi Scipionem narrat elatum velato capite, rem notat veluti inusitatam. Omnes enim Romani efferri nudato capite confueverunt. Videtur ergo mortem potius imperatoris, quam confectationem f nudato capite defi-

e

gnari.

▲ Lactant. ¥I.

b Lib. VII.

6 179. Lib. II. 4. f Vignol. loc. cit.

c Svet. Aug. 94. d Bonarrot. ad Num. Carpin p. 177.

Digitized by Google

gnari. Et jure quidem Spartianus in • hanc fententiam citatur in Hadriani vita, cujus inter cetera vicinae mortis praenuncia hoc primum refert, quod praetexta sponte delapía Antoninum publice commendanti caput nudaverit d Itaque si consecrationis indicium non est nudum caput, reliquum est exquirere, an sit velatum? Gisbertus Cuperus, & Rubenius excellenti ac recondita eruditione viri velum in nummis fumunt pro certo Apotheoseos argumento : Gorius quoque in Thuscorum sepuleris b velata mortuorum capita, tanquam divinitatis jam impetratae indicia existimans, Etruscum hunc morem generatim putat ad Caefares traducendum. Sed Vignolii fententia · est ad veritatem conducibilior. Laudat enim Goltzii & Urfini numisma, in quo Caesar velatus quidem conspicitur, fed vel Augur infcriptus, vel Pontifex Max. expressis etiam inibi pontificalibus instrumentis : Caesarum practerea nummos apud Choulium ⁴ commemorat bene multos, ubi nullus est imperator operto capite, nisi sacrifieans, licet Deorum numero jam adscriptus: apud Rubenium denique Augusti gemmam considerat, in qua pars est capitis posterior tecta, sed lituum sinistra tenet. Concludit igitur usque ad Constantinum Chlorum & reliquos imperatores, velum capiti impolitum interpretandum effe pro sacerdotii nota, non vero divinitatis. Aevo posteriore cum velo effingi Caesares consuevisse jam confectatos, ceteris omiffis, nummus aereus apud Baronium d'cet Constantini . Magni: altera enim pars optimum imperatorem reddit capite obvolutum, altera eundem quadrigae insidentem, quem desuper demissa manus in caelum

2 Spart. in Hadr. 26. b Muss. Etr. Tom III Diff. III p. 175. c An. 337. num. XIX.

C De Colum. Anton. ibid.

CX-

excipit, cujufmodi fane typus nullo est in numifmate Caesarum a senatu inter Divos more patrio relatorum. Et quanquam Ecclesiasticae historiae parens eminentiffimus diferte docteque probat, hunc nummum a Christiana religione minime abhorrere : non est tamen alienus ab opinione, quod inibi ejusdem denotetur apotheosis. Nam vere augustus ille imperator ficut Ethnicorum pariter & Christianorum in ore, in oculis perpetuo fuit, sic post mortem ab aliis in Divorum, auctore * Eutropio, ab aliis in Sanctorum numerum relatus est, ideoque in Ecclesiasticis Graecorum tabulis natalitia ejus dies anniversaria celebratur . •

XX. Confectationis notae Augustarum propriae in numifmatibus ac lapidibus hae funt praesertim duae, velum capiti impositum, & pavo cum solita epigr. CON-SECRATIO. Quamvis enim marmora nummique non femper Augustarum capita post apotheosin velata ostendant; velum tamen pro certo divini honoris argumento fumitur, quia nulla earum, nisi inter Deas relata capite operto cernitur, exceptis Livia Augusti, Antonia Caligulae avia, & Agrippina Neronis matre, quarum prima, cur divinitatis infignibus exornetur, causa jam superius allata est, reliquae duae velatae occurrunt, quod alteri ' omnia Vestalium decora data sint, altera exemplo Liviae Claudii viri sui a sacerdos fuerit. Alia confecrationis nota est pavo nunc cauda expansa, nunc * animae in caelum vectrix, ut in Juliae Sept. Severi, in Juliae Maefae, in Paulinae, Plotinae, Sabinae, ac Marinianac, quae a Sapore Perfarum rege cum Valeriano capta în.

- J Tacit- Ann. XIII.
- 2 Futrop. lib. X. b Baron. ibid. num. XX.
- c Die LIX.

e Vid. multa apud Sambuc. in fine , Problem.

in vinculis obiit. Licet pavo interdum concordiae conjugalis, ut in Domitiae aliarumque nummis indicium fit, plerunque tamen solemne est symbolum divinitatis, & in Augultarum confectatione multo olim saepius, quam aquilam, fuisse adhibitum, Pierii * Valeriani ac recentiorum aliquot ^b contra Kirchmannum ^c opinio cft. Elegantiffimum Augustae rogum in carneola videsis apud Rodulphinum Venutum, in quo rogo * adstant utrinque ad latera pavones duo, & ipsius in rogi vertice sol ac luna, apotheoseos argumentum, seu caeli indicium, ubi consecratos regnare ac vivere veterum superstitio, vel potius adulatio fabulabatur. Pavones quoque ad elegantiam, non ethnicorum more ad sepulcra feminarum principum Chriftiani veteres apponebant, uti apud Boldettum in marmore sepulcrali, opere anaglyptico; duos praeterea pavones in Vaticani Pontificio viridario Honorii & Mariae uxoris fepulcrum exornavisse Nardinus * tradit. Aliis etiam typis Augustarum confectatio designabatur, sed ii qualescunque demum essent, semper ex supradictis notis aliquam, aut multas pariter continebant, nempe Divae praenomen, aeternitatis epigraphen, caput velatum, ac pavonem, vel aquilam, aut pro avium alterutra Genium, qui animae in caelum ascendenti facem praeferret, qualis extat in Faultinae nummo cum lunula in capite, facem alatus gestans utraque manu, cum epigr. CONSE-CRATIO. S. C. Hoc videre licet in stylobate columnae Antonini Pii in foro citatorio, & in anaglyptico opere, jam ad triumphalem arcum M. Aurelii, & L. Veri ad viam Latam, modo in primo scalarum ordine musei Capitoli-

Y 2

- a Hieroglyph. XIX. b Vignol. loc cit.
- c De Fun. Rom. IV. cap. ult.

ni.

d In Collect. Ant. R. LXIX. e Ant. Rom. VII. 13.

ni. Hactenus enumerata infignia quicunque Augusti, vel Augustae haberent, Dii Indigetes * vocabantur, de quibus Hesiodus cecinit:

Indigetes Divi fato summi Jovis bi sunt : Quondam bomines, modo cum superis bumana tuentes, Largi ac munifici, jus regum nunc quoque nacti.

XXI. Jam videtur & quidpiam me dicere de Divorum praenomine oportere, quo quidem solo persaepe Julius defignatur, utpote Divus per excellentiam nuncupatus, quare Petronius:

Quid porro tu, Dive, tuis cunctaris in armis? Quum enim antea nullus Caesarum inter Deos relatus esset, nulla necessitas adscribendi nominis apparebat, quod vix Boissardum fugisse credo summa cum laude in antiquitate versatum, qui ad quandam inscr. ubi legitur IMP. CAES. DIVI . FIL. AVGVSTO frustra Julii nomen adjungendum putat. Graeci scriptores vocen Here usurpabant in appellandis iis, qui per apotheosin in Deorum numerum translati fuerant, propterea Dio • & Julium, & Augustum post mortem heroes nuncupat, & Silenus apud Julianum de Caesar. accusat M. Aurelium, quod impudicam Faustinam Hegeivaue adscripferit. lidem vero Graeci tamets Augustos & Augustas post mortem heroes, vel heroinas nuncuparent, in nummis tamen tam anxie Romanorum moribus indulgebant, ut femper Deorum, perraro heroum titulo uterentur; ideo inter rarisfimos ac fingulares numeratur nummus, ille Hadriani ab Antonio Gallandio d Smyrnae inspectus cum epigr. HPOA ADPIANON. Antinoi vero nummi cum epigraphe HPQE. ANTINODE. plures

- a Alex Neap. Gen. Dier. VI. 4. b Tom. VI 28.
- c Lib. LL on LVI

d Galland. Differt. de Mum. Pansis. p. 26.

plures habentur inter numifmata maximi moduli Bibliothecae * Vaticanae, & in museis Pisano, Theupolo, Mauroceno. Ut ergo Augustas solebant vel Oslas, aut Osis nuncupare, sic Augustos nunc Osie, nunc Osie, appellabant, & nonnunquam voce latina $\Delta 100\Sigma$, uti apud Cuperum in explicatione gemmae Augustaeae quodam ' in nummo legitur ANTINOOC AIVOZ. Romani autem, quia quos patriis moribus confectabant, non in heroum, fed Deorum numerum referebant, imperatores post apotheofin aeque Divos ac Deos publice nuncuparunt. Neque audiendi sunt, qui contendunt, Caesares adhuc superstites saepe Deos fuisse assentatorie dictos, post mortem vero, tanquam peculiari quadam consecrationis nota, folo Divorum titulo decoratos. Nam nummus Augusti a Spanhemio, Vaillantio, & Bandurio confideratus habet epigr. DEO AVGVSTO, idemque titulus est in ara 'Veronae, bisque apud Gruterum 4, quae monumenta Annibal Oliverius." aeque generis claritate, ac doctrinae fama celeberrimus Augusto jam vita functo dicata existimat . Nummi vero Coloniae Tarraconensis eadem epigraphe insigniti Augusto sane jam confectato percussi sunt. Lapis Pisaurenfis ' cum infer. SIGNA DEORVM AVGV. i. e. Augustorum, ac marmor Neapolitanum * OEOIS.SEB. i. e. Deos Augustos nullum plane de re proposita, nisi quis Pyrrhonius ac Scepticus sit, dubitandi locum relinquunt. At enim haec monumenta vel Graeca funt, vel Graecorum fubolent imitationem. Seneca vero rem praeclare definit his verbis: tumulus, in quo Caesari Deo nostro fiebat

- a Num. Vet. Rodulph. Venut. Tom. I.
- Ad Apotheof. Homeric.
- e Mus. Veron. pag. XCV.
- d p. XFIL 11. LXXXVIII.
- e Ad VIII, Marm. Pifaur. in 1905. p. 21. 22 23
- f Annib. Oliv. loc cit. VIII.
- g Grut, pag. CXII. 8.

bat ' quotidianum sacrum. Gallienus quoque utpote Romanus imperator infcribi in nummis debuit Romano more, & tamen ejus extat numisma cum trita epigr. DEO AVGVSTO. Esto, hoc qui cudit, Graecos sit aenulatus; omnesne Latinos scriptores Romanae oblitos confuetudinis arbitremur? Ne poetarum fere innumera testimonia proferam, certe Cicero ' Divos ac Deos absque ullo discrimine nominavit : Latinorum praeterea auctorum omnium, quotquot de apotheosi tractarunt, communis ac perpetua haec phrasis ' est, in Deorum numerum referri . Non ergo Latini Graecam, sed Graeci potius Latinam scribendi consuetudinem sequuti sunt, qui hac de causa, ut antea dixi, nullis fere in nummis inscripsere heroum titulum, sed Deorum. Quare in lapidibus ac numismatibus Augustarum Augustorumque, qui deinceps Divini 1 quoque ac ' Divales nuncupati sunt, haec Divi aut Divae praenomina pro veris Dei ac Deae fynonymis habenda esse quum unusquisque videat, nemo jam eruditos commendabit libere succensentes, ubi legunt aut DIVAE. MARIAE, aut DIVO, IOSEPHO, & alia hujufmodi, emendantesque SANCTAE. MARIAE, ac SANCTO. IOSEPHO. Fateor equidem posteriora secula hanc Divi vocem usurpavisse pro heroe significando, & ad vivos adhuc Caesares traduxisse, quare Symmachus & dixit; solemne est DIVO nostro Theodosio in suos exercere censaram; & Guntherus * ad Pont. Adrianum pro Friderico Barbarofía : Haec de responsis DIVI, Pater optime, regis

Sal-

- De Nat. Deor. II. In de Leg. II.
   Svet. Jul.88. Aug 97. Claud. 35. In alib. Spartian. in Caracall. Lam prid. in Alen. Sev. Tertull. in Apol. 34.
- d Frontin de Colon.
- e Festus Rufus in Breviar.
- f III Epift. 81.
- g VI Epift Respons. Episcop. ad Pout. Adrian.

a De tranquill. XV.

Salva pace tua tibi rescribenda putamus. Patuit deinde hoc praenomen ad omnes principes, & ex plurimis hunc habe titulum ex Salvatorio : *

IOANNES SFORTIA DIVI CONSTANTII F. DIVI ALEX. NEP. DIVI SFORTIAE PRONEP.

VETVSTATE ABSVMPT. RESTITVIT. In nummis Julii II. P. M. legitur adhuc eo fuperstite DI-VVS. IVLIVS. II. ficut etiam in apparatu ex aurophrygio arae maximae Vaticanae, & in numifinate * Pauli III. P. M. At enimvero hanc DIVI vocem pro fummae virtutis fanctitatisque praeconio usurpari cum laude posse, rem qui serio considerat, omnino neget necesse est. Nam ut primo fenfu appellare, exempli caussa, Dei Parentem DIVAM, nempe Deam, est nefas; ita secundo nuncupare eandem duntaxat Divam, hoc est heroinam, est sane parum. Christiana antiquitas, cujus auctoritas valere plumum debet, Domni quidem, aut Domini " vocabulo usa est, sed alio sensu, quam dixi numero XV.; itemque a seculo V. Sancti praenomen usurpare coepit plerunque his litteris contractum SCS in recto, quod prae ceteris Bonarrotius 4, Aringhius 6, & Fontaninus 1 lectorum oculis subjiciunt, nunquam autem viros, aut feminas sanctitate commemorabiles Divi, aut Divae praenomine honoravit. At de hac re liberum per me cuique judicium esto.

XXII. Confectationis adulationi pares erant honores, quibus Divi Divaeque, tanquam vera Numina colebantur. Ut nihil de templis dicam, quorum multitudinem ac fplendorem ⁸ Svetonius, & ^h Dio, & ⁱ Plinius,

	Annib. Oliver. loc. cit. p. 188. Venut. in Num Pontific. praefiant.		In Rom. fubterr. V. 25. De Disco Argent. Vot. cap. 74
	Vid. Cangii Gloffar		In Jul. 76. Aug. 5. Tib. 40
d	Observat. sacr. pag. \$3.	ĥ	LVI. ignalib. i H. N. XI

nius, tum * Tacitus, & * Spartianus aliique copiose ostendunt, noti patfim in historia lapidibusque sunt flamines, & fodales Quirinales, Augustales, Flavii, Antoniani, de quibus . Onufrium Panvinium adire praestat. Adde puellas alimentarias tum Faustinianas, tum Mammacanas, quas Antoninus Pius ⁴, & Alexander ^{*} Severus, ille in uxoris, hic in honorem matris, alique in aliarum memoriam instituerunt. Faustinae nummus hujusce honoris elt typo infignis, ac Sabinae numisma, quod aram exhibet cum epigr. PIETATI. AVG. nonnulli referunt ad pueros & puellas ejus beneficentia institutas. Caesarum matribus praecipuus hic honor datus, ut post confectationem sub matris Deorum effigie colerentur, quod palam faciunt numifmata Plotinae^f, Faustinae, & Juliae. His honoribus finitima est religio, qua Divorum imagines colebantur, quas siquis domi non haberet, ac Diis Penatibus additas non rite veneraretur, sacrilegii quandoque fuisse reum, praeter Capitolinum in Antonino Philosopho, Vopiscus praeclare affirmat, narrans cavisse Tacitum, ut Aurelianum omnes pictum haberent. Nummi etiam, tanquam amuleta, collo aut armillis suspendebantur; non semel enim in bullis acneis hacc numifmata inventa funt, de quibus confulendus est praesertim senator * Bonarrotius nunquam sine laude nominandus. Opinio en im erat, Auguttos Fortunae inconstantiae * non subesse, imo eam immutare i posse, & qui eorum imagines insculptas haberent in jaspide, cos hinc effici * amabiles, & facile fieri voto-

۹.	Ann I. in IV. in XIV.	f	Bonarrot. in Mus. Carpin. Tab. I.
Ь	In Hadr. vid. Kipping. Ant. R,		pag. 4, 19 5.
	Gouzel. ad Minus Fel. in Octav	g	Numifon XXXVI. 4. 5.
С	II Comment. Reip Rom, de Sacerd.		
d	Capitol. in M. Ant. Philof.		
•			Bonarrot, ibid.
			· · · · · · · · · · · · · · · · · · ·

Digitized by Google

votorum compotes. Siquis Augustorum statuas conflavisfet, in deformem scilicet massam redigere ausus esset, is tenebatur crimine majestatis ' ex lege Julia. Sed nec eas, nisi nondum consecratas vendere licuit; quapropter apud Tacitum accusator objecit Fannio, quod venditis hortis simul Augusti statuam mancipavisset. Postea vero Tiberium testatur ibidem Tacitus censuisse, non fieri contra religiones, si Augusti, vel alia Numinum simulacra domorum venditionibus accessifient. Hae quoque imagines in pompis facris per circum thenfis traducebantur, quae quidem thensae sive currus ebore, argento auroque ornati, vel pannis velisque pretiosisfimis tecti, vel undique patentes erant quafi cellulae, aut exigua ' templa, trahebanturque nunc leonum, nunc elephantum, plerunque equorum, aut mularum ministerio : cujus ritus in numifmatibus testimonia cernere cupienti satis erit, si Faustinae nummos consideret, ac Marcianae, fratris Trajani opera consecratae, ut arcus Anconae indicat: utriusque enim imagines & leonibus & elephantibus, nedum mulis equisque traductas fuisse varii nummorum typi palam faciunt. Vaillantius autem quod in nummo Marcianae argenteo thensas videns desuper coopertas, non inibi imaginem illius ceream, sed cadaver delatum putet, ab eruditis jure optimo emendatur: iis enim vehiculis mos Romanorum fuit traducendi imagines in pompis circenfibus, non ad rogum cadavera efferendi.

Nolim proinde cujus in Caefaris aut Augu-XXIII, stae monumentis templum, flamines, circensem pompam imaginumque traductionem videas, haec statim argumen-

Ann. lib. I.

Digitized by GOOGLE

ta

177,

Z

Venul Saturnin. L. 6. ad leg. Jul. c Lipf de Re Vest II Vignol loc. cit. Canonic Philipp. Venut. Diff de Celmajeft. lul. vet. Diff Acad. Corton. Tom II

ta notasque existimes indubitatas apotheoseos. Constat enim hujusmodi honores viventibus adhuc, nedum mortuis consecratisque 'principibus utriusque sexus gliscente adulatione decretos esse. Augusta haec urbs licet statuam Caesaris dictatoris in circensi pompa moerens ac taciturna viderit, illudque sui praeconium audierit a Cicerone : praeclarum ' vero populum, quod propter tam malum vicinum ne Victoriae quidem ploditur : tamen illi dictatori templum, aram, facerdotem, imaginem inter Deos, & Lupercalia b dedicavit : quae omnia e velut infulae in destinatam morti victimam congerebantur. Si Romanis adhuc animo menteque liberis Quintus ille Ciceronis frater quartum vel potius millesimum nibil sapiebat, qui laetabatur & Luperco filio, 🕉 Statio in Julii honorem, nihil jam putabimus grassante tyrannorum impotentia in hoc mali genere non contigise. Itaque quoad consecrationem nihil certi licet e supradictis Caesaris infulis deprehendere. Verum de his plus fatis. Post caedem Julii jurari per nomina imperatorum ' coepit, quare Horatius Augusto:

Praesenti tibi maturos largimur bonores,

Jurandasque tuum per nomen ponimus aras.

Tacitus loco supra citato refert, crimini datum Rubrio, quod Augusti nomen perjurio violasset: Claudius nullum sibi jusjurandum neque crebrius neque sanctius esse voluit, quam per ^f Augustum : eundem hunc quoque honorem tributum & Drusses a Cajo, & Liviae a Claudio ^h testatur Dio. Sacrilegus hic cultus communis deinde

	Ad Att XIII. 42.	• Dio XLIV.
Ь	Sweet Jul. 76.	f Svet. Claud. II.
	L. Flor. IV. 2.	g Lib. LIX.
đ	Cic. ad Attic. XII: 5.	h Hem LX.

inde fuit omnium imperatorum, per quorum fortunam, felicitatem, nomina, sive genios; tanquam per caelestia Deorum numina, juramenta concipiebantur. Hem quam fancta haec habita juramenta! Legibus Romanis qui per Deos pejerasset, a censoribus notabatur, quorum judicium ' nibil fere damnato afferebat, praeter ruborem: infamiam certe ac paenam non irrogabat; injurias enim Deorum Diis curae esse b cum Tiberio dictitabant. Sed qui confulto per principem pejerasset, in legem Juliam majestatis incidebat, & castigatus fustibus dimittebatur. Jure igitur hanc dementiam Tertullianus d increpat, & Minucius Felix in Octavio deridens ait, est illis tutius per Jovis genium pejerare, quam regis. Huic confine est illud, quod Caesarum non mortuorum modo, sed & viventium imagines cum Diis adorandae proponebantur, quemadmodum se apud Christianos fecisse Plinius ° ad Trajanum scribit; videlicet futurum putans, ut ii facilius ad Deorum cultum allicerentur : sciebat enim, quam officiole imperatores colerent, at ignorabat hoc illis effe propositum, ut darent Caesari, quod esset Caesaris, praeterea nihil. Quod vero Plinius & femel & moderate, alios gessifie praesides & frequenter & crudelissime, praeter S. Cyprianum, Tertullianum, Arnobium, nascentis Ecclesiae non tam monumenta, quam vulnera & tropoea declarant.

XXIV. Tot tantisque assentationum generibus hoc etiam postremo accessit intolerandum superbiae additamentum, nempe ad divorum figna asyli jus, de cujus origine, incremento, varietate differtationem cum sacris,

- Z 2
- a Cic. V. de Repub. Tacit. loc. cit.
- c Ulpian. leg. 13. D. de jurejur.

d Apolog. 28. e Epift. X. y9. tum

tum profanis argumentis ornatiffimam nuper habuit in facri Concilii Academia coram fummo Pontifice celebrata P. Jo. Franciscus Nobilius in collegio Nazareno Theologiae Professor vir eruditionis & ingenii laudibus admirandus. Afylum, quod Athenienses primo in . Deorum templis, deinde ad fepulcra b heroum instituerunt, Romae autem in capitolii e querceto, ubi nunc statua 4 M. Aurelii imp., tum in templo Dianae, ad Ephefinae e imitationem, in Aventino, ac demum in templo f Pacis extiterat, afylum, inquam, pessundata libertate ad templa, ad statuas & quandoque ad ipfa Caefarum numifmata translatum est. Hujus instituti initium fuit a templo Julii, quod Triumviri⁸ extruxere : postmodum ad ejus etiam fimulacra patere coepit, ideoque legimus Antonium^h, ac Lepidum in morte Caesaris persequenda hostibus ad ejus statuas confugientibus dedisse veniam, quanquam Augustus i Antonium juvenem post multas irritasque preces ab Julii, quo confugerat, fimulacro abreptum interfici palam justerit. Lampridius in Heliogabali, Philostratus in vita Apollonii ^k Thianei referunt, delictum fuisse capitale, servum caedere ad statuam Caesaris accedentem : quin etiam nescio quis impietatis damnatus 1 fuit, quod fervum cum drachma Tiberii argentea verberavisset. Huc pariter fortasse spectant numismata perforata, vel unco ornata, quae non modo coronis inferi, ut jam oftendi ", sed etiam suspendi collo, aut capiti consueverunt, quod Gisber-

- a Voss in verb. Afjl.
- b Ophman. Contin. Lex.
- c Liv I. Dienyf. II.
- d Donat de Urb. Rom. II. 10.
- e Fattolil. de Immunit. Tom. I. p. 2. k br 3. Clericat. in Decif. Mifcell. 1 Tom. IV. Decif. 13.
- f Außor de Regim. Princip. 15.
- g Dio XEVII.
- h Xipbil. in Aug.
- i Svet. Aug.
- k Lib. II.
  - 1 Idem loc. cit. lib. II.
  - m Dissert. I. Num. XII.

Gisbertus Cuperus ^a in fua ad Cl. Blanchinum epiftola fufpicatur : animadvertit enim, in praefens adhuc mulieres in Oriente, & Graecia frontem & crines numifmatibus aeque veteribus ac recentioribus exornare. Eo denique res evafit, ut Caefarum imagines non modo indigniffima in optimum quemque probra, fed & calumnias ^b finerent impunitas effe ac liberas : fiquis enim aut eorum numifma geftaret, aut fimulacro ^c adhaerefceret, ejus audaciam in jus vocare, aut vi repellere nefas erat. Et quanquam Tiberium Svetonius ^d fcribat haec improborum perfugia aboleviffe, Tacitus tamen ^e refert ab eo non afyla fublata, fed nimiam eorum copiam imminutam. Decretum huic fimile, quoad Deorum figna, olim emanaviffe docere videtur haec infcriptio Lanuvii pofita in Latio, in templo & bafi grandi: ^f

MAVORTIO SACR HOC.SIGNVM A.SERVO.TANGI NEFAS.EST

Itaque quum femper maxima fuerit peccandi illecebra impunitatis fpes, non injuria dixeris, illius Divorum gregis fuisse proprium & flagitiose vivere, & post mortem flagitia patrocinari. Illa enim in Apotheosi, nulla integritatis, nulla virtutum ratione habita, unius duntaxat, ejusdemque amore, cupiditate, adulatione, mercede ducti testimonium satis erat, ut quis ad Deos ascenderet, quod Ethnicis exprobravit & constanter & libere illa S. Justini

1	Vid. Tom. IV. Diff. Academ. Cor-		Inflitut. II. 7.	
	ton in fine.	đ	Svet. Tib. 27.	
Ъ	Tacit. Ann III in IV. vid ibid. Lipf.	C	Annal. III.	
	Senec. de Clem. I. Lactant. divin.			L

$182 \quad DE AVGG. FVN. ET APOTH.$

stini Martyris ad Antoninum Pium nunquam pro dignitate satis laudanda oratio. Quotquot igitur Catholicae Canonizationis ritus ab impurisfimis illius apotheoseos fontibus in Vaticanum defluxisse dictitant, obmutescant necesse est, quum praesertim sedeat in Apostolico solio BE-NEDICTUS XIV., a quo jampridem venenata eorum tela represta sunt. Neque hoc dico, quod mihi ejus de Voluminibus in mensem veniat aliquid commemorare, quin eam potius, quam mihi semper pernecessariam duxi, Attici eloquentiam, filentium scilicet, imitabor : tacere enim praestat, quam minus graviter ornateque de Pontifice dicere, cui non gloriam, qua sic unus eminet inter omnes, ut dignitate, sed diuturnum vitae sine ulla offensione cursum vota precesque omnium adprecantur. Jam se Classis altera spectandam prachet, quae licet ornata titulis nec vetustifiimis omnibus, nec imperatorum, aut regum tantum, sed etiam tyrannorum, tamen perbrevis elt futura, hac nimirum de causa, quod solemnis illa apud veteres inscriptionum brevitas, quae postea ridiculam in loquacitatem conversa est, diu perjucunda fuit & exteris regibus, & Romanis magistratibus, praesertim imperatoribus, quos ad evitandam Augustorum repetitionem, non semel in differtatione Caesarum nomine nuncupavi, non, opinor, temere, si secus, legant qui volunt, qui nolunt abjiciant.

CLAS-

CLASSIS II.

Augustorum, & Regum Monumenta.

I.

In oppido Alcantara, in pontis ingreffu, ubi facellum S. Juliano dicatum. Ex Smet. Ord. I. p. 4. IMP. NERVAE. TRAIANO. CAESARI. AVGVSTO GERMANICO. DACICO. SACRVM

I. TEMPVM. IN. RVPE. TAGI. SVPERIS. ET. CAESARE. PLENVM ARS. VBI. MATERIA. VINCITVR. IPSA. SVA QVIS. QVALI. DEDERIT. VOTO. FORTASSE. REQVIRET CVRA. VIATORVM. QVOS. NOVA. FAMA. IVVAT INGENTEM. VASTA. PONTEM. QVOD ³ MOLE. PEREGIT

SACRA.LITATVRO.FECIT.HONORE.LACER
QVI.PONTEM.FECIT.LACER.ET.NOVA.^b TEMPLA
DICAVIT.^c ILLIC.SE.SOLO.....VOTA.LITANT
PONTEM.PERPETVI.MANSVRVM.IN.SECVLA.MVNDE
FECIT.DIVINA.NOBILIS.ARTE.LACER
IDEM.ROMVLEIS.TEMPLVM.CVM.^d CAES.DIVIS
CONSTITUIT.FELIX.VTRAQVE.CAVSA.SACRI

C. IVLIVS . LACER . H. S. F. ET . DEDICAVIT AMICO . CVRIO . LACONE . ICEDITANO

Cl. Muratorius in *Thef. CCCCL.* 1. in exordio, & claufula nonnulla variat. a *lbid.* QVI.RVPE. b Terminat lineam DICAVIT. ^c SCILICET.ET.SVPERIS MVNERA.SOLA.LI-TANT. d CAESARE. Idem existimat non unum, sed diver fos fuisse titulos, qui per descriptoris negligentiam in unum coaluerint. Notat demum hanc infer. positam An. D. 101. vel 102.

1. Ob ritum, de quo in superiore Diss. Num. XIII. & in not. ad infer. XXX. hoc facellum dicatum fuit aut Diis Pa-

AUGG. ET REGG. MON.

Paredriis, aut alicui Deo Pantheo, vid. Diff. I. Num. XI. Multa Trajano ubique dicata templa, qui in nummis oprimvs tanquam proprio cognomine nuncupatur: haec ejus fuit fumma laus, quod talem fe imperatorem privatis praebuit, quales privatus fibi optaverat imperatores. Spartianus auftor eft, Hadrianum, quum opera ubique plurima effeciffet, nufquam nifi in Trajani templo nomen fuum infcripfiffe.

2. Secundum Festum is proprie dicebatur Lacer, qui auribus curtatus esset.

II.

Pontiroli in agro Mediolanenfi. Grut. Thef. p. CLXIII. 2. KAATAIOE ATPEOAD META AHION APEA KAICAP TA KTEPEA ONHTON $\Omega\Sigma$ OEMIC ENAIAOCI^{*} TO FAP KAI ZOHN AAA' OTK EOEAHCE OPONHMA TACIN ETIPHTOIC^b TOT CIPA TOT ANTIBION KEINOC ΔE^{c} OIKTIPMON KAI COMATOC FCKAT^d OTIZON

ΑΥΡΕΟΛΟΥ ΓΕΦΥΡΑΝ

CTHATO[•] **THNCTE TAΦHN**

1.

184

Κλαύδιος Αὐζεόλω μεταὶ δηίον ἀρεα Καῖσαρ Τα κτέρεα, Эνητων ὡς Ξέμμς ἐιδίδοδει: , Τω γαρ καὶ ζωίαι • ἀλλ' ἐκ ἐΞέλησε Φρόνημα Παῖσιν ὅπιζρήτοις τῶ ςρατῶ ἀντίβιον;

2. Κάνος δ' οἰκτίςμων κα) σώνατος έχατ' όπέζων Αὐζεόλε γερύραν ασατο τήνσε ταφήν.

a In not. Grut. p CCCV. hoc loco emendatur ENAIAOAEI.

b Salmaf. ENIPPHFOIC. c Alc. & Urfin. Sched. D'.

d Salmaf. ECXAT'. e Recte mutandum CTHCAIO in EI-CATO cum Alciati sched. & Pighii and re io.

Sic

Sic interpretatur Grammaticus aetate Julii Capitolini. Dons sepulcrorum victor post multa tyranni Praelia, jam felix Claudius Aureolum Munere prosequitur mortali, & jure, superses Vivere quem vellet, si pateretur amor Militis egregii; vitam qui jure negavit Omnibus indignis, & magis Aureolo. Ille tamen clemens, qui corporis ultima servans Et pontem Aureoli dedicat & tumulum. Scaliges in not. ad hanc pag. ait pelfima Graeca pelfimis Latinis facta. Apud Salmaf. in not. ad Aureolum, & Fleetwo. dum in Syllog. pag. 112. aliter vertitur.

Claudius Aureolo post martia praelia Caesar, Humana ut lex est, debita justa dedit. Huic vitam & voluit : diris infensa tyrannis Militis baud potuit mens generofa pati. Hinc pius atque suo cineros dignatus bonore Aureoli pontem condidit & tumulum.

Alciatus initio epigrammatis praefixum habet folemne illud sepulcrorum O.K. In dextro latere hujus tabulae videbatur draco caudam mordens, & ejus in circulo stabat catulus latrans, aut, ut Pighio placet, hippopotamus, cujus pedibus subscriptum ATFEOAOC, quod forte mutandum in ATPEOAOZ. Ita in Grut. animad. pag. CCCVI.

1. Hic ille est Claudius Gothicus, qui in nummis INvictvs dicitur, quod, ut scribit Pollio, duo millia navium barbararum, & trecenta viginti millia hostium delevit, oppressit, attrivit. Huc spectat nummus, in quo victoria stans cum serto & palma inter duos captivos humi sedentes cum epigr. VICTORIA AVG. Tertio imperii anno pestilentia sublatus inter Divos relatus est, restante praeter Pollionem numismate argenteo inter rariores habito, in quo caput ejus radiatum cum epigr. DIVO CLAVDIO GOTHICO, & in aversa parte ara de more cum igne accenso, & consecratio. Claudii cum Aureolo pugnaturi existimatur nummus, in quo caput Clau 7

Αa

AUGG. ET REGG. MON.

Claudii & imperator eques dextra elata, finistra hastam transversam cum epigr. ADVENTVS AVG. Nota in hoc definere nummos argenteos Augustorum, quorum loco impressi sun ex aere puro, superinducta stanni tenui pellicula usque ad Diocletianum. Vid. Cl. P. Baldin. Append. ad Vaill. Tom. III.

2. Aureolus unus ex xxx. tyrannis Mediolani occifus A. D. 168. apud pontem, qui ideo pons Aureoli nuncupatus. Alii ferunt hunc Claudii opera interfectum & humili fepulcro donatum, alii invito Claudio caefum, ut conjecturam infcriptio praebet. Aureoli numifinata ex argento ne quaeras, ex auro rariffima invenies. Vid. P. Baldin. ad Vaill. loc. cit. pag. 20.

III.

In Base Obelisci ex circo maximo effossi & a Sixto V. P. M. ante Lateranen. Basilicam collocati. Grut. p. CLXXXVI. 3. In Parte Australi.

I. PATRIS. OPVS . MVNVSQ *fuum*. TIBI . ROMA. DICAVIT AVGVSTVS . toto . Confiantivs . ORBE . RECEPTO ET . QVOD . NVLLA . TVLIT . TELLVS . NEC . VIDERAT . AETAS: CONDIDIT . VT . CLARIS . EXAcquet . DONA . TRIVMFIS fc

- 2. HOC. DECVS. ORNATVM. GENITOR. COGNOMINIS. VRBIS
- 3. ESSE. VOLENS. CAESA. THEBIS. DE . RVPE. REVELLIT Parte Orientali.

SED. GRAVIOR. DIVVM. TANGEBAT. CVRA . VEHENDI QVOD. NVLLO. INGENIO. NISVQVE. MANVQVE. MOVERI

CAVCASEAM . MOLEM . DISCURRENS . FAMA . MONEBAT AT. DOMINUS . MUNDI . CONSTANTIUS . OMNIA . FRETUS CEDERE . VIRTUTI . TERRIS . INCEDERE . IUSSIT

fe HAVT. PARTEM. EXIGVAM. MONTIS. PONTOQUE. TVMENTI Parte Septentrionali.

CREDIDIT. ET. PLACIDO. DEXERUNT. ACQUORA. HUCTV LITVS. AD. HESPERIVM. TIBERI. MIRANTE. CARINAM

- 4. INTEREA . ROMAM . TAPORO . VASTANTE TYRANNO
  - AVGVSTI . IACVIT . DONVM . STVDIVMQVE . LOCANDI
  - NON.FASTV.SPRETI.SED.QVOD.NON.CREDERET.VLLVS

TANTAE. MOLIS. OPV5 · SVPERAS. CONSVRGERE · IN , AVRAS Parte Occidentali.

NVNC. VELVTI. RVRSVS. RV*fis*. AVVLSA. METALLIS EMICVIT. PVLSATQ. POLOS. HAEC. GLORIA. DVDVM AVCTORI. SERVATA. SVO. CV*M*. CAEDE. TYRANNI REDDITVR. ATQVE. ADITV. RO*MAC*. VIRTVTE. REPERTO VICTOR OVANS • VRBIQ*UC*. *locat*. *Jublime*. TROPAEVM PRINCIPIS. ET. MVNVS. CONDI*gnis*. *u*/QVE. TRIVMFIS

1. Conftantinus imp. A. D. 330. hunc obelifcum, Aegypti monumentum Soli dicatum, Thebis Alexandriam vehendum curavit, ut illinc Conftantinopolim deferretur Baron. ad An. D. 330. num. VIII.; fed opere ob ejus mortem non abfoluto, Conftantius Alexandria Romam obelifcum navi ad. mirandae vaftitatis trecentifque remigibus deferri jufit, & in circo Maximo collocari. De hoc argumento pereruditum extat commentarium Michaelis Mercati. Apud Cl. Eq. Franc. Victorium perparvam vidimus bafim in ruftica quadam domo repertam ad fuftentaculum bilychnis, in qua haec eadem infcriptio obfervatur cum litteris minio illitis, ficuti erat in archetypo.

2. Conftantinopolis ut Jecunda Roma vocaretur, Conftantini lex erat in columna lapidea apud praetorium prope ipfius imp. ftatuam equestrem, Baron. A.D. 357. n. LXXXIV. Ammian. XVII. Illa quoque dicta est Nova, & haec Vetus, Antiqua, Senior, lib.XI. C. de Privileg. Urb. Constantinop. & I. intra C. de Operib. Pub. Illam Constantinus omnium urbium nuditate ornaverat capitolio, milliario aureo, circo maximo, amphiteatro, foris, porticibus, aliisque publicis aedificiis ibidem veluti Romae erectis S. Hieronym. in Chronic. ad ann. 25. Constantini. Socrat. I. 12. Sozom. II. 4. & Baron. A.D. 330. num. VIII.

3. Thebarum in Aegypto civitas a centum portis Hecatomphylos dicta eft.

4. In hoc versu xv. fracto marmore legebatur TA..RO, lacunam docta manus impleverat additis PO, ut legeretur TA.

Aa 2

PORO

PORO tyranni nomine, five TAPOTO, quo nomine diftus Ma. xentius, quia apud Helenum castrum Tapotorum, qui Cantabriae populi sunt, Constantem interfecit Aguil. Fleetwod. Syllog. pag. 88. Sed Fulvius Ursinus demtis po induxit. ET, nempe TAETRO. Nam perduellium tyrannorumque nomina nunquam monumentis incidebantur, incisa etiam abradebantur impressa tantum Tyranni voce, addito vocabulo ad ad tyrannidem detessandam idoneo, ut hoc loco, TAETRO. TYRANNO. Auctor panegyrici Constantino dicti Maxentium appellat ILLVM proprio relicto nomine.

1 V.

Conftantinopoli in Hippodromo in uno latere basis, cui ex solido saxo insidet obeliscus. Grut. CLXXXV. 6.

ΚΙΟΝΑ. ΤΕΤΡΑΠΛΕΥΡΟΝ . ΑΕΙ . ΧΟΟΝΙ . ΚΕΙΜΕΝΟΝ . ΑΧΟΟΣ. ΜΟΥΝΟΣ . ΑΝΑΣΤΗΣΑΙ . ΘΕΥΔΟΣΙΟΣ . ΒΑΣΙΛΕΥΣ

ΤΟΛΜΗΣΑΣ.ΚΑΙ.ΠΡΟΚΛΟΣ.ΕΠΕΚΛΕΤΟ.ΚΑΙ.ΤΟΣΟΣ.ΕΣΤΗ. ΚΙΩΝ.ΗΕΛΙΟΙΣ.ΕΝ.ΤΡΙΑΚΟΝΤΑ.ΔΥΟ

Sponius testis oculatus T. I. *ltin*. tab. post pag. 232. legit. TOAMHEAE SPOKAOE ESTH

נוֹטים דורת אל פטי מה אטריו בהאלטטי אלטטי

Μύνος ἀναςώσαι Θουδύσιος Βασιλούς Τολμήσας Πεόκλος ἐπεκεκλέτο κοι τόσος έςπ.

Klow nertions in Erdnorta No

Latinus Latinius Confiderat. VII. in Obelifc. Michae. lis Mercati fic Latine vertit, notatque obelifcum a Grae. cis esse perperam columnae nomine nuncupatum.

Pondus humi acternum, quadrata mole columnam

Theudofius Princeps munus ut erigere est

Ausus, mandavit Proclo, tantamque columnam

Ter decima erectam luxque secunda dedit.

V.

Ab Orientali plaga ejusdem basis Grut. loc. cit. 7. DIFFICILIS. QVONDAM. DOMINIS. PARERE. SERENIS IVSSVS. ET. EXTINCTIS. PALMAM. PORTARE. TYRANNIS OMNIA.THEVDOSIO.CEDVNT.SVBOLIQVE.PERENNI TER.

CLASSIS II.

TER . DENIS . SIC . VICTVS . EGO . DOMITVSQUE . DIEBVS IVDICE . SVB, PROCLO . RVRSVS . SVM . ELATVS . AD . AVRAS V I.

Ibidem Grut. CLXXXVI. 1.

ΤΟ . ΤΕΤΡΑΠΛΕΤΡΟΝ . ΘΑΥΜΑ . ΤΩΝ . ΜΕΤΑΡΣΙΩΝ ΧΡΟΝΩ . ΦΘΑΡΕΝ . ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ . ΝΤΝ . ΔΕΞΠΟΤΗΣ ΟΥ . ΡΩΜΑΝΟΣ . ΠΑΙΣ . ΔΟΞΑ . ΤΗΣ . ΣΚΗΠΤΟΥΧΙΑΣ ΚΡΕΙΤΤΩΝ . ΝΕΟΥΡΓΕΙ . ΤΗΣ . ΠΑΛΑΙ . ΘΕΩΡΓΙΑΣ Ο . ΓΑΡ . ΚΟΛΟΣΣΟΣ . ΘΑΜΒΟΣ . ΗΝ . ΕΝ . ΤΗ . ΡΘΔΩ

ΚΑΙ. ΧΑΛΚΟΣ. ΟΥΤΟΣ. ΘΑΜΒΟΣ. ΕΣΤΙΝ. ΕΝΘΑΛΕ

Latine ad verbum. Quadrilaterum hoc rerum fublimium miraculum, tempore corruptum, Conflantinus nunc Dominus, cujus filius est Romanus, gloria imperii, excellentius renovat, quam olim visebatur. Colossus enim miraculo erat Rhodi: & aes hoc slupori est hoc loco. Grut. ibid.

V I I.

Conftantinopoli. Spon. ibid. in Tab. post pag. 224. PRINCIPIS HANC STATVAM MARCIANI

CERNE TORVMQVE

TER BIVS VOVIT QVOD TATIANVS

1. 2.

OPVS

1. Supra columnam extat urna quadrata, ad cujus angulos quatuor aquilae, in basi haec est inscriptio, quae lestorem jubet *statuam*, quae deest, & *Torum* cernere Marciani imperatoris. Ethnico de Principe si fermo esset, non sine causa sufficiaremur ea in urna columnae superimposita reconditos esse cineres, sicut Frajani conditi sunt ejus in soro in urna aurea, supra, vel instra columnam, ut Cassiodorus in Chronico, & Eutropius *lib*. VIII., sed de Christiano principe id sufficari ness, praesertim jam antiquato more comburendi cadavera: tantum cum Sponio opinor, Marciani cor ea in urna, reliquum corpus sub columna fuisse conditum.

2. Primum elementum fecundi versus videtur τ , sed qui exscripsit, marmor esse ait foedissime deturpatum invidia temporis, aut negligentia barbarorum.

VIII.

VIII.

In scala palatii Capitolini ad dexteram collocati. CAESARIS. AVGVSTI. FRIDERICI. ROMA. SECUNDI

DONA.TENE.CVRRVM.PERPES.IN.VRBE.DECVS HIC.MEDIOLANI.CAPTVS.DE.STRAGE TRIVMPHOS

CAESARIS . VT . REFERAT . INCLYTA . PREDA 🎜 . VENIT

HOSTIS .. IN . OPPROBRIVM . PENDEBIT . IN . VRBIS . HONOR EM MICTITVR J. . HANC . VRBIS . MICTERE . IVSSIT . AMOR

Alius huic fimilis extat titulus in *Murator. Tom. IX. Rerum Italic. p.* 658. B. Anno D MCCXXV. Fridericus Mediolanenfium victor apud Curtem_Novam eorum ducem fufpendio perdidit, multos in Apuliam relegavit, currum hoftium victoriae indicem Romam misit.

Urbs decus orbis ave: victus tibi destinor ave Currus ab Augusto Friderico Caesare justo. Fle Mediolanum: nam sentis spernere vanum, Imperii vires proprias tibi tollere vires. Ergo triumphorum urbs memor este priorum, Quos tibi mittebant reges, qui bella gerebant.

[X

Ex Herodoto in vita Homeri.

ΚΑΛΚΗ ΠΑΡΘΕΝΟΣ ΕΙΜΙ ΜΗΔΟΥ Δ' ΕΠΙ ΣΗΜΑΤΙ ΚΕΙΜΑΙ ΕΣΤ ΑΝ ΤΔΩΡ ΤΕ ΡΕΗΙ ΚΑΙ ΔΕΝΔΡΕΑ ΜΑΚΡΑ ΤΕΘΗΛΗΙ ΗΕΛΙΟΣ Τ' ΑΝΙΩΝ ΛΑΜΠΟΙ ΛΑΜΠΡΑ ΤΕ ΣΕΛΗΝΗ ΚΑΙ ΠΟΤΑΜΟΙ ΡΕΩΣΙΝ ΑΝΑΚΑΤΖΗΙ ΔΕ ΘΑΛΑΣΣΑ ΑΥΤΟΥ ΤΗΔΕ ΜΕΝΟΥΣΑ ΠΟΛΥΚΛΑΥΤΩΙ ΕΠΙ ΤΥΜΒΩΙ ΑΓΓΕΛΕΩ ΠΑΡΙΟΥΣΙ ΜΙΔΗΣ ΟΤΙ ΤΗΔΕ ΤΕΘΑΠΤΑΙ

> Καλκή παρθένος Αμί, Μίδε δ' όπι σήματι κάμαι. "Εστ' αν ύδωρ το βέη, και δένδεια μακεά το θήλη, 'Ηέλιός τ' ανιών λάμποι, λαμαρεά το σελήνη, Και ποταμοί βέωσιν, ανακλύζη δε θάλαστα, Αυτύ τηδε μένεσα πολυκλαύτω όπι τύμβω, 'Αχελέω παειώσι, Μίδης ότι τηδε πέθαπα.

190

Sic

Sic vertit P. Alexander Politus Cl. Reg. Schol. Piar. Aenea virgo sum, moerensque Midae adsto sepulcro. Dum laticesque fluent, arborque excelsa virebit, Dumque oriens Phoebus splendebit, & aurea Phoebe, Dumque fluent amnes, & erunt sua litora ponto; Hic ego ad boc bustum lacrimabile moesta manebo, Atque Midam bic regem cunctis narrabo sepultum.

Herodotus in libello de vita Homeri narrat, hunc poetarum principem Midae Gordii filio, regi Phrygiae, focero ac focru ejus rogantibus, epigramma hoc compofuiss, quod etiam aetate fua infcriptum legebatur in columna ad Gordii monumentum. Fides penes Cumanos esto Aeoliae incolas, quibus Herodotus hanc historiam acceptam refert. A quibus dam hoc elogium tribuitur Cleobulo. *Laert. in vit. lib. I.* Interprete sum usus P. Alexandro Polito in Praefatione ad Eustathium, non tam quia Graece ac Latine permultis egregie scriptis lumen est mei Ordinis praeclarissimum, quam quod ejus interpretatio longe est iis felicior elegantiorque, quas Peregrinus Allius, & Conradus Heresbechius viri fane eruditissimi exornarunt.

Х.

Φυτάλε τάφω.

Paufan. pag. 35. lib. I.

ΕΝΘΑ Δ' ΑΝΑΞ ΗΡΩΣ ΦΥΤΑΛΟΣ ΠΟΤΕ ΔΕΞΑΤΟ ΣΕΜΝΗΝ ΔΗΜΗΤΡΑΝ ΟΤΕ ΠΡΩΤΟΝ ΟΠΩΡΑΣ ΚΑΡΠΟΝ ΕΦΗΝΕΝ ΗΝ ΙΕΡΑΝ ΣΥΚΗΝ ΘΝΗΤΩΝ ΓΕΝΟΣ ΕΞΟΝΟΜΑΖΕΙ ΕΞ ΟΥ ΔΗ ΤΙΜΑΣ ΦΥΤΑΛΟΥ ΓΕΝΟΣ ΕΣΧΕΝ ΑΓΗΡΩΣ

> "Ενθα δ' άναξ ή εφος Φύταλός ποτο δίξατο σομοίω Δήμηξας, ότο σεροτον όποίρας καρπόν ίφηνος, "Ης ίτεαν συκήν Ονητοίν Χύος όξονομάζα. "Εξ δ δη πμος Φυτάλε Χόος έχεν άγήεφος. Romulus Amalaeus p 31.

Hic Cererem tectis Phytalus susceptrat beros. Cui primum sacri largita est semina pomi, Quod mortale genus sicum vocat. Illius ergo

191

Muiz

Muneris, acterno bic Phytali gens floret bonore.

Extabat hoc regis Phytali fepulcrum in Attica in vicinia Cephyfi amnis, non longe a Lacii herois luco, & Nicoclis citharoedi clariffimi monumento, templifque Cereris, ac Proferpinae, quibus cum Minerva, & Neptuno habebatur communis honor.

XI.

Messenae in Lycaei fano. Tumulus Aristocratis tyranni a Messenis trucidati. Ex Pausaniae lib. IV. p. 133.

ΠΑΝΤΩΣ Ο ΧΡΟΝΟΣ ΕΥΡΕ ΔΙΚΗΝ ΑΔΙΚΩΙ ΒΑΣΙΛΗΙ ΕΥΡΕ ΔΕ ΜΕΣΣΗΝΗΣ ΣΥΝ ΔΙΙ ΤΟΝ ΠΡΟΔΟΤΗΝ ΡΗΙΔΙΩΣ ΧΑΛΕΠΟΝ ΔΕ ΛΑΘΕΙΝ ΘΕΟΝ ΑΝΔΡ' ΕΠΙΟΡΚΟΝ ΧΑΙΡΕ ΖΕΥ ΒΑΣΙΛΕΥ ΚΑΙ ΣΑΟΥ ΑΡΚΑΔΙΑΝ

Πάντας ό βρόνος δίει δίκην αδίκω βασιλήϊ,

Εύεε δε Μεασήνης στω Διά τον προβότιω

Pridius · Jarenov di radiev Jedr avde Onioprov.

Xaips Z& Baonho, ver outs 'Agradian.

Romulus Amafaeus p. 115.

Ulta dies facile est dextro Jove longa tyrannum, Messenen qui olim prodiderat miseram.

Difficile est, bominem perjurum fallere Divos. Tu salve, & sarva Jupiter Arcadiam.

Aristocratem non semel Messeniorum proditorem, sed praesertim offensione ad Iran accepta, quod Aristomenis confilium de Sparta noctu invadenda Lacedaemoniis aperuisset, Arcades lapidibus obrutum extra fines insepultum abjecere, in columella his versibus inciss. *Paufan. loc. vit*.

X I 1.

Plutarch. de fort. vel virt. Alex. Orat. I. p. 335. ΑΥΔΑΣΟΥΝΙΙ Δ' ΕΙΟΚΕΝ Ο ΧΑΛΚΕΟΣ ΕΙΣ ΔΙΑ ΛΕΥΣΣΩΝ ΓΑΝ ΥΠ' ΕΜΟΙ ΤΙΘΕΜΑΙ ΖΕΥ ΣΥ Δ' ΟΛΥΜΠΟΝ ΕΧΕ Αὐδασῦντι δ' ἔσχον ὁ χάλμοος ἐς Δία λαίσσον· Γαν ὑτι' ἐμοι τίθεμαι Ζά, σῦ δ' ὅλυμπον ἔχο.

Xy_

Xylander.

Aereus infpiciens divofque hominefque regentem Velle mibi est visus talia verba loqui: Magne tene, Jupiter, neque enim prohibemus, olympum, Dum tellus toto pareat orbe mihi.

Statua haec Alexandri, Lysippi opus, facie surfum conversa erat in caelum intuens leniter inflexo collo, *Plutarch. ibid.* Quemadmodum a Lysippo sefe fingi duntaxat voluit Alexander, ita & pingi ab uno Apelle, cujus arti laus illa tributa est, ut diceretur, Alexandros esse duos, alterum Philippi F. insuperabilem, Apellis alterum haud imitabilem. Cic. II. Acad. in Bruto. Plin. XXXV. 10. Plutarch. loc. cit.

XIII.

Ex Francisco Aliger. Dantis Nepote in Ant. Valentin. p. 60. Ad Effigiem Regis Mitbridatis.

	0			
V	v		P	N
R	Į		R	V
A	v		A	D
N	Ľ		Е	A
L	I		T	Н
0	ท	М	E	A
\$	٩	A	R	B
M	v	N	I	C
A	٨		T	E
N	М	T	I	F
1	N	I	S	F
L	A	N	H	£
1	M	T	0	G
	H	B	R	I
	A		I	E
	Е		6	S
	C			
HAEC	EST	EFFIGIES	REGIS	

MAGNI MITHRADATIS DIVI Bb

TIG

193

'AUGG. ET REGG. MON.

TIS ET SVMMI PAVPERIS ET ff TENVI HIC POSITVM HORARVM RATIONES REDDERE COGIT POST OBITVM NVLLVM TEMPVS MABERE DOCES

- 1. Uranios es Manili; vive inquam: nam bacc manet in te
- 2. Praeteritis boris nuda baec effigies.
- 2. Haec est effigies regis magni Mithradatis
- 4. Divitis & fummi, pauperis & tenui.
- 5. Hic positum borarum rationes reddere cogit: Post obitum nullum tempus babere doces.

Franciscus Aligerius V. C. e faxo & quidem integro hoe epigramma exscriptit, sed vel poetae, vel marmorarii imperitiam pro epitaphio monstrum fecisse dolet : quod praeter confuetudinem transversae sunt priores litterae, & versus haud mendis vacant enormibus. At litterarum ordo, bona cum venia dixerim, non monstrum sapit : nam poeta de Ponti rege clarissimo agens, Ponticam scribendi rationem est imitatus : multa quippe regum Ponti, & Syriae numismata sic funt inscripta, quod apparet etiam in antiquis urbis Basilicis.

1. Senfus ut habeatur, Aligerius prudenter interpretatur, hunc effe dialogum Mithridatis cum marmorario, quafi rex dicat : tu es Uranius Manilii fervus aut libertus, qui me fpirantem e marmore duxisti : cui respondet marmorarius, vive, inquam, i. e. volo te superstitem effe; nam praeterito vitae tempore haec sola in te manet vita, nempe haec effigies sine regia auctoritate, ac patrocinio nuda. Tum ad spectatores conversus dicit quae sequentur. Primum hunc versum sic numera cum Aligerio: Urani, esmani, liviv, inquam, nam haet manet, in te. Veteres enim Latini poetae fequente vocali collidebant s, ficut b: nam Ennius in Annalibus

Campos, atrae qua se subducunt moenia Avellae. Item Catullus in fine sui operis:

At fixus nostris tu dabis supplisium.

Ura

Uranios pro Uranius, ut Divos pro Divus saepe in nummis, & volt, voltis, Davos, pro vult, vultis, Davus apud Plaucum & Terentium.

2. Claudicat versus in nuda bace, nisi poeta diphtongum ac dividat : diphtongum ai Virgilius dividit :

Aulai in medio libabant pocula Bacchi.

Sed diphtongus *ae* apud Latinos idoneos nusquam divisa occurrit.

3. Mitbradatis pro Mithridatis ita apud Vaillant. in historia regum Ponti duo nummi perhibent, in quorum altero caput est regis diademate cinctum : ex aversa parte equus alatus pascens ante astrum in luna crescente cum epigr. BA-ΣΙΛΕΩΣ ΜΙΘΡΑΔΑΤΟΥ ΕΥΠΑΤΟΡΟΣ, & in area BIΣ. id eft annus aerae Ponti regum 212. regni Eupatoris 29. V. C. 631. In altero nummo eadem funt omnia praeter cervum pro equo, & in area **TKZ**. i. e. annns 223. in corona hederacea, inter. currentibus uvae botris. Equus, & cervus alati, velocitatis indices, sunt urbis Amisi symbola, nbi percussi nummi. Aelianus VII. refert, Mithridatem ad sui custodiam satellitibus addidisse taurum, equum, & cervum mansuefactos, qui eum dormientem, siquis accederet, mugitu, hinnituque, & suo quisque modulo excitarent. Astrum in luna crescente denotat folem, & lunam praecipua gentium numina, Vaillantio interprete in lib. de Goloniis. Mithridates inftar Antiochi dictus Eupator, quasi felix esset, ob patris Evergeti seu Benefici virtutem. Corona hederacea Liberi patris propria, in nummo adposita, quia Mithridates non modo Eupator, fed & dictus Pater, Confervator Afiae, Bromius, Evius, Nyfius, Bacchus. Cic. pro Flacco, & Plutarch. I. Symp. Ce. terum Mithradates quoque legitur in Museo Capitolino, in vase aeneo, Graeci operis elegantissimi, effosso haud multis abhinc annis in portu Antii: fed dolendum vehementer, non tam ansas in effodiendo effractas esse, quam in manus Cajetanae mulierculae devenisse, atque e vestigio cum cacabo commutatas. Thefaurus ille diu neglectus Antii latuerat in Bb 2 na-

'AUGG. ET REGG. MON.

196

navali, donec cum Emo Cardinali Alexandro Albano co prefectus Abbas Rodulphinus Venutus, pro antiquitatis peritia, qua nemini fecundus est, rem semel vidit ac comprobavit, & auctor fuit monumenti sane pulcherrimi in Capitolium deferendi, ubi nunc extat non sine causa eruditis memoriam renovans Pompejani triumphi de Mithridate.

4. Tenui pro tenuis, ut in ultimo versu dates pro docens.

Simulacrum hic positum docens nos post obitum 5. nullum tempus habere reliquum, cogit rationem reddere ho. rarum, quibus hanc vitam traduximus. Aligerius duas ibi fententias latere ait, M. Catonis Cenforii, & Sardanapali, quorum alter docebat, totius vitæ temporis reddendam no. bis esse rationem ; alter animam putans more pecudum interire, dicebat post obitum nullam homini effe reliquam vo. luptatem, aut ejus sensum. At poeta ex repugnantibus his sententiis alterutram habuit propositam: aut enim cum Catone dixit : post mortem nihil restat temporis ad comparan. dam gloriam; tecum igitur tempus computa, eoque, dum tibi est integrum, bene utere: aut cum Sardanapalo infaniens hac conclusione est usus; nullum demortuis est tempus reliquum; ergo tecum ipfe nunc horas cogita, ac voluptati, dum licet, & genio indulge, fecundum illud, quod in facris. litteris deploratur: coronemus nos rosis, antequam marcescant.

XIV.

Ad Sardanapalis sepulcrum.

Diodor. Sicul. II. pag. 110.

Ταῦτ ἔχα ἔσ ἔφαρον καὶ ἐΦύβεισα, καὶ μοτ ἔεωτος Τέξπν' ἐπαθον · τὰ δὶ πολλὰ καὶ ὅλβια κάνα λέλαπίαι.. Sic vertit Cicero.

Vid. Donian. Infer. in Provem. pag. 79. Haec babeo, quae edi, quaeque exfaturata libido Haufit; at illa jacent pulera & praeclara relieta. Laurent. Rhodomanus.

Quae mibi grata fuit gula, amor, petulantia, vivo, Mortuus bacc babeo, bona cetera cunsta reliqui.

Cui

Cui non nota Sardanapali ingluvies & luxuria? quae co proceffit, ut hoc funebre carmen fibi componeret, & fe. pulcro fuo inferibendum mandaret : id autem e lingua bar. barica in Graecam aliquis vertit. Cum hoc titulo congruit monumenti ornatus : Clearchus enim apud Athenaeum *lib.* XII. Sardanapali fepulero infeulptos refert fuiffe digitos, quorum complofio, graece a'mme/mue, pro laetitiae, aut contemtus indicio habebatur, Strabo *lib. XIV.*, quafi & quae molliter vivendo gefferat, laetitiae, & quae moriendo reliquerat, contemtui effent regi omnium foediffimo, qui a Juftino *lib. I.* dicitur hoc folo imitatus virum, quod ab Arbacto victus, extructa incenfaque pyra fe fe & divitias fuas ultro in incendium mifit. De digitorum crepitu vid. Gatber. de Jur. Man. II. 16. Sardanapali hic titulus mire congruit cum inferiptione cujufdam Epicurei Romae etfoffa. Don. I. c.

D M

T. FLAVIVS

MARTIALIS. HIC SITVS.EST.QVOD.EDI

BIBI, MECVM . HABEO

QVOD . RELIQVI

PERDIDI

XV.

Bononiae. Montfauton. Diar. Ital. XX. pag. 398. FELSINA SARDINIAE REGEM SIBI VINCLA MINANTEM VICTRIX CAPTIVVM CONSVLE OVANTE TRAHIT NEC PATRIS IMPERIO CEDIT NEC CAPITUR AVRO

SIC CANE NON MAGNO SAEPE TENETVR AVRO

Hentius Sardiniae rex Bononiae, quae clariffimorum civium femper fuit augusta mater, infeliciter indicto bello, argumentum picturae dedit, quam Montfauconius laudat in palatío Vicelegati Bononiensis.

Addo titulos foluta oratione duos a Cl. Abb. Rodulphino Venuto mecum humaniter communicatos, Alexandriae in Aegypto inventos A. D. 1746.

XVI.

AUGG. ET REGG. MON.

XVI. DEFENSORI & QVIETIS . PVBLICAE DN HVMANISSIMO **INVICTISSIMOQVE** CONSTANTINO AETERNO . AVGVSTO ARRIVS . DIOTIMVS . V. P NAT. AEG N. M. Q. BIVS DICATISSIMVS PIISSIMO . ET . FELICISSIMO D. N. FL. VAL. CONSTANTINO P. F. INVICTO . AVGVSTO VAL. EPIFANIVS . V. P. MAG

PRIVAT. AEG. ET . LIB

D. N. M. Q PIVS

Dicatus numini majestatiq. Constantini Valerius Epif. vir patricius, magister privatarum rationum Aegypti, & Lybiae.

X V I I I. Ex Mufeo March. Locatellii. HERENNIAE 2 CVPRISSENIAE 5 ETRVSCILLAE AVG.- 0 CONIVGI.D.N. DECI 2 AVG MATRI.AVGG. 2 NN. ET. CASTROR.

198

Emendanda in Murat. infer. tom. 2. p. 1036. in 2. lin. cvpressiniae, in 3. itrvscillae, in 6. castrorvm. In tom.2. Ant. Num. Bibl Vat. p.40. initio.. erenniae 2. lin. cvpresseniae, in 3. decl.

۶

s. p. Q. c. arfeolanus fic Murator. loc. cit.

Herennia Decii uxor folis antea in nummis nota, mater Augustorum nostrorum Herennii Etrusci, & Hostiliani ex hist. Zosimi *lib. I.* contra Spanhemium, Tristanum, Vaillantium, & Harduinum. Cuprissenia explicat notas cvp. pro *Cupiennia* falso intellectas, ubi forte usurpata v pro v, ut saepe alibi, & in nummo Trajani Decii apud Marchionem Locatellium, cujus eximia saus perhonorificum dat exordium dissertationi, & finem huic secundae classi

SY-

199

SYNOPSIS.

Unus Publicum, quod in collativum, O cenforium diftinguitur, magistratibus, virisque amplissimis stante repub. duntaxat datum, fecus sub Caesarum dominatu. Si alter consulum interiret, collega in pompam ejus funebrem incumbebat. Quam ma-

gnifice egregii viri, tam indecore improbi elati sunt. II. Designatoris babitus, tibicinum cornicinumque strepitus, mimorum, libertorum, captivorumque comitatus describitur. III. Odorum reliquorumque munerum quanta vis? IV. Imagines majorum cereae, quandoque cedrinae in pompa vectae, raro Divorum, nunquam Damnatorum. Qualiter ornatae imagines? cur fumofae? ubi demortui imago? V. De lectulorum copia, illiusque splendore, in quo jacebat mortuus. Quibus gestandi feretrum, O muscas abigendi commissa cura ? VI. Cognatorum, clientum, magistratuum, senatorum, equitum, totiusque populi comitatus. Aliquando feretrum facerdotum collegia antecessere. VII. Laudationis funebris varia genera commendantur. VIII. In urbe baec laudatio ubi babita? a guibus? bonine an mali plus bominibus attulerit ? IX. Pyrae descriptio veteris & recentioris : de cadavere supra rogum : variae de amianto opiniones. X. Postreina cognatorum oscula, murrata potio, libertorum officia, praeficae carmen, rogi lustratio & combuftio, variae victimae, ac offilegium. XI. Quorundam modestia in funere commendatur. XII. Multa de sepulturae loco apud exteros, & Romanos: quis locus omnium bano-

bonoratissimps ? 5° quibus datus ? XIII. Sepulcri rationem non cujusque voluntas, sed legum sanctitas moderabatur . Hujus legis violatoribus quae paena indicta? quae citra paenam violatio inventa ? XIV. Sepulcrorum varia genera recenfentur. XV. Hypogaei forma, cellarum distinctio, vestibulum, portae, fenestrae, lacunaria . XVI. Loculorum, urnarumque materia, elegantia, ordo. XVII. Inferiae in cryptis sepulcralibus celebratae. XVIII. Diversa vasa coquinaria e mortuorum cellis prodita referuntur explicanturque. XIX. Aegyptus, Etruria, Latium, praesertim Roma quam anxie suorum imagines in tumulis confervaret. XX. Aeedem imagines in nobilium atriis confiderantur . XXI. Quando nobilis cujusque imago inter majorum vultus collocaretur? XXII. Quandiu cerea nobilitatis infignia in ufu fuerint? XXIII. Veterum superbia in stemmate confingendo. Cur Plinius dixerit, statuarum capita permutata? XXIV. Virorum illustrium imagines in pinacothecis, in annulis, in templis, in locis urbis clarisfimis dedicatae. XXV. Imagines cubiculares qua magnitudine, qua materia essent, & ubi adservarentur? XXVI. De Clypeis aureis argenteisque in capitolio & alibi collocatis.

DIS-

Digitized by Google

DISSERTATIO III. De Gloria Nobilium Postuma.

MARCHIONI Pompeio frangepanio

UUM primum apud te, Marchio amplissime, ab Reinesso didici eruditae antiquitatis interprete consultissimo, Graecam Anthologiam, musarum opus pretiosum satis ac nobile, non aliunde, quam ex litteratis lapidibus doctorum hominum diligentia exscul-

ptam esse, tum denique sperare coepi, non ubique per ora hominum traductum iri opellam hanc, ornatum scilicet monumentis ex Graecis pariter ac Latinis anthologiam . In hanc vero spem fi haud frustra me adductum fensero, plane vides, quantum humanitati debeam atque facilitati tuae. Non modo enim multa mihi volumina benignissime commodasti, verum etiam ad te nullo unquam tempore interclusum esse aditum voluisti . Beneficentiam hanc porro tuam affidue ut colam, & quanti faciam, testis est in collegio Urbano collega meus, philosophiae Professor P. Philippus Liperius de Carboneano, doctus in primis vir & ampliffimis Romae ordinibus probatisfimus, per quem mihi primum licuit bibliothecam adire tuam, quin istuc etiam ventitare. Cur autem non potius dixerim domum tuam, causain ii probe intelli-Cc gunt,

20I

DE GLOR. NOBB. POST.

202

gunt, qui te intime norunt. Nam domi tuae pars tibi jucundiffima ceterarum bibliotheca est, tuarum est illa ocellus aedium, illam quotidie tenes, illa maxime delectaris, quasi tecum tacite usurpes, quod ruri Horatius, hic vivo & regno. Pontificiae videlicet militiae dux & Aemilios, & Lucullos, & alia antiquitatis, aetatisque nostrae praeclara nomina aemularis, quorum scientiam militarem ejusmodi fuisse accepimus, quae ab optimarum laude disciplinarum non abhorreret, imo ad immortalitatem gloriae comparandam admirabiliter confpiraret. Quanquam vero si aliena tecum exempla conferam, nae ego generi injuriam facio majoribuíque tuis, ex quorum fastis rerum omnium egregiarum exempla defumi possunt. Sit hoc nobilitatis tuae, laus vero tota est illa ingenii ac studii tui, quod avita immortalitatis infignia tam pulcre renovas tradenda posteris tuarum accessione virtutum illustriora. Etenim quae res in gente Frangepania duae plurimum valuerunt, eas in te ambas suspicimus aureo quodam vinculo copulatas, armorum gloriam, & litterarum. Nec, dum hanc vitae institutionem laudó, non multas praeterea focias comitesque virtutes, unde vir probus & justus dicitur, in te admiror, in quem gaudeo perbelle cadere elogium illud per se magnificum, longe autem magnificentius, si Pontificis vere Maximi, ejus qui auctor fuit, nempe Clementis XI. gravitas & sapientia consideretur, qui Marium fratrem tuum quum hujus urbis Senatorem designavisset, dixisse fertur, dignitatem abs se amplissimam delatam esse & ad morum ejus probitatem, & ad gentis nobilitatem. Iccirco minus interdum mirari folco, istius ex virtutis splendore, utpote excellenti ac pereximio, eam te fructus magnitudinem assequutum esse, qua jucun-

jucundiorem ampliorem que vix posse cupere videare. Nam si parentibus nihil usuvenire jucundius potest, quam expressam ut in liberis videant imaginem pulcritudinemque virtutis fuae, hanc tu in Antigono nactus es, praesertim in Petro Praesule ornatissimo, qui prudentia, integritate, do-Arina, fide ceterisque dotibus, quae potissimum in flore aetatis admirabilitatem faciunt, quantum valeat, fatis judicia probant & gravissima & maxima, quae de se habita strenue suftinet nulli impar oneri, sibi ubique par. Cardinalis Ecclesiae amplissimus, sacri Collegii princeps, virtute rebusque gestis cum omni memoria adaequandus, Thomas Rufus, postquam Franciscus Felix Amadeus, qui vir! qui Praeful! facrae Romanae Rotae Duodecemviris adscriptus est, Auditorem quum quaereret, & gregi suo quum optime consultum vellet, collato in filium tuum tam gravi munere non dubitavit, quin & gloriae fuac, quae semper intaminata effussit, & illius famae, qui antea id oneris suftinuerat, opportunissime provideret. Jam fi probari a summo Principe summa laus est, non video, quid tibi ad gloriam spectabilius optare liceat. BENEDI-CTUS XIV. P. M. ut gravissimae justitiae partes integerrime exercerentur, anxie laborabat; quumque in splendidiffimis quibusque Ordinibus circumspiceret ipfa lumina, Praesules elegit duos, alterum institutionis gloriam ac disciplinae tuae, alterum (absit a verbo invidia) collegii Nazareni decus & ornamentum, Petrum scilicet Frangepanium, & Josephum Locatellium Mediolanensem, virorum par & probitate optimum & prudentia spectatistimum. Haec presse & obiter commemorando, quod tuae ipsius, quod filii tui detractum laudi sit a me plurimum, multorum mihi vituperationem vereor, nonnul-Cc 2 lorum

DE GLOR. NOBB. POST.

lorum etiam iracundiam; de tua vero ne suspicari quidem in mentem venir. Novi enim humanitatis hoc effe proprium atque modestiae tuae, ut rationem altera non verborum habeat, sed animorum, altera laudationem, quo magis incomta est, eo minus moleste ferat. Verum non haec ideo commemoravi, tuis ut laudibus infervirem, sed ut observantiam in te meam quoquo modo significarem. Haec causa fuit, cur tuo nomini inscribendam existimaverim differtationem hanc, fin minus doctrinae tuae, at nobilisati maxime confentaneam, quoniam de honoribus res est futura, quibus apud veteres post interitum viri nobiles & privatim & publice ornabantur.

I. Exequiarum ordo & pompa funebris, cujus ad explicationem accedimus, non qualiscunque ell, sed amplisfima planeque regia, qualem Spartianus vocat in Opilio Macrino, & Servius interpretatur eam, quam rex Latinus. * Felicem nuncupat. Non sermo est tantum de Funere indictivo, cui opponebatur Tacitum, quod laudat Seneca , commemoratque Ovidius , sed de Funere indictivo Publico. Etsi omne funus publicum esset indictivum, utpote indici solitum solemni ac trita formula Ollus letbo datus est; tamen non omne indictivum funus erat publicum, quia hoc non fine SCto fummis dabatur. viris, illud privata etiam auctoritate decernebatur. Hoc. porro, de quo nunc agimus, aliud erat Collativum, aliud Cenforium. Collativum populi Romani pecunia in unum collata viris ampliffimis indicebatur, ut datum legimus Menenio d' Agrippae, Valerio e Publicolae, Suario f Scipioni, Q. * Fabio, & nonnunquam captivis regibus, qua-

2 Acn. VII.

204

- b De Tranquill. I.
- c Ovid. I. Faft. 3.

- 4 Liv. II. Plin. H. N. XXXIII. 10. e Liv. ibid. f Plin. H. N. XXI. 3.
- E Val. Max. V. 2.

qualis honor teste Valerio Max. Syphaci, & Perseo datus est. Quod autem Romae, idem in municipiis quoque obtinuisse antiquis lapidibus edocemur. Celebrior pompa fuit legatis, aut magistratibus concessa, qui sanguinem pro patria profudissent : hac de causa Cicero SCta recitat in Philippicis IX. & XIV., quae confuetudo deinceps fuit propter legatorum multitudinem • antiquata : Si alter confulum interiret, superstitem in id studium incubuisse, ut demortuus honorificentissime sepeliretur, Valerius & Fabius declarant, collegis Bruto, & Decio · funcratis quanto licuit apparatu. Quod de confulibus legimus, idem haud dubius reor, fi confilia temporum finerent, & de aliis magistratibus intelligendum. Funus censorium, primum a Tacito usurpatum 4, omnium fuit amplissimum, & interdum SCto a consulibus, vel praetoribus ' locabatur pro viris optimis & fanctiffimis magistratibus, quanquam deinceps sub Caesarum dominatu novis etiam hominibus decretum sit, qualis fuit ille Lucilius Longus, cui in Tiberii favorem hanc pompam scnatus censuit, & effigiem apud ' forum Augusti publica pecunia decrevit. At quam magnifice egregii viri, tam indecore ac turpiter, dum respub.floruit, improbi & aliquo vitio infames efferebantur, quibus aliquando privati etiam, nedum publici pompa funeris negata est, quod prae ceteris illi, qui Atticum heredem dixit, Caecilio contigit : ejus enim cadaver * per summum dedecus a populo raptum tractumque fuit per vias & compita, quia & fordidus foenerator extiterat, & Lucullum, cujus ope ad.

ma-

- a Plutarch. in Cauff. b Liv. II 3.
- c Idem X. 20.
- d Hift. III.

- Gutber. II. 2. de Jur. Man.
- Tacit. IV. Ann.
- 5: Val. Max. VII. 8.

DE GLOR. NOBB. POST.

maximas divitias ascenderat, promissa hereditate privaverat.

II. Jam pompae ordo breviter est explicandus. Ocavo a morte * die solemnis formula ter diversis * temporibus repetita funus indicebat, convocabatque populum; tum post ultimam conclamationem cornibus ac d tubis moestum clangentibus pompa funebris procedebat, quam vel ex testamento, vel sponte ducebat funeris e pracses ac defignator, qui non modo ' praetexta pulla, & signo ficus arboris funereae, quam propterea Horatius 8 pullam nuncupat, sed atris etiam lictoribus & utebatur. Funus antecedebant tibicines & cornicines in varios ordines distributi, qui per fora & compita intervallis i paribus personantes excipiebantur a mimis, praeficis, comicis, faltatoribus, & libertis Orcinis. Archimimus mortui perfonam fingebat ^k dum mimorum grex Sicinnam, i.e. faltationem militarem cum aliqua obscoenitate saltabat, ut populum delectaret 1

Clauss faucibus, & loquente gestu, Nutu, crure, genu, manu, rotatu.

Qui naeniam funebrem laudesque mortui & egregia decora recensebat, non saltabundus quidem, ut olim, sed stans canebat Phrygio modulo, utpote " magis ad moerorem accommodato. Siqui servorum a domino vita funto libertate donati fuerant, illi ejus interitum miserantes pleni lacrymarum mortui lectulum anteibant velatis alba

- a Serv. Acn. VI.
- b Gutber. de Jur. Man. I. 18.
- c Terent. Phorm. V.
- d Horat. I. Serm. 6.
- e Cic. Philipp. II.
- Cic. II. de Leg. Quindil. Decl. VI. m Alen. Neap. Gen. Dier. IH. 7. f Donat. Adelph.
- Epod. 16.
- g Epon. ... h Horat. I. 7 Epiff. Gutber. loc. cit. i
- k Svet. Velpaf. 19.
- 1 Sidon. XXII.

206

alba lana · capitibus, aut pileati a Persio dicti induto capite besterni equites. Quanto hi plures erant, tanto magis in ore omnium e versabatur demortui laus, qui decedens familiam libertatis pretio, quo nihil dulcius, affecisset. Obeuntis domini liberalitas nonnunguam aliquod libertati munusculum adjungebat. Certus deinde modus in servis manumittendis est constitutus lege Fusia Caninia, quam Justinianus sustulit ^a imperavitque, ut servi, qui domini funus pileati antecessissent, si id testatoris, aut heredis voluntate fecissent, illico cives Romani esfent, dicti propterea liberti Orcini, seu ^e Charoniani. Cum ^r libertis nonnunquam ii pariter, qui rafis capitibus triumphantis currum fuerant prosequuti, ejus feretrum praecesserunt : fic Q. Terentius Culleo, qui Scipionem Africanum triumphantem sequutus fuerat, ejusdem praeivit feretrum pileatus.

III. Sequebantur hanc turbam ii, qui munera praeferebant, vestes fulcris, silicernii * epulas ferculis, unguenta vafculis, odores * lancibus, quorum copiam tantam interdum fuisse legimus, ut Arabiam beatam i fecerit haec in morte luxuria largiffime extinctis tribuens, quae Diis per singulas micas dabat. Huic odorum copiae explicandae se imparem profitetur Statius & dicens,

quis carmine digno Exequias O' dona malae feralia pompae Perlegat? omne illic stipatum agmine longo Ver Arabum Cilicumque fluit, floresque Sabaei Indo-

- 2 Idem ibid. **b** Sat. IIL c Alex. Neap. loc. cir. d Do Tof. Manum. e Ibid.
- f Alex. ab Alex. loc. cit.
- Plin. H. N. X. 10. Propert. II. 13. 24
- Plin. loc. cit. XIL 18: i
- k I. Silv.

Indorumque arfura seges, praereptaque templis Thura Palestinis, simul Hebraeique liquores, Coryciaeque comae, Cynerejaque germina.

Ceteros ut praetermittam, Syllam accepinus • vi tanta aromatum fuisse a feminis cumulatum, ut praeter illata centum & ducenta fercula, statua ipsius & quidem grandis efficta fuerit, ficta etiam lictoris ex pretioso thure & cinnamomo. Mirari propterea desino, si non deessent minuta e plebe homines, qui femicremata de rogis thura & cinnama furarentur, quod Martialis garrulitatem acuit in Zoilum:

Unguenta & cafias & olentem funera myrrbam Iburaque de medio semicremata rogo,

Et quae de stygio rapuisti cinnama lecto,

Improbe de turpi, Zoile, redde sinu.

IV. Post haec munera majorum imagines digestis frondibus coronatae, aut hastis clongis, aut vectae curribus procedebant, secundum illud:

celsis de more feretris

Procedens prisca exequias decorabat imago.

Hae quidem imagines licet paffim apud auctores 'dicantur cereae, tamen Aligerium Cl. Dantis nepotem ' non fine veterum teltimonio fenfifle arbitror, aliquando & cedrinas extitifle, ne facile temporum invidiae cederent, quam opinionem fuftinere videtur cedri ufus tam Romae antiquus, ut Vitruvius ' teltetur cedri oleo fuifle illitos Numae libros, ideo ad annos 535. integros duravifle: hinc frequens apud poetas est illa phrafis cedro digna loqui, ac

- a Plutarch. in vit.
- b Epigr. XI. 55.
- c Gutber. loc. cit. 22.
- d Sil. Itelic. X.

- e Polyb. VI.
- Francisc. Aliger. in Antiquit. Valentin.
- g Vitruv. II. 9. vid. Plin. XII. 13.

208

ac prae ceteris Horatius * ad designandam immortalitatem ait, speramus carmina fingi posse linenda cedro. At ollus letho datus est : exequias prosequamur. Semper aliquo vita functo totius · aderant cum gentili stemmate familiae imagines, neque familiae modo, fed domorum etiam affinitatis vinculo conjunctarum ; ideoque Juniae Caffii uxori viginti familiarum imagines ' veluti splendoris ac vetustatis indicium longo ordine praecesserunt. Huc pertinet illud etiam Ciceronis: Brute quid & sedes? quid illam anum patri nunciare vis tuo? quid illis omnibus, quorum imagines duci vides? quid majoribus tuis? Ex quo apparet, imagines ° in nobilium funere, quanquam non publico, sed ordinario, processifie, quale hoc fuit, quod gentilis Brutus non sequebatur. Eorum imaginibus, qui inter Divos relati effent, nullum in hac pompa fuiffe locum admonere videtur triumvirorum edictum, quo cautum 'f fuit in Julii honorem, postquam Diis adscriptus. eft, ne illius imago in funeribus gestaretur, sicut tum pro vetere consuetudine servabatur. At Tiberius in Drusi funere ⁸ practer omnes Albanorum reges, & Appium Claudium ceterasque Appiorum effigies, originem etiam Juliae gentis Aeneam, & Romulum produxit quanto potuit apparatu. Sicut legum ratione habita non intererant huic pompae Divorum vultus, ita nec damnatorum, illi ob reverentiam, hi propter indignitatem : iccirco in funere Juniae Caffii uxoris imagines Bruti, & Caffii ¹ praeluxifie dicuntur eo ipío, quod minime viderentur. Nam damnatorum vultibus lucem aspicere non licebat, donec pro-D d cella

Art. Poet. v. 371. Perf. Sat. I. v. 42. e Gutber. loc. cit. 19.
b Plin. H. N. XXXV. 2. f Dio XLVII.
c Tacit. Ann. III. g Tacit. ibid.
d II. de Orat. h Tacit. loc. cit.

209

DE GLOR. NOBB. POST.

cella defaevisset. Hinc Marii imaginem in Juliae uxoris funere Plutarchus delatam scribit, postquam. * eandem videbatur ad supremi illius diei splendorem victoria Syllae abditam tenuisse. Ea nobilitatis decora, five majorum facies, quasi reliquo conjunctae corpori, suis vestibus ornabantur, quae magistratus, quem quisque vivus gesterat, indices effent : quare si consularis vir aut praetorius efferretur », praetexta, si censorius, purpurea, si triumphalis, auro contexta vestis adhibebatur. Cum imaginibus fafces, fecures & reliqua magistratuum infignia, quibus demortuus excelluerat, tum spolia hostium, vexilla, urbium coronae, ornamenta triumphalia & cetera hujufmodi, quae pompam fünebrem commendarent, publice ^e ferebantur. Quum ergo virorum funera feminarumque illustrium totius familiae populus honoraret, hinc caufa elucet, cur fumosi estent majorum vultus, nimirum ob fumum ^a funeris, non atrii, ubi haec nobilitatis infignia erant, & pro fervis. ignis accendebatur : licet enim illic imagines adfervarentur, solebant tamen in armariis clausae ' diligentiffime ab atriensibus custodiri. Neque atrium arbitrorideo dictum, quod atrum effet, fed quia primum in ufu fuerit apud antiquissimos Etruriae populos Atrienses. Inter ceteras vero imagines praepolita thoro effigies eminebat, quae vultum ejus exprimeret ^f, qui lugebatur.

V. Ad ampliorem porro magnificentiam multi lectuli pretiofis. inftrati. ftragulis fplendentibufque linteis anteibant, quorum numerus Augusti jusiu in Marcelli ^g funere ad fexcentos, in Syllae ad fex millia devenit, quibus. Appia-

2 In Vit Syll.

210

- b Polyb . loc. cit.
- c Lucan. VIII.
- d Vid Gutber. loc. cit. 21.
- e Plin. loc. cit.
- f Tacit. III. Ann.
- g Serv. Aen. VI.

Appianus ^a addit coronas plures, quam bis mille, & alia dona fere innumerabilia a civitatibus, ab amicis, a legionibus collata. Complures lectulos vetabat lex : plusa fonera ' unei nei facito, neive plures lectos endoferto: sed uti nonnullis aliis, huic quoque legi abrogatum esse voluerunt in magno luctu, ut clariffimis civibus honore, quanto licebat maximo, parentarent, quo respexit Virgilius ubi cecinit :

quae Tiberine videbis

Funera, quum tumulum praeterlabere recentem . Interea mimorum grege, libertis, muneribus, imaginibus ceterifque hactenus commemoratis longo ordine antecedentibus, tandem demortui lectulus apparebat, alias eburneus ', alias aureus XII. tabulis ' vetitus, cui velamen aureum • obtendebatur : jacebat autem, inquit Satiricus f:

beatulus alto

Liv. XXXIV.

Perf. loc. cit.

Paterc. II k Val. Max. II. 10.

Compositus lecto, crassifique lutatus amomis

in praetexta purpurea, togaque senatoria, vel confulari, aut in tunica Jovis, ut ante dixi, quibus infignibus non folum utebantur vivi, sed cum iis etiam * cremabantur mortui. Gestandi feretrum tametsi servis h manumissis plerunque tamen propinquioribus virilis sexus dabatur munus, quare filii tres confulares, duo triumphales, unus cenforius, & alter practor Metelli i funus subjere : aliquando alienigenae viri amplissimi id muneris susceptrunt: nam Pauli Aemilii cadaver legati Macedon um ^k extulerunt, vel, ut aliis placet, quotquot ¹ forte aderant in Dd 2 urbe

y h

i

- 2 De Bell. Civil.
- b Cic. II. de leg.
- c Propert. II. 15.
- Cic. ibid.
- e S. Hieronym. Epift. 28. ad Paul.] Plutarch. in vit. Perf. Sat. III.

2 I I

urbe Hispani, Ligures, Macedones juniores feretro subiere, cujus frons triumphis erat Macedonicis exornata. Nec minor fuit gloria Trebii, qui populi * Romani humeris in rogum impositus est. Julium Caesarem magistratus '; Germanicum ' tribuni centurionesque ; Numam, Syllam, Augustum ^d senatores: Severum imp. • confules extulerunt. Interim vero dum pompa funebris procedebat, puer egregia forma muscas a cadavere abigebat non thure quidem & funibus huc illuc tractis, ut Accursius perperam existimavit, sed pennarum ventilatione, quare in Hetruscae lacrimis poeta ' cecinit; nec modus est pennis. Hoc ventilationis officium fuisse antiquissimum apud Graecos Homerus docet, a quo ipía Thetis repraesentatur a Patrocli : cadavere muscas abigens :

At conabor ego importuna examina muscas-

Arcere: bae comedunt, bello quos eripit bostis.

Post feretrum non cognati, non necessarii, non VI. clientes modo capillo pasio ac veste pulla, quorum aliqui, more apud Hebraeos perusitato, prae doloris impatientia ' scindebant vestes, sed scribae etiam ac viatores. magistratibus aderant ac senatoribus, qui vultu habituque i ad moestitiam composito, & immutatis k annulis, inversisque fascibus incedebant, quare apud Albinovanum. dicitur :

> Quos primum vidi fasces in funere vidi, Et vidi eversos.

Nonnullorum autem hanc effe opinionem miror, fenatores

- a Plin. H. N. XVIII. 3.
- b Svet. Jul. 84.
- c Tacit. loc. cit. d Plutarch. in wit. Appian. loc. cit. Svet. Aug. 100.
- e Herodian. IV.

f Stat. Silv. III Xipbilin. in Pertin.

- Iliad. II.
- g Iliaa. 11. h Virgil. Aen. V. i Tacit. Annal. III.
- k. Svet. in Aug. in Indor. XIX. 32.

tores & magistratus politis infignibus cadaver anteceffilse, quum apud veteres ea lex fuerit, ut praecedente feretro vivi sequerentur, tanquam haud * multo post morituri : funus, inquit . Comicus, procedit, sequimur : ubi Donatus, bene, ait, funus procedit, nos sequimur, quas postea morituri, unde exequiae dicuntur. Imperatores quidem, magistratus virique illustres quotquot ad exequias convenerant, non omnes pompam usque ad pyram comitabantur, fed alii ad laudationem tantum, alii ad rogum profecti, conjectis in ignem muneribus discedebant, inibi relitis iis, quorum proprium offa cineresque colligere munus erat, ut in Augusti ' funere factum est. Aliquos etiam prae dolore extra portam exivisie, sed ire le-Aum juffisse lentius eum animo atque oculis prosequutos poeta cecinit:

> Si piguit portas ultra procedere, at illud Jussifis, lectum lentius ire meum.

Fuerit hoc privati luctus, certe fuere publici, quae fupra dixi. Senatum interea magistratusque obsoleto vestitu equites comitabantur, promiscua in postremo agmine populi multitudine confluente; atque hac ratione pompa funebris claudebatur ardentibus passim facibus ' taedisque undique collucentibus, quae ex scirpis erant fragilibus palustribusque 1, ac detracto cortice luminibus & funeribus inferviebant. Aliquando facerdotum collegia s in veste pulla feretrum praecesserunt, quod in Syllae 1 funere tanquam quid inusitatum ac singulare commemoratur.

Interea vero quacunque pompa transiret, lectulo VII. pleri-

- a Tolosan Syntagm. Jur. univers II. 14. Indor. XX Ergm. 10. £ Plin. H. N. XVI. 37. Terent. in Andr. f
- c Dio LVI.
- d Propert. IV.

- Cuper in Harpocr.
- g Cuper in Alex. loc. cit.

DE GLOR. NOBB. POST. 214

plerique flores * & corollas, nonnulli * odores, alii e tacnias, alii alia dona congerebant, donec ad roftra ventum effet, ubi oratio funchris habebatur. Illustrium in virorum funeribus laudationis ritus fuit antiquissimus apud gentes, licet varia ellet ratio commendationis. Nam Acgyptiorum mortuo rege ficerdos in suggestu ejus dicta & facta omnia recenfebat, quae fi laude digna inveniebantur, summus erat demortui honor, secus vero, si vitia ^d praevalebant. Apud Indos extincti vita pro foribus descripta exponebatur. Libyci hymnos, & paeana laeta voce cantabant in eorum exequiis, qui aut in venationibus contra elephantos, aut in praeliis f occubuerant. Apud Graecos quis primus hoc laudationis genere uti coeperit, incertum est, aliis * Periclem, Solonem aliis hujus instituti auctorem depraedicantibus. Apud Etruscos in mortuorum laudem non tam fortasse orationes, quam academiae haberi publice consueverunt, sicut indicat in museo Etrusco i spectatu dignissimum quoddam marmor ubi tunicati togatique sex sedent viri, quorum aliqui vel claufum, vel explicatum volumen habent, atque ab his quidem laudes naeniasque concini, eum vero, qui sedens in medio gestus edit, cantorum moderatorem ac principem esse dixeris cum Gorio interprete, qui inde * arguit Tuícos sedentes suprema haec officia persolvisie. Romae primus omnium Valerius 1 Publicola, mortuo Bruto, postremas ejus laudes accurata pro iis temporibus or atione dicitur prosequutus. Hoc institutum in urbe religio-

1	Liv. VII Dionsf. II. Virgil. V. In Tertull. de Coron. Milit.		Aelian. VIII var. bift. Nicol. de Lutt. Cbrift. XVII. 7.
	Plin. H. N. XXI. 3.	ĥ	Alex. Neap. loc. cit.
	Passer. in Acheront	i	Volum. III. Cl. III. tab. XII, num. 2.

- d Kircher. Tom. I. Oedip. Aegypt.
- e Alex. Neap. loc. cit.

- k Ibid. pag. 176. 1 Liv. II. 3.

giosissime observatum est, nisi quid aliud conditio temporum orationis loco proponeret, quod raro contigit, imo nunquam, si bene memini, praeterquam in funere Julii Caesaris, in quo M. Antonius pro laudatione per praeconem * pronunciavit SCtum, quo omnia ei divina & humana decernebantur, itemque jusjurandum, quo se cuncti pro salute ejus adstrinxerant, quibus ipse verba perpauca dicitur addidiffe.

VIII. Solebat in urbe oratio funebris haberi a b filio, vel a propinquo aliquo, nifi haec cura ex SCto magistratibus mandaretur, & Romae id fieri aliquando confuevisse Quinctilianus scribit, & id factum in municipiis nonnulli Iapides palam faciunt. In hujufmodi laudationibus in primis mortui, tum aliorum etiam, quorum adessent ° imagines, ratio habebatur. Crevit, ut cetera, haec ostentatio, & duplex in funere haberi oratio coepit Augusti aetate, qui Octaviam fororem jam publice ab fe laudatam jussit a Druso & iterum commendari : Drusus ipse bifariam laudatus est a Tiberio in foro, ab Augusto pro rostris: Augustus * pro aede D. Julii a Tiberio, pro rostris veteribus a Drufo Tiberii filio: Antoninus Pius 🕫 a M. & Lucio Vero, utroque pro rostris laudatus fuit. Notanda hoc loco pietas Romanorum, apud quos postrema hac oratione il quoque celebrabantur, qui inter reos fuissent mortui, necdum, incerta adhuc lite, ab judicibus abfoluti, ut Appio Claudio contigit, cujus extincti ^s laudes tam aequis auribus accepit populus, quam vivi audiverat accusationem. Ac quod frequenter in praesens, id olim

2 Svet. Jul. 84.

- Polyb. VI.
- c Polyb. loc. cit.
- Dio LIP.

- e Svet. Aug. 100. Capitol. in vit.
- g Liv. II.

215

DE GLOR, NOBB. POST. 215

olim etiam non semel in more fuit, ut nonnulli orationes recitarent alieno studio elaboratas. Nam P. Tubero Africanum avunculum laudans scripto * usus est C. Laelii; Serranus ' Ciceronis, qui aliis recitandas dedit funcbres aliorum quoque orationes, uti Porciae, M. Varronis, & Ollii, quas quum emendasset relegissetque, vix fibi eas legisse credidit. Aliena quoque recitavisse haud dubito & Tiberium, & Caligulam, quorum alter e novem annos natus patrem, alter 4 adhuc praetextatus proaviam Liviam laudibus extulerunt. Oratio haec funebris quaeri fortasse potest, bonine an mali plus attulisse reipublice videatur? Polybius quidem est auctor, juventutem his orationibus provocatam ita ad gloriam fuisse, ut ' nihil non pro reipublicae commodo ferendum subiret : sed, ut ait Livius *, non parum inde mendacior historia effecta est, ad rem acute dicente Plinio, se historiis delectari, quasi funebribus & laudationibus, seris quidem, fed tanto magis veris. Haec dum oratio haberetur, opinio est a Polybii & Appiani h auctoritate minime abhorrens, imagines mortuorum cereas, ejusque potissimum, qui id temporis lugebatur, quibusdam fuisse machinamentis ita in conspectu statutas omnium, i ut hinc inde versari facile possent, quemadmodum ex Appiano discimus, Antonium ostendisse populo statuam Caesaris lecto impolitam, eo artificio factam, ut versatilis esset, & fingula Julio inflicta vulnera omnium oculis aperiret.

IX. Oratione habita eodem, quo antea, ordine ad py-

ram

- Cic. II. de Orat.
- b Idem epift. ad Attic.
- c Svet. Tib. 6.
- d Idem Calig. 10. c Polyb. VI.

- f Liv. VIII in fine.
- g Epift. VIII, 12. h Uterg. loc. cst.
- i Kirchmann. de Fun. II. 18.

ram procedebatur, quae licet juffu XII. tab. • effe deberet ex lignis rudibus & impolitis, fieri tamen post heroica Romanorum tempora non folum coepit ex dolatis, sed etiam ^b pictis, & alternatim positis, ut facile accenderentur. De ejus altitudine nihil certi constitui potest : Patrocli rogus ad centum pedes protensus fuit; Hectori extructus ex immensa materia; omnium maximum fuisse Archemori docet ^c Statius. Construebatur in arae modum nunc quadrangulari, nunc triangulari ^d forma, lateribus aequis, & alta plane instar turris, qualis haud raro cernitur in numismatibus. Quatuor constabat tabulatis, in quorum primo erant stramina, quae facile flammam conciperent; in proximo flores; in tertio thura & aromata; in quarto vestes ex bysso, purpura, auro argentoque. Placeat audire Statium rem graphice describentem: *

ima virent agrefti stramina cultu, Proxima gramineis operosior area sertis, Et picturatus morituris floribus agger: Tertius assurgens Arabum strue tollitur ordo, Eoas complexus opes incanaque glebis Tbura, & ab antiquo durantia cinnama Belo; Summa crepant auro, Tyrioque attollitur ostro Molle supercilium, toretesque binc indeque gemmae Irradiant.

Haec tabulata inftar phari decrescentia intus aridis somitibus soppleri, extra vero intextis auro stragulis, atque eburneis signis, & variis quoque picturis nonnunquam exornabantur. Certis demum gradibus atque januis pyra distinguebatur: Virgil. Aen. IV.

Еe

Cic. de leg. II 23.
Plin. H. N. XXXV. 7.
Thebaid. VI.

d Herodian. IP. e Silv. VI. f Herodian. ibid.

gra-

gradus evaserat altos Semianimemque sinu germanam amplexa sovebat: Supra pyram velum expandebatur circumstantibus fortafle trabibus sustentatum, ut cadaveris integritati consuleretur: ita Patrocli cadaver Deorum beneficio defensum

fingitur immissa nube, quae pro umbraculo deserviret: Huic nigram nubem induxit divinus Apollo, Quantum occupabat cadaver, ne prius vis solis

Siccaret circumcirca corpus & nervos & membra. Ad rogum uftores * cadaver Aligerio interprete palmata tunica nudabant (fecus ait Livius num. V.) & ejus loco tunicam induebant assurbtino confectam lino, cui ea erat vis, ut combusto cadavere integra b remaneret, reliquafque corporis favillas fervaret a rogi cineribus inviolatas. Hanc opinionem etsi refellit cura veterum in legendis offibus ac cineribus, uti animadvertit Riccius °: tamen Mahudelo ^a quicquid de amianto scribitur esse fabulam opinanti assentire me prohibet urna sepulcralis in bibliotheca Vaticana, ubi linteum fervatur integrum ex eo lapide nunc in Italia obvio, quem nescio quis nullo veterum testimonio ait pluris olim, quam gemmas, habitum: non id facile affirmaverim. Texendae illius telae ars refloruit in Academia physicomathematica apud Cl. Praesulem Ciampinium.

X. Mortuo in rogum illato officium a consanguineis praestabatur ungendi osculandique, tum murrata potio XII. tab. vetita, tanquam ' coena novissima indebatur, quafi mortuo in caelum aditus aperiretur: nam Diis ad pulvinaria murrata potio diebus 8 solemnibus apponebatur. Ín-

- Aliger. Antiq: Valent.
  Plin. H. N. XXXVI. 19.
- c Differt, Homeric: XLIII.
- d Diff. Gall. monum. Infer. T. VII.
- e Val. Max: IV. 6.
- f Gutber. I. 25.
- g Feft. ad verb. Murrata ...

Indita hac potione oculi mortuo aperiebantur, ac descendebant e rogo consanguinei : liberti interea dona vestesque Attalicas * disponebant, tum populi * multitudo, & aliquando ipsi quoque pontifices * rogum ambiendo lustrabant sulphure taedisque accensis, quibus manes maxime placari ^d arbitrabantur :

Umbra venit, cuperent lustrari siqua darentur Sulpbura cum thacdis.

Post lustrationem practica lamentabili carmine populum ad lacrimas provocante, pyra averso vultu a confanguineis, vel amicis, aut SCto a magistratibus, & aliquanda a ^f confulibus accendebatur : postea in rogum munera conjiciebantur, quibus deferendis interdum * satis esse vix dies potuit. In rogum munera quum funderentur, boves variaeque ' victimae mactabantur, nec aliguando humano sanguini parcebatur, captivorum praesertim ac fervorum i malo pravoque ingenio : his peractis ultores coenam in rogum Diis manibus ingerebant, tum qui bustum per noctem servarent, praeficiebantur, ac demum redeundi domum cuique libera facultas erat. Postridie ejus diei gallinicio ^k collectas reliquias in urnam conjiciebant plerunque marmoream, quandoque argenteam, nonnunquam auream, quod Agrippina in Germanici, & alii in aliorum funere factitarunt. Ad ea, quae funus virorum principum commendabant, nunc addere convivium lautissimum, & populo data munera, ludosque funebres oporteret: sed de his dicendi occasio erit alibi opportunior.

Ee 2

XI. Laus

a Propert III. 18.

b Gutber. loc. cit.

c Dio ibid.

- d Juvenal. Sat. II. 157.
- Alex. Neap. ibid.

f Dio loc. cit. g Svet. Jul 84. h Virg Acn. XI. i Serv. ibid. k Aliger. loc. cit.

Digitized by Google

219

DE,GLOR. NOBB. POST.

XI. Laus hic danda viris amplissimis, qui singulari modeftia praediti omnem sibi funebrem pompam interdictam effe voluerunt, indictivo nimirum funeri tacitum anteponentes quammaxime ab eorum infania abhorruerunt, qui supra modum soliciti de pompa funebri splendidisfima non praesentes modo, sed & amicos, aut clientes, aut liberos, qui peregre forte aberant, aut extra Romam domicilium habebant, ad postrema haec sibi solvenda officia legato aliquo · invitabant . Fuit ab hac superbia, vel potius dementia vacuus ille M. Aemilius Lepidus, princeps fenatus, qui fine linteis, fine purpura, fine tibicine ac praeficis fieri sibi funus decedens jussit : item Pomponius Atticus elatus est in lecticula, ut ipse praescripserat, fine ulla pompa funeris, comitantibus omnibus bonis & maxima vulgi frequentia, ut tradit in ejus vita Cornelius Nepos. Annaeus Seneca ita, ut codicillis jusserat, fine ullo funeris b apparatu crematus est = Otho-quoque imperator celeriter & parvo cultu ' sefe voluit funerari : Julius Frontinus non exequias tantum splendidas, sed & monumentum sibi omnino fieri vetuit, additis etiam his verbis Romanae gravitatis plenissimis : impensa monumenti 🖕 supervacanea est : memoria nostra durabit, si vitam meruimus. M. Varro more Pythagorico in myrti & oleae foliis, in ' urna fictili positus eft, sicut in amphoris quoque reconditos olim heroum cineres Homerus f scribit, defixa ad eorum tumulos columella. Exinde apparet, Romanos saepenumero consuevisse, quum decederent, aut testamentum facerent, modum praescribere sui funeris & apparatum; quod liquido Augusti Caesaris exemplö

2	Valens in J. ft tibi de Legat: 3.			Dio 🖊
Ь	Tacit. Ann. IV.		e	Vitruv. VML
С	Svet. in vit.	•	f	Iliad. XVII.

plo conftat, qui mandata * de funere fuo, une volumine complexus est. Ceterum veteres Romani heroes, ut de Tuscis ait praeclare * Gorius, ficut in vita, sic post mortem contenti fuere urnis * ollisque scalas, quum Deos viderent nec sictiles effigies suas, nec ornamenta in templorum fastigiis sictilia aspernari, sed & in sacrificiis pateras ac sympuvia capedinesque & cetera sacra vascula, sictilia omnia acceptissima habere & jucundissima. Romanis, qui sepulcralem pompam neglexerunt, nisi Xenophontis Cyropoedia inter romanenses fabulas recenseretur addendus estet Cyrus, qui corpus suum noluisse di citur * neque in auro condi, neque in argento, sed terrae reddi, nihil beatius este existimans, quam terrae mifceri, quippe quae bona omnia gignat enutriatque.

Ad sepulcri locum venio, qui bonis & fortibus XII. civibus ac de repub. bene meritis tanquam quid singulare a senatu decernebatur. Olim quidem heroum cineres in montibus condebantur, atque inde facri cultus in montibus origo fuit, quoniam illie data heroibus sepultura. Neque ab eo ritu abhorruerunt Ifraelitae : nam & Aaron in monte Hur, & Josue in Ephraim sepulti sunt, de quo instituto plura scire cupientibus praesto adest Zornii ^f bibliotheca. Romani, quos Cascas appellat Ennius, tam in urbe, quam extra sepeliebantur : sed Cn. Duillio, & C. Lutatio Cosl. id fieri desitum est, ac, ne quis intra pomoerium sepeliretur, senatus censuit, a quo viris amplissimis sepulcri locus decerni coepit . Quanquam vero statuae multis decretae fuerint, sepultura tamen s est data

Svet. Aug. cap. ult.
Muf. Etr. Town. III: Diff. III. p. 119. f pag. 603.

- c Plin. H. N. XXXV. 12. g Cic. Philipp. X.
- d Xenoph. de Cyr. VIII.

Digitized by Google

221

data paucis; ideoque quum Dio multos commemoret ab Augusto sepultura publica honoratos, nonnulli prudenterputant, Dionem non de sepulturae loco, sed de funere publico intelligendum. Is vero locus, ut Romae SCto, ita in municipiis Decurionum decreto dari solebat: frequenter enim in lapidibus adfunt hae notae L. D. D. D.i. e. locus decurionum decreto datus : nec locus tantum, sed illius etiam mensura ac modus definiebatur. Cicero enim · scribit, ubi actum est in senatu de Sulpicii funere, decretum esse, ut XXX. pedes quoquoversus darentur. In provinciis aliquando & impensa funeris, & sepulturae & statuae locus decernebatur, ut idem testatur Cicero ^b de Castritii funere verba faciens, cujus cadaver inquit & corona aurea honoratum, & ab ephebis intra oppidum praeter confuetudinem delatum esse, quae P. Scipioni, quum effet Pergami mortuus, facta non funt. Romae quidem sepulcri locus omnium honoratissimus erat in campo Martio, nemini sine SCto concedi solitus, raro primis seculis, saepius posterioribus, ut argui ex Silio Italico non obscure licet: "

Quantos funeribus vestris gens Itala passim Dat gemitus! tumulus vobis censente Senatu

Mavortis geminus furgit per gramina campo Interdum etiam in campo Efquilino hic honor datus est, ut Serv. Sulpicio^d in legatione mortuo ejusque liberis, totique posteritati. In ipsa quoque urbe egregii virtute homines vel ante XII. tabulas, ut Publicola, ut Tudertus, vel foluti legibus, ut C. Fabricius^{*} fepulturae locum habuerunt, itemque auctore Festo gens^f Cincia, & Clau-

a Idem Philipp. IX.

d Cic. Phil IX. e Idem de Leg. II. 23.

Idem pro Flacco.
 Lib. XIII. v. 658.

Claudia: tum sacrae * virgines, virique * triumphales, atque imperatores, quorum primus id assequutus est Trajanus, cujus cineres in urna aurea e in ejus foro collocati funt, columna ibi posita ad altitudinem ped. CXLIV. Fabricii stirpem Plutarchus scribit contentam fuisse honore 2 & cadaveri in forum delato subjecisse facem, qua mox retracta inde auferre mortuum consuevisse, quod & in vita Val. Publicolae memoratur.

Sepulcri rationem non uniuscujusque arbitrium, XIII fed legum fanctitas moderabatur, ideo Tullius a ubi de fumtu in ollos minuendo agit, in primis ait sepulcrorum magnificentiam esse legibus definitam. Servius * hoc ita fervatum putat, ut pro cujusque conditione & amplitudine sepulcra vel majora fierent, vel minora. Jure Fabrettus [£] arguit Kirchmannum, tametfi eruditiffimum, perperam opinatum, certis quidem legibus sepulcrorum amplitudinem⁸ Athenis fuisse inhibitam, Romae vero cujusque in arbitrio fuisse politam. Nam cetera ut milla faciam, quae ibidem Fabrettus in medium profert, contrarium aperte colligitur ex Cicerone legum Romanarum peritissimo, qui ' etsi legis verba ab Attico exquirit, ejus tamen legis sententiam summatim attingens inquit : quo plus infumtum in monumentum effet, quam nescio quid, quod lege conceditur, tantundem populo dandum esse. Quam fane legem ut ipfe eluderet, ab epistola 19. & praesertim 35. lib. XII. usque ad finem Atticum consulit de sepulcro Tulliolae ad fani similitudinem aedisicando. Atque haec legis ludificatio, de qua Tullius cogitabat, quam fre-

a Diony (. XI.

- Plutarch in Cauf.
- e Eutrop. VIII.
- d Cic. loc. cit.

- Ad Acn. VI. 226.
- f Ant. Infer. 111. p. 205.
- g De Fun. Rom. III. 16. Ep. ad Ats. XII. 34.

DE GLOR, NOBB. POST. 224

frequenter usuvenerit, permulta in agro Romano & splen³ didiffima quidem monumenta oftendunt superne fani speciem praesefferentia, quorum in hypogaeo, specu scilicet subterranea, tumuli & loculi absconditi reperiuntur. Ac certe fani speciem ' ostentant sepulcra Caeciliae Metellae in via Appia, C. Cestii Epulonis in Ostiensi, C. Publicii Bibuli sub Capitolio, Plautiorum in via Tiburtina, gentis Rusticelliae sub Doliolo monte. Magnifica haec monumenta, quae templa referebant, HPOIA · a Graecis, id elt Heroa appellabantur. Supra hypogaeum non modo armaria, coenacula, aras, verum etiam Deorum signa ac simulacra & familiae Genios extitisse, alia si marmora negligantur, unus apud Reinesium fapis apertum facit. Atque in hac re, quanta veterum dementia fuerit, ex museo Veronensi accipe, ubi in funereo monumento pag. LXXXVII. aedicula constructa legitur deridiculo illi nefandoque Priapi monstro. Illae igitur infanissimae substructiones non tam sepulcra erant, quam delubra Deorum, quibus erant quandoque addicta & sacra propria, & proprii a facerdotes, atque ut nihil magnificentiae deesset, praeter columnas ac cetera ornamenta, inibi fuisse legimus lucos, viridaria, bibliothecas, quae si omnia superessent, nihil certe spectabilius aut magnificentius optaremus.

XIV. Sepulcrorum, quae viris illustribus parabantur, extitit forma multiplex & varium genus, nec de Romanis minus, quam de Graecis hoc dixum volo. Licet enim in suis legibus cavisset Plato, ne sepulcrum altius extrueretur, quam quod quinque homines * quinque diebus

<sup>Fabrett. Ant. Infor. III. p. 20-. C Cl. I. 240.
Dio lib LVII. fub fin. oid. Muf d Aliger. loc. cit.</sup> Veron. pag.XVI. In in Not p. XIX. C Cic. II. de leg.

bus absolverent, nec plus e lapide imponeretur, quam quod mortui laudem caperet quatuor heroicis versibus, quos longos appellat Ennius, comprehensam; tamen sepulcra nunc Heroa, nunc Musea - Graecis in lapidibus nuncupata dubitari omnino prohibent, quin Lycurgi, ac Platonis moderationi, ficut in ceteris, ita in hoc aedificiorum genere derogatum existimemus. Romae quidem, si superstites majestatis latinae reliquias spectes, tria potiffimum sepulcrorum, quae omnium judicio excellerent, genera fuisse apparet, Metam videlicet, Molem, Cippum. Metam quadrato ex lapide Tiburtino ad portam trigeminam splendidissime extructam cernimus. Molem Hadriani principis, de qua dictum est obiter in antecedenti dissertatione, qualis & quanta fuerit, ejus ex reliquiis demonstratur. Metellorum cippus ad secundum ab urbe lapidem omnium in se oculos admirationemque convertit, forma rotunda magnifice extructus, & Caeciliae Metellae Q. Metelli Cretici filiae, uxoris Craffi infcriptione clarus, cui nunc Capiti Bubulo nomen est ob insculptum caput bubulum & infignia Cajetanorum, qui forsan infelicistimis iis temporibus, quum familiae nobilium Romanorum in factiones divisae solebant loca urbi proxima in tutelam partium communire, sepulcrum b illud in arcem commutaverunt . Quae ab Herodiano " Baoixía v isea uningra, proprie mausolea a Mausolo d rege Cariae nuncupata sunt, tametsi supra dixerim exterorum regum fuisse propria, testante id praesertim Floro *, qui Cleopatram narrat in mausoleum se recepisse, & maximo, ut solebat, indutam cultu in diffuso odoribus solio juxta suum se Antonium Ff col-

Dio in Mus. Veronens. loc. cit.
Vid. Nardin. Rom. wet. III, 3.
Lib. IV.

d Cir. III. Tufcul. Val. Max. IV. 6. A. Gell. X. 13. e Lib. IV.

DE GLOR. NOBB. POST. 226

collocavisse : tamen non Augusti modo, sed privati etiam regiam magnificentiam aemulati funt amplissimis sibi conditis mausoleis, quorum claves penes aliquem libertorum & curatorem erant, quaeque nunc maefolea *, nunc mesoleos b posteriora secula nuncuparunt. Hoc sane nomen, si, quorum adhuc reliqua vestigia sunt, sepulcra spectes, tum supradictis convenit, tum monumento familiae Aruntiae in via 6 Praenestina, ac L. Canuleji d magistratibus & facerdotiis celeberrimi, cujus sepulcrum in via Cassia prope Vulsinium Cl. Abbas Adamus, tradit se vidisse ' illi omnino par, quod in coemeterio Praetextati describit eruditiffimus Canonicus f Boldettus, fimillimum scilicet templo Pantheon, si columnas Corinthias & coronam interiorem demas, posterioris aevi additamentum. Aedificia id genus erant plerunque marmoribus incrustata, multointus, quam foris, & pretiosioribus & elegantius elaboratis: quandoque tantum ex terra coctili facies constabat extima, quam undique coronae ornabant magnis ex imbricibus invicem superimpositis, & postea *, quasi unum & integrum effent corpus, accurata non caelatura quidem, fed sculptura distinctis; ita pro discrimine loquor, quod artem inter utranque Manutius & statuit, ut caelato in opere eminentes, depressae in sculpto imagines videantur. De sepulcrali hoc splendore notare juvat, quod in Etruria non folum gentes quaeque clariffimae fepulcra habebant nobilitati & amplitudini confentanea, quorum bene multorum ichnographia in museo Etrusco perbelle ni-

tet "

- a Grut. pag. CCCCXCVI. 7.. b Ibid. pag DLVI. 2.
- c P. Eschinard. de Agro Rom. cap. VIII. edit. Romae boc anno.
- d Fabrett. Infer. pag. 755. Abb. Adam. Hift. Vulfin. lib. IV. pag. 138.

En legg:

- e Vid. loc. cit.
- f Lib. I. 4.
  - P. Eschinard. loc. cit.
- g P. Eschinard. 100: cir. h Vid. Quaesit. per opist. lib. II. op. g.

tet, verum etiam magistratibus & collegiis splendidioribus praecipua fuisie monumenta Passerius * putat, neque dubitat, quin Lucumones illi ac Suffetes, quorum imperio res Etrusca gubernabatur, magnificentioribus recondi tumulis ac dignitati paribus consueverint. Cuiquam porro mirum non est, si veteres tam solicite tum sepulcra conderent, tum picturis ac statuis, de quibus multa Bonarrotius, Demssterus, Gorius, exornarent. Nam Aegyptii, qui auctores superstitionum principes extiterunt, domicilia viventium pro Diversoriis * habebant, mortuorum vero sepulcra Domos aeternas, ut saepe in Romanis lapidibus, nominabant; exemplo est paedagogus ille, qui in 11. vol. Cl. VII. lepidissimis hendecasyllabis sic puerum alloquitur:

HAEC SVNT PARVE TVAE MEAEQVE SEDES

HAEC CERTA EST DOMVS HAEC COLENDA NOBIS HAEC EST QVAM MIHI SVSCITAVI VIVVS

Iccirco veteres minus erant anxii de domibus, quam de tumulis exornandis, quam profecto curam, líquae alia, tacite inferiptio docet L. Canuleji modo commemorati,

ET caroancerocaroancero TIBI

L. CAN	VLEIVS			
FVNVS .	. FECIT			
SIBI				

SE VIVO S ET company company TV Cl. Fabrettus ° rei novitatem miratus haefit ad haec verba FVNVS FECIT SIBI, laudavitque Carolum V. facto Ff 2 fibi

2 De Priv. Sepuler. in Mus. Etr. b Diodor. Sicul. I. Bibliotb. Tom. III. c Log. cit.

DE GLOR.NOBB. POST.

fibi funere fingularem. Sed Abbas Adamus omnem faceffere dubitationem jubet, quippe qui funeris nomine quicquid ad novissimos honores spectat, prudentissime interpretatur : in iis autem verbis ET -- TIBI, ET -- TV dialogum ineffe mortui cum viatore putat, ita ut hic illi de more dicat & tibi sit terra levis, ille huic respondeat O' tu valeas. Perbelle quidem: mihi vero magis ca interpretatio arridet, mortui nempe ad unumquenque viatorum admonitionem inibi contineri, quasi Canulejus hoc spectatori inculcet & tibi & tu sepulcrum pares neque habeas heredi fidem. Quanquam enim lapides, quorum nonnullos Kirchmannus * laudat, heredes non defuisse probant, qui testatorum voluntati aut paruerint, aut eam etiam largitate vicerint, permultos tamen ingratisfimos extitisse Plinius in epistolis non tam depraedicat, quamdeplorat.

XV. Ethnicorum cura fuit plane maxima in hypogaeo, cujus formam ac partes libet paululum observare. Sepulcrales cryptae non paucis etiam ante Christum seculis acdificatae, uti conjicit ex structura ' Gorius, haud raro Crucis formam imitabantur, more ab Aegyptiis derivato, qui inter facros characteres habebant Tauticum ad Crucis ' speciem efformatum, quem veluti signum salutiferum in Deorum manibus apponebant, testantibus obeliscis ' & aliis hujusmodi monumentis. Etenim in mufeo capitolino idolum Aegyptium litteram Tauticam dextra praefert, & Olaus Borrichius, ' in Isidis templo inventum scribit Serapidis simulacrum finistra gestans eandem

a De Fun. Rom. lib. IV.

- Mens. Ihac.
- b Muf. Etr. Tom. III. Diff. II. p. 85. d Kirsher. II. 29. Gor. ibid.
- c Sozomen. Esclef. Hift. VII. 15. in e D Socrato Hift. IX. in Pignor. in
- De Antiq. urb. Rom. Facie XIV.

dem litteram, quae Socratis, & Sozomeni testimonio apud Aegyptios fignificabat vitam venturam. Hypogei oftium tum Romae, tum in Etruria * plerunque meridiem spectabat, aliquando · occidentem. Fenestrae exiguum habebant hiatum, & extrorsum angustae erant, introrsum vero ' latiores. Cellarum lacunaria purpureo, viridi, flavo, caeruleo aliisque coloribus illita non mediocrem afferebant intuentibus voluptatem, &, quod caput est, eae picturae pulcritudinem & elegantiam usque ad aetatem nostram servavere integram illaesamque, quanquam postea detecto apertoque sepulcro colores quidem aliquandiu vividi permanferunt, sed in dies magis magisque evanuere. Inter hafce delicias loculi sepulcrales in lapideis parietibus, & triplici plerunque ordine, more ab Aegyptiis accepto, ac Romae quoque in Sanctorum Martyrum coemeteriis usitato, excisi erant ad integra recondenda cadavera consuetudine omnium vetustissima. Postquam vero, ne hoftibus ludibrio effent, atque ut malus odor ex puticulis evitaretur, mos obtinuit cadavera comburendi circa finem reipublicae, tum urnis primo aevo lapideis, deinde marmoreis vel ipfi cineres, vel cadavera commissa funt : femper enim viguit (frustra nonnullis secus existimantibus) utraque confuetudo, fidem facientibus Bonarrotio •, & Fabretto, & aliis, qui in potentiorum sepulcris & urnulas cum cineribus, & farcophagos integris cum cadaveribus repererunt etiam post-Syllam, quem aliqui perperam primum in urbe combustum ferunt, ut talionem fugeret ob Marii cadaver erutum: nam is primus combuftus

a	Gor. ad Columbar. Lib. in Serv.		Etr. loc. cit.
	Liv. Aug.	d	Bonarrot in Append ad op Demfter.
Ь	Muf. Etr. Tom. III. Diff. II. p. 85.	.е	Bonarrot. loc. cit. Fabrett. Ant.
С	Part. I. Infer. Ant. Etrur. don Mul.		Infer.

Aus dicitur * in Cornelia familia, non primus Romae. Si in aediculis, aut tribunis, vel soliis, quo facile pateret aditus, hae urnae collocarentur, tum laminulis aereis, illato b cadavere claudebantur, quod nusquam in Etruria se Gorius vidisse meminit. Primoribus seculis virorum etiam clariffimorum cineres, aut cadavera in urnis nunc fictilibus, nunc ex lapide Tiburtino, addito tantum demortui nomine, condebantur; sed veterum simplex ille & parsimoniae plenus sepeliendi ritus in puerilem deinceps abiit magnificentiae luxum, & in eam levitatis plenissimam ambitionem, ut urnae tum pretiolissimae, tum multis inferiptae laudibus ac variis parergis circumornatae adhiberentur. Etrufci fumma quidem brevitate fepulcralibus in inferiptionibus utebantur, ac folum praenomen, nomen, cognomen, aetatisque annos, ac posteriore aetate etiam Tribum adnotabant, praeterea nihil; fed notas litterarum majores aereas & inauratas marmoribus adfigebant ^d.

XVI. Sepulcra nobilium splendidiora pluribus constabant cellis, five cryptis, & ex iis una interior erat, quae omnium ornatissima gradus aut scamna habebat e naturali topho, aut structili opera, nunc duplici, nunc triplici circum ordine collocata. Doctorum ° opinio est, in superiore scamno sepulcrales urnas habuisse socum, in imo mortuorum affines in celebrandis sacris anniversariis, habendisque precationibus consedisse. Verissimum hoc quidem, si sepulcrum in diversas cryptas minime distin-Aum esset. Secus enim, ubi multae adessent cryptae, cella

- a Plin H. N. VII. 54. b Muf Etr. Tom III p. 116. c Gor. ibid. pag^W141. vid. Paffer. de e Bonarrot ad Demfter. § XXVI. im Gor. loc. cit. p. 93. im p. 125.

cella interior crat pura, sedilia vero erant posita ut propinqui illic confidentes vel bona mortuis precarentur, vel filicernia celebrarent, idque in via Appia sese Passerius vidisse ' inquit in Columbario elegantissimo, ubi cella erat pura undique sedilibus circumsepta. Non enim stantes, sed sedentes antiqui mortuos venerabantur, quasi eorum quietem cum piorum confortio placidiffimam repraesentarent. Neque obstat, quod iis in sedilibus urnae inventae sint : nam malae mentis homines auri divitiarumque conquisitores eas loco fortasse cedere jussifie docto cum Passerio opinor. Ornatissimam praeterea cellam non ollis cinerariis, fed facris fuisse annuis destinatam hinc ' viri ad investigandum diligentissimi suspicantur, quod inter picturas haberet cardines & clavos, quibus encarpi, corollae, candelabra, lumina, faces & alia donaria fere innumera, praesertim l'ampades nunc aureae, nunc argenteac Diis Manibus dedicatae suspenderentur a mortuorum affinibus & confanguineis, qui illuc statis temporibus convenirent ad inferias celebrandas. Praeter hanc cellam interiorem in sepulcris magnificentioribus erat aliquando exterior quoque cella vestibuli locum tenens, ubi, veluti apparet in sepulcrali crypta prope antiquum . Cornetum inventa, parietes egregio opere picti exhibebant mortuorum imagines, quali Deorum consortio perfruentes, adstantibus hinc inde Geniis, pendentibusque superne vittis, tanquam immortalitatis infignibus. Ad caput imaginum litterae Etruscae cujusque nomina designabant. Viri nudo corpore, velo aerii coloris ex humeris pendente, aviculas aut citharam gerebant, aut vasculo arbusculum irri-

In Muf Etr. Tom. III. pag. 104.

b Gor. loc. cit. p. 85. In Paffer. fae Tom III. pe in Epiff. Roncalienf. In Diff. II. c Gor. ibid.

de priv. aedif: p. 102. Mus. Etr. Tom III. Sor. ibid.

211

irrigabant, ita inter myrteta & viridaria colludentes, ut faltationem agere & Elyfiorum repraefentare folatia viderentur. Elegantiffima haec veteris picturae decora tam alibi, fi in lucem veniant, mutationi obnoxia, imo ad interitum prona, fandarachae cujufdam ope Neapoli diuturnitatem induunt, ita ut quicquid lautitiarum id genus inter pretiofa Herculani rudera invenitur, pulcherrimum fui fpectaculum faciat in regia pinacotheca, quafi artibus fatagentibus de referenda gratia magno utriufque Siciliae Regi, cujus fumtus plane maximos & vere regios admiramur in antiquitatis deliciis perveftigandis adfervandifque.

XVII. Inferiae & sacra annua, quorum, ut dixi, interior cella ceterarum ornatissima spectatrix erat, non folum mortuorum praeconia & acroamata continebant, fed preces etiam, supplicationes, hymnos, adorationes, munera, libationesque multiplices mysterii, seu mavis sycophantiae plenas. Flores omnigeni fundebantur ac rerum omnium primitiae, vinum, lac, mel, balfama, praesertim rosae, quarum est frequens mentio in lapidibus, & aliquando legitur * SOLEMNIA. CIBVS. ET. ROSA-RVM. De epulis vero quanquam altum ubique filentium esset, sepulcra tamen ipsa testimonium facerent cum quibusvis & scriptorum & marmorum auctoritatibus comparandum. Volaterris, quae propter vetustatis delicias & ornamenta, jure museum Etruriae locupletissimum ac splendidiffimum ^h appellantur, An. D. 1738. effossa eft crypta, 6 & inter arculas aevo corruptas inventae ollulae fictiles, catini, lances, pollubra, cyathi, patellae, quarum una ex aere; & in patinis offa ovium, haedorumve, itemque

a Grut. CCCCXLIX. 6.

c Idem ibid. Diff. III.

b Gor. loc. cit. p. 92.

232

Digitized by Google

que gallinacea reperta sunt. Passerius quoque in Acherontico e sepulcris erutas profert phialas, quarum duas exhibet, alteram • palmo majorem e crystallo elegantissime elaboratam, Etruscis litteris in fundo infignem; alteram • pariter & crystallinam & elegantem bullisque ornatam. Idem catinos in lucem edidit, lances, pateras, urceolosque , inter quos lagenulam decussi fignatam (fortaile, ut "ipfe arbitratur, Etsuscam liquidorum menfuram adhuc ignotam) continentemque aquae pluvialis libram & uncias quinque. Ad epulas quoque pertinet illa tabernae, culinae, adparatorii mentio, quae in Romanorum sepulcralibus ' monumentis persaepe occurrit. Eundem hunc demum ritum tacite designant ipfae mortuorum imagines in urnarum operculis aut lateribus sic expressae, ut in convivis indulgere genio videantur, fpecie illa accubituque corporis quo solebant in vivis summa cum hilaritate discumbere & epulari. Vectigalia vero pro facris mortuorum anniversariis a Romanorum imperatoribus decreta fuisse vix sane crederem, nifi haec apud Dionem in Nerone oratio occurreret Bonducciae cujusdam Britannicae : quot & quanta pensitemus mortuorum nomine, omnes profecto sciunt: quumque ii, qui ferviunt servitutem, apud alias gentes morte liberentur, soli populi Romani mortui vivunt quaestus O impendii causa. Hoc denique Romae, in municipiis, in coloniis moris fuit, ut viri principes heredes, aut collegii alicujus * decurias legaro aliquo ad fuas, vel fuorum Gg infe-

a Acheront. Tab. X. num. 1.

- b Ibid. num. VI
- c Loc cit Tab IX. d Toid num IV.
- In Acheront. cap. VIII.
- f Fabrett. Ant Infer. III. num. 609. wid. Gud. CCCVI. 13. by CCVII. 3. by alib. 5. Grav. CCXXXVII.

233

inferias celebrandas allicerent obligarentque. De hoc ritu apud Graecos dignifima lectu est Epictetae Spartanae testamentaria institutio in museo Veronensi. Diis inferis quum sacra fierent, nigras vestes in usu susse exemplo edocemur tum Medeae apud Apollonium Rhodium, tum Canidiae apud Horatium.

XVIII. Funchres inter epulas ipfa quoque pocula amphoraeque oftendunt veterum five magnificentiam, five superstitionem. In cyathis enim ipsis bellicae expeditiones, triumphi, venationes, Deorumque sacra depingebantur, ut ornamenta dignitati procerum responderent, quibus & grandiora & nobiliora pocula offerebantur: quare inquit ille ^c

Adpono militi magnum poculum : ille ebibit. Paterae tum aereae, tum fictiles seu penicillo, caelove, aut graphio elaboratae, ficut in facris Deorum superum, eorum plerunque fabulas referebant, sic in inferiis Deorum. manium, ferales historias d'repraesentabant, saepissime typum mortis , larvam scilicet cucullo amictam alisque instructam. Hic porro typus non modo analogiam habebat cum loco & epulis, fed convivas etiam ad magis indulgendum genio excitabat: mortis enim commemoratioaut imago familiaris apud ethnicos fuit in comeffationibus, teste Venusino poeta, & quotquot de convivio Romano erudite scripserunt. Hujusmodi autem pateras vere funebres extitisse non tam locus declarat, ubi repertae funt, quam quod cetera in aliis facris adhibita instrumenta si vetustate ac senio absumerentur, in favissas conjicie-

- b I. Sat. 8. vid. Tertull de Pall.
- c Plaut in Curcul. vid. Paffer. Diff. de Genio Dom.
- d Demster. Tab. XXXVIII. Muf. Etr. Tom. I. Tab. LXVH.
- e Passer. de Funer. Etr. Tab. XIX.

ciebantur, nec solebant facile publicari. Ex poculis in hypogaeo inventis nonnulla Passerius profert in Acherontico, quae facra quaedam in * animalia definunt; unum scilicet in mustellae speciem affabre concinnatum, Herculi fortasse facrum, quia b in mustellam Galantis conversa est, quae in poetarum somniis Alcmaenae parienti adfuit : alterum ingens ac patulum & superne cornutum definit in leunculum, femore tenus prominentem, cujus pectori inest veluti fistula perforata, unde liquor debebat aliquo cum strepitu profilire . Hujus usum in funeribus extitisse lucerna apud Bartolium ' comprobat. Id generis alia pocula, si te curiositas moveat, in toties jam laudato Acherontico videre potes, ubi & habitu succin-&o Genii insistunt hinc inde basibus ceu sepulcri custodes, & altera manu vas lustrale sustinent, altera adtollunt pocula supradictis simillima, ex quorum ima parte, veluti e filtula profiliens in arcum liquor in aram decidit, ut dubitare minime debeas, quin haec pocula pars essent funebris supellectilis, quippe quae inter manus mortuorum insculpta, aut picta in urnis tum lapideis, tum fictilibus offendamus. Cur aliorum animalium, praesertim leunculorum capita, aut imagines sepulcralibus in lucernis, in poculis, in marmoribus " inveniantur, hanc effe causam vel pueruli norunt, quod Leo, in Divorum etiam numismatibus effingi solitus, erat Herculi consecratus, qui unus habebatur ex animarum ductoribus ad Elyfios, de qua superstitione fusius alibi dicendum est.

Sed fatis flendo jam horas duximus; tempus XIX. ac ratio poltulat, ut in folem ac lucem e fepulcralibus hifce Gg 2

- a Tab. VIII.
- b Ibid cap. IX. In in Epiff. Roncalienf. c Tab. XIV. in lucern. collect.
- d Vid. Diongf. in Fauftoli monum. In Acron. ad Horat. epod. XVI.

236

hisce tenebris redeamus. Et ego id quidem jamdudum cógito, benigne Lector. Antequam vero hypogaeum relinquas:, rem quaeso ut unam animadvertas cum his, quae finem debent dissertationi imponere, conjunctissimam. Sepulcrorum valvae, parietes, lacunaria, coronides, lineali interdum, saepius colorata pictura insignes; cellarum varieras, fedilium ordines, urnae multiplices, pretiosifque coloribus, aut anaglyphis, aurique braceolis circumfulgentes; sacri demum ritus & institutae inferiae, quaeque post tot secula superstes adhuc cernitur coquinaria supellex, argumento haec omnia profecto sunt, quam solicite vetus illa nobilitas exoptaret sui memoriam relinquere apud posteros sempiternam. At enimvero nihil aliud tam anxie, tam studiose curavit, quam ut sui imaginem aut caelo, aut graphio, coloribufve diligenter expressam posteris commendaret. Aegyptiorum hoc inventum fuit, qui * exemplaria cadaverum lignea accurate vultum mortui referentia in sepulcris condebant, quorum duo e ligno ficomoro inter sua cimelia se possidere Gorius b non immerito gloriatur. Etrusci in cinerarii corpore, vel in operculo, interdum in una, aut in utraque tecti facie, ac nonnunquam in labro operculi, demortui nomine inscripto, ejus quoque imaginem accuratissime exprimendam curabant. Atque hanc in fepulcris actermandi vultus cupiditatem Romanorum etiam fuisse propriam innumera in hac urbe sepulcra docent, quorum in operculis aut in lateribus imagines intuemur, quas tametsi ultro fatear persaepe aut statuariae aut plastices fuisse ludos, tamen in potentiorum tumulis de quibus hic fermocft "

c Paffer. Diff. de Tegul.

a Herodot, Euterp, I. 86. b Mus. Etr. Tom. III. Diss. II.

Digitized by Google

cft, non dubito, quin insculptis imaginibus verae mortuorum effigies referantur. Neque enim, quum tradit Cicero, in sepulcro * Scipionum fuisse Ennium e marmore constitutum, non de ejus archetypo loquutus est. Si poetae, solius amicitiae nomine, & illa aetate, qua non adhuc vetus parsimonia obsoleverat, vera est imago alieno in monumento posita, jam nemo, opinor, nis siquis nodum in scirpo quaeritet, hac de consuctudine dubitabit. Negantem vero refellet eruditissimus Franciscus Aligerius, a quo accepimus, quemadmodum pauperes egentesque trientem cum cineribus recondebant Charonti pro portorio seu naulo dandum, ita nobiles pretiosa cum favilla numisma aureum, vel argenteum, aut aeneum, faciem demortui referens condidisse, ac fortasse sigilla etiam, ut in ^e Etruria, Larium Deorum, ac Genii domestici, ne vita functi, a quibus bona se accepisse omnia existimabant, corum societatem desiderarent.

XX. Quanquam hujusce ritus alia etiam ratio subit & argumentum, quod mihi & e sepulcris exitum, & aditum aperiet ad alios honores clariffimis quibusque viris constitui solitos non tam a suis, quam a Republica uniyerfa. Hanc urbem nobilium effigies in tumulis condidiffe illud maxime evincit, quod nulla fere natio, quam Romana, majorem habuit curam imaginum servandarum. Polybius & fummus historicus, & orator maximus, & optimus philosophus ^a judicatus, commemoratis Cretenfium, Spartanorum, Carthaginenfium legibus, Romanorum ut instituta omnibus anteponeret, hoc prae ceteris unum . in tanto splendore & gloria commendavit, hanc , apud

- a Cic. pro Arch. b In Antiq. Valent.
- c Muss. Etr. Tom. III. p. 185.
- d Vid. Perott. ad Polyb. in Propens. e Lib. VL

237

apud eos consuetudinem extitisse, ut majorum imagines in illustrissimo domus loco ponerent adservarentque ligneis in facellis quamstudiofissime. Et jure quidem eximia est hujus moris apud Polybium laus. Nam in Salluftio * generosa Romanorum ingenia praedicant, quum majorum imagines intuerentur, vehementissime sibi animos ad virtutem accendi, & memoria rerum gestarum flammam egregiis viris in pectore crescere, neque prius sedari consuevisse, quam ubi virtus eorum famam atque gloriam adaequavisset . Imaginum inventionem adscribunt aliqui Attilio Glabrioni, qui Coff. Publ. Corn. Lentulo, & M. Baebio Pamphilo in templo Pietatis statuam patris equestrem auream dedicavit; sed primum sui imaginem dedicavisse Romulum jam supradiximus in I. Classe ad inscr. Fortunae Praenestinae: Attilio autem non hoc quidem inventum, sed fortasse imagines inauratae, vel aureae tribuendae sunt. Nobilium imagines, quas Polybius, Sallustius, & Plinius & laudant, solitae in atrio custodiri, non erant ex metallo, sed cera, forsan etiam interdum ex cedro, & tantum collo tenus effictae, de quibus praeter veteres auctores egregie scripserunt Sigonius, Lipsus, Tiraquellus. Si tantum igitur collo tenus effingebantur imagines, certa nobilitatis decora, non injuria existimaverim, aut deinceps sub Caesarum dominatu vetus hoc. institutum immutatum fuisse, quod inferius ostendam, aut erravisse Laevinum ' Ulzium, qui ad Getae numisma referens in aversa parte stantem stolatam figuram, quae dextra hastam, sinistra imaginem tenet cum epigr. NO-BILITAS, interpretatur cam imaginem esse infigne nobilitatis.

a Init bell. Jugurth. b H. N. XXXV. 2.

238

c Numm. XXV.

Digitized by Google

litatis. Sed illa quum fit integra imaguncula, non effigies collo tenus, indicat fortasse Getam principem juventutis, quem probitatis commendatione tota nobilitas in ore, in oculis ferebat. Jus imaginum iis tantum concedi solitum, qui magistratum * curulem gessissent, quum cives optimi consequebantur, publice gratias habebant populo, id honoris cum suorum laudibus conjungentes. Servis atriensibus, quos Cicero ' inter lautiores numerat, dabatur custodia dimaginum, quae juxta e Tablinum, ubi erant rerum gestarum monumenta & codices, servabantur inscriptis & nominibus & dignitatibus, additoque familiae stemmate lineis ad imagines discurrente. Aperiebantur armaria, si in domum rediret curulis dignitas, aut triumphalis gloria ingrederetur, aut solemnis aliqua ' celebritas seu publica, seu domestica ageretur, acpotissimum posteriore actate, quum imperatores s creabantur.

XXI. Quaeri hic fortaffe potelt, num hae imagines cereae statim post magistratum curulem ab aliquo impetratum, an post mortem duntaxat in atrio collocarentur, itemque quandiu illae apud Romanos in usu fuerint ? Quoad primum ego quidem sic existimo, jus imaginum, quod sibi Cicero gratulatur, ab usu esse penitus distinguendum. Illo enim vivi, hoc tantummodo mortui fruebantur. Nec quicquam Livius historiae Romanae princeps huic sententiae obest. Nam tametsi referat Patriciis ^h primo, deinde plebi etiam, postquam curules magistra-

2	Ascon. in Comment: Orat: in tog: candid. Sigon. de Jur. Civ. Rom,	d Pignor. de Serv. p. 221. e Plin. loc. cit	
ŀ	G Tiraquell. de Nobilit. Cic. V. in Verr. In in Agrar. II.	f Polyh. lor. rit	7.

C Paradox 45 vid. on Plaut. in Afin. h. Plin. lib. VI.

Digitized by Google

239

240

gistratus est nacta, imagines ponere & relinquere cum nobilitate posteris licuiste: co tamen loco de jure tantum, non de usu interpretandus est. Siquidem fere semper hac imagines vel fumosae vel veteres a scriptoribus nuncupantur, quo iterum citare juvat illud Ciceronis ad Brutum: quid illam anum patri nunciare vis tuo? quid illis omnibus, quorum imagines duci vides? Praeterea Plinius, quum de earum in funcribus delatione loquitur, * nulla de viventibus mentione habita, totus, inquit, aderat familiae ejus, qui unquam fuerat, populus. Perbelle huc quadrat jocus ille Sosiae apud Plautum: *

Nam bic quidem omnem imaginem meam, quae antebac fuerat, possidet;

Vivo fit, quod nunquam quisquam mortuo faciet mibi.

In partes quoque vocandus est Ciceronis collega in confulatu C. Antonius, qui postea, quum in Cephalenia exulesset, ubi vitam finivit, hac una d re miseriam est confolatus suam, quod patris, fratrisque imagines a Vatinio in carcere collocatas audire maluerit, quam videre. De paterna nimirum queritur ac fraterna imagine, de sua tacet. At enim tute initio dixisti damnatorum imagines lucem aspicere non aufas este. Negavi scilicet ac rursum, pernego eas in luce consistere, non in squalore carceris potuisse, ideoque si C. Antonii imago cum ceteris adfuillet, ea quoque in carcerem trusa ellet. Vivis ergo exprimendi cera vultus jus quidem fuit, non usus, quam consuetudinem & Lacedaemoniis placuisse innuere videtur apud Plutarchum ^e, & Xenophontem ^f Agesilaus, qui mo-

	Cic. in Pifon.	Juvenal. Sat. VIII.	d Cic. in Vatin.	
Ь	H. N ibid.		e in Avopbt.	
С	In Amphitr.		f Orat de Agefil.	. 7:

moriens vetuit, ne fibi imagines ponerentur : siquod, inquit, praeclarum opus feci, boc mibi monumentum erit. Ex hoc fonte Mecoenas *, opinor, hausit, quod Auguftum monuit, ne statuas aureas, aut argenteas sibi fieri pateretur, sed potius recte factis sui memoriam propagaret. Quando igitur in urbe licuit ea nobilitatis decora in atrio collocare? quum nobilis non sepultus modo, sed ei justa b jam facta fuerant : tum enim ejus imago, hoc est facies ad fimilitudinem excellenter & accurate tam fecundum formam, quam secundum subscriptionem expressa in clarissimo domus loco proponebatur. Hanc nimirum eam arbitror fuisse imaginem, quae cadaveris thoro praeposita inter ceteras in pompa funchri eminebat. Vix enim quispiam e vivis cesserat, aut fortasse dum adhuc viveret & valeret, quod non semel aetate nostra viros amplissimos fecisse constat, super ejus vultum ex cera effigies ratione plastica fingebatur, quam vulgo Maschera nuncupamus. Ea vero non simplex erat, uti his temporibus ex fola cera vel gypfo folet, fed praeterea oris fimilitudinem referebat pigmentis & coloribus ' adumbratam.

XXII. Pervestigandum restat, quandiu apud veteres cerea haec nobilitatis ornamenta in usu fuerint ? Mihi quidem opinio insedit, tandiu id moris fuisse, quandiu respublica floruit, & tenuit antiqua lex. Vix enim per Caesarum impotentiam civitas pariter ac nobilitas late patere coepit, & communicari cum quibusque militibus, cum barbaris, cum libertis; vix veteris parsimoniae legibus conculcatis luxuria omnium invasit animos facile condocesactos honorem non nisi pretio ducere, tum ve-

Ηh

 Dio lib. II. (ub fin. vid Jacob. Fac- b Palyb. loc. cit. ciolat. Monit. Ifocrat. p. 100. c Vid. Polyb. in Plin. ibid.

tera

tena honoris decora exolevere, & ceras luxuria perdidit. Itaque prifcis caruere atria ornamentis, excellentesque imagines, ficuti animorum, fic etiam corporum neglectae funt. At quid respondendum Tibullo contra sentienti^{*}?

Non tua majorum contenta est gloria fama,

Nec quaeris, quid quaque index sub imagine dicat. Quid Senecae dicenti? vides bas imagines, quae implevere Caesarum atrium? quid Ovidio?

Non te decipiant veteri cincta atria cera. Quid denique Juvenali?^d

> Tota licet veteres exornent undique cerae Atria.

Equidem non contendo, statim ac Augustus rerum potitus est, antiqua instituta omnia occidisse. Sed quum eo imperante, & deinceps sub ceteris imperatoribus luxus in immenfum excreverit, tum pro cereis opinor aeneas argenteasque, nedum cedrinas & marmoreas coepisie imagines celebrari. Ceras veteres, ubi adessent, & magni habitas, & diligenter ab atriensibus custoditas, diebus etiam folemnibus apertas effe non nego, quum id in Floriano Vopiscus memoret; iis vero immixtae erant facies argenteae surdo ' figurarum discrimine, ut inquit ille: adeo materiam omnes malebant conspici, quam se nosci. Etenim Plinius rei testis, qua de nunc agimus, oculatus cereos ut vultus jampridem antiquatos doceat, non patres laudat, sed majores, apud quos simplices e cera imagines spectabantur, non signa externorum artificum aerea, aut marmorea; neque signorum nomine haud tute vides, non tam effictas collo tenus effigies, quam statuas

a Lib. IP. ad Meffal.

d Sat. VIII.

b De Confol. ad Polyb. c Lib. 1. Amor. 8. e Plin. loc. cit.

tuas integras designari, quales ex Herodiano in antecedenti differtatione • delatas diximus in Pertinacis apotheosi. Quum ergo statui veteris fuisse moris exprimi cera vultus tantummodo mortuorum, non id intelligas velim de signis aeneis; hacc enim luxuria dominante acque vivis ac mortuis in atrio dedicabantur. Notum est enim in divites illud fcomma: imagines pecuniae, non fuas, relinquunt. De signo fortasse hujusmodi Juvenalis loquitur, ubi de Sejani capite & facie scribit:

Ardet adoratum populo caput, & crepat ingens Sejanus, deinde e facie soto orbe secunda

Fiunt urceoli, pelves, fartago, patellae. Quod si mavis Satiricum de statua ejus " aenea in theatro proposita loquitum esse, certe ad privati alicujus atrium respexit, ubi dixit: 4

Frangenda miseram funestat imagine gentem. Itaque ubi auctores laudant imagines post rempublicam, fi cereas nominant, de veteribus, si imagines tantum, acque de vetere ac de novitio invento interpretandi sunt. Nec tacendum, jam vergente ad occasum republica potentiores non habuisse, ut olim, in magno pretio veterem parfimoniam. Nam Pompeji M. imago ex pretiofis margaritis, rarum · luxuriae exemplum, conspecta fuit. Quanto gloriofior Africanus ! cujus imaginem legimus non in atrio, sed in cella Jovis positam, illinc peti consuevisse, quum funus ' aliquod Corneliae gentis celebraretur.

XXIII. Hae imagines five ex cera, five ex metallo in parte prima aedium cum toto familiae stemmate collocabantur, quod quisque pro superbia, quam commune

Num XII.

Hh 2

- Sat. X v. 61.
- € Sat. VIII v. 17.

d Die LVII. e Pl'n. H. N. XXXVII. 2.

f Val. Max. VIII. 15.

nobi-

nobilitatis malum Sallustius nominat, alte petere conabatur, quare Persius: *

Stemmate quod Tusco ramum millesime ducis. Imo nonnulli, sicut urbium ' solebant, sic gentis originem confectabant; nam praeter Julium, qui . ad Venerem, Fabios, qui d ad Herculem, Galba non ad Metellos cum Alexandro ' Severo, fed paternam ' originem ad Jovem, maternam ad Pasiphaen Minois conjugem in suo stemmate referebat. Vanissima id genus stemmata Lucianus, credo, non tanquam superbiae deliramenta, sed inventa astrologiae pulcherrima commendaverit. Sicut enimcontendit cum ineptissimae illius artis legibus omnes priscorum fabulas maxime consentire, ita derivandi de caelo generis atque nobilitatis morem iisdem fontibus tribuendum existimet necesse est. Étenim postquam doctrinae hujusmodi vetustatem laudavit, dixitque inventum esse priscorum regum, quos Dii amabant, hoc demum ⁸ pacto ratiocinatur, ut ipfe autumat, ut ego arbitror, folemnia infanit. Solos fi excipias Arcades, qui ob hujus artis imperitiam dictitabant h se luna esse antiquiores, fuit prisca gens aftrorum contemplationi apprime dedita, & ad perpetuos illos caelorum ignes, diversosque corum ortus conversionesque omnia referendo, quo dominante sidere quispiam natus erat, tanquam ab illo genitum, illiusque veluti filium existimabat. Neque enim, exempli causa, ubi Aeneas dicitur Veneris fuisle filius, Minos Jovis, Ascalaphus Martis, Mercurii Autolycus, aliud in mentem venit ,

- a Sat. III.
- **b** Liv. Ι. τ.

- Lamprid. in vit.
- f Svet. Galb. 2.

- Dissert. de Astrolog.
- c Felt on Virg. I. Acn. g Differt. de Aftrolog d Plutarch. in Fab. Max. in Sil. h Serv. in II. George
  - Italic. IV.

.1

يافر ال

nit, quam quod cos nascentes, hunc Venus, illum Jupiter, alium Mars, Mercurius alium respexisser, sibique similem produxisset colore, forma, factis, animo. Itaque dum aliquam vel civitatem a Diis conditam, vel domum a Diis ortam aut legimus, aut audimus, id quidem ex astrologiae legibus metiendum est, illa nimirum domus, itemque civitas dicenda est non Deorum, ut vulgo creditur, sed siderum auspicio condita & propagata. Hacc ad Luciani mentem, hoc est sycophantiam, dicta sunto. At circulatorum haec monstra merasque gerras fibi Lucianus habeat. Tantum abest, poetarum figmenta e purifsimis astrorum ignibus dimanasse, ut potius astrologiam constet a poetarum fabulis derivatam, quam merito & Prophetarum oracula detestantur, & S. Hieroymus esse difputat idololatriae genus, & Ecclesiae Patres unanimi consensu censent infra mortuos amandandam, & superiore ætate Joannes ille Picus Mirandulanus tam feliciter refutavit & copia tanta, ut vix ullum perierit argumentum. Veterum igitur illa stemmata, quæ Deorum nomina ostentabant, sive a Diis essent, sive a sideribus derivata, levitatis erant & fuperbiae monumenta. Ita autem in nobilium atriis collocabantur, ut lineis ad imagines discurrentibus varii cognationum gradus designarentur. De atrio sermonem faciens suspicabar aliquando, ibi quoque perhonorificum habuisse locum aut familiae patronos, aut qui apud principes essent omnium gratiolissimi, eo ferme paco, quo his temporibus clientes solent patronorum imagines in loco domus clariffimo dedicare. Suspicioni huic meae dat ansam Plinius, qui si dormitare in aliquibus videtur, non certe in patriis institutis, iisque potisfimum, quorum spectator fuit. Is ergo inquit, statuarum capi-

245

capita permutantur, zulgatis ' jampridem falibus etiam tarminum. Hunc ego morem, nili fomnio vigilans, noftro parem interpretor. Hoc enim aevo fi patronorum mutatio fiat, non imagines a plerisque, sed capita permutantur. Sub Caesaribus autem, quum frequentes essent hujusmodi gratiosorum hominum mutationes, frequens & in statuis erat mutatio capitum, unde sales vulgabantur, quorum in numero illum colloco, quo Satiricus ait e sacie toto orbe secunda fieri urceolos, pelves, sartagines, patellas. Numerum quippe statuarum, quas senatores, equites, tribus, primarii viri Sejano, utriusque fortunae exemplo, posuerunt, inire facile nemo possit, ut inquit Dio ', ad quas pariter, tanquam ad Tiberii, facrificabant, imagines etiam aureas ' passim colebant, quas omnes populus dejecit, confregit, raptavit.

XXIV. Servabantur praeterea in Pinacotheca, seu Parthenone ^d virorum illustrium imagines, quarum multas habebat ^e Atticus, quibus ipse addiderat quatuor aut quinque versus praeclare ab iis gesta breviter exprimentes. Inter ceteras collocarat Ahalae, & Bruti effigies, quarum in conspectu videtur Cicero ^f cum Attico de modo egisse, quo Brutus ad caedem Caesaris excitaretur. Haec Attici inventio, acutissimi judicio ^g viri occasionem numismati argenteo praebuisse videtur, in quo ^h Ahalae, & Bruti capita conspiciuntur. In annulis ⁱ etiam majorum imagines insculptae funt, ac Scipioni superioris Africani filio praeturam petenti, quod candidam togam turpiter

- H. N. loc. cit.
- **b** Dio LYIII.
- c Svet. Tib. 65.
- d Plin. loc. cit.
- Corn. Nep. in vit. 18.
- f Epift. Attic. XIII. 38.
- g Conyerf. Midlet. in vit. Cic. Tom. IV. pag. 10.
- h Thefaur. Morell. in Fam, Junia Tab. I. ..
- i Cic. III. Catil.

piter maculis obfolefactam in campum detulisset, inter cetera probra annulus, in quo gerebat caput [•] Africani insculptum, detractus est. Argenteas insuper aureasque imagines in templis dedicabant, legabantque usque ad centum pondo, ut inferorum supplicia evitarent:

Da Capitolinis aeternum sedibus aurum, Quo niteant sacri centeno pondere vultus Caesaris, O propriae signent cultricis amorem. Sic ego nec furias, nec deteriora videbo

Tartara, & Elyfias felix admittar ad oras. Quemadmodum supra dixi damnatorum imagines in pompis non adfuisse, sic nunc addo reorum effigies graphice expressas in crucem tolli aliquando consuevisse, quod Celfo contigir testimonio * Pollionis . Nobilissimis autem viris ac de republica benemeritis honor maximus habebatur, si corum statuae decreto publico in locis urbis clarisfimis ^d collocarentur, de quo honore dicam aliqua in sequenti dissertatione. Hic tantum noto, statuas hujusmodi non tam Romae, quam in Graecia perhonorifice fuisse habitas. Nam quum Harmodii, & Aristogitonis effigies aeneas Xerses Athenis victis, quas ii a tyrannide liberare conati fuerant, in Persidem transtulisset, & postea Seleucus in sedem pristinam reportandas curasset, easdem Rhodii urbi suae appulsas & hospitio publico exceperunt, & in facris pulvinaribus collocarunt.

XXV. Ab omnibus imaginum generibus hactenus enumeratis omnino diffinguebantur imagines Cubiculares in Larario domestico religiose adservatae. Erant illae fortasfe aeneae, & apud lautiores aureae, vel argenteae, parum

- a Kirchmann. de Annul. 12. b Stat. Silv. V. 1. 189.
- d Frigell. de Stat. Rom. Donat. Dilucid in Vovifc.
- c In Triginta Tyrann. 29.
- e Val. Max. II. 10.

rum forma dissimiles antiquis numismatibus ? Marmor capitolinum, quod ad publicam utilitatem typis tradendum curavit antiquitatis amantissimus Rodulphinus Venutus, tacite innuere videtur, veteribus fuisse in more positum, ut illius, qui vel deliciae familiae cujuspiam fuerat, vel ejus maximum ornamentum, imago non in lararii cubiculo, fed ad caput lectuli fervaretur. Nam in laudato marmore jacet in lecto senex morti proximus, qui praesente scriba testamentum facit, supra ejus caput pendente imagine, certe illius, cujus erat ei memoria jucundiffima. Libet suspicari ex iis imaginibus illam fuisse unam, quam Svetonium Hadriano imperatori, cujus a fecretis erat, dono dedisse legimus. Numisma erat aeneum, litterae vero ferreae, quibus nomen inscribebatur TVRI-NVS, ac eruditorum opinio est, ita nuncupatum Augustum adhuc puerum, vel in memoriam majorum, qui · Turini oppidum incoluerant, vel in honorem facinoris prope illud oppidum contra fugitivos aliquos a Patre Octavio fortiter gesti. Illud porro muneris fuit acceptissimum Hadriano, qui ei locum esse voluit inter heroum imagines in larario fuo. De larario, ejusque custodibus jam dixi obiter in I. Diff. num. XVIII. Illic inter Lares sacro Deorum ritu Caesarum imagines aureae vel argenteae colebantur. Verum quid dixi Caefarum? Eorum quoque libertis impuriffimis aliquando ibidem est habitus divinus honor. Nam L. Vitellius ^b Vitellii imperatoris pater infignis adulator, Narcisfi, & Pallantis, quibus nihil turpius id temporis hoc imperium vidit, Claudii libertorum imagines coluit aureas inter Lares.

XXVI. Denique virorum fortium ac nobilium, quorum

■ Svet. 08av. 2.

248

b Idem in Vitell. 2.

rom virtus patriae salutaris fuerat, imagines in elypeis, quos Poeni aureos * factitabant, in templis fuisse affixas docent omnia ferme Romanae b historiae monumenta. Heroicis guidem temporibus arma duntaxat hostium Diis offerebantur, quod fane memorat tum Graeca°, tum facra 4 historia, & regum sapientissimus ubi cecinit : scut turris David collum tuum, quae aedificata est cum propugnaculis: mille clypei pendent ex ea, omnis armatura fortium. Quum porro duces in clypeis aut suas, aut majorum imagines haberent, ideo perfacepe heroum effigies olim in templis positae referuntur, & hac de causa five apud Argivos in Junonis, five apud Milesios in Apollinis templo Pythagoras in Laertio inquit fuam ipfius imaginem se cognovisse in Euphorbi clypeo, cujus personam gesserat in bello Trojano, sicut deinceps dicitur a poetis in Homerum, in pavonem, postremo in Ennium revixisse : 4

Cor jubet boc Ennj, postquam destertuit effe Maeunides Quintus pavone ex Pythagoreo.

Quod Graecos, & Philistacos, aliosque populos fecisse accepimus, id & Romanis placuit, hostilia nempe arma, in primis clypeos, certa bellicae fortitudinis argumenta publice exponere. L. Martius Carthaginienfium victor clypeum argenteum pondo librarum CXXXVIII. cum imagine Barchini Asdrubalis suspensam posteritati * tradidit in templo capitolino. Summus interea virtutis splendor, quum praesertim accesserit antiquitati debita veneratio, łi id

- a Plin. XXXVIII.
- b Liv. XXV. Tacit. Ann. II. Valer. Max. VIII. 15. Plin. loc. cit
- c Pausan in Corinth. Porphir. (9 Laert. in wit. Pythag.
- d Reg. I. 31. Joseph. Antiq VI. 15. (XIV . 17. Cantic. IV. e
- f Perf. S it VI. v. 11.
- Liv. XXV 39. g

id boni effecit interprete Bonarrotio, ut ea spolia, quae ad hostium dedecus posita primum fuerant, rerum cognitione, ut fit, paulatim evanescente in gloriam mutata sint. Hinc Romae clypei praeclaris civibus dedicati: quid dico civibus? etiam Diis : nam Virgilianus interpres refert clypeum in capitolio dedicatum, ita inscriptum: GE-NIO VRBIS ROMAE SIVE MAS SIVE FEMINA. Primus omnium Appius Claudius Conful A. V. 259. in templo * Bellonae, vel in foro majorum fuorum imagines in clypeis dedicavit. Eidem confuli senatus auctoritatem facultatemque dedit decernendi, quibus deceret tribui hunc honorem, non dari solitum, niss strenuis & nobilibus. Svetonius 'narrat, hanc facultatem interdum Decurionibus datam esse, quod etiam Lipsius e arguit ex vetere inscriptione. In clypeis dedicandis datum de more fuisse epulum docet vetus lapis Nepete d'inventus. In templo Fortunae Reducis suspendi clypeus non poterat, nisi certus sestertiorum numerus solveretur, testimonio antiqui marmoris apud " Gruterum . Clypeorum materia aes vel argentum fuit, aliquando inauratum, qualia fuere clypea in fastigio Jovis aedis a Livio ¹ commendata . Rem apposite facetam admodum refert Plinius loco citato : veterum Romanorum in hac re scribit tantam securitatem extitisse, ut A. V. 575. M. Aufidius tutelae capitolii redemtor patres docuerit, argenteos esfe clypeos, qui proaereis per aliquot jam lustra assignabantur. Fiebant etiam, fed raro, ex auro clypei, qualis totius senatus * judicio Claudio Gothico decretus fuit, & in Romana curia colloca-

2 Plin XXXV. 3.

b In Calig. 16.

250

- c Ad Tacit. II. Annal.
- d Thomasin. de Vet. Donar. XXII.

e CVI. 2.

f Lib. XXXV. 10.

g Trebell, in vit. ejufd. 3.

locatus. Honor enim clypei fummus erat, quum auctoritate senatus, vel alicujus publici ordinis dabatur viris de republica benemeritis. Hujusmodi laudis memoria servatur in Augusti, Tiberii, Neronis, aliorumque imperatorum - numifmatibus; in his vero fignati clypei carent imagine, descripta duntaxat causa dedicationis, & ordine dedicante, ad quam rem Agrippa narrat apud Philonem , positos Tiberii clypeos a Pilato in regia Herodis, quanquam imaginem non haberent, Caefaream tamen, ut seditio tolleretur, transferendos fuisse. Clypei imaginibus infigniti perperam a Capro quodam • aliifque Grammaticis 4, quos arguunt . Charifius, & Isidorus, dicti sunt clupea sive clypea. Imagines porro non semper insculpebantur caelo, sed quandoque etiam acu, vel penicillo iis in thoracibus pingebantur, uti edifcitur ex Bernardini Baldi Lexico Vitruviano: arte demum plumaria fingebantur a mulieribus, cujus rei testimonium praebet Aldelmus ' Anglus. Clypei nobilium, de quibus sermo, vocabantur etiam orbiculi, qui fuerunt in usu antiquae Ecclesiae ad facras imagines ^s exprimendas: item thoraces, thoracides, thoracletae h, & thoraciculi vocati i sunt: nam & Martialis * protoma Minervae thoracem nuncupat: & Ruffinus¹ scribit, thoraces Scrapidis Alexandriae in domorum parietibus, in ingressibus, in fenestris, in postibus extitisse. Ita aliquando suspendebantur e templorum parietibus, ut evelli facile possent, aliquando " in iif Ii 2

- 2 Vid. Patin. in Bonarrot.
- b De Legatione ad Cajum.
- c Salmaf. ad Trebell. loc. cit.
- d Ibid.
- e Vid Lipf. in Ann. Tacit. II. In Cafaubon in Sveton. Neron. 16.
- f Serm. de Virginit. cap. 15.
- Alemann Diff. de Pariet. Later. 5.
- h Trebell. 19 Salmaf, loc. cit.
- Aldelm. Angl. ibid. i
- k Lib. VIII.
- Hiftor Eccl XI. 29. 1
- m Salmas. ad Vopisc. in vit. Probi 23.

ړ

iisdem immobiles figebantur. De his clypeis, in quibus imagines humeris tenus erant vel pictae, ut diximus, vel caelatae, fatis erudite scripserunt praeter Jacobum Sponium senator Bonarrotius *, & Cl. Praesul Fontaninus *. Quod supra de statuis dixi, idem improborum clypeis accidisfe Svetonius refert in Domitiano, cujus clypeos & & imagines senatus detrahi evertique jussit : decreto etiam curavit eradendos ubique titulos, omnemque ejus memoriam abolendam. Quod de Domitiani imaginibus ab fenatu decretum fuit, hoc idem urbes sociorum, si hostilis impetus immineret, de Romanorum statuis apud se positis decrevisse argumentum Ephesii praebent, quos Appianus scribit adventu Mithridatis omnes Romanorum effigies suffulisse. Honores hactenus enumeratos in coloniis ac municipiis solemnes quoque fuisse ad bonorum memoriam celebrandam Gruteriana haec Histonii hodie il Guasto reperta inscriptio, futura Differtationis epilogus & conclusio, citra omnem dubitationem affirmari jubet. °

M. BAEBIO . M. F. Q. N. ARN. SVETRIO MARCELLO . EQVO . PVBLICO A E D. Q. III. VIR . I. D. III. QVIN. II PATRONO . MVNIC. FLAMINI . DIVL VESPASIANI

M. BAEBIVS . SVETRIVS . MARCELLVS . ET . SVETRIA RVFA . PATRI . OPTIMO

HVIC . DECVRIONES . FVNVS . PVBLICVM . STATVAM EQVESTREM . CLIPEVM . ARGENTEVM . LOCVM . SEPVLT DECREVERVNT . ET . VRBANI . STATVAM . PEDESTREM , CLAS-

2 In Vitr. Ant.

c Grut CCCLXXIV. 1.

b In Difc. Christian. 17.

CLASSIS III.

Virorum Nobilium Monumenta.

I.

Plutarch. in M. Marcello . p. 317. ογτος τοι ρωμής ο μέγας ξένε πατρίδος αστήρ ΜΑΡΚΕΛΔΟΣ ΚΑΕΙΝΩΝ ΚΛΑΥΔΙΟΣ ΕΚ ΠΑΤΕΡΩΝ ΕΠΤΑΚΙ ΤΑΝ ΥΠΑΤΑΝ ΑΡΧΑΝ ΕΝ ΑΡΗΙ ΦΥΛΑΞΑΣ και πολύν αντιπάλων έγκα τέχετε φονόν Ουτός τοι Ρώμης ο μέγας ξένε παξίδος αςής, 1. Μάξπελλος κλανών Κλαίδιος όκ πατέρον. Επίακι ταν ύπαταν αεχαν έν Αενί φυλάζας 2. Καί πολίω αντιπάλων έγκα τέχουε φόνον. Interpres Guillelmus Xylander. Ingens hic patriae lumen Romae fuit, hospes, Stemmate Marcellus Claudius ex celebri. Terque quaterque fuit consul, dum bella geruntur, Atque bostes acie sustuit innumeros.

1. Claruit ejus progenies usque ad Marcellum, quem foror Augusti Octavia C. Marcello genuit. Is adhuc adolescens Caesaris filia in matrimonium ducta decessit, in cujus honorem mater bibliothecam, Augustus theatrum dedicavit.

2. Auctor epigr. proconfulatum, quem bis geffit, quinque confulatibus annumeravit. Infcriptio haec ejus ftatuae pofita est in aede Minervae Lindi, quo fortasse à aliquod donarium miserat, sicut in Samothraciam post Syracusarum direptionem ad Deos Cabiros. Tanti viri morte obstupe. factus potius, quam laetatus Annibal, annulo ejus ablato, corpus eximie ornatum honorifice cremavit; reliquias in urna argentea cum corona aurea remisit ad filium. Hactenus confentiunt scriptores. Magna de exitu dissensio est. Nam Cornelius Nepos, & Valerius Max. memoriae prodiderunt, urna

\$53

VIROR. NOBB. MONVM.

254

uraa in itinere erepta dispersos fuisse cineres, nec eorum ultra colligendorum curam fuisse Annibali, qui raptores Nu midas supplicio affecit, sed de Marcello ad adstantes conversus dixit, quam nibil potest fieri invito Deo! Contra Livius, & Caesar Augustus & delatam ad filium urnam, & cineres magnifico funere sepultos fuisse tradunt.

1 I. ·

Ex Ferrett. pag. 317.

1. LIVIVS. ECCE. FVI. ROMANVS. CONDITOR . VRBIS 2. HVIVS. ET. HANC. VOLVI. TERRAM. COLVISSE. QVIRITES

MAGNANIMOS. POPVLISQ. DEDI. COGNOMINA. VICTOR

1. Gens Livia Romae Plebeja, ex qua Salinatores, Aemiliani, Drufi, Libones. Hic est M. Livius Salinator, qui in praetura Fori Livii conditor fuit. Consul cum Cl. Nerone, fi quae narrat Livius credibilia funt omnia, Afdrubalem adortus, caecidit ad 56. millia hostium, ac postea quadrigis triumphans invectus est, quem Nero equo est sequetus, quod in aliena provincia rem gesserat. Idem Livius censura clarus, omnes tribus, una excepta, aerarias reliquit, quod & se innocentem damnassent, & postea consulem cenforemque fecissent Liv. Epit. 27. 28. 29. Plutarch. in Annib.

2. Fateor hanc phrasim Salinatoris actatem non sapere : sed fi, ut tradit Ferrettius, ex vetere marmore hi versus exscripti sunt, nihil impedimenti video, quo minus Livii statuae aliquot post secula inscripti suerint. Fides penes auctorem esto.

Cur hoc marmor non in Classe politum, ubi de ducibus ac militibus? quia ea Classi non omnium, qui in re militari claruerunt, sed eorum tantum lapides complectetur, qui armorum gloria in marmore commendantur.

III.

Patavii.

Ex Diar. Ital. P. Montfauc. VI. p. 79. Inclytvs antenor patriam vox nisa quietem Transvlit hvc enetum dardanidumque fugas

EX-

EXPULIT EVGANEOS PATAVINAM CONDIDIT VRBEM QUEM TENET HIC HUMILI MARMORE CAESA DOMVS

Hanc inferiptionem ex Antenoris sepalero in vico S. Laurentii PP. Servorum exscripsit Montsauconius, qui jure monet frustra inquiri sententiam primi versus. In Codice 300. circiter annorum D. Cornari Biscopiae idem Auctor Cl. legit, jussum fuisse inferiptionem apponi sequentibus versibus,

Inclytus Antenor patriam vix visa quietam

Transtulit buc Enetum Dardanidumque fugas Expulit &c.

ubi fi pro vix visa intelligas vix visam, sententia utcunque quadrat.

IV.

Plin. VI. ep. 10., & IX. ep. 19.

I. HIC. SITVS. EST. RVFVS. PVLSO. QVI. VINDICE. QVONDAM IMPERIVM. ASSERVIT. NON. SIBI. SED PATRIAB

Virginius Rufus ter conful, quum omnes a Nerone 1. ad Galbam deficerent, in Gallia Germanico exercitui prae. fuit : Vindicem ferro de se statuere coegit : oblatum sibi a militibus imperium recufavit . Triginta annis superfuit gloriae fuae, legit scripta de se carmina : legit bistorias (Cl. Rufi, Plinii senioris, & Taciti) & posteritati suae intersuit. Plin. II. epist. 1. Acturus erat in IV. confulatu Trajano gratias ; at liber, quem forte acceperat grandiorem, & seni & stanti elaplus est, quem dum sequitur, per laeve pavimentum fallente vestigio cadit, coxamque frangit, quae male coiit; itaque annum agens \$3. in summa tranquillitate excessir, funere publico elatus, laudatuíque a confule Cornelio Tacito, Tacit. Hist. I. Plin. loc. cit. Dia Cass. LXIII. Quinstil. III. Instit. Tanti viri reliquias post decimum mortis annum neglectas adhuc fine titulo, fine nomine jacuisse, jure indoluit Plinius, qui in focrus suae villa Alsiensi, quae Rusi Virginii suerat, hoc disticon fortasse ejus sepulcro incidit, sicut opinatur Cl. Hagenbuchius in Epist. epigr. p. 487. Incifam certe postea vidit Dio.

V•

Papiae. Ex Gudio p. 327. 16.

I. O. PATRIAE. RECTOR. CATO. PECTORE. VIRIBUS. HECTOR HEV. DECVS. ANTIQUUM. VIR. CYNEA. PALMA. QUIRITUM ORTUS. ROMA. TVI. LOCUS. EST. PAPIA. SEPULCHRI

1. Nisi elogium sit mendax, hunc certe virum, cujus nomen desideratur, prudentiae, fortitudinis, litterarum gloria floruisse praedicat virorum virtus, quibuscum comparatur. Quis enim Cato sive Censorius, sive Uticensis? quibus parem inveniri vix posse existimavit, qui cecinit: tertius e caelo cecidit Cato. Quis Hector? quo sospite nunquam Troja est expugnata. Quis Demosthenis auditor Cyneas? cujus eloquentia plures urbes, quam suis armis, subactas esse fatetur apud Plutarchum Pyrrhus.

V I. Ex Grut. CCCLXI. 2. JLLE . EGO . SVM . PROCVLVS TOTVS QVI NATVS HONORI AVT DIC QVIS SIT HONOS QVEM MIHI INESSE NEGAS COLLEGIVM PISTORVM PATRONO PRESTANTISSIMO SC Capaccius lib. II. bifl. Neap. 24. Putcolis extitiffe dicit. V I I.

Ibid. 3.

HIC . BIS . PRAEFECTVS . PATRIAE PRAEFECTVS . ET . IDEM HIC . LIBYES . IDEM . LIBYAE PROCONSVL . ET . ANTE TER . VICE . QVI . SACRA DISCINXIT . IVRGIA . IVDEX CONSVL . ET . AETERNO DECORAVIT . NOMINE . FASTOS CETERA . QVID . MEMOREM TANTO . SVB . IVDICE . GESTA

CVM.

CLASSIS 111.

CVM . PROCVLVM . VIDEAS TOTO . QVI . NATVS . HONORI . EST COLLEGIVM . SVARIORVM . PATRONO PRESTANTISSIMO Fuit conful cum Acindyno A.D.340. Pag. in Crit. Rolandi Fast. VIII. Grut. CCCCL. 4. Extabat Romae in S. Petri, antequam a P. M. Nicolas V. Basilica amplificaretur. SVBLIMIS . QVISQVIS . TVMVLI . MIRABERIS . ARCES DICIS. QVANTVS. ERAT. QVI. PROBVS. HIC. SITVS. EST CONSVLIBVS . PROAVIS . SOCERISQUE . ET . CONSVLE . MAIOR QVOD. GEMINAS . CONSVL. REDDIDIT. IPSE. DOMOS 1. 2. PRAEFECTVS.QVARTVM.TOTO.DILECTVS.AB.ORBE SED. FAMA. EMENSVS. QVICQVID. VBIQVE. HOMINVM . EST AETERNOS . HEV . ROMA . TIBI . QVI . POSCERET . ANNOS CVR NON. VOTA TVI. VIXIT. ADVSQVB. BONI NAM. CVM . SEXDENOS . MENSIS . SVSPENDERET . ANNOS DILECTAE . E . GREMIO. RAPTVS . in aethra . PROBAE -3. SED . FERIISSE . PROBVM . MERITIS . PRO . TALIBVS . ABSIT CREDAS. ROMA, TVVM. VIVIT. ET . ASTRA. TENET VIRTVTIS . FIDEI . PIETATIS . HONORIS . AMICVS PARCVS . OPVM . NVLLI . LARGVS . AT . IPSE . FVIT SOLAMEN . TANTI . CONIVX . TAMEN . OPTIMA . LVCTVS HOC . PROBA . SORTITA . EST . IVNGAT . VT . VRNA . PARES FELIX . HEV . NIMIVM . FELIX . DVM . VITA . MANERET DIGNO.IVNCTA.VIRO.DIGNA.SIMVL.TVMVLO

1. Petronius Probus ab Aufonio *epift. XVII.* laudatur tanquam confervator familiae Aniciae, & Anniae. Ab Ammiano Marcellino *lib. XXVII.* multa de Petronio narrantur, vocaturque MAXIMVS OMNIVM.

2. A. Gellius Noct. Att. X. 1. Varronis auctoritate Difcipl. lib. V. inquit Quartum fignificare tempus, nempe vices. & ter ante factum; Quarto fignificare locum, & tres ante factos. Tiro doctus ille Ciceronis libertus tradit Pom-K k pejum 258

pejum M. infcripturum in publico monumento tertium fibi delatum confulatum dubitavisse, tertiumne, an tertio inscribendum curaret, ac Ciceronem consuluisse, cujus sententia fuit, sculpendum esse terr; nam vocis ultima elementa non expressa pro libito quisque poterat pronunciare.

3. Anicia Faltonia Proba fanctissima femina, & Poetria. perillustris.

IX.

Grut. pag. CCCCL. 5. E Baronii Annal. in Probum Christianum.

EXIMIL. RESOLVTVS . IN AETHERIS . AEQUORE . TANTVM CVRRIS . ITER . CVNCTIS . INTEGER . A . VITIIS

NOMINE.QVOD. RESONAS. IMITATVS - MORIBVS . AEQUE IORDANE . ABLVTVS . NVNC . PROBVS . ES . MELIOR

 IORDANE . ABLVTVS . NVNC . PROBVS . ES . MELIOR DIVES . OPVM . CLARVSQVE . GENVS . PRAECLARVS . HONORE:

- 2. FASCIBVS. INLVSTRIS. CONSVLE. DIGNVS. AVO
- 3. BIS. GEMINA . POPVLOS. PRAEFECTVS . SEDE . GVBERNANS HAS. MVNDI . PHALERAS . HOS. PROCERVM . TITVLOS
- 4. TRANSCENDIS . SENIOR . DONATVS . MVNERE . CHRISTI HIC . EST . VERVS HONOS . HAEC . TVA . NOBILITAS
- 5. LAETABARE. PRIVS. MENSAE. REGALIS. HONORE PRINCIPIS. ALLOQVIO. REGIS. AMICITIA

NVNC. PROPIOR. CHRISTO. SANCTORVM. SEDE. POTITVS LVCE. NOVA. FRVERIS. LVX. TIBI. CHRISTVS. ADEST

O.NVNQVAM. DEFLENDE TVIS.CVM.VITA. MANERET CORPORIS.ATQVE.ARTVS.SPIRITVS.HOS.REGERET PRIMVS.ERAS.NVLLIQVE PATRVM.VIRTVTE.SECVNDVS

NVNC . RENOVATVS . HABES . PERPETVAM . REQUIEM

CANDIDA . FVSCATVS . NVLLA . VELAMINA . CVLPA ET . NOVVS . INSVETIS . INCOLA . LIMINIBVS

HIS, SOLARE, TVOS, QVANQVAM, SOLATIA, MOESTA GRATIA, NON, QVAERAT, GRATIA, CHRISTE, TVA VIVIT, IN, AETERNA, PARADISI, SEDE, BEATVS QVI, NOVA, DECEDENS, MVNERIS, AETHERIL

¥E∹

VESTIMENTA. TVLIT. QVO. DEMIGRANTE. BELIAL CESSIT. ET. INGEMVIT. HIC. NIHIL. ESSE. SVVM HVNC. TV. CHRISTE. CHORIS. IVNGAS. CELESTIBVS. ORO TE. CANAT. ET. PLACIDVM. IVGITER. ASPICIAT QVIQVE. TVO. SEMPER. DILECTVS. PENDET. AB. ORE AVXILIVM. SOBOLI. CONIVGIOQVE. FERAT

1. Primis Ecclesiae temporibus viri principes non pauci in Jordane voluerunt sacro Baptismate initiari, quod etiam in votis fuisse legimus Constantino Magno.

2. Ejus paternus avus fuit Petronius Probianus Conf. A. D. 322.

3. BIS.GEMINA.SEDE. dicitur populos gubernasse, quia quartum praesectura claruit. Ter gemini honores apud Horatium Od. I. diversam admodum habent interpretationem. significant nempe non varios dignitatum gradus, sed geminos plausus ore manuque in theatro habitos a triplici ordine sequestri, populari.

4. In fine vitae Christi fidem amplexus fanctitate admirabili decessit, ad cujus sepulcrum multa olim carmina extitisse testantur Baronii Annales.

5. Primum post Caesares locum habuit, & in tanta suit celebritate nominis, ut ad ejus magnificentiam spectandam sapientes e Perside Romam venisse Baronius referat, a quo & eximie laudatur ejus conjux Faltonia Proba. Ferrettius Muss. Lapidar. p. 213. huic egregiae matronae perperam tribuit Centonum Virgilianorum inventionem: illud enim opus veluti apocriphum damnavit Gelasius I. P. M. Dist. 15. Romana Ecclessia, qualem quoque fuisse Centonem Homericum, Eudociae Theodosiii II. imperatoris conjugi tributum, S. Hieronymus Epist. ad Paulinum affirmat, qui illud operis legit, antequam Eudocia imperatrix esset & Christiana, cujus carmina scriptaque omnia quum historia memoret, de Centone nihil. Ceterum Sanctus Hieronymus de Centone prudenter ait : puerilia sunt baec, & circulatorum ludo similia. VIROR. NOBB. MONVM.

In hortis Pinciis Patrum Minorum A. D. 1742. inventa est basis, quae nunc extat in capitolio, cum sequenti inscriptione Petronio posita antequam Christianam sidem profiteretur: cui titulo locum hic esse decet, quia mutato ordine per exscriptoris negligentiam in Galliam missus est, infertusque inter Ephemerides Parisiens. Mens. Aug. An. 1742.. Bovhierii epistola ad Hagenbuchium eodem modo soedatum habet. Vid. Hagenbuch. epist. epigr. p. 113.

`	A.
	Exscripsi ex lapide capitolino.
	NOBILITATISCVLMINI
	L I T T E R A R V M E T ELOQVENTIAELVMINI.
	AVCTORITATISEXEMPLO.
Ι.	PROVISIONVMACDISPOSITIONVMMAGISTRO
	HVMANITATISAVCTORI
-	M O D E R A T I O N I S PATRONO
	DEVOTIONISANTISTITI
2.	PETRONIO
	PROBOV CPROCONSVLIAFRICAE.
3.	P R A E F E C T O PRAETORIO
	PERILLYRICVMI TALIAMETAFRICAM
4.	CONSVLIORDINARIO
· .	O B IN SIGNIAERGASEREMEDIORVMGENERA
.5•	VENETIADQVEHISTRIPECVLIARESEIVS.
	FAT RONOPRAESTANTISSIMO
	Ad latus sinistrum.
	DEDICATA
6.	VI. IDVS . AVG
	DDNN
	VALENTE VI ET
	VALENTINIANO II
	AVGG CONS

1. Cl. Bovhierius Provisionum magistrum interpretatur le General des vivres de l'armee: contra doctissimus Hagenbuchius Epist. epigr. pag. 223. omnem excludit dignitatem ac magistratum, quia vox provisio a magistratu sejuncta saepe occur-

260

occurrit in illorum temporum monumentis : igitur provision. ac dispos. magistrum accipit pro peritissimo in rebus optime proviendis, quo titulo Themistocles laudatur. Perperam : nam de magistris seu comitibus dispositionum, qui adaequabantur cum proximis scriniorum, vid. Gothosfred. T. II. Cod. Theod. lib. VI.

2. De Petronio Probo, cujus nepotes laudantur apud Claudianum, vide loc. cit. Ammian. Marcellin. & Baron.

3. Praefectus Praetorio fuit imperante Valentiniano, mortuo Volcatio A. D. 369. quo anno S. Ambrofius missa Probo Mediolanum fuit, illis verbis: vade age non ut Judex, fed ut Episcopus.

4. Confulatus cadit in A. V. 1131. Chr. 371. cum Gratiano. In Fastis dicitur Sex. Anicius Probus.

5. PECVLIARES saepe in ant. lapid. dicuntur servi, quod alibi notandum erit; hoc loco peculiaris idem est ac devotus. Vid. Hanzebuch. loc. cit.

6. Positus hic lapis A. Chr. 378. pridie illius diei, quam imp. Valens diem obiit extremum. Hagenbuch. loc. cit. p. 225.

XI.

Mediolani . Murator. T. II. Cl. X p. DCXCII. 3. Ex sched. Farnessis & Capponiis.

VESTER EGO INSVBRES IACEO HIC SVB MARMORE VESTER LAEVINVS LYCIAE GLORIA GENTIS ERAM

QVID MIHI HONOS QVID OPES VIRTVS ME SOLA BEAVIT

QVA MORTALIBVS ET CAELITIBVS PLACVI QVAE FVIT IN TERRIS VESTRI MIHI CAVSA SALVTIS IN SVPERIS BADEM NVNC QVQQVE CVRA MIHI EST

X I I.

Ibidem.

1. PONTIVS HIC PARITER SVA CONVICARIVS OSSA HIC CVM LAEVINO IVSSIT HVMANDA SVO VT QUOS VIVENTES ANIMVS CONIVNXERAT IDEM

DEFVNCTOS EADEM IVNGERET VRNA DVOS FLETE VIRVM QVICVMQVE ILLO SVPERESTIS ADEMPTO GAVDETE OB CIVEM DIIQVE DEAEQVE NOVVM

1.Vi-

362

1. 2.

3. 4-

1. Vicarii appellatio faepe fervilem fapit conditionem, fed hoc loco elogii ratio videtur omnino Vicarios defignare, quorum gradus proconfulibus inferior erat, fed non vulgaris. Duo haec epitaphia paucis mutatis Maffejus Veggius edidit in laudem Ritii, & Zambeccarii. Vid. Poet. Illustr. Tom. X. p. 311.

Albingauni. Murator Tom. I'. Cl. X. pag. DCXCII. 3.
CONSTANTI VIRTVS STUDIUM VICTORIA NOMEN DVM RECIPIT GALLOS CONSTITUIT LIGURES MOENIBUS IPSE LOCUM DIXIT DUXITQUE RECENTI FUNDAMENTA SOLO IURAQUE PARTA DEDIT CIVES TECTA FORUM PORTUS COMMERCIA PORTAS CONDITOR EXTRUCTIS AEDIBUS INSTITUIT DUMQUE REFERT ORBEM ME PRIMAM PROTULIT URBEM NEC RENVIT TITULOS LIMINA NOSTRA LOQUI ET RABIDOS CONTRA FLUCTUS GENTESQUE NEFANDAS CONSANTI MURUM NOMINIS OPPOSUIT

1. Constatius Comes, qui ex Placidia Honorii imp. forore genuit Valentinianum III. Aug. postquam Gallias a tyrannis Constantino & Jovino, nec non a Gothis usurpatas recepit, Albingaunum restaurasse & muniisse videtur. Extabat infcr. in aedibus Comitis Costae, nunc Marchionis Balestrini. In schedis Antonii Giganti notatur, characteres esse barbaricos, pertinentes ad seculum Chr. IV. aut V. Ughellius quoque hunc lap. protulit T. IV. Ital. facr. in Episcop. Albing.

-		X I V.	
	E cippo exscrip	si în Musco capitolino	•
	Î.	n fronte.	
	D	M	
	VETTIVSAGORIVSI	PRAETEX TATVS	
	AVGVR . PONTIF	EXVESTAE	
	PONTIFEXSOLIS .	QVINDECEMVIR	
	CVRIALISHERCVLI	IS . SACRATVS	
		Ja	

LIBEROETELEVSINIIS . HIEROPHANTA

5. NEOCORVS . TAVROBOLIATVS

PA -

XIII.

CLASSIS III. 963

	PATERPATRVM . INREPVBLICAVERO
6.	QVAESTORCANDIDATVS.
	PRETORVRBANVS
7•	CORRECTORTVSCIAEETVMBRIAE
	CONSVLARISLVSITANIAE
8.	PROCONSVL # EACHAIAB
9.	PRAEFECTVS. VRBL
•	LEGATVSASENATVMISSVS V
10.	PRAEFECTVSPRAETORIOIIITALIAE
	ETILLYRICI . CONSVLORDINARIYS
II.	DESIGNATVS
12.	ETACONIAFABIAPAVLINA C F
	SACRATACERERIETELEVSINIIS
13.	SACRATAAPVDEGINAMHECATAB
	TAVROBOLIATA - HIEROPHANTRIA
	HIC ONIVNCTISIMVLVIXERVNTANNXL
	Ad laevam.
	VETTIVSAGORIVS PRAETEXTATVS
•	PAVLINAECONIVGL
	PAVLINANOSTRIPECTORISCONSORTIO
	FOMESPVDORISCASTITATISVINCVLVM
	AMORQUEPURVSETFIDESCAELOSATA
14-	A RCANAMENTISCVIRECLVSACREDIDI
	MVNVSDEORVMQVIMARITALEMTORVM
	NECTVNTAMICISETPVDICISNEXIBVS
	PIETATEMATRISCONIVGALIGRATIA
	NEXV SORORISFILIAEMODESTIA.
	ETQVANTAAMICISIVNGIMVRFIDVCIA
	A ETATISVSV C ONSECRANDIFOEDERE
	IVGIFIDELISIMPLICICONCORDIA
	IVVANSMARITVMDILIGENSORNANS
	COLENS
	Ad dexteram
	VETTIVSAGORIVS . PRAETEXTATVS
	PAVLINAE . CONIVGI
	PAVLINAVERIETCASTITATISCONSCIA
	DICATATEMPLISATQ.AMICANVMINVM
15.	SIBIMARITYMPRAEFERENSROMAMVIRO:

Digitized by Google

PV-

264

16.

17-

1 V.

19.

20.

21.

VIROR. NOBB. MONVM.

PVDENSFIDELISPVRAMENTEETCORPORE BENIGNACVNCTISVTILISPENATIBVS Videntur deesse nonnulla effracto marmore. In parte postica. *ple*ndorparentvmnilmihimaivsdedit QVODMARITODIGNAIAMTVMVISASVM /EDLVMENOMNEVELDECVSNOMENVIRI AGORISVPERBOQVICREATVSGERMINE PATRIAMSENATVMCONIVGEMQ.INLVMINAS PROBITATEMENTISMORIBVSSTVDIISSIMVL VIRTVTISAPICEMQVISVPREMVMNANCTVS fc ES TVNAMQVEQVIDQVIDLINGVAVTRAQESTPRODITVM **CVRASOFORVMPORTAQVISCAELIPATET** VELQVAEPERITICONDIDERECARMINA **VELQVAESOLVTISVOCIBVSSVNTEDITA MELIORA REDDISQ VAMLEGENDOS VMPSERAS** SED ISTAPARVATUPIVSMOVESTESSACRIS TELETISREPERTAMENTISARCANOPREMIS **DIVVMQVENVMENMVLTIPLEXDOCTVSCOLIŠ** SOCIAMBENIGNECONIVGEMNECTENSSACRIS HOMINVMDEVMQVECONSCIAMACFIDAMTIBL **QVIDNVNCHONORESAVTPOTESTATESLOQVAR** HOMINVMQVEVOTISADPETITAGAVDIA QVAETVCADVCAACPARVASEMPERAVTVMANS DIVVMSACERDOSINFVLISCELSVSCLVES **TVMEMARITEDISCIPLINARVMBONO PVRAMACPVDICAMSORTEMORTISEXIMENS** INTEMPLADVCISACFAMVLAMDIVISDICAS **TETESTECVNCTISIMBVORMYSTERIIS TVDIADYMENESATTEOSQVIANTISTITEM** TELETISHONORASTA VREISCONSORSPIVS HECATESMINISTRAMTRINASECRETAEDOCES **CERERISQ VEGRAIAETVSACRISDIGNAMPARAS TEPROPTEROMNISMEBEATAMMEPIAM CELERBANTQ VODIPSEMEBONAMDISSEMINAS** TOTVMPERORBEMIGNOTANOSCOROMNIBVS NAMTEMARITUC VRPLACERENONQ VEAM **EXEMPLADEMEROMVLEAEMATRESPETVNT**

SVBO-

CLASSIS 111.

SVBOLEMQVEPVLCHRAMSITVAISIMILISPVTANT OPTANTPROBANTQVENVNCVIRINVNCFEMINAE QVAETVMAGISTERINDIDISTIINSIGNIA HISNVNCADEMPTISMAESTACONIVNXMACEROR FELIXMARITVMSISVPERSTITEMMIHI DIVIDEDISSENTSEDTAMENFELIXTVA QVISVMFVIQVEPOSTQVEMORTEMMOXERO

In fronte. D M

Vettius Agorius Practextatus Augur, pontifex Vestae, Pontifex solis, quindecemvir, Curialis Herculis, facratus Libero & Eleusiniis. Hierophantes Neocorus, tauroboliatus, Pater patrum. In Republica vers Duacstor candidatus, Practor urbanus, Corrector Tusciae & Umbriae, Confularis Lusitaniae, Procenful Achajac, Praefectus urbi, Legatus a senatu misus V. Praefectus praetorio II. Italiae Et Ilbyrici, Conful ordinarius Designatus, Et Aconia Fabia Paulina C. F. Sacrata Cereri & Eleusiniis, Sacrata apud Acginam Hecatae, Tauroboliata, Hicrophantria. Hi conjuncti simul vixerunt ann. XL. Ad laevam. Vettius Agorius Praetextatus Paulinae conjugi Paulina nostri pectoris consortio LI

265

Fo-

VIROR. NOBB. MONVM.

Fomes pudoris, castitatis vinculum, Amorque purus, & fides caelo sata, Arcana mentis cui reclusa credidi Munus Deorum, qui maritalem torum. Nectunt amicis & pudicis nexibus, Pietate, matris, conjugali gratia, Nexu fororis, filiac modestia, Et quanta amicis jungimur fiducia, Aetatis usu consecrandi foedere Jugi, fideli, simplici concordia Juvans. maritum, diligens, ornans, colens_ Ad dexteram. Vettius: Agorius Praetextatus. Paulinae conjugi. Paulina veri & castitatis conscia, Dicata templis atque amica Numinum, Sibi maritum praeferens, Romam viro, Pudens, fidelis, pura mente & corpore, Benigna cunctis, utilis Penatibus.

Deesse videntur nonnulla effracto marmore -In parte postica -

Splendor parentum nil mibi majus dedit, Quam quod marito digna jam tum vifa fum Sed lumen omne, vel decus, nomen viri Agorii, fuperbo qui creatus germine Patriam, fenatum, conjugem inluminans Probitate mentis, moribus, fludiis fimul, Virtutis apicem qui füpremum nactus est. Tu nanque quicquid lingua utraque est proditum Cura fopborum, porta queis caeli patet, Vel quae periti condidere carmina, Vel quae folutis vocibus funt edita, Meliora reddis, quam legendo fumferas. Sed ista parva: tu pius moves te facris Teletis; reperta mentis arcano premis,

۲,

Digitized by Google

CLASSIS III.

Divumque numen multiplex doctus colis, Sociam benigne conjugem nectens facris Hominum, Deumque consciam ac fidam tibi. Quid nunc bonores, ac potestates loguar, Hominumque votis adpetita gaudia? Quae tu caduca, ac parva semper autumans, Divum sacerdos infulis celsus clues. Tu me, marite, disciplinarum bono Puram, ac pudicam forte mortis eximens In templa ducis, ac famulam Divis dicas: Te teste cunctis imbuor mysteriis, Tu, Dindymenes Atteos qui antistitem Teletis honoras taureis confors pius, Hecates ministram trina secreta edoces, Cererisque Grajae tu facris dignam paras. Te propter omnis me beatam, me piam, Celebrant, quod ipse me bonam disseminas Totum per orbem: ignota noscor omnibus. Nam te marito cur placere non queam ? Exempla de me Romuleae matres petunt, Sobolemque pulcram, si tuai similis, putant, Optant probantque nunc viri, nunc feminae. Quae tu magister indidisti insignia, His nunc ademtis maesta conjux maceror: Felix; maritum si superstitem mibi Divi dedissent, sed tamen felix, tua Qui sum, fuique, postque mortem mox ero.

Hujus Vettii Agorii vide alios lapides apud Grut. 1. CCCCLXXXVI. 3. & MCII. 2. Gothofredus in Profo. graph. Cod. Theod. ad litt. P. auctoritatibus Symmachi, Ma. crobii & aliorum; itemque ex lapidibus Grut, evincit, hunc Praetextatum ethnicorum superstitioni fuisse addictum; fed in errore vixisse pariter ac perisse non alibi clarius lucet, quam in hoc marmore diu neglecto, quod Cl. Marchio Locatellius nuper curavit, ut spectaretur in museo capitolino. 2. Hic

Ll 2

Digitized by Google

•. Hic nempe ille est Agorius, cujus exempla Gutherius de Jur. Pont. 1. 5. contra Lipsum evincit, pontificem Vestae a P. M. distinguendum: nam Symmachus eum amice arguit Bajanis deliciis deditum, quum multa in collegio deliberanda essent, tum ad urbem revocat iis verbis, quibus sesse osten dit pontificem eo majorem: ait enim: nisi mavis auctoritatem pontificis experiri .... itemque senties jus facerdatis, nisi impleveris jus amici. Agorio a Vestalibus statuae datus honor, qui antea nemini, frustra obsistente Symmacho 11. epist. 36. ac favente in primis Caelia Concordia Vestali Max., cui postea Aconia Paulina statuam collocavit. Guther. las. cit.

3. Apud Grut. koc. cit. Curialis tantum enunciatur.

4. Paufanias in Phocicis tradit, tanto ceteris initiis, quanto Dii heroibus praestabant, augustiora apud Graecos fuiffe initia Eleusinia, seu Thesmophoria, quae a Romanis, sicuti & Sabazia, celebrabantur, ubi novi consules sacrificabant auspicandi causa, nempe in Junonis Lanuvinae, cujus statua cumcalceis lunatis ostenditur in scalis musei capitolini.

5. De taurobolio vide, fi vacat, quae dicta funt in I. Cl. ad infer. 24. 25. 26. 27.

6. Omnibus SCtis plerunque orationem principes praemittebant, recitatam interdum a quaestoribus candidatis, ita dictis, quod haec dignitas ad alias aditum aperiret, quasi gerendorum honorum primordium esset. Dio Cass. LIV. Taeit. An. XVI. Svet. Aug. 65. Ideo in lapidibus principem habere locum hic solet honor, tanquam exordium ceterorum.

7. De Correctorum, qui praelidibus potiores erant, confularibus inferiores Gothofred. in notit. dignit. codic. Theodof. antiquitate & munere prolixe fcribunt Pancirol. in notit. imp: Orient. c. 156. Guther. de offic Dom. Aug. I. 7. ac noviffime Dominicus Georgius de Antiq. Metrop. lib. IV. a pag. 55. usque ad finem. Hanc dignitatem non cuivis conceffam olim fuisfe, sed viris rerum peritissimis, doctrinaque illustribus conflat tum hujus lapidis auctoritate, tum Dynamii exemplo apud Ammianum lib. XV. Et merito quidem: nam hic titulus nomen men habuit a provinciis corrigendis, restituendisque in decus pristinum, ideo apud Rusinum lib. XVIII. 4. legimus Germanicum ab senatu missum cuncta Syriae negotia correctu. rum. Vid. Barth. Adv. LIX. 14.

8. A Juliano proconful factus est, & perstitit ea in dignitate primis Valentiniani annis, teste Ammiano XXII. 3. & Zosimo IV. 3. ubi dicitur vir omnibus virtutibus excellens. Hujus proconfulatus est quoque mentio in supra citatis Gruterianis lapidibus, in quibus vides Achajae non Eachajae, ut in hoc nostro per marmorarii vel incuriam, vel ignorantiam.

9. An. 368. Amm. Marcellinus XXVII. 9. fummis laudi. bus praedicat praefecturam urbanam Praetextati fub Valente, & Valentiniano: praesertim eum cum Bruto comparat, de quo Cicero scripsit, quod quum nihil ad gratiam faceret, omnia tamen grata viderentur, quae faciebat. Nolim Agorium Christianis favisse putes, quod Ursicinum id temporis excitantem in Ecclesia turbas ab urbe pepulit; ita enim decrevit, ut tumultus sedaret, non Christi fidem ut tueretur, cujus erat derifor impudentissimus, quippe qui teste S. Hieronymo epist. ad Pammach. folebat ludens beato Papae Damafo disere : facite me Romanae urbis Episcopum, & protinus ero Chri. stianus. In fua praefectura, ne trutinae ex libidine componerentur, aequa pondera per regiones instituit universas, Am. mian. loc. cit. De suorum felicitate tam semper anxius, quam belli pacisque artibus ac virtutibus, quae regiae sunt, omni. bus exornatus, rem huic similem in praesentiarum fieri Taurini juffit Carolus Emanuel, par optimo cuique Rex, a quo id negotii accepit, perfecitque P. Jo. Baptista Beccaria, vir in meo Ordine fatis clarus, & Phyfices, quam ab experimentis nuncupant, Lector in celeberrima Taurinensi Academia.

10. P. P. seu praesectus praetorio suit anno 384. sub Valentiniano juniore: Symmach. X. epist. 34. & Prosograph Cadic, Theodosian p. 76.

11. Vere defignatus tantum, quia confulatum non geffit, adeoque nulla ejus mentio in priscis fastis; nam designatus con

270 VIROR. NOBB. MONVM.

conful est mortuus, auctore prae ceteris S. Hieronymo loc. cit. Nulla ergo fides est Lazio habenda Comment. Reip. Rom. VIII. 2. qui secus sentit, non distinguens hunc nostrum ab Afinio Praetextato, qui conful cum Attico suit A. D. 242. Vid. Pag. ad Baron. an. cit. & Gothofred. in Prosograph. Cod. Theod. ad litt. P.

12. Aconia filia Aconii Catullini, qui in tribus lapidibus Grut. CCCIX. dicitur Conful ordinarius, nempe A. D 349. In citatis lapidibus dicitur Aconis & Aconius, Onuphrius in fastis vult Aconem suisse dictum, Gothofredus loc. cit. ad litt. C. Aconium sufficient, quia variantibus lapidibus codex Theodosianus habet expresse Aconii nomen, non Aconis.

13. Quam colebant Aeginetae, Hecaten Pausanias in Corinth. seu lib 11. refert non Epipyrgidiam, hoc est triplicis fuisse corporis, sed unius; illiusque initia a Thrace Orpheo instituta, de quibus consule Caelium Rhodig. XX. Ant. LeEt. 6. Lil. Gyrald. Syntagm. 12.

14. Huc spectant Macrobii verba Saturn. I.7. ubi Prae. textatus hic noster dicitur sacrorum unice conscius; & ibid. 11. princeps religiosorum; ac 17. sacrorum omnium praesul.

15. Stante republica praetoribus dabatur vitio, quod raro legitur, comites in provinciis habere conjuges; cau, fam accipe a Juvenale Sat. VIII. v. 127.

si nullum in conjuge crimen,

Nec per conventus, & cunsta per oppida curvis

Unguibus ire parat nummos raptura Celaeno.

16. Macrobius Saturn. I. 6. Praetextati nobilitatem deducit a Papyrio puero, qui a patre in curiam ductus, tum a matre coactus, quid audivisset, aperire, festivo mendacio dixit, actum in senatu, utrum magis e republica videretur, unusne vir duas uxores baberet, an ut una apud duos nupta estet. Hinc matronarum tumultus ab senatu rogantium, una potius ut duobus nupta sieret, quam uni duae. Re comperta fenatus confultum secit, ne posthac pueri cum patribus curiam adirent praeter Papyrium, qui dictus honoris gratia Praetexta textatus, atque hoc cognomentum familiae in nomen haefit, Polybius, nifi post id rei Ioquatur, mendacii Macrobium arguit, pueris negans omnino in curiam aditum patuisse. Et jure quidem: nam unusne puer tentatus? una mater curiofa?

17. De moribus & studiis ejus multa Ammianus in hin storia, Symmachus in epistolis, Macrobius in Saturnalibus, ubi loquens inducitur, & laudatur, quod apud eum.Romanae nobilitatis & eruditionis principes congregarentur.

18. TESSACRIS redundat s. Senfum hunc effe opinor, moves te, nempe vacas facris teletis, five expiationibus; nam teleta apud Apulejum Metam: XI. expiatio est per facrificium quaesita; ait enim cogor tertiam teletam sufcipere. Revera paucos invenies tot ritibus initiatos, quot Agorium & Aconiam.

19. Variis facerdotiis initio numeratis clues, idelt celebraris fecundum Plautum in Trinum. II. 4. ita fis, ut nomen cluet: nifi mavis cluere pro purgare hic accipi oportere, unde Cluacina, vel Cloacina, Plin. H. N. XV 29, quafi Praetextatus, utpote Vestae, ac Solis pontifex, neocorus, & hirophanta facris purgationibus praeesset . Nam statim addit Aconia, ab eo sefe imbutam mysteriis omnibus.

20. Vide quae ex Apulejo prolata funt Num XXII. in Class. I.

21. Diadymenes vox nec graeca, nec latina, sed utriuf. que particeps, quia graeci $\Delta_{ia}\partial_{i}\partial_{i}\rho_{i}\rho_{i}$, latini Diadumenus. Hujus versus & sequentis hic sensus: tu es, qui confors pius me antistitem Diadumenes, nempe Diadumeni, seu vittati diadematique Aiteos, nimirum Attinis, seu mithrae ac solis, bonoras taureis teletis, idest purgationibus taurobolii, de quibus sacris in I. Cl.

Post Romanos magistratibus nobiles locum habere merito debent Graeci, quos palma olympica nobilitavit. Eos enim Cicero Orat. pro Flat. non modo vocat nobiles, verum etiam eorum decus in Graecia affirmat prope majus habitum & gloriofius, quam Romae triumphasse. Vid I. Tusc. 46. Sicut in urbe confules, ita in Olympiis victores iterum, & ter-

VIROR. NOBB. MONVM.

272

& tertium dicebantur. Quid? quod oleastro, vel olea coronati non per portas urbis, sed per ruinas murorum sublimes in curru, plaudentibus undique civibus, in patriam revehebantur? Cit. de Cl. Orat. Adde Horatium, qui sane ab honoribus olympicis illud mutuatus est. Od. I.

> Sunt quos curriculo pulverem Olympicum Collegise juvat; metaque fervidis Evitata rotis, palmaque nobilis Terrarum dominos evebit ad Deos.

Sed multi multa de his honoribus, quorum Graeci tam erant cupidi, ut ad corporis robur carnibus abstinerent, donec Stymphalius Dromeus Pythicis, Isthmicisque, ac Nemiacis palmis perillustris assis carnibus vesci coepit: nam ante ipsum athletae caseo e fiscellis alebantur.

X V.

Paufan. Eliacor. II. p. 181.

ΜΟΤΝΟΣ ΠΑΛΗΙ ΝΙΚΩ ΔΙΣ ΟΛΤΜΠΙΑ ΠΤΘΙΑ Τ' ΑΝΔΡΑΣ ΤΡΙΣ ΜΕΜΕΑ ΤΕΤΡΑΚΙΣ Δ' ΙΣΘΜΩΙ ΕΝ ΑΓΧΙΑΛΩΙ ΚΙΑΩΝ ΟΣ ΠΑΤΡΕΤΣ ΗΝ ΑΤΤΑΡ ΛΑΟΣ ΑΧΑΙΩΝ ΕΝΠΟΛΕΜΩΙ ΦΘΙΜΕΝΟΝ ΘΑΨ' ΑΡΕΤΗΣ ΕΝΕΚΕΝ

Μενος πάλη νικώ δίς Όλύμπου Πύσια τ' άνδρας,

Τρίς Νεμέα, τοξάκις δ' Ιωμώ έν άγχαλω, Χίλων, δς Παζούς Ιω · ἀυτάρ λαὸς Αχαιῶν

'Ermoλipe offeluor Sat ' aperis irence.

Amasaeus p. 155.

Solum Insta virum bis Olympia, Pytiaque ornat, Ter Nemaea, atque Istbmus me quater undisonus Chilonem. Patria est Patrae: virtutis Achivi

Caesum acie memores boc posuere loco.

Chilon Achaeus Patrensis de lucta virorum duas, Delphicam unam, quatuor Isthmicas, tres Nemiacas coronas est confequutus, cui Achaei sepulcrum impensa publica erexere. Ejus statua suit Lysippi opus, ex cujus aetate Pausanias conjicit, Chilonem vel ad Chaeroneam stetisse in acie cum Achaeis omnibus, vel ad Lamiam in Thessalia, ubi praelium cum CLASSIS III.

cum Antipatro Macedonum rege commissium est . Pauf. loc. cit. Chilonis exemplum docet, non statim post palmam victoribus statuae honorem decretum esse, tanti in Graecia habitum, ut non eum habuerint, quotquot victores e ludis Olympicis discesser, in quibus ipsi reges sibi laudi duxerant habere locum.

XVI.

Εχ Paufan. VI. p. 185. ΥΙΟΣ ΕΙΝΥΤΤΑ ΔΑΜΑΡΧΟΣ ΤΗΝΔ' ΑΝΕΘΗΚΕΝ ΕΙΚΟΝ ΑΠ' ΑΡΚΑΔΙΑΣ ΠΑΡΡΑΣΙΟΣ ΓΕΝΕΑΝ Τίδς Δινύτα Δάμαρχος τίμος άνεθηπεν Εἰκόν', ε'π' Άρπαδίας Παβόστος χωτάν.

Amasaeus p. 158. Dinytta genitus Demarchus, dedicat bancce

Effigiem, Arcadico Parrbasius genere.

De pugile Parrhasio ex Arcadia, cui nomen Demarcho, praeter olympicam victoriam haec narratur fabula, quod in Jovis Lycaei facris se in lupum verteret, ac decimo rursus anno in pristinam rediret formam *Pausan. loc. cit.* Plinius VIII. 22. ex Agrippa, qui Olympionicas seripsit, vocat hunc Demaenetum, non Demarchum.

XVII.

Paufanias ibid. p. 187.

ΠΑΤΡΙΣ ΜΕΝ ΚΟΡΘΚΤΡΑ ΦΙΛΩΝ Δ' ΟΝΟΜ' ΕΙΜΙ ΔΕ ΓΛΑΤΚΟΥ ΤΙΟΣ ΚΑΙ ΝΙΚΗ ΠΥΈ ΔΤ' ΟΛΥΜΠΙΑΔΑΣ

Πατείς μθμο Κοεκύεα, Φίλων δ', όνομ', ήμη δι Γλαύκε Τίος, πα) νίπη πόζ δύ όλυμπιάδας.

Amasaeus p. 159.

Glaucus mi genitor, patria est Corcyra, Philomi Nomen, vinco pugil jam bis olxmpiadas.

Simonides Leoprepis filium apposite hos fecit elogos in Philonis statuam, quae victoriae testis in Elide erecta fuit prope Gelonis currum.

XVIII. Ibidem.

ΕΥΤΕΛΙΔΑΣ ΚΑΙ ΧΡΥΣΟΘΕΜΙΣ ΤΑΔΕ ΕΡΓΑ ΤΕΛΕΣΣΑΝ ΑΡΓΕΙΟΙ ΤΕΧΝΑΝ ΕΙΔΟΤΕΣ ΕΚ ΠΙΟΤΕΡΩΝ

Μm

Eù n-

Einaldas no Xpuródieus rádi ieza niaistar Azyñoi, nizrar údónis én neorteor. Amalaeus p. 160.

Argivi Eutelidas, & Cbrysothemis fabricarunt. Majores. artem quos. docuere sui.

Eutelidae, & Chryfothemidis Argivorum opera, ut infcr. testatur, fuerunt statuae Demarati Heraeensis, ejusque filii item Demarati, quorum prior quinta supra LX. olympiade victoria claruit, quum gravis armatura instituta est, quae postea desuevit. Ideo ejus statua tenebat clypeum: galea caput, crura ocreis ornata erant. Ejus nepotes quoque: de quinquertio palmas adepti sunt. Paus. loc. cit.

XIX.

Paufan. ibid: p. 191.

ΩΚΥΔΡΟΜΑΣ ΛΥΚΟΣ ΙΣΘΜΙ ΑΠΑΞ ΔΥΟ Δ' ΕΝΘΑΔΕ ΝΙΚΑΙΣ. ΦειδΩλά ΠαίδΩΝ εστφανώσε δομοίς

Ωπυδρόμας Λύκος Ίωμι άπαξ, δύο δ' ἀθάδε νίκαις. Φειδώλα παίδακ έσεφάνωσε δόμεις.

Amaf. p. 163.

Acer equis Lycus bic femel Istbmia vicit: & idem; Phidolae Eleo cinxit bonore domum.

Victor equus infistebat pilae cum infcriptione Lyci de veredis victoria illustris, natione Corinthii, illo Phidola geniti, cujus equa apud Pausaniam *loc. cit*. Aura nomine fatis est celebris. Nam sessor collapso cursum retinuit, ac circa metam se convertit, auditoque tubae sonitu vehementius concitata ad praesectos antevertit, sum quasi victoriae compos constitit. Elei rem admirati Phidolae palmam dedere, facultatemque sibi, & equae simulacrum publice dedicandi.

X X.

Pausan. 198. ibid.

ΩΣ ΤΗΝ ΙΠΠΑΦΕΣΙΝ ΣΕΥ ΟΛΥΜΠΙΑ ΕΤΡΑΤΟ: ΠΡΩΤΟΣ ΤΕΥΞΕ ΜΕ ΚΛΕΙΟΙΤΑΣ ΥΙΟΣ ΑΡΙΣΤΟΚΛΈΟΥΣ

Ος τω ίπαταφισίν σο Όλυμπία σέρετο αρεφίτος.

Το ζέ με Κλαοίτας μός Αρισπλίες.

Athe-

Athenis . Amaf. p. 169. Carcere ab Eleo docuit qui mittere currus, Mi auctor Cleoetas natus Aristoclee.

Cleoetas carcerum formam excogitavit in ludis olympicis, & ob id operis adeo fibi placuit, ut Athenis in ftatua fibi pofita hoc infculpferit epigramma. Fuit forma carcerum prope talis, qualem cernimus in navis prora, verfo in curriculum roftro, in cujus extremo delphinus aeneus fuper regulam eminebat: utrunque latus carcerum protendebatur in pedes quadringentos, & amplius: extructae in iis cellulae, quas fortiebantur, qui vel equos, vel currus producebant. Ad mediam prorae partem ara erecta erat: fuper aram aquila aenea, quae machinulae cujufdam ope in fpectatorum confpectum attollebatur quafi fubvolatura: at delphinus ad imam foli aream alia machina demittebatur: tum fubmiffis repagulis aurigarum folertia, & equorum pernicitas in fui fpectaculum omnium oculos convertebat. Paufan. ibid.

XXI.

Ραυfan. in Achaic. feu lib. VII. p. 222. ΟΙΝΙΑ ΟΙΒΩΤΑΣ ΣΤΑΔΙΟΝ ΝΙΚΩΝ ΟΔ' ΑΧΑΙΟΣ ΠΑΤΡΙΔΑ ΠΑΛΕΙΑΝ ΘΗΚ' ΟΝΟΜΑΣΤΟΤΕΡΑΝ 1. Οἰνία Οἰβώτας τάδιον νικών, öδ' 'Αχαιός

Паріба Палнат Эйн' о́чоразотерая.

3.

Amaf. p. 189.

Oeniae Oibotas stadium superavit Achivus, Per guem Palea clarius enituit.

1. Oibotas palmam de stadio retulit olympiade VII. statuam vero ex Delphico responso habuit olympiade LXXX.

2. Palea Achaeorum civitas, deinde vel a Dyme femina indigena, vel a Dymante Aegimii filio Dyme nuncupata eft. Philippus Demetrii filius bello Achaeis indicto hanc unam fibi ex Achaeorum urbibus obedientem habuit, quae ideo ab hostibus direpta suit. Hanc postea Augustus Patrensibus dedisse legitur. Pausan. loc. cit.

Mm 2

Nobi-

276

3.

VIROR, NOBB. MONVM.

Nobilium Romanorum, Graecorumque titulis tanquam corollarium, addo latinos, qui fequuntur, duos quatulocunque dignitatis decore infignitos.

X X I I.

Veronae. Ex. Mus. Veron. pag. CLXX. 3.

TELEPHVS . HAC . SEDE . IVCVNDA . POTIVSQVE . QVIESCENT

I. DEBITA . CVM . FATIS . VENERIT . HORA . TRIBVS

I. HIC. LOCVS . HERE DI . NE . CESSERIT . INVIOLATI

SINT . CINERES . TVM : QVOS . CANA . FAVILLA .. TEGET

TELEPHVS IIIII. VIR.SIBL.ET.SVIS

1. Locus fuit Romae tribus Fatis dedicatus ab ethnicorum fuperstitione; sed christiana pietas fecit Ecclesiam B. Hadriano in tribus fatis, Athanas. Biblioth. in Honor. Cl. Marchio Massegui inquit in Thesauro Mediceo ses aureum Diocletiani Numisma vidisse tres mulieres exhibens cum epigr. FATTS VICTRICIBVS.

2. Quum in fine dicatur SIBI.ET.SVIS., certe ad heredem exterum pertinet haec interdictio, faepe obvia in lapid. his aut fimilibus figlis: H. M. E. H. N. S. i. e. hoc monumentum exterum heredem non fequitur.

3. Hic unus ex feviris aut fexviris fuit, quos Reinefius, & Ferrettius inter magiltratus perperam recenfent; contra Emus Norifius Cenotaph. Pifan. Dif. 1. 6., & Raphael Fabrettus Ant. Infer. V. hanc dignitatem facerdotium fuiffe oftendunt, utpote faepe Augustalitati conjunctam, qui honor & mulieribus collatus fuit Grut. MLXXXVIII. Fabr. loc. cit. Erat hic ordo & in equeftri militia, fed multo, quam in coloniis, aut municipiis, nobilior; illic enim militibus tan tum ftrenuis, hic libertis etiam pecuniofis ad hunc honorem patebat aditus Grut. p. CL. Fabr. 406. Sevirorum in lapidibus multitudo exinde oritur, quod qui femel eo munere functi fuerant, perpetuo titulum retinebant idem lot. cit. De hujus dignitatis origine ac munere Norifium confule, ac Reinefium Epift. XXXI.

XXIIL

Digitized by Google

CLASSIS III.

X X I I I. En Musi Veron. pag. CCL. 7.

1. Doctrina ubique clarus Marchio Scipio Maffejus habet hanc infer. in celebri-opere, cui titulus Offervazioni letterarie, o continuazione al Giornale de Letterati d'Italia, pag. 212. Tom. I. ubi jure dolet, in superiore parte esse fractum hoc marmor, aliquo dignitatis titulo nobilitatum, ab Ariofto exscriptum in vico Caranzebes Comitatus Temisvariensis.

XXIV.

Trallibus in urbe Lydiae ex Agathia . Murator. Tom. II. p. 1087.

ΚΛΑΣΘΕΙΣΑΣ ΠΑΤΡΑΣ ΣΕΙΣΜΩΙ ΠΟΤΕ ΚΑΝΤΑΒΡΙΝ ΕΣ ΓΑΝ ΧΑΙΡΗΜΩΝ ΕΠΤΑ ΠΑΤΡΙΔΑ ΡΥΣΟΜΕΝΟΣ

ΚΑΙΣΑΡΊ Δ' ΕΗΛΙΧΘΕΙΣ ΠΕΡΙ ΔΟΥΝΑΣΙ ΤΑΝ ΜΕΓΑΛΑΥΧΟΝ Ωρθωσε τραλλιν ταν ποτε κεκαγμεναν

ΑΝΘ' ΩΝ ΣΥΓΓΕΝΕΣ ΟΙ ΤΟΥΤΟ ΒΡΕΤΑΣ ΟΦΡ' ΕΠΙ ΒΩΜΩ: ΟΙΑΓΕ ΔΗ ΚΤΙΣΤΑΣ ΤΑΝΔΕ ΦΕΡΟΙΤΟ ΧΑΡΙΝ

> Κλαιδιέσας πάνεας σασμών πότο Κάνταβριν ές γιαν Χαιρήμων έπλα παζίδα ρυσόμους.

Καίσει η Αλίχθας πεί γάνασι τών μογάλεύχου Ωρθώσε ζάλλιν ταν πότε μεκλύμθμαι.

'ΑνΟ' ών σύγζονις οι τετο βρίτας ὄφε όπι βωμώ Οίαγε ση πτίςας τάνδε φέροιτο χάριν.

1.

Muratorius ibid.

Chaeremon, patriam ut firavit succussio terrae, Longinquae volat ad litora Cantabriae, Et magni genibus se advolvit Caesaris, inde Collapsas Tralles rursus inaedisicat.

Ergo

Ergo bis pro meritil flatua donatur, ut ara Stet media, coros sondisor ut patriar.

Trallibus fertur natam palmam in basi Caesaris di-L Statoris circa ejus bella civilia Plin. H. N. XVII. 25. Sicut Augustus Trallianis & Laodicenis opitulatus est, sic Tiberius XII. Afiae civitates una nocte terraemotu prostratas instauravit Tacit. Ann. II. ibid. Lipf. 97.98. Adest praeclarif. fimus nummus Tiberii cum epigr. CIVITATIBVS ASIAE RESTI-TVTIS Laevin. Ulz. n. 3. Vespasianus quoque plurimas in toto orbe civitates terraemotu & incendio afflictas erexit Svet. Vespass.; itemque Alexander Severus multis oppidis ea. dem calamitate oppressis deformatisque pecuniam dedit ad inftaurationem operum & publicorum & privatorum Lamprid. in vit. Aelius Aristides, cujus est statua in Bibliotheca Va. ticana, huic Chaeremoni par a M. Aurelio impetravit, ut Smyrna ab terraemotu strata restitueretur. Vid. Dissert. V. XXV.

In Olympia. *Paufan. lib. V. p.* 149. ΣΙΣΤΦΙΑΝ ΔΕ ΜΟΛΕΙΝ ΧΘΟΝ' ΕΚΩΛΤΕΝ ΑΝΕΡΑ ΝΙΚΗ 'ΑΜΦΙ ΜΟΛΙΟΝΙΔΑΝ ΟΥΛΟΜΕΝΩΙ ΘΑΝΑΤΩΙ

> Σισυφίαν δε μολείν χθόν επώλυου ανέρα κίκη 'Αμφί Μολιονιδαν Εχορβώφ σανάτφ.

Amasaeus p. 129.

Sifyphiis juvenem vetuit fuccedere terris Dira Molionidum paena fecuta necem.

Timonis ad statuam titulus mihi exciderat, cui extra ordinem hic datur locus. Civis hic Eleus in aliis Graeciae certaminibus perillustris, cur Isthmico in conventu excellere non potuerit, vid. *Paufan. loc. cit.* Sicuti in Olympia, ita in gymnasiis victores fuisse statuis honoratos, e sexcentis unus hic probat titulus, quem Cyriacus Lacedaemone in gymnasio exscriptit.

> H NOAIS TANTAAOT NEIKASANTOZ Civitas Tantalo in Ludis victori

> > S Y-

279

SYNOPSIS.

Issertationi exordium dat summa veterum sepulcri cura : Celtarum, Nasamonum, Thebanorumque ritus aliquot numerantur. In castris aut pactis de more induciis, aut victoria parta quam anxie duces de suorum funere laborarent? secus fa-

cientibus aliquando indicta mors. II. Extremos bonores ipfis concessos bostibus evincunt exempla plurima. III. Spem banc communem quicunque falleret, bominem exuere dicebatur. Barbarorum bac in re negligentia notata. IV. Victoriae indicium in Graecia erat jus cadaverum bumandorum. Graecorum militum elatio describitur. In Romanis legionibus ad x. faccos additus xi. sepulturae causa. V. Statuta pro multitudine polyandria. Militis in bellum ituri de sepulcrali titulo solicitudo. Pro varietate temporum diversa est babita militaris sepulcri ratio . VI. Pro Classiariis alius erat ritus, st in navi, alius, si in mari essent mortui. Quae veterum opinio de mortuis in mari? Qui proprie dicerentur SITI? VII. Supellectilis corum funebris, qui ad splendidum militiae gradum ascenderant, explicatur. VIII. Egregiis viris duo Saepe funera data sunt, nempe foris, domique. Quo ritu in patriam translati cineres ? quanta bujus translationis cupiditas Romanis indita ? De militari in rebus trepidis testamento. Laudata corneola Marchionis Locatellii . IX. Tam pro legionariis , quam pro classiariis, quae titulorum ratio ? qualis sepulcri ornatus extimus? X. Quanta virorum fortium post mortem gloria , tanta pro-

proditorum in famia 🐨 perductionum 5 quor sepeliri -etitum: fecus alios chquslibet criminis - quam perduellionis reos. Sub Caefarum dominatu fepulturae bonor damnatis negatus omnibus, nisi a Principe impetratus. XI. Brewis ab re digressio ad sui bomicidas. XII. Exercitus duce amisso solitus alibi nutrire comam, alibi recidere, aut tondere. Pompa, luctus, munera erant maxima pro loci opibus, quacunque transirent eorundem cadavera, si in patriam adveberentur. XIII. De pompa funebri imperatoria in castris. XIV. Decursio equestris, & Pyrrbicha. XV. Unde persaepe antiqui peterent varium sepulcri ornatum? XVL Cimelia aurea & argentea in militaribus conditoriis reponi solita exponuntur. XVII. De conotaphiis, corumque ornatu. An iisdem religio inesset? Dictum vulgo Asdrubalis sepulcrum consideratur. Urbini laus. XVIII. Columnae praecipua virtutis bellicae ornamenta. XIX. Statuae splendor quibus in patriam promeritis, & qua auctoritate in urbe decerneretur? XX. Quoad locum, impensam, formam, statum, ornatumque statuae multiplicem nonnulla adnotantur.

DIS-

DISSERTATIO IV. De Laude Militari Postuma.

C O M I T I

BERNARDINO ANTONELLIO

RAECLARIS ad officium litteris adolefcentiam imbuere quibufcunque divino munere datum est, vix quicquam iis optatius esse omnino potuit, quam fi ejusmodi auditores indole nacti fint, ex quorum gratia, nobilitate, ingenio, siquid forte in lucem/ederent,

patrocinium fibi certum ac stabile pollicerentur / Hoc tantum boni me tute in praesens, Antonelli optime, sperare jubes. De honoribus enim veteris militiae postumis differtatio haec agit mea. Tu porro praeterquam quod gradum tenes in Pontificia militia perhonorificum, jucundiffimo quoque antiquitatis studio maxime delectaris. Neque enim aut politiorem litteraturam, aut philosophiae praestantiam, aut geometriae atque architecturae, praefertim militaris, apodixes ita in deliciis habes, antiquis ut ab cimeliis lapidibusque ac ritibus omnino abhorreas, quasi id genus studia videantur, quod perperam nonnulli dictitant, aut perexiguos habere fructus, aut parum afferre jucunditatis. Nae tua secus sententia est. Nam ut optimus optima studiose colis, sic philologia locum sibi apud te vindicat non postremum. Testis est illa, cui ab Νn anti-

28 I -

antiquitate Romana est nomen inditum, fatis ubique celebris Academia, in qua dissertationes, & saepe quidem, easdemque numeris omnibus nitidisfime absolutas, non plaudente folum doctifiimorum frequentia hominum, recitavisti, verum etiam, quod doctrinae est tuae laus omnium maxima, tum libenter audiente, tum propalam approbante P. M. BENEDICTO XIV. Fac igitur, eruditi intelligant, dissertationem abs te meam non repudiari : feliciffimi hoc mihi aufpicii & patrocinii loco futurum est. Quanquam vero non is ego sum, cui bene sperare liceat, fi patronus huic operi vel Musagetes adesset Hercules. Itaque, ut quod sentio plane expromam, non tam me solicitum putes de patrocinio velim, quam de mea in te observantia publice significanda. Postquam tota me domus tua singulari prorsus honore affecit, qui possun, obsecro, quin videar unus omnium ingratissimus, non te pariter, ac fratres tuos honoris gratia nominare? Annus hic est vicesimus, ex quo mihi juventus in humanioribus studiis instituenda commissa est, &, quae nunquam ab aliis hactenus, hanc mihi a vobis felicitatem non ita pridem oblatam gratulor, quatuor ut essem fratrum laudator potius, quam praeceptor. Siquidem eratis omnes omnicommendatione digni. Hinc ut Angelo propter eximiam ejus integritatem, atque candorem animi fingularem prospera semper adprecor & fausta omnia, sic tanti Leonardum facio, ut ei fimiles, & quidem toto hoc annorum. cursu, perpaucos noverim, quos aeque in docendo admiratus fim, aeque nunc in audiendo admirer, magis profecto neminem. Nam dotes animi, quae in illa aetate, si pubescentes appareant, jure plurimum commendantur, in co jam adultae absolutaeque sunt, sive prudentiam cernimus »

DISSERTATIO IV.

nimus, sive optimarum scientiam facultatum. At ubi Josephus ille, ille inquam, totus & artium similitudine, & voluntate tuus? ubi nitidiffimi mores? ubi litterae? ubi mens ? ubi animus ad ampla, ad ardua quaelibet paratiffimus? O incertos juventutis exitus! O fallaces hominum spes! Postquam in armis sui specimen egregium dederat, spemque sui excitaverat plane maximam, repente Matriti apud Hifpaniarum Regem acerbo interitu extinctus est. Misellis nempe homunculis non dantur optima, sed commodantur . Suo femper magis, quam nostro tempore, venit mors.. At quoniam illius excellens virtus nos alte spe-Ctare jubet, sit ille quidem, ut animus auguratur, immortalitatem adeptus: te interea laetor, virtuti quotidie magis & bonis artibus infervire; ita nimirum vivere, ut virum decet iis majoribus ortum, eo patre genitum, isto patruo educatum. Nec vero existimes, tua hic mihi occurrere avita decora, quae faces addunt, augentque animos ad excelía. Alios haec laudatores habeant : ego ne colligo quidem illa, quae nobilissimae genti tuae, ob res domi militiaeque praeclare gestas, a Guido Ubaldo II. Urbini duce concessa sunt, quaeque hactenus conservata summi Pontifices tradenda posteris confirmarunt, de omni prorfus immunitate privilegia amplissima, eademque cum paucissimis adaequanda. At de majoribus tuis si nihil dixero, nihilne etiam de Patre tuo ? Id enimvero vix falvo officio me facere posse intelligo. Etenim nemo unus omnium, quotquot justi ingeniorum aestimatores sunt; Philippum Antonellium, cujus expressam in te imaginem intuemur, five ob doctrinam, sive ob nominis famam, non digniffimum habuit, quem & florentem fummi, mediocres, infimi fingulariter adamarent, & suo potius, quam Nn 2 fami-

Digitized by Google

٤

familiae tempore, extinctum publice lugerent Arcades, litterarumque monumentis ejus memoriam confectarent. Summa haec Patris gloria: quae vero Patrui? tanta quidem, quanta & magni in primis viri, & doctiffimi Pracsulis elle porest. De cujus factis, aut scriptis, quae sunt egregie omnia, fi quicquam dicere ego auderem, non ofsem dignus hoc spiritu, non hac vita, ne homo quidem. Quid enim minus in hominem cadere omnino decet, quam in eum, cui fumma debeas, ingratiffimum inveniri? Unus autem is ego videar necesse est, si quicquam ejus de laude cogitem, quem & in me ipsum expertus sim, quotidieque experiar liberalissimum, & ab omni sui commendatione maxime alienum esse fic probe noverim, ut alienae quamítudiosifimum. Quemadmodum enim summaejus doctrina est, & probitas doctrinae par, ita utriusque est laudibus multo modestia major. Jam ergo veniam ad rem propolitam, quum me praesertim bono animo elle. jubeat, quae mihi alias occurrere ipfa folet, fingularis illa humanitas tua, Bernardine optime, in quo locum, ubis confistat, nullum habere gaudeo proverbium illud, multorum liberos ac nepotes ingenii gloria felices fore, nife felicium effent.

I. Ab ingenito parandi fepulcri studio, quod cuique fere populo natura indidit, animorum immortalitatem arguiaffirmat Cicero : nam * hoc ait priscis mortalibus fuisse institum, excedentem e vita hominem non sie deleri, ut funditus interiret, idque e multis aliis rebus, tum e caeremoniis sepulcrorum facile posse intelligi existimate, quas maximis ingeniis praediti tam religiose non coluissent, nus bae fisse in eorum mentibus, mortem non esse interitume

a Cic. Tuscul. E

DISSERTATIO IV.

tum omnia tollentem atque delentem, sed quandam quafi migrationem commutationemque vitae. Idem in Topicis huc certe spectans, quum pietatem definit esse tripartitam, unam tradit ad Deos superos referendam, ad Manes alteram, tertiam hominibus adscribendam. Hoc pietatis officium in Latio tam justum est semper habitum, ut trita sit phrasis justa facere, justa peragere, justa solvere : nec sine gravi causa Numa Pompilius religionis amplificator pontificibus ipfis curam justorum * funebrium demandavit. Sophocles quoque ubi de mortuorum inferiis agit, id curare facinus & gloriosissimum este ait, & aureo dignum honore habendum. Siquidem sepulcris, tanquam Deorum fanis, opinio erat divinam quandam inesse vim: ideoque sicuti Celtae ad busta virorum ' fortium pernoctabant, sic Nasamones Libyae populi quum de ' re aliqua dubia jurandum esset, id fepulera tangendo pracstabant; quum divinandum, ad majorum monumenta effusis precibus dormiebant, & quae per informium vidiffent, iis divino tanguam oraculo utebantur. Quidni ita facerent in tantis infeientiae tenebris ? Nam Clemens Alexandrinus tradit a primis mortalibus sepulera pro templis habita, & mortuos Diis pares ea de causa creditos, quod urbibus aut conditis, aut fervatis, inventisque, velauctis praeclaris artibus fuissent optime meriti de humano genere universo. Rem confirmat mos Thebanorum, quibus ea fuit sepuleri solicitudo ac studium, ut domum structuri ⁴ primum de tumulo cogitarent, ne Penatium & Larium ^e cultus negligeretur. Tanta haec sepulcri cura non Thebanorum modo, sed communiter omnium ani-

mos.

- Idem Orat. de Arusp. Respons.
- b Tertull de Anima 57.
- d Cbriftian. Brunings Antiq. Graec. 29. e Zorn. Biblio the Antiq.

e Herodot. IV.

mos, si quosdam excipias barbaros, occupavit, & ita quidem, ut nec ipfo armorum strepitu restingui posset. Exemplo id constat complurium populorum, ac Romani in primis, de cujus novissimis militiae honoribus haec differtatio est instituta, hoc quidem ordine, ut primo de extremis inter arma honoribus generarim aliqua dicenda fint; deinde gregarii militis ac multitudinis; tertio ducum secundi ordinis; tum summorum & virorum & animorum ultima in castris praemia perstringantur. Romanae reipublicae duces, & augusti semper nominis imperatores, dum milites in acie praeliaturi constiterant, cos accurata oratione hortabantur, ut * pro majorum sepuleris, pro templis Deorum, pro focis ac laribus fortiter decertarent. A pugna respirare ut primum licuit, maxima haec ducibus cura fuit, darent ut militibus sepulturam: cujus confuetudinis non uno in loco mentionem faciunt Virgilius, Livius, Appianus, Dio, & apud Caesarem * habentur haec scitu digna: quum & propter vulnera militum, & propter sepulturam occisorum nostri triduum morati eos sequi non potuissent. Ejusdem legis Athenienses adeo studiosi fuerunt, ut decem imperatores ' a victoria pulcherrima redeuntes capitali judicio exceptos necaverint, quod militum corpora, facvitia maris interpellante, fepulturae non mandavissent. Iccirco Antiochus 4 ut Philippum Macedonibus invifum redderet, iis oftendit in Thestalia militum reliquias per ejus negligentiam insepultas, quas ipfe jussit magnifice tumulari. Magnus ille Pompejus . hoc idem fecisse traditur, nactus corum cadavera inhumata, qui duce Triario infeliciter adversus Mithri-

e Plusarch. in vit.

285

< Val. Max. IX. 8.

Liv. XXVII. 3. Svet. Claud. e. ult. d Appian. Alex. de B. Scyth.

b De B. G. I.

DISSERTATIO IV. 287

thridatem pugnaverant . Trajanus " imperator haud ab hoc ritu alienus, militibus fuis in Decebalico bello interentis, ut fupremos honores tribueret, aras erigendas, ftatuendasque curavit . Quanquam vero, quae in castris viguit in mortuos pietas, aliquando in pace relanguit. Illae enim, quae nonnullis in tumulis inferiptae occurrunt, dirae in heredes execrationes, & bonorum jactura, nisi certi quidam ritus statis temporibus observarentur, tacite docent, haud raro hereditates non mortuorum memoriam induxisse, fed oblivionem. Nec fine causa Plinius ad Albinum scripst, tam " raram in amicitiis fidem, tam paratam oblivionem mortuorum, ut ipsi nobis debeamus etiam conditoria extruere omniaque heredum officia praesumere, quemadmodum in superiore differtatione observatum est ad Canuleji inferiptionem numero XIV.

H. In castris supremae commercia sepulturae ne ipsis quidem ab hostibus negabantur. Nam & Turnus ° Pallanti, & Aeneas Lauso ^d postrema haec solatia concesserunt: quo in loco Servius notat, Aeneam Latinis suorum cadavera donavisse, quia id officii existimabat esse debitum universis. Romani ossa Gallorum Senonum condiderunt in media urbe, & locus Busta Gallica distus suit, quae Marlianus ^e cum Doliolis confundens a Gutherio ^f emendatur; illa enim juxta Aequimelium, ubi nunc Ecclessa S. Andreae, vulgo *in Portogallo*; doliola vero erant ad cloacam ^e maximam, ubi despuere non licebat. L. Cornelius, & Cn. Pompejus hoc patriae instituto in duces clarissimos usi sunt, quorum alter ^b Hannonem e taberna-

Dio LXVIII.

- **E**pift. **V**I. 10.
- c Acn. X. 493. d Ibid. 829.

٠,

e In not. ad Pompon. f De Jur. Man. I. 6. g Varro de L. L. IV. h Val. Man. V. 1.

Digitized by Google

naculo suo extulit amplo funere, nec dubitavit acerrimi hostis ipse exeguias celebrare : alter Mithridatis cadaver a Pharnace millum regiis * Sinopensium sepulcris summ etiam suo inferri jussit. Annibal ipse etiamsi pontem e Romanis cadaveribus acdificari jusserit, tamen ut supra dixi b, ac inferius iterum demonstrabo, suis etiam hostibus extrema mortis solatia ultro dedisse legitur. Antonius quoque · Archelaum regio prorsus funere decoravit; idemque ad Bruti corpus honestius sepeliendum suum ipfe paludamentum injecit, quod interceptum a liberto quodam quum audivisset, in eum illico animadvertit, had praefatione ulus : quid ? tu ' ignorafti, cujus tibi viri fepulturam commiserim? Probum in Africa . Arcadioni cuidam, viro forti fingulari certamine interfecto fepulcrum magnificum condidisse historia narrat. Quod de Romanis hactenus, idem de Graecis testantur Pausanias, Polybius, Thucidides, Xenophon, alique, ac diferte Plutarchus in Pyrrho, cujus caput a milite abscissum, quumi filius patri Demetrio obtulisset, hic scelere contaminatum appellavit filium, ac sceptro percussum abegit: tum oculis admota clamyde illacrimavit, ac regium corpus honeste cum capite exornatum rite cremari jussit. Philippus Alexandri pater devictis ad Chaeronaem Graecis justa persolvit, & corundem ossa Athenas transferenda curavit. Pietatis paternae filius aemulator hostibus etiam hoc decus abunde^f praebuit, permisitque Darii matri, ut, quos vellet, ritu patrio sepeliret: Darium vero demta sibi clamyde, regio plane cultu ornatum, officiofa manu tumulo intulit : adeo verum est etiam inter hostes mutuum

- a Appian. in Mitbrid.
- b In not. I. infer. Cl. III.
- c Plutarch. in Anton.

- d Val. Max. loc. cit.
- e Vopisc. in Prob.
- E Q. Curt. III. IV. V.

DISSERTATIO IV.

ruum sepulturae commercium non defuisse.

Qui secus fecisset, acque apud Graecos ac Lati-**H**. nos barbarus habebatur. Pausaniae Lacedemonio imp. nescio-quis suadebat, ut Mardonio Persarum duci par pari referret, ac velut ille Leonidae, Pausaniae patrui, recifo capite, truncum in crucem egerat, ita quoque in illius cadaver facviret : constanter ille id fe facturum negavir, quod barbaros ' deceret potius, quam Graecos. Huc spe-Aat ille Liciniae questus de fratris cadavere ' inscpulto, & Vibuleni gregarii miliris in haec verba erumpentis acculario : responde " Blaese, ubi cadaver abjeceris : ne bostes quidem sepulturam invident. Itaque Romanorum de Judaeis triumphus, nisi pervicax illa natio divinitus paenas luislet scelerum atrocitati debitas, truculentus habendus ellet : siquidem in ea obsidione, quam Hegesippus describit, sepultura interdicta longe omni supplicio ac morte gravior obsessis erat, quorum plerique suis sibi manibus parabant loculos, in ilque se sponte condebant, ne morte praeveniente extremum in adversis solatium desiderarent. At quam diversa mortalium mens ! Jus hoc sepulcri, quod qui contemnerent, cos bominem exuere Claudianus; fas violare Isidorus Pelusiota; & Leo imperator naturae dedecus facere judicarunt, hoc idem jus, five " hominum ritum, ut Lucanus, five spem communem, ut Lysias vocant, non modo hostibus, sed suis etiam parentibus populi quidam barbari denegarunt. Masfagetae, & Derbices parentes & cognatos · senectute confectos jugulabant, devorabantque: Tibareni f in patibulis O o

Herod. IX.

c Tacit. Ann. I.

Diutarch in Graceh.

& Vid. Hugon. Grot. de Jure Bell. ac

Pac. II. 19. e Hieronym, in Ĵovin. 36. f Ibid.

lis suspendebant : Lotophagi & Ichthyophagi * projiciebant in mare : Essedonum berat mos, ut parentum funera prosequuti cantibus, mox coetu affinium advocato, ipfi cadaveribus, immistis ovillis carnibus, vescerentur, & capita auro cincta pro poculis adhiberent. Barchaei morbo * abfumtos tradebant igni, bello extinctos vultuzibus, quibus & Bractriani, & Taxili demortua tradebant corpora; Sabaei cadavera acque ac stercora 4 negligebant, reges etiam detrudebant in sterquilinia : Hyperborei senes bene pransos ac sertis * redimitos dabant inmare praecipites : Chii combusti cadaveris osla in mortario contufa, & navigio imposita ventis per cribrum spargere : Pacones in Aagna, Scythae in nives truncis affixa arboribus cadavera projicere ' consuevere : Oritarum * genus habebat pro sepulcris feras, canes Hyrcani, quos * affluenti cibo nutriebant; quare poeta i

Regia quum lucem posuerunt membra, probatum est Hyrcanis adbibere canes.

IV. Sed habeant fibi barbari fepulcra fua . Inducias a Romanis imperatoribus fieri folitas ad fepelienda cadavera, ne diu verser in re notissima, unus id abunde Virgilius ^k edocet, cujus dictum est illud aureum:

Nullum cum victis certamen 3° aethere cassis Victoriae indicium antiquitus fuit jus & potestas cadaverum humandorum. Est memorabile illud 'Niciae, qui duos insepultos milites quum reliquisset, re comperta misit illico ad hostes caduceatorem, qui cadavera ad sepul-

turami

3	Cael. Rhodigin. Ant. Le&. IX. 49.	5	Diedor. XVII. Biblietba
Ь	Plin. H. N. IV.	h	Cic. Tuscul. I.
С	Alex Neap. Gen. Dier. III. 2.	i	Sil. Bel. XIIL
d	Joann. Nicol de Lut. Chrift, III. 4.	k	Acn. XI.
	Ibid.	1	Phyterch. in Nice
	Akx. Ngap. loc. city		

DISSERTATIO IV.

ruram peteret : maluit enim Plutarcho auctore profundere lauream & decus, quam duos cives relinquere inhumatos. Archidamus dux Lacedaemoniorum vix per praeconem corpora ad sepulturam poposeit, quum hoc esset fignum apud Graecos victoriae traditae, hac confessione contenti · Thebani signum parcendi dedere · Constitutis induciis mortuorum corpora colligebantur, & aliud quidem erat funus gregariorum militum, aliud nobilium. Siquidem illi tumultuario funere concremati tumulo condebantur, ac si magna fuisset caedes, non cadavera comburi omnia, sed partim integra ' terrae infodi consueverunt. Efferendorum permilte militum apud Athenienses hic erat mos. Triduo antequam funus ducerent, tabernaculum erigebant, sub eoque e omnium oculis proponebant mortuorum corpora, ut ferret quisque suis munera & exequias. Die vero quarto arcas cupressinas a singulis tribubus singulas jubebant vehi, ibique ossa singularum tribuum efferebant, illud pariter observantes, ut corum sepulcra, qui violenta morte decesserant, hasta adfixa honorarent, quemadmodum Harpocratio apud Gronovium Vol. II. ad imaginem in onyce L. Quintii Cincinnati. Quorum vero corpora inveniri non poterant, corum lectus de more stratus ceterorum ' pompam subsequebatur. Sepulturae causa hoc legitur posterioribus seculis institutum a Romanis legionibus. Milites ad x. saccos, in quibus . donativi dimidia pars apud figna deponebatur, faccum x1. addiderunt, in quem tota legio particulam stipendii aliquam conferebat, ut siquis ex contubernalibus defecisset, e sacco illo undecimo ad sepultu-

			O 0	2
4	Justin. PI.	NTT	ď	Tbucid. ibid.
•	Tirg. Acn.	XI. 139. (9 VI.	294. 🗲	reget. 4. 10.

c Thucid. lib. II.

291

rac

rae honorem promeretur expensa. Ultima haec pietatis officia quanto cum dolore superstites viris fortibus exhiberent, teftis est Virgilius non uno in loco, & Tacirus haec 3 habet de clade Variana; Romanus exercitus sextum post cladis annum legionum ossa, nullo noscente, aliena, an fuorum bumo tegeret, omnes ut conjunctos & confanguineos, aucta in bostem ira, maestis simul ac offensi condebant. Nec multitudinis tantum enituit dolor, fed ipforum etiam imperatorum. Nam Julium Caefarem. audita caede Turriana barbam & capillum ' submissifie compertum est, idemque fecisse Augustum non ignoramus cladis Varianae caccepto nuntio, ficut & de Antonio Plutarchus fcribit.

V. Quod hactenus de funere, idem de sepulcro dicendum est. Nullo enim discrimine multitudo militum. communi tumulo mandabatur. Ea vero sepulcra dicta funt Polyandria, quo item nomine apud Hebraeos nuncupata sunt sepulcreta erecta publice di peregrinis. Ad multitudinis cineres excipiendos urbes aliquando extru-Antinoen . fcilicet ab Hadriano, Bucephaliam ab Alexandro, Taphofyrim ab Aegyptiis, & alias. alibi in amplam formam, magnisque impendiis aedificatas. Communi militum tumulo communis quoque titulus ' addebatur, quo breviter, sed honorifice eorum gradus, & legio, resque gesta declararetur. Talis est apud. Livium inferiptio illa, quam Acarnanes in bellum ituri fibi decreverant, fi occidiffent. HIC SITI SVNT ACAR-NANES QVI ADVERSVS VIM ATQVE INIVRIAM AETO-

a Ann. I.

- b Svet. Jul 47.
- c Idem Aug. 23. I Jerem. 2. vid. Nicol, de sepuler.
- Hebraeor.
- Aringb. Rom. fubterr. L 2.
- f Tacin Ann. 11.
- g Dec, III hb, VL 19.

DISSERTATIO IV. 293-

AETOLORVM PRO PATRIA PVGNANTES MOR-TEM OPPETIERVNT . Quum vero apud Ciceronem in Philippicis leges pro militibus in bello Mutinensi ab Antonio caesis senatum censuisse, ut C. Pansa, & A. Hirtius confules, alter, ambove iis, qui pro patria sanguinem profudissent, monumentum quamamplissimum locandum faciendumque quaestoribus urbanis curarent, 80 ad eam rem pecuniam dare, contribuere, folvere juberent, ut monumentum extaret ad memoriam posteritatis sempiternam, ne statim putes id honoris fuisse habitum omnibus militibus, qui pro republica fortiter pugnantes occubuissent . Illud enim decoris novum fuisse fatetur Cicero, multosque exercitus bellis Punicis, Gallicis, Italicis perillustres, tale genus honoris non habuisse. Communi enim tumulo conditi sunt, addita columella cum brevi epigraphe, ex quarum numero hanc effe Ferrettius · putat, sed perperam: nam ab eruditis inter spurias recensetur:

> OSSA . MIL. V. ET . XIX. LEG. CVM . QVINTIL. V. IVSSV . GERMANIC. IMPERAT HVC. COLLATA. QVIESCYNT

SIQVID • ADVC • MANES • CINERES • ATQ. OSSA • SEPVLTA MENTIS • HABENT • VOTISQ. IVBENT • SALVERE • REDVCTAS IN • SVA • SIGNA • AQVILAS • FELIX • FAVSTVMQ • PRECANTVR

VI. Dicendum & de Classiariis aliquid, pro quibus alius erat ritus, si in navi, alius, si in mari essent mortui. Pontifices, siquis in navi necatus in mare projecus esset, illius heredem extra porcam esse voluerunt, hoc est nullo illum piaculo obligarunt : siquis vero in mari mortuus esset, ejus heredem triduum ferias celebrare, & por-

Mus. Lapid. p. 316.

b Cic, de leg.

porco femina piaculum pati jusserunt. De mortuis in mari haec Graecorum opinio [•] fuit, animam extingui penitus elementi contrarietate. Iccirco Homerus in Odissea in duplici mortuorum censu nusquam Ajacis mentionem facit, quasi ejus anima in inferis non adesset, utpote mari extincta:

Ajax interiit, postquam salsam bibit undam. Achilles quoque fingitur, mortem in aqua maxime formidasse. Ab hisce Graecorum infomniis minime Virgilium abhorruisse patet: quippe apud cum Palinurus * ab Aenea sepulcrum impetraturus ait, nequaquam se in mari mortuum, sed occisum; itemque Aeneas * tempestate perculsus terque quaterque beatos nuncupat, quibus obire in terra patria datum est. Ovidius autem unam hanc mortem sibi videri horribilem, cetera quaecunque exitii genera ses praedicat loco muneris habiturum: *

Demite naufragium, mors mibi munus erit. Romanos pontifices haec poetarum figmenta nec probavisse penitus existimaverim, nec penitus repudiasse. Nam in navi mortuos a naufragis distinguebant, & inter utrunque mortis genus aliquid esse discriminis voluerunt, non ita vero, ut animam credere viderentur contrario in elemento penitus interire. Lex erat, parricidas infutos culeo in profluentem projici, ne os supra terram extaret: laudaturque apud Senecam * ille juvenis, cui quum fratrem parricidam pater puniendum tradidisset, ille reum non infuit culeo, sed navi imposuit fine velo, fine gubernaculo, fine remis, ubi scilicet perire aliter, quam naufragio poterat. Discrimen igitur inter haec mortis genera

Ż.	Serv. VI. Acn	vid. Jacob. Gutb.	Ċ	Ibid. I.
	de Jur. Man.	I. 8.	d	Trift. eleg. 2.
Ь	Acn. VI.	•	c	Controv. FII. 1.

DISSERTATIO IF.

nera admittebant, quod autem aquis penitus extingui ani-" mam opinari non viderentur, conjectura sumitur ex diverso sepulturae genere, quam dabant naufragis, aut juftam scilicet, aut inanem: justa quidem, si os supra terram extaret, si minus inanem. Pro iis enim, quorum corpora non inventa, vel cenotaphia ponebant, quae inania sepulcra Virgilius * nuncupat, vel additis quibusdam facris solemnibus ter jactam terram b pro fepultura habebant. Cadavera in litus ejecta vel sepulcro mandabant, vel injecta gleba sepeliebant, quod legimus enixe poscere Architam * & d Palinurum. Nefas enimvero habebatur, insepultum cadaver praeterire, non terrae gleba injecta, vel pulvere, aut arena, atque hac ratione sepulti proprie dicebantur . SITI, non ita quidem, ut quibuscunque in lapidibus legimus OSSA. SITA, ibi cum Gutherio arbitremur, mortem defignari aut bellicam, aut * peregrinam. A praetereuntibus ter gleba jacta tam praesente, quam absente cadavere, ab illa distinguebatur, quae fiebat cineribus jam rite sepulcro conditis, qua terna-glebae injectione credebatur · sepulcrum fieri religiosum .

VII. Qui porro ad splendidum quempiam militiae gradum ascenderant, ii certe funere pro dignitate honorifico efferebantur. Ac primum nemini dubium est, quin in bellis navalibus terrestribusque, caesa nobilium corpora, si tempus ac locus sineret, in patriam transmitterentur, cujus quidem ritus exempla, ceteris omiss, Virgilius praebet, ubi ait:

advectaque partim

Aen. V.
Serv. Aen. P.
Horat. Od. 1. 28.

Acneid, VI. 362.

e Cio. los. cit. f Ibid. 7. g Cic ibid. h Loc. cit. 205.

395

Fini-

Finitimos tollunt in agros, arbique remittunt. Supellectilis corum funebris erant ornamenta militaria, galeae, ocreae, enfes, lanceae, fibulae, annuli, vexilla & figna, fiquae fusis hostibus pugnando coeperant, armillae quoque, dona Romanorum * propria, non externorum, torques praeterea argentei, si cives; aurei, si auxiliares ' erant ; item phalarae, hastae purae, coronae, quas primus ex auro dedit A. Posthumius ad lacum Regillum; cetera demum munera, quibus ab incunte actate ab imperatoribus donati fuerant. Quod ad haec dona pertinet, florente republica si milites, quibus ea promisla fuerant, pro patria occidissent, eorum parentibus, liberis, fratribus, aut conjugibus ' folvebantur. Longae coronae pariter erant funeris militaris ornamenta propria. Nec enim earum nomine ferta qualiacunque fignificantur, sed coronae donaticae ac militares, quae⁴ capitis magnitudinem superabant, & collo gestabantur in torquis ' morem, ideoque in antiquis numismatibus non funt capiti impositae, sed nummo ' circumsignatae. Militaria haec decora XII. tabulae non tam forti viro, qui ea s obtinuerat, quam ejus parentibus impolita post mortem esse jusserunt. Gestabantur vero haec ornamenta vel in fella curuli, si magistratum curulem gessisset mortuus, vel extincti lectulo imponebantur, aut lectulis, si multi adessent, ut in nobilium functibus consuevisse in antecedenti dissertatione probatum est. De centurionum tribunorum, aliorumque ducum vestibus, de sociorum lacrimis, de clangore tubarum, de hostium spoliis, captivis,

- a Plin. H. N. XXXIII. 2.
- b Ibid.
- c Cic. Philipp. XIV. in fin.
- d Feft. in v. Donativ.
- e Cic. I. in Verr. f Guther. loc. cit. I. 21.
- g Cic. II. de leg.

DISSERTATIO IV.

vis, variifque victimis in pyram conjectis, non oporter me plura dicere: facile enim haec omnia colligentur ex iis, quae mox de imperatoris in acie extincti solemni funere dicenda funt.

VIII. Necatis praeterea ab hoste duo persaepe funera, domi forisque scilicet data sunt. Nam reliquo, ubi occiderant, combusto corpore, abscissum membrum aliquod, & compositi in urna cineres in patriam referebantur, ubi justa fiebant iterum a consanguineis; atque hoe nimirum est, quod suo Propertius timebat Posthumo, quum dixit:

Neve aliquid de te flendum referatur in urna. Sic redeunt, illis qui cecidere locis.

Hac de causa vir aeque ob sacram ac profanam eruditionem in litteraria republica valde notus P. Baldinus Congregationis Somaschae Praep. Generalis, quum An. D. 1742. ad S. Caesarei reperta fuissent antiqua vascula sepulcralia, in fingulisque corum fingula officula, suspicatus est b ossa fuisse hominum, qui procul a patria decesfissent. Probabiliter quidem, non certo affirmateque hoc dixit prudentissimus vir. Nam in omnibus funeribus ritus erat, ante combustionem membrum aliquod, nempe digitum abscindi mortuo, ut ad ' hasce reliquias saepe alias justa fierent, lugubresque funeris caeremoniae reliquo combutto corpore renovarentur. In cadaverum ad patriam translatione hoc Servius " observatum notat au-Aoritate Varronis, & Verrii Flacci, quod si filius familias extra urbem deceffiffet, liberti & amici obviam procedebant, & fub noctern corpus ad urbern facibus prae-Рp lucen-

 Eleg III 12.
 Vid. Differt. Academ. Corronenf. d Anneid. XI. c Fest in v Membrum.

Digitized by Google

298

lucentibus in templum Cereris inferebatur, nemine ad ejus exequias invitato. Cur haec cadavera ad Cereris transportarentur, causam Gutherius * excogitavit, quod videlicet raptam Proferpinam Ceres luctu perdita cum lampadibus ^b conquisivit nocturno tempore, ideo in antiquo. marmore ' prope currum Cereris quaerentis filiam adstat noctis simulacrum, velata nimirum femina obscurum protendens velum. Obiter noto, corpora jam sepulcro condita alio transferri non potuisse nisi facultate a pontificibus, aut a principe, & in provinciis a praeside d impetrata. In thefauro Gruteriano dicuntur reliquiae traje-&ae . III. NON. FEBR. EX PERMISSV COLLEGIE PONTIFICVM PIACVLO FACTO. Adde fine pontificum venia monumentum ne refici ' quidem, nec nisi volente principe ⁸ corpus in alio marmore collocari licuisse. Ceterum ne ab re discedam, veteres philosophi, in primis Stoici de cadaveris in patriam transvectione nihil erant foliciti. Anaxagoras enim ^h Lampfaci moriens interrogatus, velletne Clazomenas in patriam, siquid ei 'accidisset, transferri? nihil, inquit, necesse est : undique enim ad inferos tantundem viae est. Damonax, dicente quopiam, fore turpe, i si ipsius corpus post mortem volucribus & canibus dilaniandum objiceretur; atqui nihil, inquit, absurdum est, si mortuus quoque nonnullis animalibus utilis sum futurus. Secus penitus Lacedaemones. Etenim ituri in praelium ad brachia tesseras alligabant, ut k cognosci quisque post mortem posset, & condi in

gen-

8	De Jur.Man. loc	. cit.
Ь	Claudian. III.	
C	Baron. ad A. L	). 337• n .X /X

- d Plin. Epift X. 73. ad Trajan. Gr Grut, DLXXVIII. e Ibid.
- f Bid. DXFIII. 4. g DCFII. 1. h Cic. Tufcul. I. i Lucian. in ejus vit. k Juftin. II.

DISSERTATIO IV.

gentili, aut proprio monumento: tam ardens iis cupido insederat in solo patrio cum majorum cineribus quiescendi. Romani milites olim in rebus trepidis (nam * extra magnum periculum jure ordinario testamentum faciebant) IN, vel ENDO PROCINCTV, qui postea mos b exolevit, scutis manus inferentes, & accingentes saga, tribus ' aut quatuor testibus testamentum facientes de sepulcro potiffimum cogitabant. Anno MDCCXLIX. nobiliffimus Marchio Locatellius celeberrimae Cortonensi academiae, in qua Lucumonis personam multa cum laude gessit, sardonychem dono dedit, insignem nomine artisicis Apollodori, ubi prope extinctum commilitonem jacet miles fortafie faucius inter clypeos, in quorum uno, qui coram sustinetur, scribit, ni fallor, languente dextera testamentum. Hanc demum folicitudinem, quam hactenus explicavimus, illa quoque inscriptio Favonii Jucundi evincit apud Aldum Manutium 4, qui fane titulus licet inter spurios merito collocetur, rei tamen nostrae utcunque favet, quia ejus auctorem patet juris pontificii confultifimum extitife.

IX. Militum fepulcris elogia ponere cujuíque nomen virtutemque teltantia aeque Graecorum, ac Latinorum commune fuit · Lycurgus tametíi nomina infcribi fepulcro vetuit, excepit tamen tam milites in praelio caefos, quam puerperas • in partu extinctas. In titulis militaribus praeter praenomen, nomen, tribum, cognomen, legionem, dignitatefque, dona etiam accepta infcribebantur. Exemplum e fexcentis hoc habe unum Taurini pofitum

a Caef. de B. G. I. Flor. III 10. b Cic de Nat. D II 3

Ant. Rom. Infit. IL Tit. X. XI. XII.

[•] Vell Paterc. II. 5. Plutarch. in Go- d Ortbogr. p. 217. riol. Serv. Aen. VII. vid. Heinecc. e Feith. Antiq. Homer. I. 15.

C. G A V I O F Ŀ. STEL. SILVANO PRIMIPILAR. LEG. VIII, AVG TRIB. COH. 11. VIGILVM TRIB. COH. XIII. VRBAN. TRIB. COH. XII PRAETOR DONIS. DONATO. A. DIVO. CLAVDIO **BELLO** BRITTANNICO TORQVIBVS . ARMILLIS . PHALERIS

CORONA . AVREA PATRONO . COLON

D

Ð

Claffiarii post sua nomina inferibebant classen, puta praetoriam Misenensem, trierem, sive triremem, ejusque nomen, v. g. Chimaeram, Isidem, Minervam, Neptunum &c. deinde addebant nationem suam, quae plerunque erat ex regionibus maritimis. Permultae id genus infcriptiones inventae sunt Ravennae in instauranda Ecclesia principe : illic enim, & Miseni stativa erant classium celeberrima, de quibus Vegetius, ejusque interpres • Stewechius est confulendus. Titulis addebantur aliqua virtutis fymbola, quibus sepulti gloria illustraretur. Ita ad Hectoris tumulum extitit columella, cui impositus clypeus cum leonis symbolo, cujus schema Fabrettus * exhibet in Homerica tabula. Nec ducum sepulcris eorum imagines defuisse auctor est Philostratus, qui d'Achillis tumulo statuam, quae ejus erat imago, adjectam scribit, hoc de honore filentibus Homero, & Herodiano. Bellicae hoc quoque

b Lib. IV. 31.

a Gruter. CCCCXVI. 1. vid. Fabr. c Num. 110.

Ant. Infer. IV. p. 127. d In Caracall. IV. 8.

DISSERTATIO 1V.

que gloriae conceffum est, ut sepulcris militiae infignia defigerentur: nam Elpenori strenuo viro & infigni remigi ab Ulysse * arma busto aggesto, & remum defixum legimus, quod officium & Aeneas Miseno praestitit, ac viro nautico: *

ingenti mole sepulcrum

Imponit, suaque arma viro, remumque tubamque. Festiva ad rem est Senecae in controversiis narratio: vir fortis in acie amisfis armis, de sepulcro viri fortis arma tulit, fortiter pugnavit & reposuit. Quod scribit Seneca de exteriore sepulcri ornatu, idem pariter de occlusa cum cineribus supellectile intelligendum est. Nam ubi olim praelio dimicatum fuerat, faepe illic cum cadaveribus arma inventa funt. Ne diu perperam verser in re notiffima, soli inter Graecos Elei e tettes sunto: hi enim Junonis aedem fartam tectam locaverant; atque inter tabulatum & scandulare tectum invenere cadaver integrum faucii hominis cum gravi armatura, ibidemque, quum Romanus quidam vir senatorius, palmam olympicam confequutus, flatuam ex aere, victoriae monumentum, sibi ponendam curaret, tum qui opus conduxerant, armillarum, scutorum, fraenorum, pilorum, sparorumque fragmenta plurima repererunt. In Italia satis certam hujus ritus vel una facit, eruditionis ac litterarum sedes, Cortona 4 fidem. Siquidem in agro Cortonenfi, qua vergit ad lacum Trasimenum, saepe inveniri armorum fragmina, tetrae caedis, quam die Junii ^e xxr. Annibal Flaminio intulit, testis mihi oculatus refert P. Urbanus Tofettus, Cortonae antea, nunc in Collegio Nazareno mathe-

a Homer. II Odoff.

- d Vid. Rodulph. Venut. de Antiq. Urb. Corton. Tom. IV. Academ. Corton.
   e Ovid. Fast. VI.
- b Virg Aen VI c Paufan. in Eliac. I. feu lib. V.

. 301

302

thematicae pariter ac philosophiae professor, vir ingenio fingularis, & labore invictus. Eadem in civitate non multis abhinc annis dolium fictile praegrande inventum eft, in coque vas aeneum egregie sculptum, in quo item aliud vasculum aeneum cineribus oppletum, ibidemque reperta arma quaedam militaria cum vasculis & lucernis. In Etruria denique universa funebrem militum supellectilem fuisse ocreas, armillas, lanceas ac cetera hujusmodi testatur Gorius, qui horum exempla * non pauca se accepisse inquit a viro nobilissimo Diamante Montemellinio Patricio Perusino. Longobardis mos fuit, qui extra patriam in acie, aut peregre occubuissent, constituto erectoque tumulo perticas figere, ligneis superpositis colum-bis, ad eam * partem, ubi illi decesserant, respicientibus. Gothorum sepulcris arma defigi solita a Justo Fontanino edifcimus in pereleganti differtatione de Disco Votivo argenteo.

X. Quantus habebatur viris bellando egregiis polt mortem honor, tantum erat dedecus proditorum ac perduellium. Gracchorum corpora infepulta jacuerunt: milites, qui injusto bello Rhegium occupaverant, carceri inclusos, quinquagenos per dies, & quidem fingulos, virgis caesos, securi demum percussos fepeliri ^e vetitum & lugeri. Eandem paenae acerbitatem foeditatemque luit M. Clodius, quem ob turpem initam cum Corsis pacem senatus iisdem dedidit^e, non acceptumque in carcere necavir libertate ^d ademta. Aliquando corpora & contumelia carceris, & detestanda scalarum nota foedasa sunt. Id contigit Q. Caepioni viro praetorio, consulari, facerdoti, trium-

a Muf. Est. Tom III. Diff III p. 186. c Val. Max. VI. 3. b Paul. Diac. V. 34. ac sett. L. mgeb. d Idom II. 7.

triumphali, ac fenatus patrono, cujus culpa quum deletus a Gimbris exercitus videretur, ideo in vinculis enecatus, magno cum omnium horrore in fcalis ^a gemoniis jacuit. Ab hoc fupplicio ne ipfos quidem Caefares aliquando fuiffe immunes, Svetonii, Dionis, Quinctiliani auctoritatibus ^b confirmatur. Athenienfium refpub. proditores & facrilegos, publicatis eorum bonis, ne finebat quidem in terra ^c Attica fepeliri. Romae vero fiquis ob aliud quodlibet, quam perduellionis, crimen plecteretur, ejus cadaver parentibus, aut confanguineis facile ftante republica concedebatur: hinc Cicero ^d Verrem increpat, necatis poftremum hoc officium denegantem. Cruci affixos, feu cruciarios, aut fufpendiofos fepultura prohibitos fuiffe docet Comicus: ^e

Noli mirari: scio crucem futuram mibi sepulcrum: Ibi mei majores sunt sti, pater, avus, proavus, abavus. Nec sepeliri modo, sed eos etiam lugeri nefas omnino fuit, aut ad crucem sedere : quare sanctas mulieres ad Christi Reparatoris Crucem stetisse observat ^e Ramiressi in Pentacontarcho. Sub Caesarum dominatu sepulturae honor damnatis omnibus negabatur, quod tanquam barbarum ^s historia notat, nisi a principe impetraretur, qui non eum facile concedebat exemplo Augusti, a quo post bellum Philippense nescio cui sepulturam petenti responsum si barum ^h esse positam in volucrum potestate. Tiberius ob Sejanum damnatos hac paena affecit, diem autem, quo Sejanus obiit, festum ⁱ statuit a pontificibus cele-

- a Ibid.
- b Swet. Tib. 61 & Vefp. 2. Dio LVIII. Quindil. VIII
- c Xenoph I. Thusid. I. Plusarch. in X. Rhetor.
- Yerr. V.

- Plaut. in Mil. 11. 4. vid. Lipf. de Cruce II. 15.
- f Cap 21. g Svet. in Tib. in Vefp. Tacit. Ann. Dio LVIII. h Svet. Aug. 13. i Dio loc. cit.

303

celebrari, imitatus Lentulum, qui primus censuit, ut dies iduum Septembris, quo se Libo interfecerat, festus * ha-. beretur.

XI. - Infepultorum ac Libonis commemoratio extra lineam ad breve tempus me abire jubet. De iis, qui tacdio vitae se interficerent, illud scholae rhetorum clamant : Homicida sui b insepultus abjiciatur. Hoc enim cautum pontificio jure in cos fuit, qui laqueo, vel praecipiti jactatione fibi mortem dediffent. Iccirco utrumque hoc mortis genus Virgilius informe " lethum, Livius foedam d mortem, Tacitus informem * exitum appellarunt: quin etiam iis, qui de se statuissent, seclusus apud inferos locus est affignatus : "

Proxima deinde tenent maesti loca, qui sibi letbum Infontes peperere manu, lucemque perofs Projecere animas.

At potentiorum gratia funt rhetorum contemtae voces, & pontificia lex, ut aliae plurimae, antiquata. Nam ut Erigone suspensa laqueo * inter astra colitur, sic Gordianus fenior, qui laqueo sibi gulam fregerat, a senatu h inter Deos relatus est, & jampridem D. Silanus, postquam i a T. Manlio Torquato accufatus in mortem ruerat voluntariam, elatus & sepultus fuerat. Nam qui justam accersitae mortis causam habuisse diceretur, honelte mortuus videbatur. Hanc vero causam ex utraque fortuna oriri posse opinio crat; ex adversa quidem persaepe, ex secunda, quod noverim, raro orta est, sed tamen orta. Nam -

- a Tacit. Ann. II. **b** Senec XVIII. 4. Controv.
- c Aen. XII.
- d Lib XLII.
- e Ann. VI

- f Acn. VI.
- g Hygin. in Arctophyl. h Capital. in Gord.
- i Val. Max. V. 8.

. . . .

Nam Strabo * quum dona enumerat a Poro Indorum rege missa per legatos ad Augustum Caesarem, etiam illum adfuisse tradit, qui se Athenis concremavit non adversae quidem, sed prosperae fortunae vi. Etenim secum reputans, ad eum diem sibi omnia ex sententia contigisse, veritus, ne quid adversi accideret diutius immo-- ranti, abeundum vita cenfuit, & nudus, unctus, ridens in rogum ivit. Sui homicidis olim mos fuit suspensis oscillis parentari, vel quia oscilla genus esse purgationis ' superstitio doceret, vel quia videretur in caelum adiri * per oscillationem posse, qua & alta in imum dejiciuntur, & in altum infima efferuntur : sed verisimilius duxerim, hoc ludi genere usos fuisse veteres ex d Atheniensium instituto, a quibus in honorem Erigones oscillatio inventa est, qua suspendiosorum mors bellissime exprimitur. Ad violenta mortis genera illud Ciceronis ' pertinet praeter naturam, praeterque fatum, quod Hadrianus ' Turnebus unum idemque interpretatur. Sed A. Gellius * praeter naturam explicat violentam mortem & voluntariam, qualis fuit Didonis: *

Vixi &, quem dederat cursum fortuna, peregi. Praeter fatum esse dicit interitum non sui operis, neque temporis, immaturum scilicet ac violentum, non voluntarium, quare Priami de morte inquit Virgilius: i

> Haec finis Priami fatorum, bic exitus illum Sorte tulit.

XII. In castra redeo, ubi, qua pompa funebri, si Qq dece-

a Lib. XV. f Advers. XIII. 9. b Serv. Georg. II. Nott. Att. XIII. 1. vid. Gutber. g c Festus in v. oscillum. vid, Gutber. loc. cit. I. 2. Acn. IV. 'loc. cit. I. 9. h Acm. II. d Hygin in Arttophyl. · · . i • Cit. I. Philipp. 19. VA

305

decederent, imperatores ducesque exercitus efferrentur, tametsi haud incommode possit ex supra dictis colligi, pauca tamen adnotentur necesse est. Romanos milites imperatore amisio, capillo & barba maxima fordidatos in luctu jacuisse pro certo habeo. Nam Romae id moris in magno dolore solemne fuit. Narrat enim Cicero sordidatos maxima barba * & capillo in urbe prope biennium. fuisse : Svetonius refert Caligulam, Drusilla amissa, noctu ab urbe Syracufas profectum, rurfus inde rediifie barba 🔊 capillo promisso : idem b de Macrino Herodianus memorat, & Acro Horatii interpres ait, Curium post praeturae repulsam nunquam comam totondisse. Ac dolor ut Romae comam nutrire docuit, sic eandem alibi aut recidere, aut tondere. Hebraeis quidem capillum in luctu tondere · familiare fuit, radere d vetitum - Apud alias nationes prac • maeroris impatientia ipfos etiam equos, nonmodo sese tondebant viri principes : id enim & Mardonium fecisse, & Thebanos mortuo Pelopida Herodotus scri-- bit, & Alexandrum M. in Epheftionis funere Plutarchus narrat, & Euripides auctor est, Admetum Phaereorum regem in morte uxoris Alcestidis equos tonderi jussifie; mortuo demum Attila totum exercitum, truncata crinium parte, ejus obitum luxisse Jornandes tradit in rebus Geticis. In patriam vero si summi copiarum duces adveherentur, non id fine pompa splendidissima factum este, testantur Virgilius de Pallante, ac de Germanico ^e Tacitus qui hujus reliquias Brundusio tribunorum centurionumque humeris in urbem translatas scribit, praecedentibus signis VCF-

a In Verr. IV.

b Lib. V.

306

roz. Tom. II. 1. 45. e A. Gell. III. Plin. spift. FIL 27. f Ann. II.

c Jerem. VII. 29. Mich. I. 16. d Deus. XIV. vid, Bochart. in His.

versisque fascibus, atque ubi colonias transgrederentur, atratam plebem & omnes ordines pro loci opibus vestes, odores & alia munera in funeribus solemnia concremasse. Drusum Germanici patrem Augustus Ticinum usque progrediens, neque abscedens a corpore in urbem deferri • jussit . Cineres Pompeji M. ex Aegypto transvectos quum Plutarchus referat, a Cornelia conjuge fuisfe conditos in Albano Pompeji, quo nomine ejus villa ad Appiam nuncupatur b a Cicerone, ideo eruditi c haud perperam suspicantur Pompejanum monumentum illud esse, quod vulgo sepulcrum dicitur Curiatiorum, Horatiorumque : illic enim Pompejorum sepulcrum, in quo tumulata Julia Caesaris filia, Plutarchus didem extitisse affirmat. Ligorius autem, qui nullo citato teste illud monumentum in Pompeji memoriam scribit ab imperatore Hadriano erectum, & quinque pyramides, quarum superfunt duae, totidem ante primum ejus consulatum victorias defignare, quam id recte, quam credibiliter, ipfe viderit. Antiquissima, de qua loquimur, consuetudo tenuit ctiam apud Graecos, qui duces vita functos * in patriam honorifice transferebant : heroum praeterea cadavera diutius, quam cetera, domi adservabant: Achilles enim septendecim diebus totidemque ' noctibus servatus fuit. Errat igitur Alexander Neapolitanus, qui * tandiu generatim in Graecia cadavera domi detenta scribit : Homerus enim Iliados ultimo novem ad fummum huic luctui domestico definit dies.

Qq 2

XIIL Quo-

- Ibid.
- b Orat. pro T. An Mil.
- P. Volp. S. J. in fuo Latio Tom. VIII.
   Abb. Rodulpb. Venut. in Deforurt. Urb. & Agr. Rom. p. 302.
- d In Vis. Pomp. M.
  - Homer. Ilsad XI.
- f Idem ultim Odiss.
- g Tiraquell. ad Alex. Neap. Gen. Diet. III 7.

Quoad reliquos honores, crant il quidem am-XIII. plissimi pro loci ac temporis opportunitate. Non deerat praesertim oratio funebris. Nam si militibus hic datus honor, quanto magis imperatoribus? Graeci ut confusos fimul cineres & offa militum bello absumtorum in patriam transferebant, ita corum laudes una pariter oratione funebri celebrabant, qualem in corum funere, qui e Cherronensi praelio Athenas relati funt, habuit Demosthenes, quem imitatus est Cicero in laudandis militibus ab Antonio interfectis. De suprema hac laudatione nihil hie dicam aliud, quam quod fummo duce exercitus interemtocam in castris haberent non Graeci, non Romani tantum, sed etiam Poeni. Siquidem Annibal * omni rerum. verborumque bonore Gracchi exequias celebravit, & Paulie laudator fuit : 👌

jamque Annibal unus,

Sat decoris laudator erat.

De militum dolore muneribusque in pyram conjectis vix quicquam amplius afferri potest, quam quae perstringit Virgilius in praeclara illa exequiarum hypotyposi:

Spargitur & tellus lacrimis, sparguntur & arma. Is caelo clamorque virum, clangorque tubarum. Hinc alii spolia occisis direpta Latinis Conjiciunt igni galeas ensesque decoros, Fraenaque ferventesque rotas: pars munera nota Ipsorum clypeos & non felicia tela. Multa boum circa mactantur corpora morti, Setigerosque sues raptasque ex omnibus agris In flammam jugulant pecudes.

A... ......

a Liv. XXV. 7. Sil. Isal. X.

t

c Ass. XI: 188,

Hace

2

Haec fi fiebant ubi confusa militum cadavera comburebantur, jam facile cogitatu est, quam splendida multiplexque munerum esset vis in exequiis praesectorum legatorumque, ac praesertim imperatorum. De tropaeis erectis, & mactatis, humanis victimis idem Virgilius ita: •

> Vinxerat O post terga manus, quos mitteret umbris Inferias, caeso sparsuros sanguine flammas, Indutosque jubet truncos bostilibus armis Ipsos ferre duces, inimicaque nomina figi.

Crudele quum videretur ad rogum homines jugulari, aliquando vestes fanguinei coloris in exequiis adhibebantur; ita Servius ad funus Miseni:

Purpureasque super vestes, velamina nota. Institunt.

Annibal quoque ad Pauli rogum "

Murice suspirans inicit velamina, & auro

Intextam clamydem, & fupremo affatur bonore. Imperatores paludamento velatos efferri confuevisse Farnabius animadvertit ad pompam Pallantis funebrem:

Harum unam juveni supremum maestus bonorem Induit, arsurasque comas obnubit amictu.

At quod Pallas velatus fuit, non ideo hic ritus a Farnabio generatim ad omnia funera transferri debet. Nam, ut in II. Diff. Num XVII., Scipionem velato capite elatum, tanquam quid inufitatum, Paterculus narrat : omnes enim Romani nudato capite efferebantur, nifi fi propter vulnera informe fui spectaculum facerent, quod Pallanti contigisse credibile est. Hinc ego quidem existimo, Pallantis faciem ab Aenea obnuptam, ne ejus species detrimen-

 r Sil. Ital. loc. cit. Acn. MI. 77-

mentum in itinere pateretur, multo luctuofior futura paterno amori. Parentum quippe haec erat postrema cura, quam prolixius alibi explicabimus, ut filiorum praesertim adolescentum species & pulcritudo ipso in funere eniteret. Moris praeterea fuit, ut in ducum exequiis praeter equos ab hoste captos • ipsius etiam extincti ducis equus funebris, exutus nimirum phaleris, duceretur:

Post bellator equus positis infignibus Aethon

It lacrimans, guttisque bumestat grandibus ora. De equorum lacrimis tum Homerus in Patrocli exequiis tum alii mentionem ' faciunt . Equorum in funere ducendorum ritus Germanis d'quoque, ac Danis placuit, quorum mentes ea superstitio pervaserat, quod mortuorum animae equitando transirent pontem, cujus custodiae " aderat virgo Mogduba. Affinis huic error Romanos tenuit, de quo copiose in II. volumine disseremus.

XIV. Notiffima & scriptorum monumentis abunde tradita confuetudo circa rogum virorum principum equitandi, ab initio in castris tantum fiebat. Nam militibus solemne ac religiosum fuit circa demortui ducis pyram armis instructos decurrere, ut ¹ in Patrocli, & Cyzici² regis, aliorumque funeribus factum legimus apud Graecos. Latini quoque historici & poetae in morte virorum principum * has decursiones memorant, haberi solitas cum tripudiis motibusque armorum Or corporum suae cuique genti assuetis, quales fuisse enarrat Livius in funere Tib. Gracchi, & in Attilae Jornandes. Demortui nomen in de-

h

a Acn. loc. cit. 80. b Ibid. 89.

c Svet Jul. 81. Plin. H. N. FIII. 42.

- d Tacit. de Morib. Germ.
- e. Thom Barthelin in Antiq. Dan.

f Iliad. XXIII.

Apollon. Rhod. in Argon.

Vivg. Aen. loc. cit. Albinov. in Neron. Druf. Svet. Claud. I.

decurrendo repetitis ululatibus inconditisque vocibus usurpare consuevisse Albinovanus tradit in Nerone Druso.

Te clamore vocant iterumque iterumque supremo; Et vox adversis collibus icta redit.

Decursionum hic erat ordo, ut maeroris indicio primum ad finistram, deinde ad dexteram boni ominis gratia * flecterentur, quam legem * etiam in circensibus decursionibus fervatam Fabrettus adnotavit. E caltris in urbem hic honor transiit, ac Dio Cassius * ad caltrensium discrimen decursiones in Pertinace urbanas vocat. Ad hanc pompam referri omnino debent figurae * in stylobata Antonini Pii insculptae, quae non militarem aliquam expeditionem, ut nonnulli minus recte existimarunt, sed decursionem exprimunt in apotheosi celebratam. Dio * in Augusti funere, antequam rogus accenderetur, legionarios ceterosque milites pyram circumisse foribit, sed, nisi variatum in hoc instituto ; major Virgilio habenda est fides, qui post jam accensum rogum de Pallante cecinit :

Ter circum accenfos cincti fulgentibus armis Decurrere rogos.

Hujusmodi præterea Iudi non modo ad rogum, verum etiam ad cenotaphium celebrabantur, quod Germanicus ' ad honorarium patris tumulum fecit, circa quem deinceps stato die quotannis miles decucurrit. Herodianus hanc ' decursionem, Poliziano interprete, non distinguit a certamine Pyrrhicho, feu pugnae genere, ut Mercurialis ' ait, quam morescam populari vocabulo nuncupa-

Stat. Theb. VI. Bud. Adnot. in Pan- e Lib. LVI. de8. Turneb. Adv. V. 8.
Fabrett. de Col. Trajan. VI. pag. 144. g Swet. in Claud. I.
c Lib. LXXIV.
h Lib. IV.
d Vignol. de Column-Anton. IX.
i De Art. Gymnast, 17.6,

.3.1.1

cupamus, cujus in Latio auctor Alcanius fuit .

Hunc morem, bos cursus atque bace cersamina primus

Ascanius, longam muris quum cingeret Albam,

Rettulit, & priscos docuit celebrare Latinos. Hoc erat scilicet ludi genus, quo pueri nobiles in circo exercebantur, & vulgo Pirrbicba, proprie Troja nuncupabatur, auctore Servio ad Virgilianum illud ^b:

Trojaque nunc, pueri Trojanum dicitur agmen. Si modum spectes, nullum erat discrimen inter Trojam, & decursionem funebrem, sed usus loquendi jussit, pueriles tantum ludos in circo Trojam denominari, quibus qui pracerat, is Ascanii exemplo princeps juventutis appellabatur, qui honor post C. & L. Caesares Augusti nepotes, puerili practexta nondum deposita, jam juventutis principes declaratos, reliquorum imperatorum filiis adhaesit, qui erant heredes imperii destinati. Quanquam Panvinius auctoritate Svetonii, ^a Dionis, aliorumque hos ludos in circo plerumque celebratos fuisse tradat, minime hoc tamen impedimento est, quin & aliquando in funeribus agerentur, sicut Virgilius fingit in Sicilia ad Anchisis tumulum, & in Drussilae gratiam Dio^f commemorat facum este.

XV. Sepulcra ducum armis ac dignitate illustrium, fi magnificentiam spectes, eadem prorsus erant, ac quae in antecedenti differtatione viris nobilibus aedificata ostendimus. Aliquod si discrimen intercedebat, illud quidem non ex aedificii amplitudine petendum erat, sed ab ornamentis picturae, aut operis anaglyptici. Statuunt ⁸ Phy-

Virg. Aeneid R. 595. loc. cit. v 632. Coc. cit. v. 632.

-ten/5 13 - et

b loc. cit. v 632. C Dio LXXXVI.

E Aliger, in Ansiq. Valensin.

Digitized by GOOGLE

fici

fici tria mortis genera, naturale, constans nimirum quatuor faturni curlibus, five annis viginti fupra centum; fatale, tribus ejusdem planetae cursibus definitum; tertium in casu, & fortuna positum, quum scilicet alicujus sideris aspectu noxio cursus frangitur aut fatalis, aut naturalis. Hinc varietatem in sepulcralibus ornamentis Aligerius petendam docet. Si corvus adsit in tympano cum lucerna vacua, scias ibi decrepitum jacere senem : contra si vas pro lateribus utrinque steterit inclinatum, homo conditus indicatur ad senectutem vergens: in supercilio si fertum fuerit lemniscatum, acerbo de funere admoneris. Secus haec posita siguando offenderis, ne scriptores, sed marmorarios arguas, qui studere per inscitiam novitati malebant, quam veritati. Hactenus in hanc fententiam Aligerius, cui, licet nullum afferenti opinionis auctorem suae, tamen res ipfa monet nec refragandum penitus, nec utroque calculo subscribendum. Nam. ut cetera, quae sunt passim obvia, aetatis symbola omittamus, corvum Metellus Nepos sepulcro · apposuit magistri sui. Cur vero persaepe fuerit hisce ritibus abrogatum, non tam id marmorariis, quam tempori tribuendum est. Quis enim non videt, pro sepulcrali ornatu veteres confugise ad infinitam fabularum, ac rituum varietatem, quandoque ad historiarum fontes, plerunque ad artes, quarum parer-ga in urnis frequenter cernimus designata? Quod ad viros pertinet armorum gloria commemorabiles, praeter arma, quae diximus in corum sepulcris insculpta & condita, inibi etiam tropaea, opinor, victoriaeque infignia ac triumphi pompa describebatur, qualis apparet in 6 mu-Rr feo

2 Plutarch. in Vit. Cic. c Tom. I. Tab. CLXXVIII. b Vid. Muf. Etr. Tom. III. Diff. III. 313

seo Etrusco, ubi & ritus feriendi foederis * est eleganter delineatus. Demsterus ' quoque faltationis armatae descriptionem habet pulcherrimam in vase Etrusco argen-100, inaurato, caelaturis maxime admirando. Item spectatu digna est tabula CLX., cujus in explicatione Gorius ' faltationem cum Platone d diftinguit Pyrrhicham a Pacifica, atque hujus descriptionem praebet in columellae opere anaglyptico. At enim arma semperne militarem indicant sepulturam? Non ita quidem, praesertim peltae utpote documenta, sive insignia non artis potius, quam religionis . Nam practerquam quod Diis praeliantibus, quorum pugnae faepe videntur in fepulcralibus anaglyphis, dabant ethnici plerunque ² peltas, quae Deorum etiam infernalium parerga e erant, quibus eorum potentia defignabatur; ideo acque virorum, ac mulierum in fepulcris insculptas fuille peltas Passerius annotat in explicatione ^h cippi Urbinatis.

XVI. Magnifica conditoria scite poeta i nuncupat ina-_nia pondera:

> Aut illis flamma, aut imber subducet bonores, Annorum aut iclu pondera victa ruent.

His de ponderibus praeclaros duces maxime fuisse anxios licet ex cimeliis aureis argenteisque arguere, quae eorum in sepulcris reperta sunt, & commentariis occasionem dedere amplissimis, qualia videlicet ediderunt post Chiffletium Gisbertus Cuperus, atque Romani Pracsules eruditiflimi Fontaninus pariter, & Blanchinus. In re jam

per-

- a Tabul. CLXXIX.
- b Tab. LXXVII. In LXXVIII. vid. Muf. Etr. Tom. I. Tab CLXXX. c Muf. Etr. Tom. II. Cl. III.
- d De Leg. VII.
- e De Urnar, Sepuler, Architett, Eir,

Demfter. Tab. LXXX. f

- g Muf. Etr. Tab. CXLIX. in Tab. CLVII. Tom. I.
- h Loc. cit. in Mus. Etr. Volume III. i-Propert. lib. II.

pervulgata non multis utar. Unum & alterum testimonium satis futurum reor. Cuperi epistola ad Cl. Praesulem Dominicum Passioneum, nunc Ecclesiae Cardinalem amplissimum jampridem data, nuperrime vero typis * edita dubitari omnino vetat, quin eximii cujuspiam ducis sepulcrum fuerit, in quo magnus ille thefaurus A.D. 1715. inventus est: catena nimirum aurea, & dispositae in orbem aureae quoque armillae, in quarum medio numifmata crant aurea majoris moduli, eleganter elaborata; itaque simul compacta, ut quasi pavimentum efficerent, cui nummi item aurei sic insssebant, ut non jacentes quidem, sed stantes mutuo continerentur. Pretiosus thesaurus statim aurificis venditus, & liquefactus fuit, exceptis quibusdam nummis, qui eruditorum industria sunt ab ignibus vindicati. Nummi porro finguli florenis septem Hollandicis, numismata autem majoris moduli multo pluris aestimata sunt. Horum duo, quae sunt Honorii, & Gallae Placidiae, videre licet in cit. Cuperi epist., cujus judicio numisma Placidiae 70., vel 75., Honorii 140. florenis respondet. Haec cimelia constanter existimat idem auctor militaria fuisse dona, in quam sententiam pedibus eundum Blanchinus ^b cenfet, multasque ad rem firmandam auftoritates profert, ac potissimum statuam aeneam, Sarmatae fortalle, aut Scythae, ut vestitus indicat, in cujus pectore numisma inest Constantini M., qui barbarorum duces his donariis fertur * in officio continuisse, postquam de Sarmatis victoriam retulit acternis ab Eusebio d laudibus celebratam. Maximi hujus imperatoris fucceflores, quum praesertim imperii majestas nutare coepit, ejus libera-

Rr 2

Digitized by Google

319

I Vid in fine volum. IV. Differt Acafponfor. loc. cit. Blanchin. loc. cit. dem. Corton b In Epist. ad Gisbert. Cuper. re- d In vit. Conftant. IV. 5. in fegq.

beralitatem non adaequare modo, verum etiam superare conati sunt. Etenim loco jam citato Blanchinus numismata corona circumfulgentia, eademque aliis alia grandiora ostendit, & inde argumentatur, ea donaria semper majora fuisse cusa, donec ad librae pondus pervenere sub Tiberio Constantino, quem quotannis nummos dedisse aureos fingularum librarum Chiffletius in Anastafa colligit ex Gregorio . Turonensi. Nec supremi tantum exercituum duces, sed, uti lapides b docent, ipsi etiam centuriones his muneribus donabantur. Confuevisse porro cum eorum cineribus, quibus obtigisset hoc laudis genus, eadem virtutis proemia sepeliri, praeclarissime, siquis alius, ille thesaurus perhibet A. D. 1717. in arce Perusina effossus. Phiala enim aerea detecta est, ex qua, ut ferreo ligone contusa fuit, aqua flava, cujus jacturam chymici adhuc lugent', manasse traditur, adeo foetens, ut sua mephiti comnes in fugam verterit. In illa phiala haec cimelia, omnia quidem aurea, inventa sunt; nempe numismata LXI. Justini senioris, & LXXVII. Justiniani, fibulae tres (de his donariis Chiffletium & confule) monile unum, vel catenula, geminae inaures, totidemque annuli, in quorum uno erat achates, in quo gemina manus, signum foederis, item minutissimae litterae sursum ac deorsum inscriptae apparebant, solemnem fortasse formulam exprimentes VTERE FELIX. Prae ceteris eminebat discus argenteus, five lanx, aut gabata in morem catini concava, anaglyptico opere infignis, & duos circiter palmos Romanos aequans. Interior orbis figuras exhibet duas eodem modo dispositas, quo in nummis Titi,

2 pag. 258. b Vid. Thef. Murat. Tom. IV. pag. MMXXX.

Vid. Fontan. in Praefat. de Disco vot. argent. cap. V. d Los, sit. sap. XVI.

Domitiani, Trajani, Severi, Constantini, Theodosii senioris, aliorumque principum : vir scilicet clamyde '& thorace indutus infidet equo; hastam dextera, ensem sinistra tenet, ac lateribus instat infra jacentis peditis, & frustra clypeo se tuentis. Circulus demum figuras includens hac epigraphe infignis cernitur: + DE DONIS DEI ET DOMINI PETRI VTERE FELIX CVM GAVDIO; quam formulam aut integris vocibus, aut compendiariis vr. FX. acque in facris, ac profanis rebus, puta in pateris *, in fibulis, in gemmis annularibus b saepenumero Christiani veteres adhibebant. Doctifimi Praesules, qui discum hunc votivum commentariis illustrarunt, pretiosa haec cimelia ad tribunum, aut praefectum aliquem militarem pertinuiffe pro certo habent: Fontaninus id etiam conjicit ex cadaveris magnitudine : milites enim non tam fortitudine , quam statura infignes ' deligebantur. In hoc tantum diffentiunt eruditi interpretes, quod Blanchinus ducem illic sepultum autumat, qui Justino ac Justiniano imperantibus pro re contra Gothos bene gesta a Romano Pontifice, vel a Perusino Antistite, aut magistratu illa donaria accepisset : Fontaninus existimat, fuisse Gothum Romana praeda superbum, qui nempe discum, quum Roma a Totila capta elt, e S. Petri donariis abstulisset.

XVII. Viris de republica benemeritis plures quandoque tumuli extructi funt, unus fcilicet ad fepulturam, alii ad memoriam, quos aut gloriae ^d munera, aut ^e bopores imaginum appellabant. Et hic fane mos antiquiffi-

mus.

8	Senat.	Bonar.	in !	Num.	Carpin.	in
	Prac	fat. pag	. 17	. Gr.	(egg.	

Idem in face. observ. pag. 208 vid. Fontanin. loc. cit. cap. XVIII.
Jacob. Cujac. in Observ. lib. XXI. 5.

Melchior. Goldasi. in not. ad Dofith. III. In loc. cit. Fontan. im Praefat. cap. VII. d. Cic. Philipp. XIV. e. Dio LV.

317

mus. Nam Acneae plurima extructa sunt cenotaphia in iis locis, ubi ^a hominum fibi benevolentiam conciliaverat, quare nonnullos dubitatio cepit, num ille in Italiam appulerit. Talis honor datus est a militibus in Germania Neroni Drufo, cujus & Ravennae ¹ fuit alterum monumentum. Usque ad patrum nostrorum memoriam extitere in urbe cenotaphia duorum Scipionum, alterum in campo Martio, alterum in platea ante portam Flaminiam. Hic honor etiam peregre mortuis ac sepultis dabatur a confanguineis, & libertis. Ita Franciscus Aligerius interpretatur ollas fecundas in hoc epigrammate: "

QLLAE II. M. VARENI MA

XIMI VARINIA M. L

ELEVTHERIS

VIX. ANNIS . XX

Varinia quippe patrono suo M. Vareno Maximo (cujus familiam Asconius ait in equestri gradu se continuisse, quamvis cenfus abunde sufficeret latoclavo) secundas ollas dicat, sepulcrum quodammodo iteratum, nisi mavis non fecundas intelligere, sed duas ollas, cinerariam alteram, alteram offuariam. Est hoc memoria dignum, quod de Pythagoricis dicitur, qui a consueverunt tumulum inanem seu cenotaphium iis extruere, qui a familia, nempe schola Pythagorae descivissent, aut illius sedae mysteria temere evulgassent. Exstruebantur haec monumenta e terra congesta in modum aggeris, & cupresso, vittisque nigris ac caeruleis ornabantur : *

Aggeritur tumulo tellus: stant manibus arae Caeruleis maestae vittis atraque cupresso.

a Dionsf. I. b Thef. Grut. CCXXXVII. 5.

d Origen. contr. Celfum. e Virg. Acn. III.

c Antiq. Valent.

Quem

Quem morem Afranius, & Caecilius comicus apud Romanos, Frontinus memorat apud Graecos: * Epaminondam quippe, quod ventus haftae suae ornamentum in Lacedaemonis tumulum detulisset, contristatis militibus dixisfe narrat: nolite, milites, trepidare: fepulcra enim infulis ornantur. Mulieribus soluto crine circumstantibus, ad cenotaphia lac cum sanguine sundebatur:

Et circum Iliades crinem de more folutae Inferimus tepido spumantia cymbia lacte, Sanguinis & sacri pateras.

Ornatos pariter infcriptionibus inanes tumulos difcimus ex Ovidio: ^c

Et saepe in tumulis fine corpore nomina legi. An cenotaphiis aliqua religio inesset, non satis constat inter Jurisperitos. Martianus ^d affirmat, Ulpianus ^e negat, quia nulla religio sepulcro inerat sine legitima cadaveris illatione. Gutherius ^f Ulpiano favet, sed iis cenotaphiis inesse religionem putat, quae sacris aris adhaererent, uti Hectoreus ^f tumulus,

viridi quem cespite inanem

Et geminas caufam lacrimis facraverat aras: Siquidem ara alicui Deorum confecrata religiofum faciebat tumulum adjacentem: fecus enim omni religione carebant tam cenotaphia, quam fepulcra, ubi folus fine capite truncus corporis erat conditus; quare Priami infortunium deplorat vates:

jacet ingens litore truncus Avulsumque bumeris caput & sine nomine corpus. Quo

Frons. Strat. I. 2. E L. fed Divi. D. cod.

- b Virg. ibid. (Varro de L. L. VI. f De Jur. Man. II. 18.
- Metam. X. on Stat-Theb. XII. g Virg. loc. cit.
- d L. in taptum § fin, D. de ver. divis. h Idem Aen. II.

Quo versu magna religio continetur, quia nimirum locus, ubi pars deerat hominis potissima, nempe caput, religiofus non habebatur. Iccirco Parmenionis · corpus ad sepulturam militibus enixe postulantibus, Cleander truncum conceffit, caput vero ad regem detulit. Hace inter ceteras erat ratio, cur, quum Urbini degerem, sepulcrum esse Asdrubalis, ut vulgo fertur, aegre ducerem monumentum quoddam edito in colle situm, cujus altitudo protenditur ad palmos Romanos XXX., & uncias VIII., rotunditas ad palm. CXIII., unc. IX., teste patricio Urbinate litterarum ac juris consultissimo Doctore Depretis, quem penes est illius monumenti ichnographia. Profecto si Romani consules in hostem, quem unum omnium post Annibalem maxime formidaverant, beneficentiam expromere voluissent suam, non illi, opinor, fepulcrum a religione vacuum, ante fratris flationes ^b projecto capite, aedificassent, neque Livius, utpote totus in Romanorum laudibus exaggerandis, hoc beneficii genus aeterno silentio tradidisset. At enim Sebastianus Maccius Durantinus, ubi belli ' Asdrubalici quasi testis oculatus totam faciem describit, non modo rem affirmat, sed etiam architectum ^d laudat P. Fuficium, Urbino ad id operis a confulibus accersitum. Equidem hiscere non auderem, fi, quae Maccius tradit, certis auctoritatibus confirmaret. Sed praeterquam quod fontes, unde historiam hauferit, ignorantur, sibi ipse palam nonnihil obest. Nam ad radices montis, ubi Asdrubalem a Romanis sepultum putat, reperta fuille narrat & cassidem, & ephyppia equina, eademque tota amethystis cooperta, quae unius ' Asdrubalis

Traf. de Hiftor. edit. Venet. 1613. d Ibid. pag. 56. e Ibid. pag. 83.

a Q. Curt. II.
b Liv. Dec. III. lib. VII 36.
c Vid. lib. III. de bell. Afdrubal. poft

Digitized by Google

320

balis fuisse creduntur. At vel pueruli norunt, ephyppia -equina fuisse penitus co tempore inusitata. Hinc illud si monumentum vere sepulcrum fuit, non potius specula ac propugnaculum, ego quidem suspicor ad posteriora tempora pertinere; sicut auri conditio indicat, & opificium annuli non ita pridem ibi cum gladio effossius, qui nunc extat in museo Albano. Verum, quod illius monumenti de vetustate dubitem, nolim putes, immortalibus Urbini laudibus quicquam me obesse velle. Tantum abest, hoc mihi probrum in mentem cadere, ut doleam equidem vehementer, non deesse viros, cosque disertos oppido & eruditos, a quibus nobilissimae civitatis antiquitas in dubium revocetur. Nam Cluverius Urbinum credidit, co loco · fuisse situm, ubi castrum Durantis, nunc Urbania : Lucas Holstenius ^b supra Urbaniam collocat, ubi antiqui oppidi vestigia apparent : novissime propter quas--dam infcriptiones, quae lucem acceptam referunt Cl. Annibali 'Oliverio, inventas citra oppidulum, vulgo Acqualagna, Lucas Antonius Gentilius Urbinum Metaurense illic extitifle conjiciebat. At enimvero exigua five rudera, five titulorum fragmenta, nisi summa in Urbinates observantia me fallit mea, idoneam esse causam vix quisque videt, cur exinde potius arguatur antiquus Urbini locus, quam aut aliud quodvis oppidum ea in vicinia dirutum, aut sepulcrum aliquod suo in praedio positum a nobili quopiam Urbinate, si, quo contenditur, incertos spectare titulos concedamus. Fateor, dum litteratos quosdam excipias lapides ad scalam Ecclesiae principis collocatos, nulla illic extare vetera monumenta, quin ea

Sſ

etiam,

a Lib. II Ant. Ital.

c In not. ad marm. Pisaur. pag. 95.

b In Annot. ad pag. 620. lin. 52. 96. 97. lib. cit.

32I

etiam, quorum fit aliquos apud auctores · mentio, deliderari, Negligentiae arcesso neminem, ne invidiae quidem, tametsi de hac noverim nonnihil suspiciosius dubitari. Verum vetustatis insignia finge ibidem defuisse omnia, ac deesse : jam certa, sodes, tu monumenta ostende, unde veritas elucescat. Quod si contra municipii gloriam, cujus civis, vir fane illustris, a Cicerone in Philippicis honoris gratia nominatur, nihil certi afferri potest, liceat jam Urbinatibus, non Hortensibus, quidem, qui nulli sunt, sed Metaurensibus, qui egregie florent, antiquitatem patriae tueri suae, quum praesertim accepta a majoribus decora novis perpetuo honoribus, quibusdam veluti immortalitatis infignibus illustraverint . Neque enim ullum est genus litterarum pulcherrimarumque artium, in quo illa civitas, magnorum semper ingeniorum augusta mater, non viros in lucem dederit absque controversia excellentissimos, digna propterea, quam Cardinalis Bembus, qui vir! qui rerum aestimator & animorum! alteras e veluti Venetias appellaret. Nune vero cetera si laudum genera praetermittam, quatuor ostentat suos, & rebus quibusque maximis sane pares, praestantiffimos in Ecclesia Cardinales. Obiter haec dicta volui, non clariffimae ut civitatis laudator & vindex essen, quae per se ipsa lucet ubique gentium, sed ut beneficiorum memor utcunque haberer, quibus abunde sum cumulatus, quandiu eloquentiae professor in illo fui, quod nunc maxime floret, Ordinis mei collegio, perhonorifico Albanae beneficentiae monumento.

XVIII. Quemadmodum cenotaphia diximus extructa prae-

Digitized by Google

Cuper. in Harpocr. in Paffer. de b Vid. Plin. H. N. III. 13.
 Urnar. Sepulcr. Architect. Etrusc. C In Epist. Fam. in Mus. Etr. vol. III.

praesertim suisse ducibus militari gloria perillustribus, ita & columna uirtutis bellicae proemium fuit proprium ac peculiare. Nulla enim re, inquit Aristoteles * ad Nicomachum, virorum fortium, qui patriae columen extiterunt, aptius adumbrari virtus & gloria potest, quam per columnam pro stabilitatis typo ac acternitatis symbolo usurpatam. Romae quidem i fi L. Minucium Augurem, & Antoninum Pium exceperis, quorum alteri A. V. CCCXIV. propter collata populo beneficia in Annonae praefectura, alteri haec data laus, quod eximius fuerit pacis cultor, id decretum nemini facile inveneris, nisi viris bellica laude infignibus. C. Menio • ob priscos Latinos devictos, C. Duillio ob navalem de Poenis triumphum, Augusto ob Sex. Pompejum debellatum, Vespasiano Judaeis, Trajano Dacis devictis columna erecta. Claudio quidem imperatori d columna decreta fuit in portu Oftiensi, sed statua columnae superimposita manu hastam tenet, ut hoc proemium illorum proprium quodammodo videatur, qui pugnando magnum aliquid pro republica perpetrasient. Iccirco conversus ad Scipionem Ennius, guantam, inquit. statuam faciet P. R. quantam columnam, quae res tuas gestas loquatur ? Non igitur fine causa existimaverim, militaribus in sepuleris ac cenotaphiis inter cetera virtutis infignia non defuisse columnae decus ad oftendendam stabilitatem, quam patriae pepererunt, & quam praeclare gestis adepti sunt, laudem nominis sempiternam. Certe viros nobiles, qui rei militari a pueritia infervierant, suis sepulcris columnas imposuisse testantur . Servius, & Isidorus. Lucianus hac de re Philonidam sic loquentem Sf 2 indu-

b De Morib. ad Nicomach.

2 Vid. Vignol. de Column Anton-C Plin. H. N. XXXIV. 5.

- d Vid. not. infer. 4. Claff. I. e Ad Acn. V.
- f Lib. XV. 11.

inducit : dic, * Menippe, ifti, qui sumtuos a excelsaque sepulcra babent in terris, & columnas, & imagines, & titulos, nihilne apud inferos plebeis defunctis funt bonoratiores ? Superbiam hanc ortam arbitror e columellis, quarum in sepuleris antiquitatem testantur Homerus, Cicero , & ex recentioribus ? Rhodiginus; quae confuetudo a Persis, Turcis, Mauris, Judaeis ad haec usque tempora custoditur. Ab initio eae columnae fuerunt faxa rudia & illiterata, ac ad mortui caput adposita sepulturam fignificabant, ne quis imprudens locum effoderet religiosum, atque ^d ut confanguinei suorum sepulcra noscerent, & annua justa persolverent sacrorum laticum effusione. Illis deinde ambitio mortuorum nomina titulosque inscripsit, primo perbreves verissimosque, deinceps & prolixos & mendacissimos. Columellae denique duplices quoque positae, ad caput altera, altera ad pedes, haec quidem vacua, illa " distincta litteris. Postremo sepulcralis columna quaclibet arae vicem obtinuit, crescente nempe superstitione, quae Deos ex mortuis, & templa ex sepulcris fecit, quare Prudentius dixit:

Et tot templa Deum Romae, quot in orbe sepulcra. XIX. Columnae honore non erat minor clypeorum, de quibus jam dictum est, & statuarum splendor, quas inter honores postumos locum habere volui, quia viventibus acque ac mortuis decretae sunt. Rara haec suit prisca aetate ^f res, & ne ipsis quidem legatis, nisi ferro in legatione intersectis, facile concedebatur. De Servio Sulpicio, qui legatus ad Antonium non serro obierat, P. Sulpicius sententiam rogatus decernendum ei publice fepul-

- 2 Dial. Menipp. in Philon.
- b De Leg. II.

324

c Ant, Led, IX. 44.

- d Vid. Paffer. in Acheront. IV. in V.
- e Passer. ibid. in fin, Corollar.
- f Liv. VIII. 11.

sepulerum censuit, non vero * statuam: quanquam Cicero statuam pedestrem aeneam ei erigendam in rostris censuerit, addito in basí titulo de mortis causa, in quam sententiam S. C. factum esse scribit Pomponius b, testaturque pro rostris Augusti illam statuam extitisse. Hujus honoris decernendi auctoritas primo penes reges fuit, deinde ' senatum ac populum. Irrepsit deinde mos, ut qui in magistratu erant, sibi statuas circa forum poncrent; fed a cenforibus P. Cornelio Scipione, & M. Popilio omnes sublatae funt, praeter eas, quae populi ac senatus sententia 4 statutae fuerant. Silentibus inter arma legibus, populus, ut mos est, victoriae favens, hunc honorem dabat abrogabatque. Etenim tribus, quas in vicis omnibus statuas Romae posuerant C. Mario Gratidiano, easdem Syllae • introitu subverterunt. Venit tandem, ut cetera, hoc jus ad Caesares; ac de Julio, qui Pompeji M. statuas disjectas reponi jussit, argute Cicero dixit : statuas Pompeji collocasti, tuas constabilisti: quibus verbis. Plutarchus utitur in aureo opusculo de utilitate capienda ab inimicis, quos prudentifime ait nec maligne laudandos, nec honore fraudandos esse. Augusti, si moderate fuprema uterentur auctoritate, hunc honorem fine affenfu senatus * nemini concedebant. Sed nobilium ambitio, & adulatio clientum iterum coepit sibi aliisque * statuam quasvis ob causas ponere, ac brevi tempore forum & in domibus privatis factum eft atque in atriis, quae intempestiva luxuries rursus compressa i fuit. At Caligula non

- Bilipp. IX. Cic.
- b De Orig. Jur. c Plin. H. N. XXXIV. 6. d Ibid.
- e Ibid.
- i
- f Svet. Calig. In Claud. vid. Praef.
- Rodulph. Venuti de laudih. Leo. nis X. Dio LX. Plin. loc. cit. 4.
- Svet, Calig. 24.

g

325

non folum vetuit cuiquam viventium, nisi se auctore, statuam collocari, sed etiam livore impulsus statuas ab Augusto in campum delatas subvertit ac disjecit, ut restitui falvis titulis non potuerint. Hoc statuae decus tam pro se, quam pro aliis praeclaros viros petere consuevisse 'Seneca docet, & 'Quintilianus: honestius vero habebatur eas consequi fine petitione, ut honor effet illustrior, & gloria beneficii major: ideo Apulejus Annonem sic loquentem inducit: qui fine molestia ambitus est, duplam gratiam praebentibus debet, & quod non petierit, or quod acceperit. De statuae honore, cujus ambitionem veteres bumanissimam 'nuncupabant, scitum est dictum Catonis senioris inter apophtegmata apud Plutarchum: malim ut de me quaerant bomines, quamobrem Catoni non sit posita statua, quam quare sit posita.

XX. Romae statuarum numerus erat magnus in variis locis: in capitolio, ubi tanta fuit eorum multitudo, ut illas Augustus^d ex area capitolina in campum Martium transtulerit. Locus etiam perhonorificus erat in foro^e Romano, itemque in aliis foris. Nam ut nihil dicam de ceteris, M. Antoninus philosophus in foro^f Ulpio multorum nobilium in bello Germanico, sive Marcomannico occisorum statuas collocavit. Nullus locus fuit[±] ad statuam quidem rostris clarior, ubi inter alias statuae eminuerunt quatuor legatorum, quos Fidenis Rex^h Vejentium Lar Tolumnius interemit, item Cn. Octavii[±] Laodiceae in gymnasio interfecti, ac C. Popilii[±] in legatio-

nc

- a Decl. XXXVI.
- b Controv. X 2.
- c Plin. loc. cit.
- d Svet. loc. cit.
- e Senec. Controv. X. I.
- f Capitol. in vit.
- g Cic. pro Dejot.
- h Plin loc cit 6.
- i Cic. Philipp. IX.
- k Plin. ibid.

ne caesi ad Antiochum celeberrima, quod hunc regem, cui senatus nomine denunciaverat, ut ab Alexandria difcederet, virgula stantem dubitantemque circumscripsit, coegitque, priusquam e circulo egrederetur, responsum dare. Statuae quoque decretae sunt in * comitio, in * curia, in e templis, & aliquando in e palatio. Quibusdam denique concessum est, ut ubi ipsi vellent, statua poneretur : exemplo est Tarecia Caja, sive Suffetia, virgo Vestalis, quae campum e erat populo gratificata. Statuae porro, quae publice hominibus erigebantur aliqua honesta causa perpetuitatem merentibus, impensa vel propria; vel publica ponebantur : fi propria, hujusmodi extabant figla S. P. P. S. C. i. e. sua pecunia ponendam sibi curavit: fi publica, ita, vel aliis modis ^f infcribebantur : P. M. A. M. IMP. P. P. STA. AER. COLL. P. P. E. i. e. poft mortem ad memoriam imperatoris postulante populo statua aere collato publice posita est. Publice a magistratu decretae statuae tam Romae, quam in municipiis & co-Ioniis, plerunque impensa publica erigebantur; nonnulli vero solo honore contenti, publicae pecuniae parcebant, quod testantur lapides ita fignati: H. C. I. R. i. e. bonore contentus impensam remisit: vel H. A. I. R. honore accepto, impensa remissa. Addebantur statuis dignitatum infignia, quibus quisque eminuisset. Placuere & nudae, Graecorum more, tenentes hastam, quas Achilleas ⁸ vocabant ; familiares erant equeftres, loricatae, togatae, curules, triumphales. Equestris statua perelegans decreta M. Nonio Balbo, Neapoli nuper inventa est in vete-

* A. Gell. Nocl. Att. 1V. 5. b Val. Max. IV. 1.

C Diony [V.

Svet. Othon. 1.

e Plin. ibid.

f Nicol. de figl. vet. XXXVI. § 2.

g Plin. loc. cit. 5.

327

IC.

re Herculano cum hac inferiptione:

M. NONIO M. F. PR. PRO. COS

HERCVLANENSES

His additi etiam currus * in triumphi memoriam; additae bigae ad corum laudem, qui praetura functi per circum curru vecti fuissent. Earum status dignissimus habebatur, quum sedentes fingebantur, quod observatum pracfertim in Deorum fignis, raro in hominum statuis, nist id historia, vel aliqua honesta ratio postularet. Ad statuas fessiles adde sellas curules magnis viris ad memoriam in theatris politas, qui honor Valerio ' dictatori, & Marcello °, aliisque habitus fuit: Germanico autem sedes curulis d inter Augustales, & Pertinaci tres in theatro o collocatae: demum & absentibus, ut Tiberio, & Sejano, id honoris decretum ' legimus. Huic affinis erat in coloniis, ac municipiis honor biselii, ac bigae, de quo luculenter Valerius Chimentellius. De statuarum materia idem sentiendum, quod in I. differt. diximus de simulacris Deorum. Quoad formam corporis, eae quidem ab initio rudes fuerunt, & hominis, cui positae erant, effigiem in Graecia non referebant, nisi corum, qui ter victores e certaminibus * Olympicis rediifient . Illud interdum decretum est, ut locus & circa statuas ludis & gladiatoribus concederetur, quae coronabantur pariter modo ex arborum i frondibus, puta quercus, oleae, lauri, modo etiam ex auro, quod apud Martialem Carus fecifie dicitur, qui coronam fibi a Domitiano datam, Caesaris statuae reddidit. CLAS-

- a Juven Sat. VIII.
- b Liv. II. c Dio LIII.
- d Tacit. Annal. II,
- e Xiphilin in Sever.

- f Dio LVIII.
- g Plin. XXXIV. 6.
- h Cic. in Philipp.
- i Plin. in Panegyr, vid. Lipf. ibid.

CLASSIS IV. Virorum Bello Illustrium

Monumenta.

I.

In Agamemnonis scuto. Pausan. in Eliac. I. pag. 167. ΟΥΤΟΣ ΜΕΝ ΦΟΒΟΣ ΕΣΤΙ ΒΡΟΤΩΝ Ο Δ' ΕΧΩΝ ΑΓΑΜΕΜΝΩΝ Ούτος μορ Φόβος is βegral, o d' izer' Ayaμίμαν. Amafaeus lib. V. pag. 143.

Hic pavor est hominum, manibus gerit hunc Agamemnon.

Celebris apud Paufaniam Cypfeli arca, emblematis orsnatissima, pugnam exhibebat in uno latere; multi, in quorum medio erat Helena, congressi heroes certabant, prae ceteris Agamemnon, cujus in clypeo terror expressus erat capite leonino. Pompejus M. haud absimilem habuit annulum, in quo infculptus leo gladium tenens, quem cum illius capite ad se delatum ut vidit Caesar, illacrimavit. Plutarch. in vit. Pomp.

II.

Romae in monte Caelio in termino. Ex Pighio Smetius Ord. 411. p. 55.

ΜΙΛΤΙΑΔΗΣ

QVI . PERSAS . BELLO . VICIT . MARATHONIS . IN . ARMIS CIVLEVS . INGRATIS . ET . PATRIA . INTERIIT '

ΠΑΝΤΕΣ . ΜΙΑΤΙΑΔΗ . ΤΑΛΑΡΗΙΑ . ΕΡΓΑ . ΙCACIN

ΠΕΡCAL. KAL. MAPAOON. CHC. APETHC. TEMENOC

Πάντες, Μιλτιάδη, παλαεήια έεχα ισωσιν

Πέρσαι, και Μαράθων σύς αρετής περίμος.

Sic ego utcunque vertebam.

Bellica, Miltiades, tua norunt fulmina Persae, Pectoris & Marathon conscia magnanimi. Тt

Ful-

329

330 VIROR. BELLO ILLVSTR. MON.

Fulvius Urfinus immortalis doftrinae vir, Miltiadis imaginem primus edidit, in cujus pectore hi versus adscripti funt. De pugna Marathonia cui fidem habere deceat, tute videris. Cornelius Nep. centum peditum, & decem equitum; Justinus II. 9. sexcenta; Valerius Max. V. 3. trecenta hostium millia devicta fuisse foribunt, ea quidem felicitate, ut hinc viros crederes, inde pecudes. Erroris inceffo neminem, adhaereo nemini. Vid. Fulv. Urfin., Rutgerfium in var. lection., Petav. in Rationar.

III.

Plutarch. de Herod. malignit. p. 870. ΟΥΤΟΣ ΑΔΕΙΜΑΝΤΟΥ ΤΑΦΟΣ ΟΝ ΔΙΑ ΠΑΣΑ ΕΛΛΑΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΑΜΦΕΘΕΤΟ ΣΤΕΦΑΝΟΝ

Οῦτος Αδαμάντα τάφος, ον Μά. ποιτα

Ελλάς έλουθερίας άμφέθετο σέφανον.

Ita Xylander vertit.

Cujus seste opera redimivit Graecia serto Libera, Adimantus conditur boc tumulo.

Vide in quanta sit gloria Adimantus, quem Herodo. tus, tanquam proditorem, crebro & acriter insectatur. Homini timido & perduelli neque post mortem tantus honor stabitus esset, neque ipse filium Aristeam nuncupavisset, & filias Nausinicam, Acrothinium, Alexibiam, nominibus ab illius belli gloria desuntis, honoravisset, nisi contra Xerfem pro patria fortissime decertasset. Plutarch. loc. cit.

IV.

In Olympia ad statuam Lyfandri. Paufan. Eliac. 11. p. 180. EN $\Pi O \Lambda T \ominus \Lambda H T \Omega I$ TEMENEI $\Delta I O \Sigma$ TYIME $\Delta O N T O \Sigma$

εστηκ' ανθεντών δημοσιαι σαμιών

Έν πολυθαήτο τερβία Διός υμμέσοντος "Εςπα' ανθέντον δημοσία Σαμίων.

Amasaeus p. 154.

Supremi Javis baec decors in praedivite fano Publicitus Samii constituere viri. Vide notas sequentis inscriptionis.

v.

CLASSIS IV.

V.

In Olympia ad statuam Lyfandri. Pausan. ibid. ΑΘΑΝΑΤΟΝ ΠΑΤΡΑΝ ΚΑΙ ΑΡΙΣΤΟΚΡΙΤΩΙ ΚΛΕΟΣ ΕΡΓΩΝ ΑΥΣΑΝΔΡ' ΕΚΤΕΛΕΣΑΣ ΔΟΞΑΝ ΕΧΕΙΣ ΑΡΕΤΑΣ 'Αθάνατον πάζαν κά 'Αρισοκρίτο κλίος έρχων

גער אישיאט באדראורים, לעני יצאה מפרדעה.

Amasaeus loc. cit.

Quod tua Aristocritum, & patriam virtute beasti, Lysander meritis stant monumenta tuis.

Scite Paufanias ait, eadem quovis tempore, quae Jonibus, fuit omnium mens, studia ut corum ad cos effent, qui praestarent opibus atque viribus, propensiora. Samii, & Jones, quemadmodum victorem Alcibiadem, quod apud Paufaniam ibidem liquet, statua aenea honoraverant, ita superatis navali praelio Atheniensibus, Lysandrum Aristocriti Lacedaemonem, e duabus inscriptionibus altera id testante, in Olympia posuerunt, & commutata rursum fortuna, Samii in Junonis, Ephesii in Dianae Cononi, & Timotheo statuas erexerunt. Nimirum populus fequitur fortunam, ut femper, & odit damnatos. Juvenal. Sat. X.73.

V I.

Thebis ad statuam Epaminondae. Paufan. in Bocoticis, feu lib. IX. p. 294. ΗΜΕΤΕΡΑΙΣ ΒΟΥΛΑΙΣ ΣΠΑΡΤΗ ΜΕΝ ΕΚΕΙΡΑΤΟ ΔΟΞΑΝ ΜΕΣΣΗΝΗ Δ' ΙΕΡΑ ΤΕΚΝΑ ΧΡΟΝΩΙ ΔΕΧΕΤΑΙ ΘΗΒΑΙ Δ' ΟΠΛΟΙΣΙ ΜΕΓΑΛΗ ΠΟΛΙΣ ΕΣΤΕΦΑΝΩΤΑΙ ΑΥΤΟΝΟΜΟΣ Δ' ΕΛΛΑΣ ΠΑΣ' ΕΝ ΕΛΕΥΘΕΡΙΗΙ

Ημετέςαις βυλαίς Σπάςτη μξύ έκαι συ δόξαν ,
 Μεστήνη δ' isea τέχνα χρόνφ δίχεται.

Θήβαι δ' όπλοισι μεγάλη πόλις έστφανωται, Αυτίνομος δ' Έλλας πασ' όο ελαθτείη.

Amalaeus p. 248.

Confiliis nostris laus est attrita Laconum, Pubeque Messene floret adausta nova.

Tt 2

332 VIROR. BELLO ILLVSTR. MON.

Jam valido armorum septae munimine Thebae, Legibus & fruitur Graecia tota suis.

1. Ad Epaminondae statuam hi elegi infcripti sunt prope Ammonis delubrum, cui signum Pindarus dedicavit, misfis etiam ad Ammonem in Libyam hymnis.

2. Alterum vers. ita vertit in not. Fridericus Sylburgius Messenen tandem pulsa redit soboles.

Thebanorum lex 'erat, exteros ut captivos pretio dimitte. rent, Boeotios exules, capitis damnatos, occiderent : fed Epaminondas Sicyoniorum oppido expugnato, quum Boeotici nominis exules invenisset plurimos, notis compunctos, & alienae, ut ei in mentem venit, fingulos adscriptos patriae, omnes dimist. *Pausan. ibid.*

VIL.

In Thermopylis. Ex Herodolo VII. p. 459. MNHMA TODE KAEINOIO MEFIETIA ON HUTE MHAOI EREPXEION HOTAMON KTEINAN AMEIYAMENOI MANTIOZ OZ HOTE KHPAZ EREPXOMENAZ ZAGA EIAOZ OTK ETAH ERAPTHE HFEMONAE RPOAIREIN

Mrnug ride האמיסים Meysia, טי איסדי Mndos

Σπεχχούν ποταμόν κτώναν αματάμου. Μαντιος, ός πότε κάζας έπεςχόμομας σάφα άδός, Ούκ έτλη Σπάςτης ήγεμόνας ποςολιατών.

H. Stephan.

Nobilis hoc busilum est (Medi occidere) Megistae, Sperchion ad fluvium: non sed inultus objt. Qui vates obitum quamvis praesciret adesse,

Spartae haud fustinuit deservisse duces.

Vates Megistias extis inspectis indicavit mortem Graecis, qui ad Thermopylas erant, & sibi pariter impendere. Itaque & ipse, & qui cum Leonida permansere, trecenti insignes Spartani, strenuissime navata opera, ceciderunt. Spartanorum cippum exornarunt Amphictyones, epigramma vero vatis Megistiae inscriptit Simonides, Leoprepis filius, propter hominis familiaritatem. Herod. in Polymnia, seu lib VII. VIII.

VIIL

Tegeae . Paufan. in Aroadicis, seu lib. VIII. p. 280. TOT A' APETA KAI AOEA KAO' EANAAA NONNA MEN AAKALE ПОЛЛА DE KAI BOTAAIZ EPFA HONHZAMENOT

ΑΡΚΑΔΟΣ ΑΙΧΜΗΤΑ ΦΙΛΟΠΟΙΜΕΝΟΣ ΩΙ ΜΕΓΑ ΚΤΔΟΣ εσπετ' ενι πτολεμωι δοτρατός Αγεμονί ΜΑΝΥΕΙ ΔΕ ΤΡΟΠΑΙΑ ΤΕΤΥΓΜΕΝΑ ΔΙΣΣΑ ΤΥΡΑΝΝΩΝ ΣΠΑΡΤΑΣ ΑΤΞΟΜΕΝΑΝ Δ' ΑΡΑΤΟ ΔΟΥΛΟΣΤΝΑΝ

ΩΝ ΕΝΕΚΕΝ ΤΕΓΕΑ ΜΕΓΑΛΟΦΡΟΝΑ ΚΡΑΤΓΙΔΟΣ ΤΙΟΝ ETAZEN AMOMHTOT KPANTOP' EAETTEPIAE

דצ ל' מקודה אש לעצב אשל 'באיאמלב, דא אב אבל לעי לאיד אלי באינטי ל איניין א Πολλά δε κα) βελαίς έρχα πονησαμθύε,

'Αρκάδος αι χμητά Φιλοποίρθμος • φ μήγα κῦδος... I. 2.

"Earst' איו אסאנעם לצפדים באנאטעי.

3.

Μανύκ δι ζόπαια τοτυγράφα διατά τυράννων Σπάξτας • ἀυξόρθμαν δ' ά'εατο δυλοπιώαν.

²Ων ένεκεν Τεγέα μογαλόφορνα Κεαύχιοος ήζαν צדמסנג מאשאידה צפלידסף לאם שנימה

Amafacus p. 237.

Cujus virtutem mirata est Graecia, quique Multa manu gessit, multaque consilio,

Arcados invicti Philopoemenis baec monumenta,

Quem belli ornavit gloria clara ducem.

Huic duo de geminis excelfa tropaea tyrannis, Erexit Spartae libera servitio.

Grata etiam Tegeae pro libertate recepta

Craugidis bacc gnato magnanimo posuit.

1. Achaeorum dux praeclarissimus a Romanis Graecorum ultimus appellatus, quo titulo & Cleomedes quidam - Astypalacensis apud Paufaniam lib. VI. ab oraculo, & Brutus a Caffio apud Lucanum honoratus est.

O decus imperii! spes o suprema Senatus!

Permultae ejus erant in Graecia statuae, quas licet Ż. ille non in paucis T. Quintio, & M. Attilio adversatus esfet, neque Mummius tamen, neque legati in naufragio illo Co-

334 VIROR. BELLO ILLVSTR. MON.

Corinthiaco abolendas censuerunt.

3, Machanidam, & Nabidem tyrannos oppressit, quo. rum altero interemto statuam Delphis meruit, altero visto viginti & centum talenta a Lacedaemoniis dono missa recufavit, illud addens, *inimicis proessat liberam vocem*, quam amicis praecidere. Tandem a Messeniis captus, & veneno confectus est eodem anno, quo & Scipio Africanus, & Annibal decesserunt. Si unquam alibi, fortasse hic decet, licet spuriam, quae sequitur, inscriptionem habere locum.

IX.

Pisauri, Ex Marm. Pisaurens. XVII.

LVXVRIANTEM . ANIMO . POENVM

FERROQUE . RVENTEM

VRBIS . IN . EXCIDIVM . VIX . PVBER

AD . ARMA . VOCATIS

PATRIBVS . EDOCVI . CERTA

SVPERARIER . ARTE

POSSE . OLIM . INVICTAE . PER . NOS

fe CHARTAGINIS . ARCES

INSOLITYM . SYBIERE . IVGYM

VICTORIA . NOSTRA . EST

HANNO . ET . IBERVS . ATROX . CONIVNCTIQ. alib. ARMA . SYPHACIS INVICTIQ.

MAXIMA . CVNCTARVM . VICTORIA

VICTA . VOLVPTAS

Gruterus inter *fpur. infer. p. X.* 6. ait hunc titulum, operofae bafi, cujus toreumata perstringit, fuisse inferiptum: id negat Cl. Eques Annibal Oliverius *in not. ad marm. Pifaur. p.* 33. Nam basim refert etiamnum superesse in impluvio quodam palatii Principum, non inscriptionem, quam Hieronymus Ardicius se legisse affirmat in exiguo stylobate super basim, cujus & ipse refert toreumata, collocato. Quae titulo indicantur, jam notiora sunt, quam videantur interprete indigere. Victoriae apud Livium XXVI. 50. celebris, quam ultimus versus indicat, quamque non ubique fuisse creditam

Digitized by Google

CLASSIS IV. 335

ditam scribit A. Gellius VI. 8., testem habes discum argenteum e Rhodano a piscatoribus eductum, quem vulgavit illustravitque Sponius Disquisition. Curios. de Antiq. pag. 1., & Mistell. sett. IV. Discis. votivis, aut clypeis saepe olim consuevisse historias commendari, praeter Sponium erudite ostendunt Franciscus Junius de Pictur. Veter. II. 8. Junius Rycquius Comment. de Capital. Rom. 15. Henricus Dodwellius ubi clypeum illustrat ex chalybe, in quo Roma a Gallis capta, & a Camillo liberata repraesentatur.

·Χ.

Ad statuam Arati . Pluterch. in vit. p. 1033. **ΒΟΥΛΑΙ ΜΕΝ ΚΑΙ ΑΕΘΛΑ ΚΑΙ Α ΠΕΡΙ ΕΛΛΑΔΟΣ ΑΛΚΑ** τογ δ' ανδρός σταλαίς πλαθεται Ηρακλεότς AMMES A' EIKON' APATE TEAN NOSTOIO TYXONTES ΣΤΑΣΑΜΕΝ ΑΥΤ' ΑΡΕΤΑΣ ΗΔΕ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΑΣ ΣΩΤΗΡΟΣ ΣΩΤΗΡΣΙ ΘΕΟΙΣ ΟΤΙ ΠΑΤΡΙΔΙ ΤΑΙ ΣΑΙ AAIMON' ISON GEIAN T' MIASAS ETNOMIAN Burhai poly na) de tra, naj à arei Errados arras TE d' avopos suitaus mederas Heinries. "Aumes d' anór "Acare rears vosoio ruxorres, I. Staragely, eur' aperes ide directorulas Sumes, antipo Inic, on makid ta ca **2.**, Daimor' iour, Delar r' deracus diropiar. Xylander. Confilia, & pugnae, tum virtus nota Pelassi, Herculis ad cippes innotnere viri. Fiximus in patriam fed nos tua figna reducti. Justiae memores, dulcis Arate, tuae,

Propitiis superis, Servatoris: tue enim illa Fortuna leges reslitais patrice.

1. Si de Arati Sicyonii laudibus altum in historia filentium esset, hoc unum, quantus ille fuerit, testimonium declaratet: non modo enim civitas summis eum honoribus cumulavit, verum etiam exules privatim ei statuam ex aere inscriptam hoc elogio erexerunt.

2.Σφ.

336 VIROR. BELLO ILLVSTR. MON.

2. Σωmes, seu Servatoris nomen Arato inditum utcun. que patimur : at quis Graecorum adulationi non succenseat, Neronem hac laude publice commendanti? neminem porro sugit ille Spanhemii nummus Tom. 11 de usu Numism. p. 500. in quo mortalium nequissimus terrarum dicitur conservator, TΩ ΣΩTHPI THΣ OIKOTMENEZ.

Selinunte in Sicilia. *Plutarch. in Lacon. Apophtegm.p.* 217. ΣΒΕΝΝΗΥΤΑΣ ΠΌΤΕ ΤΟΙΣ ΔΕ ΤΥΡΑΝΝΙΔΑ ΧΑΛΚΕΟΣ ΑΡΗΣ ΕΙΛΕ ΣΕΛΙΝΟΥΝΤΟΣ Δ' ΑΜΦΙ ΠΥΛΑΙΣ ΕΘΑΝΟΝ Σβιννήσας ποτέ τοις δι τυξαργίδα χάλκοος "Λεης

XI.

Είλε · Σελινώντος δ' αμφί πύλαις έθανον.

Xylander.

Hos reflinguentes Mars forte tyrannida faevus Pone Selinuntis moenia stravit bumi.

Arigeus per Selinuntem iter faciens, quum hanc inferiptionem legeret, dixisse fertur, merito estis interfecti, aggressi tyrannidem adhuc ardentem restinguere, quae potius, ut conflagraret, sinere debebatis. *Plutarch. loc. cit.*

A 1 I.	
Ex Mus. Veronensi p. CLXXI.	
SEX . NAEVIO	
L. F. PVB	
VERECVNDO . SIGN	
COH. XIIII. NATO	
VERONAE . OSSA	
RELATA . DOMVM	
CINIS . HIC . ADOPERTA	
QVIESCIT . HEREDES	
TITVLVM . VERSICVLOS	
CORNELIVS . EROI fic	
CONLEGAE . ET . AMICO	
n hac signiferi memoria, quatuor a Re	

I.

2.

3. 4,

In hac figniferi memoria, quatuor a Roma milliariis eruta, nunc in Mus. Veron. Cl. Marchio Massejus haec insolita adnotavit.

1. Na-

Nate Veronae, quum fatis esset de more dicere Verona. 1.

Cinis adoperta, quod exemplo non caret. 2.

Titulus hoc loco fumitur non pro epigraphe, cujus 3. auctor fuit Cornelius demortui amicus, sed pro stylobate ab heredibus posito. Inscriptionis auctorem alibi adjectum vid. Grut. DCCIII. 2.

4. Item arguit ex Herois appellatione, Verecundum aetate florida decessifie : a Graecis enim ita duntaxat juvenes in epitaphiis denominantur.

XIII.

Murator. Tom. I. p. 540. 3. M

-DECIMUS A PRIMA SECTATVS CASTRA IVVENTA 1. CIRCITOR MORIOR PRAEMIA PARCA SENEX.

D

QVI NVLLI GRAVIS EXTITERAM DVM VITA MANEBAT

HAEC FUNCTO AETERNUM SIT MIHI TERRA LEVIS DAT PATRVO OB MERITVM FERALEM FLAVIVS VRNAM NINNIVS ET CINEREM SPARGIT ODORE GEMENS

1. Vegetius III. 8. haec habet : idoneos & probatifimos sribuni eligunt, qui vigilias circumeant, quos Circitores appellabant : nunc militiae factus est gradus. Vid. ibid. Stewech.

Huic monumento binae infculptae afciae hoc fepulcrum indicant sub Ascia dedicatum. Cl. Canonicus Mazochius xxx, illustrium virorum commentationes recenset, quarum praecipuas & palmarias accipe. Aymar. Rivallius, qui multos habuit sectatores, opinatus est, hac dedicatione indicari sepulcrum expolitum contra legem Afcia ne polito: Pier. Valerius duraturam memoriam : Paul. Merula operam fumtuofiorem: Jacob. Grafferus sepulcrum magnificum. Jacob. Gutherius tectorium opus, vel albarium, vel marmoratum: Claud. Sal. massus opus asciatam idest perpolitum interpretantur. Menetrerius rurale instrumentum in ascia recognoscens, fignificari hinc autumat consecrationem Deae Segetiae, vel Segusiae, quae eadem ac terra Lugduni fuit, ubi plures, quam alibi, inventi lapides sub ascia dedicati. Chorerius sepulcra Vυ Jub-

L

338 VIROR. BELLO ILLVSTR. MON.

fubdivalia & fine umbra ; Fabrettus lateritia , & ope folius aftiae confummata exiftimavit. Mabillonius ideo Diis Manibus duxit fepulcra fub aftia dedicata , ut magis effent inviolata fub puena aftiae, feu capitis. Muratorii, cujus, dum haec fcribo, mors litterariae reipublicae funeftiffima enunciatur, fententia fuit, aftiae confpectu admoneri heredes, ut fepulcrum a fpinis ac tribulis expurgarent. Marchio Maffejus interpretatur monumenta recens excitate, quae nemini antea patuerint. Ad hanc opinionem, ceteris modeste eruditeque rejectis, Symmachus Mazochius in copiosiffimo de aftia commentario accedere visus est: statuit enim sub aftia dedicare non esse accedere visus est: statuit enim sub aftia vere inchoare, sive encaeniare: dedicatum autem abunde probat idem prorsus esse, ac confummatum. Vid. & Scip. Maff-Obfervat. litt. Tom. IV. Art. 4.

XIV.

Romae. Grut. DXXXV. 2.

D

1.

3.

. CAETRONIVS Q. F. PVB

M

PASSER

MIL. COH. IIII. PR. ANNIS . XVIII. MISSVS. DVOBVS. GEMINIS

COS,

SIBI ET

MASVRIAE M. F. MARCELLAE VIXI.QVOD.VOLVI.SEMPER.BENE PAVPER.HONESTE.FRAVDAVI NVLLVM.QVOD.IVVAT.OSSA.MEA

IN . P. P. XIS. IN . AGR. P. XIIIS:

1. Pub. ut in X. infer. Veronenfi Pobliliam tribum, vel Pobliam fignificat.

2. Anno, quo mortuus est Christus, ut Tertull. lib. con. tra Jud. cap. 8. Lactant. lib. IV. Divin. Instit. cap. 10. August. lib. XVIII. de Civit. Dei. cap. 54. aliique.

3.In

CLASSIS IV.

3. In fronte, nempe in latitudine ped. XI. cum semisse; in agro, nempe in longitudine ped. XIII. pariter cum se. misse. Passim in lapidibus haec obvia formula, de qua Horatius Serm. II. 8.

Mille pedes in fronte, tresentos cippus in agrum. X V.

In ripa Danubii prope Budam. Grut. DLXII. 3. Sorani Batavi Monum.

1. ILLE. EGO. PANNONIIS. QUONDAM. NOTISSIMUS. ORIS
2. INTER. MILLE. VIROS. PRIMUS. FORTISQ. BATAVOS
3. HADRIANO. POTVI. QVI. IVDICE. VASTA. PROFUNDI
4. AEQUORA. DANUVII. CUNCTIS. TRANSNARB. SVB. ARMIS ENISSUMQ ARCV. DVM. PENDET. IN . AERE. TELVM AC. REDIT. EX. ALIA. FIXI. FREGIQ. SAGITTA QVEM. NEQ. ROMANUS. POTVIT. NEQ. BARBARUS. VNQUAM NON. IACVLO. MILES. NON. ARCV. VINCERE. PARTHUS HIC. SITUS. HIC. MEMORI. SAXO. MEA. FACTA. SACRAVI VIDERIT. ANNE. ALIQUIS POST. ME. MEA. GESTA. SEQUATUR 5. EXEMPLO. MIHI. SVM. PRIMUS. QVI. TALIA. GESSI

1. Jacobus Homeyus in supplemento Patrum ait, se hos versiculos invenisse in codice Ms. tributos Julio Caesari; quos ipse conjicit adscribendos Marbodo Episcopo Rodonensi, qui floruit A. D. 1120. sed criticorum judicio neutrius sunt. Gruterus desumit ex Gherardo Noviomago, & Verderii schedis.

2. Quam fideliter Romanis Batavi obedierint, testis est apud Hadrianum Junium inscr. GENS.BATAVORVM.AMICI. ET.FRATRES. ROM. IMP.

3. Dio scribit, Hadrianum imp. adeo peritos & laborum patientes habuisse exercitus, ut olim equites hastati Danubium armati transfaataverint

4. v. pro s. faepe in lapid. ut hoc loco Danuvii, flu. minis non tam fexaginta, quos in fe recipit, fluviis celeberrimi, quam ponte illi imposito magnitudinis admirandae, de quo extat Trajani nummus cum epigr. SALVS, REIPVB. V u 2 lectu 340 VIROR. BELLO ILLVŠTR. MON.

lectu digna ad hanc rem erudita est epistola Comitis Ferdinandi Marsilii.

5. PRIMVS? si de solo tranato flumine sermo sit, ostentztionis hunc, aut ignorantiae historia infimulat, quae a Sertorio narrat arma & loricam retinente transnatum Rhodanum. Ammian. Marcellin. XXIV. 6. Insuper permulta id genus exempla praebent Romani milites. At Batavi hujus suit in natatu velocitas admiranda.

XVI.

Corcyrae. Montfaucon. Diar. Ital. p. 423. H MAAA AH ПЕРІ Σ ЕЮ АТГРОМПОТМОН ЕКАТЕ ПАТРА

ΑΛΚΗ ΑΜΦΙΛΟΧΩΓΓΑΙΑ ΘΡΑΣΥΠΤΟΛΕΜΩΝ ΟΥΝΕΚΕΝ ΙΛΛΥΡΙΟΙΣΙΝ ΥΦ ΙΙΠΟΜΑΧΟΙΣΙ ΔΑΜΑΣΘΗΣ

OSTEA DENNA SOI FAI DETAPOI EKTEPISAN

ΚΑΙ ΣΟΤ ΑΠΟΦΘΙΜΕΝΟΤ ΠΙΣΤΟΙ ΦΙΛΟΙ ΟΤΚ ΕΛΑΘΟΝΤΟ ΣΙΝΝΑ ΦΤΛΟΠΙΔΟΣ Δ' ΕΞΕΡΤΣΑΝ ΣΤΤΓΕΡΑΣ

ΑΜΦΙΔΟΧΟΙ ΘΡΑΣΕΩΝ ΕΥ ΕΙΔΟΤΕΣ ΕΡΓΟΝ ΑΚΟΝΤΩΝ ΟΙ ΣΕ ΜΕΓ' ΑΧΝΥΜΕΝΟΙ ΣΥΓΓΕΝΗ ΕΚΤΕΡΙΣΑΝ

> Η μάλα δη σει Σαο λυγεόμποτμον εκλυ πάτεα. "Αλκη άμφιλοχωγίαια θερουπλολέμων,

Ούνεκον ἰλλυξίοισιν ὑφ ίπατομάχοισι δαμάδης Όστα δέννα Σοί γαι διτάροι ἀπτίρισαι

Καὶ σῦ ἀποφθιμβώυ πίσοι φίλοι ἐκ ἐλάθοντο. Σίννα φυλόπιδος δ' ἐξέρυσαν σύγεσας `Αμφίλοχοι θράστων δυ ἐλδότις έρχον ἀκόντων: Οἱ σὲ μις ἀχνύμθμοι σύγγενη ἀκτέρισαν.

Sic ego vertebam.

Te robur flevere suum sibi vulnere ademtum Indigno Ampbiloci, nobile ad arma genus Scilicet ausa nefas in equestri saeva duello

Illyris: osa cado texit amica manus Mors nec enim fidos potuit latuisse fodales, Quorum ope, Sinna, truci tutus ab boste jaces. Haec tibi cum lacrimis insignes fortibus ausis Ampbilocos jussit folvere justa dolor.

Sin-

CLASSIS IV. 341

Sinnae cadaver amicorum opera ab holtium Iudibrio vindicatum aperte docet, quod'in differtatione dizimus', quam studiose curarent veteres, ut impiger quicunque miles, praesertim duces honorifice in terra patria sepelirenturi. Hujus curae exemplum illustre Plutarchus narrat in Cimonis vita. Athenienses oraculo quodam moniti Thesei cincres in urbem transferri vehementissime cupiebant. Sciebant, illius offa apud Scyrios jacere, sed ubi essent condita ignorabant, quod neque Scyrii fateri vollent, neque finerent investigari. Cimon conditorium invenit, & imposita navi practoriae offa, & magnifice decorata in patriam reduxit annis prope quadringentis post Thefei mortem : quo facto summam gratiam apud populum comparavit...

XVIL

In Hispania in Morviedro. Murator. Vol. 11. p. 773.

A. ACILIVS . L. F. FONTANVS ERIPVIT NOBIS-VNDEVIGESIMUS ANNVS INGRESSVM IVVENEM MILITIAM CVPIDE EARCAE FALLVNTVR FONTANVM QVAB RAPVERVNT CVM SIT PERPETVA FAMA FVTVRA VIRI

XVIII.

Coroneae. Diodor. Sicul. Biblioth. XIII. p. 168. ΟΙΔ' ΑΠΟ ΠΕΝΤΗΚΟΝΤΑ ΝΕΩΝ ΘΑΝΑΤΟΝ ΠΡΟΦΥΓΟΝΤΕΣ ΠΡΟΣ ΣΚΟΠΕΛΟΙΣΙΝ ΑΘΩ ΖΩΜΑΤΑ ΓΗΙ ΠΕΛΑΣΑΝ απδεκά τοις δ'αλλογς ολέσεν μεγά λαιτμά Θάλασσμς ΝΗΑΣ ΤΕ ΣΤΥΓΕΡΟΙΣ ΠΝΕΥΜΑΣΙ ΚΡΗΣΑΜΕΝΑΣ

Uid' and mythinorta real Sarator mesourorts,

Flegs ono to Low a Su out and y There as

Andrea. Tois d' andres oner piga raiting Surgers,

Nads To suregis to voluger apara popas.

Laurent. Rhodoman.

E decies quinis fugere triremibus orcum Ejecta ad scopulos corpora montis Atbo Ter quater. At reliquos fractis cum navibus baufit Horrificis grasans flatibus ira maris. Min.

. 1

342 , VIROR. BELLO ILLVSTR. MON.

Mindarus Lacedaemonius inter Sestum & Abydum ab Atheniensibus navali caede affectus, suga in Abydum elapsus naves reficit, & in Euboeam, ut illinc triremes deduceret, Epiclem mittit. Is quinquaginta collectis navibus pelago se committit, sed ad montem Atho tempestate est obrutus, & tanta quidem, ut e classiariis XII. superfuerint, quod instiptio indicat ad Coroneam posita. Diodor. ibid.

XIX.

Termopylis.

Diodor. Sicul. XI. p. 26.

MTPIAZIN NOTE THIE DIAKOZIAIZ EMAXONTO

εκ πελοποννήσον χιλιλάες τετορές

Muliant Tore The Marcorians ingratto,

'בא איזאס אסאיאסטי אנאול אין דידטפינ.

Laurent. Rhodoman.

Myriades quondam repulere bic marte ducentas Mille quater Pelopis de regione viri.

Lacedaemoniis, qui ad Termopylas occubuere, communis hic titulus inferiptus est : privatim vero additus hic, qui sequitur.

XX.

Diodor. ibid.

C EENE AFFEIAON ΛΑΚΕΔΑΙΜΟΝΙΟΙΣ ΟΤΙ ΤΗΔΕ Keimega Tois KeinΩn heigomenoi nomimois

Ω ζένε αγκλον Λακεδαμονίοις ότι τηθε
 Κάμεθα, τοῦς κάνων παθόμοις νομίμοις.

Laurent. Rhodom.

Dic, bospes, Spartae, quad nostra bic ossa quiescunt, Dum patriae leges fortiter exequimur.

Hi videlicet ii Lacedaemones funt, quos Leonidas dicitur fic ad praelium hortatus effe pergite animo forti Lacedaemonii, hodie apud inferos fortafie coenakimus. Cic. 1. Tufe. Ter hoftibus republis, sandem multimidisi cedese debuerunt, quum cadaver Leonidae fubrraxissent quod postea Xerses abicisso capite justit in crucem tolli. Herodotus aetare sua leonem lapi-

sau .

CLASSIS IV. COLS 343

lapideum super ejus monumentum stetisse ait . Herod. VII. Justin. II. Cic. II. Fin.

X X I.

Corinthiorum lepulcro. Plutarch. de Herod. malign. p. 870. Q ZENE ETTAPON NOT' ENAIMEN AZTT KOPINGOT

NTN DE ANAMATOS NASOS EXEL SAAAMIS

ΕΝΘΑΔΕ ΦΟΙΝΙΣΣΑΣ ΝΗΑΣ ΚΑΙ ΠΕΡΣΑΣ ΕΔΟΝΤΕΣ.

каі мнаоіх Іеран Еллада Ртомеда

Ω ξένε ε⁶υσρον ποτ τραξμόρ, ατο Κορίνθε -Νυῦ δὲ ανάμουτος, Νάσος έχει, Σαλαμις Ἐνθάδε Φοινίοσος νημο μος Πέρσας ἐλό**ντες**

Kai Midus, isogr Exadra juónson.

Xylander.

Hofpes, aquofa olim nobis est culta Corintbus: Infula nunc condit pauper aquae Salamin. Hic Poenum naves, Perfas, Medosque prementes Tutati bene te, Graecia Divas, sumus.

Ne tibi Herodotus imponat Corinthios injuria allatrans, hoc fepulcrum vide, quod prope Salaminae urbem Corinthiis honoris gratia, Athenienfium decreto publico, concef. fum est : itemque honorarium in Isthmo ita inscriptum.

XXII.

Platarch. ibid.

ΑΚΜΑΣ ΕΣΤΑΚΥΑΝ ΕΠΙ ΞΥΡΟΥ ΕΛΛΑΔΑ ΠΑΣΑΝ

ΤΑΙΣ ΑΥΤΩΝ ΨΥΧΑΙΣ ΚΕΙΜΕΘΑ ΡΥΣΑΜΕΝΟΙ Ακμάς έςακύμαν ότα ζωφέ ἘΑλχάδα πάταν

Taic ainth Auxais unuora procipion. Nos fitam in extremo discriminis Hellada cunctam

Tutati nastris condimur bic animis.

Corinthios ab omni suspicione satis Simonides, ubi ita - cecinit, abunde vindicavit.

Miaros d' oil y ique morunidare varationes,

Rarring a ernig i dang in norigun ,

Olte That Theorem Kopiv Stov der semerres,

Xeu-

344 VIROR. BELLO ILLVSTR. MON.

Xeven munime er aister na och aisen Aitor t' diphar xxndbra na mattem In medioque Ephyre quos misit dives aquarum Fontibus, & belli munera docta manus: Quique urbem Glauci pulcram tenuere Corintbum, Indicium antlati grande laboris babent Aurum, quod miramur in aethere: sed decus ipsic Et sama augetur nominis & generis.

XXIIL

Ρίμιατιό, in Cimone p. 482. ΗΝ ΑΡΑ ΚΑΚΕΙΝΟΙ ΤΑΛΑΚΑΡΔΙΟΙ ΟΙ ΠΟΤΕ ΜΗΔΩΝ ΓΑΙΣΙΝ ΕΠ' ΗΙΟΝΙ ΣΤΡΥΜΟΝΟΣ ΑΜΦΙ ΡΟΑΣ ΑΙΜΟΝ Τ' ΑΙΘΩΝΑ ΚΡΥΕΡΟΝ Τ' ΕΠΑΓΟΝΤΕΣ ΑΡΗΑ ΓΡΩΙΟΙ ΔΥΣΜΕΝΕΩΝ ΕΥΡΟΝ ΑΜΗΧΑΝΙΤΩ ⁴Ην deg κακώνοι παλακάςδιοι, οί ποτε Μήδων - Γαισίν, έπ' Ηϊόνι Στευμόνος άμφι ροάς, Λιμόν τ' αίθωνα κρυτεχν τ' έπαρυντης Άρμα

> Γεριτι Αυσμβρίων δεον αμηγανίτω. Xylander.

Nemps fuere viri magni quoque pectoris illi, Qui quondam Medos moenibus Ejonis Afflixere fame, clausos ad Strymonis undam, Qui primi martis damna tulere gravis.

XXIV. Ibid.

ΜΓΕΜΟΝΕΣΣΙ ΔΕ ΜΙΣΘΟΝ ΑΘΗΝΑΙΟΙ ΤΑΔ' ΕΔΩΚΑΝ ΜΑΛΛΟΝ ΤΙΣ ΤΑΔ' ΙΔΩΝ ΚΑΙ ΕΠΠΕΣΣΟΜΕΝΩΝ ΕΘΕΛΗΣΕΙ ΑΝΤ' ΕΥΕΡΓΕΣΙΗΣ ΚΑΙ ΜΕΓΆΛΩΝ ΑΓΑΘΩΝ ΑΜΦΙ ΠΕΡΙ ΞΥΝΟΙΣ ΠΡΑΓΜΑΣΙ ΔΗΡΙΝ ΕΚΕΙΝ

Hyphoveas de motor Agnuator rad Edonar,

Μάλλον τὸς τασ' idàr, nà increasophiar, ioning

Αντ' δίες γετίας αξι μεγάλων άγαθών. 'Αμφί πεςί ξυυσίς σεφγματι δάειν έκαν. Hacc vero ducibus retulerunt praimia grati

Cecropidae, factis quae meruere bonis.

УU

CLASSIS IV.

 Quo volet exemplo juvenis jam fortior ifle Bella subire magis, pro patriaque mori. X X V. Ibid.
 ΕΚ ΠΟΤΕ ΤΗΣ ΔΕ ΠΟΛΗΟΣ ΑΜ' ΑΤΡΕΙΔΗΣΙ ΜΕΝΕΣΘΕΥΣ ΗΓΕΙΤΟ ΖΑΘΕΟΝ ΤΡΩΙΚΟΝ ΕΣ ΠΕΔΙΟΝ,
 ΟΝ ΠΟΘ' ΟΜΗΡΟΣ ΕΦΗ ΔΑΝΑΩΝ ΠΤΚΑ ΘΩΡΗΚ ΤΑΩΝ ΚΟΣΜΗΤΗΡΑ ΜΑΧΕΣ ΕΞΟΧΟΝ ΟΝΤΑ ΜΟΛΕΙΝ
 ΟΥΤΩΣ ΟΤΔΕΝ ΑΕΙΚΕΣ ΑΘΗΝΑΙΟΙΣΙ ΚΑΛΕΙΣΘΑΙ
 ΚΟΣΜΗΤΑΙΣ ΠΟΛΕΜΟΝ Τ' ΑΜΦΙ ΚΑΙ ΗΝΟΡΕΗΣ
 Έχ ποτη τῆς δὲ πόληος, ἀμ' Αξείδησι Μανεδάς Ἡγεῖτο ζάθηον Τεφῦκὸν ἐς πεδίον.

> Ον ποθ Όμηρος έρη Δαναών πύης Οώρηκ τάων Κοσμητής μάχος έξοχον όντα μολείν.

Ούπος έδεν ἀμκές Αθωαίοισι καλάδα Κοσμηταῖς το ολόμον τ' ἀμφὶ ngì ἡνοgínς. Agmina quum quondam Mnestheus duxisset Atridis Ex bac urbe virum lata per arva Phrygum, Incessifie decus primus testatur Homerus Inter Graecorum nomina clara ducum.

Sic etiam meritis primi disentur ubique Virtute insigni marteque Cecropidae.

Cimon Thracibus ad amnem Strymonem, unde ad Perfas commeatus ferebatur, obfeffis devictifque, ad eas difficultates redegit Perfas Ejone inclufos, ut regius dux rebus deploratis oppidum fuccenderit, feque cum rebus fuis ac necelfariis concremaverit. Tantam hinc Cimon ad gloriam venit, ut per populum ei licuerit Hermas cum tribus hifce titulis publice collocare, & quanquam in iis nomen Cimonis omnino defit, ejus tamen honor fummus eft habitus, cui fimilem neque Themiftocli, neque Miltiadi datum effe Plutarchus notat; imo huic coronam oleaginam pottulanti Socharem Decelenfem publica in concione dixiffe conftat, ubi unus certaveris, Miltiades, & barbaros unus viceris, tunc etiam unus honorem pete. De hac Athenienfium feverita-X x

346 VIROR. BELLO ILLVSTR. MON.

te vide P. Eduardum Corfinum in Fast. Attic. in quo quidem opere, ad laudem mei Ordinis immortalem, tu plane ignoras, majoremne Graecae linguae peritiam, an eruditionem, ingenium, elegantiam, criticen admirere. Causam porro, cur fuerit Cimon singulariter honoratus, hanc a Plutarcho habe, quod Athenienses ceteris ducibus de falute cum hostibus decertassent, hoc vero auspice novas provincias adepti essent: addo etiam, si diis placet, quod Thesei cineres, ut su su fupra dixi, in patriam retulisset jussu oraculi jampridem Athenis editi, non illi absimilis, cujus vi Thebanos ferrur Hestoris ossa ab Ilio deportasse. Pausan. in Bocotic. feu lib. IX.

> Onβaios Kdouss πόλιν παταναιστάντης, Ain έθέλητα πάτραο οἰκῶν σωὶ ἀμύμονι πλάτα, 'Εκτοεος ὀςέα Πειαμίδα πομίσαστης ἐς εἰκοις 'Εξ'Acíms, Διὸς ἐνισίης ἡοροα σέβιδι. Excelfa incolitis Cadmi qui moenia Thebas, Si patriam optatis nunquam non esse beatam, Ex Asia transferte domum magni Hectoris osa: Hic Jovis imperio beroem sua justa manebunt.

X X VI.

Narbone. Ferret. Muf. Lapidar. pag. 121. VT.BELLI.SONVERE.TVBAE.VIOLENTA.PEREMIT HIPPOLYTE.TEVTHRANTA.LYCE.CLONVS.OEBALON.ALCE. OEBALON ENSE.CLONOW.IACVLO.TEVTHRANTA.SAGITTA OEBALVS.IBAT.EQVO.CVRSV.CLONVS.AT PEDE.TEVTHRÁS FLVS.PVERO.TEVTHRAS.PVER.OEBALVS.AT.CLONVS.HEROS FIGITVR.ORA.CLONVS.LATVS.OEBALVS.ILIA.TEVTHRAS EPICLI.TEVTHRAS.DERACLI.CLONVS.OEBALVS.IDAE ARGOLICVS.TEVTHRAS.MOESVS.CLONVS.OEBALVS.ARCAS

Haec carmina Aufonius tribuit Hadriano imperatori : Ferrettius extitisse ait in codice Virgiliano, & quidem evetusto marmore exscripta ab Antonio Molinio. Fides penes auctores esto. Inter spuria si colloces, per me licet.

SY_

347

SYNOPSIS.

Itteratorum funus in Graecia perbonorificum apud fuos. II. Id decoris minus in Italia frequens, quam in Graecia fuit. Patavii bonores babiti T. Livio bistoricorum principi memorantur. III. Graecorum funus saepe splendidum quoque apud ex-

teros non modo populos, sed etiam reges. IV. Latinorum doctrina illustrium extra Italiam cineres bonorifice conditi . Rejicitur Lignaminaei opinio de Ciceronis sev pulcro. V. Diversi generis parerga, quae demortui litteras indicarent, in conditoriis annotantur tum Graecorum, tum Latinorum. Insculptus musarum chorus non certus in sepulcris poeseos typus. Ab bujusmodi anaglyphis minus recte argumentatur Flaminius Vacca. VI. Do-Horum imagines quanti olim babitae? quam late Homeri typus usurpatus fuerit ? VII. Passim apud veteres numismatum characteres erant sapientum vultus. Cur bic mos Atbenis inufitatus? VIII. Ii (dem ab imaginibus pretium accessit gemmis; quarum & collectio, & explicatio magnis viris laudi tribuitur. IX. Latinorum visltus in gemmis celebres: Virgilius in farda, Cicero in nummis confideratur. X. Aeque Graecis, ac Latinis praeceptorum effigies habere in annulis solemne fuit. XI. Ab hoc instituto quomodo, Or quandiu vetercs Christiani minime alieni fuerint? XII. Sive in gemmis, five in statuis non femel bae imagines notis alienissimis proditae, & pro aliis aliae vulgatae sunt. XIII. Ex omni statuarum genere usitatissimi Hermae, saepe etiam bicipites; cur? Epi-X x 2 curi

curi, & Metrodori Herma biceps laudatur : XIV. De multiplici flatuarum loco, ac decreto publico apud Atbenienses. XV. Romae in palatio, in aede Camoenarum, in comitio, in foris positae eruditorum statuae, quas senatus a principe, interdum princeps a senatu impetrabat . In provinciis fine imperatorum jussu publice nemini bic bonor datus. XVI. Cujus inventum in Urbe fuerit, in bibliothecis doctorum imagines dedicare? An Alexandriae, O' Pergami baec decora in usu fuerint ? quomodo apud Latinos in bibliothecis collocata? XVII. Abinitio in bibliothecis publicis raro vivis haec data laus, deinceps saepe, quam babuere ips etiam Caesares acceptiffimam. Apud privatos facilis ad id bonoris patebat aditus. Caligulae confilium improbatur. XVIII. Eminentisfimi Cardinalis Philippi Mariae Monti laudata pinacotheca . XIX. Magnis in Graecia philosophis, ac poetis olim sacella erecta, decretique divini bonores. XX. Eadem bacc superstitio apud Latinos tenuisse oftenditur.

DI S-

DISSERTATIO V. De Gloria Litteratorum Postuma.

RODVLPHINO VENVTO ANTIQUITATVM ROMANARVM PRAESIDI

ARUM hoc genus effe felicitatis, complures pariter in una domo litterarum gloria commendari, multo minus codem & dicendi genere & fcribendi, testis temporum historia docet. Quod vero folet tam raro existere, ut multum habeat admirationis, siguando

contigit, nobiliffimae id genti tuae, Rodulphine optime, datum est, eadem ut familia tres simul fratres uno tempore nacta sit, qui jucundissimo antiquitatis studio incredibiliter delectentur, nec sibi duntaxat eruditione excellant, fed cum omnium utilitate quicquid doctrina possunt, & posse plurimum opera in lucem edita palam faciunt, una communicent . Singulorum enim egregie scripta aeque habentur jucunda doctis, ac infcientibus, si velint sapere, opportuna. Marchionis Venuti, ceteros ut praeteream ingenii foetus, felicissima de Herculano elucubratio, rerum, quae continet explicatque, vel spectes ordinem, vel gravitatem, ea profecto est, quae merito variis jam linguis tradita, & anxie conquisita eruditorum in ore, in oculis habeatur. Philippus autem, vir fumma praeditus ingenii gloria, versus Gallice exaratos, ut Ita-

349

Italice non dicam proprie, quanquam & ornamentum hoc est interpretis haud vulgare, sed ut ornate, ut scire yerterit; in voluminibus academiae Cortonensis quo judicio, qua copia de rebus differat & reconditis & involutis, neque is ego sum, qui id possim dicendo persequi, nec, si possimi, a me oportet commensorari, quua praemia magnitudine, qua regalis eum academia Paristis donatum voluit, jam satis ubique gentium declaraverit, quae sit ejusdem virtus, quanta doctrinae laus. Haec, Rodulphine, fraterni est nominis commendatio, quae vero tui 3. ea nimirum, de qua me faceor dubitare, quid primum persequar, quid postremum. Antiquitatis Romanae tua scilicet Collectanea sunt, de quibus a me plura dici non possunt, quain quae doctorum consensu unanimi praedicantur. In numifinatibus Vaticanis eruditionem, quae lucet, tuain si Romae tantum, aut in Italia probatam dixero, non ubicunque habentur in pretio litterae, amens fim . Jam Roma vetus, ac recens multorum e scriniis in lucem venerat, fic vero e tuis, ut nunquam antea; per te Scotti itinerarium & auctum legitur, emendatumque : per te nuper agri Romani edita descriptio est, quam fi P. Eschinardo V. Cl. sic exornatam videre liceat, vix fane putet, id operis fuisse suite multi praeterea lapides, ac cimelia doctiffime abs te explicata nihil jam facessunt obscuritatis. Nec musea porro, quae celebrantur duo, Romanum scilicet, & Cortonense, non jure optimo cum laude tua conjuncta funt. Alterum quippe, pereximium Causei opus, multum fentie sibi a re additum & splendoris & dignitatis; alternen tametsi Gorio plarimum, & Valefro debet, summo ingenio, summa doctrina viris, non minus tamen acceptum refert additamentis notisque tuis. Res

Res omnium praeclariffima fs est docte scribere, & feribendo prodesse, fi possis, omnibus, fin minus, patriae faltem laudibus defervire, nac tute es magnus in primis vir, qui permulta omnibus jucundiffima egregie scripseris, patriae autem gloriae sic strenue infervias, ut nemo magis. Nobilissimae enim urbis, quae te genuit atque aluit, antiquitatem eruditiffime comprobatam abs te fuisse illustratamque, magnum hoc plane fuit; sed illud, mea quidem fententia, est multo majus, quod ejusdem museum, ut modo dixi, in lucem dederis, & a Cortonensibus academicis quotquot habitae differtationes sunt, quae sparsae huc illuc temere ferebantur, vel auctorum latebant in adversariis, auro irreperto pares, tua jam diligentia & in unum collectae, & juris publici factae fint. Florenti adhuc actate quum ista feceris, minus interdum illud mirari soleo, quod jure est omnibus admirandum. Mecum de studiis agentem tuis te audivi id dicere, quod vix incredibile videatur, in hac urbe versantem ita operam dedisse litteris, ut Tusculanas delicias, de quibus a Cicerone hoc scriptum est, sibimetipsi tum placere denique, quum illo venerat, confuevisse, nunquam adicris, viginti praeterea annorum spatio extra portam Flaminiam extuleris ne pedem quidem : tanta est optimarum jucunditas disciplinarum, tantaque vis, quum semel generosas animas occupavit. Dicet hic vero fortalle quifpiam, quum maxima, quicum agis, sit viri virtus, sur ejus nomine infignita haec prodit differtatio tua ? Equidem, ut, quod sentio, ingenue fatear, si mihi haud efset, quae in ore est omnium, perspecta & cognita doctrina tua, nunquam id auderem, quod facio, ne cogitarem quidem. Quoniam vero te penitus recognosco, ideo fum

351

352

fum omni prorfus, fiquem habere debui, timore vacuus. Etenim diuturno didicimus experimento, fapientiae laudem, quum folida, quum vera est, humanitatis plenissimam esse rem. Neque enim alibi paratiorem, quam ubi infcitia dominatur, stomachus habet locum. Haec igitur dissertatio, si in lucem venerit auspicio tuo, non est, cur verear, ne mihi id quispiam audaciae vertat; illud vereor, ne vitio tribuat, quod, quum de tui similibus tacere praestet, quam pauca dicere, vix ego quicquam de tuis laudibus delibaverim. Is vero hoc secum animadvertat velim, decere maxime, quo verior est, eo breviorem esse commendationem. Nulla enim, quamlibet copiosa, est tanti oratio, quanti veritas.

I. Virorum ingenio, ac bonis artibus excellentium, qui, magna praesertim sapientium penuria, eruditionis & doctrinae suae perpetuum omnibus desiderium reliquerunt, honores postumi, te Lector benevole, ad se invitant, in quibus recensendis eundem, quem in toto hoc opusculo, tenebo ordinem, daboque operam, seu potius ludam, primo ut cineres, deinde imagines, quam honorifice apud veteres litterarum amatores habitae fint, intelligi aliqua ex parte facile possit. Atque ut a funere exordiar, dolendum est quidem vehementer, non multos olim doctrinae laude commemorabiles extitisse, quibus fuerit luctu civitatis publico parentatum : gloria vero corum haberi & esse maxima debet, quorum cineribus non in patria folum, sed in alienissimis etiam regionibus justa foluta funt. Quibus patria in hoc officii genere se gratam praebuit, corum ordinem ducunt Bias, Cleobolus, Pittacus; alterum scilicet Prienei, Lindii alterum, tertium Mitylenaei sepulcri honore donarunt, laudesque tumulo inferipfc-

pferunt, quas Laertius interire non fivit. Pomponius Mela fcribit, Aratum Aftronomicum poetam, cujus phoenomena transtulit latinis versibus Cicero, & Germanicus Cacfar, juxta Solos, five Pompejopolin Ciliciae, ejus patriam, fepultum in parvo tumulo, ideo memorando, quod, ignotum quam ob causam, jacta ad id faxa defilirent. Saltu defcenderent? rem vere miram! fi Pomponius vidit. Atheniens, qui Tyrthacum, atque Astydamantem aerea jam imagine honoratum, mentis impotes judicarunt, de Socrate autem audierunt ab Euripide in Palamede:

> Occidistis occidistis summe sapientem, Innocuamque philomelam, musam,

Athenienses, inquam, tum Zenoni sepulcrum in Ceramico, ubi tantum condebantur viri pro patria in bello extincti, auctoritate sumtuque publico decreverunt *; tum per legatos Euripidis osía ab Archelao . Macedone postularunt. Nec fane mirum: is enim & Athenarum decus, & theatri veluti luscinia quaedam est appellatus, a quo ipfae etiam recrearentur Musae : cujus propterea interitum Sophocles ita luxit, ut ipse major natu amictus pulla veste, mimos fine coronis in scenam venire jusserit: adeo ejus gloriae " non invidit. Sophocli Athenis habirus post mortem honor ex ejus sepulcro, de quo inferius, facilis eft conjectura. Iidem Athenienses Lycurgum oratorem, ejusque ex confanguineis nonnullos sepulcris publicis decorarunt, quae usque ad Plutarchi^d actatem pervenerunt, coram deprecatrice Minerva in hortis Melanthii philofophi. Platonis cadaver terrae mandatum in academia tanto quidem honoris cultu, ut funus ^e epitaphiis plurimis

a Laert. VIII

- Yy
- b Idem in Socrat. wit.

c Vid. Gronev. Thef. Antiq. Tom. II.

Carol. Parin de Num

Carol. Pasin. de Num. Aug. **(5** Platon,

lu-

luxuriaret. Athenis in philosophorum gymnasiis sepeliri magnus erat honor, fummus in academia: iccirco Serv. Sulpicio, ut Marcellum, in quo vellet, gymnafio conderet, quum permissum fuisset, ipse academiam delegit, tanquam nobiliffimum * orbis terrarum locum. Theophrastus, quanquam Eresi natus, quia tamen Athenis & probe vixit, & ingulariter floruit, ab Atheniensibus, velut civis, ea frequentia elatus est, quae discipulorum numero responderet ; hunc autem numerum fuisse accepimus duorum millium, parem scilicet diving nomini, quod a suavitate dicendi Attica e nactus est. Nec Menandrum, Theophrafti auditorem, funeris & sepulcri magnificentia caruisse reor, quem frustra reges Aegypti, & Macedoniae ^d classe, legatione, praemiis invitarunt, nonquidem, uti existimat Harduinus, Philadelphus, & Archelaus : siquidem regnante Ptolomaeo Sotere natantem in Piraeo fubmerfum historia narrat, & inibi tumulatum. At jam satis de Athenis multa. Civitatem quippe litterarum parentem optimam extrema officia fapientibus perfolvisse ceteri honores docent, quibus breviter mox patebit eorum memoriam celebrasse. Antequam e Graecia discedam, Archimedem adire libet. Non a patria quidem, quacum habuit commune fatum, in patria vero fatis magnifice sepultus est Marcelli jusiu, qui ' propinquis etiam inquisitis pracsidio esse voluit nomen ac memoriam tanti viri, quemadmodum Pindari fama & suis penatibus, Alexandro Thebas evertente, & Thebis ipfis, Lacedaemoniis in reliquam Boeotiam saevientibus, saluti fuit ? II. In

8	Cic. Epiff. Fam. IV. 12.	d	Plin. H. 7	V. VII. 30.
Ь	Laert. 19 If. Cafaubon. in T gomen. Charact. Ethic.	rolo- e	In Plin. lo	c cit.
	gomen. Charact. Ethic.	ſ	Liv. Dec.	III. V. 22.

÷,

II. In Italia sepuleri honore prae ceteris claruerunt artis poeticae ipsa lumina, Ennius, & Virgilius. Alterum etsi ex janiculo in patriam translatum nonnulli putent *, tamen in monumento Scipionum fuisse conditum affirmare videntur Cicero *, & Ovidius, non minus ejus de statua, quam de cineribus illic sitis uterque fortasse loquens, hic potissimum ubi ait: °

> Ennius emeruit Calabris in montibus ortus Contiguus poni, Scipio magne, tibi:

-alterius monumentum Neapoli Silius Italicus 4 veluti templum frequenter adire confuevit. Hadrianus imperator Vocomium poetain e amicum fuum fingulari hoc honore prosequutus est, quod ejus tumulum suis ipse versibus exornavit. M. Aurelium praeceptoribus suis ' L. Junio Ruftico, Claudio Severo, Cinnae Catullo Stoicis, & Sexto Cherronensi, Plutarchi nepoti pompam funeris suae in cos benevolentiae haud imparem decrevisse, hinc conjicio, quod corum sepulcra non tantum hostiis, & floribus, sed etiam aditu saepenumero honorabat. Quod si splendorem testantia in doctorum funeribus multa non extant vetera monumenta, haec fane penuria non tempori potius, quam eorum ipforum modestiae tribuenda est. Ac ne Graecorum testimoniis utar, inter Latinos id sane probant exemplo suo Pomponius * Atticus, Annaeus * Seneca, & ' Frontinus. Sed fuerint olim litteratorum cineres honorati, magnificeque conditi : nullum quidem spectaculum in hoc genere præstabilius tota vidit antiquitas, quam quod Pa-¥y 2 tavii,

	Crinit. de Poet. Lat. I.	e	Apul. Apol I.
5	Pro Arch. vid. Marlian, in Romae	£	Capitol in vit.
	Topograph. V. 27.	g	Corn. Nep in vit.
C	De Arte III.	ĥ	Tacit. Ann. IV.
4	Plin. Epift. III. 7.	i	Die V.

tavii, facrario musarum maxime venerando, superior actas. Anno falutis MCDXIII. ad S. Justinae reperta est plumbea capfula, & ex T. Livii inferiptione tum statim habita & credita ubique fuit urna sepulcralis Livii historici : itaque nulla interposita mora, consensu civitatis unanimi, & frequentia populi inusitata, viris nobilissimis oneri fuccedentibus & fuccollantibus, infigni spectabilique pompa, in foro judiciorum ad occidentalem partem cum inscriptione, & effigie praeclarissimi auctoris imposita est ad cultum & memoriam sempiternam. Quidam praeterea optimates privata pecunia nobilissimum monumentum Livio pollicebantur, si prope suas aedes transferre cineres licuisset : duo in primis hac de re acerrime contenderunt, Ludovicus Buzzacarinus, & Henricus Scrovinius : honore autem non impetrato, Scrovinius eques Cl. unus ex iis esse voluit, qui pretiofum, ut erat opinio, pondus in aulam praetorii amplissimam transportarunt. Theodorus * Zuingerus, Laurentius * Pignorius, Sertorius " Ursatus, Jacobus d' Cavaccia, 🕏 alii rei magnificentiam praeclare describunt, accurate & diligenter. Quanquam vero Marquardi Gudii doctrina deinde fecerit, ne quis in hac re hircum mulgeret, mulgentibufve cribrum supponeret, is tamen error hoc boni habuit, quod & civi optimo urbs clariffima, & historicorum principi viri nobilitate doctrinaque principes quaedam veluti justa magnificentissime persolverunt . Ceterum, ne diutius immorer extra rem, Graecorum, Latinorumque communem adnoto consuetudinem. Siquis doctrina clarus interiret, ejus quidem sectatores, ut sapientcs

A Method. Apod.: III. b De Origin. XVII. Epift. VIII.

d Hift. S. Juffinac Patava

•

tes decet, a femineis ululatibus abhorrebant, fed tam erant in demortui laudibus, quam qui maxime, occupati. Hoc de Euripide apud Graecos, hoc de Sophocle paulo ante monui, atque hoc idem apud Latinos prae ceteris oftendit Cicero • in morte Hortensii oratoris, cujus laudes ita profequutus est, ut vir gravissimus actatis nostrae, Cardinalis Turnonii, cujus in acternitate memoria est, ad Sinarum imperatorem in celeberrima legatione socius Abbas Corderius mihi haud semel dixerit, cam laudationem sefe persaepe, vix nunquam se lacrimis percurrisse. Idem fioc institutum C. ille Cilnius Mecoenatis docet, ita dolorem sum testatus in morte Horatii Flacci:

> Lugens te, mea vita, nec fmaragdos, Beryllos neque, Flacce, nec nitentes Semper candida quaero margaritas, Nec quos Thynica lima perpolivit Annellos, nec jaspios lapillos.

III. Inter cos, quorum funus alienigenae celebrarunt, Homerus principem habet locum, cujus fepulcro Martianus Capella • dixit Naxon infulam venerandam. Sed minus fortasse recte. Nam Herodotus • Homerum scribit e Samo ad Jon delatum, illic non aegritudine quidem, quod ridiculo nautarum aenigmati dissolvendo impar fuiffet, sed gravi morbo enectum ab amicis in litore sepultum esse, atque Jetas multo post tempore, quando ejus carmina jam erant omnibus admirationi, sepulcrum versibus exornasse. Ac sicut ejus de natali solo non levis inter Graecos dissensio fuit, ita & de sepulcro contentio intercessi . Nam & Parentii civitas iu Istria hanc sibi laudem

c In libell. de vit. Homeri.

a Initio in Byste. b Lib. VI. 3 57

dem vindicavit, ut conjecturam prachet inscriptio quaedam, quam jure Muratonius - confictam ab aliquo existimat illius civitatis allentatore. Herodoti opinionem fequutus est M. Varro in libro de imaginibus ⁶ primo, ubi fummi poetae imagini epigramma appoluit, quod extat in feq. Classe. Post Homerum primas Chiloni defero, cui Pisae vita functo in complexu victoris filii, quotquot ad Judos Olympicos convenerant justa solvere contenderunt : secundas Anaxagorae tribuendas puto, quem Lampsaci morti proximum principibus interrogantibus, nunquid fieri mandaret? petiille ferunt, ut pueris quotannis, quo die defecisset, ludere ' permitteretur ; quod Lampsaceni fieri decreverunt, cineribusque magno cum honore conditis impensa publica, ejus quoque tumulum elogio illustrarunt. Ad Euripidis mortem cohonestandam seque civium, atque alienigenarum benevolentiam concurrisse fertur. Athenienses enim, ut antea dixi, illius reliquias per legatos ab Archelao Macedone petierunt : hic vero corum precibus repudiatis, tonfo crine publice poetam luxit, st ejus cineres Pellam d transferri juffit, ac magnifice sepeliri. Si fuit Euripidis haec magna laus, fui veluti defir gnatorem funeris habuifle regem, profecto nescio, an AL caeus multo gloriofior habendus fit, cujus mortem non passo, non fordidato, sed usque ad cutem attonso crine luxisse Graeciam universam auctor est Antipater : *

Attonso implexo vertice ad usque cutim. Demonactem natione Cyprium Athenienses publice ¹ se-

- Thefaur. Ant. Tom. II. Cl. X. pag. DCCVII. 3.
- Gell. Nott. Ast. III. 11.
- c Laert. in vit.
- d Alex. Neap. Gen, Diar. Ul. 7. vid.
- Gronov. Thef. Ant. Vol. II. ed cjus imag
- e Kischmann, de Fun. II. 13. f Lucian, in Demonact.

pelierunt tam honorifica quidem pompa, ut nemo illius funus non fit comitatus, ac potifimum ex philosophis, quorum humeris cadaver ad sepulerum elatum est. Hactenus emmeratis aut philosophis, aut poetis, in patria, vel peregre extinctis, hoc quidem honoris genere, jure Stefichorum antepono. Illi enim ad laudem poeseos immortalem hoc datum fuit, ut Phalaridem tyrannum omnium immanissimum nonnihil permoverit, & » post mortem ab eodem fuerit splendidissime decoratus.

IV. De Latinis pauca fubeunt, quae commemorem. Defiderius Lignaminaeus ² fepulcrum M. Tullii Ciceronis in Zacyntho infula apud facellum S. Mariae cognomento Gratiofae effofium narrat cum ejufinodi epitaphio»

M. TVLLI CICERO HAVE ET TV TERTIA

ANTONIA

Addit inventas urnulas vitreas, in quibus cineres de more fuerint & amicorum lacrimae adfervatae : in fundo etiam majoris urnulae fuisse inscriptum AVE MAR. TVL. In theatro funebri a Dodone Richea additur etiam tetrasticon ", in quo princeps oratorum dicitur una cum conjuge tumulatus, quem sane titulum aut ad oratorem non pertinere, aut nothis adscribendum esse nemo non videt, qui probe noverit non dicam Terentiae nomen, divortium, secundas cum Sallustio nuptias, sed ejus aetatem; quae ad annum pervenit " tertium supra centesimum . Ovidium in Ponto exulem pompa funeris non caruisse securitation di terti di tertium fuera centesimum .

a Grones. Thef Antiq. Vol. II.
 b Vid. Fabric. Rem. Topogr. XX.
 d Plin. H. N. VII 48.

fepulcrum indicat, quod versibus elegiacis infcriptum; fed caprificis ac sentibus coopertum • non longe ab Euxino mari prope Tomos, vulgo *Kioviam*, in amoena valle, hostem dum insequerentur, Poloni milites invenerunt A. D. MDLXXXI. Gnesnam marmor delatum est, atque illinc erat Cracoviam ferendum restaurandumque, niss mors regis Stephani intercessifilet. Illa inventio, quae Polonis militibus gaudio pariter, & laudi fuit, in mentem revocat honoris amplitudinem, qua vir bellicis artibus celeberrimus philosophum aetatis suae clarissimum jampridem mortuum exceptum voluit. Sigismundus Malatesta • Veneti exercitus imperator, rebus contra Turcas in Peloponneso praeclare gestis cum antiquorum gloria comparandus, pro fingulari, quo in litteras, ac litteratos homines ferebatur, studio, Themistii celebris sua tempestate

* philosophi reliquias Ariminum perhonorifice deportavit, ubi ad sinistrum latus S. Francisci adhuc extat farcophagus, quem mihi olim Ariminenses delicias invisenti gratulabundus ostendit, qui me hospitio perbenigne exceperat, Ludovicus Battaglinus patricius Ariminensis, Josephi frater, quorum ut amicitia mirum in modum gaudço, maximeque glorior, sic virtutis ac doctrinae famam collegio Nazareno, in quo uterque summa cum ingenii probitatisque laude versatus est, prodesse plurimum vehementer laetor. Praedicto farcophago additus hic est titulus quatuor lineis: TEMISTII BYZANTII PHILOSOPHORVM SVA TEMPESTATE PRIN-

CIPIS RELIQVVM

SIGISMVNDVS PANDVLPHVS MAL. PAN. F. BELLI PELOP. AD-

VERS. TVRCAR

Caefar. Campan. Hiff. in Anton. b Clementin. in vie. Sigifit. Poffevin. Hist. Famil. Ganfag. c Vid. Svid. RE-

REGEM IMP. OB INGENTEM QVO ERVDITORVM FLAGRAT

HVC EFFERENDVM INTROQ. MITTENDVM CVRAVIT MCCCCLXV.

Hic ille Themistius • cognomento Euphrades, cui licet religio Christiana defuit, eam tamen nonnihil • tutatus est, Valente imp. in Orthodoxos, quibus erat iratior, mitigato; praetor a Constantio, praesectus urbis Constantinopolitanae a Juliano creatus est; sloruit a Constantio ad Theodosium, & Arcadii primordia.

V. Litteratis hoc quoque datum, corum ut sepulcra doctrinae, qua quisque claruerat, & facultatis symbolis ornarentur. Itaque Sophoclis, qui in poecile cum cithara pingi meruit, siren sepulcro imposita: Xenophontis monumentum noctua distinguebat: Lycurgi oratoris ibis, fortasse quia ut ibes avertunt ab Aegypto pestem, nempe angues volucres ex ' vastitate Libyae vento Africo invectos, ita Lycurgus reipublicae pestem, facinorosos scilicet ac nefarios homines profligavit, adeo ut Sophistarum scomma sit tritum, Lycurgum non atramento, sed fato a calamum contra improbos illinentem conscribere. Hocratis in cippo erat aries cubitorum fex, supra quem apum domuncula e cubitis alta septem, ad ejus in dicendo suavitatem significandam, cujus gratia una ipsius oratio viginti talentis ' fuit, idelt XII. M. philippeis. Menfa praeterea sepulcro inerat poetas continens, & Isocratis praeceptores, in quibus Prodicus Chius, Tifias Syracufanus, ac Gorgias Leontinus ad fphaeram aftrologicam respiciens, & Isocrates cam porrigens. De Archimedis se-

Ζz

Briet. Chronic. Univers. Secul. IV. e Idem loc. cit

c Cic. de Nat. D. I. 26. f Plin. H. N. VII. 30.

pul-

² Petav. Rationar. Temp. Part. I. IVI. 7. d Plutarch. de X. Orat.

pulero facit mentionem Cicero *, ubi ait : nobili fima Graeciae civitas, quondam vero doctissima, sui civis unius acutissimi monumentum ignorasset, nis ab bomine Arpinate didicisset . Nam ad portas Agragianas deambulans illud dumetis ac vepribus circumfeptum vidit recognovitque, quod memoria teneret quosdam senariolos columellae infcriptos, fignificantes fphaeram effe fepulcro appofitam ac cylindrum, quae ornamenta Archimedem, dum adhuc viveret, ab amicis petiisse Plutarchus bradit. Diogenis tumulo Laertius scribit columnam additam, & canem desuper ex lapide Pario insculptum, Cynicae dicacitatis indicem. Socratis monumento Plutarchus & refert, columnam triginta cubitorum pro aeternitatis fymbolo superimpositam. Metellus Nepos Philagri praeceptoris sui sepulcro condito lapideum defixit corvum, symbolum longaevae aetatis '; Cicero autem in Metelli tenuitatem dixille fertur: boc sapienter ' a te factum : volare magis te docuit, quam dicere. Gallaeus scribit, Romae extra portam Aureliam poetae monumentum effosium esse, super cujus reliquias erat Apollinis statua cum imaginibus: IX. mufarum, praeterea Homeri, Euripidis, Pindari, & Sophoclis. Exclamare hic liceat cum fatirico, ob quantum est in rebus inane! Misellus homo tot signis totque ornamentis conatus est artis suae praestantiam apud posteros propagare : nos interea ejus etiam nomen desideramus . At enimvero, poetae ut tumulus indicetur, vix quidem fat esle arbitror farcophagum hoc typo infignem, quorum unum praegrandi mole cum musarum signis videre licet in Matthaejorum hortis, itemque alterum in mufco

a Tuscul. V. 23.

- b In vit: Marcell.
- c In vit.

- De X. Orat: ł –
- e Diff. IV mum. XVI. Plutarch, in vit. Cic.

se capitolino cum imaginibus Socratis, & Horneri, quibus aditant Philosophia, & Poesis, tum in monte Aventino Pythagoram, de more columella distinctum supra globum caelestem, in sarcophago vides musarum chorum bellissime exprimente. Praeterea in aedibus Matthaejorum inscriptio est ejusmodi;

D. M

SACRVM MVSIS

atque alia non absimilis in Vaticano inventaest ad S. Petri ;

MVSIS SACRVM D. M. SACRVM SEX. IVLIO PVLINO SCRIB. AEDIL. CVR. AVTRONIA PRISCILLA CONIVGI CARISSIMO

ex quibus inferiptionibus tametsi haud temere suspiceris, aliquando fuisse morem - litare pro vita functis non tantum Diis manibus, sed etiam musis; neque tamen in pracdictis farcophagis, neque ubi hae inferiptiones inventae sunt, ibi poetas fuisse conditos, nisi indicium appareat aliquod multo certius, arbitrere - Non enim ubicunque musae insculptae sunt, ibi poetam, aut philosophum jacere conditum, judicari prudenter posse, hinc vel maxime conjicimus, quod & conditoria quandoque musea di-Aa funt, & in nummis gentis Pomponiae ille Pomponius Musa, qui nusquam inter poetas est numeratus, mufas omnes in parte postica exhibet. Jam tute vides, quanti facienda sit opinio, cujus est auctor Flaminius Vacca. Nam ubi narrat, actate sua urnas grandiores in Vaticano effossas, insculptasque figuris togatis, libros & volu-7.7. 2 mina,

= Thefaur. Murator. T. I. Cl. I. pag. XCII.

364

DE GLOR. LITTERAT. POST.

mina, vel serta manu gestantibus, illic censet, olim sepultos & philosophos, & poetas; etenim Vaticanus, ut ipfe ait, a vatibus derivatur. Quam quidem etymologiam auctoritate Gellii * merito rejicit Cl. Montfauconius ^b: sertis autem & voluminibus, figurisque togatis conditoria fignificari philosophorum, aut poetarum vix quisquam credat necesse est, si in sepulcralibus ornamentis multa tribuat marmorariorum arbitrio, tum sertis ac voluminibus aliquod aut laudationis, ut fupra · diximus, aut honoris genus denotari putet commune omnibus, nedum philosophis, ac poetis. Haec hactenus, reliqua ordiamur.

Socrates interrogatus, cujatem se esse dicerct? VI. MVNDANVM respondit : totius quippe, ut ait "Cicero, se mundi incolam & civem arbitrabatur. Ita profecto de viris omnibus doctrinae gloria immortalibus jure fentire decet, quorum non modo fama iisdem, quibus litteraria respublica, terminis continetur, verum etiam imagines in omnes terras mittuntur, ut ubique praesentes elfe, ac cerni possint : quin etiam quae olim relictae non fuerant posteritati effigies, cas honesto mendacio fingebant veteres, multoque honestius existimabant ita mentiri, quam mereri, ne quis suas expeteret. Perbelle hoc Plinius [•]; at illud de Homeri acqualibus indecore, quod inter eos, quorum non sunt traditi vultus, Homerum etiam collocavit. Quid porro tanti hominis coaevi indignius facere potuerunt, quam ejus effigiem non posteris commendare, cujus gloriae nulla esset allatura finem actas ? Hoc tamen facinus ea tempora admiserunt ; ideo AG-

- A Noct. Att. XVI. 17. b Diar. Italic. cap. XX.
- c Vid. Diff. III. num. VII.
- d Tuscul. V. 37. e H. N. XXXV. 2.
  - Digitized by GOOGLE

Alinius Pollio, quum in nobilissima bibliotheca, quam primus Romae de manubiis aperuit, auctorum imagines collocasset, Homeri fictam posuisse - dicitur, quod veram minime nactus esset. Veram dico : pictorum enim, sculptorumque arbitrio efformatae Homeri imagines passim vulgatae sunt, postquam Graecia probe novit, quid poffideret. Nec aliter esse omnino potuit, nisi arbitremur, quem Colophonii, Chii, Salaminii, permulti alii practerea populi, nimirum Rhodii, Smyrnaei, Argivi, Athenienses pugnantes inter se, atque acriter contendentes civem esse dicebant suum, illius imaginem ab iisdem neglectam effe, aut Smyrnaeos & delubrum ejus in oppido, non in delubro effigiem dedicavisse. Hoc vero ne suspicari quidem in mentem venit. Et quanquam res per fe loquitur, quoquo modo tamen ut propositum urgeam, versari paululum in nummis placet. Aristoteles . & Pollux ^d Chios affirmant in nummis fuis Homeri typum adhibuisse, Fulvius Ursinus ' Smyrnaeos probat eodem hoc typo ulos, quem, fi Athenas exceptris, alias etiam civitates, quae de illius natalibus contenderunt, usurpavisfe opinor. Et certe & Nicaeenses, Naxios s, Amastrianos », aliosque populos Homeri imaginem, veluti praceipuum characterem in numifmatibus expreffisse compertum est. Amastriani quidem, quia corum civitas, ex Urfini sententia, Smyrnacorum colonia erat, in nummis suis non modo OMHPOC inscripserunt, sed etiam MEAHC, nimirum Smyrnae flumen, ubi poeta natus est, & unde Melefi-

- a Gronov. Thef. Graec. Ant. Vol. II. & M
- b Cic. pro Arcb.
- e Lib. II. Rhet.
- d Lib. IX. 7.
- c Ad Homer. imag.

- Morell. Specim. Num. Ant. Tab. IV.
- Gronov. loc. cit.
- h Augustin. en Fulv Urfin. Dial. HI. pag. 109.

305

lesigenes nuncupatus, donec in caecitatem ex * morbo incidit. Hac de caufa, ni fallor, Cicero poltquam retulit, Homerum a Colophoniis civem dici suum, a Chiis vendicari, a Salaminiis repeti, concludit dicens, Smyrnaei vero suum esse confirmant, momento scilicet, ac nota veluti certissima asseverant : quanquam non defint, qui & hoc argumentum in controversiam vocent. Quae summatim hic ego attigi, continuata honorum serie, de quibus inferius aliquid delibabo, copiosius explicata discere cupientibus adest & Leo Allatius, qui, acriter adversante Daceria, patriam augere suam Homero cive conatur, & Spanhemius, cujus diligentia de poetarum principe complura scitu dignissima scripta sunt, tum Fulvius Urfinus, optime, fiquis alius, de litteraria republica meritus, ob tot clarorum imagines diligentiffime conquisitas, notis etiam doctifsimis illustratas.

VII. Urbes olim clariffimas, tanquam fingulari charactere, nummos voluisse sus imagine sapientis cujuspiam hominis infiguire, nemo in antiqua re nummaria tam novus est, quin plane noverit, nec singulatim id genus numismata recensere mihi necessarium duco, neque audientibus utile. Non enim nobis de his hiftoria proposita est, sed brevis tantum commemoratio. Hunc ergo honorem Mitylenaei ^b Sapphon , itemque ^c Pittaco, & Alcaeo; Pompejopolitani Arato; Samii 'Pythagorae; Smyrnaei 'Polemoni, ac ' Frontino; Locrenses Zaleuco Legislatori, quem per omnia Carondae fimilem defcribit Diodorus ^h Siculus. Nec modo Archytae ⁱ, Socratis ^k, Ana-

- B Herbdot. loc. cit. in Vell. I. 5.
- **b** Pollux. loc. cit.
- c Gronov. ex Fulv. Urfin.
- d Vaillant, pag. 307. Philostr. Vis. Soph.

- T Jacob. Spon.
  - Fulo. Vrhn.
- g Fulv. Urnn. Lib. XII. 20.
- i Num. acr. in Fulo. Urf.
- k Num, acu. in Gallaco.

,

Anacreontis *, Hippocratis *, Euclidis Megarensis, aliorunque philosophorum, ac poetarum effigies in numismatibus intuemur, sed illius etiam praestigiatoris Apollonii Tyanaei videre cogimur, cujus sycophantia quum Aurelianus , & Caracallus delectati fint, iis temporibus sufpicatur Fulvius Urlinus illius nummum acreum prodiisse, quem vero nos aevo posteriore cusum existimamus, quum sit ex co numifinatum genere, quae conturniata appellantur, in quibus quoque inveniuntur Ovidii, Sallustiique imagines. Ea porro numismata praeter nomen ac imaginem, persaepe notam quoque praeseferunt illius rei, qua singulariter excelluit visi virtus: sic in nummo M. Aurelii est talis Orpheus *, qualis a Luciano f pingitur, in medio sedens, canenti similis, manibus lyram tenens, varia animalium multitudine circumstante. Atque ut extat Archytas cum cylindro & cubo, itemque Ari-Romachus apum ^s speculator in subjecto alveari apes circumvolantes h despicit ; ita Pythagoras i radio globum caelestem, sive sphaeram in nummo tangit propter stellam Veneris, cujus naturam k is primus omnium deprehendit. Catanae quoque, & Metaponti urbes Carondam Pythagoricum in nummis impressere cornu habentem pro auricula, ad indicandam legum ¹ feveritatem, aut divinam quandam venerationem instar Jovis Ammonis . Quanquam Graecia universa hunc honorem generatim doctrinae dederit, soli tamen Athenienses, qui supra ceteros floruerunt, nullius vultum in nummis oftendunt suis, sed

vctç=

- a Num aer. in Fuis Ursi.
- b Gronov. loc. cit.

- € Vopısc. in vit.
- d Xipbil. in vit.
- e Morell Tab. I.
- f Dialog. de Aftrolog.

- Plin. H. N. XIII. 24
- Gronovius ex Leonard. Augustin. Morell. specim. Tab. IV, in Gro-
- nov. k Plin H. N. II.
  - Gronov ibid

veteris instituti supra fidem tenaces, nihil iis imprimere voluerunt, nist quod praesectorum, vel archontum arbitrio ad facros ritus, aut praeclara majorum facinora referri posset, quemadmodum videre licet apud Vaillantium, aliosque viros Cl., quorum diligentiae plurimum nummaria debet antiqua res. Siguis forte mirabitur, Athenienses suis civibus doctrinae gloria, bellicaeque virtutis laude praestantibus id honoris non detulisse, is mirari desierit, ubi serio animadverterit, hanc eos praerogativam augultis quoque Romanorum imperatoribus denegaffe, excepto · Vespasiano, qui libertate · Romanis legibus eos uti jussit. Siquidem ille nummus vultu Hadriani infignis non ad Athenienfium rempublicam, uti putabat Goltzius, sed ad Scambonidarum populum omnino spectat, sicut ex epigraphe evincit P. Eduardus Corlinus , cujus eruditione ac studio complura in Fastis Atticis sive falla rejiciuntur, sive obscura illustrantur, permulta etiam nova nec adhuc edita depromuntur. In primis vero, quod ad rem pertinet, qua auctoritatibus, qua conjecturis refellitur illa Haymi sententia, qui quum legeret in quodam nummo d ATIENAIKON APISTOTENES, Apellico & Aristoteles, atque in hoc recognosceret Peripateticorum principem, in illo Apellicontem Tejum grammaticum, hoe exemplo statuit, nomina in Atheniensium nummis impresfa non monetae praefectos, non archontes Eponymos, fed cives tantum * illius reipublicae armis, aut litteris celeberrimos denotare: sed falso. Nihil enim aliud exsculpere exinde licet, quam vel archontum nomina, vel praesectorum. Alias porro imperitus grammaticus divi-. no.

Att. Diff. XII. num. II.

2 Vaill. pag. 20. b 325. Att. Diff. XII. Mu.
b Svet. Vefp. b Paujan. in Achaic. c Ibid. vid. P. Eduard. Corfin. in Faft. d Vol. I. pag. 216. e Ibid.

Digitized by GOOGLE

no philosopho * antepositus non legeretur; nec praeclara illa nomina Homeri, Platonis, Socratis, Epicuri, aliorumque seu bellicis artibus, five litteris excellentium virorum desiderarentur in Atheniensium nummis, quos certe Graecae antiquitatis conquisitores, ac praesertim Laertius, nunquam in silentio ac tenebris reliquissent.

VIII. Verum monetam Atticam fi nullo vides fapientum nomine, nedum imagine infignitam, non ideo Athenis, quae maximum & studiorum incitamentum est & laborum, gloriam laudemque postumam litterarum amatoribus defuille existimaveris, quin imo habeas pro certo velim, doctorum vultus in lignis, atque picturis illic fuiffe quamstudiofissime adservatos, quorum conspectui plurimum sane debuit Atticae sapientiae laus. Sed infra de statuis Atticis, nunc generatim de gemmis pauca. Utinam celebratiffimae illae Scauri, Pompeji Magni, Caefaris dictatoris, Marcelli Octavia geniti Dactyliothecae nunquam intercidissent; ita enim fieret, ut facile quisque posset philosophorum, poetarum, oratorumque, quotquot antiquitas prodidit, libere conspectu perfrui. At quomam ea jactura minime impedimento fuit, quominus erudita cimelia, & eadem bene multa, vel ad doctas manus, vel in fanctiora principum conditoria pervenerint, & usque ad hanc diem integra confervata fint, hinc facile conjicimus, de excellentium virorum tradenda effigie quam soliciti essent majores nostri, illud esse verissimum intelligentes, quod poeta cecinit : "

Crede mibi, plus est, quam quod videatur imago. Hoc enim & ratio doctis, & natura barbaris indidit, ut A a a

b Plin. XXXVII. 1.

369

^{*} Corfin. loc. cit. num. XV. ig XVI. c Ovid. Heroid. Laodam.

rin qua re animadvertunt alios cum immortalitate nominis floruisse, in ca ipsi studeant excellere, clarescere, eminere. Iccirco post tot temporum anfractus adhuc viros, rc feminas clari nominis in gemmis intuemur, exempli caufa Aspasiam Periclis, & Socratis magistram in jaspide, Antisthenem Cynicorum principem in amethysto, Zenonem in gemma, italice niccolo nuncupata, Sophoclem in farda, Sappho in cameo, Aristippum in farda, atque in aliis alios, multosque in plurimis, ut Pythagoram, Socratem, Aristotelem, praesertim Platonem, cujus uti eruditione repleta sunt omnia, sic imaginem omnia amaverunt. Maxima vero gratia habenda est Fulvio Urfino, Gallaeo, Bellorio, Gevartio, Canino, Fabro, Caufeo, Gronovio, Gorio, aliisque viris Cl., qui communis omnium, ut sapientes decet, utilitatis cupidi, haec musarum praemia in cimeliarchiis delitescere non fiverunt. Hujus beneficentiae nomine laus quoque danda est Cl. Praesuli Jo. Bomario, cujus opera imagines virorum illustrium musei capitolini eruditis annotationibus illustratae sunt, tum Cl. Baroni Stofchio, & jam toties commendato Abbati Rodulphino Venuto, qui * paucis abhinç annis Euripidem, hermae simillimum apud Fulvium Ursinum, & Fabrum, primus in gemma prodidit, cujus pretium raritas auget : nam inter gemmas Euripides hactenus ignotus erat. Gratus animus & olim docuit in cimeliis edere praeceptores cum auditoribus copulatos. Jo-Faber in farda Fulvii Urfini artificiofiffime incifa ait cum Platone Socratem extitisse: aliam quoque sardam Gronovius memorat Petri Bembi Cardinalis cum capitibus Socratis, & Alcibiadis.

XI. La-

2 Collect. Ant. Rom. III. pag. 42.

Digitized by Google

IX. Latinorum gemmae nummique non tot sane suppetunt, quot Graccorum. Volumen Gronovii tertium nummos profert Horatii Flacci, Ovidii Nasonis, ac Junii Rustici, qui est distinctus epigraphe HPQA, sive Heros, in gratiam scilicet M. Aurelii, a quo tanti est habitus, ut & iterum consul designatus sit, & ante praese-Aos practorio * semper osculo honoratus. Ibidem in gemmis onyce, & farda laudatur Cato major, cognomento Censorius, sui seculi eloquentia primus, & in amethysto cum Plautia uxore Papinianus, juris peritia nobilis. P. Virgilium habet in nummo Urfinus, in farda Faber, & Leon. Augustinus item in farda spectandum exhibet, capillis veluti ab occipite religatis, lemniscis ab laurea dependentibus, cum velamenti genere, quod humeris adnectunt taeniae, ac cum larva ad humerum accedente. In Stephanonii gemma idem poeta laureatus ante larvam sedet alloquenti similis, non toga, ut Liceto placuit, neque pallio, ut Leonardo Augustino infedit, sed potius, Gronovio interprete, segestrio, seu lodicula involutus. Larvam nummo Virgilii aerco, gemmisque insculptam aegre cum Augustino pro memoriae symbolo interpretandam reor, quum poeta non invocanti quidem, sed minitanti similis videatur; multo minus pro larva poetarum scenica sumenda eft, propter pennas capiti superstantes, quibus nihil est cum poetarum larvis, nec antiquis cum histrionibus, qui perfonati carmina recitabant. Acum, opinor, Gronovius invenit, ratus in Virgiliana larva specimen designari manium, umbrarumque, quarum aspectu nihil ille perterrefactus traditur, quum carum secreta aperuit ; nisi mavis inibi aut triftem latere imaginem, quae Aeneae apparuit,

Aaa 2

a Capitol. in M. Aurel.

371

aut

aut quid illorum simile denotari, par levibus ventis volucrique simillima somno, itemque, tenues sine corpore vitas volitare cava sub imagine formae. Hoc si verisimile est, Socratica me sanna excipiet nemo existimantem, hasce gemmas propter VL Aeneidos librum, qui vere palmaris est, incifas fuisse auctori pariter, & Octaviae gratificandi causa, quamille, dum recitaret, & lacrimantem vidit, & satis beneficam expertus est, acceptis in singulos de Marcello versus denis festertium millibus, seu Philippeis quinquagenis fupra ducenos. Ciceronis gemmae fupersunt variae, quas Gronovius contemnit omnes prae duobus nummis, quos fidelissimos existimat, utpote congruentes cum vetere marmorea summi oratoris facie, in porticu celebratisfima magni Etruriae ducis. Ejus item respuitur sardonyx in museo Romano, quia videtur parum vigoris, ac lactitiae praeferre, quae duo in Cicerone, ad jocos lepidissimo, maxima extitisse notat ex Plutarcho Faber. Rectene an fecus, vide Num. XVIII.

X. Gemmarum haec confuetudo transiit ad annulos. in quibus antiqui hacrefum fuarum magistros palam habebant. Lieet enim aut suorum figuris, ut Lentulus, & Africani · filius, aut arbitrio quisque caelatos gestaret annulos, quod leone » fignifero Pompeji M., Seleuci anchora, Mecoenatis rana, Augusti sphinge aperte ostenditur; optimis tamen disciplinis dediti antesignanis hoc dabant suis, eorum ut imagines affabre insculptas • annulis praesefferrent ; sic 4 Stoici Zenonem, Academici Platonem, Peripatetici Aristotelem, Epicurum Epicurei, & alios alii in gemmis annularibus oftentabant. Quem fanë

- 2 Alexo Neap. II. 19. b Plin. H. N. XXXVII. 1. c Cic. de Fin.

d Fortun. Licet. Schemmat. Gemne. Annul. 19 Philipp. Stofck. Gemmae Antiq. Cach

ne honorem non tantum mortuis, fed vivis etiam datum esse, abunde probat Ovidii epistola • ad amicos, qui ejus imaginem, nihil Augusti indignationem veriti, auro inclusam habebant, ut illius conspectu sesse de amici, aut praeceptoris exilio consolarentur:

Siquis babes noftris fimiles in imagine vultus, Deme meis bederas Bacchica ferta comis; Ifta decent laetos felicia figna poetas: Temporibus non est apta corona meis. Haec tibi disfimulas, sentis tamen optime, dici, In digito, qui me fersque refersque tuo, Effigiemque meam fulvo complexus in auro, Cara relegati, qua potes, ora vides.

Quicunque dederunt hanc Ovidio laudem, non iis frequens aditus effe debuit ad aulam Principis, ubi nihil horum, ut fit, assentatio fibi fas esse arbitrabatur. Hinc, fi Livium b exceperis, dum Augustus vixit, scriptores Ciceronem vix nominare ausi sunt : imo Virgilius, ubi ejus laudes citra injuriam praeterire non potuit, more ut hominum faceret, ac principis auribus inserviret, eloquentiae palmam, quam Graeci tradere Ciceroni ' coacti fuerant, iisdem reddidit : orabunt & causas melius . Quanquam enim Augustus, caedem ut M. Tullii totam in Antonium derivaret, hoc profligato, Ciceronem oratoris filium collegam in confulatu e delegerit, litteris ad eundem datis de illius morte in senatu recitandis, cum decreto de Antonii statuis ac monumentis omnibus abolendis, ac nequis in posterum in ca familia Marcus nuncuparetur; fummi tamen oratoris quam timida coram principe

2 Trift. I. 10.

d Acn. VI. 849.

- Fragment, apud Senec, Suafor. VI. e Plutarch. loc. cit. Dio in Appian.
- c Plutarch. in vit. Cic.

373

374 DE GLOR. LITTER AT. POST.

cipe, quam periculola commenuoratio effet, illud palam facit, quod hujus nepotes * illius foripta publice legere non auderent. Quorfum haec extra rem ? ne quis mihi fuccenfeat, fi putem Ovidii opinionem, dum epiftola Romam spectet, caute interpretandam, & pensualum habeam, in hac urbe, ubi mos erat civium, sub Augustis praefertim, fabulam fictam, fallam perhortescere, neminem praeceptoris effigiem publice in annulis gestavisse, nisi quem certo sciret, ese principi non ingratum.

XI. Quoniam annulorum hujufmodi commemoratio cum grata discipulorum in praeceptores benevolentia conjuncta est, jure mascentis Ecclesiae Christifideles laudandi sunt, qui Platonem quum ferre in annulis viderentur, divinum humani generis Reparatorem habebant. Aenei quippe supersunt annuli, quorum nonnullos Franciscus Ficoronius collegerat, cum effigie Platonis, cui multa inch Christi Domini similitudo, facie nempe oblonga, barba non admodum prolixa, oculis totoque vultu ad majestatem composito, & quaqua versus amabili, qualis apparet in nummo Augusti, cujus Carolus Patinus & polfellor, & illustrator * fuit. Joannes Marangonius praeclaris operibus in lucem editis memorabilis, haud rejiciendam judicat docti alicujus viri opinionem, veteres Christianos hisce annulis usos este, ut illa veluti tessora * se ipli mutuo gecognolcerent, ac fraterne complecterentur, quin inde ulla suspicionis occasio daretur Ethnicis, quibus, cum ex historia, tum statuis, ac numismatibus compertum erat, Platonem vultu pulcherrimum extitifie. Cur vero sanctissimi Christifideles Platonem potius, quam alium

a Plutareb. ibid.

C De-rob. profan- ad Ecclef. ufan in ornatum translat. 23.

b Vid. Graco. Ant. Vol. IX. pag. 1596

DISSERTATIO V.

alium quemlibet philosophum delegissent, hanc nemo ignorat fuisie caufam, quod licet Tertullianus merito indoluerit, Platonem omnium haereticorum factum elle quoddam veluti condimentum, quum & Carpocras ille, omnis sentina impuritatis, & alii haeretici se Platonicos nuncupaverint : tamen primi Christianae fidei sectatores doctrina spectabiles, quos Julianus Apostata * impie deridebat, philosophia Platonica claruerunt, & Justinus philosophus, postea martyr factus, ingenue fatetur, Platonis hypotheses viam fibi ad Christianam sapientiam apcruisse. Prudenter autem loco citato Marangonius sentit, acquivocum hune annulorum usum in Ecclesia Catholica tum penitus abrogatum fuisse, quum A. D. CXXIX. haerefis Carpocratis exorta est. Nam sicut Basilidiani Deum, S. Michaelem Archangelum, Paulum Apoltolum fub Jovis, Mercurii, Pythagorae, aliofque haud aliter proponebant, in tabulis, marmoribus, gemmis, quarum bene multas in unum congestas apud Chifletium videre licet : ita Carpocratiani fanctiffimam Christi imaginem cum Homeri, Platonis, Pythagorae, Aristotelis, reliquorumque philosophorum imaginibus impudentissime proponebant coronabantque. Imagines quasdam depictas, ita S. Irenaeus, quasdam autem de reliqua materia fabricatas • babent, dicentes formam Christi factain a Pilato illo in tempore, quo fuit Jesus cum bominibus, & eas coronant, & proponunt eas cum imaginibus philosophorum mundi ..... Or reliquam observationem circa eas similiter, ut gentes faciunt. Lampridius enim scribit Alexandrum Severum in Larario suo inter deos Abrahamum, Apollonium Tyanejum,

 Vid. Spon. T. III. Bin post. pag. 156. Albaerens T. II. Acad. Corson. in Bajulio. Red. Diff. de Deis b Lib. I. Hacref. 24.

375

376 DE GLOR. LITTERAT. POST.

nejum, & Salvatorem optimum collocavisse, quare is primus inter Christianos principes a quibusdam temere * recensetur.

XII. Gemmis ac numifmatibus addendae funt statuae, tanto olim studio viris philosophia, aut eloquentia illustribus dedicatae, ut corum vultibus fingendis sculpendisque certavisse videantur populi ac caelatores. Doctifsimi antiquitatis investigatores, quos paulo ante honoris gratia nominavi, multas hujus generis effigies ex statuis, hermis, ac difcis marmoreis exfculptas juris effe publici voluerunt : sed quoniam errores aderunt, donec homines, non in omnibus corum voluminibus, quanquam Audiofe accurateque elaboratis, tuto semper versari licet, & oculo inoffenso. Nam ut nihil dicam, quandoque oratorem pro philosopho publicari, quemadmodum Aeschinis oratoris effigies in herma percelebri apud magnum Etruriae Ducem, est in Laertii libro II. Aefchini * Socratico philosopho absurde accommodata, non raro contigit, ut quorundam facies notis alienissimis proferantur. Exempli causa Boissardus, magnus in primis vir, Herodotum ex aere sub vultu alieno produxisse ° arguitur; Gallaeus Lyfiam, & Aristophanem, praesertim vero Sophoclem in clypeo diadematum edidit, exemplari per Urfinum prodito disfimillimum, quem merito Bellorius judicat rejiciendum. Ipfe Fulvius Urfinus inter cultores eruditae antiquitatis omnium linguis ac litteris memorandus, in farda^d, de qua dubitandum, Hippocratem habet capite, more ' medicorum, tecto, quum nullo velo ob-

Vid. Christophor. Cellar. Diff. de c Ibid. fig. 71. Prime Princip Christ. d Illustr. Vir. Imag. pag. 9.

Vid Goonev. in addition. ad fig. 94. e Lucian. in Philopfeude. vol 11.

DISSERTATIO V.

obductus inveniatur in Gronovii Thefauro*, & in Collectaneis Abb. Rodulphini Venuti ^b, qui Hippocratem in marmore spectandum primus dedit, & Sophoclis hermam protulit vere singularem, quia nullus hactenus herma tragicorum principis notus erat. Quam facile olim in Graecia statuarum honor, qui semper maximus habitus est, viris doctrinae splendore, vel armorum gloria pracstantibus concederetur, opulentissima Thermi civitas in Actolia probat, ubi Macedones corum memores, quae Actoli gesserant in templo Jovis Dodonaei, pretiosisfimis quibusque bonis asportatis, reliqua igni imposuerunt, everteruntque ' statuas numero ultra duo millia, ab iis duntaxat, quae Deorum habebant aut figuras, aut titulos, abstinentes. Athenienses autem uni Demetrio Phalereo ex aere statuas CCCLX. posuere intra trecentos dies, quarum complures equestres erant, & in quadrigis, ac bigis stabant; quanquam mox easdem laceravere 4 nondum anno hunc numerum dierum excedente. Age vero quanti haec ornamenta a veteribus haberentur, hoc palam facit, quod Stefichori, ex cujus doctrina & ingenio Himera clara dicitur a Cicerone, imaginem Poeni post expugnationem fatis celebrem Carthaginem detulerunt, & Himerenses a Scipione Carthaginis eversore, ut ea in sedem pristinam restitueretur, studiis omnibus postularunt, & fibi redditam in magno beneficio e posuerunt.

XIII. Ex omni statuarum genere, quae solebant doctrinarum splendori dedicari, usitatissimos fuisse hermas non mediocri corum numero edocemur, qui tum alibi superest, tum Romae potissimum in procerum pinaco-

ВЬЬ

the-

Vol. 11. fg. 58.
Colled. Ant. Rom. pag. 9.
Polyb. V.

d Plin. H. N. XXXIV. 6. e Gronov. Vol. 11. fig. 38.

378 DE GLOR. LITTERAT. POST.

thecis, ac museo capitolind, ubi prae aliis Homeri herma fulget Eminentissimi Card. Alexandri Albani munus, capite diademato, barba crispa & horridula, ac tali vultu, qualis perpetuo cernitur in nummis Chienfibus, Smyrnaeis, Amastrianis, & Nicaeensibus, cujus rei testes habes Gisbertum * Cuperum, Raphaelem * Fabrettum, Rodulphinum . Venutum. Constantissima haec nummorum similitudo facit, ut aliquando non fine causa de Plinio dubitem, inter eos, quorum non sunt traditi vultus, Homerum etiam collocante. Unanimis tot civitatum confenfus in hac imagine, fine ullo discrimine, efformanda tacite id probare videtur, poetam tanti nominis amicis non caruisse, qui ejus effigiem graphice describendam curarent; etenim dum vixit, minori quidem, quam post: mortem, magnae tamen admirationi fuit, ac praeter cerdones, non unum Mentorem nactus est d in se beneficum ac liberalem. Ceterum non modo hermae fimplices, fed & duplices inventi funt. Nam in potentum bafilicis, ac praesertim bibliothecis, quarum, ut mox constabit, proprium erant doctorum statuae ornamentum, hermae bicipites, qui essent utrinque spectabiles, in duplici pluteo collocabantur. Una porro insculptos aut historicos, aut philosophos esse duos opinor ad artis similitudinem designandam, ut in Herodoti, & Thucididis, quorum exuvias vicina pariter monumenta in terra Attica * condiderunt, vel amicitiae declarandae causa, ut in Socratis, & Alcibiadis, aut utriusque in laudis gratiam, ut museum capitolinum in Epicuri, & Metrodori herma pereleganti ostendit, non fine gloria aetatis nostrae, cui fuir hujus

in-

a In Homer. Apoth.

b Ad Tab. Iliad.

- · Gronev. vol. II. fig. 72.
- c In Collectun. Rom. Ant. pag. 8.

Digitized by Google

d Herodot. in Homer. vit.

DISSERTATIO V.

inventio refervata. Jampridem incertum crat, quae forma, qui vultus effet praeclari illius philosophi Epicuri, continentia nobilis, cujus eximias laudes Lucretius *, Cicero b, Laertius ', Themistius d, Svidas, Eusebius, & alii praedicant, ac praesertim Gassendus in ejus vita, magnum autem statuarum numerum marmorearum, aerearumque abunde memorant "Plinius, & Laertius. Post multa demum secula, quum A. D. MDCCXLII. Benedicti XIV. Pont. Max. juffu atque impensa ad Basilicam Liberianam fundamenta porticus jacerentur, inventus inibi est antiquissimus herma biceps, Epicuri, & Metrodori vultibus ac nominibus oppido infignis. Quae fane inventio antiquitatis amatoribus perjucunda fuit, & esse debuit. Hinc enim ille Lampsacenus est probe cognitus, quem Cicero ⁸ pene alterum Epicurum vocat, distinctum a Metrodoris Stratoniceo, & Scepsio Carneadis auditoribus. Deinde quoad Epicuri effigiem inveteratus evanuit error, spesque haud incerta oborta est, aliarum ejus imaginum cognoscendarum, quae inter ignota marmora, & cimelia delitescunt. Jamque ut scite adnotavit Cl. Abbas Bonaccurtius in epistola ad academiam Cortonensem sperati hujusce lucri felix initium est pretiosa gemma potentiffimi Galliarum regis, itemque imagines in Tab. IV. & XXV. voluminis I. musei capitolini, & Tab. XXX. virorum illustrium ab Augustino Veneto insculptorum. Nunc demum constat, illud esse verissimum, quod dicebat Cicero i vix posse unquam fieri, tanti Bbb 2 ut

a Lib. P.

b De Fin II 15. (9 31. (9 7. 1.

- e Laert. X
- d Orat IV H. N. XXXV. 2.

f X feg. 9.
 g De Fin. II. 28.
 h Laert loc. cit. Cic. de Orat. II.
 i Cic. de Fin. L

DE GLOR. LITTERAT. POST, 380

ut philosophi memoria interiret, cujus vultus actate sua non in tabulis, non in marmoribus, non gemmis tantum, fed ipfis quoque in poculis cernebatur, ut hinc fortalle conviviis parlimonia praescriberetur, cujus ille magister fuit, nihil huic laudi obstantibus, qui ejus nomen indignissime usurparunt, Cyrenaicis, sive Haedonicis, aut. potius patellariis philosophis, a quorum improbitate satis hic noster est vindicatus a Seneca * quamyis Stoico, &. Juvenali, ubi dixit: •

Mensura tamen, quae

Sufficiat census, s quis me consulat, edam.

In quantum sitis, atque fames, O frigora possunt, Quantum, Epicure, tibi parvis suffecit in bortis. Laudatum hermam nunc, ut dixi, in capitolio positum, nobiliffimus Marchio Locatellius Mediolanensis, musei capitolini cuftos, ita collocandum curavit, ut quaqua verfus agi pro spectatorum commodo perbelle possit.

XIV. Jam me locus ad fe invitat, ubi haec statuarum decora ad posterorum memoriam ponebantur. Mos. enim fuit eas in locis urbis celeberrimis collocare. Graeci quidem id genus hermas primo in academia, deinde in porticibus, ac demum in aliis locis publicis dedicarunt : quin etiam Athenis porticus ab hermis est appellata, in qua · Heroum capita Mercurios simulantia statuebantur. Andocidi oratori d hoc datum est, ut a tribu Aegaeide ante ejus januam Herma collocaretur, & quum posteacontigisset, ut Corinthiorum invidia omnes in foro Athenis Mercurii una nocte dejicerentur praeter illius unum y hine Hermes Andocidis ' vocatus est. Poecile, seu Stoi-**CO**+

De Vit. beat. XIII.

d Plutarch. de X. Orat.

b Sat. XIV.

- e Corn. Nep. in vit. Alcib.
- c Joann. Meurf. Athen. Att. I. 3.

DISSERTATIO F.

orum porticus a Polignoto * Thasio gratis picta, locus fuit Athenis ad statuam quidem maxime honorificus, ubi Sophocles pingi meruit cum cithara, Solon autem Retit acneus, teste Paufania. Barbarum illum regem, qui pedes mare transierat, excideratque montes, nihil a Graecia, nist haec porticus summovisse traditur, quippe quam Themistocles faepissime contemplatus sele totum ad rempublicam, & arma contulerat. In prytaneo prope Anacreontem fuit statua Sapphus, Silanionis bopus, cujus meminit Cicero contra Verrem - Socratis imago ex aere, Lysippi opus, celeberrimo urbis loco posita est. Isocratis imaginem Athenis pictam in pompio, & in arce Plutarchus tradit. Nec minoris habendum est, quod. in Aelopi gloriam ^{a.}

> Ingentem statuam posuere Attici, Servumque collocarunt aeterna in basi, Patere bonoris scirent ut cuncti viam, Nec generi tribui, sed virtuti gloriam.

Haec laudis monumenta quanquam faepe auditorum amicorumque studio erigerentur, viris tamen illustribus decreto reipublicae statuebantur, ut hujus generis decreta apud Plutarchum ' praedicant; nam prae ceteris legimus a Lycurgo latum, ut Acschyli, Sophoclis, Euripidis ex aere fatuae erigerentur, corumque tragoediae publicis mandatae tabulis adservarentur. Statuarum materiam, si illae quidem decreto publico statuerentur, acs persaepe fuisse constat, nonnunquam etiam inauratum. Beroso ob quasdam praedictiones publice ' Athenienses in gymnasio statuam inaurata lingua posuere : Gorgiae vero tantus est h0- '

a Plin. H. N. XXXV. 9. b Tatian. lib. adverf. gent. c Laert, in vit.

d Pbaedr. II.

e In vit X. Rhetor. f Plin. H. N. VII. 37:

381

DE GLOR. LITTERAT. POST. 382

honor habitus, ut 1 uni ex omnibus non inaurata, sed aurea Delphis statua poneretur.

Sapientum imaginibus hoc Romae datum, ut XV. interdum imperatorum pompae funebri b praeferrentur, & in palatio fervatae inter Caefares eniterent ; quare Hortalus magni illius Hortensii nepos, quum ' senatus in palatio haberetur, modo Hortensii inter oratores sitam, modo Augusti imaginem intuens, supplex Tiberium, ut sefe ab inopia defenderet, obsecravit, quo non impetrato, domus quondam opibus florentissima pudendam ad paupertatem dilapsa est. Ante Caesares bellicosum hunc populum armorum quidem, nullam litterarum rationem habuisse video in statuis publice decernendis. Invenio sance & Pythagorae, & Alcibiadi in cornibus comitii politas, fed cas jufferat & Apollo Pythius fapientiffimo Graecorum, & alteri fortiffimo dedicari . Poetae olim fuas ipfi imagines in aede Camoenarum ponere videntur fuisse soliti: nam Plinius e notat L. Actium illic maxima forma sibi imaginem posuisse, quum ipse brevis admodum extitiffet. Sub Caefarum dominatu praemium, de quo nunc agimus, late patere coepit ad vivos etiam, nedum ad mortuos. Ne Cejonii Rufi^f, aliorumque mentionem faciam, certe Claudianus senatusconsulto statuam in foro Trajani meritus est, quam ipse memorat in belli Getici pracfatione :

Sed prior effigiem tribuit successus abenam, Oraque patricius nostra dicavit bonos. Annuit bis princeps titulum, poscente senatu; Respice, judicium quam grave, m. s., fubis . Hinc

 Cic. in Orat. b Xiphil. in Severe. C Tacit. Hist. II.

d Plin. H. N. XXXIV. 6. e XXXIV. 5 f Gruser. CCCLXXVII.

Digitized by GOOGLE

DISSERTATIO V.

Hinc porro edifcimus, id honoris fenatum a principe, scaliquando principem a fenatu poltulavisse, quod exemplo patet Antonini, quem 'legimus Frontoni oratori illius aetatis praestantissimo dedisse plurimum, cui & statuam petiit a fenatu. In provinciis pariter fine imperatoris assenti hic honor nemini concedebatur, cujus quidem prae ceteris, quae non desunt, argumentis, testem proferre placet hanc inscript. A. D. 1746. Alexandriae in Aegypto inventam, quam mihi perhumaniter dedit Abbas Rodulphinus Venutus, cujus si in hoc opusculo frequens occurrit laus, ne mireris, obsecro, quia tanto mihi ejus amicitiam honori duco, quanto eidem sua pisus est eruditio.

> DOMINI . NOSTRI . INVICTISSIMI . ET VENERABILES . AC . PERPETVI . AVGV STI . THEODOSIVS . ET . ARCADIVS

> TOTO . ORBE . VICTORES MATERNO . CYNEGIO . OMNIVM . VIRTW TVM . VIRO . ET . AD . INSIGNEM . LAVDEM GLORIAMQVE . PROGENITO . PER . OM NES . HONORVM . GRADVS . MERITORVM

CONTEMPLATIONE . PROVECTO PRAEFECTO . PRAETORIO . PER . ORIEN TEM . STATVAM . CIVILI . HABITV . AD . PETI TVM . PRIMORVM . NOBILIVM . ALEXAN DRINAE . VRBIS . IN . EADEM . SPLENDIDA . VRBE AD . PERPETVITATIS . FAMAM . LOCO . CELEBER RIMO . CONSTITUI . COLLOCARIQUE . IVSSERVNT PER . CLARISSIMOS . ALEXANDRINAE

CIVITATIS

XVI. Sta-

z Capitol. in M. Antoniv.

XVI. Statuarum ex auro, argentove, aut certe ² ex aere, quae doctrinae gratia dicabantur, locus praecipuus erant bibliothecae tam publicae, quam privatae . Afinii Pollionis, qui primus bingenia bominum rempublicam fecit, fuit hoc Romae inventum, cujus diligentiam aemulati sunt editis voluminibus Atticus ille Ciceronis, & M. Varro, non passi imagines intercidere doctorum hominum, nec vetustatem aevi corum obesse vultibus, quorum ubique gentium triumphales animae loquebantur. Aequum porro erat, sapientum imagines ibi potissimum inveniri, ubi eorum doctrina lucem benefice fundebar suam, in bibliothecis videlicet, quas hoc ornatu Alexandriae, & Pergami non caruisse, quanquam subdubitare videtur Plinius, non difficile affirmabimus, fi diligentiam spectemus, qua philosophorum, poetarumque vultus adservabantur id temporis, quum in supradictis civitatibus reges amplissimi, & magno quidem certamine, bibliothecas instituerunt. Romae hanc consuctudinem testantur multi, quorum duntaxat unum, & alterum proferre libet. Ad Atticum scribens Tullius 6 malle se inquit in illa ejus sedecula, quam habebat sub imagine Aristotelis sedere, quam in aliorum sella curuli : Svetonius 4 ait Parthenii, Euphorionis, & Riani poetarum imagines inter veteres & praecipuos auctores in bibliothecis publicis dedicatas. Tacitus imperator Cornelium Tacitum, quem parentem dicebat suum, in omnibus bibliothecis * collocavit, ac ne ejus volumina deperirent, ea justit decies quotannis scribi. Hoc statuarum institutum adeo deinceps apud privatos valuit, ut, quibus paupertas id genus hermas

- a Plin. H. N. XXXV. 2. b Idem ibid.
- d In Tib. 70.

b lacm ibi**a**. **c** l **ib.** *V*. 9.

- e Vopifc. in vit.

DISSERŤATIO V.

mas aut marmoreos, aut aeneos denegaret, eorum bibliothecas e gypso paratae imagines exornarent: quare Satiricus ^a

Indocti primum, quanquam plena omnia gypfo Cbryfippi invenies: nam perfectisfimus borum Siquis Aristotelem similem, vel Pittacon emit,

Et jubet archetypos pluteum servare Cleanthas. Atque ut alibi adnotavi, Deos agrestes inter frondes arborum fuisse adpositos, ita gypseas litteratorum effigies ramis arborum in bibliothecis opinor quandoque infertas. Marlianus enim in Urbis topographia, ubi de monte palatino fermonem habet, libros tradit in bibliothecis olim supra arbores plumbeas collocari consuevisse, quarum unam lauri specie cum foliis expansis, quibus nondum aurum decesserat, Jo. Argolus ' testatus est se vidisse, repertam in colle palatino, in vinea Ronciana, doluitque vehementer, quum eam igne conflatam audivit. His porro arboribus gypscos philosophorum, aut poetarum vultus fuisse impositos non invenio quid repugnet. Ceterum ut a gypso ad marmora redeamus, certe ad vetus institutum respexit Pius IV. Pont. Max. Aelii Aristidis statua, cujus facundiam Synefius laudat, in bibliotheca Vaticana cum hoc difficho collocata:

ROMA TVVM NOMEN TOTVM LICET IMPLEAT ORBEM

MAIVS ARISTIDIS FIT TAMEN ELOQUIO Atque hae quidem imagines non tantum in bibliothecis, fed etiam in voluminibus pictae olim confervabantur : itaque Fulvius Urfinus deprompfit Terentii imaginem ex antiquo bibliothecae Vaticanae libro, notis quoque vetu-Ccc ftif-

a Juwenal. Sat. II.

c Thomasin. de Donar. Vet. III.

b Vid. infer. I. Claff. I. not. IV.

385

386 DE GLOR. LITTER AT. POST.

stissinis illustrato. Martialis.⁴ hunc honorem Virgilio datum frigida hac antithesi testatus est:

Quam brevis immensum cepit membrana Maronem! Ipsius vultus prima tabella gerit.

XVII. Heroicis quidem temporibus maxima erat gloria, fiquis adhuc vivens imaginem in loco publico meruiflet, ut M. Varro, cujus unius adhuc fuperstitis in Afinii bibliotheca ^b posita effigies fuit. Postea vero facilior extitit haec quoque laus, quam Sidonius ^c fibi in. epistolis gratulatur:

Quum meis poni statuam perennem Nerva Trajanus titulis videret Inter auctores utriusque fixam Bibliothecae.

Utriufque inquit, quia tametfi una effet bibliotheca Ulpia ab Ulpio Trajano condita, quum tamen caenaculis fortaffe, ac porticu diftingueretur ^a, ideo Sidonius, & ^e Dio fingulariter loquuti funt. Hujufinodi laudem ipfi quoque Caefares terrarum domini affectarunt. Nam & Germanicus acceptiffimum habuit dicatum fibi clypeum ^f inter auctores eloquentiae, & imperator Numerianus, cujus orationem quandam ingeniofiffime elaboratam Flavius Vopifcus celebrat, eadem in bibliotheca imaginem fuam, imperatoriis omnibus ornamentis ac titulis fpoliatam, magno fibi honori tribuit ita ^g infcriptam : NVMERIANO CAESARI ORATORI TEMPORIBVS SVIS POTENTISSIMO. Longe facilior ad hanc gloriam patebat aditus in privatorum bibliothecis. Agit hac de caufa Martialis ^h gratias amico

 Lib. XIV. 1 	70.
---------------------------------	-----

- b Plin loc. cit.
- c Epiff. IX. 16. Vid. Edmund Frigellium de flat. Rom.

d Pitisc. in V. Bibl.

e Lib. LVIII. f Tacit. Ann. II. g Vopifc. in Numerian.

h Lib, IX, 1.

DISSERTATIO V. 387

co suo, missis ad eundem versibus suae imagini subscribendis:

Ille ego sum nulli nugarum laude secundus,

Quem non miraris, sed puto, lector, amas. Idem Martialis ' sequens disticon apposuit imagini Socratis in bibliotheca, ut suspicor, Julii Rufi poetae Satirici, quem laudat non tam propter gravitatem, ut Cafaubonus ' arbitratur, quam propter ironiam, uti sentit Franciscus Maria · Salvinus, satiricorum propriam, & Socrati perfamiliarem:

Si Romana forent baec Socratis ors, fuissent Julius in Satyris qualia Rufus babet.

Pulcherrima haec litterarum praemia contemplanti occurrit Caligulae confilium indigniffimum, minus quidem triste, re non perfecta, certe nihilominus vituperandum. Postquam in omnes statuas non ferenda malignitate graffatus est, parum abfuit, quin ex cunctis bibliothecis Virgilii, & Livii feripta, atque imagines amoverit, quorum alterum, ut nullius ingenii, minimaeque doctrinae, alterum, ut verbosum in bistoria, negligentemque d carpebat. Quin etiam cogitaverat de Homeri carminibus abolendis : cur enim sibi non licere, quod Platoni licuit, qui eum e civitate, quam constituebat, ejecerit?

XVIII. Quemadmodum pictores postquam aliquandiu in tetris horridisque coloribus versati sunt, solent ad vividos se convertere nitentesque, ita rem fore non importunam arbitror, si Caligulae indignitati opponam Theodosii magni illius imperatoris in litteratos benevolentiam fingularem. Ad ejus enim tempora pertinent ca numif-

Ccc 2

pag. 154. d Sver, Calig. 3. ma-

🔹 Lib X.

De Sat. Rom. III.
 Ad Cafaub. fatir. italice explicat.

388 DE GLOR. LITTERAT. POST.

mata, quae conturniata dicuntur, seu mavis tesserae, Chiffletio interprete, quarum aliquae doctorum typo illustres sunt, co confilio cusac, ut, qui ingenii laude floruerant, corum imagines quoquo modo ad ornnem posteritatem propagarentur. Dixi quoquo modo: neque enim pro archetypis habendae sunt quotquot effigies inveniuntur in nummis posterioris aevi, quorum certe numero Ciceronis, Horatii, Persii, aliorumque sive numismata, sive tesferae adscribuntur. Quare Gronovius, qui, ut supra dixi, prae duobus nummis omnes Ciceronis gemmas rejiciendas putat, jure ne id sentiat an injuria, ipse viderit. Quod autem in ejufdem fardonyche cum Fabro & leporem desideret & laetitiam Ciceroniam, quid dicam nefcio; hoc unum fcio fummi oratoris statuas in capitolio duas non ad jocos, fed ad gravitatem effe compositas, itemque in domo Matthaejorum, ubi omnium, quae Romae funt, elegantissima fimul & antiquissima elt Ciceronis protome. Quam quidem dum antiquissimam dico, non ad reipublicae tempora pertinere contendo, cui opinio-'ni ipfa per se inscriptio non parum obest. Quid ergo de M. Tullii, quae supersunt, imaginibus sentiendum est? eruditorum quidem judicio de omnibus dubitandum. At enimvero, sicuti Theodosio imperatori, virisque amplisfimis laus danda est, qui doctorum esfigies, qualescunque per tempus licuit, posteris tradiderunt, ita & Proceres aetatis nostrae nobilissimi laudandi funt, qui e remotis ctiam regionibus corum imagines studiose colligunt, quotquot a multis seculis posterioribus exquisita doctrina & natura admirabili floruerunt. Quod quidem prae ceteris in Urbe vir princeps egregie facit, cujus multa in me promerita, & locus ipfe admonere videtur, ne illius curam in

DISSERTATIO V.

in hoc laudis genere tacitus praetermittam. Philippus Maria Monti Cardinalis Eminentissimus, quippe qui probe noverit, nihil viro principe tam esse dignum, quam do-Arinae gloriam promovere, iccirco, quos praestantes ingenio viros postrema haec secula ediderunt, corum effigies undique comparavit, iisque tabulis non modo ex veterum instituto bibliothecam, satis per se splendidam multiplici felectaque librorum copia, & praesertim antiquitatis monumentis omnibus refertissimam, verum etiam intima quaeque cubicula exornavit, ut totam ejus domum merito possis eruditissimam nuncupare pinacothecam. Delectant quidem oculos in fuique spectaculum admirationemque convertunt illustria virorum principum domicilia, conchyliatis undique peristromatis adornata, instructaque signis atque picturis ac rebus omnibus, quibus abundant ii, qui beati putantur : at domum Cardinalis amplissimi adeuntibus, & parietes magnorum virorum imaginibus, quibusdam veluti praeclarisfimis sapientiae infignibus corufcantes circumspicientibus, non minus in mentem venit de doctrina, de litteris, de sapientia habitatoris, quam de eorum, quorum effigies vident, in optimis quibusque artibus ac disciplinis aemulatione. Neque enim oculos tantum solent, sed animos etiam mentesque pascere, nec elingues sunt, ut vulgo existimantur, bonorum imagines, sed suas & habent voces, vique arcana nervos ingenio addunt, & faces animo. Jam fiquis tanti principis sive ingenii vim, sive doctrinae pracstantiam ignoraret, domum duntaxat ejus ingrederetur, atque illam tam multam, tam variam, tam fingularem imaginum pompam undique, & maximo quidem pretio, conquisitam animadverteret, is profecto eundem & ingenua-

389

nuarum artium in gremio educatum, & fine ulla dubitatione summa habere omnia existimaret. Ac judicio sane gravissimo justissimoque. Id enim assequentus est, ut, quam semel instituit vivendi rationem, de ea non defatigatione possit, non infirma valetudine, non actate depelli; conspectus enim ille virorum doctrina principum, ac recordatio facit, ut etiam, quum solet animum a contentionibus relaxare, urgeat tamen propositum viro dignum, qui actionum confiliorumque suorum veram sapientiae laudem constituerit sibi finem. Augustam ergo domum quicunque ingreditur, illud Plinii * libere usurpet necesse est: utinam nobiles nostri nibil in domibus suis pulcrum, nisi imagines babeant, & his quidem similes, quae multo plus utilitatis afferunt, quam voluptatis.

XIX. Veterum superstitio supradictis honoribus, do-Arinarum praestantiae dari solitis, hunc etiam addidit, pro illa temporum caecitate maxime familiarem, ut fapientes nimirum Deorum ritu post mortem colerentur. Poetam Eutimum ' ferunt ab hac lege fuisse immunem: oraculi enim jusiu vivens adhuc & confectatus proditur. & inter Deos decreto civitatis publico numeratus. Secus ceteri, quibus hoc tantum obtigit jam vita functis. Dies me deficiet, si velim singulos recensere. Praecipuos nominabo. Bianti philosopho facellum ' Prienei confectaverunt, Teutamium nuncupatum. Aristoteles in templo aram Platoni dicavit, statuamque hoc titulo infignitam: aram & Aristoteles banc Platoni dicavit, viro, quem nefas a malis laudari: eidem practer Mithridatem, multi quoque reges, ac populi " aras & statuas erexerunt: Ma-

- a Lib. V. Epiff. 17. b Alex. Reup. Gen. Dier. VI. 4.
- e Diff. Carol Patin. loc. cit.
- c Laert. in vit.
- d Marfil. Ficin. in Vit. Platon.

gi

DISSERTATIO V.

gi autem his honoribus non contenti ad ejus aras publice immolarunt, amplioris fuisse sortis, quam humanae rati, quia confummavillet numerum perfectisiimum, quem novem novies multiplicata conficiunt : ejus demum asseclae natalitium, & postremum praeceptoris diem perpetuo facrum & folemnem publico dato epulo habuerunt, quem postea morem, sed ab omni superstitione vacuum, teste Marsilio Ficino, Laurentius Medices Florentinae reipublicae moderator, pro fua in litteras ac litteratos munificentia convivio lautissimo renovavit. Quid Homerus? convertit Graeciam in sui cultum ac spectaculum univerfam. Paufanias * illius statuam memorat in Jovis Olympici, & aliam aeneam b pro foribus templi Apollinis Delphici columnae impositam, incisumque Apollinis responfum poetae redditum de sua patria sciscitanti. Argivos Aelianus · scribit in facris advocare, velut hospites, Apollinem, & Homerum, ac utrunque pari honore prosequi consuevisse. Demum praeter urbes ejus de natalibus decertantes, alii quoque populi delubra eidem, & facra in templis pulvinaria dedicaverunt . Singularis quoque is fuit honor, quod doctorum imagines juxta Deos collocarentur. Demosthenis statua ad aram duodecim Deorum extitit, manu atque opera Polyeucti, & ita infcripta: Demosthenes . Antipatro falutem dicit. Statuam Isocratis aeream, Leocharis opus, in ' Eleufine posuit Timotheus Cononis filius; Apharetus autem simulacrum quoque aencum columnae superimpositum in templo Rheae cognomento Olympiae ^s collocavit. At Demonactis memo-

- 😦 In Eliaci
- In Phocic. vid. Fulv. Urfus. in Hom. imag.
- d Spanhem. III. in Leo Allat-Plutarch. de X. Orat.
- f Ibid. g Pausan. in Attic.

C

Lib. IX. Var. 15.

392 DE GLOR. LITTERAT. POST.

moriam ita Athenienses • coluerunt, ut sedem lapideam, ubi quiescere consueverat, adorarent coronarentque, rati facrum este vel ipsum lapidem, in quo sedisset. Hippocrati honores, quos Herculi, decrevit Graecia ^b, consueta non viros modo, quorum doctrinam sibi falutarem experta fuerat, sed libertos etiam Caesareos solo potentes vitio consecrare.

Epicuro aeque Graeci, ac Latini facra fecerunt, XX. ejus vultus secum per cubicula circumferendo, natali ejus vicesima luna sacrificando, feriasque omni mense, quas vocabant icadas, custodiendo. Ex Latinis nemo tantum honoris, quantum Virgilius, nactus eft, ac inter fui cultores habuit obsequentissimos Silium Italicum, & Alexandrum Severum : siguidem alter Plinii e testimonio multum habebat statuarum, multum imaginum, neque habebat folum, verum etiam venerabatur, Virgilii ante omnes, cujus natalem religiofius celebrabat, quam fuum : alter ejusdem auctoris; quem Platonem poetarum vocabat, imaginem cum Ciceronis simulacro in suo larario dicatam 4 quotidie falutabat. M. Antoninus philosophus et antum reverentiae habuit magistris suis, ut imagines corum aureas in larario haberet, easdemque hostiis, & floribus honoraret. Neque praetermittendus est honor, quem Polla, femina apud Sidonium ⁴ doctrinae laudibus valde celebris, Lucano conjugi habuisse legitur.

Haec te non thyasis procax dolosa Falsi numinis induit sigura; Ipsum sed colit, & frequentat ipsum Imis altius insitum medullis,

a Lucian. in Demonact. b Plin H N. VII. 57. in XXXV. 2. e Jul. Capitol. in vit. c Epist. III. 7. f Silv. 11. 7. Ac

Ac folatia vana fubministrat Vultus, qui simili notatus auro Stratis praenitet, incubatque somno.

۱

Mos quoque Romanorum, uti Graecorum fuit, in alicujus merito honorando, ponere illius statuam juxta deos. Hoc medico Antonio Musae datum est, cujus opera Augustus ex ancipiti morbo convaluerat, ideoque ejus statuam ex aere collato ² juxta fignum Aefculapii politam Tranquillus narrat. Hactenus enunciata, quaecunque fint, in stomacho tamen ridere sinunt ; quod autem sequitur, erumpere stomachum plane jubet. Apollonii Tyanei, qui magicas fraudes suas veris Christi miraculis impudentissime opponebat, imaginem in multis templis fuisse positam Vopiscus tradit, qui 'si illius vitam, ut promiserat, memoriae tradidisset, mendacia erat, ut inquit praeclare ' Vossius, magnis follibus spiraturus. Nam hominum, quotquot ea actas tulit, improbissimum, amicum Deorum nuncupat, & quo nibil sanctius, venerabilius, divinius inter bomines fuit, additque vitam mortuis reddidisse, & alia ultra homines dixisse plurima, & fecisse. De honoribus, qui in homines olim doctrina celebres domi forisque tum privatorum judicio, tum regum liberalitate collati funt, alia recenferi facile possent acque volentibus obvia, ac nolentibus: sed ego haec tantum pauca ad eorum sepulcra, vel imagines pertinentia commemoravi, quia inscriptiones, quae sequentur, corundemaut sepuleris, aut imaginibus insculptae sunt. Interea porro nonnihil vereor, ne quis mihi succenseat, quum servorum libertorumque titulos in II. Vol. in aliam classem congesserim, aliquos in hanc ipsam servili e genere adsciscere Ddd non

a Sues, Aug. 59. b In Div. Aurel. init. c De Hiftor. Latin. 11. 7.

394 DE.GLOR. LITTERAT. POST.

non dubit averim. At cur, obsecro, jugo a natura impofito subjacentes liberorum confortio indignos existimemus? quum praesertim corum servitus non voluntati, sed neceffitati tribuenda sit, quarum altera ut ludibrio, sic laudi altera verti solet, si quantum habuit a fortuna dedecoris, tantum sibi gloriae comparaverit ab optimis disciplinis, quas ideo liberales nuncupavere majores nostri, quod animum efficiant liberum ab omni angustia & turpitudine. Liber igitur & haberi, & esse debet, qui libero animo fervus est, ac prudentia potest hominibus etiam liberis imperare. Ex hoc porro fuisse numero Phaedonem, Menippum, Epicetum, & alios minime ignoramus, qui nati servili e genere * philosophi nobiles extiterunt. Si carum praeterea Cicero Tyronem habuit, eundemque fibi delegit in litteris adjutorem, libris de usu ac ratione linguae latinae, itemque de variis quaestionibus pracelarissimum : si jucundissimus suit Antistio Veteri Tullius Laurea, qui & unus e Ciceronis libertis fuit, & quantum politiore litteratura praestiterit, illud ostendit carmen in Cl. IX. ita elegans, ut ipfo quoque in ministerio eluceat Ciceroniana majestas: si M. Varro Menippi librum in satiris aemulatus est, quas ideo, quum alii Cynicas, ipse 4 Menippeas appellavit : si demum divinus ille Plato doctifinum de animae immortalitate librum Phaedonis nomini dedicavit, quid ego verear libertos aliquos eloquentia do-Arinaque spectabiles e grege mancipiorum vilisimo segregare? Verum plura in hanc rem congeri vetat Minucius-Felix, cujus est sententia plane aurea: Fascibus & purpuris gloriaris? vanus error bominis, O inanis cultus dignitatis, fulgere purpura, mente sordescere.

CLAS-

1

b Gell. loc. cit. 19 Cafaubon. de Sat. Ronn. II.

CLASSISV. Virorum Feminarumque Doctrina Illustrium

Monumenta.

Т.

Ad Musaei sepulcrum. Ex Laert. Provem. init. ΕΥΜΟΑΠΟΤ ΦΙΛΟΝ ΤΟΝ ΕΧΕΙ ΤΟ ΦΑΑΗΡΙΚΟΝ ΟΥΔΑΣ ΜΟΥΣΑΙΟΝ ΦΘΙΜΕΝΟΝ ΣΙΣΜ' ΥΠΟ ΤΩΙ ΔΕ ΤΑΦΩΙ Εὐμόλπε φίλον ψον ἔχει το φαληεικόν έδας, Μεσαζον Φθίμθωον σῶμ' τῶν το δι τάφφ.

Sic vertit Frater Ambrofius. Eumolpi exanimem Musacum terra Phalera

Claudit in boc tumulo pignora cara patris.

Mufaeus Eumolpi filius Sphaeram primus, & Deorum genefim versibus explicavit, atque facta omnia ex uno in idem resolvi docuit. Diodorus filium Orphei, Svidas Eumolpi patrem, & filium Antipheni suisse memorant, aliique alia. Vossius lib. de Musica hunc distinguit a Musaeo, qui suit Orpheo aequalis, de quo Aristoteles Polit. VIII. & Virg. Acn. VI. Vid. Aegid. Mienag. in Laert. Joc. cit.

11.

Lini cippo. Ibid. p. 3.

ΩΔΕ ΛΙΝΟΝ ΘΗΒΑΙΟΝ ΕΔΕΞΑΤΟ ΓΑΊΑ ΘΑΝΟΝΤΑ ΜΟΤΣΗΣ ΟΥΡΑΝΙΗΣ ΤΟΝ ΕΥΣΤΕΦΑΝΟΥ

²Ωδ Λίνον Θηβαΐον ἐδ'έξατο γαΐα Ξανόντα, Μέσης Οι gaving ψον δυσεφανε.

Idem pag. 3.

Candida purpareis redimitum tempora fertis Thebanum Uraniae continet arna Linam.

Laertius Linum Mercurio, & Urania genitum, Virgilius *Eclog. IV*. filium dicit Apollinis. Multa de mundo, de Ddd 2 fide-

396 VIROR. FEM. DOCTR. ILLVSTR. MON.

fideribus, de animantibus, frugibusque scripsit, & operi hoe initium fecit:

Tempus erat, quo cuncta simul sunt edita quondam. Hunc sequutus Anaxagoras omnia simul condita adseruit. Vid. Cie. de Univers. & II. Quaest. Academ. Varias de Linoopiniones Menagius ibidem colligit.

I I I. Ibidem.

ΟΡΗΙΚΑ ΧΡΥΣΟΛΥΡΗΝ ΤΗ Δ' ΟΡΦΕΑ ΜΟΥΣΑΙ ΕΘΑΨΑΝ ΟΝ ΚΤΑΝΕΝ ΥΨΙΜΕΔΩΝ ΖΕΥΣ ΨΟΛΟΕΝΤΙ ΒΕΛΕΙ Θεήϊκα χευσολύεην τῆδ' 'Ορφία μέσσι έθα ζας,

Ον ατάνει ύψεμέσων. Ζούς φολόεντι βέλα.

Ambrofius p. 4.

Orphea candenti trajectum fulmine Thracem. Cum aurata Aonides bic posuere lyra.

Quem hic fulmine tactum legis, alii ab Hercule, a canibus alii, alii a Maenadibus dilaceratum ferunt. A philofophorum albo deletus fuisse dicitur, quod Diis tribuerie humanas perturbationes.

IV.

Ad Thaletis imaginem. Ex Laert. lib. I. p. 9, ΤΟΝΔΕ ΘΑΛΗΝ ΜΗΛΗΤΟΣ ΙΑΣ ΘΡΕΨΑΣ' ΑΝΕΔΕΙΣΕΝ ΑΣΤΡΟΛΟΓΟΝ ΠΑΝΤΩΝ ΠΡΕΣΒΥΤΑΤΟΝ ΣΟΦΙΑΙ

EIPONOTOR HANTIZA HEZDITATON ZOU

Τόνδε Θαλών Μήληπος Ιας Θείζας, ανέδαξο

'Αςρολόγον τάντων σρεσβύτατον σοφία.

Idem p. 20.

Hunc quoquo nutrivit Milefia terra Thaletem: Astrologum primi nominis ipsa facit.

V.

Ad ejusdem sepulcrum. Ibid. Η ΟΛΙΓΟΝ ΤΟ ΔΕ ΣΗΜΑ ΤΟ ΔΕ ΚΛΕΟΣ ΟΥΡΑΝΟΜΗΚΕΖ ΤΩ ΠΟΑΥΦΡΟΝΤΙΣΤΩ ΤΟΥΤΟ ΘΑΛΗΤΟΣ ΟΡΝ. ⁹Η όλίχον τό δι σήμαι, τό δι κλίος εξανόμηκες Ταί πολυφεριτίστο τώτο Θάλητος ώρη.

Idem

Idem. p. 23.

Nempe bic exiguus tumulus, sed sidera scandit Gloria, sunt cujus bace monumenta Thalae.

Primus hic fapiens vocatus est, ursa minore, solis curfu ac desectu, orbis lunaris magnitudine, animae immortalitate cognita celebratus, & in dimidio circulo trigoni rectanguli descriptione, quam Cicero de N. D. III. Pythagorae tribuit. Ipsius haec habe monita. Nosce te ipsium. Amicorum praesentium, O absentium memor esto. Optime ac justifsime vitam ages, si, quae in aliis reprebendis, ipse non facias.

VI.

Solonis imagini . Laert. Lib. I. p. 15. Η ΜΗΔΩΝ ΑΔΙΚΟΝ ΠΑΥΣΑΣ ΥΒΡΙΝ ΗΔΕ ΣΟΛΩΝΑ ΤΟΝ ΔΕ ΤΕΚΝΕΙ ΣΑΔΑΜΙΣ ΘΕΣΜΟΘΕΤΗΝ ΙΕΡΟΝ ⁶Η Μήθων αθλιον αταύτας ύβειν, ήθε Σόλωνα

Τόν δε τεκνά Σαλαμίς θεσμοθέτην ίκούν.

Idem p. 57.

Quae dudum infanas Medorum propulit iras, Legiferum Salamis pulcra Solona parit.

Solonis haec in primis feruntur sapienter dicta. Nibil nimis. Amicos cito noli parare, quos autem paraveris, ne rejicias. Consule non quae suavissima, sed quae sunt optima. Tunc rege, quum primum didiceris obedire.

V I I.

Ad Chilonis imaginem . *Ibid. p.* 18. ΤΟΝ ΔΕ ΔΟΡΥΣΤΕΦΑΝΟΣ ΣΠΑΡΤΑ ΧΕΙΛΩΝ' ΕΦΥΤΕΥΣΕΝ ΟΣ ΤΩΝ ΕΠΤΑ ΣΟΦΩΝ ΠΡΩΤΟΣ ΕΦΥ ΣΟΦΙΗΙ Τόν δι διευτέφαιος Σπάιτα Χάλων' ἰφύτδιοιν,

to the construction and the second

*O; ກີ່ຢູ່ inta ຫຍຸດໃນ ແຂງພັກ; iqu moping .

Ambrof. p. 45.

Hic fapiens forti natus Lacedaemone Chilon,

Qui e numero septem maximus unus erat.

Chilonis inter ceteras ea maxime fententia placuit: lapideis cotibus examinari aurum; auro mentem hominum, cujufmodi fit, comprobari.

VIII.

398 VIROR. FEM. DOCTR. ILLVSTR. MON.

VIII.

In Pittaci sepulcro. Ibid. p. 20. ΟΙΚΕΙΟΙ ΔΑΚΡΤΟΙΣΙ ΛΙΓΑΙΝΟΜΕΝ Η ΚΑΤΑΚΛΑΙΒΑ ΕΝΘΑΔΕ ΠΙΤΤΑΚΟΝ ΗΔ' ΙΕΡΑ ΛΕΣΒΟΣ ΟΙκώοι δαπρίοισι λιγαίνοιδο, ή κοπακλαίώ 'Evodol Πιπακόν ήσ' isea Λίσβος.

Idem p. 49.

Condidit boc tumulo lacrimis te, Pittace, Lesbos Sacra suis, obitu languida sacta tuo.

Pittacus armis & prudentia clarus, Croesi pecunia recusata clarior, filii sui intersectorem absolvit poena, scripsitque ad sexcentos elegos versus, & civibus leges tulit. Praecipue seruntur ejus istae sententiae. Principatus virum declarat. Depositum quum acceperis, redde. Amico noli maledicere, ne inimico quidem. Tempus nosce.

1 X.

Biantis tumulo. Ibid. p. 22.

ΚΛΕΙΝΗΣ ΕΝ ΔΑΠΕΔΟΙΣΙ ΠΡΙΗΝΗΣ ΦΥΝΟΤΑ ΚΑΛΥΠΤΕΙ Η ΔΕ ΒΙΑΝΤΑ ΠΕΤΡΑ ΚΟΣΜΟΝ ΙΩΣΙ ΜΕΓΑΝ Κλανής & δαπίδισι Πειήνης φωνότα χαλύπία

"H & Biarta nirea, xisney "las pigas.

Ambrof p. 54.

Petra Prienenfem tegit bacc bene culta Biantem, Ornamentum ingens qui fuit Joniis.

Bias patriae defenfor egregius, & vehemens orator, dicendi vim femper in bonam partem folitus exercere, feliciter caufa pro amico dicta, nepotis in gremio efflavit animam. Impiis inter maris procellas Deos invocantibus, filete, inquit, ne vos hic illi navigare fentiant.

Х.

In Cleobuli fepulcio. Ibid. p. 24. ΑΝΔΡΑ ΣΟΦΟΝ ΚΛΕΟΒΟΥΛΟΝ ΑΠΟΦΘΙΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑΠΕΝΘΕΙ ΗΔΕ ΠΑΤΡΑ ΛΙΝΔΟΣ ΠΟΝΤΩΙ ΑΓΑΛΑΟΜΕΝΗ "Ανδρα συφόν Κλιόβελον αποφθιώψον καταπενθά "Η δεπάτεο Λίνδος, πόντο αγαλλομξώ.

Idem

Idem p. 60. Extinctum luget Cleobulum patria Lindus, Patria quae medio est undique cincta mari.

Cleobulus philosophiae gratia Aegyptum adiit : filiam habuit Cleobulinam, exametrorum aenigmatum vatem : scripsit ad tria millia versuum. Ejus habe perbrevem hanc sententiam. Modus optimus.

XI.

Corinthii in Periandri honorario sepulcro. Laert. ibid. p. 25.

ΠΛΟΥΤΟΥ ΚΑΙ ΣΟΦΙΗΣ ΠΡΥΤΑΝΙΝ ΠΑΤΡΙΣ ΗΔΕ ΚΟΡΙΝΘΟΣ ΚΟΔΠΟΙΣ ΑΓΧΙΑΛΟΙΣ ΓΗ ΠΕΡΙΑΝΔΙ ΟΝ ΕΧΕΙ

Πλάτε και σοφίης φρύτανιν παξίς nde Kócer Jos

Κόλποις α' χεά λοις γη Περίαι δρον έχει.

Ambrof. p. 62.

Et sophia & nummis Periandrum terra Corinthus Clarum litoreo continet alma sinu.

Periandros legitur fuisse duos, tyrannum alterum, & Corinthium, alterum vero fapientem, & Ambraciotem. Aristoteles tyrannum a fapiente non distinguendum afferit. Plato negat. Illius quidem crudelitas vix videtur in virum fapientem cadere potuisse : siquidem & conjugem gravidam calcibus necavit, & puerum Lycophronem matri stetu justa folventem abdicavit. Ejusdem mors, & quae de sepulcro traduntur, a fapiente abhorrent; hoc autem epitaphium ad philosophum, & Corinthium pertinere res ipfa loquitur.

XII.

Anaxagorae cippo. Ibid. lib. II.

ΕΝΘΑΔΕ ΠΛΕΙΣΤΟΝ ΑΛΗΘΕΙΑΣ ΕΠΙ ΤΕΡΜΑ ΠΕΡΗΣΑΣ.

οτρανιότ κόσμοτ κείται αναξάγορας

'Ergade misor annother on thema mentoas

Ouparie xóope xãras Avagayógas.

Idem p. 89.

Hic situs ille est, cui rerum patuere recessus, Alque arcana poli, magnus Anaxagoras.

Ana-

400 VIROR. FEM. DOCTR. ILLUSTR. MON.

Anaxagoras philosophus, historicus, & dux nobilis fuit, cujus opus de Oeconomia M. Cicero latinitate donavit. Dicitur Thucididis libros, quum facile subducere, aut sibi tribuere posset, in lucem primus omnium edidisse. Vid. plura apud Gell. XIV. 3. & Laert., qui hunc musam Atticam appellatum scribit, & septem numerat Anaxagoras.

XIII. Platonis cippo. Laert. lib. III. p. 80. ΣΩΦΡΟΣΥΝΗΙ ΠΡΟΦΕΡΩΝ ΘΝΗΤΩΝ ΗΘΕΙ ΤΕ ΔΙΚΑΙΩΙ ΕΝΘΑΔΕ ΔΗ ΚΕΙΤΑΙ ΔΙΟΣ ΑΡΙΣΤΟΚΛΕΗΣ ΈΙΔΕ ΤΙΣ ΕΚ ΠΑΝΤΩΝ ΣΟΦΙΗΣ ΜΕΓΑΝ ΕΣΧΕΝ ΕΠΑΙΝΟΝ ΤΟΥΤΟΝ ΕΧΕΙ ΠΛΕΙΣΤΟΝ ΚΑΙ ΦΘΟΝΟΣ ΟΤΧ' ΕΠΕΤΑΙ בשקפקדעות שפקלופשי שיותלי אשו דו לוצמים, 'Evgade di หตัта ปกัद 'Alisonting. Ei d's דוך כא אמידמי סטקוון עיץ מו יצוי אדמויטי, דצידטי יצא אאפיבטי, אט סטריטנ של יידדים. Ambrof. p. 188. Justitia cunctis praestans vitaque modesta Hoc situs in tumulo divus Aristoclees. Si quenquam ad magnos sapientia vexit bonores, Hunc citra invidiam vexit & ipfa virum. XIV. Ibid. **ΤΑΙΑ ΜΕΝ ΕΝ Κ**ΟΛΠΩΙ ΚΡΥΠΤΕΙ ΤΟΔΕ ΣΩΜΑ ΠΛΑΤΩΝΟΣ ΨΥXΗ Δ' AΘANATON TAEIN EXEL MAKAPON TIOT APISTONUS TON TIS KAI THAOOI NAION τιμαι ανήρ αγαθός θείον ιδοντά βιον Γαία μου έν κόλπφ κρύπια τόλο σώμα Πλάπονος עטאו ל' מ'שעימדטי דעצוי זאר אמתלפשי. Υίε Αείσωνος, τόν πς και πιλόθι ναίων. Tipa arne ayados Seior idorta Bier. Idem p. 189.

Corpus babet gremio contectum terra Platonis Mens sed babet superum tecta beata Deum. Divinum quem jam veneratur quisquis bonestus, Et probus est, cujus vel procul est regio.

XV.

Digitized by GOOGLE

X V.

Aliud recențius ibid. AIETE TITTE BEBHKAZ TIEP TAΦΟΝ Η TINOZ ΕΙΠΕ ΑΣΤΕΡΟΕΝΤΑ ΘΕΩΝ ΟΙΚΟΝ ΑΠΟΣΚΟΠΕΕΙΣ ΨΥΧΗΣ ΕΙΜΙ ΠΛΑΤΩΝΟΣ ΑΠΟΠΤΑΜΕΝΗΣ ΕΙΣ ΟΑΥΜΠΟΝ ΕΙΚΩΝ ΣΩΜΑ ΔΕ ΤΟΥ ΓΗΓΕΝΕΣ ΑΤΘΙΣ ΕΧΕΙ Αἰετὶ, τίπτε βίβημας ὑπὶς τώφον; Η τίνος, ἀπὶ, ᾿Αστεδοιντα διαίν αἶκον ἀποσιοπτίας; Ψυχῆς ἀμὶ Πλάπονος ἀποπίσριψης ἀς ὅλυμπον Εἰκῶν, σῶμε dì τθ μυχθυίς ᾿Ατδις ἔχα, Αmbroſ. p. 189. Quid monumenta fuper, volucrum regins volafli? Τυ mibi dic fuperum quam tucare domum?

Diva ego sublimi in caclum feror umbra Platonis, At corpus terrenum Attica servat bumus.

Platoni aram, & hunc titulum dicavit Aristoteles oblitus veterum dissidiorum, quorum causam Aelianus tribuit barbae, & capillis, quod Plato tonderi radique mallet, longiusculis propexisque gauderet crinibus Aristoteles. Interalia epitaphia hoc etiam fertur : Phoebus Aesculapium genuit, & Platonem, ut ille corporibus, hic animis mederetur. Platonis imaginem, cui similem neque Ursinus, neque Causeus, neque Gronovius praebuerunt, videre si cupias, adi Collect. Antiq. Rom. Abb. Rodulphini Venuti, ubi magnus philosophus extat capite diademato, & coma nitidissime culta, barbaque ad pectus prolixa, qualis describitur ab Aeliano.

X V I.

Aeneae Diogenis statuae.

Laert. lib. VI. pag. 156.

τηρασκεί και χαλκός τπο χρύνοτ αλλά σον οττι κήδος ο πας αίων διογένες καθέλει

E MOYNUZ EFIEL BIOTAZ ATTAPKEA ADEAN EAELEAZ ONHTOIZ KAL ZOHZ GIMON EAAOPUTATAN

Tuesone na) χαλκός των χεόνε αλλα συν έπ Κύδος ό πας αίων Διόχωις καθτλα.

Eec

Mit

VIROR. FEM. DOCTR. ILLYSTR. MON.

Μώνος in a βιοτάς duragene de de id afas Θυπτοίς και ζωής οίμου idagegydter.

402

Ambrof. p. 357.

Acra quidem absumit tempus, sed tempore nunquam Interitura tua est gloria Diogenes.

Quandaquidem ad vitam miferis mortalibus aequam Monstrata est facilis te duce & ampla via.

Diogenes Sinope relicta patria, vix Antistheni adhaefit Cynicorum principi, dolio pro domo usus in canis & nomen, & indolem degeneravit. Tametsi ab ejus latratu nemo immunis esset, eum tamen Philippus, Alexander, Antipater, Euclides, Plato, Demosthenes familiariter adierunt, incertum ridendine, ac cognoscendi causa specimen hominis: memorandum.

> X V I K. Syracufis ad statuam Epicharmi philosophi. Laert. lib. VIII. p. 232.

ΕΙ ΤΙ ΠΑΡΑΛΛΑΣΣΕΙ ΦΑΕΘΩΝ ΜΕΓΑΣ ΑΛΙΟΣ ΑΣΤΡΩΝ ΚΑΙ ΠΟΝΤΟΣ ΠΟΤΑΜΩΝ ΜΕΙΖΟΝ ΕΧΕΙ ΔΥΝΑΜΙΝ ΦΗΜΙ ΤΟΣΟΥΤΟΝ ΕΓΩ ΣΟΦΙΑΙ ΠΡΘΕΧΕΙΝ ΕΠΙΧΑΡΜΟΝ ΟΝ ΠΑΤΡΙΣ ΕΣΤΕΦΑΝΩΣ ΑΔΕ ΣΥΡΗΚΟΣΙΩΝ

Εί π αδαλλάση Φαίδων μίγας άλιος άσρων

Καί πόντος ποταμών μάζον έχα δωίαμη.

Φημί τοσώτον έχω συφία αροίχαν Επίχαιμα.

Ον πατείς έσοφανως αδε Συρηποσίων.

ldem p. 514.

Quantum sol vincit sublimis sidera caeli,

Quanto vis pelago major inest fluviis:

Tantum ego profiteor sophia praestare Epicharmum, Cui Syracusa comis patria serta dedit.

Epicharmus Cous Pythagorae auditor commentaria cum notis de rerum natura, de sentențiis, de medicina reliquit; obiit anno actatis nonagesimo.

XVIII.

X V I I I.

Chryfippi imagini. Plutarch. de Stoic. Repuzn. p. 1033. τον δε νεον χρτειππον αριετοκρεών ανεθηκε των ακαδημιάχων ετραγγαλίδων κοπίδα

Τόν δι νίον Χεύσιπατον Άριςοικείων ανίθηκε Τον Άκοσημαχον σραγαλίδων κοπίδα. Xylander.

Hunc Academiacos folitum discindere nexus Chrysippum juvenem ponit Aristocreon.

Aristocreon Chrysippi discipulus perfamiliaris aeream ejus imaginem in columna his elegis inscriptam posuit. Hic ille Chrysippus stoicorum princeps, qui regiam & civilem laudabat vitam, nihil scholasticam a voluptaria differre ratus: ejus de morte dissensio est, aliis eam vino tribuentibus, aliis risui: demortuo statuam in Ceramico Athenis positam fuisse testatur Cicero I. de Fin.

XIX.

Ifocratis statuae. Plutarch. de X. Orat. p. 838. TIMOGEOS Φ IAIAS TE XAPIN EENIHN TE SPOTIMON ISOKPATOIS EIKO THN D'ANEGHKE GEAIS

ΛΕΩΧΑΡΟΙΣ ΕΡΓΟΝ

Τιμόθτος Φιλίας το χάριν, ζενίην το πουστιμή Ισοκοάτοις άκω τίω δ' άνεθηκο Θεαίς.

> Augaen, iggor. Xylander.

Dedicat Isocratis statuam sacratque Deabus Hospitii & studii nomine Timotheus.

Leocharis opus.

х х.

In columna. Plutarch.ibid. p. 839. ISOKPATOIS AΦΑΡΕΥΣ ΠΑΤΡΟΣ ΕΙΚΟΝΑ ΤΗΝ Δ' ΑΝΕΘΗΚΕ ZHNI ΘΕΟΙΣ ΤΕ ΣΕΒΩΝ ΚΑΙ ΓΟΝΕΩΝ ΑΡΕΤΗΝ 'Ισοκοάτοις 'Αφαρόζς πατοδς ἀκόνα τίω δ' ἀνίθηκε Znvi, Θιοίς το σέβων και ρονίων ἀριτήν.

Eec 2

XXI.

404 VIROR. FEM. DOCTR. ILLUSTR. MON.

Xylander.

lsocratis Aphareus patris bos posuit simulatrum, Divos, atque Jovem venerans, meritosque parentes. De Isocratis honoribus jam satis multa in dissert.

XXI.

Plutarch. in Demosthenis vit.

είπερ ισην ρωμην γνωμί αμμοσθενές είχες.

οτ ποτ' αν ελαμνών αρέεν αρής μακεδών

Είπερ ίσην βώμην γρώμη Δημόθετες άχες,

Of not d' EAN tor here dens Maneder .

Xylander.

Hic fi quantum animo, tantum valuisset & armis, Graecorum baud Macedo perdomuiset opes.

Ita infcriptum Athenis fuit statuae potentissii oratoris, cujus imago, tam olim celebris in bibliothecis, non efset reliqua, nisi una in Hispaniis Tarraco intercessistet, cujus in suburbano inventa est in disco marmoreo, & ad Fulvium Ursinum missa ab Antonio Augustino. Apud Rodulphinum Venutum elegantissimi marmoris specimen adservatur, in quo Demosthenes sedet more philosophico indutus in sella cum epigraphe: $\Delta HM\Omega\Sigma\Theta EN. EIIBOMIO\Sigma$. In Sicilia est ejussem haec inferiptio inventa: $\Delta HMO\Sigma\Theta ENH$ APXEBOTAAS XAIPE, Demosthenes princeps sentus vale. Murat. T. II. Cl.X.

XXII.

Ex marmoribus Taurinensibus p. 169.

ΟΜΗΡΟΣ

ΗΡΩΩΝΚΑΡΥΚΑΑΡΕΤΑΣΜΑΚΑΡΩΝΤΕΠΡΟΦΗΤΑΝ ΕλλαΝΩΝΔΟΞΗΣΔΕΤΤΕΡΟΝΑΕλΙΟΝ ΜΟΥΣΕΩΝΦΕΓΓΟCOMΗΡΟΝΑΓΗΡΑΤΟΝCTOMAKOΣΜΟΤ ΠΑΝΤΟΣΟΡΑΣΤΟΥΤΩΝΔΑΙΔΑλΟΝΑΡΧΕΤΥΠΟΝ

ΟΥΧΕΟΟΣΕΣΤΙΝΕΜΟΙΦΡΑΖΕΙΝΙΕΝΟΣΟΥΔΟΝΟΜΑΤΤΟ ΝΥΝΔΕΝΕΚΑΙΑΤΑΝΟΤΠΑΝΤΑΣΑΟΩΣΕΡΕΩ ΠΑΤΡΙΣΜΟΙΧΟΩΝΠΑΣΑΤΟΔΟΥΝΟΜΑΦΑΣΙΝΟΜΗΡΟΝ ΕΣΤΙΔΕΜΟΥΣΑΩΝΟΥΚΕΜΟΝΟΥΔΕΝΕΠΟΣ

EIME-

ΕΙΜΕΝΟΝΗΤΟΣΕΦΤΣΠΩΣΑΘΑΝΑΤΟΝΣΕΕΠΟΙΗΣΑΝ ΜΟΥΣΑΙΚΑΙΜΟΙΡΩΝΝΗΜΑΑΝΕΚΑΩΣΑΝΑΝΑΕ ΕΙΔΗΣΘΑΑΘΝΑΙΟΣΠΩΣΕΝΘΝΗΤΟΙΣΣΕΑΡΙΘΜΘΥΣΙΝ ΟΥΜΑΣΕΤΑΥΤΕΧΡΗΝΣΕΜΝΕΠΟΙΗΤΑΦΡΟΝΕΙΝ ΗΑΑΑΕΙΝΩΝΤΟΑλΗΟΕΣΕΠΕΙΤΟΣΑΦΕΣΔΙΑΟΕΥΓΕΙ ΑΝΘΡΩΠΟΝΦΑΣΙΝΘΕΙΕΣΕΟΜΗΡΕΠΕΛΕΙΝ

Hangenbuchius in Epist. Epigraph. p. 152. ita emendat: paulo aliter in marm. Taurinens.

"Openeos .

Ησώων κάρυκ ἀριτῶς μακάσον το περφήται, Έλλάνων Οδέης δάστουν ἀέλιον, Μασέων φέγίος, Όμησον ἀγήσατον σόμα κόσμα Παιτός όρῶς τῦτον δαίδαλον ἀρχίτυπον.

Ούκ έθος όζιν έμοι φαζαν βύος, εδ' όνομ' αυτό, Νιώ δ' ένεκ Αίλιανώ παντα σαφοίς έμει. Παξίς μοι χθων πάσα, το δ' ένομα φάσιν Όμηρον. Έσι δι Μεσάων, έκ έμον έδιν έπος.

Ei μθρ Ξνητός έφυς, πῶς ἀθάνατον σ' ἐποίησασ Μῶσοι, ૧૯) μοιῶν νῆμ' ἀνέπλωσαυ; ἄναξ.
Ei δ' ňθ' ἀθάνατος, πῶς ἐυ Ξνητοῖς σ' αριθμῦσιν; Οὐ μεί σε ταῦτ' ἐχεῆν, σεμιέ ποιητὰ, φερνῶν.
⁸Αλλ' ἔχνων τὸ ἀληθές, ἐπιὰ τὸ σαφὶς \$/μφd/γα ⁸Ανθερπον φάσιν, Θῶε σ', Όμημε, πίλαν.
Ita vertunt Cl. Ant. Rivautella, & Jo. Paul. Ricolvius p. 180. Praeconem beroum virtutis, Grajugenum, quo Inclyta tanquam alio gloria fole nitet, Muſarum vocem, stque os totius orbis Homerum

Hacc par archetype dacdala imago refert.

Non genus, aut nomen confuevi farier : at nunc Perspicue Aeliano cuncta jubente loquar. Patria mi tellus est omnis, nomen Homerus; Musarum omnia sunt carmina, nulla mea.

Si-

2.

₿.

406 VIROR. FEM. DOCTR. ILLUSTR. MON.

Si mortalis eras, cur fati flamine rupto, Mufae immortalem, te voluere Deum ? Quod fi immortalis, mortalibus annumerari At non debueras, magne poeta, pati. At verum novi: mortalem dicere mavult

Vulgus: namque an homo sis, latet, anne Deus.

1. Homeri imago, quae hic archetypo fimilis enunciatur, probare videtur quod fupra dixi in diff. V. num. XIII.

2. Gruterus pag. 419. Homeri, & Menandri capitibus infignes terminos fcribit fuisse duos in Augusti mausoleo. Ex hoc versu Fulvius Ursinus illius Aeliani, qui de animalibus & varia historia Graece scripsit, in villa, & via Ostiensi Homeri imaginem Menandro proximam extitisse arbitratur.

X X I I I.

A. Gell. NoEt. Att. III. 11.

CAPELLA . HOMERI . CANDIDA . HAEC . TVMVLVM . INDICAT QVOD . HAC . IETAE . MORTVO . FACIVNT . SACRA

M. Varro in lib. de Imagin. I. hanc epigraphen inscripse-

rat fummi poetae imagini. Varroni favet fequens titulus. X X I V.

Delphis pro templi foribus ad aeneam Homeri statuam. Pausan. X. p. 341.

ΟΛΒΙΕ ΚΑΙ ΔΥΣΔΑΙΜΟΝ ΕΦΙΣ ΓΑΡ ΕΠ' ΑΜΦΟΤΕΡΟΙΣΙ ΠΑΤΡΙΔΑ ΔΙΖΗΑΙ ΜΗΤΡΙΣ ΔΕ ΤΟΙ ΟΥ ΠΑΤΡΙΣ ΕΣΤΙΝ ΕΣΤΙΝ ΙΟΣ ΝΗΣΟΣ ΜΗΤΡΟΣ ΠΑΤΡΙΣ Η ΣΕ ΘΑΝΟΝΤΑ ΔΕΞΕΤΑΙ ΑΛΛΑ ΝΕΩΝ ΠΑΙΔΩΝ ΑΙΝΙΓΜΑ ΦΥΛΑΞΑΙ

Ολβιε και δύσδαιμον (έφις γαρ έπ αμφοτέροισι)

Παξίδα δ'ζηαι · μηζίς δι τοι, κ παξίς όξην.
 "Εςιν" Ιος νήσος μηζός παξίς, ή σε σανόντα

2. Δίζεται αλλα νίων παίδων αίνιγμα φύλαξαι. Amafaeus p. 288.

Felix atque miser (nam sors te ad utrunque vocavit) De patria quaeris; tibi matria, non patria illa est. Insfula los matris patria est, quae colliget ossa Exanguis: sed enim puerorum aenigma caveto.

1. Jetae

Digitized by Google

CLASSIS D.

1. Jetae Homeri matrem, cujus & sepulcrum ostendebant, Clymenen nuncupavere, sed Cyprii Themisto seminam indigenam. *Pausan. ibid.*

2. Ex Herodoto in Homeri vita fatis est notum pediculare aenigma, cui solvendo quum ille fuisset impar, fertur prae aegritudine interiisse : merito quidem rejicitur haec opinio; sed contra sentientibus hic lapis suffragatur.

Χ Χ V. *Εχ Marm. Taurinenf. ibid.* Μ Ε Ν Α Ν Δ Ρ Ο Σ ΕΧΡΗΝΜΕΝΣΓΑΙΣΥΝΕΡΩΤΙΦΙλΩΣΕΜΕΝΑΝΔΡΕ ΩΣΥΝΖΩΝΕΤΕΛΕΙΣΟΡΓΙΑΤΕΡΠΝΑΘΕΟΥ ΔΗΛΟΣΔΕΙΦΟΡΕΩΝΑΙΕΙΟΕΟΝΟΠΠΟΤΕΚΑΙΝΥΝ ΣΗΝΜΟΡ ΗΝΚΑΤΙΔΩΝΑΥΤΙΚΑΠΑΣΣΕΦΙΛΕΙ

ΦΑΙΔΡΟΝΕΤΑΙΡΟΝΕΡΩΤΟΣΟΡΑΣΣΕΙΡΗΝΑΟΕΑΤΡΩΝ ΤΟΝΔΕΜΕΝΑΝΔΡΟΝΑΕΙΚΡΑΤΑΠΥΚΑΖΟΜΈΝΟΝ ΟΥΝΕΚΑΡΑΝΟΡΟΝΟΤΣΙΑΑΡΟΝΒΙΟΝΕΞΕΔΙΔΑΈΑ ΗΔΩΝΑΣΣΚΗΝΗΝΔΡΑΜΑΣΙΠΑΣΙΓΑΜΩΝ

ΟΥΦΑΥΧΩΣΕΣΤΗΣΑΚΑΤΟΦΟΑλΜΟΥΣΣΕΜΕΝΑΝΔΡΕ ΤΗΣΔΕΙΟΜΗΡΕΙΗΣΦΤΑΤΑΤΕΜΟΙΚΕΦΑΑΗΣ ΑλλΑΣΕΔΕΥΤΡΑΕΤΑΞΕΣΟΦΟΣΚΡΕΙΝΜΕΤΕΚΕΙΝΟΝ. ΡΜΜΑΤΙΚΟΣΚΛΕΙΝΟΣΠΡΟΣΟΕΝΑΡΙΣΤΟΦΑΝΗΣ Μινανδιος.

Έχεμν μου επσαι σιν έρωπ φίλφ στ, Μέναι δρι, Ω συν ξων ετέλας διγια τερπνα Θιθ. Δήλος δ' μ φορίων αίκι Θιον όποιοτι και νιν Σην μόρφων καπίδων αυτίκα πας στ φιλη.

Φαϊσρον έταιον έσοτος όρας, σκρήνα θεάτοον, Τόν δε Μένανδρον άκι κούτα πυχάζορομον. Ούνεκας ανθούπως Ίλαοον βίον Εξέδιδαζα, Ήδύνας σκήνην δράμμασι πάσι γάμων.

Digitized by Google

VIROR. EFM. DOCTR. ILLVSTR. MON.

Où φαίλως έςπου κατ' έφθαλμώς στ', Μετάτδρε, Τῆς Μ γ' Ομηφαης φίλτατε μοι κεφαλῆς. ᾿Αλλὰ στ δάττές έταξε συφός κείτων ματ' ἀκάνον Γεμματικός κλανός σείθαν 'Λεκσυβάνης. Ita vertit Marchio Scip. Massejus in Mus. Veron. p. 229. Te decuit caro fociare, Menander, amori, Cujus facra tibi dulcia femper crant. Ferre Deum femper to conflat, quandoquidem & nunc Confession omnis amat, qui videt ora tua.

Sirenen scenae, comitemque cupidinis, ornat Quem semper capiti sixa corona, vides. Namque bomines docui jucundam degere vitam, Perpetuo exbilarans dramata connubiis.

Haud importune, mibi care Menander, Homeri Ante oculos, tua quae est, essigiem statui. Nam te post illum sedem obtinuisse secundam, Grammatica eximius tradit Aristophanes.

De Aristophane scripsit Plato, Gratias sibi templum quaerentes illius mentem atque ingenium delegisse.

XXVI.

Menandri sepulcro Diodorus inscripsit hoc epigramma, quod extat in Anthologiae *lib. 111.* 6. ΒΑΚΧΩΙ ΚΑΙ ΜΟΤΣΗCΙ ΜΕΜΗΛΟΤΑ ΤΟΝ ΔΙΟΠΕΙΘΟΤΣ ΚΕΚΡΟΠΙΔΗΝ ΤΠ' ΕΜΟΤ ΈΕΙΝΕ ΜΕΝΑΝΔΡΟΝ ΕΧΩ ΕΝ ΠΤΡΙ ΤΗΝ ΟΛΙΓΗΝ ΟΣ ΕΧΕΙ ΚΟΝΙΝ ΗΝ ΔΕ ΜΕΝΑΝΔΡΟΝ ΔΙΖΙΑΙ ΔΗΕΙΣ ΕΝ ΔΙΟΣ Η ΜΑΚΑΡΩΝ Βάκχφ το) Μέσποι πομπλόται τον Διοπάθως Κεκεοπίδην ύπ' έμε ξανε Μένανδρον έχο.

Er mei the orighe of the noris is the stander

Ligene disse to Dide in Marticent.

Ita vertit Jo. Meurlius.

Hic ego Cecropiden natum Diophite Menandrum, Bacchi, & musurum delicias teneo,

Exi

Exiguos tincres: quod fi quaefiveris ipfum, Caclesium in regno, vel Jovis invenies.

Poeta Comicus Theophrasti auditor, scripsit fabulas 70., & nonnulla soluta oratione. Quintilianus X. 1. Menandrum ait ad cuncta, quae ars dicendi praecipit, efficienda sufficere: tanta in eo inveniendi copia, eloquendi facultas fuit: ita omnibus rebus, personis, assectibus accommodatus extitit. Primus olim a pueris legebatur: Ausonius *in Idyl. IV.* 44.

Perlege quodcunque est memorabile. Prima monebo Conditor Iliados, & amabilis orsa Menandri Evolvenda tibi.

Plura de fummi hujus poetae laudibus erudite congesta sunt in marmora Taurinensia, quae auspicio augustissimi Sardiniae regis Caroli Emanuelis, cujus in ditione Pedemontana glorior me natum esse, copiose illustraverunt Cl. Antonius Rivautella, & Jo. Paulus Ricolvius.

XXVII.

Hefiodi cippo.

Pausan. lib. IX. p. 312.

ΑΣΚΡΗ ΜΕΝ ΠΑΤΡΙΣ ΠΟΛΥΗΙΟΣ ΑΛΛΑ ΘΑΝΟΝΤΟΣ ΟΣΤΕΑ ΠΛΗΞΙΠΩΩΝ ΓΗ ΜΙΝΥΩΝ ΧΑΤΕΧΕΙ ΗΣΙΟΔΟΥ ΤΟΥ ΠΛΕΙΣΤΟΝ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ ΚΥΔΟΣ ΟΡΕΙΤΑΙ ΑΝΔΡΩΝ ΚΡΙΝΟΜΕΝΩΝ ΕΝ ΒΑΣΑΝΩΙ ΣΟΦΙΗΣ

*Ασκεν μου παξίς πολυήϊος, αλλα θανόντος

Οςτα πληζίπωων γη Μινυων χατέχε

Ησιόδε, το πλάστν έν Ελλάσι κύλος δεκται

'Ανδρών κεινομθώων **έν** βαστίνω σορίης.

Amasaeus p. 264.

Hefiodi patria est frumenti fertilis Ascra, Sed bello insignes ossa tenent Minyue: Hujus in Argolicis excellit gloria terris, Judicium quibus est, ingeniumque sagax.

Saeviente pestilentia responsum ferunt ab oraculo, illud fore remedium, si ex Naupactio agro in Orchomenium Hesiodi ossa deportarentur, quod factum suit ossibus condi-Fff

tis cornicis indicio in faxi latebra superaddita inscriptione. Sequens titulus huc alludir.

XXVIII

E schedis Barberinis. Fabrett. Ant. Infor. X. p. 675. XAIPE ALZ HEHEAE KAI ALE TADON ANTIBOAHEAE HEIOA' ANOPATIOLE METPON EXON EODINE

Jaies Nis in Buras no Nis They avon Bon were

'Horiod' a' Seconors pitter izer afins .

Sic vertit Fabrett. ex Bibliotheca Vaticana. Salve pubesciens iterum, at bis condite salve

Hesiode, bumanae qui modus es sopbiae.

Poemata, Theogoniam, fabulam, verfulque de agricultura fcripfit, quos Virgilius imitatus est. Vid. Quintilian. V. 11. Vell. I. 7. Gell. III. 11. O XVII. 21. Pluterch. in conviv. fept. fapient.

•X X I X.

Pergami Afiae. Infir. Donian. Cl. VIII. n. 91. p. 336. ΟΤΝΟΜΑ ΜΕΥ ΣΑΠΦΩ ΤΟΣΣΟΝ Δ' ΥΠΕΡΕΣΧΩΝ ΑΟΙΔΩΝ: ΘΗΛΕΙΩΝ ΑΝΔΡΩΝ ΟΣΣΟΝ Ο ΜΑΙΟΝΙΔΗΣ Οῦνομφ. μ. Σαπφώ τόστον δ' ὑπτείστων ἀοιδῶν Θηλείων ἀνδρῶν ὅστον δ Μαιόνιδης

Latinam reddidit Cl. Salvin. inter Donian. Infer. VIII. 91. Femineos cantus superavi mascula Sappho,

Quantum bominum vicit carmina Maconides,

Decima haec Mufa non, uti Herma staruit, in infula Lesbo, sed Mitylaenis nata est, ut sentit Ursinus Aristotele, & Polluce austoribus. Multa scripsit, sed pauca supersunt, a Dione, & Rhetore Longino servata. Elegia Ovidii, sub nomine Sapphus, criticis videtur prae aliis insignis, quia ex ejus carminibus contextam putent. Vid. plura apud Vos. II. 3.

XXX.

Herophiles fepulcro in Smithei luco. Paufen. X. p. 328. ΑΔ' ΕΓΩ ΑΙΦΟΙΒΟΙΟ ΣΑΦΗΓΟΡΙΣ ΕΙΜΙ ΣΙΒΥΛΑΑ ΤΩΙ Δ' ΤΠΟ ΑΛΙΝΕΩΙ ΣΑΜΑΤΙ ΠΥΘΟΜΕΝΑ

Π.Χ-

CLASSIS V.

ΗΑΡΘΕΝΟΣ ΑΥΔΑΞΣΣΑ ΤΟΠΡΙΝ ΝΤΝ Δ' ΑΙΕΝ ΑΝΑΥΔΟΣ ΜΟΙΡΑΙ ΤΠΟ ΣΤΙΒΑΡΗΙ ΤΗΝ ΔΕ ΛΑΧΟΥΣΑ ΠΕΔΗΝ ΑΑΛΑ ΠΕΛΑΣ ΝΤΜΦΑΙΣΙ ΚΑΙ ΕΡΜΗΙ ΤΩΙ Δ' ΤΠΟΚΕΙΜΑΙ ΜΟΙΡΑΝ ΕΧΟΥΣ ΕΚΑΤΩΙ ΤΗΣ ΤΟΤ' ΑΝΑΚΤΟΡΙΗΣ 'Αδ' όγιο & Φοίβοιο σαφηγορίε «μί Σιβύλλα, Τῷ δ' ὑπο λαϊνόφ σάμμη πυθαμθώα. Παρθίνος ἀυδάιατα τυσρίν, νωῦ δ' αἰδν ἀναυδος Μοίφα ὑπο ειβαρή τω δ' αἰδν ἀναυδος Μοίφα ὑπο ειβαρή τω δ' αἰδν ἀναυδος Μοίφα ὑπο ειβαρή τω δ' αἰδν ἀναυδος Μοίξαν ἔχασ' Βκάτφ τῆς τότ ἀνακτορίης. Απαίραυs p. 277. Illa ego fum Phoebi interpres non vana Sibylla, Ηic quae marmoreo contineor tumulo: Vocalis quondam, acternum nunc muta fuella,

Heu nimis bac fati sompede pressa gravi. Mercurio tamen & Nymphis sociata quiesco, Phoeho quod fuerim grata ferens pretium.

Herophilen ajunt Apollinis Sminthei fuisse aedituam, & Hecubae somnium ita interpretatam, ut rei eventus probavit. Magnam vitae partem Sami egisse dicitur, & postquam Delon, & Delphos, & Claron adiit, tandem in Troade interiisse, ad enjus sepulcrum erectus est Mercurius figura quadrangula, ad laevam aqua in receptaculum delabens, ubi Nympharum signa. Ceterum Sibyllarum oracula tuentur Justinus Martyr Apolog. 2. Clemens Alexandrinus VI. Stromat. Origenes VII. contr. Colf. Lactantius de vera Sapient. 1:6. IV. 15. S. Augustinus XVIII. de C. D. Respunt vero Auctor Bibliotb. Criticae T. I. 34. Dupinus in nova Bibliotb. Tom. I. Vossius, Blondellus, & alii. Vid. Honorat. Animadvers. in Regul. & usum Critic. T. II. lib. II disput. 2.

XXXI.

Euripidis. In urbe Pella, alias Beraca. Ex Proof at. Jo fuse Barnes in vit. Euripid pag. 32. EI KAI DAKPIOEIS ETPINISH EIA& SE NOTMOS KAI SE ATKOPPAISTAI DEINNON EGENTO KTNES Fff 2 TON

τον Σκτνηι Μελιγηρτν Ανδονά κόσμου Αθτνών τον Σοφιήι τραγικτν Μιξαμένον Χαριτά αλα' έμολες πελλαίον τι' Ηρίον ως αν ο λατρις πιεριδών Ναίης αγχοθί πιερίδων

Ei κα) δακρυόκς, Ευειπίδη, άλι σε πότμος, Και σε λυκοβράζου δάπνον εθεντο κύνις,

Τόν σκιωή μαλίγης ων ανθόνα, κόσμον, Άθυνον,

Τόν Σοφήη Τεαγκιώ μιζαμθρόον Χαζειτα.

Άλλ' έμολες Πελλαΐον ὑπ' ήρίον • ώς ἀν ὁ. λατείς Πιερίδων ναίης ἀγχό Ξι Πιερίδων.

Ibid

Dira licet tibi mors, Euripides, abstulit auras, Et lupicida tua carne repleta canis, Cecropiae decus, & dulcis philomela theatri, Qui sophia tragicas miscueras Charites; Cespite Pellaco ast tegeris: sic nempe minister Pieridum cumbis jam prope Pieridas.

Primum distichon praeclare satis evincit, quod frustra negat Dionysius Byzantinus Antholog. 111. 31., Euripidem a canibus laceratum interiisse, ficut copiose probatum legitur in praesat. Barnes loc. eit. Prope Pierides jacere dicitur, quia sepultus in terra Pieria, unde musae Pierides nuncupatae. Sepulcrum suit ex marmore Pyrropoecilo, imposita Euripidis statua, cum Bacchi ornatu, & toto tragico apparatu, interque duos rivos, quorum alterum saluberrimum, alterum mortiferum suisse profert Lilius Gyraldus in bist. Poet. Dial. VII.

XXXII

Ejusdem in Cenotaphio Athenis.

Ibid.

ΟΥ ΣΟΝ ΜΝΗΜΑ ΤΟΔ ΕΣ' ΕΥΡΙΠΙΔΗ ΑΛΛΑ ΣΥ ΤΟΥΔΕ ΤΗΙ ΣΗΙ ΓΑΡ ΔΟΞΗΙ ΜΝΗΜΑ ΤΟΔ' ΑΜΠΕΧΕΤΑΙ Οὐ σὺν Μνῆμα τόδ' ἐσ', Εὐειπίδη, ἀλλὰ σὺ τῦδι. Τῷ σῦ ζῶ δέξη μυῆμα τόδ' ἀμπεχέται.

Ibid.

Ibid.

Hoc tibi non monumentum, Euripides, illius aft tu: Namque tui boc famá nominis irradiat.

Athenienses ab Archelao non impetratis Euripidis cineribus, sicut in dissertatione dictum est, ei cenotaphium, quod perduravit usque ad Pausaniae tempora, erexerunt juxta viam, qua descendebatur ad Piraeeum, ubi postea & Menandri monumentum suit. Habe & hoc jambicum:

X X X I I I. Ibid. ΑΠΑΣ' ΑΧΑΙΙΣ ΜΝΗΝΑ ΣΟΝ Γ' ΕΥΡΙΠΙΔΗ ΟΥΚΟΝ ΑΦΩΝΟΣ ΑΔΛΑ ΚΑΙ ΛΑΛΗΤΕΟΣ "Απασ' Αχαιές μιθημα αδν γ' Εψειπίδη. Ούκον άφωνος, άλλα και λαλητίος. Sic vertit Barnes. Graecia tota tuum monumentum, Euripides, extat: Haud igitur mutus, fed magis ore viget.

XXXIV:

Athenis. Ex Barn. loc. cit.

ΜΝΗΜΑ ΜΕΝ ΕΛΛΑΣ ΑΠΑΣ' ΕΥΡΙΠΙΔΟΥ ΟΣΤΕΛ Δ' ΙΣΧΕΙ ΓΗ ΜΑΚΕΔΩΝ Η ΓΑΡ ΔΕΞΑΤΟ ΤΕΡΜΑ ΒΙΟΥ ΠΑΤΡΙΣ Δ' ΕΛΛΑΔΟΣ ΕΛΛΑΣ ΑΘΗΝΑΙ ΠΛΕΙΣΤΑ ΔΕ ΜΟΥΣΑΣ ΤΕΡΨΑΣ ΕΚ ΠΟΛΛΩΝ ΚΑΙ ΤΟΝ ΕΠΑΙΝΟΝ ΕΧΕΙ Μνῆμα μῶυ Ελλώς άπασ' Εὐριπίσει ός ia d' igh Γῶ Μαπισῶν · ἅ γὰς σέξατο τίρμα βίε. Παξίς σ' ἐλλάσος ἑλλώς 'Αθῆναι · πλῶςτε σὲ Μώσες Τές μας, ἐκ πολλάν κῶν τον ἔπαμνον ἔχει.

Ibidem.

Graecia tota quidem monumentum Euripidis: offa Terra tenet Macedum; quae fera fata dedit. Patria Cecropidum tellus: sed plurima Musas Delectans, tumulo carmina plura refert.

Hic titulus tribuitur Thucididi historico, vel Theophito comico, vel Timotheo musico & poetae nobili. Vid. Barn. & Thom Magistr. in vit. Euripidis. Extat & alia infcr. sepulcro apposita, postquam fulmine tactum fuit, quod ab

ab ethnicis tanquam divinitatis indicium habebatur, teste Plutarcho in vita Lycurgi, cujus tumulo idem contigiste traditur.

XXXV.

In finibus Graeciae & Valachiae. Ibid.

SISTE QUOD IPSE VELIM ROGITO COGNOSCE VIATOR

EVRIPIDIS TRAGICO CARMINE CLARVS HOMO

HAC LACEO ISTVD ERAM & QVOD TE COGNOSSE VOLEBAN ERGO DIV FELIX CHARE VIATOR ABI

Latinum hoc epitaphium Euripidis cenotaphio adpolitum fuit, ad illius imitationem, quod Pacuvius reliquit incidendum fepulcro fuo : fed HOMO pro bumo & ERAM pro erat, tum Euripidis fecunda fyllaba contra regulam correpta, judicio Barnes videtur ad aetatem barbaram pertinere.

XXXVI.

Bartholom. Marlianas in Urb. Rom. Topograph. V. 27.

I. ASPICITE.O. CIVES. SENIS. ENNIL. IMAGINIS. & FORMAM & HEIC. VOSTRVM. CPANXIT. & MAXVMA. FACTA. PATRVM NEMO.ME.CLACRYMIS. DECORET. FNEQVE. FVNERA. FLETV

2. FAXIT. CVR? VOLITO. VIVV. PER. ORA. VIRVM Ferrettius pag. 217. legit & VRNAM. b HIC. c PINXIT.

d MAXIMA. e LACRIMIS. f NEC.

Q. Ennius, cujus statua hunc habuit titulum in sepulcro Scipionum extra portam capenam, secundum Eusebium Tarentinus, sed auctore Cicerone pro Arch. Rudius fuit, atque ideo Sil. Italicus:

Miserunt Calabri; Rudiae genuere vetustae.

1. Laus Ennii maxima, ni fallor, haec una fuit, quod ejus & Caro jam fenex auditor fuit, & Virgilius imitator. De poeris confule Crinitum, & Lil. Gyraldum.

2. VIVV. pro vivas in usu apud veteres. Lacret. V. 1265.

Ut sibi tela parent, quibu filoas caedere possint.

XXXVII.

Naevii. Ex A Gett. I. 23.

MORTALES IMMORTALES SI FORET FAS PLERE

J. FLERENT DIVVAE CAMDENAE NAEVIVM FOSTAM

ITA-

ITAQUE POSTQUAM ORCINO TRADITUS THESAURO 5. OBLITEI SUNT ROMAE LOQUIER LATINA LINGUA

1.

1. Hoc, & duo, quae sequentur, epigrammata illufitres poetae suo incidenda tumulo reliquerunt. Naevius militavit primo bello Punico, cujus historiam scripst: varias fabulas docuit : stylo usus est fatirico: ideo invisus Scipioni Africano, & Metello in carcerem conjectus est, ubi duas fabulas exornavit Hariolum, & Leontem, ad quas respicit Plautus in Mil. A. 2. Sc. 2.

Nam os columnatum poetae inesse audio barbaro, Cui bini custodes semper totis boris accubant.

Ceterum e vinculis liberatus, Scipione, & Metello iterum provocatis, Roma pulsus, Uticae obiit.

2. Merito inquit loc. cit. Gellius: epigramma plenum superbise Companae, quod testimonium esse justum potuisset, nisi ab ipso distum esset.

X X X V I I I.

M. Pacuvii, Tarenti.

I. ADOLESCENS: TAMETSI PROPERAS: HOC TE SAXVM ROGAT VT SE ASPICIAS DEINDE QVOD SCRIPTVM BST LEGAS HEIC SVNT PACVVII POETAE MARCI SITA OSSA

2. HOC TE VOLEBAM NESCIVS NE ESSES VALE

1. Pacuvius poeta tragicus, Ennii ex sorore nepos, pituram exercuit, & subulas vendidit: Tarenti obiit 90. annos natus. Omnes, inquit Cic. in orat., apud bunc ornati sunt: Quintilianus gravitate sententiarum, pondere verborum, au-Etoritate personarum illusstrissimum vocat.

2. Epitaphium hoc Gellius verecundissimum & purissimum dicit, dignumque Pacuvii elegantissime gravitate. Hujus imitationem accipe ex Andrea Dactio in P. Crimiti laudem.

> Heus andi, properes lieet viator. Criniti tumulo teguntur isto, Dilecti cineres facris Camoenis. Hoc scires volui: recede felix.

XXXIX.

XXXIX.

Publ. Terentii.

Ex Theatr. Funebr. Part. III. Sc. VI. p. 357.

NATVS . IN . EXCELSIS . TECTIS . CARTHAGINIS . ALTAB

ROMANIS . DVCIBVS . BELLICA . PRAEDA . FVI

DESCRIPSI . MORES . HOMINVM . IVVENVMQ SENVMQ.

QVALITER . ET . SERVI . DECIPIANT . DOMINOS

QVID. MERETRIX. QVID. LENO. DOLIS. QVID.FINGAT.AVARVS HAEC. QVICVNQVE. LEGIT. SIC. PVTO. CAVTVS. ERIT

Nihil Terentianae puritatis hic habet lapis; fi genui-

nus, posterioribus, opinor, seculis sepulcro adscriptus est, si fpurius, hoc loco utcunque ferendus, ne cum veteribus poetis in Latio illustribus, illius memoria desideretur, qui Scipionem, & Laelium amicos habuit, adjutoresque, Ciceronem autem non laudatorem modo, verum etiam imitatorem. Vid. prae ceteris Donat. in Prologomen. Andriae, & Dan. Heins. dissert.

XL.

Plauti.

POSTQVAM EST MORTE CAPTUS PLAUTUS COMOEDIA LUGET SCENA EST DESERTA DEINDE RISUS LUDUS IOCUSQUE ET NUMERI INNUMMERI SIMUL OMNES COLLACRIMARUNT

Plautum patria Sarfinatem ita laudavit M. Varro, ut Mufas dixerit Plautino fermone loquuturas, fi Latine effent loquuturae. Honorificum de Plauto judicium habe ex Volcatio apud Gell. XV. 23.

> Multos incertos certare banc rem vidimus, Palmam poetae comico qnoi deferant. Eum meo judicio errorem difolvam tibi, Ut contra fiquis fentiat, nibil fentiat. Caecilio palmam flatuo de Comico, Plautus fecundus facile exfuperat ceteros.

> > XLI.

XLI.

Puppii Tragici. Ex Syllog. Aguil. Fleetwod. pog. 324. FLEBVNT. AMICI. ET. BENE. NOTI. MORTE. IN. MEA NAM. POPVLVS. ETIAM. VIVO. ME. LACRVMATVS. EST

Puppius, telle Acrone spectatores usque ad lacrimas movit : hinc Horat. I. Ep. I. lacrimosa poemata Puppj.

Lector benevole, Terentii lapidem cedere loco jube, ac Plauti titulum antepone: vix typis traditus fero apparuit error.

XLII.

Pub. Virgilii. Ex Ferrett. p. 115.

MANTVA . ME . GENVIT . CALABRI . RAPVERE . TENET . NVNC PARTHENOPE . CECINI . PASCVA . RVRA . DVCES

Ferrettius refert hoc epitaphium Neapoli inventum via Puteolana ad II. lapidem. Boxornius habet sequenti modo.

XLIII.

QVI. CINERES. TVMVLI. HAEC. VESTIGIA. CONDITUR. OLIM ILLE. HOC. QVI. CECINIT. PASCVA. RVRA. DVCES

Facilis est conjectura, postquam barbaries jam Italiam invaferat, hanc inferiptionem fuisse affixam sepuleri ruinis. Interrogationem adde post cineres, & supple *cujus* ante tvmvLI, tum iterum interrogationem post vestigia, & omnis facesset obscuritas. De poetarum principe hoc habe epigramma Apromiani in unum ejus archetypum.

Purpureos sparge in frontem, atque in cornua flores, Albaque ter plenis lilia da manibus.

Namque vides secli monumentum insigne prioris, Quo neque nobilius, nec prius extat opus.

Felix forte tua, & vita, Maro, dignior, unum Hoc superest de tot millibus archetypum.

Meccenas, ne tu cum re fimul ip/e perires, Arma feri ju/fit militis esce procul.

Et tua, Rodulfi, quae non oblitteret actas Ulla, piac servant bacc monumenta manus.

Cardinalis Carpenfis voluminis poffessor fuit, quod nunc extat in Biblioth. Medic. Vid. Card. Noris in Cenot. Pif. p. 676. Ggg XLIV.

X L I V.

Ovidii Nasonis. Ferrett. pag. 113.

HIC . SITVS . EST . VATES . QVEM . DIVI . CAESARIS . IRA

AVGVSTI.LATIA.CEDERE.IVSSIT.HYMO

SAEPE . MISER . VOLVIT . PATRIIS . OCCVMBERE . TERRIS

SED. FRVSTRA. HVNC. ILLI. FATA. DEDERE . LOCYM

Vivens aliud fibi epitaphium paraverat III. Trist. Ab Ovidio, quanquam exule, familia Nasonia nuncupata est.

XLV.

Senecae Philosophi. Ferrett. pag. 176.

CVRA.LABOR.MERITVM.SVMPTI.PRO.MVNERE.HONORES ITE.ALIAS.POST.HAC.SOLLICITARE.ANIMAS

ME, PROCVL, A. VOBIS, DEVS, EVOCAT, ILLICET, ACTIS REBVS, TERRENIS, HOSPITA, TERRA, VALE

CORPVS.AVARA.TAMEN.SOLEMNIBVS.ACCIPE.SAXIS

NAMQVE . ANIMAM . CAELO . REDDIMVS . OSSA . TIBI

Ferrettius hosce versus morientis Senecae fuisse foetum existimat, ejustdemque ad S. Paulum, Paulique ad ipsum Epistolas genuinas credit: temerene, an perperam, quis non videt? Seneca mortis optione accepta, quum sectis venis fanguis tardior mearet, cicutam ebibit, quae exsucco corpori nihil obsuit: ideo balneum ingressus, aqua proximos aspersit, Jovi Liberatori se libare dicens, ibique obiit. Ita Tacit. in Annal., sed Svet., Gell., & Xiphilin. aliter,

XLVI.

Lucani. Ex Ferrett. pag. 291.

CORDVBA . ME . GENVIT . RAPVIT . NERO . PRAELIÀ . DIXI

QVAE. GESSERE.PARES.HINC.SOCER.INDE.GENER CONTINVO.NVNQVAM.DIREXI.CARMINA.DVCTV

QVAE. TRACTIM. SERPANT . PLVS . MIHI . COMMA . PLACET

In Theatro Funebri Part. III. pag. 357. fupra infcr. legitur: M. ANNAEO.LVCANO. CORDVBENSI. POETAE. BENEFICIO. NE-RONIS. CAE. FAMA. SERVATA. In fine post tetrastichon additur: FLVMINIS IN MOREM QUAE SVNT MIRANDA CITENTVR HAEC VERE SAPIAT DICTIO QUAE FERIET

Lu_

Lucanus Graecis, ac Latinis litteris clarus, a Nerone ad Quaesturam provectus, & in Coll. Augurum cooptatus, in Pisoniana conjuratione deprehensus interfici jussus est. Praeter Opus Pharfalicum, in cujus emendatione usus dicitur confilio uxoris Pollae feminae doctissimae, alia quoque scripsit, inter Poetas, & Oratores enumeratus. Quoniam & his temporibus Plutarchus florere coepit, & multa in hoc opus ex ejus voluminibus adducta funt, placet Agathiae in ejus laudem perelegans hoc epigramma afferre.

X L V I I.

In Plutarchi parallela. Ex Anthologiae lib. V. Σκο πολυκλήενται τύπον shoarto, X vegov 65

Πλέπηρχε, 'κεαπεση, μέτες Αυστίων" "Ότη σχαλλήλοισι βίοις Ελληνας αξίσες

Ρώμης διπολέμοις ήσομοσας ζηναίσταις. *Αλλά του βιότοιο σετάλληλον βίον άλλον

Oudi où y' a'r mad faus · s' 50 önoior i mas. Interpres Henricus Stephanus.

Acra tui, Plutarche, decus spirantia vultus,

Spectaclum bic statuunt nobile Romulidae:

Quod vitas hominum, genuit quos Graecia fortes,

Martigenum vitis junxeris Ausonidum.

Ipse tuae nullam poteras conjungere vitam:

Huic nullam posses quod reperire parem.

Magni hujus philosophi summa laus est, quod doctorum alii, Gassend. de vit. Epicar. III. 7., si veterum scriptis carendum st, se Plutarcho quam aegerrime carituros, alii, Theod.
Gaza praef. Bibl. Historicae, si profani auctores in mare abjiciendi fint, Plutarchum postremo loco servandum essenti estimarunt, quam Plutarcho, & Platoni. Fabr. Bib. Graeca T. 111. lib. IV. 11. Ejus vita nuper ex academia Pisana in succem prodiit cum Placitis philosophorum, Opus a Cl. Fabricio loc. cit. optatum vehementer, & a P. Eduardo Corsino Cl. Reg. Scholarum Piarum eruditis fine exornatum.

XLVIII.

XLVIII.

Statii. Ex Theatr. Funchr. loc. sit. p. 336. STATIVS.HIC.SITVS.EST.IVVENEM.QVEM.CYPRIS.ADEMIT PRAECONEM.AENEAB.CARMINE.QVOD.PREMERET STATIO.STATII.FIL.DVLCIS.CHRISTOPHORA.M

PIENTIIS . P. VIXIT . ANN. XXXIII.

Statii Silvarum, ac Thebaidos libri aeque noti funt, ac ejusdem paupertas, quam Juvenalis ita deplorat Sat. VII. 82.

Curritur ad vocem jucundam, & carmen amicae Thebaidos, laetam fecit quum Statius urbem, Promisitque diem; tanta dulcedine captos Associate animos, tantaque libidine vulgi: Auditur: sed quum fregit subsellia versu, Esurit, intactam Paridi nisi vendat Agaven. X L I X.

Romae, in domo quondam Pomponii Laeti in Quirinali. Grut. CCCXCI. 5.

a CL. CLAVDIANI . V. C

CL. CLAVDIANO . V. C. TRI

BVNO . ET . NOTARIO . INTER . CETERAS
VIGENTES . ARTES . PRAEGLORIOSISSIMO POETARVM . LICET . AD . MEMORIAM . SEM PITERNAM . CARMINA . AB . EODEM SCRIPTA . SVFFICIANT . ADTAMEN TESTIMONII . GRATIA . OB . IVDICII . SVI FIDEM . DD. NN. ARCADIVS . ET . HONORIVS
FELICISSIMI . AC . DOCTISSIMI IMPERATORES . SENATV . PETENTE STATVAM . IN . FORO . DIVI . TRAIAMI ERIGI . COLLOCARIQVE . IVSSERVNT EIN ENI BIPFIA1OIO NOON KAI MOTZAN OMHPOT

κλατδιανόν τρώμη και τω d βασιλής εθέσαν

Cl. deest in Ursin., Codex Palatin. aliter distinguit.

b In

In cod. Cod. INGENTES. c Ibid. FILICISSIMI.
 φ Urfin. non habet. Ita Holthenus p. CCC.XXXIII.
 Eir δαι Βισμλίσιο roor και Μώταν Όμισε

2.

KARUSAvor Peopen nei a Baonan; "ESerne.

1. Hagenbuchius in Epist. Epigr. ad Nob. Blaurerum p.6a. & 86., tres hujusce distichi versiones profert, primam Laurentii Gambarae ex Ursin. imag. p. 48., qui habet Maronio pro Maconio, secundam Barthii more lapidis exaratam, tertiam ex libro Heinsiano; sed in omnibus pentameter clauditur voce Claudianum, cujus A longa est; itaque Hagenbuchius graecae linguae peritissimus postquam pag. 53. exemplis probavit KAATAIA, sive Claudia per synizesin spondaeum posse fieri, non vero dactylum, ita vertit p. 86.

Virgilii mentem fimal, & Phoebeum pectus Homeri, Claudianum Domini, Romaque rite locant.

In Diario Veneto 7: XX/1 p. 400. hic lapis tanquam spurius exploditur, quasi foetus Pomponii Laeti, qui ab Augustino, Reinessio, Grutero, & aliis male audit ob confictum testamentum L. Caspidii : sed Mazochius, Smetius, Castalio, Urfinus, qui lapidem & viderunt & exscripterunt, de ejus antiquitate dubitari non sinunt. An obstant accentus, quos Smetius, & Gruterus retinent? hi vero in Mazochio, & Castalione desiderantur, alibi in exscribendo adpositi, non inventi. Num lapides Graeci pariter ac Latini, seu $\partial \gamma \lambda \delta \overline{\beta} s_{c}$ pro spuriis habendi sunt? multo minus: negas? vide Reinez fium ad V. 45. pag. 382., Hagenbuchii Diatr. p. 32. 33. & cit. Epist. p. 62. & Epist. Epigr. 347.

2. Barthius in Adverfar. XLIX. 1. Claudiano statuam Arcadii & Honorii jussu in foro Trajani positam ideo suisse existimat, quod poetarum mos esset, illic laudes virorum principum recitare. At Claudianus, quod Hagenbuchius notat loc. cit. p.. 74., nusquam in suis panegyricis hujusce moris mentionem facit. Cur illic statuam meruerit, causa non alia fuit, quam, ut modo in diss. num. XIV., loci ipsius celebritas. Id enim temporis quis locus suit ad statuam clarior

rior foro Ulpio? quo Constantinus quum advenisset, baerebat, inquit Ammianus Marcellinus, attonitus per giganteos contextus circumferens mentem, nec relatu effabiles, nec rursus mortalibus appetendos. Et jure quidem: nam Trajani sorum, Cassiodoro teste lib. I. Var. Epist. 3. vel sub assiduitate miraculum erat.

> Romae in domo quondam August. Matfaei Gru. CCCXCIX. 3. CRONIO . EVSEBIO . V. C. AEMILIA . AD DITA . PRAEDICTAE . PROVINCIAE CONTVITV . VIGILANTIAE ET . IVSTITIAE . EIVS ET . RA **VENNATENSIVM** . CIVITATE QVAE . ANTEA . PICENI . CAPVT . PRO VINCIAE . VIDEBATVR . VICARIO ITALIAE . QVAE . POTESTAS . SVPRA DICTO . VIRO . OB TESTIMO NIVM . ANTEACTI . HO NORIS . EST . ADTRIBUTA Inferius. PETITIONE . SENATVS . CON TEMPLATIONE . VITAE . ATQUE ELOQVENTIAE . EIVS . AB . INVICTIS PRINCIPIBVS . EST . DELATA Inferius.

HMINC APXONTAC AOTITO AINECTHEANTO BOTAH KAI BACIAETE TON COOON ETCEBION A tergo marmoris.

DEDICATA . V. IDVS . NO

VEMBRIS . GOS. FL. MALLIO

THEODORO . V. C

Graecum ita emendat, & vertit Hagenbuchius Epist. ad Nob. Blaurerum p. 85.

T1นที่6

Digitized by Google

Τιμῆς Άξχοντος λογία χάξιν ἐςήσαντο, Βαλή καὶ Βασιλῆς τὸν σοφὸν Εὐσέβιον. Facundus Pracfes meruit poscente Senatu A Dominis statui vir catus Eusebius.

Ejusdem, ac superior, aevi tibi se offert lapis, qui, si quis alius, id evincit, quod obiter dictum est in dis. num. XV., imperatores magnis viris petente senatu statuas posuisse. Siquidem ex quo Caligula vetuit, Svet. in vit. 34., cuiquam viventium statuam aut imaginem, nisi consulto se & auctore poni, populo quidem ac senatui licuit, aliquem statua dignum judicare, eandem vero decernere penes imperatores fuit, ut Figrelius admonet in Syntagmate de stat. illustr. Roman., & Falconerius ad infer. atblet. T. VIII. Gronov. Igitur quum pag. 383. Antonini exemplo fultus dixi, quandoque imperatores, cujuspiam ut gloriam posteris testatam facerent, a senatu statuam petiisse, in eam partem id accipias velim, ut principis moderationem, non jus decernendae statuae a me observatum putes. Nusquam enim is honor, nifi auctore principe, decretus est, ac ubi a senatu statuas decretas legimus, necessaria est Barthii interpretatio, senatum decrevisse statuas, concession imperatores. Perfamiliares quippe funt in lapidibus illae phrases, nimirum senatu petente ; ob petitionem senatus amplissimi, populique Romani; petitu populi Romani, testimonio senatus; petitione senatus; senatus amplisfimus decretis frequentibus; adprobante amplissimo senatu; quas formulas ex Grutero contractas apud eruditissimum Hagenbuchium loc. cit. p. 71. 72. videre licet.

LL

Αefchyli epitaph. Plutarch. de Exilio p. 604. ΑΙΣΧΥΛΟΝ ΕΥΦΟΡΙΩΝΟΣ ΑΘΗΝΑΙΟΝ ΤΟΔΕ ΚΕΥΘΕΙ ΜΝΗΜΑ ΚΑΤΑΦΘΙΜΕΝΟΝ ΠΥΡΟΦΟΡΟΙΟ ΓΕΛΑΣ Αίχυλον Εύφοςίωνος Άθηναιον πόδε καύθα Μνήμα καπαφθίμθωον πυροφόροιο Γέλας:

Xy-

Xylander.

Aeschylus Euphorionis, Athenis natus, in arvis Frugiscrae jacet his post sue fata Gelac.

Aefchylus, quem, ubi vino incaluisset, tragoedias scribere consuevisse Plutarchus tradit in Sympos. I. qu. 5., vistus Athenis a juvene Sophocle, indignabundus in Siciliam secessit, ubi, quum aquila in illius caput testudinem dejecisset, vita functus & circa Gelam humatus est, teste eodem Plutarcho in Cimone. Sicut exciderat Aeschyli titulus ex Plutarcho, fic tria, quae sequuntur, nuperrime ob oculos inciderunt.

LII.

Ex Fabricii Bilioth. Graec.

Tom. 1. pag. 704.

ΑΙ ΧΑΡΙΤΕΣ ΤΕΜΕΝΟΣ ΤΙ ΛΑΒΕΙΝ ΟΠΕΡ ΟΥΧΙ ΠΕΣΕΙΤΑΙ ΖΗΤΟΥΣΑΙ ΥΥΧΗΝ ΕΥΡΟΝ ΑΡΙΣΤΟΦΑΝΟΥΣ

Αί Χάριπης τέμβμος τι λαβάν δαιρ έχι πισάται

Znier , Juzlie Desr'Apsopares.

Trina sibi acternum quaerebat Gratia templum, Unius invenit pectus Aristophanis.

Aristophanem comicum sive Naucratitem, sive Aeginetam, sive denique Aegyptium, civitate Atheniensem, philosophus Plato mortuum hoc epitaphio prosequutus esse dicitur; ita enim & Aristophane, & Sophrone delectatus sertur, ut horum scripta in ejus defuncti lectulo reperta suerint.

LIII.

Ad Oppiani monumentum.

Ex Fabricii Bibliotb. Grace. T. III. lib. IV. 20. p. 626. Offitanos kaeos eiaon aoidean aaaa me moiphs baskanos eehphase kitos kptepos d' aidhs te kai neon onta katesxe ton eyenihs thoohthn ei de fioatn me xponon zahs mimnein ooonos ainos eiasen otk an moi tis ison kaeos eaaaxe oatan

Οποτιανός κλέος δλον αοιδέων, αλλά με μοίεης Βασκανος Εξήεπασε κίτος, κευερός δ' ατόης π

Kai

Ibid.

CLASSIS V.

Καὶ τόον ὄντα κατίχε τον δεπίης ύποφήτην, Εἰ δι πολιώ με χόνον ζωής μαμικήν φθόνος αίνδο Είασον, ἐκ ἅν μοί τις ίσον κλίος ἰλλαχε φωταίν, Ibidem Fabricins.

Oppianus palmam vatum rapui, invida sed me Fati immaturo rapuit vis sunere in orcum; Ac juvenem me morte tenet suadaeque sequestrem. Nempe pepercisset nostris livor malus annis, Nulli bominum mecum par gloria lausque suisset.

Oppianus Cilix, patris in exilio comes, poemate de pifcatione oblato imperatori five Severo, five Caracallae, non modo patri veniam impetravit, fed & pro fingulis versibus fingulos nummos aureos, nempe non vicies mille, ut Suidas putat, sed 5648., quot versus in quinque libris Halieuticon continentur. In patriam reversus anno aetatis tricesimo extinctus est . Praeter Halieutica Scripsit & Cynegetica de venatione, & secundum nonnullos Ixeucticon libros duos, qui lucem non adspexerunt. Vid. Fabric. loc. cit.

LIV.

Ex Fabric. Tom. IV. lib. IV. 22.

ΟΥΤΟΣ ΤΟΙ ΔΙΟΦΑΝΤΟΝ ΕΧΕΙ ΤΑΦΟΣ Ω ΜΕΓΑ ΘΑΥΜΑ ΚΑΙ ΤΑΦΟΣ ΕΚ ΤΕΧΝΗΣ ΜΕΤΡΑ ΒΙΟΙΟ ΛΕΓΕΙ ΕΚΤΗΝ ΚΟΤΡΙΖΕΙΝ ΒΙΟΤΟΥ ΘΕΟΣ ΩΠΑΣΕ ΜΟΙΡΗΝ ΔΩΔΕΚΑΤΗΙ Δ' ΕΣΠΙΘΕΙΣ ΜΗΛΑ ΠΟΡΕΝ ΚΛΟΑΕΙΝ ΤΗΙ Δ' ΑΡ' ΕΠ' ΕΒΔΟΜΑΤΗΙ ΤΟ ΓΑΜΗΛΙΟΝ ΗΨΑΤΟ ΦΕΓΓΟΣ ΕΚ ΔΕ ΤΑΜΩΝ ΠΕΜΠΤΩΙ ΠΑΙΔ' ΕΠΕΝΕΥΣΕΝ ΕΤΕΙ ΑΙ ΑΙ ΤΗΛΤΓΕΤΟΝ ΔΕΙΛΟΝ ΤΕΚΟΣ ΗΜΙΣΥ ΠΑΤΡΟΣ ΤΟΥ ΔΕ ΚΑΙ Η ΚΡΥΕΡΟΣ ΜΕΤΡΟΝ ΕΛΩΝ ΒΙΟΤΟΥ ΠΕΝΘΟΣ Δ' ΑΥ ΠΙΣΥΡΕΣΣΙ ΠΑΡΗΤΟΡΕΩΝ ΕΝΙΑΥΤΟΙΣ ΤΗΙ ΔΕ ΠΟΣΟΥ ΣΟΦΙΗΙ ΤΕΡΜ' ΕΠΟΡΗΣΕ ΒΙΟΥ Ούπος ποι Διόταστον έχει τάφος, ώ μέγα βαύμα, Καὶ τάφος ἐκ τέχους μάξα βίοιο λέγει. ^{*}Εκτίω κυρίζειν βιότυ Θεός ώπαστο μοίρον.

Hhh

Τη δ' άρ' ἐπ' ἐβουμάτη τὸ γαμήλιον ἡ ζατο φέγος Ἐκ δὲ γάμων πέμπτο παζδ' ἐπένοισεν ἔτα. Αἴ αἔ πηλύγετον δαλον τέκος, ἡμισυ παξὸς Τῶ δὲ καὶ ἡ κρυερος μέτρον ἐλων βιότε. Είένθος δ' αιἶ πισόρεωτι παρηγορέων ἐσιαυτοῖς. Τη δὲ πόσε σοφίη τέρμ' ἐπόρησε βίε.

Ibidem.

Hic Diophantus habet tumalum, qui tempora vitae Illius mira denotat arte tibi.
Egit (a) fextantem, juvenis lanugine malas Vestire binc coepit parte duodecima. (b)
Septante uxari (c) past haec sociatur, & anno Formosus quinto (d) nascitur inde puer.
Semissem (e) aetatis postquam attigit ille paternae, Instelix subita morte peremtus abjt.
Quattuor (f) aestates genitor lugere superse

Cogitur; binc annos illius assequere.

Diophanti, quem alii Neronis, alii Antoninorum tempore floruisse tradunt, aetas incerta est. Vixit annos 84., ut ex ejus epitaphio constat, quod ex anthologia inedita Bachetus addit in notis ad *lib. V.* (a) 14. annos. (b) 7. (c) 12. (d) 5. (e) 42. (f) 4. *fumma* 84. Diophantum statura pusillum sic lepide ridet Lucilius poeta, sub extremum seculi *IV.* post natum Christum illustris:

Βελόρθμος ποθ ό λεπδς απαγξάδαι Δώφαντος, Νήμα λαβών αcayens aŭτèv aπηγχόνισεν. Quum parvus vellet laqueo Diophantus obire, Penfilis est filo factus araneoli.

L V.

Spon. Miscell. Antiq. Sect. IV. 11. D. SERVILII . D. L. APOLLONII MEDICI SERVILIA D. L. AMBROSIA FECIT PATRONO SVO ET SIBI ET SVIS

 $\Omega.\Delta$

Ω. Δ'. ΕΠΑΦΟΥ. ΓΕΝΝΗΜΑ. ΣΟΦΟΙΣ. ΕΠΙΕΙΚΒΑΟΣ. ΑΝΗΡ ΚΕΙΜΑΙ. ΡΩΜΑΙΩΝ. ΣΠΕΡΜΑ. ΠΟΛΥΚΤΕΑΝΩΝ ΚΛΗΤΟΜΕΝΟΣ. ΔΕΚΙΜΟΣ. ΣΕΡΟΥΙΛΙΟΣ.ΕΙΔ'. ΕΤΗ.ΕΛΘΩΝ ΕΝΝΕΑ. ΠΟΥ. ΔΕΚΑΔΩΝ. ΚΑΙ. ΤΡΙΑ. ΩΣ. ΕΛΕΓΟΝ ⁶Ω δ' Έπάφε γώνημα, σοφοῖς δπιέκελος ἀκὴς, Κῶμαι Υσιραΐων ασίςμα πολυκτιάνων, Κλητόμθμος Δίκιμος Σεςείλιος ἐδ' ἐττι ἐλθῶν, ⁶ Ἐννέα πῶ δικάδων καὶ ξία ὡς ἐλεγον. Sic vertitur apud Reinef. p. 612. Hic Epaphi foboles, fapientum Adfecta Virorum, Et Romanorum divite gente fatus Hic jaceo, Decimus Serviliu nomine vixi, Annorum decades cum tribus ufque novem.

Hoc monumentum repertum in via est, quae Neapoli Nolam ducit propter Vesuvium, ubi sitam fuisse Paleopolim scribit Ambrosius Nolanus.

LVI.

Romae in aedibus Barberinis. Thef. Murator. T. IV. p. MMLXXV. 1.

ΗΛΙΚΙΗ ΜΟΡΦΗ ΦΡΕΣΙ ΜΟΥΣΑΙΣ ΣΩΦΡΟΣΥΝΗ ΤΕ ΕΝ ΠΑΣΙΝ ΠΡΕΠΟΥΣΑ ΚΑΤΑΦΡΟΝΙ ΦΩΣ ΛΙΠΕΣ ΗΟΥΣ ΚΑΜΕ ΦΥΓΕΣ ΠΟΘΕΟΝΤΑ ΚΑΙ ΟΥΚ ΕΣΑΡΘΡΗΣΑΣΙ ΟΥΣΑ ΤΟΙ ΤΑΡ ΕΤΩ ΤΟΔΕ ΣΗΜΑ ΦΙΛΟΙΣ ΣΤΑΔΙΟΙΣΙΝ ΕΤΕΥΞΑ ΟΦΡΑ ΣΕ ΚΑΝ ΝΕΚΡΥΝ ΟΥΣΑΝ ΕΜΟΙΣ ΜΕΛΑΦΡΟΙΣΙΝ ΟΡΟΙΗΝ ΟΥΝΟΜΑ ΜΟΙ ΓΑΥΚΥ ΜΕΣΣΙΑ ΑΙΜΝΗΣΤΗ ΠΑΡΑΚΟΙΤΙ

⁶Ηλικίη μορφή φεισὶ Μῶστις στοφεροτιώη το ⁷Εν πῶσιν Φρέπτυσα καταφείνι φοίς λίπτις ἀῦς, Καμιὰ φύγες ποθούντα καὶ ἐκ ἐσαρθεήσασι ἐσα. Τοὶ 3³ ἐγῶ τόδε σῆμα φίλοις στοδοίσιν ἔτοξα, ⁷Οφεα σὲ καν νέκτραυ ἐσαν ἐμοὶς μελαφείσιν ὁερίην Οὖνομα μοὶ γλυκῦ Μεωτία αἰμινής το Ξάκοιπ. Ita vertit ibid. Dominicus Bricherius

Columbus J C. Eetate ac forma, ingenio fimul & probitate Prorfus par musis, lucem insperata relinquis, Hhh 2

427

Me-

Meque fugis cupidum, neque te inspicientibus adstas. Fors ego dilectis tumulum bunc fabricatus amicis, Ut nostra te, O si morereris, in aede viderem, Messia, perpetuo nomen mibi dulce marito.

LVII.

Thef. Grut. DCXCIX.

VT . TE . PALLADI . RAPTVM . FLEVERE . CAMENAE for FLEVERVNT . POPVLI . QVOS . CONTINET . OSTIA . DIA

IVLIVS. NICEPHORVS. PATER. INFELIX. FECIT

LVIII.

Ad S. Laurentii in Lucina.

ACCIPE SVPREMOS QUIS TE DONAMVS HONORES CARE: MACRE ET LONGYM ME CARITVRE VALE

1. FELIX QVI COMMVNE MALVM NEC TANTA VIDEBIS:

FUNERA QUAE NOSTRA BARBARVS IN PATRIA PATRABIT FELIX TRIBVIT CVI ROMA SEPULCRVM

CVI. TOT. AMICORVM IVSTA. DEDERE. MANVS.

3.

TE GRAECAB LATIAEQUE SIMUL FLEVERE: CAMOENAE ET MEDICINA, TVO MAESTA SEDET TUMULO

Cl. Praesul Philippus Maria Monti, nunc Eminentiffimus Cardinalis mihiolim Ms. dedit hoc epigramma, quod jam pridem est typis editum a Cl. Muratorio.

1. Ita Cic. in Bruto se de Hortensis interitu consolatur. Perpetua quadam felicitate usus ille cessit e vita, suo magis, quam suorum civium tempare, & tum occidit, quum lugere sacilius rempublicam posset, si viveret, quam juvare.

2. Nimis medicinae favet Reimannus, qui Mathufalez mum ex vi nominis (idem enim est, ac mors & ablegavit) medicinam conjicit profession esse, & artis suae praesidio ad eam aetatis diuturnitatem feliciter pervenisse.

LIX.

Iguvii . Ferret. 302

L. SABINVS . L. L. PRIMIGENIVS

I. ORTVS.AB.IGVVIO. MEDICVS.FORA.MVLTA.SECYTVS ARTE, FEROR.NOTA.NOBILIORE.FIDE

ME .

ME . CONSVRGENTEM . VALIDA . FORTVNA . IVVENTA DESTITVIT . RAPIDIS . IMPOSVITOVE . ROGIS

2, CLYSING, CINERES, ELAMMAE, CESSERE, SEPVICRO PATRONVS, PATRIO, CONDIDIT, OSSA, SOLO

1. Sabinus Lucii Libertus multo jucundior patrono fuit, quam Atimetus ille, cui C. Vius reftem, & clavum reliquit, ut fibi collum alligaret, quia ejus dolo filiam amiferat. Syll. Fleet. pag. 258. Non qui unius duntaxat morbi curam fusciperent, fed qui morbis omnibus mederentur, ii proprie Medici nuncupabantur, & Archiatri, ac fupra Medicos, ut supra Cubicularios, supra Velarios & c. Fabrett. Ant. Inscr. 1. pag. 59. & IV. 300. & 399. Pignor. pag. 37. Blanchin. in sepulcr. Famil. Aug. pag. 37.

2. Clusinum sepulcrum non tam ab oppido dictum reor, quam a verbo Cludo, sicut Janus Clusinus.

LX.

Apud Calmadulenses in Villa Tusculana Eminentissimi Cardinalis Passionei. ANEPECOINAPOCATCONION **MEAONEIKETEEEINOI** BAIONEHITPAGEPHXOONIAEP κομενοιτοδεδωμα **ANAPOCOΠIZOMENOTZHNOC** ΝΟΟΝΑΙΓΙΟΧΟΙΟ OCHOTIAEIEEBPOTONIIOAT ΠΛΑΓΚΤΟΙCΙΝΠΡΑΠΙΔΕCCΙΝ **ҰТХНИАӨАНАТНИКАГНРАОМ EKAIQCAICH**C MAPTTPAOOIBONAMTMNICIN ENCEAIDECCIXAPAEAC **ΟΥΔΑΡΑΘΝΗΤΟCEΗΝΤΠΑΝΑΓ** KHCATYIMEAONTOC ΤΥΜΒΩΕΙΝΑΛΕΩΠΕΠΕΔΗΜΕ NOCHNTCENOIMON

EK

ΕΚΡΕΘΕΩΝΔΑΜΑςΤΕΙΧΩΝCΕ ΜΝΟΝΕΒΗΔΙΟCΟΙΧΟΝ ΔΗΤΟΙΔΗΚΑΊΜΟΙ GAICBΩΜΟΝ ΥΠΗΕΡΙΤΕΤΞΑς ΕΙΗΤΗΡΔΑΜΑςΚΛΗΠΙΑΔΗςΜΑ ΚΑΡΩΝΤΡΙΒΟΝΗΕΙ ΧΡΗΜΟςΤΝΗΝΔΕΛΙΠΕΝΠΟΛΤΚΗ ΡΙΟΝΕΝΝΕΚΤΕςςΙΝ

¥.,

3.

5.

'Ανέξες οδ πάρος Αυσονίων πόσον άκετε ξάνοι Βαιον δη ξαφερη χθον δεκομθυοι τόσε σώμα 'Ανδρός όπιζομθώε ζηνός νόον Αιχιόχοιο, 'Ος ποτ έδαξε βροτων πολυκατλάγκτοισην σραπίδεοςιν Ψυχίων άθανατην, κ' άγήρουν όκ διός αίσης, Μάζτυρα Φοϊβόν άμύμπισην όν σελίδεοςι χαράζας. Ου δ' άρα θνητός έην, υπ' άνάγκης δ' ύψμάδοντος Τύμβω άν άλέω πεπεδημθώος ήνυσεν σίμον 'Εκ βεθέων δ' άμα σάχων σεμιόν έβη διός οίκον Λητοίδη και μώσαις βωμόν ύπ' ήέρι τοίζας Εἰήτης δ' άμ' Ασκηπιάδης μακάρον ζίβον ήα Χρημοσιώην δ' ἕλιπεν πολυκήριον έο νοκύεος το

Sic ego vertebam iratis mufis. Aufonidum quiounque fubis novus advena terram, Illius in bibula cernens breve marmor arena, Qui Jovis Aegiochi mentem est veneratus. O olim Corda bominum docuit curis erratica babere Immortalem animam, senii expertemque, jubente Sic Jove, te innocua testatus pagina, Apollo: Non mortalis erat: sed fato urgente, marino In tumulo confecit iter: jam corporis expers Nunc Jovis augustum felix ascendit in orbem, Et Phoebo, O masis aram fabricatus in aethra. Porro Asclepiades superum pia regna subivit Aesque alienam orco paupertatemque reliquit.

1. Hanc inferiptionem, quae extat in cippo marmoreo litteris perelegantibus & quadratis primus edidit Cl. Muratotorius in novo fuo thefauro Class. X. T. II. p. 696. 5., tura inter ephemerides litterarias Typographus Palearinus.

2. Jupiter dictus Aiylozor, vel cum Lactantio a capellae Amaltheae corio, quo ille tanquam scuto usus est, vel cum Hygino ab Aega Panos uxore, vel quod aegide, sicut Pallas, armatus esset. Lilius Gyraldus Syntagm. II. verisimilius putat, ita appellatum a ventorum ac turbinum conversionibus, quas Graeci dicunt aividar, & ratauyidar.

3. Hinc Muratorius de animae immortalitate Afclepia. dem scripfisse conjicit, de medicina affirmat Cl. Doctor Brunettus, cujus arti & amicitiae post Deum me quidem sateor debere vitam.

4. Vide quae in *Diff. II. num. XVIII.* de animarum e caelo delapfu, & ad Deos reditu dicta funt.

5. Cur Asclepiades reliquisse in inferis dicitur paupertatem *multis ceris obueratam*? an quia ipso vivo penuria mortuorum suerat apud inferos? Ita rem prudenter interpretatur doctissimus Muratorius huc traducens Hippocratis elogium in Anthologia *in ardrus ér "Aïdn, erat penuria* mortuorum *in inferna*.

LXI.

Ex marmoribus Pifaurenfibus 74.

. D . Mi

PETRONII . ANTIGENIDIS

 TV. PEDE, QVI. STRICTO. VADIS &. PER. SENTA. VIATOR SISTE. ROGO. TITVLVMQVE. MEVM. NE. SPREVERIS. ORO BIS. QVINOS. ANNOS. MENSESQVE. DVOS. DVO. SOLES IN, SVPEROS &. FECI. TENERE. NVTRITVS. AMATVS DOGMATA. P.THAGORAE. SENSI. STVDIVMQVE.SOPHORVM ET. LIBROS. LEGI. EEGI. PIA. CARMINA. HOMERI SIVE. QVOT C. EVCLIDES. ABACO. PRAESCRIPTA. TVLISSET DELICIAS. HABVI. PARITER. LVSVSQVE. PROCACES & HAEC HILARVSC, MIHI. CONTVLERAT. PATER. IPSE, PATRONVS SI. NON. INFELIX. CONTRARIA. FATA. HABVISSEM f NVNC. VERO g. INFERNAS. SEDES. ACHERONTIS. AD. VNDAS
 TETRAQVE. TARTAREI. PER., SIDERA g. TENDO, PROFVNDI EFFV-

EFFVGI . TVMIDAM . VITAM . SPES . FORMA . VALETE NIL. MIHI . VOBISCVM . EST . ALIOS . DELVDITE . QVAESO 2. HAEC.DOMVS.AETERNA.EST.HIC.SVM SITVE.HIC.ERO .SEMPER

Fabrett. (a) in 1. versu leg. pergis. idem (b) svperis. (c) idem QVOS. O'MS. QVOD. (d) Alib. CONESQVE, vel 10COS-QVE. (e) Fabr. HYARVS. Cod. IRRVS. (f) Grut. HABVISSET. (g) Fabr. NVNC. VERO. AD. (b) idem SYDERA. (i) alib. TIMI-DAM.

1. STRICTO. i.e. fuspenso ob loci religiosi venerationem, misi mavis calceato propter locum sentibus ac spinis obsitum: viatores enim per vepres, aut scruposas vias ituri calceis pedes stringunt & muniunt; hinc metaphoram ducit Plautus Capt. I. 2. v. 84. postquam dixit meus scruposam vietus commeat viam, dentes dicit joculariter calceatos, paratos scilicet ad comedendum, ut viator calceatus paratus dicitur ad iter. SENTA idem esse, ac borrida docet Terentius in Eun. video sentum, squalidum, aegrum, pannis, annisque obsitum. Alii legunt SANCTA propter sepulcri religionem, ipsis quoque a facrilegis magni habitam, ut in vet. monum.

SACRILEGAE BUSTIS ABSTINUERE MANUS.

2. Ita Virg. Acn. VI.

Largior bis campos aether & lumine vestit Purpureo, solemque suum, sua sidera norunt.

3. Acterna domus pro sepulcro perinde Christianis, ac Ethnicis in usu suit.

Musarum amatoribus haec gratissima fore arbitror Petronii Antigenidis carmina edita Amstelod. An. 1669.

De Achille.

Cauta quidem genitrix, noceant ne vulnera nate Confirmat stygio fonte puerperium:

Sed quia fas nullis bumanam vincere sortem,

In membris tineti dant sibi fata locum.

In Xerfem.

Perfes magnus adest : totus comitatur euntem Orbis; quid dubitas, Graecia, ferre jugum 2

Mun-

Û.

Mundus jussa facit : folem texere sagittae : Calcatur pontus, fluctuat altus Athos. In eundem. Hic, quem cernis, Athos immiss pervius undis Flexibus obliquis circumeundus crat, Accepit magno deductum Nerea fluctu, Perque latus misit maxima bella suum. Sub tanto subitae sonuerunt pondere classes. Caeruleus cana sub nive pontus erat. Idem commissi longo duo litora ponte Perses; & secit per mare miles iter. Quale fuit regnum 1 mundo nova ponere jura: Hoc terrae fiunt, bac mare, dixit, cat. De Telepho. Telephus excellens Alcidae pignus, & Augae Externae sortis bella inopina tulit. Nam Graji Trojam peterent quum mille carinis, Tangeret & classis litus adacta suum, Occurrens Danais forti dum pugnat Achilli, (a) Syria pugnanti percutit hasta femar; Pro cujus cura confultus dixit Apollo, Hostica quod falubrem cuspis baberet opem. (b) Mox precibus flexi Pelidae e robore facro Injecto membris pulvere plaga fuit. Monstrant fata viri vario miracula casu, Unde datum vulnus, contigit inde falus.

(a) Cl. Annibal Oliverius ad marm. Pisaur. in not. pag.33. prudenter legendum putat non Syria, fed Pyrrhia, quia Theffalia, ubi Achilles natus Pyrrhia olim dida est a Pyrrha Deucalionis. (b) Idem scite pro sacro emendat sana. Interea ne libertus hic noster nimium sibi plaudat, Melioris annos XIII. nati elogium audiat, adolescentis tantae memoriae & scientiae, ut omnium titulos superaverit.

Iii

LXII.

L X I I. Fabrett. Infer. Ant. II. pag. 88.

MELIORIS. CALCVLATORIS VIXIT, ANN. XIIL HIC. TANTAB. MEMORIAE.ET.SCIENTIAE FVIT. VT. AB. ANTIQUORVM. MEMORIA. VSQVE. IN. DIEM FINIS. SVAE. OMNIVM. TITVLOS. SVPERAVERIT SINGVLA. AVTEM. QVAE. SCIEBAT. VOLVMINE. POTIVS QVAM. TITVLO., SCRIBI. POTVERVNT. NAM COMMENTARIOS. ARTIS. SVAE. QVOS. RELIQIT FRIMVS. FECIT. ET. SOLVS. POSSET. IMITARI. SI EVM

SEX . AVFVSTIVS . AGREVS . VERNAE

SVO . PRAECEPTOR . INFELICISSIMVS

FECIT

IN , F. P. II. IN . AG, P. VI. EXCESSIT . ANNO . VRBIS . CONDITAE

DCCCXCVII.

LXIII.

Εχ Μυβ. Veron. pag. LXIII. 3. ΣΗΜΑΤΟΔΕΕΤΔΑΙΜΩΝΔΙΟΝΤΣΙΩΙΟΝΡΕΤΑΡΟΝΩΣ ΦΙΛΑΤΟΚΑΙΜΟΤΣΑΙΣΕΕΟΧΑΦΙΛΑΜΕΝΩΙ ΕΙΚΑΙΜΟΙΘΥΜΟΣΔΙΟΝΥΣΙΕΠΕΙΡΕΤΑΙΑΙΝΩΣ ΑΜΦΙΣΟΙΑΛΛΕΜΠΗΣΟΙΑΠΑΡΕΣΤΙΔΕΧΟΥ. ΥΣΤΑΤΑΔΗΦΙΛΕΔΩΡΑΤΑΔΑΛΛΑΤΟΙΟΣΣΑΕΟΙΚΕ ΚΑΙΠΑΡΟΣΕΥΔΑΙΜΟΝΔΩΚΕΚΑΙΟΙΧΟΜΕΝΔΩΙ ΖΩΟΝΜΕΝΜΕΘΕΗΚΕΝΕΛΕΥΘΕΡΟΝΟΥΔΕΠΑΡΟΙΘΕΝ ΟΥΣΥΓΕΕΠΕΙΡΗΘΗΣΠΩΠΟΤΕΔΟΥΛΟΣΥΝΗΣ ΗΓΑΡΕΗΣΑΥΤΩΙΚΕΧΕΧΑΡΙΣΜΈΝΟΣΕΞΕΥΙΗΑΙΔΩΝ ΗΠΙΟΣΕΣΘΛΟΣΙΔΕΙΝΕΥΝΟΟΣΑΓΧΙΝΟΟΣ ΚΑΡΠΑΛΙΜΩΣΓΡΑΨΑΙΣΗΜΗ ... ΔΙΠΛΟΑΦΩΝΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣΕΥΕΙΔΩΣ ... ΕΚΑΙΑΥΣΟΝΙΩΝ

Σπμα τόδε Εὐδαίμων Διονυσίφ, ὄν ρεταεον ἀς. Φίλατο, χώματαμς έζοχα φιλαμδώφ.

Eingi

CLASSIS V.

צואמן אווו שטאואה גוסייטרו אווידמו מייסלב 'Αμφί σοι, αλλ' έμπης οία παρές δέχε "I same of pint dage, no d' and the to base tour Kai mégs Eudaiper dans ray sizepóliq. Zuor שלו הגשנחאא לאלישרפי שלו · המפושי Ou ou ya in nen Bus manore Surpouring. "H 20 ing duty razaent popog 25 in staldar. HATIOG, is 9 ros idair, divoos ayxivoos. Καρπαλίμως γεα γαι σημήια δληλόα φωνής Ελλάδος αποδώς υδέ και Αυσυνίκον. Sic vertit Marchio Cl. Scip. Maffejus. Eudaemon socii Dionysio ad instar amato, Caro etiam Musis, baec monumenta dedi. Et quamvis ob te, Dionysi, maximus angor Me excruciet, tamen bace accipe, qualia fint Munera, amice, extrema. Tibi guaecunque decebat Praestiti & ante, & idem praesto abeunti etiam. Vivum donavi te libertate: sed illa Et prius utebaris, neque servus eras. Namque inter fervos etiam accepti/fimus, aptus, Et solers fueras, & sapiens, & amans. Docte notis brevibus fermonem scribere utrumque, Argolicum egregie, nec minus Aufonium.

Notarum Romae inventio Ciceroni confuli tribuitur, cujus libertus Tiro primus hoc studio claruit, Catonis oratione, quamvis festinanter pronunciata, ad verbum exscripta: *Plutarch. in Caton-Utic.* Post Tullium Tironem, qui notas praepositionum invenit, Tertius Persanus, Philargius, & Aquila, liberti Mecoenatis, alius alias ediderunt, teste Isidoro 1.21. Svetonius de illustr. Grammat. 1. tradit Ennium, non veterem quidem poetam, seneca contracto omnium, auctoque numero opus effecit in quinque millia. Quum his notis obscuritatis occasio praeberetur, Justinianus imperator vetuit, ne quis iis amplius in scriptis publicis uteretur. 1 i 2

Scripferunt de his bene multi, quos numerat Albertus Fabricius in Biblioth. Lat. II. 9. & IV. 6. vid. & Fom. XI. Thef. Ant. Rom. Georg. Graev. & Walch. Tom. I. Servos porro Amanuenfes, qualis hic noster fuit, inter lectiffimos fuisse habitos, ex Nerone edifcimus, quem Svetonius 44. narrat, postquam tribus urbanas ad facramentum citari jussit, nullo idoneo respondente, certum dominis servorum numerum indixisfe, dispensatoribus quidem exceptis, & Amanuensibus.

ŁXFV.

Extat in muf. Coll. Rom. PP. Soc. Jefu.

Ex Mus Veron. pag. CCLVIII. 3. 1

GRAMMATICVS LECTORQVE FVI

1.

SET LECTOR EORVM MORE INCOR RVPTO QVI PLACVERE SONO COIVGIS fo EXIGVO NATAE PIETATE SEPVLTVS HOC MARIVS FIDENS CONTEGOR A /TVMVLO V. MARIA DIDYME MARIA ACHELOIS

VIVIT

TH LAPIS OPTESTOR LIVITHER SUPHER OSSA RHSIDAS-

1. Servi lectores noti funt in lapidibus, & in historia. Vid. Svet. in Aug. & Blanchin. in sepulcr. Fam. Aug. pag. 42. In ultimo versu duplex II pro E non raro a veteribus usurpata.

> Ł X V. Comi. P. ATILIN P. F. O. V. F. SEPTICIANI GRAMMAT. LATINI GRAMMAT. LATINI CVI. ORD. COMENS ORNAMENTA DECVR. DECREVIT QVI. VNIVERSAM SVBSTANTIAM SVAM. AD. REMPVBL PERTINERE. VOLVIT

ľт

CLASSIS V.

In latere dextero. MORBORVM VITIA.ET.VITAE MALA MAXIMA FVGI NVNC.CAREO POENIS.PACE FRVOR.PLACIDA

Morborum vitia, & vitae mala maxima fugi, Nunc careo poenis, pace fruor placida.

Ex Ms. Benedicti Zobii Comenfis V. C. collectaneis veterum monumentorum, quae tum Comi, tum ejus in agro reperta funt, quorum mihi copiam fecit humanisfimus Abbas Rodulphinus Venutus.

LXVE

Bergomi. Thef. Grut. pag. DCLIII. 2. PVDENS . M. LEPIDI . L. GRAMMATICVS PROCVRATOR . ERAM . LEPIDAE . MORESQ. REGEBAM DVM . VIXI . MANSIT . CAESARIS . ILLA . NVRVS A T T E I V S . PHILOLOG V S . DISCIPVLVS

Aemilia Lepida, quae Syllam, & Pompejum M. proavos habuit, deftinata fuerat conjux L. Caefari, & Augusto nurus, sed illo Massiliae mortuo A. V. 757. data est Quirinio privato & postea repudiata: tum illi ob scelera aqua & igni interdictum suit. Vid. Tacit. Ann. II. & ibid. Lips. qui de hac Lepida hunc titulum exponit; secus nonnullis frustra sentientibus, hanc fuisse uxorem Druss Germanici, Tiberii nepotis, quae proprie Augusti nurus esse non potuit.

Qui sequentur lapides, videntur quidem artis muficae monumenta, sed quorum laudes inibi celebrantur, eos autumo ad vocis suavitatem etiam ingenii gloriam addidisse, praesertim le-Etissimam feminam Publianam, poeseos simul, & artis musicae, ut ex versu ultimo Bovbierius conjicit, ornamento insignem, tum Illyrium Graecum, quem utpote cum Ampbione camparatum, opinor quidem suisse musicum, sed litteratorum albo minime

me eradendum. Nam ex tetrestichi sonclusione apparet, illi debuise plurimum optimes facultates.

L X V I I.

Ex Fabrett. Ant. Infer. X. p. 731.

ΈΝΘΑΔΕ ΚΕΙΜΑΙ ΔΑΜΑΡ ΥΠΑΤΟΥ ΗΡΟωΣ d ΑΓΑΥΟΥ ΑΡΡΙΟΥ $\dot{b}$ ΜΟΙ ΦΙΑΙΟΥ Τω. ΔΕ ΜΙΓΕΙΣΑ ΜΟΝω ΗΝΔΕΚΕΝΕΚΠΡΟΓΟΝωΝΠΟΤΕ ΤΟΥΝΟΜΑ c ΠΟΥΒΛΙΑΝΗΜΟΙ ΣΚΙΠΙΑΔΑΙ $\dot{d}$ Δ' ΕΠΈΛΟΝ c ΕΥΓΕΝΙΗΙ Τ' ΕΠΡΕΠΟΝ ΧΗΡΕΙΑΙ Τ' ΑΥΤΗ ΤΟΝ ΑΠΑΝΤΑ ΧΡΟΝΟΝ ΜΕΙΝΑΣΑ Κ' ωΚΥΜΟΡωΝ ΤΕΚΕωΝ ΠΕΝΘΑΙ f ΤΗΚΘΜΕΝΑ ΕΝ ΒΙΟΤω ΔΕ ΠΟΝΟΝ ΠΟΧΛΗΝ Δ' ΑΝΕΤΛΗΝ g ΜΟΓΕΟΥΣΑ ΜΟΥΣΑΙΣΙ ΜΟΥΝΟΝ ΤΗΝ ΦΡΕΝΑ $\dot{b}$ ΘΕΛΓΟΜΕΝΗ

Valde quoque deformis est lapis apud Sponium pag. ult. praesertim: a ATAAOT. b MOT. c NOTPAIAN HMOI. d CKIAIA DAI. c ETTENIHC ПРЕПОN. f ПЕNOH. g DAN ET AHN MOTEOTC. b OEANOMENH.

Hagenbuchius in *Epist. Epigr. p.* 150. laudata Bovhierii diligentia in hoc epigrammate emendando, fuam quoque ope. ram erudite, ut folet, ibidem collocat in hunc modum.

ErJad xapa danap ההתדע אפסים לעשים

'Αἰρίε μοι φιλίε. Το δι μιγπσε μόνο.

³Η δέ κεν έκ στουγόνων ποτε τ'ένομα Πεβλιάνη μοι, Σκιπτάδαι δ'έπτελον, ωχοίη τ'έτορεπον.

Χηρήα τ' αυτή τον απαντα Χεόνον μήνασα, Κ' ωχυμόερον πεκέων πένθει τηκομθήη.

Ἐν βιότω δε πόνον πελιώ δ' ἀνότλην μογέεσα, Μέσαισιν μένον τίω φέενα σολοριβόη.

Ita vertit Emmanuel Martinus Valentinus apud Fabrett. p. 732.

Hic jaceo herois supremi ac nobilis uxor Arrj, cui tantum corpore nota viro, Inclyta Publianae sucrant mihi nomina gentis, Scipiadum, clarum nobilitate genus. Orba viro viduum duxi sine crimine tempus, Abreptae prolis tasta dolore gravi.

Dum

CLASSIS V.

Dum vixi multosque tuli miseranda labores, Illexitque animum sola Camoena meum.

Nobilis Publiana uxor fuisse videtur illius Q. Arrii Paetini, cujus confulatus cadit in an. Chr. 123. Vid. Hagenbuchius loc. cit.

L X V I I I.

Αthenis in lapide moenium. Muratorius e schedis suis pag. 672. ΑΜΦΙΩΝ ΜΟΥΣΑΙΣ ΚΙΘΑΡΗΣ ΕΞΗΣΕΝ ΘΗΒΗΣ ΤΕΙΧΕΑ ΝΥΝ Δ' ΕΠ' ΕΜΑΣ ΠΑΤΡΙΔΟΣ ΙΛΛΥΡΙΟΣ ΑΔΥΛΟΓΟΝ ΜΟΥΣΑΝ ΜΕΘ' ΕΠΩΝ ΤΩ ΚΑΙ ΔΟΚΕΟΥΣΙ ΑΚΜΗΙΕΣ ΡΕΞΕΙΝ ΠΕΙΡΑΤΑ ΠΑΝΤΑ ΤΕΚΝΑΣ 1. 'Αμφίων Μέσαμς χωθάξης ἔκπστν Θήβης Τάχρα νων δ' έπ' έμας παξίδος Ίλλύρεος

Α δυλόχον μέσαι μι 3' έπων, το και δοκίεσι

Ακμήτις ρέζαν σιάρατα πάνπε τέκναι

z.

In primo versu Cl. Muratorius pro ignous legendum putat igigraou. Cur non: potius innou?

Sic ego interpretabar. Amphion cytharae fonitu fi moenia Thebis Extulit, in nostra nunc patria Illyrius Dulce melos verbis: artes ideoque vigentes, Nullo ferre vides non decora ampla loco.

1. Amphion quamvis a Tatiano inter scriptores Home. ro antiquiores enumeretur, plerique tamen ejus de scriptis tacent, eumque artis musicae vel peritum, vel inventorem fuisse tradunt. Quod musices ope Thebas muro cinxisse dicitur, hoc quidem vel cum Horatio in art. poet., & Macrobio in *fomm. 11.* 3. ad ejus sapientiam, vel cum allis ad eloquentiam est referendum, qua cives sparsim degentes, ut in unum convenientes civitatem legibus stabilirent moenibusque cingerent, hortatus est.

2. Conclusio hujus tetrastichi perobscura Muratorio vifa est : neque id quidem sine causa : in hunc enim locum sortasse quadrat Plautinum illud : praeter Sibyllam leget ne-

Digitized by Google

mo; nam divinandum est. Utar ergo, vel potius, s dis placet, divinatione abutar. Primum equidem fuspicabar per exscriptoris, vel marmorarii negligentiam epigramma foede corruptum esse, ac legendum in fine AKMHTAZ, vel AKMAIAZ PIZOYN MEIPATA MANTA TEXNAE, videlicet integras, vel bonestas, aut vigentes artes efflorescere, aut radices agere universis Athenis. Tum putabam verisimillimum, nempe augime seu vigentes dici Aeolice pro auphras; itemque pégar eloquuturi aut praedicaturi pro inen Attice mutatis H in E, & E in E, quare haec sit sententia, vigentes artes praedicaturi termini omnes. At nihil facilius arbitror, quam quod exfcriptor lapsus sit in exsculpenda ultima lapidis vocula, seu potius littera, usurpata 2 pro I; nam si legas minrae pro minrae, jam sensus est obvius; anunne rinva vigentes artes donison pi-Eur videntur operaturae, vel celebrabuntur exercitio malegra ndvne in omni loco. Honestis artibus, aut vigentibus optimas disciplinas denotari patet ex Claudiani titulo, quia ni. mirum suo satis praesidio tutae, ubique ut stent ac vigeant, minime videntur alienis viribus indigere; quare Mercurius doctrinae praeses Herma a veteribus fingebatur.

LXIX.

Celf. Cittadin. De vera Origine & Propr. Ling. Ital. XIV. EVCHARIS. LICINIAE. L.

- DOCTA . ERODITA . OMNES . ARTES . VIRGO . VIXIT . ANN XIII
- 1. HEVS.OCVLE.ERRANTE.QVEI.ASPICIS.LETI.DOMVS MORARE.GRESSVM.ET.TITVLVM.NOSTRVM.PERLEGE
- 2. AMOR . PARENTEIS . QVEN . DEDIT . GNATÆ . SVÆ

VBEI . SE . RELIQUIÆ . CONLOCARENT . CORPORIS

- HEIC. VIRIDIS . ÆTAS . CVM . FLORERET . ARTVBVS CRESCENTE . ET . ÆVO . GLORIAM . CONSCENDERET PROPERAVIT . HORA . TRISTIS . FATALIS . MEA ET . DENEGAVIT . VLTRA . VEITÆ . SPIRITVM DOCTA . ERODITA . PÆNE . MVSARVM . MANV
- QVAE . MODO , NOBILIVM . LVDOS . DECORAVI . CHORO ET . GRAECA . IN . SCÆNA . PRIMA . POPVLO . APPARVI

EN

CLASSIS V.

EN . HOC. IN . TVMVLO. CINEREM . NÓSTRI. CORPORIS F: INFISTÆ. PARCÆ. DEPOSIERVNT. SC CARMINE STVDIVM . PATRONAE. CVRA. AMOR. LAVDES. DECVS SILENT . AMBVSTO. CORPORE. ET . LETO. TACENT RELIQVI. FLETVM. GENITORI. MEO ET . ANTECESSI. GENITA . POST . LETI. DIEM BIS. HIC. SEPTENI. MECVM. NATALES. DIES TENEBRIS. TENENTVR. DITIS. ÆTERNA. DOMV ROGO. VT. DISCEDENS. TERRAM. MIHI. DICAS. LEVEM

Ei pro i saepe in usu apud veteres ad distinguendos 1. numeros ; ita in fingulari scribebant viri, pueri, magni, in plurali virei, puerei, magnei, uti hoc loco quei. A. Gell. XIII. 15. Item pro distinguendis casibus viguit hujusmodi scribendi genus, quare in antiquo lapide MARTEI. legitur, Cittadin. loc. cit. XII. Postquam desit usurpari ci pro i, tum coepit produci 1, adeoque comediae Plautinae, cujus erat titulus CAPTIVEI, post Caesariana tempora mutatus est in CAPTIVI. Tandem multiplici diphtongorum genere antiquato apices Augusti aetate inventi sunt, ut vocales longae a brevibus distinguerentur, quod praeter Quintilianum I. 13. & Isidor. I. 4. & 26. docent vetusta marmora Augusti tempore dedicata. Letum fine diphtongo scribendum contendit Aldus Manutius in Ortbogr. ad hunc lapidem pag. 471. au-Etoritate Prisciani, qui letum deducit a leo les, quo veteres utebantur pro deleo, unde dicta mors, quod omnia deleat.

2. Diphtongi nunc feparatae, nunc conjunctae, & quidem in uno lapide, id fane evincunt, utrumque foribendi genus valuisse Augusti aevo, quo ex Cittadini fententia perelegans hoc spectat marmor; ideo Gronovius ejus imaginem prope Catonis Censorii collocat. Dicet fortasse aliquis apage hanc libertam: quid faltatrici ac mimae cum litteratorum choro? Novi equidem, Fulvium Ursinum, ubi hujus imaginem illustrat notis, inter faltatrices ac mimas ponere in orchestra folitas ante comoediam canere, vel faltare. At ipsa inforiptio, ejustemque in primis initium DOCTA ERODITA Kkk

OMNES ARTES nescio quid amplius huic libertae tribuit, quam faltandi peritiam ad tibiarum sonum : iccirco P. Alexander Politus, fingulare mei Ordinis ornamentum, in celeberrima oratione, cujus est thema, breviorem longe este optimarum omnium artium, quam humanae vitae cursum, postquam Cratetis uxorem Hipparchiam, Pulcheriam & Eudoxiam Augustas, Zenobiam reginam, Irenem item Augustam, Aspasiam, Hypatiam aliasque feminas omnibus excultas litteris commendavit, hanc etiam virginem admirandam proponit, utpote omnibus artibus, eruditam, & posterorum memoriae in Romano lapide confectatam. An BRODITA OMNES ARTES ita interpretaris, ut indicentur artes mimicae, praeterea nihil? ut per me quidem est tibi integrum arbitrio sentire tuo, sic per te mihi contra suspicari omnino liceat necesse est, nisi musarum decretum recites, quo feminae servili e genere quam Iongissime ab intimis sapientiae penetralibus arcerentur. Ingenuis porro femper ad doctrinam aditum patuiffe tum illustres feminae modo laudatae oftendunt, tum quas Menagius apud Laertium recenset, ac in museo Veronensi pag. 180. quaedam puella Placidia Christiana, quae annos VIII. & menses, XI. nata dicitur INSTRUCTA LITERIS.

LXX.

Petroniae Mufae. Inftr. Ant. Etruriae Part. I. p. 270.
THN ΚΥΑΝΩΠΙΝ ΜΟΤΣΑΝ ΔΗΔΟΝΑ ΤΗΝ ΜΕΛΙΓΗΡΤΝ΄ ΛΕΙΤΟΣ Ο Δ' ΕΞΑΠΙΝΗΣ ΤΥΜΒΟΣ ΑΝΑΤΔΟΝ ΕΧΕΙ
ΚΑΙ ΚΕΙΤΑΙ ΔΙΘΟΣ ΩΣ Η ΠΑΝΣΟΦΟΣ Η ΠΕΡΙΒΩΤΟΣ ΜΟΤΣΑ ΚΑΔΗ ΚΟΤΦΗ ΣΟΙ ΚΟΝΙΣ ΗΔΕ ΠΕΛΟΙ
ΤΙΣ ΜΟΤ ΤΗΝ ΣΕΙΡΗΝ' ΑΚΑΚΟΝ ΚΑΚΟΣ ΗΡΠΑΣΕ ΔΑΙΜΩΝ΄ ΤΙΣ ΜΟΤ ΤΗΝ ΓΑΤΚΕΡΗΝ ΗΡΠΑΣ' ΑΗΔΟΝΙΔΑ.
ΝΥΚΤΙ ΜΙΗΙ ΨΥΧΡΑΙΣΙΝ ΑΦΑΡ ΣΤΑΓΟΝΕΣΣΙ ΔΥΘΒΙΣΑ ΩΔΕΟ ΜΟΤΣΑ ΕΤΑΚΗ Δ' ΟΜΜΑΤ' ΕΚΕΙΝΑ. ΣΕΟ
ΚΑΙ ΣΙΟΜΑ ΠΕΦΡΑΚΤΑΙ ΤΟ ΧΡΥΣΣΕΟΝ ΟΤΔΕΝ ΕΤ' ΕΝ ΣΟΙ: ΔΕΙΨΑΝΟΝ ΟΤΚ ΕΙΔΟΤΣ ΟΤ ΣΟΦΙΗΣ. ΠΕΛΕΤΑΙ.
ΕΡΡΕΙΕ ΜΕΡΜΗΡΑΙ ΘΥΜΑΔΓΕΕΣ ΑΜΜΟΡΟΙ ΕΣΘΛΗΣ ΕΔΠΙΔΟΣ: ΑΝΘΡΩΠΟΙ. ΠΑΝΤΑ Δ' ΑΔΗΔΑ. ΤΥΧΗΣ.

The

CLASSIS V.

1.

2.

Τίω χυαιώπιν μέσαι απόδια τίω μελίγηριο Λατος ο δ' δεαπίνης τύμβος α τουδον έχα. Kai Karas Didos us n' maropes n Des Buros אצרע אמאא, אצירא דטו אטיוב אל אל אלא . Тіс ць тш Енряй анаког накос ягласт багран; Tis με τhe yruneen heras andorida; DAse μεσα, itan d' δμματ chere σto. Kai soma négenzral to zevasear, eder it is out Andavor in eto's, & ooping merteral. Ερρετε μέρμηραι θυμαλγεις, άμμοροι έωλης. Ernidos av Depons, navra d' donna rugas. Ita vertit Antonius Maria Salvinius. Lusciniam nigris oculis, musamque canoram Hic mutam tenuis urna repente tenet. Atque lapis veluti, sapiens celebris jacet illa Musa decora: bace o sit tibi terra levis. Daemone quo a nocuo rapta est innoxia Siren ? Lusciniam dulcem quis rapuitve meam? Heu gelidis guttis una tu noste foluta, Musa: intabescunt lumina & illa tua. Aureum & os clausum: formae nullae amplius in te Reliquiae : sophiae nulla & imago manet. Mordax cura vale : mortalis spei bonae exfors : Cunstaque fortunae non manifesta cluent.

1. Musae cognomen satis notum in servitute, & aeque in viris, ac mulieribus, inter quas praeter hanc nostram claruit Aemilia Musa, cujus, quum intestata periisset, bona in fiscum petita Tiberius Aemilio Lepido tradi jussit, quia ejus ex familia videbatur.

2. Philosophiae, vel potius sapientiae commemoratio jure in hac classe locum tribuit non postremum Petroniae Musae.

Kkk 2

LXXI.

LXXL

D.M.S

M. LAELIO . AFRICANO

M. LAELIVS . AFRICANVS

ET . FLAVIA . OPTATA . PARENTES

B. M. F

QVI . VIXIT . ANNIS . XXI. M. VI. D. X. MVSICVS. in fcond docte . CANTARE. SOLEBAT ACCEPTUSQUE. NIMIS . MULTIS. MAGNIFICO. INGENIO RECEPTUS. INTER vina jocofque PRIOR

CELEBRI . FAVORE . ARTEM . EXPONENS . SVAM

WT. QUEMVIS *raperet* MIRIFICO.INGENIO

Leniretque animum CARMINE. DOCTILOQUO

Ingenii nunc magnifici, nunc mirifici commendatio videbatur litterarum aliquid in hoc musico indicare. Lacunas utcunque explevi fequutus veterum consuetudinem, quibus cantum inter epulas jucundissimum fuisse prae ceteris Virgilius docet. Aeneid. I.

LXXIL

Εχ Ιηfer. Donian. Cl. VIII. p. 336. Η ΠΟΛΤ CEIPHNΩΝ ΛΙΓΥΡΩΤΕΡΗ Η ΠΑΡΑ ΒΑΚΧΩΙ ΚΑΙ ΘΟΙΝΑΙC ΑΥΤΗς ΧΡΥGΟΤΕΡΗ ΚΥΠΡΙΔΟς Η ΛΑΛΙΗ ΦΑΙΔΡΗ ΤΕ ΧΕΛΕΙΔΟΝΙς ΕΝΘ' ΟΜΟΝΟΙΑ ΚΕΙΜΑΙ ΑΤΙΜΗΤΩΙ ΛΕΙΠΟΜΕΝΗ ΔΑΚΡΙΑ ΤΩΙ ΠΕΛΟΝ ΑςΠΑCΙΗ ΒΑΙΗς ΑΠΟ ΤΗΝ ΔΕ ΤΟςΑΥΤΗΝ ΔΑΙΜΩΝ ΑΠΡΟΙΔΗς FCKEΔACEN ΦΙΛΙΗΝ

Η πολύ Σαιεήνων λιγυρωτήρη, ή αδοβ Βάκχα, Και θοίναις αυτής χουσοτήρη Κύσριοδς,

Η λαλίη φαιδρή το χολαδονίς ένθι Ομόνοια,

t. 2.

Κῶμαι ἀΑτιμήτω λαπομθύη δάκουα ·

Το πέλον ασσασίη βαιῆς άπο, τήν δε τοσαύτημ Δαίμων αποςιδής εσκέδασεν φιλίην.

Ibidem ita Salvinius vertit.

Quae cantu melior longe Sirenibus, aurea Ad Bacchum, ad mensas cara magis Venere

Lac-

Laeta & birundo loquax jaceo bit festiva Homonoca z Liqui & Atimeto perpetuas latrimas: Cui jucunda fui exigua sed sarte; sed islam Fors inopina ebeu sudit amicitiam. Aliter idem.

Sirenas cantu vincens, magis aurea & ipfa Heu Venere in mensis, Bacchum apud atque patrem; Hic Homonoea loquax jaceo, & bene garrula birundo, Linquo & Atimeto suneris beu lacrimas; Cui dilecta sui parvo sed tempore vitae,

Fortuna beu tantam fudit amicitiam.

Fabreitus in Ant. Infer. III p. 235. ex Graeco hoc lapide confictum esse ait Latinum, qui legitur apud Reinessum, & Sponium.

1. Homonoea apud Graecos idem, ac concordia est, & confensus, ideo Homonoeum dicebatur concordiae templum.

2. Atimetus Domitiae Neronis amitae libertus est apud Tacitum Ann. XIII.

Garrula haec hirundo cantrixne tantum fuerit, quod quidem arbitror verifimile, an & poetria, ex titulo non ap. paret : eam tamen hic locum duxi absque piaculo habere posse, quod hirundines olim tanquam poeseos symbola acciperentur : itaque Menagius ad Laertium pag. 255. fuavem hirundinum cantum ait fuisse Moscho, Achilli Tatio, aliis. que, idemque praeterea docet in Luciano de morte Peregri. ni non meginas, sed Xiris legendum esse, ita ut ediscamus, ad Hesiodi sepulcrum hirundines convolasse. Magni hujus poetae, quem Vellejus I. 7. appellat perelegantis ingenis virum, & mollissima carminam dulcedine memorabilem, duo sunt elogia in hac Classe, itemque aliud in I. pag. 123., in quo erratum vides in voce NIKHS pro NIKHSAS, de cujus tituli antiquitate dixi esse merito dubitandum, quod ita accipias velim, ut non aliter illius de vetustate me dubita. re existimes, quam quoad tempora Homerica. Nam Hesiodi cum Homero certamen ad exequias Amphidamantis in Chal-

446 VIROR. FEM. DOCTR. ILLVSTR. MON.

Chalcide, Salmasius ad Solin. p. 869. ab Hesiodi amatoribus confictum esse contendit. At Plutarchus, Philostratus, Libanius, Themissius, aliique ab Alberto Fabricio in Bibl. Graec. Tom. I. lib. II. 8. & Dodvello de Cyclis Graec. Diss. III. ac Lilio Gyraldo Hist. Poet. Dialog. II. commemorati, de illo certamine mentionem faciunt; Eustathius autem Iliad. a. quamvis de Hesiodi victoria taceat, ejus tamen cum Homero contentionem his versibus testatam facit.

> Ἐν Δήλφ π΄π σεῶτον ἐγώ, καὶ ^ΠΟμπεος ἀοιδοὶ Μήλπομβω, ἐν νεαεοῖς ῦμμοις ἰα ζαιπς ἀοιδήν Ita vertit P. Alexander Politus.

Quum mecum in Delo cantu certaret Homerus, Tum primum suimus vates nova carmina uterque.

Jam finem facio, benigne Lector, qui hanc fi opellam utcunque probes, *fupera convexa*, ut inquit ille, *digito me tangere* exiftimabo, fin minus, deportari me in exilium jube, ut violatae antiquitatis reum, qui non magis veteres ritus noverim, quam calo & cacula fambucae modos: in tam turpi damnatione id faltem gloriabor me habere boni, quod affero pene nihil non graviffimorum auctoritate hominum confirmatum, ut illud poffim ex A. Gellii praefatione libere ufurpare, quae putaverint reprebendenda, bis, fi audebunt, fuccenfeant, unde ea nos fumpfimus. Interea vero, qui plurimum auctoritate valet, mihi apud te, Lector optime, non parum Cicero prodeffe debet, cujus fententiam in Verrinis effe opportunam volo primi hujus Voluminis conclufionem:

Exempla ex vetere memoria & monumentis ac litteris plena dignitatis, plena antiquitatis plurimum folent & auctoritatis habere ad probandum, & jucunditatis ad audiendum.

FINIS.

SYL-

SYLLABVS⁴⁴⁷ DEORVM, AC VIRORVM,

Qui carminibus celebrantur.

Numerus Romanus indicat plures lapides ibidem eodem nomine infignitos.

CLASSIS I.

👗 Egeria Numae conjux	Jupiter. 65.66.11.67.68.
A pag. 123.	
Acfculapius Servator 106. Rex. 107.	Acnigma. 75.
Apollo. 76. 11. 77. 78. 111.	
	Latona. 120.II.
Caltor & Pollux. 101.103.	Mercurius. 80.82.
Daphne. 80.	Minerva Pronoea. 76.113.11.
Diana Orientalis, 119.	Musac. 121.122.
Dii magni. 87.90.	Nortia. 117.
Daphne. 80. Diana Orientalis, 119. Dii magni. 87.90. Dii e 92.124.	Nympha regina . 119.
Fortuna Praenestina. 114.	Nymphae 122.
Genius Pagi. 98.	Opis & Atys. 84.86.
Hercules Victus . 92.	Pallas. 112.
Tricofus. 93.	Sanctus. 96.
Victor. 96.	Serapis. 104.
Domitor Ferarum. 97.	
	Venus. 110.111.11.
Juno. 80. 109. 108.	Undae Cyaneae. 122.

CLASSIS II.

pag. 192.	Aureolus .	184.
		192. II Con
		pag. 192. Aureolus. 192. Constantinus M.

448 STLLABUS DEOR. AC VIROR.

Friderielus impli 190. Hentius rex. 197.	Mithridatës . Nerva Krajanus . Phytalus . Sardanapalas .	193. (183. 191. 196.	
Marcianus imp. Mida.	189.	Theodofius .	188. II.

CLASSIS III.

Anonymus.	\$ 56.	Oibotas Achivus.	275-
Antenor.	\$54.	Petronius Probus. 257	. 258.
Chaeremon .	277.	260.	
Chilon.	272.	Philo.	273.
Claudius Marcellus.	253.	Pontius.	261.
Cleoctas.	274.	Proculus. 2	56.IL
Constantius Comes.	262.	Publius Actius Ulpius.	277.
Demarchus Parrhassus.	273.	Telephus.	276.
Demaratus Heraeensis.	273.	Timon .	278.
Laevinus.	2 64.	Vettius Agorius Practex	
Lycus Corinthius.	874.	262.	
M. Livius Salinator.	254.	Virginius Rufus.	255.

CLASSIS IV.

• · ·

Adimantus.	\$30.	Megistias .	332.
Agamemnon.	. 329.	Miltiades.	329.
Amazones.	346.	Philopoemenes .	333.
Aratus.	335.	Q. Cetronius.	338.
A. Acilius Fontanus.	341,	Sextus Naevius.	336.
Corinthiorum polyandr	ion .	Scipio Africanus.	334.
343. H.		Sinna Amphilochus.	340.
Cimonis bermac. III. 34	44.345.	Soranus Batavus.	339.
Decimus circitor.		Spartanorum polyandr	<i>ion</i> . 341.
Epaminondas.	331.	342.	١
	0.331.	Tyrannicidae.	336.
		-	CLAS_

•

STLLABVS DEOR. AC VIROR.

J

CLASSIS V.

Acfebylus.	423.	Macer medicus .	428.
Anaxagoras.	399.	M. Laelius Africanus	• 444.
Aristophanes.	424.	M. Pacuvius.	415.
Asclepiades medicus.	429.	Marius Fidons .	436.
Bias.	398.	Melior Calculator.	- 434.
Chilo.	397.	Menander.	07.408.
Chronius Euschius.	422.	Messas .	427+
Cbrysippus.	403.	Musacus.	395.
Claudianus.	420.	Naevius.	414.
Cleobulus.	398.	Oppianus.	424.
Demoss .	404.	Orpheus.	96.450.
Diogenes.	401.	Ovidius.	418.
Dionysius.	435	Periander.	399+
Diophantus.	425.	Petronia Mufa.	4 4 ° •
D. Servilius Apollonius	426.	Petronius Antigenes.	431.
Epicharmus.	402.	Pittacus.	398.
Ennius.	414.	Plato. 400	II. 401.
Eucharis:		Plautus.	416.
Euripides. 411.412.4	13.H.	Plutarchus.	419.
414.	-	Publiana.	438.
Herophile.	410.	P. Attilius.	437.
Hesiodus. 409	.410.	Pudens.	437.
Homerus . 404. 406. II	. 450.	Puppius .	417.
Homonoca.	444.	Sappho.	410.
Illyrius.	439.	Seneca.	418.
Isocrates. 4	03. II.	Solon. 3	9 7.450.
Julius Nicephorus.	428	Statius.	420.
Linus.	395.	Thales.	IL 396.
Lucanus.	418.	Terentius.	416.
L. Sabinus Primigenius.	428.	Virgilius.	417.II.

L11

Ad-

.

449

Digitized by Google

Lil. Gyrald. Dialog. de Poet. bift. II. Orphea musarum samulum bic Thraces posuere, Qui cecidit rapido sulminis igne Jovis. Filius Ocagri, Alcidaeque magister, & idem Scribendique notas repperit & sophiam.

Num. VI.

Solonis epitaphi ex M. Tullio Cicerone. Mors mea ne careat. lacrimis: linquamus amicis Maerorem, ut celebrent funera cum gemitu. Num: XXIV.

Homeri cippo in Io infula.

Lil. Gyrald. loc. cit.

Sacrum bic terra caput divinum claudit Homerum, Heroum atque virum cecinit qui fortia facta.

VENIAM PETIMVSQVE DAMUSQUE VICISSIM'.

Errata. Rubens pag. 24. corrige Rubenius. adumbratum 87. adumbratam. attingere 33. tangere. Cecropide 66. Cecropidae. Mumnii 68. Mummii. Epidamnii 69. Epidamni. Gulielmus 72. Guillelmus. Difticun 255. 387. Diftichon. columnella 105. columella. NIKHE 122. NIKHEAE. dittico 165. diptycho. Trifmegistro 166. Trifmegisto. Constantinum 169. Constantium. inquit 222. 231. 257. 323. ait. incifam 255. incifum. Dindymenes 266. Diadymenes. hirophanta 271. hierophanta. olxmpiadas 273. olympiadas. conotaphiis 280. cenotaphiis. paena 280. Salibi poena. Chaeronaeam 288. Chaeroneam. Pagina 314. lin. 11. deme praeterquamquod. Amphiloci 340. Amphilochi. Sapphon 366. Sappho. Tyanejum 375. Tyaneum. Ciceroniam 388. Cice. ronianam. Herma 410. Hermias. Calmadulense 429. Camaldulense.

IN-

I N D E X RERVM NOTABILIVM,

Quae in boc Volumine continentur.

Δ '	∕AI
A BRAHAMUS Ortellius emen-	·
L A datus. pag. 84	- I 1
Absentes invitati ad funus aliquo	I
legato. 220	Al
Achillis tumulus. 300	
Actii poetae imago. 382	·, E
Adimanti vindiciae contra Hero-	Ĩ
dotum. 330	A
Admeti luctus mortua uxore . 306	
Aediculae Deorum argenteae	A
thenlis vectae in pompis. 25	A
In variis locis collocatae. ib.d.	
Aedituorum varia munera . 105	A
Aemiliae Lepidae nuptiae & exi-	
lium. 437	Ar
Aeschines orator 376	Ar
Acsculapii cultus. 107	•
Aeschyli fuga, & mors. 424	ſ
Aesopi gloria. 381	Ar
Agamemnonis nomen inverso or-	·E
dine 69	A
Symbolum in clypeo. 229	Ar
Araentran vox boniominis. 43	
Agefilai cavillatio in Thafios. 153	A
Agrippina cur velata . 170	
Alarici Gothorum regis sepul-	A
crum. 145	
Alcaei honor in funere. 358	
Alcibiadis, & Pythagorae statua	I
in cornibus comitii. 382	
Imago in farda cum Socrate, 370	A
Alae divinitatis infignia. 40	-1
Alexandri Albani S. R. E. Cardi-	_
nalis laudata liberalitas . 27	1
	-

Alexandri M.delusio ad sepulcrum	
Cyri. 144	,
In Darium, & hoftes pietas . 288	
Luctus in morte Ephestionis. 306	
Alexandri Severi parfimonia in	
deos. 13	
Extrema voluntas. 115	
Lararium. 375 & 392	
Alexandri Neapolitani error de	
luctu Graecorum. 307	
Alexiaci Dii . 99	
Amianti pretium, variae de co	
opiniones. 218	
Amuleta Caefarum imaginibus in-	
fignia. 176	
Anactes & Dioscuri . 103	
Anaglypha in sepulcris varia pro	
diversa demortui aetate. 313	
fepulcri militaris propria . ibid.	
Anaxagorae mors & funus 358	
Epitaphium & virtus . 400	
Andocidis hermes. 380	
Angeli argentei cum gemmis ala-	
bandinis loco oculorum. 38	
Angelonii falfa de apotheofi opi-	
nio - 157	
Animarum origo varie ab Aegy-	,
ptiis, & philosophis explicata.	
_pag. 167	
Earum immortalitas a sepulcri	
studio comprobata. 284	
Amphionis scripta dubia	
Annibalis in morenos hoftes pie-	
tas commendata . 253 254 308	
Immanitas. 288	
Lll 2 P. An-	,

45 b

:

P. Anfaldus Ord. Praedicator . 16
Nicolaus Antonellius Cl. Fraeful
pag. 284
Antonelliorum nobilitas . 283.
Comiti Bernardino inferipta diff.
IV. Angelus, & Leonardus.288
Antonii pietas in Archelai . 🕉
Bruti cadavera 288
Bruti cadavera . 288 Antonini philofophi confecratio
fingularist. 135 148
Cur ei columna erecta. 323
Antonii Mufae numifma . 363
Imago. 393
Anthropomorphitae ethnicis post-
politi. 6
Annulo fignatae preces. 54
Annulorum diversa symbola. 372
Annulorum diversa fymbola. 372 Gemmae annulares philosopho-
rum, ac poetarum, <i>ibid</i> .
Veterum Christianorum. 374 375
Apes, & aries ad llocratis lepul-
crum. 361
Apes Aristomachi symbolü. 367
Apollini dicata lyra & statua. 62
Apollò quadriauris . 63 Ejus fimulacrum buxeum . 70
Ejus fimulacrum buxeum. 70
Idem cumHomero invocatus.391
Apollonii Tyanei imagines. 375
Magicae fraudes. 393
Indigna laudatio. <i>ibid</i> .
Apothcosis in Latio post sepultu-
ram decreta 147 157 158, secus
in Graecia 153 157, ejus ini-
tium apud gentes 150, in Ur-
be ibid. finis 151, jus decernen-
dae apotheoseos 151 & seq. di-
versi ritus 153 154 & seq., ejus
triplex typus in nummis. 163
Aquilae typus in nummis multi-
plex 164 fingularis in Antonini
stylobata. ibid.
Ara cum igne accenso apotheo-
feos nota in nummis. 163
Arati Sicyonii Jaus . 335.336

Arati poetae sepulcrum.	353
And the second s	
Arborum Diis dedicandarum	mos
Arborum Dis ucuremanun	പപ
antiquissimus 100, arbores	
beae pro pluteis in biblioth	1.358
Archimimi cavillatio in Vefr	Dalia-
ni avaritiam .	133
Bjusdem munus in funere.	206
Archimedis funus.	354
Sepulcrum.	362
Architae character in nummi	
Aria ai di Guaria tamaniai da	5.307
Arigei dictum in tyrannicida	s.339
Aristidis in Smyrnam benef	icen-
tia 278, statua in Vaticano	. 385
Aristocratis poena & monum	. 192
Aristomachae poetriae facrus	n do.
Barium.	62
	. 424
Armillae dona militiae Ron	• 4*4
Arminae doua maiciae Kon	
propria. Alinii bibliotheca.	296
Alinii bibliotheca.	365
Assessors & Assidentes Dii.	82
Aftydamantis gloria & damn	atio.
pag,	353
Afyli jus Athenis, & Rom	ae ia
variis locis 180. ad Cael	a rin m
figna & numifimate	:4:3
figna, & numifmata.	ibid.
Tiberii decretum de afylis	
nuendis.	181
Athenienfium in doctos ace	
353. liberalitas 361. 369	mos
in nummorum typo.	367
Attilae honor funebris.	306
Sepulcrum.	145
Atrii etymologia.	210
Auditionis praestantia.	63
Augustorum & Augustarum	irgna
pantnea28.apotheolis a pa	g.147
panthea28.apotheosis a pa usque ad fin. Dist. II. divin nores in vita 161. fine dist	n i ho r
nores in vita 161. fine dife	rimi-
ne dicti post consecratione	mDi.
vi, & Dei 173 aevo post	eriore
Divini & Divales 174. ti	ranfisit
hoc praenomen ad omnes	nrin_
The Brachbullen an OUIDES	hwu.
•	ci-

:

cipes ibid. Perperam in facris **C**: Adaverum collocatio in Fauadhibitum. ibid. & 175 Aures Memoriae, & aliis Diis doa datione funebri 216. transla-Etrinae praesidibus dedicatae.63 tio penes Pontifices. Aurum facrum in Urbe 14.aurum, C.Menio & C.Duillio cur columargentum, aes, ferrum in temna erecta. plis a Platone vetitum 12. au-C. Marii statuae disjectae . rum, argentumque interrafile, Caesares procul ab Urbe extincti, coronae interrasiles. qua pompa Romam vecti. 134 34 R. Vivi adhuc instar Deorum habi-D Aldinus P. Jo. Franciscus Cl. ti 159. eorum matribus quis datus honor. Reg. Congregat. Somaschae Praep. Gen. 163. 297. & alibi. Calcei, crepidae, cothurni Deo-Baptizati principes in Jordane. rum. Caligulae luctus amissa Drusilla pag. 259 Barba, & coma diffidii causa inter 306 judicium litteristriste. 387 Aristotelem & Platonem . 401 Camoenae in Cypfeli arca. Barchaeorum in mortuos immani-Earum lucus. Canuleji infer. fepuler. explic.227 tas . 290 CapitaAugustorum post apotheos. Batavorum fides in Rom. imp. 339 Ludovicus & Joseph Battaglini. primo radiata, deinde nuda 168 Patricii Ariminenses. 169. Velata in viris Sacerdo-260 Bellum Mithridaticum quibus tium indicant 169. in feminis divinitatem. impenfis a Sylla gestum. 14. Militum Romanorum in co bello Captivi raso capite in triumpho & rapacitas. funere . 207.cum servis mactati Berosi statua cum lingua inauraad rogum. 28¥ Caput in funere nudum. ta . Caracallae in Getam impietas. 139 Biantis funus 252. divini honores 390. eloquentia & virtus. 398 Carcerum in ludis olympicis ar-Bibliotheca locus ad doctorum chitectus & descriptio. statuas praecipuus 384:an haec Carondae typus in nummis. decora fuerint in bibliothecis Carvilii statua ex limae reliquiis. Alexandriae & Pergami . ibida pag. Castritii funus. Biselii honor in coloniis & muni-Cato Cenforius de anima. cipiis. 228 Ejus Apophtegma de statuis.226 · Bisnu idolum Nekpalense descriptum & explicatum . 29 & feq. Vultus in farda. Jo. Bottarius Cl. Praesul . Causei opinio de Diis Pantheis 28 370 Brenni regis avaritia. Cecrops Athenis idolorum au-14 Brunettus medicinae D. Cl. ctor. 431 Cedrinae majorum imagines. 208 Bulla aurea nobilium puerorum Cedro illiti Numae libri. propria & matronarum. 24 Busta Gallica. Celtarum busta. 287

208

3.23

725

176

26

76

121

170

219

209

275

267

15

222

196

37I

6

ibid.

285 Ce-

Conotaphia quibus extructa. 317 Ritus ad ea observati. \$19 An iis religio ineffet. ibid. Cenotaphium Pythagoricum. 318 Censorium funus. 205 Centones Virgiliani Petroniae Probae, & Homerici Eudociae falso attributi. 159 De iis judicium S. Hieronymi. ib. Cerea confectandi imago. 152 Postremis osculis honorata. 156 Cerei ad deorum & heroum sta-58 tuas. Cereris lignum ex peculio. :15 Characteres votorum indices. 58 Ciacconii & aliorum de sepulcro & aetate Antonini Pii error.148 Ciceronis dictum in Jul. Cael 159 225.Sepulcrum repudiatum.359 scomma in Philagri symbolum. 262. mentio rara coram Augufto. 373. ejus imago incerta.388 Cimonis victoria. 73. gloria fingularis. 345.346 Circitoris munus & epitaph. 337 Chilonis Achaei palmae olymp. 272 pag. Chilonis philosophi funus. 358 Epitaphium. 397 Chiorum sepultura. 290 Childerici divitiae fepulcrales. 145 Christus Dominus in annulis veterum Platoni similis. 374 Chrysippi mors & epitaph. 403 Clarorum statuae vectae in Auguftorum folemni apotheofi . 154 Claffiariis aliter, fi in navi occidiffent, si in mari, aliter parentatum. 293 eorum tituli sepulcrales. 300 Claudiani infer.vindicata.382.421 Claudii columna in portu Oftienfi: Augultini error. 102 Cl. Marcelli titulus, facra dona-

·ria, funus. 253.254 Cl. Gothici virtus & aumism. 185 in co definunt nummi argentei Augustorum. 186 Cleandri judicium de Parmenionis cadavere . 320 Cleobulifunus. 352.399 Clypei anaglypha. 66 Clypei hostiles diis dedicati - 249 chonorarii quando instituti. 150 quo decreto & ubi positi. 151 eorum nomina & ornatus. ibid. Cognatorum dolor in funere . 212 Columna militiae praemium. 323 duplex ad fepulcrum. 324 Collativum funus. 204 Collegium Nazarenum. 4. 129 Commodus imp. in achate. 160 Comae elegantia in deabus. 37. Concentus mulici in confecrationibus & votis. 44. 100 Consecrationis ritus. 40. & feq. Sortitio Confulum. .41 Lex Curiata & Papyria. 42 Confect. a dedic. diftincta. 46 Consentes dii. 43.81 Confi ara in circo maximo. Constantini M. liberalitas. 60 Ejus fymbolum. 115 Funeris magnificentia. 135 Cur caput velatum. 169 Obeliscus. 196 Victoria de Sarmatis. 315 Constantii comitis beneficentia. pag. 262 Confulis superstitis cura de collegae funere. 205 Conversio corporis in adorationibus diversa. 53 Corinthiarum mulier. votum. 112 Corinchiorum polyandria. 343 Cornelii Taciti gloria. 384 Coronae foli Deo. 33 Varietas & pretium. ibid. Co-

Digitized by Google

Coronatae victimae, aselli vecto-
res & donaria. 35
Coronae in funere Syllae. 211
Coronae longae quando inflitu-
tae, & quibus datae in funere.
296. ad statuas viror. illustr. 328
Correctorum dignitas. 268
P. Eduardus Corfinus Scholarum
Piarum
Cortonenfis Academia . 299.351
Cruci affixos lugeri nefas. 303
Corvus cum lucerna in sepulc.313
Criobolium & taurobolium. 85
Cubiculares imagines. 46. 48. 247
Cydiae monumentum . 71
Cymelia sepulcralia. 315.316
Cypleli arca cedrina . 76
Cyri sepulcrum. 221
D
D Actyliothecae Scauri, Pom- peji M. & aliorum. 369
peji M. & aliorum. 369
Damnatorum imagines abscondi-
tae. 209. in carcerem trufae. 240
cruci affixae . 247: cadavera in-
fepulta. 303
Darii liberalitas . 109
avaritia delusa. 144
Decimae diis oblatae. 67. 112
Dedicatio sub ascia. 337
Decretum de statuis tollendis-387
Decursio militaris ad rogum . 310
ad cenotaphia. 311
Deae reginae . 109 Demarchus Parrhafius . 273
Demetrii Phalerei statuae. 377
Demonactis funus
Demosthenis statua. 391.404
Deorum evocatio 15. 16. 17. 18 Ratuae in confiniis imperii. 17
itinerum comites, vel ipfae icun-
culae, vel infignia. 22. 23. figil-
the second terms that have
la in coronis, torquibus, bullis. 24 icuncu lae in pompis. 25

Deorum agrestium imagunculae fixae arborum ramis. 101 Derbicum in cognatos furor. 289 Dextra manus sedes fidei. 52 Deus incorporeus. 6.7 Deus ab Ethnicis invocatus. 29 Dianae orientalis fanum. 119 Digitus abscissus mortuis. 297 Digitis pectinatim junctis nefas deos tangere ... 51 Dir penates. 9. fictiles ut culti. 18 Panthei & corum ligna . 26. 27 109 Dir reges. Dii indigetes. 150 Dinomenes Syracufis duo. 70 Diodorus Corinthius. 120 Diocletiani dictum de Antonino philosopho. 135 262. Diogenis fepulcrum: Diogenis honores. 402 **4**26 Diophanti elogium. Difci votivi ... 317.335 Discrimen inter deos & divos. 158 Ditizeles vestis funebris. 124 Divi appellatio inter vivos infaustum omen. 157. explicata in fepulcris. 147. perperam tributa Sanctis. 174 Divi Divaeque alis victoriae, aut ventis, ac geniis vectae. 165 Divorum imagines . 176. 177. 209 Domini titulus recufatus ab Augusto, affectatus a Domitiano & Aureliano .. 160 adhibitus in Ecclefia. 175 Domitiani funus infelix. 126 Doctorum opinio de apotheosi. 153. constantia in amicorum morte . 357. effigies in nummis. 366. in gemmis. 370. alienis notis vulgatae. 376. statuae. 281 vectae in funere imperator. 154 politae in bibliothecis: 384.389 effigies gypleae. 285 pictae in volu-- .

 $\mathbf{i}$

.

-

•

•

voluminibus, ibid. more deo-	F
rum cultae. 390	TAltonia Proba . 259
Dona in apotheofi. 154	F Farnabius emendatus . 309
in funeribus. 207	Fastigium in domo Caesarum. 159
Dona promissa militi, si is periret	Fata victricia. 276
data cognatis . 296	locus tribus fatis. ibid.
Donaria diis sacra, quanta Ro-	Favissae capitolinae . 106
mae in fumma egestate. 14	FELICITER acclamatio. 88
Druidarum docendi ritus. 63	Feminarum liberalitas in funere
Drusi funus triumphale . 132	Syllae. 208
transvectio cinerum . 307	Feretri gestandi munus. 211
cenotaphia & honores , 318	Feretrum Augusti . 132
Drusillae funus. 312	Ferretii error. 418
Dea Panthea. 28	Festus Avienus & Musonius. 147
P. Josepho Augustino Dulbequio	Fictilia diis & heroibus grata.221
Cl. Reg. Schol. Piar. Praepol.	Figlini operis inventor . 11
Gen. inscripta Dissert.I.	Flabella specula pectines & alia
E	ornamenta deorum . 37
I cur inscriptum in templo	Flaminius Vacca de sepulcris phi-
L Delphico. 75	losophorum refutatus. g63
Ennii postremi honores . 355. 414	Floralia & Accalia . 150
Epaminondae responsio. 319	Fortuna Panthea in bulla. 24
statua & clementia . 331.332	Praenestinae fortes. 115
Epicurus & Metrodorus . '379	Fortuna primigenia cadem ac Pal-
Epicuri vindiciae. 380	las <i>ibid</i> . oculata . 116
divini honores. 392	Fori Ulpii majestas. 422
Epicurei epitaphium. 197	Francorum sepulcra abscondita.
Epicharmi scripta. 402	pag. 144
Epidamni currus Olympiae. 69	Marchioni Pompejo Frangepanio
Epulae in sepulcris . 232	inscripta Diff. III, 201
Equa in Olympiis celebris . 274	Petrus Frangepanius Cl. Prae-
Equus funebris. 310	ful. 203
Essedonum sepeliendi ritus. 290	Fraterna pietas in parricidam.294
Evocatio deorum templa in Urbe	Fridericus Victor Mediolanen.190
& aerarium auxit. 16	Frontinus in nummis Smyrnaco-
Euripidis funus. 353	rum. 366
Atheniensium serus amor. 358	De Fulvio Urfino ad numisma A-
Eurydices cura in educ. liberis.62	pollonii Tyan. dubitandum. 367
Eutimi divini honores. 390	Fulgur dium & fulgerator Deus.45
Exercitationes deorum. 44	Funus Augustorum. 132
Exercituum duces de suorum se-	Funus qui praecederent, 206
pultura foliciti. 286	qui sequerentur. 212
fi secus multati, ibid.	Funeris varia genera. 204
corum funus. 306. & leq.	Delignator ejulque infignia.206
	Galli

-

RERVM NOTABILIVM.

G

Alatarum apud Aegeos	ava-
G ritia in sepulcris.	144
Gallaei opinio incerta de po	oeta-
rum sepulcris.	-
Galli Herculis ornatus.	20
Galli gallinacei pugnaces.	66
corum offa in fepulcris.	233
Gaudium Urbis in tyranne	orum
morte	136
Gemina manus in achate.	316
Gemmae doctorum vultibus	infi-
gnes.	370
	. 167
Genius domesticus diversus a	
ribus.	25
Genius aeternitatis	27
Genua misericordiae sedes.	57
Germanici funus. 306. honor	es ad
cenotaphium . 311. fella	curn.
lis inter Augustales. 328.	clv-
peus inter litteratos.	386
Glebae injectio.	295
Goltzius emendatus.	368
Gordiani III. titulus.	138
Antonius Franciscus Gorius.	24
& alibi.	
Gothica & Longobardica se	nul-
cra cur rara in Italia.	145
Gracchi ethnici pietas.	-+J 90
Graeca adulatio. 157.	
Gravis armatura in ludis Oly	nni-
cis quando instituta.	2 74
MarchioAloysius Gualterius, i	tem-
que Carolus.	18
H	
	e Fa
H Adriani statua cum Jov leutherio . 72. cavillati	o in
Chriftianos. 105. fuperba me	hee
141. nummus ratifimus.	
laudati milites.	172
Jo. Gaspar Hagenbuchius.	339
& alibi.	103
-	~~~
Hannonis apophtegma .	326

Harduini error. 354 Haymi sententia de nummis Atticis repudiata. 368 Hecate Epipyrgidia. 27. 270 Hectoris offa Thebas translata. 346 Heliogabali foeda mors. 137 Herba Sabina in confectationibus. 43 Hercules Gallus. 20. Prodicus. 95 Mulagetes. 96 ejus varia nomina. 97 cur phialis infculptus. 93 Hentius Sardiniae rex. 197 Heredes ingrati. 287 Herennia Cupriffenia. 198 Hermeracles ubi collocatus. 20 Hermerotes in gymnafiis. 2 I Hermis infignia deorum addita.ib. Hermarum elegantia. 22 Hermae bicipites. 378 doctrinae praemia. 380 Herodoti malignitas. 330. 343 Heroes fepulti in montibus. 220 Herois fignificatio apud Graecos. pag. 172 Herophile fibylla. 41 I Heroum cadavera quandiu domi detenta a Graecis. 307 Hesiodi certamen cum Homero in Chalcide. 122.445 Hippocrates in marmore. 377 Diis adferiptus. 392 Homeri sepulcrum. 357 typus in nummis. 365 archetypum. 378. 405 divini honores. 391 Homicida sui propter diuturnam felicitatem. 305 Horatii & Sapphus facrum donarium Apollini. 62 Horatii laus. 357 effigies in nummis. 371. 388 Hortensii imago : Hortali infelicitas apud Tiberium . 282 Mmm Ho-

Hostiae ad fontium capita. 182 Hymnorum varietas. 50 Hypogaei descriptio. 228. & seq. picturae varictas & elegantia. 229. fedilium ordo & usus. 220 cellae plures : cella pura : vestibulum : mortuor. imagines. 23 b Chthyophagi in cognatos mortuos barbari. 290 Idolorum antiquitas. Athenis & 6. & feq. Romae forma multiplex . 19. & leg. qualis materia ante Aliam vi-Etam contra Plinium . 13.14 multitudo in Urbe. 15.16. 33. & feq. varius ornatus . confecratio & dedicatio a p. 40 usque ad 50. Idus Martii parricidium. 131 Imagines Augustoru in coronis.34. confectatas vendi nefas. 177 qualis carum cultus. 176 Christianorum virtus. 179 Imag. mortuorum in sepulcris.226. Imagines cereae infignia nobilitatis;earum custodia & cultus. 138 jus imaginum vivis . 239 ulus mortuis. 340 dictum Agefilai & Mecoenatis. 241. quandiu Romae in ulu.242 248. Imago ad caput lecti 🖬 Inferiae in fepulcris. 232 ad inferias collegia invitata.233 Initia Eleufinia & Sabazia. 268 P. Joannes Baptista Beccaria Cl. 269 Reg. Scholar. Piar. Ifidi initiatis promista. 50 Ifocratis cippus. 26 I. unius orationis pretium. ibid. statua honoraria ... 391.403 Judaeorum adulatio. 120 Judaeorum infelicitas. 289 Juliani apoltatae furor . 18

Iulii Caefaris funus. Divus fine additamento. ejus alii honores. luctus cora Pompeji annulo.329 Junii Ruffici virtus -Juno regina. 109. Lanuvina. 268 Jupiter auro violatus. aeneus e Samnitum spoliis. 15 conservatoris symbolum. idem in multis diis variato nomine . Eleutherius. minianus. Jovis Hercei. & Ctefiae dedicatio. upiter Lacedaemonius.

130

172

178

37I

12

24

28

72

37

47 **4**8[.]

- 60 Nautis propitius . 74 116 arcanus:five Aegerius .. Aegiochus. 43 F
- Juramenta per Augustor. nomi-178 na 👡 Justa funebr. Pontif. mandata. 285
- Justiniani lex de libertis. Charonianis. 207 Juniae Cassii uxoris funus. 210
- Justitium in morte Augustor. 131
- Juvenes dicti heroes. 337

Juventutis facrum donarium .. 1 24 T Acedaemonum de sepulcro so-298 🖌 licitudo 🖬 votum contra Messenios. 68 63 Lactantii adagium . Lapides informes & tetragoni pri-

- ma idola. 10 46 Lararii custodes ..
- Larium figilla in sepulcris. 237
- Larva in nummo ac gemmis Virgilii. 371
- Laudatio funebris. 214. 215 ibid. ejus inventores. in castris habita. 308 Lectorum copia funebris. 210 Lectulus mortui. 215

Le-

⁴³⁸

Legum latores cèlebres.	6
Leo gradiens in nummif.	164
Leonidae hortatio ad milites	-, &
fepulcrum.	342
Lethum informe .	304
Liberti litterati.	394
Liberti Orcini.	207
Libertina pietas in Augustos.	
Libri diis inscripti.	÷Ğ2
Licinius cur Gordiani sepulo	crum
everterit.	H 38
Liquidorum mensura Etrusca.	233
Livia stolatus Ulysses.	161
cur velata in nummis.	170
honores, aetas, numism.	161
divinitatis infignia .	162
honores imminuti.	163
Livii hiltorici honor.	356
Loca Nymphis facra.	122
Loculorum sepulcralium ordo	.229
Longobardoru ritus'funebris.	302
Lothophagorum sepultura.	290
Lucani divini honores.	392
L. Fauni error.	157
Luctus funebris varius.	306
Ludi in votis publicis.	60
Ludi Olympici, & certato	rum
nobilitas. 271.	
Ludi gladiatorii ad statuas.	328
Ludorum diversa genera.	20
Lustratio areae in consecr.	42
Lycurgi lex sepulcralis.	~299
Lycurgi oratoris honor.	353
Ibis ejus fymbolum.	361
Lylandri statua.	330
M	
Acedonum in Aetolia	vi-
M Acedonum in Aetolia ctoria intemperans.	377
Majorum imagines cum magin	ltra-
tuum infignibus in funere.	
Mandrocles architectus.	109
Jo: Marangonius Vicentinus.	374

Marathonia pugna.

Marciani imp. sepulcrum.

330

189

M. Clodii poena ob turpem cum Corlis pacem. 202 M. Aurelii sepulcrum. 141 Marcelli sepulcrum Athenis. 354 306 Mardonii luctus. Marchio Scipio Maffejus . 124. 86 alibi-Mamercus Catanae tyrannus. 99 Manus idolorum porrectae vel te-33.34 rebratae. Manuum gestus in adorationibus 'S I multiplex. Massetae senectetis hostes . 289 283 Materni Cynegii titulus. Matronarum liberalitas. 14 74I Mausoleum Augusti. 187 Maxentius cur Tapotus. Medici proprie dicti. .429 Megistae Vatis monumentum.332 Menandri honores. 354.4°7 ъ Mendaeorum donarium. 28 Mentis fymbolum • Mentum tangere in fupplicando.52 Mercurius cum Gratiis. -64 infignia & potestas. 80 Metrodorus Lampfacenus. 379 Midae regis sepulcrum. 190 Militum gregariorum funus Athe-Dis -:291 Milites in bello Mutinensi occisi magnifice honorati. 293 laudati a Cicerone. 208 Militaribus in sepulcris arma abscondita. 301 Militum dolor in Othonis morte. 137. amisso exercitus supremo duce. 306. dona in pyram com-308 militonum. Militaris inconstantia. 139 virtus nutante imperio valde honorata. 315 Miltiadis statua. 329 ei negata corona oleagina . 345 Minerva Academiae praeses. 2 I Mmm 2 do-

• •	
domorum & urbium cuftos	. 21
Minerva Pronoea.	76
cadem ac fortuna.	115
Miniati dii ; Minianus Jupiter	
Mithridatis honores .	193
Mithradates in nummis.	195
Mithriaca initia.	86
Mithrae schema perclegans.	91
Mitylenaeorum character in 1	
mis.	366
Minucii auguris columna.	323
Modestia pompae funebris in	
tis laudata.	220
Monile perelegans.	38
Mors in mari quam horrifica	Eth-
nicis.	294
de naufragis Graecorum	
nio & Romanorum.	295
Mortis typus in conviviis & i	n in-
feriis.	234
Mortis voluntariae causae.	304
Mortis tria genera.	312
eorum fymbola.	313
Multi dii in uno Jove.	28
Murrata potio mortuis indita	. 218
Muscas a cadaveribus abis	zendi
munus.	212
Mundi genius.	164
Museum Gualterianum.	18
Musae alatae.	121
Musis facrificia & vota.	62
Musis sepulcra sacra.	363
N	
NT Ama cunctis : Nama Se	
IN in lapidibus explicatur	n. 89
Nardini error.	156
Nationum statuae in funere I	Perti-
Bacis.	1 54
Nasamonum juramenta.	285
Naufragorum sepultura.	295
Naulus Charonti alius divi	tum,
alius nannerum fuit	8.27

alius pau	iperum	fuit.	237
Necatis in			data
funera.		-	297

custos. 21	Nero in nummis Zurija . 3.	36
76	ejus in Graecos beneficentia.	77
115		36
upiter. 37		14
193	Niciae in milites demortuos pi	
. 195		90
86	Nigriniani memoria nummis du	n -
gans. 91		65
ter in num-	Nobiles viri ac feminae taurob	0-
366	lio initiatae.	91
na 323	Nobilium contentio in confect	2-
bris in mul-		40
220	P. Jo: Franciscus Nobilius Cl	er.
38		80
rrifica Eth-	Nonii Balbi statua	27
2 94		63
corum opi-	Notarum inventio, augmentur	m,
n. 295		35
iis & in in-	Nortiae diversa pronunciatio. 1	
234	Nudis pedibus adoratio .	
sae. 304	Numeriani imp. statua in biblio	
312	Ulpia. 3	86
313	Nummi Caligulae in memoria	am
28	Augusti. 1	65
indita. 218	Nummi aurei Tiberii Constan	
s abigendi		316
212	Nummi doctorum: hominum cl	
164		66
. 18	Numilmata conturniata. 367. 3	88
121		
. 62	Ctaviani Augusti crudelis	:28
363	post bellum Philippense 3	-
C 1 C	pompa funebris.	32
ama Sebelio-		
licatum. 89	$\cdot$ $\sim$ $\cdot$ $\cdot$	73
156	• • • •	66
inere Perti-		33
1.54	Oenomai columna.	66
1. 285		18
a. 295	Oliverius Annibal Eques Cl. i & alibi.	73
s divitum,		Q.4
237	Olybrii illustres.	84
e duo data	Onatae aetas & opus.	7.1
297		‡2'5)r 1-
	Ŭ	/ 6

RERVM NOTABILIVM.

٢

Oratio ducum ante pugnam.	286
Oratorum, philosophorum, p	-90C
tarum sacra donaria.	63
Oritarum sepultura.	290
Ornatores & ornatrices deoru	ım.,
pag.	37
Ornatus deorum multiplex.	33
Ornatus & ritus ad cenotaph.	319
Orpheus in nummis .	367
Oscillationis purgatio.	305
Olcula pro l'acrificio.	51
Osculis attenuata deorum fign	a.52
Ofcula mortuis ultima.	218
Ovidii sepulcrum.	360
P .	•.
D Aenulae depositae inter	pre-
F ces.	55
Paeonum fepulcra.	290
Palladium & dii fatales.	10
Pallas Ithonia.	113
Palmata tunica ablata mortuis.	218
Palmae olympicae honor.	271
certatorum cibus.	272
Pantheon quibus diis dicatum	. 26
Panthei dii .	27
Papinianus cum uxore in ame	thy-
fto.	371
Jo: Bapt. Pafferius 54. & al	ibi.
Paterae deorum superum & i	afe-
rorum.	23 4
Patronorum imagines an ulit	atre
apud veteres.	245
Pavo in Christianor. monum:	171
Pavo apotheoseos index usita	tior
	ibid.
P. Paulinus, Schol. Piar.	124
Paufanias emendatus.	68
Pausaniae ducis donaria Delp	his.
78. pietas in Mardonium.	289
Peculiarium varia lignificatio.	261
Pegalus Animarum vector.	165
Pelopis enfis.	70
Peltae deorum propriae.	314
Perduellium poena.	30 2
-	-

۲

•

Periandri duo.	399
Pertinacis sepulerum.	149
fellae curules in theatro.	328
Petronii Probi laudes.	257
celebritas apud exteros.	259
lapis capitolinus fidelis.	269
	43 3
Phialae sepulcrales.	235
Philippi Macedonis pietas	288
Eminentissimi Cardinalis Phil	
Mariae Monti pinacotheca.	389
Philopoemenis gloria.	333
	246
Pindari donaria Apollini	63
fama fuis falutaris.	354
Plastices & statuariae vetustas	-
Rlatonis sepulcrum.	353
in larda cum Socrate .	370
divini honores.	390
	424
Plebs pileata Nerone mortuo.	136
Plectra & libri diis dicati.	62
Plinii adulatio.	152
Plotina honorata ab Hadriano. Plutanaki laua	
Plutarchi laus.	419 .
-	Ca-
moenarum.	382
Pollae doctrina. 392.	419
P. Alexander Politus Cl. Re	
Scholar. Piarum. 191. & al	
Polyandria. Romacii liberalitae in Mithrid	292
Pompeji liberalitas in Mithrid funere.	288
imago pretiofa . fepulcrum in monte Albano.	243
disjectae statuae.	325
fymbolum in annulo. Pomponii Mufae nummus.	329
	363
Pons Aureoli, sepulcrum & n morum raritas.	18 6
Pontica scribendi ratio	
Pontifex Vestae alius a P. M.	194 268
Poppoeae funus.	
Popularis inconstantia.	133
	331 Etus
14	CIRZ

461

•

 luctus in facris Ifidis. 50 : 380 Porticus ab hermis dicta. **Praeceptores** in gemmis cum diicipulis. 372 Praeter naturam praeterque fatum. 305 Prima cura post pugnam. 286 Principes juventutis. 312 Probi imp. elogium. 138. extrema officia in Arcadionem. Procuratores fisci, vel aerarii. 101 Protensa manus in nummis. 52 Puellae alimentariae. 176 Purpura & cetera dignitatum infignia diis data. 35 Purpura rogo tradita. 309 Pyrae ornatus. 155 Pyrrhicha certamina . 311 Pyrrhi bellum cum Antigono. 65 Pythagorae fymbolum. 363 268 Uaestores candidati. 302 Q. Caepionis poena. O. Flaminii beneficentia. 77 Quantum thuris Arabes Perlis quotannis penderent. 133 Quartum & quarto conful. 257 Quo strepitu dii excitati. 60 Quomodo praenunciata Octaviani Augusti mors. 1 78 🕤 Editus anîmae ad pristinam K sui originem. 167 Regia in sepulcris opulentia. 143 Religionis fimulatio Romam idolis implevit. 15.16 Reorum laudatio funebris. 215 imagines cruci affixae. 247 Jo: Paulus Ricolvius . 405.409 Rifife, laviffe &c. in funere Auguftorum capitale fuit. 131 Ritus consecrandi Deorum figna & aras a pag. 40. ad 44 itemque dedicandi. 46

Ritus adorationum multiplex. 51 folemnis apotheoleos.153.&feq. Ritus sepeliendi cadavera, vel cineres semper Romae tenuit. 229 Antonius Rivautella. 405.409 Romae nomen & Dei tutelaris ar-16 capum. Romulus NVBIS CONS. 151 Rostra statuis illustria. 326 5 C' Abaeorum sepulture. 290 Sacer locus & facrarium. 46 Saccus XI. in caftris. 29I Sacerdotes funeris comites. 212 Sallustius explicatus. 16 Saltatio pyrrhicha & pacifica.314 Sancti appellatio quando ulurpari coeperit. 175 96 Sancus vel Sangus. 366 Sapphus typus in nummis. in cameo. 370 381 statua prope Anacreontem. Sardanapali vecordia. 196 Saturni cultus feralis. **95** Saxa inftar coni prima idola. 19 Scalae usus in facris. 33 318 Scipionum cenotaphia. Scipionis Africani monum. 334 Discus argenteus. 335 imago in capitolio 👝 243 Scriptores de gemmis, 379 384 de veterum imaginibus. Scytharum crudelitas. 290 Sebast. Maccius emendatus. 320 Sejani statuae. 246 Sellae curules mortuis & absenti-328 bus in theatro politae. Semiramidis templum. 166 Senatorum luctus funebris. 212 418 Senecae mors. Septenarius numerus. 32 Septizonium duplex. 142 Sepulcra quandiu in urbe. 22I post XII. tab. quibus data . 222 corum

RERVM NOTABILIVM. 463

legibus definita . 223 S Sepulera inffar templorum . 224 S cura & religio . 285 forma triplex . 225 barbara nomina . 226 Sepulera Nobilium . 227 militaria . 300 Jus reficiendi . 298 Serapis five Ofiris . 105 Serta lemnifeata in fepuleris . 313 S. Sulpicii ftatua . 324 Sevirorum conditio . 276 Sicyonorum thefaurus . 70 Sigillatores vel figillarii . 25 Signa legionum religiofe culta .22 Silvani cultus . 99 Simulaera catenis vineta . 15 in cellis quo converfa . 7 Sinenfium fuperfitio . 32 SITI qui proprie difti . 295 Socratis honor . 362.381 Solemnis precantum formula . 55 Solis typus in num.Conftantini.88 Solonis ftatua . 381. 397 Somno cum muss facrificatum . 121 Sophoelis luctus in morte Euripi- dis . 353. fepulerum . 361 Spartanorum navigatio infelix .342 in Meffenios feveritas . 133 Spartianus explicatus . 142 Sportularum fignificatio : 48 Statuae honor rarus ftante repub. 325. decernendae jus . 423 dedicatio . 48 impenfa pub. vel privata . 377 Stellae apotheofeos indices . 165 Stemmata a diis petita . 207 Suovetaurilia in confeerat . 43	eorum ratio Athenis & Ro	mae	S
Sepulera inffar templorum . 224 cura & religio . 285 forma triplex . 225 barbara nomina . 226 Sepulera Nobilium . 227 militaria . 300 Jus reficiendi . 298 Serapis five Ofiris . 105 Serta lemnifeata in fepuleris . 313 S. Sulpicii flatua . 324 Sevirorum conditio . 276 Sicyonorum thefaurus . 70 Sigillatores vel figillarii . 25 Signa legionum religiofe culta .22 Silii Italici in Virgilium amor. 355 Silvani cultus . 99 Simulaera catenis vincta . 15 in cellis quo converfa . 7 Sinenfium fuperfitio . 32 SITI qui proprie dicti . 295 Socratis honor . 362.381 Solemnis precantum formula . 55 Solis typus in num.Conftantini.88 Solonis flatua . 381.397 Somno cum mußs facrificatum.121 Sophoelis luctus . 142 Sportularum fignificatio : 48 Statuae honor rarus flante repub. 325. decernendae jus . 423 dedicatio . 48 impenfa pub. vel privata . 327 Stefichori funus . 359 flatua quanti habita . 377 Stellae apotheofeos indices . 165 Stemmatz a diis petita . 244 Stoicorum de fepulero opinio. 298 Supellectilis funebris militum.296	legibus definita.	223	S
cura & religio . 285 forma triplex. 225 barbara nomina . 226 Sepulcra Nobilium . 227 militaria . 300 Jus reficiendi . 298 Serapis five Ofiris . 105 Serta lemnifcata in fepulcris . 313 S. Sulpicii flatua . 324 Sevirorum conditio . 276 Sicyonorum thefaurus . 70 Sigillatores vel figillarii . 25 Signa legionum religiofe culta . 22 Silii Italici in Virgilium amor. 355 Silvani cultus . 99 Simulacra catenis vincta . 15 in cellis quo converfa . 7 Sinenfium fuperfitio . 32 SITI qui proprie dicti . 295 Socratis honor . 362.381 Solemnis precantum formula . 55 Solis typus in num.Conflantini.88 Solonis flatua . 381. 397 Somo cum mußis facrificatum .121 Sophoclis luctus in morte Euripi- dis . 353. fepulcrum . 361 Spartanorum navigatio infelix. 342 in Meffenios feveritas . 13 Spartianus explicatus . 142 Sportularum fignificatio : 48 Statuae honor rarus flante repub. 325. decernendae jus . 423 dedicatio . 48 impenfa pub. vel privata . 327 Stefichori funus . 359 flatua quanti habita . 377 Stellae apotheofeos indices . 165 Stemmata a diis petita . 244 Stoicorum de fepulcro opinio. 298 Supellectilis funebris militum.296	Sepulera instar templorum.		S
forma triplex. 225 barbara nomina. 226 Sepulcra Nobilium . 227 militaria . 300 Jus reficiendi . 298 Serapis five Ofiris . 105 Serata lemnifcata in fepulcris . 313 S. Sulpicii ftatua . 324 Sevirorum conditio . 276 Sicyonorum thefaurus . 70 Sigillatores vel figillarii . 25 Signa legionum religiofe culta . 22 Silii Italici in Virgilium amor. 355 Silvani cultus . 99 Simulacra catenis vincta . 15 in cellis quo converfa . 7 Sinenfium fuperfitio . 32 SITI qui proprie dicti . 295 Socratis honor . 362.381 Solemnis precantum formula . 55 Solis typus in num.Conftantini.88 Solonis ftatua . 381. 397 Somno cum mußis facrificatum .121 Sophoclis luctus in morte Euripi- dis . 353. fepulcrum . 367 Spartanorum navigatio infelix. 342 in Meffenios feveritas . 133 Spartianus explicatus . 142 Sportularum fignificatio : 48 Statuae honor rarus ftante repub. 325. decernendae jus . 423 dedicatio . 48 impenfa pub. vel privata . 327 Stefichori funus . 359 ftatua quanti habita . 377 Stellae apotheofeos indices . 165 Stemmata a diis petita . 244 Stoicorum de fepulcro opinio. 298 Supellectilis funebris militum.296		285	
barbara nomina. 226 Sepulcra Nobilium . 227 militaria . 300 Jus reficiendi . 298 Serapis five Ofiris . 105 Serta lemnifcata in fepulcris . 313 S. Sulpicii ftatua . 324 Sevirorum conditio . 276 Sicyonorum thefaurus . 70 Sigillatores vel figillarii . 25 Signa legionum religiofe culta .22 Silii Italici in Virgilium amor.355 Silvani cultus . 99 Simulacra catenis vincta . 15 in cellis quo converfa . 7 Sinenfium fuperfitio . 32 SITI qui proprie dicti . 295 Socratis honor . 362.381 Solemnis precantum formula . 55 Solis typus in num.Conftantini.88 Solonis ftatua . 381. 397 Somno cum mußis facrificatum.121 Sophoclis luctus in morte Euripi- dis . 353. fepulcrum . 367 Spartanorum navigatio infelix. 342 in Meffenios feveritas . 133 Spartianus explicatus . 142 Sportularum fignificatio : 48 Statuae honor rarus ftante repub. 325. decernendae jus . 423 dedicatio . 48 impenfa pub. vel privata . 327 Stelichori funus . 359 ftatua quanti habita . 377 Stellae apotheofeos indices . 165 Stemmata a diis petita . 244 Stoicorum de fepulcro opinio. 298 Supellectilis funebris militum.296	forma triplex.	225	1
militaria	barbara nomina.		
militaria	Sepulcra Nobilium.	227	7
Serapis five Ofiris . 105 Serta Iemnifeata in fepuleris . 313 S. Sulpicii ftatua . 324 Sevirorum conditio . 276 Sicyonorum thefaurus . 70 Sigillatores vel figillarii . 25 Signa legionum religiofe culta . 22 Silii Italici in Virgilium amor. 355 Silvani cultus . 99 Simulaera catenis vineta . 15 in cellis quo converfa . 7 Sinenfium fuperfitio . 32 SITI qui proprie dicti . 295 Socratis honor . 362.381 Solemnis precantum formula . 55 Solis typus in num. Conftantini.88 Solonis ftatua . 381. 397 Somno cum mußs facrificatum.121 Sophoelis luctus in morte Euripi- dis . 353. fepulerum . 361 Spartanorum navigatio infelix. 342 in Meffenios feveritas . 133 Spartianus explicatus . 142 Sportularum fignificatio : 48 Statuae honor rarus ftante repub. 325. decernendae jus . 423 dedicatio . 48 impenfa pub. vel privata . 327 Stefichori funus . 359 ftatua quanti habita . 377 Stellae apotheofeos indices . 165 Stemmata a diis petita . 244 Stoicorum de fepulero opinio. 298 Supellectilis funebris militum.296	militaria.		
Serapis five Ofiris . 105 Serta Iemnifeata in fepuleris . 313 S. Sulpicii ftatua . 324 Sevirorum conditio . 276 Sicyonorum thefaurus . 70 Sigillatores vel figillarii . 25 Signa legionum religiofe culta . 22 Silii Italici in Virgilium amor. 355 Silvani cultus . 99 Simulaera catenis vineta . 15 in cellis quo converfa . 7 Sinenfium fuperfitio . 32 SITI qui proprie dicti . 295 Socratis honor . 362.381 Solemnis precantum formula . 55 Solis typus in num. Conftantini.88 Solonis ftatua . 381. 397 Somno cum mußs facrificatum.121 Sophoelis luctus in morte Euripi- dis . 353. fepulerum . 361 Spartanorum navigatio infelix. 342 in Meffenios feveritas . 133 Spartianus explicatus . 142 Sportularum fignificatio : 48 Statuae honor rarus ftante repub. 325. decernendae jus . 423 dedicatio . 48 impenfa pub. vel privata . 327 Stefichori funus . 359 ftatua quanti habita . 377 Stellae apotheofeos indices . 165 Stemmata a diis petita . 244 Stoicorum de fepulero opinio. 298 Supellectilis funebris militum.296	Jus reficiendi.	298	7
Serta lemnifcata in fepulcris. 313 S. Sulpicii ftatua . 324 Sevirorum conditio. 276 Sicyonorum thefaurus . 70 Sigillatores vel figillarii . 25 Signa legionum religiofe culta. 22 Silii Italici in Virgilium amor. 355 Silvani cultus . 99 Simulacra catenis vincta . 15 in cellis quo converfa . 7 Sinenfium fuperfitio . 32 SITI qui proprie dicti . 205 Socratis honor . 362.381 Solemnis precantum formula . 55 Solis typus in num. Conftantini. 88 Solonis ftatua . 381. 397 Somno cum mußis facrificatum. 121 Sophoclis luctus in morte Euripi- dis . 353. fepulcrum . 361 Spartanorum navigatio infelix. 342 in Meffenios feveritas . 133 Spartianus explicatus . 142 Sportularum fignificatio : 48 Statuae honor rarus ftante repub. 325. decernendae jus . 423 dedicatio . 48 impenfa pub. vel privata . 327 Stefichori funus . 359 ftatua quanti habita . 377 Stellae apotheofeos indices . 165 Stemmata a diis petita . 244 Stoicorum de fepulcro opinio. 298 Supellectilis funebris militum.296	Serapis five Ofiris .		7
Sigillatores vel figillarii . 25 Sigina legionum religiofe culta .22 Silii Italici in Virgilium amor.355 Silvani cultus . 99 Simulacra catenis vincta . 15 in cellis quo converfa . 7 Sinenfium fuperfitio . 32 SITI qui proprie dicti . 295 Socratis honor . 362.381 Solemnis precantum formula . 55 Solis typus in num.Conftantini.88 Solonis ftatua . 381.397 Somno cum mußs facrificatum.121 Sophoclis luctus in morte Euripi- dis . 353. fepulerum . 361 Spartanorum navigatio infelix.342 in Meffenios feveritas . 133 Spartianus explicatus . 142 Sportularum fignificatio . 48 Statuae honor rarus ftante repub. 325. decernendae jus . 423 dedicatio . 48 impenfa pub. vel privata . 327 Stefichori funus . 359 ftatua quanti habita . 377 Stellae apotheofeos indices . 165 Stemmata a diis petita . 244 Stoicorum de fepulcro opinio . 298 Supellectilis funebris militum.296		. 313:	
Sigillatores vel figillarii . 25 Sigina legionum religiofe culta .22 Silii Italici in Virgilium amor.355 Silvani cultus . 99 Simulacra catenis vincta . 15 in cellis quo converfa . 7 Sinenfium fuperfitio . 32 SITI qui proprie dicti . 295 Socratis honor . 362.381 Solemnis precantum formula . 55 Solis typus in num.Conftantini.88 Solonis ftatua . 381.397 Somno cum mußs facrificatum.121 Sophoclis luctus in morte Euripi- dis . 353. fepulerum . 361 Spartanorum navigatio infelix.342 in Meffenios feveritas . 133 Spartianus explicatus . 142 Sportularum fignificatio . 48 Statuae honor rarus ftante repub. 325. decernendae jus . 423 dedicatio . 48 impenfa pub. vel privata . 327 Stefichori funus . 359 ftatua quanti habita . 377 Stellae apotheofeos indices . 165 Stemmata a diis petita . 244 Stoicorum de fepulcro opinio . 298 Supellectilis funebris militum.296	S. Sulpicii statua.		-
Sigillatores vel figillarii . 25 Sigina legionum religiofe culta .22 Silii Italici in Virgilium amor.355 Silvani cultus . 99 Simulacra catenis vincta . 15 in cellis quo converfa . 7 Sinenfium fuperfitio . 32 SITI qui proprie dicti . 295 Socratis honor . 362.381 Solemnis precantum formula . 55 Solis typus in num.Conftantini.88 Solonis ftatua . 381.397 Somno cum mußs facrificatum.121 Sophoclis luctus in morte Euripi- dis . 353. fepulerum . 361 Spartanorum navigatio infelix.342 in Meffenios feveritas . 133 Spartianus explicatus . 142 Sportularum fignificatio . 48 Statuae honor rarus ftante repub. 325. decernendae jus . 423 dedicatio . 48 impenfa pub. vel privata . 327 Stefichori funus . 359 ftatua quanti habita . 377 Stellae apotheofeos indices . 165 Stemmata a diis petita . 244 Stoicorum de fepulcro opinio . 298 Supellectilis funebris militum.296		276	
Sigillatores vel figillarii . 25 Signa legionum religiofe culta .22 Silii Italici in Virgilium amor.355 Silvani cultus . 99 Simulacra catenis vincta . 15 in cellis quo converfa . 7 Sinenfium fuperfitio . 32 SITI qui proprie dicti . 295 Socratis honor . 362.381 Solemnis precantum formula . 55 Solis typus in num.Conftantini.88 Solonis ftatua . 381.397 Somno cum mußs facrificatum.121 Sophoclis luctus in morte Euripi- dis . 353. fepulcrum . 361 Spartanorum navigatio infelix.342 in Meffenios feveritas . 133 Spartianus explicatus . 142 Sportularum fignificatio : 48 Statuae honor rarus ftante repub. 325. decernendae jus . 423 dedicatio . 48 impenfa pub. vel privata . 327 Stefichori funus . 359 ftatua quanti habita . 377 Stellae apotheofeos indices . 165 Stemmata a diis petita . 244 Stoicorum de fepulcro opinio. 298 Supellectilis funebris militum.296	Sicyonorum thefaurus.		,
Signa legionum religiofe culta .22 Silii Italici in Virgilium amor. 355 Silvani cultus . 99 Simulacra catenis vincta . 15 in cellis quo converfa . 7 Sinenfium fuperfitio . 32 SITI qui proprie dicti . 295 Socratis honor . 362.381 Solemnis precantum formula . 55 Solis typus in num. Conftantini.88 Solonis ftatua . 381. 397 Somno cum mußs facrificatum.121 Sophoclis luctus in morte Euripi- dis . 353. fepulcrum . 361 Spartanorum navigatio infelix. 342 in Meffenios feveritas . 133 Spartianus explicatus . 142 Sportularum fignificatio . 48 Statuae honor rarus ftante repub. 325. decernendae jus . 423 dedicatio . 48 impenfa pub. vel privata . 327 Stefichori funus . 359 ftatua quanti habita . 377 Stellae apotheofeos indices . 165 Stemmata a diis petita . 244 Stoicorum de fepulcro opinio. 298 Supellectilis funebris militum.296		•	
Silii Italici in Virgilium amor. 355 Silvani cultus . 99 Simulacra catenis vincta . 15 in cellis quo converfa . 7 Sinenfium fuperfitio . 32 SITI qui proprie dicti . 295 Socratis honor . 362.381 Solemnis precantum formula . 55 Solis typus in num.Conftantini.88 Solonis ftatua . 381.397 Somno cum mußis facrificatum.121 Sophoclis luctus in morte Euripi- dis . 353. fepulcrum . 361 Spartanorum navigatio infelix.342 in Meffenios feveritas . 133 Spartianus explicatus . 142 Sportularum fignificatio : 48 Statuae honor rarus ftante repub. 325. decernendae jus . 423 dedicatio . 48 impenfa pub. vel privata . 327 Stefichori funus . 359 ftatua quanti habita . 377 Stellae apotheofeos indices . 165 Stemmata a diis petita . 244 Stoicorum de fepulcro opinio. 298 Supellectilis funebris militum.296			•
Silvani cultus . 99 Simulacra catenis vincta . 15 in cellis quo converfa . 7 Sinenfium fuperfitio . 32 SITI qui proprie dicti . 295 Socratis honor . 362.381 Solemnis precantum formula . 55 Solis typus in num. Conftantini. 88 Solonis ftatua . 381.397 Somno cum mußs facrificatum. 121 Sophoclis luctus in morte Euripi- dis . 353. fepulcrum . 361 Spartanorum navigatio infelix. 342 in Meffenios feveritas . 133 Spartianus explicatus . 142 Sportularum fignificatio : 48 Statuae honor rarus ftante repub. 325. decernendae jus . 423 dedicatio . 48 impenfa pub. vel privata . 327 Stefichori funus . 359 ftatua quanti habita . 377 Stellae apotheofeos indices . 165 Stemmata a diis petita . 244 Stoicorum de fepulcro opinio. 298 Supellectilis funebris militum.296			•
Simulacra catenis vincta . 15 in cellis quo converfa . 7 Sinenfium fuperfitio . 32 SITI qui proprie dicti . 295 Socratis honor . 362.381 Solemnis precantum formula . 55 Solis typus in num.Conftantini.88 Solonis ftatua . 381.397 Somno cum mußis facrificatum.121 Sophoclis luctus in morte Euripi- dis . 353. fepulcrum . 361 Spartanorum navigatio infelix.342 in Meffenios feveritas . 133 Spartianus explicatus . 142 Sportularum fignificatio : 48 Statuae honor rarus ftante repub. 325. decernendae jus . 423 dedicatio . 48 impenfa pub. vel privata . 327 Stefichori funus . 359 ftatua quanti habita . 377 Stellae apotheofeos indices . 165 Stemmata a diis petita . 244 Stoicorum de fepulcro opinio. 298 Supellectilis funebris militum.296		-	,
in cellis quo converfa. 7 Sinenfium fuperstitio . 32 SITI qui proprie dicti . 295 Socratis honor . 362.381 Solemnis precantum formula . 55 Solis typus in num.Constantini.88 Solonis statua . 381.397 Somno cum musis facrificatum.121 Sophoclis luctus in morte Euripi- dis . 353. sepulcrum . 361 Spartanorum navigatio infelix.342 in Messenitas . 133 Spartianus explicatus . 142 Sportularum significatio : 48 Statuae honor rarus stante repub- 325. decernendae jus . 423 dedicatio . 48 impensa pub. vel privata . 327 Stessichori funus . 359 statua quanti habita . 377 Stellae apotheoseos indices . 165 Stemmata a diis petita . 244 Stoicorum de sepulcro opinio. 298 Supellectilis funebris militum.296	Simulacra catenis vincta.		
Sinenfium fuperfitito. 32 SITI qui proprie dicti . 295 Socratis honor . 362.381 Solemnis precantum formula . 55 Solis typus in num.Conftantini.88 Solonis ftatua . 381.397 Somno cum mußs facrificatum.121 Sophoclis luctus in morte Euripi- dis . 353. fepulcrum . 361 Spartanorum navigatio infelix.342 in Meffenios feveritas . 133 Spartianus explicatus . 142 Sportularum fignificatio : 48 Statuae honor rarus ftante repub. 325. decernendae jus . 423 dedicatio . 48 impenfa pub. vel privata . 327 Stefichori funus . 359 ftatua quanti habita . 377 Stellae apotheofeos indices . 165 Stemmata a diis petita . 244 Stoicorum de fepulcro opinio. 298 Supellectilis funebris militum.296	in cellis quo conversa.		(
SITI qui proprie dicti. 295 Socratis honor . 362.381 Solemnis precantum formula . 55 Solis typus in num.Conftantini.88 Solonis ftatua . 381.397 Somno cum mußis facrificatum.121 Sophoclis luctus in morte Euripi- dis . 353. fepulcrum . 361 Spartanorum navigatio infelix.342 in Meffenios feveritas . 133 Spartianus explicatus . 142 Sportularum fignificatio : 48 Statuae honor rarus ftante repub. 325. decernendae jus . 423 dedicatio . 48 impenfa pub. vel privata . 327 Stefichori funus . 359 ftatua quanti habita . 377 Stellae apotheofeos indices . 165 Stemmata a diis petita . 244 Stoicorum de fepulcro opinio. 298 Supellectilis funebris militum.296			
Socratis honor. 362.381 Solemnis precantum formula. 55 Solis typus in num. Conftantini.88 Solonis ftatua. 381.397 Somno cum mußs facrificatum.121 Sophoclis luctus in morte Euripi- dis.353. fepulcrum. 361 Spartanorum navigatio infelix.342 in Meffenios feveritas. 133 Spartianus explicatus. 142 Sportularum fignificatio: 48 Statuae honor rarus ftante repub. 325. decernendae jus. 423 dedicatio. 48 impenfa pub. vel privata. 327 Stefichori funus. 359 ftatua quanti habita. 377 Stellae apotheofeos indices. 165 Stemmata a diis petita. 244 Stoicorum de fepulcro opinio. 298 Supellectilis funebris militum.296	SITI qui proprie dicti.	-	
Solis typus in num. Conftantini. 88 Solonis ftatua . 381. 397 Somno cum mußis facrificatum. 121 Sophoclis luctus in morte Euripi- dis . 353. fepulcrum . 361 Spartanorum navigatio infelix. 342 in Meffenios feveritas . 133 Spartianus explicatus . 142 Sportularum fignificatio : 48 Statuae honor rarus ftante repub. 325. decernendae jus . 423 dedicatio . 48 impenfa pub. vel privata . 327 Stefichori funus . 359 ftatua quanti habita . 377 Stellae apotheofeos indices . 165 Stemmata a diis petita . 244 Stoicorum de fepulcro opinio. 298 Supellectilis funebris militum.296	Socratis honor - 36	52.381	
Solonis flatua381.397Somno cum mußs facrificatum. 121Sophoclis luctus in morte Euripi- dis.353. fepulcrum.dis.353. fepulcrum.Spartanorum navigatio infelix.342 in Meffenios feveritas.133Spartianus explicatus.142Sportularum fignificatio.325. decernendae jus.325. decernendae jus.423 dedicatio.48impenfa pub. vel privata.327Stefichori funus.359 ftatua quanti habita.377Stellae apotheofeos indices.165 Stemmata a diis petita.244 Stoicorum de fepulcro opinio.298 Supellectilis funebris militum.296	Solemnis precantum formula	1. 55	
Somno cum mußs facrificatum. 121 Sophoclis luctus in morte Euripi- dis . 353. fepulcrum . 361 Spartanorum navigatio infelix. 342 in Meffenios feveritas . 133 Spartianus explicatus . 142 Sportularum fignificatio : 48 Statuae honor rarus ftante repub. 325. decernendae jus . 423 dedicatio . 48 impenfa pub. vel privata . 327 Stefichori funus . 359 ftatua quanti habita . 377 Stellae apotheofeos indices . 165 Stemmata a diis petita . 244 Stoicorum de fepulcro opinio. 298 Supellectilis funebris militum.296	Solis typus in num.Conftant	ini .8 8	
Sophoclis luctus in morte Euripi- dis . 353. fepulcrum . 361 Spartanorum navigatio infelix. 342 in Meffenios feveritas . 133 Spartianus explicatus . 142 Sportularum fignificatio : 48 Statuae honor rarus ftante repub. 325. decernendae jus . 423 dedicatio . 48 impensa pub. vel privata . 327 Stefichori funus . 359 ftatua quanti habita . 377 Stellae apotheoseos indices . 165 Stemmata a diis petita . 244 Stoicorum de sepulcro opinio. 298 Supellectilis funebris militum.296			
dis . 353. fepulcrum . 361 Spartanorum navigatio infelix. 342 in Meffenios feveritas . 133 Spartianus explicatus . 142 Sportularum fignificatio : 48 Statuae honor rarus ftante repub. 325. decernendae jus . 423 dedicatio . 48 impenfa pub. vel privata . 327 Stefichori funus . 359 ftatua quanti habita . 377 Stellae apotheofeos indices . 165 Stemmata a diis petita . 244 Stoicorum de fepulcro opinio. 298 Supellectilis funebris militum.296			
Spartanorum navigatio infelix. 342 in Meffenios feveritas . 133 Spartianus explicatus . 142 Sportularum fignificatio : 48 Statuae honor rarus flante repub. 325. decernendae jus . 423 dedicatio . 48 impenfa pub. vel privata . 327 Stefichori funus . 359 ftatua quanti habita . 377 Stellae apotheofeos indices . 165 Stemmata a diis petita . 244 Stoicorum de fepulcro opinio. 298 Supellectilis funebris militum.296	Sophoclis luctus in morte E	uripi-	
Spartanorum navigatio infelix. 342 in Meffenios feveritas . 133 Spartianus explicatus . 142 Sportularum fignificatio : 48 Statuae honor rarus flante repub- 325. decernendae jus . 423 dedicatio . 48 impensa pub. vel privata . 327 Stefichori funus . 359 ftatua quanti habita . 377 Stellae apotheoseos indices . 165 Stemmata a diis petita . 244 Stoicorum de sepulcro opinio. 298 Supellectilis funebris militum.296	dis - 353- sepulcrum -		
Spartianus explicatus. 142 Sportularum fignificatio : 48 Statuae honor rarus ftante repub. 325. decernendae jus. 423 dedicatio. 48 impensa pub. vel privata. 327 Stefichori funus. 359 ftatua quanti habita. 377 Stellae apotheoseos indices. 165 Stemmata a diis petita. 244 Stoicorum de sepulcro opinio. 298 Supellectilis funebris militum.296	Spartanorum navigatio infel	ix.342	
Sportularum fignificatio : 48 Statuae honor rarus ftante repub- 325. decernendae jus. 423 dedicatio . 48 impenfa pub. vel privata. 327 Stefichori funus . 359 ftatua quanti habita . 377 Stellae apotheofeos indices . 165 Stemmata a diis petita . 244 Stoicorum de fepulcro opinio. 298 Supellectilis funebris militum.296		133	
Sportularum fignificatio : 48 Statuae honor rarus ftante repub- 325. decernendae jus. 423 dedicatio . 48 impenfa pub. vel privata. 327 Stefichori funus . 359 ftatua quanti habita . 377 Stellae apotheofeos indices . 165 Stemmata a diis petita . 244 Stoicorum de fepulcro opinio. 298 Supellectilis funebris militum.296	Spartianus explicatus .	145	
Statuae honor rarus ftante repub- 325. decernendae jus. 423 dedicatio. 48 impenfa pub. vel privata. 327 Stefichori funus. 359 ftatua quanti habita. 377 Stellae apotheofeos indices. 165 Stemmata a diis petita. 244 Stoicorum de fepulcro opinio. 298 Supellectilis funebris militum.296	Sportularum fignificatio	48	
dedicatio . 48 impensa pub. vel privata 327 Stesichori funus . 359 statua quanti habita . 377 Stellae apotheoseos indices . 165 Stemmata a diis petita . 244 Stoicorum de sepulcro opinio. 298 Supellectilis funebris militum.296	Statuae honor rarus stante	repub.	
impensa pub. vel privata. 327 Stesichori funus. 359 statua quanti habita. 377 Stellae apotheoseos indices. 165 Stemmata a diis petita. 244 Stoicorum de sepulcro opinio. 298 Supellectilis funebris militum.296			
Stefichori funus . 359 ftatua quanti habita . 377 Stellae apotheofeos indices . 165 Stemmata a diis petita . 244 Stoicorum de fepulcro opinio. 298 Supellectilis funebris militum.296		48	
ftatua quanti habita . 377 Stellae apotheofeos indices . 165 Stemmata a diis petita . 244 Stoicorum de fepulcro opinio. 298 Supellectilis funebris militum.296	impenla pub. vel privata	- 327	•
ftatua quanti habita . 377 Stellae apotheofeos indices . 165 Stemmata a diis petita . 244 Stoicorum de fepulero opinio. 298 Supellectilis funebris militum.296		3.59	:
Stellae apotheofeos indices 165 Stemmata a diis petita 244 Stoicorum de fepulcro opinio. 298 Supellectilis funebris militum.296		377	
Stoicorum de lepulcro opinio. 298 Supellectilis funebris militum.296	Stellae apotheoseos indices		
Stoicorum de lepulcro opinio. 298 Supellectilis funebris militum.296	Stemmata a diis petita.	244	).
Supellectilis funebris militum.296	Stoicorum de sepulcro opit	nio. 298	}
	Supellectilis funebris milit	um.296	5
	Suovetaurilia in confecrat	-	

vderis cujusque genius.	167
yderis cujufque genius . yllae honor poftumus . ymbola in annulis .	208
ymbola in annulis.	372
T	-
Abellae votivae.	58
L Tabernacula deorum.	25
laciti decretum de Aureliani	
ginibus -	176
Tanaiae in funere.	214
l'aurobolii lapides explicati	
l'emplorum auctor in Latio	
Cemplum Serapeum.	105
rer gemini honores.	259
Terrae motu stratae urbes	
Rauratae .	278
Testamentum militare	299
Thaletis doctrina.	.397
Thautica littera: in deorum:	
& fepulcris.	228
Thebanorum cura fepulcrali	5. 285
Themistii philosophi sepulc	r. 300
Temistocles unde factus fo	
pag. Thenlarum forma & ulus.	381
Thermistatuae.	177
Theodofii beneficentia.	377
Theophrasti funus.	387
Thesauri sepulcrales.	354
Thesei cineres quo honore	. 312
lati in patriam.	34I
Tiberii & Sejani sella cur	ulie in
theatro.	328
Tib. clypeus in regia Herod	
Tibicinum cornicinum &	mimo-
rum turba in funere.	206
Titi arcus descriptus.	156
Tituli sepulcrales militum.	299
Thibarenorum immanitas.	289
Thraseae libatio Jovi.	72
Torques & monilia deorum	1. 38
militares aurei & argent	ei . 296
Trajani pater consecratus	. 158
templa Trajano facra .	184
cinerum translatio.	132
	pons

pons super Danubium. 339 Tripartita pietatis officia. 285 Triumphantifi manus miniatae. 37 312 Trojae ludus. Tropaea ducibus erecta. 317 Tullii Laureae doctrina. 394 Typus poelaeos & philolophiae in 362 sepulcris. Tyro lib. Ciceronis. 394 Tyrthaei decus & dedecus. 353 Aillantius emendatus. 155 Val. Maximi assentatio. 153 Varia anni tempora in monilibus 38 indicata. -292 Variana & Turriana clades. 386 Varronis honor. Vasis ad sepulcri latera inclinati 313 lignificatio,. 195 Vas aeneum capitolinum. Vaticani etymologia repudiata. 364 pag. Vectigalia pro mortuis. 233 211 Velum feretro 218 & pyrae obductum. 55 Velata capita inter preces. 120 Venatoria donaria. 110 Venus victrix & murtia. Veneri arva dicata. 111 349 Venuti Fratres Cl. Abbati Rodulphino Venuto inscripta Differtatio V. Velpaliani funus. 133 decretum de Galbae statua.137 ei columna erecta. 323 nummus Scambonidarum. 368 Vestales cum pueris & puellis in confectationibus. 43 Vestes deorum & vestitores . 35 Vestes nigrae in inferiis. 234 Vestes post taurobolium servatae, : 89 vel suspensae simulacris. Vettii Agorii splendor. 262 F : I N

Vexilla & dona triumphalia in fu-210 nere. Viarum ornatus in facris pompis. 25 pag. Vibrata labia ad folis ortum . 55 Victimae ad rogum. 219. 309 Victores in ludis Olympicis. 328 Victoriae indicium. 200 38 Victorius Eques CL 26 Vicus figillaris. Virgilii fepulcrum -355 effigies in num. ac gemmis . 371 divini honores. 392 Virginii Rufi splendor & infelici-255 .tas . Wifigothorum lex fepulcralis.146 Ulyffis Latua . 69 Unguentis oblita idola, 35 218 & cadavera. Vocomii poetae honores. 355 Volfinii statuarum copia . 39 Vologeli legatio pro Neronis apo-**3 3 6** theofi. Vovendi ratio varia. 57 vota publica. 59 pro citharedi victoria. - 49 58.59 votiva dona. Vox in confecrationibus. 43 Urbes fepulcrales. **3**92 Urbini Metaurensis laus. 321 VTERE FELIX folemnis formula in facris ac profanis. 317 V Enophontis sepulcrum. 361 \Lambda Xerfes templorum everfor. 8 crudelis in Leonidam. 342 cur victus a Themistocle. 381 Ζ 7 Aleuci typus in nummis Lo**crentium**. 366 158 Zamolii opinio rejecta. Zenonis sepulcrum Athenis. 353 Zoroastres astrologiae doctor. 166 1 **S** .

Digitized by Google .

•

•

·

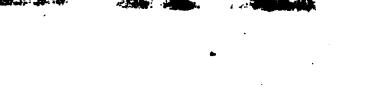
•

•

.

. . . • • . . ۰. ۲ .

Digitized by Google

•

, , , ,

•

•

pigitized by Google

